

TAKDİM

Bu kitapla gayemiz, devletimizin içerden ve dışardan nasıl bir saldırıyla karşı karşıya bulunduğunu bir nebze olsa anlatabilmektir.

Binlerce yıllık tarihimizde, savaş meydanları dışında dini, milliyeti ne olursa olsun, bütün insanlara eşfkatle muamele yaptığımız tarihtir.

Hunlardan başlayıp günümüze gelene kadar, tarihimizi taradım. O şereflili tarihimizde hiç yüzümüzü kızartacak, insanlık dışı bir olayla karşılaşmadım. Adalet ve manevi zenginliklerle dopdolu olduğumu gördüm ve bir nebze de olsa bu kitaba aktarmaya çalıştım.

Türk milletine her fırsatta hakaret eden, 'barbar' yaftasını bize yamamaya kalkışan Haçlı Avrupası'nın tarih boyunca ne denli bir barbar olduklarını, genellikle kendi yazarları ve tarihi olaylarla izaha çalıştım.

Yüzyıllarca devam eden Haçlı seferlerinde sergiledikleri Kudüs katliamlarını, Anadolu ve tüm Ortadoğu'nun talanını, 1204 IV. Haçlı Seferi'ni, Bizans'ın (İstanbul'un) ve Ayasofya'nın yağmalanmasını, Endülüs Müslümanlarına uygulanan soykırımı, Yahudi sürgünlerini, Fransızların Cezayir'de, ABD'nin Kızılderililere ve Vietnam, Japonya, Irak'ta, İngilizlerin ve İspanyolların Amerika kıtası yerlilerine uyguladıkları katliamları, Almanların Yahudi soykırımını ve diğerlerini özetledim.

Osmanlı Türk Cihan İmparatorluğu'nun tüm Avrupa'ya baskı uyguladığı yüzyıllık dönemiyle, günümüzün süper devleti ABD ile karşılaşmalar yaptım. Türk milletinin fethettiği ülkelerin halkına yaptığı eşfkatle muamele ile ABD'nin Afganistan ve Irak'ta uyguladığı zulüm ve işkenceleri, Ebugarib Cezaevi ve Guantanamo ölüm kamplarıyla İstanbul Yedikule zindanlarını karşılaştırdım.

1839 Tanzimat Fermanı'nın hemen ardından 1856'da İngiliz ve Fransız büyükelçilerinin baskısıyla yayınlanan ıslahat fermanı, azınlıklara tanınan haklar ve bilhassa Ermeni azınlığına verilen imtiyazlar, ardından Ermeni patırtıları ve ihanetleri, casus yuvası patrikhane... Bakan savaşları, I. ve II. Mevcutiyet ve nihayet I. Dünya Savaşı ve yenilgi... Düvel-i Muazzama denilen emperyalistlerin imparatorluğunu yağmalamaları ve taksimleri. Mondros Mütarekesi ve Sevr...

Bugünkü AB, dönüm imparatorluğunu paylaşan Düvel-i Muazzama'nın torunlarının kurduğu, bayrakıyla, anayasası ile marifetli bir Hıristiyan kulübüdür.

Bugün içinde bulunduğumuz sıkıntıların başında gelen PKK ve bölücülük hareketi...

Avrupa Birli i'nin Lozan'ı hiçe sayarak azınlıklar yaratma çabaları ve Türkiye'yi bölme te ebbsleri...

İlimli slamcılık, tek taraflı dinler arası diyalog aldatmacası, Peygamberimiz'e yapılan hakaret... Bu ifte standartlı BARBAR Avrupa'nın kuzu postuna brnm sirtlan yüzü görülmeli ve te hir edilmelidir.

Türk milleti, devletine sahip çıkmalıdır. Geç kalırsak korkarım bedeli a ır olacaktır.

3 Mayıs 2006

Mehmet Do an

16. Dönem Kayseri Milletvekili

MEHLE YOLCULUK

İkinci Sevr'e do ru adım adım ilerliyoruz, ama aldırın yok. Son yüz yıllık tarihimizi okuyan ve ondan ders çıkarın yok. Türkiye'yi yöneten kadro, zenginler kulübünü ve basın patronlarını da yanlarına alarak tek bir istikamete kilitlenmi : AB üyeli i. Gz ba ka hiçbir eyi görmüyor. Hani kara sevda derler ya öyle bir ey. Leyla – Mecnun a k gibi...

Bizim AB sevdalılar gözlerini kapam , kulaklarını tıkam , bir meçhule do ru ilerliyorlar. Hani derler ya gözlerimi kaparım, vazifemi yaparım. te bizim AB sevdalılar da öyle her fırsatta derslerine çalı tıklarını ve vazifelerini yaptıklarını söyleye dursunlar, AB açıkça bizimle dalga geçiyor, bize emrediyor, hakaret ediyor, bizi a a ılıyor, ama biz görmezden, duymazdan geliyoruz.

Bir bakıyorsun sıradan bir komisyon yesi veya Avrupa Parlamentosu'ndan bir milletvekili Türkiye'yi tefti e geliyor, solu u Diyarbakır'da alıyor, Kürdistan'dan bahsediyor.

Hani ba bakan bir ara Kasımpa alı tavrını ortaya koyarak: "Gcme gidiyor, Diyarbakır'dan ba ka ilimiz yok mu?" diye yakınm tı. Sayın ba bakan sen oturdu un makamın farkında de il misin, senin oturdu un makam icraat makamıdır, ikâyet makamı de il. Bu edepsizlere dur desene? Diyemezsin, ya AB kızarsa?

Türkiye'yi, AB'ye tam ye olarak almayacaklarını benim kadar ba bakan da, ba bakan yardımcısı, D i leri Bakanı Abdullah Gül de biliyor, hala hayal pe inde ko uyurlar. 20 yıl sonranın hayali bazı devletler referandum yapacak, tabi ki ret çıkacak, Fransa'da ve Hollanda'da oldu u gibi tüm üyelerin parlamentolarında tasdik edilecek.

Rum'u, Yunan'ı evet diyecek, bu mümkün mü? Kıbrıs'ı vermedikçe, Ege'deki haklarımızdan vazgeçmedikçe, Fener papazına ekümenik unvanını vermedikçe evet derler mi? Buna inanmak safdillik de il ahmaklık olur.

Adamlar her fırsatta söylüyorlar: "Biz size talip de iliz, siz bize talipsiniz. O halde isteklerimizi yerine getireceksiniz. AB pazarlık yapmaz, talimat verir bize aynen uyacaksınız." diyorlar.

Bizim dı ımızdaki milletlerin tamamı aynı kültürün, aynı inancın sahibi. AB anayasası açıkça ifade ediyor. Avrupa kültürü oldu unu vurguluyor ve bu kültürü geli tirece ini, yayaca ını ve muhafaza edece ini açıklıyor.

Avrupa kültürü nedir? Avrupa kültürü Hıristiyan kültürüdür. Onların hiçbir kaybı yok, aksine onların kültürlerini geli tirecek, yayacak ve muhafaza edecekler. Ya biz ne yapaca ız? Hıristiyan kültürünü, Türk- slam kültürünün üstünde tutaca ız

Anayasasını anayasamızın, kanunlarını kanunlarımızın, AB mar ını stiklal Mar ımızın üzerinde görece iz. Bununla da bitmiyor ki; Avrupa nsan Hakları Mahkemesi otuz bin ki inin katilini yeniden yargılayın, hatta utanmasa serbest bırakın diyecek. Hani Leyla'yı ve arkadaş larını salıverdirdikleri gibi...

Bizim AB a kı gibi onların da Leyla a kı var. Kim bu Leyla? Bir ilim adamı mı? Yok. Büyük eserler vermi bir edebiyatçı veya bir dü ünür mü? Hayır. Dünya güzellik müsabakası kazanmı bir dünya güzeli mi? Ona da hayır. Peki, bu Avrupalının Leyla a kı nerden geliyor? Türk dü manlı ından, Leyla Kürt oldu u Kürtçü oldu u için. Onu bayrakla tırarak Türkiye'yi bölmek istiyorlar.

Avrupa'nın Haçlı dünyasının Türk Milleti'ne olan dü manlı ı dün neyse bugün de aynıdır. Onlarda kuyruk acısı ve Türk kompleksi vardır

te Ermeni iftiralarına destek çıkan demokrasiden, insan haklarından söz eden ikiyüzlü "Barbar Avrupa". te Fransa: Ermeni'yi kı kırtanların ba ında yer alan nankör bir ülke, dün Kanuni Sultan Süleyman'ın ayaklarına kapanan... te Belçika, Polonya... On be Haçlı ülkesi sözde Ermeni soykırımını hakkında meclislerinden karar çıkardılar, Barbarca bir Haçlı taassubuyla, söyletmen vurun diyen, hani o engizisyon zulmünün mucitleri. Dünya dönüyor diyen Galileo'yu mahkûm eden barbarlar. u sviçre örne ine bak: Türk Tarih Kurumu Ba kanı Prof. Dr. Yusuf Halaço lu bu ülkede konferans vermi , Ermeni iftiralarını belgelerle çürütmü . Vay efendim bunu söyleyen sen misin, hemen suç duyurusu yapmı lar. sviçre makamlarınca kırmızı bültenle aranıyormu , hani yirmi birinci yüzyılda ya ıyorduk, hani demokrasi vardı, insan hakları vardı. Belgeleri incelemek, kar ısına belgelerle çıkmak varken tam bir Haçlı taassubuyla hareket eden

Avrupa'nın barbarlarının yaptıkları milli gururuma dokunuyor. Bunların demokrasileri, insan hakları anlayışı kendi aralarında paylaşıyorlar. Bizim için, Türkiye'ye gelince bunlar rafa kalkar. Akif'in dediği gibi "Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar." te kitabın adını "BARBARLARIN KU ATMASINDAKİ TÜRK YE" koymamın sebebi budur.

bu ikiyüzlü Avrupalıların ececekerlerini ve geçmişlerini, niyetlerini, bize bakın ve hakkımızdaki kanaatlerini birazcık da olsa anlatabilirdim vicdanen rahatlamış olacaktım.

Devletin kesesinden beslenen bir sürü hain devletin üniversitesinde toplanıp, Ermeni meddahlığı yapıyor. Devletimizi, milletimizi, tarihimizi hançerliyor. AB sevdası bu runa sineye çekiyoruz, haine hain diyemiyoruz, bu ne biçim sevda, olmaz olsun, kahrolsun, böyle sevda, böyle aklı.

Ey beyler! Bu aklın sonu intihardır. Bir günlük çalı mayla devlete ve millete ihanetin sınırlarını belirleyecek yasayı çıkarma gücüne sahip olan hükümet, "AB ne der?" diye seyirci kalıyor.

Barbar Avrupalı Ermeni soykırımını yok diyeni hapse atarım diye baırıyor, kanun çıkarıyor.

Vatandaşlık bağı diye bir çürük iplikle bağlanmış, soyu soppu belirsiz bu adamlar elini kolunu sallayarak geziyor.

ihanet ebekelerinin ku atması altındayız, Türk aydını, Kürt aydını ismi altında malum ki iler birbirleriyle paslaşarak bildirimler yayınlıyor. Türk devletini PKK'yla masaya çağırıyorlar. Hemen ardından Avrupa'da yayıyan, buldukları ülkelerde milletvekili seçilen Türk asıllı on beş'e yakın parlamenter de bu koroya katılıyor.

Taraflar masaya oturmalıdır diye bildiri yayınlıyorlar. Bunlar birbirinden münferit, habersiz, tesadüfî olaylar değildir. Bunlar hesaplı, kitaplı, tek merkezden yönlendirilen PKK'ya destek mesajlarıdır.

Aydın, dü ünür veya akademisyen gibi sıfatlarla kamuoyunun önüne çıkan, seksen öncesi Marksist-Leninist çizgide Rusçu, Çinci (Maocu) olarak eylemleri ve söylemleriyle maruf ki iler temsilcileri başbakanla buluştu. Grubun sözcüsü Prof. Dr. Gencay Gürsoy, bir taraftan arabulucu olmadıklarını söylerken, diğer taraftan ortaya koydukları önerileriyle tam bir arabulucu olduklarını itiraf ettiler. Önerilerini şu şekilde sıraladılar:

1-Acil olarak genel af çıkarılmalı.

2- iddet eylemleri gerekçesiyle demokratikleşme yolunda atılan adımlardan vazgeçilmeli.

3-Diyarbakır'daki konu manız sırasında Türk-Kürt karde li i konusunu gündeme getirin.

4-Diyarbakır'da Dehap'lı Büyük ehir Belediye Ba kanı Osman Baydemir'i ziyaret etmelisiniz.

Toplantının sonunda bir kahraman edasıyla PKK'ya ça rı yapan Gencay Gürsoy: "Ba bakandan söz aldık, ate i kesin." diyor.

Türk Milleti'nin bütünlü üne kastetmi 30.000 ki inin katili "sayın!" oldu. Resimleri meydanları süslüyor. 'Biji Apo' sesleri kulakları tırmalıyor

eyh Said'in torunu Abdülmelik Fırat'ın Hak ve Özgürlükler Partisi Diyarbakır il ba kanı ehrin ofis semtinde hoparlörlerle bangır bangır ba ırarak Kürt federasyonu için imza topluyor. Toplanan bu imzaları 3 Ekim 2005 görü melerinden önce AB'nin yetkili mercilerine ve Birle mi Milletler'e göndereceklermi .

PKK destekçisi Dehap, Ba kent'in 5 yıldızlı otelinde arkeoloji konferansı adı altında düzenledi i toplantıda, örgütün propagandasını yaparken PKK'ya kar ı gerçekte tirilen operasyonları kınadı. Terör destekçisi partinin ba kanı Tuncer Bakırhan Kürt sorununun diyalogdan geçti ini söylerken açıkça devlet PKK'yla masaya oturmalıdır mesajı verdi. Ayrıca PKK'yı Türkiye'ye kar ı me ru savunma yapan silahlı güç olarak niteledi. Saygı duru unda bulunulmayan, stiklal Mar ı'nın okunmadı ı toplantıya hiçbir güvenlik birimi müdahale etme gere i duymadı.

Toplantıya Diyarbakır Belediye Ba kanı Osman Baydemir de katıldı.

Yahudi asıllı Kürt bozuntusu Mesut Barzani'nin Kuzey Irak'taki uydurma devletin (Kürt bölgesinin) ba kanı olması Diyarbakır'da davul zurna ile kutlanıyor, kimsede ses yok.

Hürriyet yazarı Yalçın Do an uykudan yeni uyanmı . Günaydın diyoruz. Kö e yazısında öyle diyor: "PKK'nın eylem türü, kullandı ı malzeme, aldı ı lojistik destek, sahip oldu u bilgi, elde etti i sonuç, bunları tek ba ına yapamayaca ının kanıtı. Çünkü bunların hepsi PKK'nın kabiliyetini a ıyor. Dolayısıyla kar ımızda yeni bir PKK var. Bunları nasıl ve neye dayanarak yapıyor? Kim veya kimlerden yardım alıyor? Bazı Avrupa ülkelerinin verdi i çoktan bilinen siyasal destekten söz etmiyorum, burada çok bilinçli, pratik ve farklı bir destek var, ondan söz ediyorum. Öyle bir destek ki, dü ünceye bakar mısınız, Güneydo u' da ya ayan insanlarımıza Irak kimli i da ıtılıyor. Neden? Günün birinde Kuzey Iraklı Kürtlerle Türkiye'deki Kürtler birle irse varsayımıyla. Hedef ne olursa olsun böyle bir dü ünceyi sadece silaha dayalı, yarım yamalak okuma yazma

arasında sıkı mı bir grup terörist akıl edecek öyle mi? Geçiniz! Böyle bir teori ancak bütün Ortado u'yu satranç tahtası gibi görenlerin harcı olabilir.”

Fener papazı devlet içinde devlet olmu , dı geziler yapıyor, gitti i yerlerde devlet ba kanı muamelesi görüyor. Katolik dünyasının manevi lideri Papa'yı Türkiye'ye davet ediyor. Hangi sıfatla yaptı nını soran yok, tüm Haçlı dünyasını arkasına alıyor. Eküm en'li ini ilan etmi , ses çıkaran yok.

AB a kı öyle sarmı ki, dünya yıkılsa gören yok. Nefesler tutulmu , gözler ufukta, kulaklar AB'de; yat diyor yatıyoruz, kalk diyor kalkıyoruz.

Sırtını Avrupa Birli i'ne ve ABD'ye dayayan bölücüler, ba bakanın 'Kürt sorunu var' vecizesinin ardından tırmanı a geçti. Bu arada AB ve ABD yeni bir piyon seçti. Leyla a kına ilave olarak Diyarbakır Büyük ehir Belediye Ba kanı Osman Baydemi, AB ülkelerinin ve bilakis ABD'nin sevgisine mashar oldu. Yetkili ki iler tarafından kabul edildi.

Hiçbir Türk yetkilisinden, ba ta Ba bakan ve belediyelerin ba lı oldu u ç i leri Bakanın'dan en ufak bir tepki yok. 'Sen kimsin,kimden izin aldın?' diyen yok.

EMD NL KOMED S

emdinli'de büyük bir oyun tezgahladılar. piyon olarak Da savcı Ferhat'ı seçtiler, müthi bir iddianame ortaya çıktı. Hedef Türk Ordusu, ba ta Kara Kuvvetleri Komutanı Ya ar Büyükanıt ve PKK ile mücadele eden bölgedeki üst rütbeli general ve subaylar, çete kurmakla suçlandı. Sanki PKK tarafından kaleme alınmı gibi bir iddianame.

Yetkili ve etkili ki iler ard arda beyanatlar vererek, nereye kadar, kime kadar giderse gitsin, sonuna kadar gidece iz diyorlardı. Ordu'nun ve Türk Milleti'nin tepkisi üzerine oyun bozuldu, silah ters tepti. HSYK Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu savcı Ferhat'ı meslekten attı. Bu kararı be enen oldu, be enmeyen oldu. Ben verilen bu ceza ile ilgilenmiyorum. Ben, savcının arkasındaki guruplar, varsa siyasiler, etkili ve yetkili ki iler ortaya çıkarılmalıdır diyorum. in pe ini bırakmayaca ız diyenlere hodri meydan, sonuna kadar gidin ve bu oyunu tezgahlayanları kamu oyu önünde te hir edin de görelim.Destek ve te vik almayan bir garip savcının boyundan büyük i lere girmesini dü ünemiyorum.12 Eylül htılali döneminde sıkıyönetim savcısı Alb.Nurettin Soyer'in MHP hakkında bazı Marksist ideloji sahipleri yanda larıyla i birli i yaparak , hazırlayıp Kenan Evren'in deste ini de arkasına alarak mahkemeye sundu u yüz karası iddianameyle emdinli iddianamesin amaç ve gayesinin Türk Devleti, Türk Milleti ve Türk milliyetçili ini hedef aldı ı açıkça görülmektedir.

Türk ordusunun yaptığı operasyonlarda silahlarıyla birlikte ölü olarak ele geçirilen 6'sı yabancı uyruklu 14 teröristin cenazelerini bahane ederek Diyarbakır'ı 28-29 Mart iki gün yakıp yıkan,talan eden,Halkı iki gün evlerine hapseden, PKK terörü, Batman, Siirt,Mardin-Kızıltepe, Urfa ve Viran ehir'de yakıp yıkma eylemlerini sürdürdü.

Diyarbakır Büyük ehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, Bağlar semtinde PKK yandaşlarına yaptığı konuşmasında: “Keşke ölenlerin yerinde ben olsaydım.17 kişiyi öldürdüm, 18 olmasın. Acınızı paylaşıyorum. Sizden istediğim bu saatten sonra herkes evine dâğılsın, imdiye kadar istekleriniz, cesaretiniz için size teşekkür ediyorum. Eyleme son vermeliyiz, bu partinin kararıdır” dedi. Bu konuşmalar olayları kimlerin organize ettiğinin açık seçik ispatı değil midir? Bu konuşması Nevruz kutlamalarını fırsat bilerek yaptığı konuşmada, Türkiye'nin kırmızı çizgileri varsa, bizim de kırmızı çizgilerimiz var, diyebiliyor.

Yine bu adam Tempo Dergisi'nden Doğan Ertuğrul ile yaptığı röportajda: “Kürt liderini lanetlememiz beklenmesin.” demektedir. Baydemir: “Türk Kamuoyunun anlamadığını ve anlamak istemediğini duyuyorum; Kürt siyasetçisinden ve aydınından örgütü ve liderini lanetlemeyi beklemek gerçekçi değil. Bölgenin gerekleri, gerçekleri nedeniyle,bu mümkün değil.” dedi.

PKK'lı teröristlerin cenazeleri bahane edilerek devlete baş kaldırma hareketi Fatih'in İstanbul'unda da denendi. Otobüsler yakıldı.ömrünün baharında üç kızımız hayatını kaybetti. Bu satırları kaleme aldığım saatte Mevlid kandilini kutluyoruz. Diyanet görevlileri Bağlarlı Diyarbakır Ulu Camii'nde Mevlid okutuyor. Güzel ama, yeterli değil. Diyanet'in bu gibi kutsal günlerde yapılan bu canlı yayınlarla milleti aydınlatması başlıca görevi olmalıdır. Devlete baş kaldırmanın İslam dininde büyük günah olduğunu, devlete silah çeken, öldürülen teröristin cenaze namazının kılınmasının dinen yasak olduğunu açık ve net olarak anlatmalıydı.

Yapılan bütün bu eylemlerde PKK ve onun Bağlar kadrosunu temsil eden DTP (Demokratik Toplum Partisi) ve onun yöneticileri, Bağlarlı, Belediye Başkanları ve Bağlarlı oldu tutuklamalarla sabit olmuştur.

Ancak Bağlar aktörler hala dışarıda... Televizyonlarda konuşuyor, basınla mülakat yapıyorlar. Daha da ileri giderek Türkiye Cumhuriyeti'nin başbakanına çağrıda bulunuyorlar, ondan randevu istiyorlar. İmarıklığın son perdesini oynuyorlar. Maalesef Başbakan gömlek de iştirir gibi her gün fikir de iştiriyor. Omzunda taşıdığı yükün mesuliyetini ve ağırlığını hala idrak edemediğini görüyoruz.

Eski DEP Milletvekili, imdiki DTP üyesi Sırrı Sakık, Ahmet Türk'ün CNN Türk'teki programında, randevu talebine ilik olarak, Başbakanlık Özel Kalemi'nden resmi başvuru

yapılırsa yanıt verilir, ekinde bir telefon geldi ini, bir gün sonra randevu talebinde bulduklarını belirten Sakık, randevu talebine olumlu yanıt beklerken Erdoğan'ın grup toplantısında önce PKK'yı terör örgütü olarak tanıyan açıklamasını yaptı ını, bunun üzerine büyük a kınlık ya adıklarını, hala taleplerine olumlu yanıt bekleediklerini ifade etti. (Milliyet Gazetesi)

Ba bakan'ın ilk cevabı neydi: “E er legal bir ya am içinde iseniz, demokratik bir ya am sürmek istiyorsanız, zaten kaçmaya göçmeye gerek yok. Elde silahla dola maya gerek yok. Silahsız bir ekinde gelirsın, masada her eyi konu ursun. Siyasi partiler de bu noktada PKK'nın bir terör örgütü oldu unu kabul etmek durumundadır.”

DTP e ba kanı Ahmet Türk ve Aysel Tu luk bir basın toplantısı düzenleyerek, Ba bakanın sözlerinin çok önemli bir açıklama olarak de erlendirdiklerini söylediler. Ahmet Türk: “Önemli bir süreç, önemli açıklamaları, barı için varabilece imiz bir yol haritası olarak de erlendiriyoruz.” dedi.

“Artık sorunlar, silahla, iddetle çözülemez. Böyle bir mantı ı do ru bulmuyoruz. Sorunun çözümü konusunda ısrarlı olmaya devam edece iz. Sayın Ba bakan'ın söylediklerini destekliyoruz. Bu açıklamasının do ru de erlendirilmesini istiyoruz. PKK'nın da Ba bakan'ın bu açıklamalarını önemsemesini ve buna olumlu yanıt vermesini bekliyoruz” diyerek PKK'yı kınamadıkları gibi, muhatap olarak dünyanın bir çok ülkeleri tarafından terör örgütü olarak kabul edilen PKK denilen cani örgütü, Devletin kar ısına siyasi muhatap olarak çıkarma alçaklı ını sergilemi lerdir. Bu konuda basın mensuplarına muhatap olan Ba bakan: “Anlamak isteyenler anlamıyor. Çıksınlar açıkça ve net olarak PKK'nın bir terör örgütü oldu unu ilan etsinler, onlarla yakından uzaktan ili kilerinin olmayaca ını ilan etsinler, olay bu kadar net ve açıktır.” dedi.

“Masaya oturup konu ma ansı bulunacak mı diyorsunuz?” ekindeki soruya da u cevabı verdi: “Biz legal olan her sivil toplum örgütüyle ve siyasi partiyle rahatlıkla görüş, parti olarak da görüş. Ba bakan olarak da görüşüm ama illegal bir yapıyla asla ve illegal bir yapıyı me rula tırma gayreti içine girenlerle de asla böyle bir görüş mey yapmam mümkün de il.”

Sayın Ba bakan önce tartmadan ölçmeden bir laf ediyor,ardından tepki görünce yüz geri ediyor,bu sefer kar ı taarruza geçiyor. Ey Baykal SHP olarak PKK uzantılarını Meclise siz ta ıdınız diyerek, DTP'nin bu günkü yöneticileri Ahmet Türk, Leyla Zana, Orhan Do an, Sırrı Sakık, Hatip Dicle ve di erlerini kastediyor. Bu do ru! Ancak ba ka bir do ru daha var, o da Avrupa Birli i'nin baskısıyla bu ki ileri hapishaneden çıkarıp meydana salanda kendisi oldu unu söylemiyor.

Ba bakan olmak ayrı bir şey, ama siyaset adamı, devlet adamı olmak çok daha ba kadır siyaset adamı on dü ünür bir konu ur Devlet adamı ise a zından çıkan her sözün devleti ba lıyaca nını bilir, bunun idraki içinde hareket eder.

Soyu sopu, alt kimli i ne olursa olsun, Büyük Türk Devleti'nin Cumhurba kanlı ı, TBMM Ba kanlı ı ve Ba bakanlık gibi erefli makamlara gelen zevat alt kimlik,üst kimlik tartı ması yapmaz ve yapamaz. Türk kimli inden taviz veremez. Türkiye'yi bölmek, parçalamak isteyen hain odaklara mozaik bir toplum veya 'Türkiyelilik' gibi tabirlerle sermaye veremez.

Kanal 7'de Nazlı Ilıcak'la yaptı ı söyle ide Türkiye Cumhuriyeti'nin Ba bakanı Türklük ve Türk olmak konusunda ne diyor: "Yurt dı ma giderseniz sorarlar, 'Nerelisiniz?' Türkiyeliyim demek bir kayıp mı getiriyor?" Yabancı dil bilenlere bir sorun bakalım! Örne in 'Türkiyeli' sözcü ünün ngilizce'si var mıymı ? Sonra sözlerini sürdürüyor: "Bizim 780 bin km² içerisinde ya ayan her insan kendini anlattı ı zaman Türkiyeliyim diye anlatır zaten." Sayın Ba bakan devam ediyor: "TÜRK OLMA NOKTASINDA TÜRK'ÜM DEMEKTEN GOCUNMAYAN DA BEN TÜRK'ÜM DER." Bu lafı Türkiye Cumhuriyeti'nin Ba bakanı söylüyor. Demek ki Türk'ün kanla irfanla kurdu u da ıyla, topra ıyla, ırma ıyla her eyi Türk olan milyonlarca ehidin kefensiz yattı ı bu mübarek vatanda 'Türk'üm' demekten gocunanlar varmı . nsanın sorası geliyor, 'Sayın Ba bakan, siz de bu gruba dahil misiniz?'

Birazcık siyasetten anlayan her fert bilir ki, PKK'nın ehir kadrosunu te kil eden legal görünümlü uzantısı olan parti, dernek ve kurulu lar, ABD ve Avrupa Birli i'ne arkalarını dayayarak, PKK'yı siyasalla tırıp, Türk Devleti'yle masaya oturtmak oldu unu çok iyi bilir.

te 46 Avrupa Parlamentosu üyesinin Ba bakan Tayyip Erdo an'a gönderdi i kınama mektubunda Türkiye'de ya ayan 18 milyon Kürt'ten bahisle bunların kültürel, sosyal ve siyasal kimliklerine dair temel haklardan mahrum bırakıldı ı, Ankara Hükümeti'nin Kürtlerin kimli ini reddetti i ifade edilerek, Türk yetkililerinin ve ordunun Kürt nüfusuna yönelik tek taraflı ihlallerini sürdürmesi halinde, Birli in ilgili adımları atmak zorunda oldu u ifade ediliyor.

PKK'nın Diyarbakır ve di er illerde devlete ba kaldırma, yakıp yıkma, e kıyalıklarına hiç temas etmeyen bu Haçlı barbarlar: "Diyarbakır'da pek çok masum sivilin ölümüne neden olan, Ankara'yı ve Türk Ordusunu ve devlet otoritesinin yerel yöneticilerini kınıyoruz" diyorlar ve devamlı bütün taraflara hiçbir ko ul öne sürmeden silahların bırakılması istenirken AB dönem ba kanlı ı ve komisyonun giri imlerde bulunarak Ankara ile Kürtler arasında resmi.siyasi ve yapıcı bir diyalogun ba lamasının sa lanmasını istiyorlar,yani PKK ve yanda larıyla devleti masaya oturtmak istiyorlar.

Avrupa Parlamentosu Komisyonu'nda söz alan Avrupalı üyeler, azınlık olarak niteledikleri Kürtlerin sorunlarını ortaya getirdiler. Türk parlamenterlerin itirazı ve Onur Öymen'in Lozan'dan bahsetmesi üzerine, "Lozan'ı bir tarafa bırakın!" diyerek art niyetlerini ortaya koymu lardır.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi üyesi 153 Parlamenter, Türk parlamenterlerin giri miyle imza koymu lar, PKK'yı kınamı lar, terör eylemlerini derhal bırakmasını istemi ler. Devamında siyasi taleplerin demokratik süreç içinde geli tirilece ini vurgulamı lar ve komisyonu göndermi ler. Komisyon kabul ederse genel kurula gönderecekmi .

Hani bizim hükümet hep daha çok demokrasi diyor ya, Hürriyet yazarı sayın Bekir Co kun 11 Nisan 2006 tarihli 'Size Beklemek Dü er' ismiyle yayınladı ı makalesinde öyle diyor:

"Yeni yasalarla gelen "daha çok demokrasi" için elbette sevindiniz. AMA O PKK'YA YARIYOR. PKK ve yanda ları kendilerini daha iyi ve korkusuzca ifade etme olana ına kavu urken,siz henüz "daha çok demokrasinin" neyinize yarayaca ını dü ünüyorsunuzdur. Tıpkı yeni Türk Ceza Kanunu'nun daha çok kapkaççıların i ine yaradı ı gibi. Kendilerini mahkemeye götüren polisten önce güle oynaya çıkıyorlar. Allah bilir ya; siz "terörle mücadele yasaları" ile terörün önlenmesini de beklemi tiniz. Ama o çetelere yaradı. Ço aldılar ve kahramanla tılar..."

Makalenin geri kalanını yazmadım bu kadarı yeter de artar bile.

Milliyet!e konu an DTP e ba kanı Aysel Tu luk Ba bakan Tayyip Erdo an'ın 'Önce PKK'nın terör örgütü oldu unu kabul edin' ça rısına cevap veriyor:

"BA BAKAN ÖZÜR D LES N"

"Diyarbakır da çocukların öldürülmesi insanlık dı ıdır. Ba bakanın kadınlar ve çocuklarla ilgili ifadesi bu toplumu kırmı tır. Özür dilemeli! O çocuklar oralarda olmamalı ama bunlar Kürt sorununun yaratt ı çocuklar. Öcalan konusunda farklı hassasiyetler var. Ama realiteyi görmeden sorunu çöremezsiniz. Sorunu çözece im diyorsunuz ama çocu unun imhasıyla. 5000 militan imha edilse, yakınları, karde leri da a gideceklerdir. Çözüm de ildir."

"PKK S LAHINI NASIL BIRAKSIN"

"(Genel affın)barı a hizmet edece ini dü ünüyoruz. Ama zaman, süreç i i olabilir. Ba bakan önerir, bizler de tartı ırız. PKK silahları bırakmak isterse nasıl bırakacak?" (Milliyet Gazetesi, 14.04.2006)

Yine bu Ahmet Türk ATV'de 'Teke Tek' programında Fatih Altaylı'nın sorularına verdi i cevaplar, deh et ve ibret vericidir. Adamlar ımarık, pervasız bir üslupla açık ve net olarak 'PKK e ittir DTP' diyebiliyorlar.

'B Z UZAYLI DEG L Z'

Ahmet Türk "PKK ile tabanınız aynı mı ?" sorusuna "tabi" kar ılı nı vererek öyle devam etti: "Benim de tabanımdır.DTP uzaylıların örgütü de ildir. PKK da uzaylıların örgütü de il, PKK ile DTP'nin tabanı ortak, bana oy veren insanın çocu u da da. Bunu görerek gerçekleri tahlil etmemiz gerek" PKK ya genel af isteyen Ahmet Türk, Altaylının 'af talebiniz içinde Öcalan da var mı?' sorusuna 'Bir af çıkarıldı ı zaman ahıslara göre af çıkmaz,bunun ismi genel aftır.'

'BAYDEM R KALMALIDIR'

Ahmet Türk, Diyarbakır Büyük ehir Belediye Ba kanı Osman Baydemir'e haksızlık yapıldı nı savunarak ç i leri Bakanlı ı müfetti lerinin yaptı ı soru turmaya dikkat çekerek 'Ba kan Görevden alınırsa ,büyük bir tepkiye neden olur. Bunu halka anlatamazsınız. Sorun daha kar ık hale gelir.'

LEYLA ZANA BEKL YOR

Altaylı'nın bir dönem DTP hareketinin sembolü olan Leyla Zana'nın neden uzakla tı ı sorusuna: 'Leyla biraz daha beklenmeli diye dü ünüyor. u anda bekleyip görme gibi bir tavra sahip.'Türkiye'yi bölmek parçalamak isteyen iç ve dı mihraklar Osmanlı mparatorlu unu yıkıp ya malayan Düveli Muazzamanın torunları Avrupa Birli i daha radikal(Kürtçü)olan Osman Baydemiri Leyla'nın önüne geçirdiler. Daha ne senaryolar yazacaklar göreceğiz.

Ama Leyla dı lanmayı kabullenmiyor.yeniden sahneye çıkıyor, Kürt liderler, Talabani ve Barzani'nin özel davetlisi olarak Kuzey Irak'a gitti. Bir danı manı ve avukatıyla stanbul'dan Fly Air uça ıyla Erbil'e'giden Zana'yı Erbil hava alanında dı ili kiler sorumlusu Sefin Dizai ba kanlı ında bir heyet kar ıladı. Zana havaalanından alınarak dört gün boyunca kalaca ı Ba kanlık konutuna götürüldü. Leyla Zana Talabani ve Barzani ile Güneydo u Anadolu'da yeni bir ate kes sa laması için arabuluculuk isteyecekmi ve bölge hakkında görü alı veri inde bulunacakmı .

Leyla'sı, Mecnun'u hepsi ayakta, hükümet uykuda, meydan PKK ve yanda larına kalmı , hapisten çıkarıp soka a saldı ı eski DEP Milletvekili Selim Sadak açık ve net olarak devlete meydan okuyor. DTP Nusaybin ilçe örgütü açılı ında öyle diyor: 'Sayın Genelkurmay Ba kanı'na sesleniyorum; operasyonları durdurun, çünkü Kürtler yüzlerini

ba ka taraflara döneceklerdir.’diyen Sadak, ‘1992 yılında sınıra yüz binlerce asker yı dılar,yurt içinde operasyonlar yaptılar, ama yine de çare bulamadılar.’

Sadak: ‘Çare çapulcu, hırsız, rantçı emdinli faillerinin üstüne gitmektir. Bu halkın üstüne gitmek de il, her Nusaybinli, Amed’li (Diyarbakırlı) Van’lı DTP Ba kanı oldu ve davadan vazgeçmedi.’ diyen Sadak ‘çeteleri hedef gösteren savcüyı görevden aldılar.’

Ba bakan Erdo an’a seslenen Sadak : ‘Diyarbakır’da Kürt sorunu benim sorunumdur diyorsun, di er yandan emdinli’ye gitti in zaman da halkın tanıklı nı kabul etmiyorum diyorsun, peki o zaman Afrika’dan, Rize’den ya da Kasımpa a’dan mı tanık getirelim? Kürtlerin demokratik taleplerini yerine getir.’ dedi.

Savcı Ferhad’ın iddianamesine de sahip çıkan Sadak iddianamede ismi geçen Kara Kuvvetler Komutanı Ya ar Büyükanıt ba ta olmak üzere 27 üst rütbeli General ve subaylara çapulcu, hırsız ve rantçı gibi i renç kelimelerle itham ve hakaret ediyor. Bunlar bu cüreti kimden alıyor? Tabi ki, Avrupa Birli inden ve Avrupa Birli i ne der korkusuyla yatıp kalkan hükümetten.

Demokrasiyi kimlerin nasıl kullandı mın ba ka bir belgesi de, Siirt DTP l Ba kanı Murat Avcı Mervan kod adlı, Kenan Demir isimli teröristin cenazesi sırasında yaralanan bir ki inin Siirt Devlet Hastanesi’nde tedavi altına alınması üzerine hastane önünde yaptı ı konu mada devlete meydan okuyarak öyle diyor:

“HESABINI SORACA IZ”

“Bir arkada ımız, olay yerinde güvenlik güçlerinin açtı ı ate ile vuruldu. Devlet güçleri tarafından yaralanan arkada ımız, u anda ameliyathanede tutuluyor. unu yıllardır söylüyoruz bu ülkede sava ın hiç birimize faydası yoktur. Ancak birileri bellerindeki silahı kullanmaktan zevk alıyor. Silahlı Kuvvetler akıttı ı kanın hesabını vermek zorunda.diyoruz ki bu kan durmalı bu kanı durduracak gücümüz var. Yine unu da diyoruz ki, Türk ordusu bu halkın güvenli ini korumakla asıl görevini yapacak, ya da bu halk kendi güvenli ini kendisi sa lıyacaktır. Ordu bu ülkede, Kürtistan’da akıttı ı kanın hesabını vermek zorundadır.”

PKK’nın ehir kadrosunu olu turan DTP’nin bu il ba kanı talimatlar veriyor: “Yarın soka a çıkılmayacak! Bu devlete tepkimizi gösterece iz! Yarın esnaf kepek kapatacak, ö renciler okula gitmeyecek!” diyor. Bu talimat aynen uygulanıyor .Ba bakanın seçim bölgesinde, Siirt ehrinde oluyor.

Aynı eylemler Batman!da da uygulanıyor. Bildiriler da ıtılıyor,kepekler açılmıyor,örgenciler okula gitmiyor.Avrupa Birli ine sırtını dayayan,çok,çok demokrasiyi istedikleri gibi kullanan bu devlet dü manlarına kar ı güvenlik güçlerinin eli kolu ba lı.

Manzara-yı Umumiye'yi hayretle, deh etle seyreden o bölgenin çocu u Urfalı Bekir Co kun 'G TT VATAN' ba lıklı kö e yazısında öyle feryat ediyor:

G TT VATAN (!)...

TERÖRÜN ba kaldırı denemeleri ba arı ile sonuçlandı. Bir anda binlerce çoluk çocu u soka a dökabiliyorlar,kentleri esir alabiliyorlar artık bölgenin belediye ba kanları PKK'nın birer sözcüsü gibi.

DTP'nin ba kanları televizyonlarda PKK militanlarını "GER LLA" diye adlandırıyorlar.Diyarbakır Belediye Ba kanı PKK teröründen silahlı Kürt muhalefeti diye söz ediyor.

PKK'yı asla terör örgütü saymıyorlar.kısaca artık PKK da da de il. Devletin koltu una oturmu ,devletin parası ve olanakları ile devlete ba kaldırıyor.

DEVLET? O ORTADA YOK

Nasıl oldu bilmiyoruz terör böyle ba arı sa larken,devletin savcısı terörle mücadele eden devlet güçlerinin en ba ındaki komutanının yakasına yapı abiliyor.

Ba bakan ve adamları; acemili in bilgisizli in çukurunda debelenip duruyorlar. PKK'nın "terör örgütü" muamelesi görmesini isterken ABD ve AB'nin terör örgütü saydı ı HAMAS'ı davet edecek kadar basiretsizler.

Kravatlı PKK'lıların son günlerde çok kullandıkları "Kürt Sorunu" sözcü ü kimin?..BA BAKAN'ın e er Ba bakan Güneydo u'ya gidip "alt kimlik-üst kimlik" meselesine biraz daha açıklık getirmeye kalkarsa var ya...

G TT VATAN...

PEK ...kim kaldı sorunu çözebilecek?...

Nasıl oluyorsa bütün televizyonlara aynı anda çıkmayı ba arabilen,engin dü ünçe ve yorumlarıyla vatan meselelerini durmadan çözen medyamızın ve aydınlar kadrosunun "demokrat" ku ları.. onlara sorulur...

Ey demokrat ve aydın ki i..engin dü ünçe ve önerilerinden yararlanılarak belli bir noktaya gelindi..Ma allah kan çana ı memleket... Bundan sonra ne yapmalı iki gözüm?...Arkada ların aklına yeni bir ey geldi,geldi...Yok gelmedi...

G TT VATAN...

Ermeni'nin, Rum'un, Kürtçülerin hamili ini yapan, Osmanlı mparatorlu u'nu içten dı tan çökerten, ya malayan 'Düvel-i Muazzama'nın devamı olan u Avrupa Birli i'ne,

içerdeki,dı arıdaki tüm i birlikçi hainlere,dur diyecek.meçhule giden bu yolculu a son verecek TÜRK'ÜN yi it ve gür sesini arıyoruz.

Rahmetli Mehmet Akif Ersoy bu Batılı barbarları ne güzel tarif etmi :

“Zayıfı ezen Avrupa bir hak tanır ki o da kuvvettir.

Donanma, ordu zaferlerle yürürken ileri,

Üzengi öpmeye hasretti Batı'nın elçileri.

O ihti amı elinden niçin bıraktın da,

Bugün yatıp duruyorsun ayaklar altında?

Tükürün Haçlıların o utanmaz yüzüne!

Tükürün onların asla güvenilmez sözüne.

Medeniyet denilen maskara mahlûku görün.

Tükürün maskeli vicdanına yirminci yüzyılın, tükürün!

Allah encamımızı hayreyleye...”

BARBAR

Barbar, anlam olarak medenile memi , kaba davranı lı, zalim, yol yordam bilmez anlamına geliyor. Haçlı dünyası kendi vasıfları olan “BARBALI I” tarih boyunca hep bize yamamaya çalı mı tır. Bu yalanlarını ispat edecek tek bir vakıa, tek bir tarihi belge ortaya koyamamı lar, ama yine de iftiralarına devam etmi ler ve etmeye devam etmektedirler.

Biz millet olarak so ukkanlı, tela a kapılmayan, bu yakı tırmaları önemsemeyen, hatta bu yakı tırmalara cevap vermeye dahi tenezzül etmeyen yaratılı ta bir milletiz. Ancak AB üyeli ini bahane ederek her fırsatta bizi a a ılamaya kalkan bu BARBAR haçlı Avrupa'sına, tarihi belgelerle, kendi yazarlarıyla, tarihçileriyle cevap verece iz. Bu sömürgeci, soykırımcı, asırlar boyu mazlum milletlerin kanını emen bu emperyalistlerin yüzlerindeki maskeyi dü ürece iz. Rahmetli Akif'in dedi i gibi tek di i kalmı canavar.

Batı dünyası tarih boyunca hep hak kuvvetlinindir inancıyla hareket etmi , bu günde aynı yoldadır. te yirmi birinci asrın süper devleti Amerika bunun bir örne idir.

Biz Türk Milleti olarak, hep hak haklıdır dedik ve devlet hayatımızda öyle uyguladık. Batıya bae dirdi imiz asırlarda da Osmanlı Cihan Devleti, haklının hakkını aldı ı, zulmün revaç bulmadı ı, mazlumların barındırıldı ı, açların doyuruldu u, çıplakların giydirildi i, bir refah ülkesiydi. Bunu insaf sahibi bütün batılı tarihçiler beyan etmektedir. te bunlardan birkaçı:

FRANSIZ DÜ ÜNÜRÜ YAZAR, TAR HÇ , A R, VOLTAIRE

“Türkler, Müslümanlar ve Ötekiler” isimli eserinde bizim için unları söylüyor: ‘Türkleri sevmem, lakin iftiradan o kadar i renirim ki, onlara dahi çamur sıçratılmasına katlanamam” diyen Voltaire’yi dinleyelim.

“Türk’ün sanatı komutanlıktır. Türkler yenilse de boyunduruk altına alınamayan dövü ken bir ulustur. Türkler misafirperver, ho görü sahibi ve zamanımızdan fazla sözlerine sadıktırlar. Bu kadar yakınımızda bulunan Türkler hakkında sayıp dökülen safsataları i ittikçe eski tarihe güvensizli imiz büsbütün artmaktadır. Çevremizde olup bitenler bize böyle anlatılırken, skitleri ve Ketleri bize tanıtmaya çalı mak ne bo gayret. Her ey bize bu inancı veriyor ki, devletler tarihinde ancak herkesçe bilinen olaylar gerçek olarak kabul edilmektedir. Gizli ayrıntılar, sözüne inanılır görgü tanıkları tarafından bize anlatılmadıkça onları derinle tirmeye u ra mak sadece vakit kaybıdır. Ke i lerimizin asıl zoru Müslüman olan Türklere idi. stanbul’un fethine ba ka türlü kar ı konulamayınca onlar aleyhine sürü sürü kitaplar yazdılar, yeniçerilerden fazla olan yazarlarımız.”

OTUZ M LLET BAYRA I ALTINDA TOPLAYAN TÜRK DEVLET

“ imdi burada yanlış bir anlayı la cenkle mek gere ini duymaktayız; Türk hükümetinin saçma ve münasebetsiz oldu u, ulusların mal ve canlarıyla, topyekûn padi ahın kölesi sayıldı ı iddia ediliyor. Böyle bir idare kendili inden çökerdi. Türkler hür ve ba ımsızdırlar. Aralarında hiçbir sınıf farkı yoktur. Yalnız devletteki görevleri dolayısıyla birer rütbeleri olabilir. Karakterleri hem sert ve dik ba lı, hem de halim ve sabırlıdır.

Türk mparatorlu u Avrupa devletlerinden hiçbirine benzemez; fakat oradaki kanunların bir ki inin keyfi üzerine kitleleri asıp kesmeye elveri li oldu unu dü ünme hatadır.

Bir padi ah için en büyük fren azledilmek korkusudur. Müftüden bir fetva çıkarmakla yanındaki adamlardan diledi inin canına kıyabilir. Fakat devlet i lerinde keyfine göre hareket

edemez, vergileri arttıramaz, hazinenin parasına dokunamaz. Tarihçilerimiz Türk imparatorluğunu istibdada dayanan bir devlet olarak göstermekle bizi aldatmışlardır. Türklerin sırtına yüklediği imiz iftiralarla koskoca bir kitap olur. Onlar dünyanın en güzel ve en büyük kesimine hâkimdirler. Küfürler savurmaktansa o yerleri geri almaya çalışmak daha ıskalmaz mıydı?

Kadınları baskı altında tutan, güzel sanatlara ilgisiz davranan Türkleri sevmem; lakin iftiradan o kadar inenirim ki onlara dahi çamur sıçratılmasına katlanamam.

Türklerin karakterinde büyük tezatlar rastlanır. Hem kıyıcı, hem de merhametlidirler. Aç gözlüdürler, fakat hırsızlıkları hemen hemen hiç yoktur. Boş vakitlerini kötüye kullanmazlar. Çocuklarından pek azı birden fazla kadınla evlenir. Avrupa'daki büyük merkezler arasında en az genelev kadını olan şehir İstanbul'dur. Dinlerine pek bağlı olan Türkler, Hıristiyanlardan tiksiniyorlar; onlara kâfir gözüyle bakarlar. Bununla beraber onları bütün ülkeleri içinde hatta devlet merkezinde hoş görür ve korurlar. İstanbul'daki Hıristiyan mahallesinin sokaklarında paskalya yortusunda ağırlık yürüyüşüyle yapılan o ayinlere müsaade edildiği gibi bu törenlerin başında dört yeniçerinin muhafızlık ettiği de görülür.

Türkler mağrurdurlar, fakat ki izadeliğe taslamazlar. Yiğitler, fakat düello etmezler. Çünkü ancak harbe giderken kılıç taşırlar.” (Voltarie, ‘Türkler, Müslümanlar ve Ötekiler’) Fransız yazar, tarihçi ve şair olan Voltarie’e yer geldikçe dönüp görüşlerine yer vereceğiz.

Ermeni asıllı iken sveç vatandaşı olma geçeni, III. Selim döneminde İstanbul'daki sveç Büyükelçiliğinde uzun müddet çalışmış olan D'Ohsson ise “18.yüzyıl Türkiye'sinde Örf ve Adetler” isimli eserinde onları yazıyor: “Kutsal kitap olarak Kur'an-ı Kerim'i tanıyanların zihnine ve hafızasına nakledilmiş olan bu prensipler onları yeryüzündeki insanların en insaniyetlisi, en hayırseverleri haline getirmiştir. Bütün bu faziletlere rağmen ecnebilerin onlara BARBAR demesi, onları yırtıcı bulması, savaşlarına karşı hüküm verilmesinden ileri gelir. Gerçekten Müslümanlar, canlarını esirgmeden savaşırırlar; düşmanları aynı zamanda dinlerinin düşmanıdır. Bu ecaat Türklere sadece dinlerinden değil aynı zamanda milli karakterlerinden gelir. Ama bir milletin gerçek karakteri savaş alanlarının silah gürültüleri arasında tayin edilemez. Türkleri gerçekten tanımak isteyenler onların faziletlerini de erlendirmeli. Törelerin, karakterlerinde ve fiillerindeki tesirlerini muhakeme etmeli, onları barış zamanındaki örf ve adetleri içinde incelemelidir.

Filhakika Türkler savaşta ne kadar sert, ne kadar mağrur ve yırtıcıysalar, barışta da o kadar sakindirler. En büyük kahramanlıkları gösteren, gözlerini kırpmadan ateşe atılan bu insanlar günlük hayatlarına döndükleri zaman gerçek karakterlerini alırlar. O zaman onların beceri

duygularla dolu hayırsever kimseler oldu u anla ılır. Bu duygu bütün Türklere amildir; hepsinin de ruhuna öyle derin bir ekilde i lemi tir ki, sava ta birer cesaret ilahı olan bu kimseler, barı ta fakir babası, dü künün dostu olur. çlerinde en kötüsü, en hasisi bile yine bir vazife olarak iyilik etmekten çekinmez.

Bir defa stanbul ba ta olmak üzere, mparatorlu un bütün ehirlerinde dü künlere yardım etmek maksadıyla hükümdar tarafından veya varlıklı vatanda lar tarafından kurulmu vakıflar vardır ki bunların geliri sürekli olarak bu maksatla harcanır. Bunun dı nda Allah'ın günü sadaka vermeyen, borç yüzünden hapse girenlerin imdadına ko arak onlara yardım etmeyen veya borçlarını ödemeyen Müslüman yok gibidir. Ülkenin her sınıf halkı arasında babalar, anneler, akrabalar, vasiler çocuklara bu ekilde örnek olur ve onları küçük ya tan itibaren bu duygularla dolu olarak yeti tirir. Hemcinsinin yardımına ko mak için insanın içinde yükselen ona her türlü ahsi menfaatini unutturan hayırhahlık dedi imiz ilahi fazilet bu ekilde geli tirilmekte, Türkler için basit bir ey haline gelmekte ve onları ba ka milletlerin çok üstüne çıkarmaktadır.

Hayırseverlik o derecededir ki hayvanları bile içine alır. Hiçbir kimse hayvanlara kötü muamele etmez ve ettirmez, bir kimse devesine, atına, katırına fazla yük yüklese, hayvanını fazla yorsa polis derhal buna müdahale eder, eziyeti önler ve hayvanı dinlenmeye sevk eder; buna salahiyeti vardır. Her gün bu gibi hareketlerin misalini görmek mümkündür ki, bütün bunlar hiç üphesiz Türk milletini, esasları Kuran-ı Kerim'de çok bariz ekilde anlatılan dürüstlük, namusluluk, do ruluk hususunda aynı derecede övülmeye layık kılar. Kendi aralarındaki içtimai düzenin bütün münasebetlerinde iyi niyet ve dürüstlü ün onlara hâkim oldu u görülür. Mesela Türkiye' de ba ka yerlerde oldu u gibi birbirlerine kar ı taahhüde giren vatanda ların durumunu tespit etmek, konulan artları garantiye almak konusunda yazılı taahhütlere lüzum yoktur. Türkleri methetmek için hiç tereddütsüz unu söyleyebiliriz; onlar verdikleri sözün kölesidir. Onların bir tanıdı nı aldatması, emniyeti suiistimal etmesi yahut kar ısındakinin saflı ından faydalanması asla dü ünülemez.

Voltaire öyle diyor; 'Tarihçi ve kalem orlarımızın bize a ıladı ı bu inançları yeter derecede yalanlamaktadır. Fakat gerçeklik onlarla sava malı. imdilik biz u tarihsel gerçeikle yetinelim: "MÜSLÜMANLI I KURAN O GÜÇLÜ YAMAN ADAM DOKT R N N CESARET VE S LAHLARI LE YAYDIKTAN SONRA ORTAYA ACIMASI VE BA I LAMASI BOL B R D N ÇIKIVERD ."

OYSA HIR ST YANLI IN LAH KURUCUSU SA SADE VE SAK N ÖMRÜ BOYUNCA KÖTÜLÜ E KAR I HO GÖRÜYÜ Ö ÜTLED HALDE ONUN AZ Z VE TATLI D N

B R TAKIM GAYRET KE LER N H MMET YLE D NLER N EN MERHAMETS Z VE EN BARBARI OLMU TUR.”

Anadolu'muzun manevi mimarlarından biri olan Hz. Mevlana bütün insanlara kucak açarak kim ve ne olursan ol bin defa tövbeni bozsan da yine gel diyor ve dergâhına davet ediyordu. Mesnevisinde öyle diyordu: 'BEN SA OLDU UM MÜDDETÇE KURAN'IN KÖLES Y M. BEN MUHAMMED MUHTARIN YOLUNUN TOZUYUM. BEN M SÖZÜMDEN BUNDAN BA KASINI K M NAKLEDERSE BEN ONLARDAN B ZARIM O SÖZLERDEN DE B ZARIM". Bu arada Â ık Yunus da öyle sesleniyordu: 'EL F OKUDUK ÖTÜRÜ PAZARLIK ETT K GÖTÜRÜ. YARADILMI I HO GÖRDÜK YARATANDAN ÖTÜRÜ." te bu maneviyat öncüleri hakanlara ve sultanlara daima yol göstermi , sevgiyi, ho görüyü, ba ı lamayı telkin etmi ler ve bunda da ba arılı olmu lardır.

Büyük Türk Hakanı Tu rul Bey muzaffer ordusuyla Hemadan'a girerken devrin evliyelerinden Baba Tahir ve Baba Cafer ile kar ıla ır; atından inerek onların ellerini öper. Baba Tahir kendisine "EY TÜRK, ALLAH'IN HALKINA NE YAPMAK ST YORSUN?" diye sorar. Sultan, eyhe; 'Ne emredersin?' cevabını verir. Baba Tahir "MUHAKKAH ALLAH ADALET VE H SAN YAPMAYI BUYURUR." ayetini okuyarak "TANRI'NIN EMR N YAP" der. Tu rul Bey'in gözleri ya arır ve 'ÖYLE YAPACA IM' mukabelesinde bulunur. Bunun üzerine Baba Tahir sultanın elini tutar. Abdest aldı ı kırık ibri inin kapa ını parma ından çıkarıp onun eline takar ve "bunun gibi dünya ülkelerini senin eline koydum adalet üzere ol" der. Tu rul Bey bu halkayı u urlu bir muska gibi ta ır, sava larda parma ına koyardı. (Prof. Dr. Osman Turan, Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi, t.s.202–203)

Fatih Sultan Mehmet Han stanbul' un fethini müteakip imar hareketlerinde bulunur. Bu arada yeni sarayın inaatını yürüten Rum mimarın, emrine muhalefet ederek sütun yüksekliklerini birer ar ın keserek kısaltmasına öfkelenerek Rum mimarın kolunun kesilmesini emreder ve emir yerine getirilir. Rum mimar, stanbul Kadısı Hızır Bey'in huzuruna çıkarak padi ahtan davacı olur ve Fatih mahkemeye celp edilir. Mahkemeye gelen genç padi ah bo buldu u kanepeye oturur ve hâkimin u ihtarıyla kar ıla ır; 'Oturma begüm! Hasminla murafaa-i er olup ayak beraber dur.' stanbul kadısı Hızır Bey genç Fatih'e haksız ve hükümsüz el kestirdi i için er'an kendi elinin de kesilmesinin gerekti i yönünde hüküm vermesi, Rum mimarı duygulandırmı , davasından vazgeçti ini ve kısas istemedi ini beyan etmi tir. Bunun üzerine kadı Hızır Bey, Fatih'i günde on akçe tazminata mahkûm etmi , kolunu kurtaran padi ah tazminatı iki misline, yirmi akçeye çıkarmı tır. te bir cihangir hükümdara kendi atadı ı bir kadı(memur) kar ısında ba e dirip, diz çöktüren ADALET... ADALET... ADALET...

Herkese lazım olan kutsal de er... Su gibi, ekmek gibi, hava gibi insan hayatında olmazsa olmazların en ba ındadır. Devlet için de, millet için de, fert için de aynıdır. Çünkü nizam onunla kaimdir, çünkü ALLAH Adil-i Mutlak'tır. Hani Mahkemelerimizde, levha halinde, yazılı olan "Adalet Mülkün Temelidir." vecizesini seyreder dururuz, ancak her zaman umdu umuzu bulamayız. Bu vecizenin Arapça aslı "el adli esas'ıl mülk"tür. Hz. Ömer'in bir sözüdür.

imdi ilk önce, Allah'ın kitabına bakalım. Kuran'dan adaletle ilgili bazı ayetleri, ardından Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (S.A.V) Efendimizin hadis-i eriflerini görelim ve bilahare de slam ve Türk tarihinden sayfalar açalım.

TE KUR'AN TE ADALET

"Allah'ın ayetlerini inkâr edenlere, haksız yere peygamberleri öldürenlere, insanlardan adaleti emredenleri öldürenlere elem verici bir azabı müjdele." (Al-i mran Suresi, 21.ayet)

"Hiç üphesiz Allah size emanetleri ehline teslim etmenizi ve insanlar arasında hükmetti iniz zaman adaletle hükmetmeni emreder. Allah size ne güzel ö üt veriyor. üphesiz Allah i itir ve görür." (Nisa Suresi, 58.ayet)

"Ey inananlar! Kendiniz ana babanız ve yakınlarınız aleyhine de olsa Allah için ahit olarak adaleti gözetin; ister zengin, ister fakir olsun. Allah onlara daha yakındır. Adaletinizde nefislerinize uymayın. E er e ritilirseniz veya yüz çevirirseniz bilin ki, Allah i lediklerinizden üphesiz haberdardır." (Nisa Suresi, 135.ayet)

"Ey inananlar! Allah için adaleti ayakta tutup gözeten ahitler olun. Bir toplulu a olan öfkeniz sizi adaletsizli e sürüklemesin, adil olun, bu Allah'a kar ı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Allah'tan sakının do rusu Allah i lediklerinizden haberdardır." (Maide Suresi, 8.ayet)

"Onlar yalana kulak verirler, haram yerler. E er sana gelirlerse aralarında hükmet yahut onlardan yüz çevir, yüz çevirsen sana bir zarar veremezler. E er hükmedersen aralarında Adaletle hüküm ver. Allah adaletle hükmedenleri sever." (Maide Suresi, 42.ayet)

"O halde, Allah'ın indirdi i kitap ile aralarında hükmet. Allah'ın sana indirdi i Kur'an'ın bir kısmından seni vazgeçirmelerinden sakın, heveslerine uyma; e er yüz çevirirlerse bil ki; Allah bir kısım günahları yüzünden onları cezalandırmak istiyor. nsanların ço u gerçekten fasıktırlar." (Maide Suresi, 49.ayet)

“Yetim malına ergenlik ça ına eri ene kadar en iyi eklin dı ında yakla mayın. Ölçüyü ve tartıyı do ru yapın. Biz ki iye ancak gücünün yetece i kadar yükleriz. Konu tu unuzda akraba bile olsa sözünüzde adil olun. Allah’ın ahdini yerine getirin. Allah size bunları ö üt almanız için buyurmaktadır.” (En’am Suresi, 152.ayet)

“De ki: Rabbim adaleti emretti: Her secde yerinde yüzünüzü O’na do rultun; dinde samimi olarak O’na yalvarın. Sizi yarattı ı gibi yine O’na döneceksiniz.” (Ar’af Suresi, 29.ayet)

“Allah iki adamı misal veriyor; biri hiçbir eye gücü yetmeyen bir dilsiz ki efendisine yüküdür. Nereye gönderse bir hayır çıkmaz, bu do ru yolda olan, adaletle emreden kimse ile bir olabilir mi?” (Nahl Suresi, 76.ayet) Aynı surenin 90.ayetinde öyle buyruluyor: “Allah üphesiz adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla bakmayı emreder; hayâsızlı ı, fenalı ı ve haddi a mayı yasak eder, tutasınız diye size ö üt verir.”

Yüce Allah Enbiya Suresi’nin 47.ayetinde ise öyle buyuruyor: “Kıyamet günü do ru teraziler kurarız, hiçbir kimse hiçbir haksızlı a u ratılmaz. Hardal tanesi kadar olsa bile yapıları ortaya koyarız. Hesap gören olarak biz yeteriz.”

Sad Suresi 26. Ayet’te Davud Peygamber’e öyle buyruluyor: “Ey Davut seni üphesiz yeryüzünde hükümlan kıldık. O halde insanlar arasında adaletle hükmet, hevese uyma yoksa seni Allah yolundan saptırır.”

Kâinatın Efendisi, Yüce Allah’ın Enbiya Suresinde: “Seni âlemlere rahmet olarak gönderdim.” dedi i, kutsi bir hadiste ise “Seni yaratmasaydım âlemleri yaratmazdım.” dedi i sevgili Peygamberimiz, efendimiz, rehberimiz, Hatemül Enbiya Muhammed Mustafa (S.A.V.) Efendimiz’e kulak verelim:

“Kıyamet gününde Allah’ın en çok sevdi i ve ona en yakın olan kimse adil hükümdardır. En çok nefret etti i ve Allah’tan en uzak olan kimsede zalim hükümdardır.” (Tirmizi, Taç Hadis Kitabı, s.154)

“Adalet ile muamele edenler, Allah nezrinde yüksek derecelere ula ırlar, bunlar hükümlerinde ailelerine kar ı ve ba ında buldukları i lerde adalet gösteren kimselerdir.” (Müslim, Nesai Taç, s.153)

“Bir Hâkim hükmetmek için kürsüsüne oturdu u zaman, onu do rultmak, ba arıya ula tırmak ve ona do ru yolu göstermek için zulmetmedi i surece iki melek inip ona yardımcı olur. Fakat zulme kalkı ırsa, adaletten inhiraf ederse hemen melekler geldikleri yere çıkarlar ve onu yalnız ba ına bırakırlar.” (Rumuz ul Ehadis H.no:525)

Asrı Saadet'te büyük, hatırlı, bir kabileye mensup bir kadın suç i ler. Ashaptan bazı ki iler Peygamber Efendimiz(S.A.V.)'e gelerek bu kadını affetmesini isterler. Zira kabilesinin çok kalabalık oldu unu beyan ederler. Allah'ın Resulü hiddetlenir ve öyle buyurur: "Sizden önceki milletlerde; fakir ve kimsesizler suç i leyince cezalandırılır, zengin ve güçlü kimseler suç i lerse affedilirlerdi. Bu yüzden hepsi helak oldu. Vallahi kızım Fatıma suç i lerse hiç tereddüt etmeden cezalandırırım."

HAZRET ÖMER' N KUDÜS YOLCULU U

Bir deve iki yolcu... Yolculardan biri halife, di eri ise köle... Yolculuk boyunca deveye nöbetle e binerler. Kudüs'e girerken sıra köleye gelir, Hz. Ömer deveden iner ve kölesine: "Haydi bin, sıra senin" der, ancak köle itiraz eder, efendim ehre giriyoruz, senin yaya benim binek üstünde olmam münasip olmaz ben binmem derse de Hz. Ömer köleyi zorla deveye bindirir, devenin yularından çekerek Kudüs'e girerler.

am kapısında toplanan halk ve ba larında Patrik Sophranus olmak üzere kar ılanırlar. Kar ılayıcılar devenin üzerindeki köleyi Halife olarak selamlarlar. Kısa zamanda gerçek anla ılır. Bu tablo kar ısında patrik hıçkırarak a lamaya ba lar. Hz. Ömer patri i teselli ederek der ki: "Üzülmeyin bu dünya hep böyledir. Bazen a latır, bazen güldürür." Patrik de der ki; 'A lamamın sebebi makam, koltuk de il. Tanrıya ant olsun ki bunun için a lamıyorum. Sırf sizin hâkimiyetinizin kesintisiz devam edece ini anladım için a lıyorum. Zira zulmün hâkimiyeti bir andır, adaletin hâkimiyeti ise kıyamete kadardır. Ben sizi gelip geçici bir yönetim sanmı tım' der. Âmânla teslim olan Kudüs halkından tek ki inin dahi burnu kanamadan Kudüs Müslümanların olmu tu.

Hz.Ömer Kudüs halkına verdi i âmânda öyle diyordu:

"Bismillahirrahmanirrahim. Bu, Allah'ın kulu, müminlerin emiri Ömer bin Hattap'ın lya Kudüs halkına verdi i amandır. Bu aman canlarına, mallarına, kilise ve mabetlerine, hastalarına, sa lıklılarına ve sair halka verilmi tir. Kiliseler Müslümanlarca kullanılmayacak ve yıkılmayacaktır. Kilisesinden ve arsasından Hristiyanların haçından hiçbir ey eksiltilmeyecektir. Din de i tirmeleri için baskı yapılmayacaktır. Buradan ayrılıp gidecekler

serbesttir. Gidecekleri yere kadar canları ve malları emniyettedir. ehirde kalanlar da güvendedir. Allah'ın ahdi ve Resülü'nün, halifelerinin ve müminlerin zimmeti üzerine cizyeyi verdikleri sürece burada yazıldı 1 ekilde devam edecektir.” (Hicri 15.yıl)

Haçlılar, u anda bize medeniyet dersi vermeye kalkanlar, 1099 yılında 1.Haçlı Seferi'nde 600 bin ki ilik bir barbar toplulu u ile Kudüs'ü i gal eder ve 70.000 Müslüman'ı katlederler. te Müslüman, i te haçlı!

“El adli esas'ıl mülk (Adalet mülkün temelidir.)” diyen Hazreti Ömer öyle diyordu: “Dicle'nin kenarında bir kurt kapsa koyunu, ilahi adalet Ömer'den sorar onu.”

Halife Hz.Ömer Ashaptan Übey b. Ka'b ile bir konuda anla mazlı a dü er. Medine kadısı olan Zeyd b.Sabite ba vururlar. Kadı Zeyd, Hz. Ömer'e saygı göstererek oturacak yer gösterir. Hz.Ömer itiraz eder ve öyle der: “ te bu davranı ın verece in hükümde yaptı ın ilk adaletsizliktir. Ben davacımla birlikte aynı yerde duraca ım.’ Sonra davacı olan Übey b. Ka'b ikâyetini arz etti. Hz.Ömer ise suçlamayı kabul etmedi. Ancak bu durumda Halife'nin yemin etmesi gerekiyordu. Kadı, Übey'e dönerek “Halife'ye yemin ettirme, onu bundan muaf tut.” deyince Hz.Ömer kızımı ve hemen yemin ederek kadı Zeyd hakkında öyle demi tir: “Halife ile herhangi bir Müslüman hakkında e it davranmasını ö renmedikçe ona dava götürülmemelidir.”

Hız.Ömer idarecilere ne kadar sert ise halka kar ı da o kadar efkatli idi. Onların menfaatlerine titizlikle riayet eder, büyük bir sorumluluk duygusu ta ırdı. Hz.Ömer: “Dicle'nin kenarında bir kurt kapsa koyunu, ilahi adalet Ömer'den sorar onu.” diyerek ta ıdı ı yükün a ırlı ını bütün benli inde hissediyordu.

Bir cuma günü hutbede öyle sesleniyordu: “Müslümanlar e er bir yanlı yaparsam, Allah'ın Resülü'nün yolundan ayrılırsam, beni ikaz edin. Bana do ru yolu gösterin.” Bir genç aya a fırlar, kılıcını kınından sıyırır, ‘Ey Ömer, e er Resulullah'ın yolunu terk edersen seni bu kılıçla düzeltirim’ der. Bu söz üzerine Halife, müminlerin emiri ellerini açar: “Allah'ım sana hamd olsun, Ömer yolunu a ırırsa onu kılıçla düzelterek Müslümanlar var.”

Ba ka bir gün yine hutbe irat etmek için minbere çıkar, “Ey cemaat beni dinleyin” diye söze ba lar. Daha sözünü tamamlamadan zayıf vücutlu bir genç aya a kalkar, “Konu ma ya

Ömer, seni dinlemiyoruz.” der. Hz. Ömer sorar: “Beni niye dinlemiyorsunuz?” Genç der ki, “ ran sava ından yeni döndük, ganimetleri payla tık, hisseme dü en kuma tan benim cılız vücuduma entari çıkmadı. Ama görüyorum ki senin dev cüssene entari olmu , evvela bunun hesabını ver’ Hz.Ömer: “Genç do ru söylüyor.” dedi ve devam etti “Müslümanlar, o lum Abdullah’a inanır mısınız?” Cemaat hep bir a ızdan, “Evet, Abdullah’a inanırız.” diye cevap verirler. (Zira Abdullah sahabenin en takva ki ilerden biridir.) Hz. Ömer: “Abdullah kalk, gerçe i anlat” der. Abdullah: “Müslüman genç do ru söylüyor. Bölü tü ümüz kuma bana da entari olmadı. Payıma dü en kuma ı babama verdim, ikimizinki birle ti babama entari oldu.” der. Hesap soran genç tekrar aya a kalkar, “ imdi konu ya Ömer” der.

TÜRK DEVLET GELENE NDE ADALET ANLAYI I VE TÜRK TÖRES

Adalet mefhumu Türk slam Devletleri’nde ve slam öncesi Türk Devletleri’nde vazgeçilmezlerin en önünde yer almı tır. Türk Devletleri kanunlara (TÖRE HÜKÜMLER NE) ba lı kurumlardı. Devletin varlı ı, töre ile kaimdi. Bu kaidelerin üzerine oturan devlet, Türk töresinin gere i olan adalet, hak ve hürriyeti devletin ba ı olan hakan yoluyla millete tevzi etmekle yükümlüydü. Türk Devletlerinde halkın bütün talepleri, törenin tatbikiyle gerçekle iyordu. Töre, Türk hukuku hükümlerinin bütünü olup sosyal hayatı düzenleyen zaruri hükümleri ihtiva ediyordu. “HER EY KALKAR, TÖRE KALKMAZ” atasözü me hurdur. Töre hükümleri asıl manasını yitirmemek artıyla, zaman zaman günün icapları göz önüne alınarak ufak tefek de i iklere tabi tutulmu tur. Büyük Hun mparatoru Mete, Göktürk Hakanı Bumin ve lteri Kaanlar kurultayların tasvibini alarak bu yola gitmi ler, ana prensiplerde adalet, e itlik, insana verilen de er ve sosyal yapı, içtimai yardımla ma, kısaca Türk Devlet Baba gelene ine ba lı kalınarak daha ileriye ta ımı lardır.

O UZ TÖRES

“Hakan olanlar, Tanrı kapısında duacı olup, halka adalet ve merhametle hükümdarlık edeler. Sonra gelenler, öndekilerin hayırlı i lerini bozmayalar, tabi olanlar ise daha hayırlı

olmaya çalı alar ve devleti devam ettireler. Hakanla i birli i yapalar, akıllı, ulu, iyi ve yavuz ki iler Hakan'a vezir ola, halkın ekmek, et ve ya ın dü üne, ulusu aç koymaya, muhtaçlara her an el uzata, her kim ki dü mü lere el uzatmaz o vezirli e yaramaz. Hakanlar yoksulların atası, vezirlerin babasıdır. Her ikisi akıl birli i edip, tarla ve meraları koruya, tarlada altın ba aklar, meralarda koyun ve sı ır bol ola. Hakanlar, asker ile ya ar. Çerisiz yurt olmaz. Yurdunu ve oca ını yıkanlara kar ı amansız ol. Dört bucak dü manlarını hükmün altında ya at ki, onlar senin devletini yıkmayalar.”

B ILGE KAAAN TÜRK ULUSUNA SESLEN YOR

”Ben Bilge Kaan, Tanrı yardım etti i için Hakan olarak tahta çıktım, karde im Kültekin ile öle yite çalı tım. Yoksul ve fakir milleti bir araya getirdim. Fakir milleti zengin kıldım! Bu sözümde yanlı var mı? TÜRK BEYLER , M LLET T N! Türk Budununun derlenip birle tirilmesini ve devlet idaresini bu yazıta vurdum. Türk Töresini kaybetmi milleti atalarım Bumin ve stemi Kaanların töresine göre yeniden düzenledim.”

Bilge Kaan'ın “Atalarım Bumin ve stemi Kaanların töresi...” diye adlandırdı ı töre O uz töresidir. O uz Han'dan gelen de i mez ilkelerdir. Yani Türk'ün Anayasasıdır. Buna göre Hakan milletin babasıdır. Milletin üzerine bir kartal gibi kanatlarını gererek, onu korumak, ya atmak, doyurmak, giydirmek, derdiyle dertlenmek onun göreviydi. Toylar tertipler açları doyurur, çıplakları giydirdi. DEDE KORKUT O uz toylarını çok güzel tasvir eder. Attan aygır, deveden bu ra, koyundan koç kesilir, tepe gibi et yı ılır. Sel gibi kırmız sa ılır. ç O uz dı O uz Beyleri toplanırlar, açlar doyurulur, yalıncaklar donatılır. Borçlular kurtarılır ve çok ulu bir toy olur. Bu törenler DEDE KORKUT'UN boy boylaması, soy soylaması ve Dua ile son bulurdu.

DEDE KORKUT'UN DUASI

Yücelerden yücesin

Kimse bilmez nicesin

Körklü Tanrı.

Nice cahiller seni gökte arar yerde ister,

Sen hot müminlerin gönlündesin

Daim duran Cabbar Tanrı.

Baki kalan Settar Tanrı.

Türk tarihinden nice Korkut Ata'lar gelip geçmi tir. Her Türk Hakanına yol gösteren bir Allah dostu, ulu bir bilgin vardır.

ULU TÜRK

TÜRK tarihinin efsanevi kahramanı O uz Han, O urname'ye göre ola anüstü bir halde dünyaya gelir. "Büyük Türk Tarihi" adlı kitabın yazarı Joseph Deguignes, O uz Han'dan öyle bahseder: "Türkler hakiki Allah'a ibadette ve gerçek din ahkâmına riayette devam etmişlerdir. Ancak Alınca Han'ın idaresi zamanında sulh ve emniyet, servet ve bolluk onlara atalarının koydukları düzeni unutturdu. Kara Han zamanında eski gerçek dinden artık hiçbir iz kalmadı. O lu, halefi olan O uz Han hakkında birçok efsane vardır. Do umu hayret verici bir hadiseyle olmu tur. Daha be ikten itibaren insanları eski hak dinine geri çevirmekten başka bir gayesi yoktu. Birçok kadınla evlendi. Fakat içlerinde bir Tanrıya ibadet eden bir kadınla münasebette bulundu. Bundan ötürü Babası Kara Han kendini öldürmeye teebbüs etti. Karısı yoluyla babasının niyetinden haberdar olan O uz, az sayıda dostları ile babasının askerlerine galebe çaldı. Ok yarası alan Kara Han öldü. Put ibadetinin ba dü manı olan O uz, iddetli buyruklara ra men puta tapmakta ısrar edenlere hiç merhamet göstermedi. Bu tazyik birçok firara sebebiyet verdi. Birçokları çevredeki kavimlere iltica ettiler. O uz bu kaçan kimselerin pe ini bırakmadı. Gerek onları gerek iltica ettikleri kavimleri idaresi altına aldı. 24 O uz boyunun atası olan O uz Han'ın keramet sahibi danı manı İrkıl Hoca (ULU TÜRK) Tanrı'nın cihan hâkimiyetini kendisine verdi ini müjdeler, "EY KAANIM, GÖK TANRI BÜTÜN DÜNYAYI SANA BA I LASIN" der. Her Türk hakanının yanında bilgin ve ulu bir ki i görüyoruz.

B LGE KAAN VE TONYUKUK

İkinci Göktürk Devleti'nin kurulu unda ve yükseli inde büyük eme i olan bilgin Vezir Tonyukuk, Bilge Kaan'ın yol göstereni ve aynı zamanda kayınpederidir. Bu Büyük Veziri kitabesinden okuyalım. Tonyukuk kendi kitabesinde öyle der: "Ben, Hâkim Tonyukuk, Çin'de do dum, o zaman Türk Milleti Çin'e tabi idi. O vakit Tanrı öyle demi ti: 'Ben sana bir hakan vermişim, fakat sen onu bırakıp hüküm altına girdin.' Bu sebeple Tanrı onları ölüm ile cezalandırdı. Türk Milleti peri an olmu , birle ik Türk yurdunda toplu bir halk kalmamıştı. İlk önce Kutluk ad'ın yanında 700 ki i toplandı. Ben

de onlar arasında idim. Tanrı bana sezgi verdi i için onun Kaan olmasına çalı tım ve kendisini sıkı tırdım. O da, ‘Tonyukuk benimle buldukça ben İteri , milleti toplayan hakan olayım’ dedi. Kıtayların ve Çinlilerin bu taze kuvvete kar ı harekete geçti ini ö renince gündüz oturmadım. Gece uyumadım ve derhal durumu halkıma arz ettim, ‘Dü manlar birle meden, üzerlerine varalım.’ dedim. Tanrı yardımı ile dü manları peri an ettik. Ka an ve Türk milleti Ötüken’e yerle ince cenup, imal, ark ve garpta bulunan bütün boylar bize katıldı. Kapa an Han yirmi yedi ya ında tahta çıkınca gündüz oturmadı, gece uyumadı, ben de kızıl kanımı dökerek ve kara terimi akıtarak onun hizmetinde çalı tım. İteri (Kutluk) Ka an himmet etmese veya yok olsa idi, ben de çalı masaydım, birle ik Türk yurdu sahipsiz kalırdı. Onlarla birlikte çalı tı ım için Türk milleti birli e kavu tu. Bugün Bilge Kaan da bu sayede Türk O uz milletini idare ediyor.”

Göktürk Devleti’nin yıkılı ından sonra bile Uygurlar Göktürklerin büyük veziri Tonyukuk’un soyundan gelenlere önem vermi ler ve onlara saygı göstermi lerdir. Tonyukuk’un soyundan olanlar daima ‘Tarkan’ unvanını ta ımı lar, vezirlik makamında bulunmu lardır.

SATUK BU RA HAN - YUSUF HAS HAC B

Karahanlı Hakanı Arslan Han’ın O lu olan Satuk Bu ra, babasının ölümünde küçük ya ta olması hasebiyle Karahanlı tahtına amcası O ulcak Han geçmi tir. Satuk Bu ra genç ya ta (12) Müslüman olur. Menkıbeye göre rüyasında gökten inen bir insan kendisine Türkçe ‘Müslüman ol, dünya ve ahirette kurtul’ diye hitap etmi , o da slamiyet’i kabul etmi tir.

Türkistan’da zevkle okunan “SATUK BU RA HAN TEZK RES ”, Bu ra Han’ın slamiyet’i ve haleflerini tarihe yakın bir ekilde anlatır. Menkıbeye göre, Allah’ın Resulü Muhammed (S.A.V.), Mirac’a çıktı ı gece Peygamberler arasında tanımadı ı bir kimseyi görmü ve Cebrail ‘e hangi Peygamber oldu unu sormu , Cebrail onun Peygamber de il, 333 yıl sonra Türkistan’ı dininize sokacak Satuk Bu ra Han’ın ruhu oldu u cevabını vermi . Hazreti Peygamber sonsuz bir sevinç içinde yere inmi ve Türkler arasINda dinini ne redecek olan Bu ra Han’a dua etmi , ashabı da onu görmek istemi , Hazreti Muhammed arzularını kabul edince ba larında Türk külahı ve silahlı kırk atlı selam vererek yakla mı . Bunlar Bu ra Han ve arkada larının ruhları imi . Bunların arasında Türk Hakanı’na hidayet yolunu gösteren Samani Ebu Nasr da varmı .

Ebu Nasr, idare edecek bir vilayete sahip olmadı ından, Türkler arasında slamiyet’i yaymak maksadı ile ticarete ba lar. Bir gün rüyasında Peygamber Efendimiz’in kendisine,

'Kalk, Türkistan yolunu tut! Orada Tekin Satuk Bu ra Han Müslüman olmak için seni bekliyor' demesi üzerine o da sevinerek 300 kişilik bir kervanla yola çıkar. Türk prensi, Ebu Nasr'la karşılaşır ve Müslüman olur. Din değiştirmesine kararlı çıkan amcasıyla arası açılır, amcasını yenerek 924 tarihinde Karahanlı tahtına oturur, Devletin resmi dinini İslam ve mezhebini de Hanefi olarak ilan eder. İşte bu olay Türk tarihinin dönüm noktasıdır. Zira bu Karahanlı Türk Hakanlığı, Özbek Han'dan, Alper Tunga'dan gelen hanedanın devamıdır. Âlimlere büyük saygı gösteren bu kahraman hükümdarın yoluna, Türk- İslam Âlimi Yusuf Has Hacib tarafından kaleme alınan Kutadgu Bilig isimli kitap ışık tutuyor, yol gösteriyor, nasihat ediyor, adeta Özbek Töresi'ni yorum ediyor ve böyle sesleniyor:

“Ey Devletli Hükümdar, çok uzun yaşa, bu saltanat ile çok illere hükmet, samimi insanın sözünü ve ölümlüğünü tut. Bu söz ve ölümlük sana bir devlet ağı olsun. Ey hükümdar, işte ben sana sadakatle bağlı insanım, sözüme göre hareket et. Ey mert insan, ey Hükümdar, ölüm henüz yaklaştı madan uyan, bilgini kullan, işini tanzim et. Sen halkı beladan, zulümden koru. Halka iyilik yap, elinle dilinle onu sevindir. Savaşta her şeyi iyilikle karşıla, malın ve servetin varken onları dağıt ve yedir. Ölüm gelmeden sen ölüme hazırlan. Hayatta iken Tanrı'nın emirlerini yerine getir; ibadette kusur etme. Bu dünya ve devlet seni aldatmasın. Bütün işlerinde daima doğruluğu göz önünde bulundur. Halka kanunu doğru ve dürüst tatbik et ki, kıyamet gününde bahtiyar olasın. Sen bu dünyanın beyisin, ona kul olma. O seni bırakmadan sen onu dul bırak. Fazla gurur ve kibre kapılma. Bu dünyaya güven olmaz, sen ondan vazgeç.

İnsanların harisine tevdi etme, yeme işini nankör insanlara yedirme. Ölümü unutma, ona karşı hiçbir silah yoktur. Ölüm pusudan çıkar gibi bir gün karşına çıkar. Ey Devletli Hükümdar, dünya bir tarladır. İnsan bu tarlayı ekerse hayat ekinini biçer. Bakasının malını alma ve kan dökme. Ölüm döğüşünde insan bu iki günah yüzünden inler. Ey Hükümdar, hasis olma, cömert ol, cömertliğin adı ebedi kalır ölmez. Ey Hükümdar, gayret et, kendin iyi ol; beyi iyi olursa halk da iyi olur. Halk koyun gibidir; bey onun çobanıdır; çoban koyunlara karşı merhametli olmalıdır. Ey Devletli Hükümdar, sen saray ve köşkler yaptırma; kara toprak altında senin evin hazırdır. Yüksek geniş ve süslü sarayların burada kalacak, sen de inleyerek karanlık toprak evde yatacaksın. Eğer iki dünya beyliğini istiyorsan bu beşeye yaklaşma: harama karşıma, zulüm etme, insan kanı dökme, dümanlık besleme ve kin gütmeye. Eğer devamlı ve ebedi beylik istiyorsan adaletten ayrıma ve halk üzerinden zulmü kaldır. Küstahlık, acelecilik, zevzeklik bunlar avam tabiatıdır. Bey bunlardan uzak durmalıdır. Avam tabiatının beye yakın olması uygun değildir. Bu tabiat yaklaşırsa bey itibarını derhal kaybeder. Devlet işleri ihmal edilir ve vaktinde yapılmazsa arkasından avcı kuşla takip etsen bile bir daha ele geçmez. Halkın bütün uygunsuzluklarını beyler düzeltir, bey uygunsuzluk ederse onu kim

yola getirir. İnsan temiz olmayan şeyleri su ile temizler, eğer su kirlenirse o ne ile nasıl temizlenir. İnsan hastalanırsa, tabip bunun ilacını verir; eğer tabip hastalanırsa onu kim tedavi eder. Beyler tavır ve hareketlerini temiz ve doğru tutmalıdırlar; halk yolunu ve gidişini beyin yoluna uydurur. Beyler örf ve kanuna nasıl riayet ederse, halk da aynı şekilde örf ve kanuna riayet eder. Beyler hangi yoldan giderse, beylerin bu gidişini kulun da yoludur. Beyler kılıç ile memleketlerine hâkim olurlar, kılıçsız gafil bey memleketine sahip olamaz. Kılıç kımıldadıkça müddetçe düman kımıldayamaz; kılıç kınına girerse, beyin huzuru kaçır. Ey Bey, kılıç kullanırsan her vakit memnun et ve böylece kendin de daima sevinç içinde yaşa ve zahmet yüzü görme. Beylik başı üzerinde bir kılıç gibidir; her gün onun için tehlikeli binisi vardır. Dünya ve ahireti, bunların her ikisini birden bulmak istersen şu birkaç işi bırakma, muktedirsen bunları yerine getir. Gönül ve dilini doğru tut, Tanrı'ya şükran, Allah'ın emrine itaatsizlik etme, Tanrı'dan ne gelirse ona razı ol; her işe razı olmak kullunun icabıdır. Bütün halka içten gelen bir merhamet göster, daima iyilik yap ki kendin de iyilik bul. Halka faydalı ol, ona zarar verme; iyi hareket et, kötülerin zararını ortadan kaldır. Bey bilgili ve adil olmalı; öhretinin yayılması için de cesur ve tedbirli olmalıdır. Bey, memleketini iyi koruyabilmesi için bir de asil, hayâ sahibi, yumuşak huylu ve merhametli olmalıdır. Bütün faziletlerde herkesten üstün olmalı; halka karşı adaletle muamele etmelidir. Hangi memleketin beyi böyle olursa o memleketin halkı kurtulur; derdi kalmaz. Orada saadet güneşini doğurur ve memleket huzura kavuşur. Fakat ne yazık ki bu gibi insanlar çok yaşamazlar. Ey Hükümdar, benim bildiğim bunlardır. Aklımın erdiklerini işte sana arz ettim.”

Tarihimizde devlet başkanlarına yol gösteren nice âlimler, nice Allah dostları vardır. Yusuf Has Hacıp bunlardan biridir. Dede Korkut, Baba Tahir, şeyh Ahmet Yesevi onun ocağından yeti en Hacı Bektaş Veli, Mevlana, şeyh Edebali, Hacı Bayram Veli ve daha nice tarih boyunca Türk devlet başkanlarına yol göstermişlerdir. Verdilerimiz bu örneklerden anlaşılacağı gibi, binlerce yıldan beri Türklerde devlet başkanı ile yurttaşlar arasında duygusal bir bağ vardır. Bu bağ, baba ile evlat arasındaki ilişkiye benzemektedir. Bizce bu duygusal bağın kuvvetlenmesi ve varlığını sürdürmesi, gelenek severlikten olduğu kadar sürekli olarak fikriyatının da yapılanmasından ileri gelmektedir. Türk devlet anlayışı, gücünü fikriyatın yapılanmasından almaktadır. Özellikle “Siyasetname” ve “Nasihatname” türü kitaplarda yukarıda da gördüğümüz gibi babalık duygusu işlenmiş ve geliştirilmiştir.

Türk devletleri birbirini takip etmiş, hanedanlar yıkılıp yerlerini yenileri almıştır. Değişmeyen tek şey ise ‘TÜRK TÖRESİ’ olmuştur. Sınırları bugünkü Afganistan ve Hindistan'a kadar uzanan bölgede topraklara sahip olan büyük Türk hükümdarı, tarihte Gazneli Mahmut olarak anılır. Ahmet Bin Hemdem, “Türk-İslam Tarihinden” isimli eserinde Gazneli

Türk devletinin ünlü hakanı Sultan Mahmut Bin Sebüktekin'in adaletini anlatıyor: “Sultan Mahmud’un zamanında sarho askerlerden biri fakir ve zavallı bir dervi in evine girerek ve zor kullanarak karısına el uzattı. Dertli Dervi Sultan Mahmud’un katına bir arzuhal yazarak u radı ı musibetten, maruz kaldı ı zulümden ikâyette bulundu. Sultan Mahmut durumu ö rendikten sonra dervi i huzuruna ça ırdı. Kendisine nimetlerde ve ihsanlarda bulundu. Sonra ona öyle tembih de etti: ‘O dinsiz adam bir daha senin tarafına gelirse hiç vakit geçirmeden hemen bana haber ula tır.’ Ve emrindekilere de dervi in yanında unları söyledi: ‘Bu adam ne zaman bana gelirse, gece ve gündüz, ne zaman olursa olsun, hatta o sırada ben sarayın harem dairesinde bile olsam, derhal haber verecek ve kendisini bana ula tıracaksınız.’

Gönlü yaralı dervi dualar ve senalar ederek padi ahın huzurundan ayrıldı. Aradan iki gün geçmi ti, o gün ak amdan sonra yukarda adı edilen asker, yine sarho bir halde kadına tecavüzde bulunmak niyetiyle gelip dervi in evine girdi. Dervi karısına: ‘Ben vaziyeti Sultan Mahmut hazretlerine bildirmeye gidiyorum dönünceye kadar bu askeri kendisiyle sohbetler ederek oyala’ dedi. Varıp Sultan Mahmut’un sarayına geldi. Daha önceden tembihli bulunan hizmetkârlara durumu anlattı. Onlar da dervi in geldi ini padi aha bildirdiler. Sultan Mahmut derhal eline keskin bir kılıç aldı. Birlikte dervi in evine yollandılar. Dervi eve padi ahtan önce girdi. Askerin yata a girmi vaziyette oldu unu görerek çıkıp gördü ünü Sultan Mahmut’a anlattı. Sultan Mahmut hı ımla içeri girdi, dervi e: ‘ u yata ın ba ucundaki mumu hemen söndür’ emrini verdi. Dervi mumu söndürür söndürmez o da elindeki keskin kılıcı hızla indirdi i gibi yatakta yatan askeri ikiye böldü. Sonra ‘Mumu yakıp getir.’ diye emretti. Adam mumu getirdi. Sultan Mahmut mumun ı ı nda gördü ü kimsenin yüzüne dikkatle baktıktan sonra hemen ükran secdesine kapandı ve Allah’a ükretti. Dervi a ırmı tı; ‘Padi ahım böyle ükretmenizin sebebi nedir?’ diye sordu. Padi ah: ‘I ı ı söndür dememin sebebi uydu’ diye açıkladı: ‘Çok korkmakta idim ki, bu büyük suçu i lemeye cüret eden kimse benim çocuklarımdan biri olabilirdi, e er yataktaki korktu um gibi benim evladım olsaydı o zaman ı ıkta görüp yüzünü tanıyacak ve belki de bu yüzden kendisini öldüremeyecektim. I ık yandı nda gördüm ki bu kimse benim evladım de ildir. te bundan dolayı secdeye kapanıp Allah’a ükürlere ettim.’ Biraz sonra dervi e, “Yiyecek bir eyiniz varsa getirin” dedi. Dervi in azıcık peyniri vardı. Onunla biraz da ekme getirdi. Sultan Mahmut peynirle ekme i yedi. Yine Allah’a hamt ve senalar ettikten sonra bununda sebebini öyle açıkladı: ‘Allah da ahittir ki gelip sen bana durumu anlattı ın günden beri benim a zıma bir lokma olsun bir ey girmemi tir. Son derece aç oldu um için, endi eden kurtuldu um u anda senden yiyecek bir ey istedim. O Yüce Allah’a ükür ve minnetler olsun ki böyle bir zalimden senin öcünü almak bize nasip oldu.’”

Bütün Türk hakanları böyle de il miydi? te Büyük Türk Hakanı Sultan Sancar olayını Ahmet Bin Hemdem'in kitabından kısaca özetleyelim: "Sultan Sancar, Hicri 521 yılında muhte em ordusuyla Talkan ehreine gitmekteydi. Halk seyre ko mu tu. Her bir kö e kendisini görmek isteyenlerle dolmu tu. ehreinin yakınlarında bir tepe vardı. Etrafı kolaçan ederek geçen sultanın tepenin üzerinde büyük bir yabancı ku a benzeyen karartı dikkatini çeker. Ok atmada çok mahir olan Sultan Sancar okunu fırlatır ve vurur, adamlarına, 'Gidin getirin.' diye emir verir. Biraz sonra adamları kucaklarında kanlar içinde küçük bir çocukla dönerler. Sultan Sancar vurmu oldu u eyin ku de il, kanlara bulanmı bir küçük çocuk oldu unu görür görmez bir ah çekip kendinden geçip atından topra a dü er. Gam ve elem ate iyle yanan gözlerinden sel gibi ya lar dökülür. Adamlarının yardımıyla kendine gelen Sultan, derhal çocu un babasının bulup getirilmesini emreder. Kısa zamanda çocu un babası bulunarak getirilir. Adamca ızı çadırına alan gözleri ya lı Sultan, çocu un babasına yalvarır: 'Beni affet. te torba dolusu altın al, hakkını helal et ya da u kılıcı al boynumu vur, kısas yap. Bunların ikisini de reddederek beni hesap gününde azaba mahkûm kılma; ya affet, ya kısas yap.' Yüre i ate gibi yanan fakir adam, 'Padi ahım, benden yana helal olsun. Demek ki Yüce Allah'ın de i mez takdiri böyle imi . Bütün dünya âlemin canı ve bütün ülkelerin ruhu revanısınız. Nitekim an ve erefinize layık olanı yaptınız. Büyük mürüvvet ve ihsanda bulunmak istediniz. Sizin canınız ve ba ınız sa ve devletli ömrünüz devamlı olsun. Hepimiz canımızla ve ba ımızla sizin yolunuza fedayız. Siz sultan olarak Allah'ın yeryüzündeki bir gölgesisiniz, yine de o Yüce Allah'ın himayesinde ve emniyet içinde olun. Yavrumun kanını sana helal eyledim. Yarın kıyamet gününde de in allah bu i senden sual olunmaya. Bu sözüme Allah da ahit olsun.' der. Sultan Sancar, bir nebze de olsa rahatlamı tır. Çocu un babası kalkmı gidiyordu, adama altınları zorla verir. Sultan bununla da kalben rahatlamamı tır. Adama Talkan vilayetinin emirli ini verir ve kendisini devlet adamı ı derecesine yükseltir."

"Türk- slam Tarihinden" isimli kitabın yazarı Ahmet Bin Hemdem öyle devam ediyor: "O ne büyük Padi ah-ı Dindar ve merhamet iarıdır ki, nazırında ahlıkla dilencilik aynı mertebededir. Kibir ve azametten, riyadan uzak temiz ve be enilmi bir huy ve ahlakla bütün halkının ve insanlı ın be endi i kimsedir. Yüce Allah kendisine rahmet eyleye."

23 Mayıs 1040 Cuma günü Dandanakan Meydan Sava ı'nda kendisinden kat kat üstün Gazne ordusunu yenen Tu rul Bey, Hemadan'a girerken devrin evliyasından Baba Tahir ve Baba Cafer ile kar ıla ır. Atından inerek onların elini öper. Baba Tahir kendisine, "Ey Türk, Allah'ın halkına ne yapmak istiyorsun?" diye sorar. Sultan, eyh'e "Ne emredersen" cevabını verir. Baba Tahir: "MUHAKKAK ALLAH ADALET VE HŞAN YAPMAYI BUYURUR." ayetini okuyarak; "Tanrının emrini yap" der. Tu rul Bey'in gözleri ya arır ve öyle yapaca ım

mukabelesinde bulunur. Bunun üzerine Baba Tahir, sultanın elini tutar, abdest aldı ı kırık ibri inin kapa ını parma ından çıkarır onun parma ına takar ve “Bunun gibi dünya ülkelerini senin eline koydum. Adalet üzere ol.” der. Selçuklu Sultanı bu halkayı u urlu bir muska gibi ta ır ve sava larda parma ına takardı.

Tu rul Bey sofrasını daima açık tutardı. Haftada iki gün ölen verir, halk sırasına göre bu ölenlere katılırdı. Türkistan Karahanlı hakanlarının da sofraları daima açık olurdu. Sultan Alparslan da ölenleri muntazam olarak düzenlerdi. Sultan Mehmet Tapar, 1118’de o lunu veliaht tayin ederken, büyük ölen yapıldı ve ölede kıymetli yemek takımlarını halk ya ma etti. O uzların yeni yurtları Türkiye’de bu törenin ya ması tabi idi. Melik ah zamanından beri Selçuklu sultanlarının âdeti üzere, Cuma günleri lezzetli yemekler hazırlanır ve sultan sofrası kurulur; havas ve avam, ziyafetlerden faydalanırdı. Tarihçi Yazıcıo lu bu devirde O uz Töresi’nin ve ölenlerin nasıl hüküm sürdü ünü ve usullerini anlatır. “Kastamonu Beyi sfendiyaro lu Süleyman Pa a her gün ikindi namazından sonra kabul resmi yapar, bu münasebetle yemekler getirilir, kapılar açılır, ehirli, köylü, ecnebi herkes yemek yedi. ölenler ve büyük toylar, zafer enlikleri, cülus ve veliaht atama törenleri münasebetiyle çok görkemli olurdu. Yunus Emre de malın ya malatılmasını lahi a ka bir araç ve manevi bir ‘toy’ sayardı.”

O uz Han’ın ve Bayındır Han’ın muhte em toyları hakkında verilen bilgilere göre, toylar göçebe devletlerde tarihsel niteli ini daha güçlü olarak devam ettirir. Karakoyunlu ve Akkoyunlular’da toylar nitelik de i tirmeden devam ediyordu. Kara Yusuf Bey, o lu Kara Budak’ı Diyarbakır’da padi ahlı a yükseltirken düzenledi i büyük toyda 300 sı ır 3000 koyun kestirmi çe itli yemekler ve e lenceler tertipleme tir.

Osman Gazi zamanından beri yürürlükte olan düzen ve kanunlardan bahseden Â ık Pa azade, Osmanlı padi ahlalarının nevbet, bayram ve sofras usullerini anlatırken: “ kindi vaktinde nöbet vururlar. Kimi halk gelip yemek yiyeler, imdi bu Al-i Osman’ın dahi kanunları bunun üzerinedir. Osman Gazi’nin hasleti her ayda bir kere taam pi irip fakirlere yemek yedirmek ve giysiler giydirmektir.” dedikten sonra Orhan, Murat, Yıldırım Bayezid ve di er padi ahlaların verdikleri ölenleri ve onların imaret ve zaviyeler in a ederek fakir ve dervi leri koruduklarını da bu O uz töresine ba lar.

Türk töresine göre, hükümdarın devletin ba temsilcisi ve milletin babası sıfatıyla yargı, yolak ve darü’l-adl(mezalim ikâyet divanı) adlı mahkemelerde bizzat halka adalet da ıtır. Bu davalarda yönetime ve sorumlulara kar ı her çe it yakınma yapılabilir. Hükümdar usul ve formalitelere ba lı olmadan orada kesin hükmünü verirdi.

BA LICA YAKINMA KONULARI UNLARDI:

1- Kamu hizmetlerinin i leyine ait ikâyetler, görevlilerin yetkilerini kötüye kullanmaları ve kamu hizmetlerinin yerine getirilmemesi, reaya aleyhine meydana gelen zararlar.

2- Divan sekreterlerinin, belediye görevlilerinin ve kamu vakıflarının denetimi ve bununla ilgili bozukluklar:

Ki iler arasındaki adi davalar, kadılar hakkındaki ikâyetler veya kadı hükümlerinin yerine getirilmemesi hakkındaki ikâyetler. Bu tür yakınmalar gene bir kere daha kadıya havale edilir. Onun soru turmasından sonra son hüküm verilirdi.

Mezalim Divanı'na sultan veya onun bulunmadı ı hallerde ba bakan (ba vezir) ba kanlık yapardı. Büyük Selçuklularda haftada iki gün mezalim dinlenmesi ko ulu vardı.

Nizam'ül-mülk Siyasetname'de, "Padi ahlar haftada iki gün halkın ikâyetlerini dinleyeler ve halkının hakkını haksızdan alalar. Adaleti yerine getireler, aracı olmaksızın kendi kulaklarıyla söylediklerini dinleyeler. Bundan amaç bu haberin ülkede yayılması ve zalimlerin kötülük yapmaktan çekinmeleridir." der.

Nizam'ül-mülk haksızlı a u rayan yurtta ları ile yakından ilgileniyordu. Bir gün Nizam'ül-mülk yemek yerken ihtiyar bir kadın sunulmak üzere elinde dilekçesi ile içeri girdi. Sekreteri ona kötü davrandı ve dilekçeyi vezire vermedi. Durumdan haberdar olan Nizam'ül-mülk sekreterini azarlayarak: "Ben seni sırf huzuruma gelemeyen zayıf ve ihtiyar erkeklerle kadınlar için görevlendirdim. Sen bunların i lerini bana ula tırmadıktan sonra sana ihtiyacım yoktur" der ve adamın i ine son verir.

Nizam'ül-mülk, o lu Fahrü'l mülke yazdı ı bir mektupta öyle diyordu: "Her eyden önce bütün reaya'nın senden asude olmaları gerekir, her zaman onlara hukuk lazımdır. Bırak onlar kalpleri serbest oldu u halde kazançları ile ve kendi ya amalarını temin yolunda çalı sınlar. Hiç kimse emredilenden ba ka onlardan bir ey almasın, görevliler onları asla incitmemelidir. Bundan ba ka senin sarayının kapısı zulme u rayanlara açık olsun. Haftada bir gün bu i le me gul ol. Ba ka bir i yapma. Emretti in her ey hakikat ve basiret yüzünden olsun. Bundan ba ka ordu ümerasını ve hükümdarların hasegâhını aziz ve muhterem tutasın. Din adamlarını hürmet gözüyle göresin, onları arayıp sorasın, hasta iseler ziyaretlerine gidesin, ihtiyaçlarını tespit edip gideresin."

Bu gelenek, Hükümdar'dan vezire, babadan o la devretmi tir.

MALAZG RT AVA I'NIN BÜYÜK KAHRAMANI SULTAN ALPARSLAN 1070 yılında Diyarbakır'a geldi. Bölgenin hâkimi Nasr Mervan, sultanı büyük bir merasimle kar ıladı ve devrin âdeti gere ince 100.000 altın sundu. sultan parayı aldı. Bilahare yaptı ı

ara tırmada, bu paranın halktan zorla toplandı nı ö renen Alparslan, altınları aldı ı kimselere iade etmesi için Nasr'a iade etti.

ALPARSLAN çok merhametli ve efkatli idi. Divanda fakirlerin isimleri ve maa ları yazılı idi. Ramazanda yoksullara 150.000 dinar da ıtırdı. Sarayda fakirlere yemek da ıtan ve günde elli koyun kesen bir a hane vardı. Eski Türk geleneklerine göre emir ve bey, askerlere büyük ziyafetler verir, e ya ya ma edilirdi. Bu suretle Göktürklerden beri Türk Devlet telakkisine göre hakan ve sultanlar gibi Alparslan da milletin babası sıfatıyla hareket ederdi. Alparslan çok dindar ve samimi bir Müslüman'dı. Onun u sözleri bunun apaçık ispatıdır: “Kaç defa söyledim, biz bu ülkeleri silah kuvvetiyle aldık. B Z TEM Z MÜSLÜMANLARIZ. B DAT NED R B LMEY Z, BUNUN Ç N YÜCE ALLAH B Z TÜRKLER AZ Z KILDI.”

Hıristiyanlar en büyük ma lubiyeti Alparslan'dan gördükleri halde, devrin Bizans, Ermeni, Süryani kaynakları Alparslan'ın adaletini, yüksek insani vasıflarını övmekte müttefiktirler. Pakistanlı âlim, Selçuklular tarihi yazarı Mevdudi, Alparslan'ı anlatırken, 'Fetihler Babası', 'Adil Sultan' gibi birçok isimleri sıralayan yazar öyle devam ediyor: “Onun çok ismi vardı. Fakat en me hur ismi, ALPARSLAN'DIR. Bu kelime Türkçe olarak Sultan'ın ahsi vasıflarına pek uygun bir sıfat idi.”

Cihangirane vasıfları ve çok kısa olan dokuz yıllık saltanatı ile Yavuz Sultan Selim Han'a benzetilen Sultan Alparslan'ın vasıflarından unları sayabiliriz: O halis bir Türk, temiz bir Müslüman, büyük bir kumandan, yetenekli bir devlet ba kanıdır. Türk'ün 'devlet baba' sistemini slam'ın inancıyla mezcederek ülkesi içinde ya ayan dili, dini, milliyeti ayrı çe itli insan topluluklarını mesut ve müreffeh yapmı tı.

Yusuf Haremi adında bir Batini tarafından ehit edilen Sultan Alparslan, henüz 42 ya nda idi. En verimli ça nda hayata veda eden bu büyük kahramanın son sözleri ibret vericidir: “Bir tepenin üzerinden ordumu seyrediyordum. Ordumun azametinden, askerimin çoklu undan, altımda yerin titredi ini hissediyor, kendi kendime 'ben dünya sultanı Melik üd dünyayım; bana kimsenin gücü yetmez, bu ordu ile Çin'i dahi fethederim.' Dedim. Bu gurur yüzünden imdi bu aciz duruma dü tüm.” Yerine o lu Melik ah'ın tahta geçmesini vasiyet ederek ruhunu Allah'a teslim etmi tir.

Hâkim Senai bir kasidesinde öyle diyor: “Göklere yükselen ALPARSLAN'IN ba nını gördüm. Merve gel. Onun toprak olmu vücuduna bak. Ne ay gibi parlak yüzü, ne altında at ve ne de elinde dizgin kalmı tır.”

Alparslan'ın ehadeti slam âleminde duyulunca bütün Müslümanlar a lamı , halife bir hafta sureyle yas ilan etmi , Ba dat çar ısı alı veri e kapatılmı tı. Kur'an'ı Kerim'in bir

ayetiyle ruhunu ad edelim: “EY TEM ZLENM VE ARINMI RUH! RABB N SENDEN, SEN RABB NDEN RAZI OLARAK CENNETE G R.” (Fecr Suresi 27 ve 28. ayetler)

Yerine Melik ah gibi bir hayr’ül halef bırakan sultanın gözü arkada kalmamı tır.

SULTAN MELİK AH VE DÖNEM

Melik ah babasının ölümü üzerine Selçuklu tahtına oturmu , ehit hakanın yüksek vasıflarının, ya atıcısı ve takipçisi olarak devletin dizginlerini toplamı , ba kaldırmaları, karde isyanlarını süratle bastırımı , devletin bölünüp parçalanmasına asla müsaade etmemi tir. Melik ah bir yerde Kanuni Sultan Süleyman’ a benzetilir. Osmanlı mparatorlu u’nun zirvesi nasıl ki Kanuni dönemiye, Büyük Selçuklu mparatorlu u’nun zirvesi de Melik ah dönemidir. Devletinin sınırları Ka gar’dan Bo aziçi’ne ve Ege Adalarına, Aral Gölü’nden ve Kafkaslardan Yemen ve Aden kıyılarına kadar uzanıyordu. Adaletiyle ün salan Melik ah hakkında devrin Müslim, gayri Müslim yazarları onun hakkında öyle diyorlar:

Zübdat: “Melik ah ‘Adil Sultan’ diye öhret buldu.” Ahbar: “O adil ve insafılı idi. Zalimleri kahreder, mazlumların hakkını verirdi.” bn’ül Esir: “Zamanında sükûn emniyet ve adalet hâkim olmu tur.” Tabakat’i Nasiri: “Melik ah kahredici, cesur ve adil idi.” En-Nucu’uz-Zahire: “Melik ah hükümdarların en iyisi idi. Daima muzaffer idi.” Anonim tarih-i Al-i Selçuk: “Melik ah’ın adaleti ve siyaseti sayesinde ahali öyle rahat etmi ti ki hiçbir padi ahın zamanında kâfirler ve Müslümanlar böyle huzur görmemi lerdı.” Ani’li Samuel: “Krallar kralı Melik ah her tarafta hakimane ve barı çı bir idare kurdu. Hiç kimseyi incitmek, kimseye ıstırap vermek istemezdi. Asil adaleti, yüksek dü ünceleri, tam bir hükümdar tavrı ile o herkes tarafından sevilmi ti. Benim kanaatime göre Avrupa ona tabi olmakta gecikmeyecektir.” Stefanos Orbelian: “Melik ah çok iyi, barı sever bir hükümdardı”

Türkler slam’dan önce Göktürk, Uygur ve Hazar hanları idaresinde kendilerine sı man yabancı din mensuplarını himaye ediyor, birçok dinlere ba lı olan cemaatleri bir arada ahenk içinde ya atıyorlardı. Selçuklular yakın arkta kar ıla tıkları Hıristiyan ve Yahudi gibi gayri Müslim unsurlara kar ı da aynı zihniyeti devam ettirmi , görülmemi bir müsamaha ve efkati onlardan esirgememi lerdı. Hıristiyan memleketleri fethetmesine ra men Alparslan onların müellifleri tarafından da adil, merhametli bir insan olarak tasvir edilir ve aleyhinde hiçbir ey söylenmezdi.

Melik ah’ın zamanında ya ayan Ermeni tarihçisi Urfalı Mathieu: “Melik ah’ın saltanatı Allah’ın lütfuna mahzar oldu. Hâkimiyeti uzak ülkelere kadar yayıldı ve Ermenilere huzur

verdi.” diyerek ark, Anadolu ve Suriye seferini anlatır. “Dünyanın hâkimi Melik ah’ın sayısız askerden mürekkep ordusu Romalıların memleketini(Anadolu’yu) fethe girişti. Kalbi Hıristiyanlara karşı efkatle doluydu. Geçtiği ülkelerin halklarına karşı bir baba gibi davrandı. Birçok şehir ve vilayetler kendi arzuları ile onun idaresine girdi. Bütün Rum ve Ermeni beldeleri onun kanunlarını tanıdı.” der. Müellif, onun Ermeni Patriği Basil’in talebi üzerine de kiliselere, manastırlara ve rahiplere ait vergileri 1090 yılında tıralı fermanla baskıladı yazır.

Melik ah döneminde ilim adamlarına hazineden ihsan edilen mebla 300.000 altına kadar yükselmiştir. Vezir Nizam’ül-mülk, Melik ah’a: “Ey Âlemin Sultanı! Ben sana öyle bir manevi ordu meydana getirdim ki onların duaları arı kadar yükselir. Hâlbuki askerlerinin okları bir milden öteye geçmez.” Nizam’ül-mülk’e göre eski padişahlar âlimlere maaş vermedikleri ve onları bir vazife ile baskılamadıkları için bunlar çok defa hükümdarlara ve devlete karşı hareket ediyorlardı. Bu münasebetle de dünyanın efendisi Melik ah Afrasyab (Alpertunga) Ouz Han neslinden olup, dindarlara ve âlimlere saygı, zahitlere ihsan, fakirlere efkat ve halka adalet göstermek gibi hiçbir kimseye nasip olmayan yüksek vasıflara sahiptir ve cihana hâkimdir.

Fütuhatlarından dolayı Ebu’l-feth lakabını alan Sultan Melik ah, Türk Milleti’nin yeti tirdiği ender simalardandır. Erken ölmek talihsizliği bir yana bırakılırsa, fetihleri, adaleti, popülerliği, malubiyetsizliği ve ihtişamı ile o ancak Kanuni Sultan Süleyman ile mukayese edilir.

Melik ah sfahan seferinde bir yerde konaklar, askerlerinden bir grup baskıboş yayılan bir inek görüp keser ve kebab edip yerler. Konaklama biter ve ordu harekete geçer. Ordusunun önünde giden Melik ah’ın önünü, geçeceği köprüünün baskında yaşı bir kadın çevirir ve atının dizgininden tutar. Feryat ederek şöyle der: “Ey padişah’ı adil, ey güzel yüzlü, güzel huylu padişah! Ben fakir ve güçsüz bir kadını. Bakmakta bulunduğum birkaç yetim torunum vardır. Geçimimiz bir tek ineğe baskıdır. Onu da askerlerin avlayıp yemişler. Şu anda yetimlerin açlıktan feryat etmekte. Yaşı kadını, baskırdım. Sen ki her şeye gücü yeten büyük sultansın. Eğer bunca kudretinle bana yardım edip hakkımı alıvermezsen yarın kıyamet gününde o kıldan ince, kılıçtan keskin sırat köprüsünden nasıl geçersin? Zaten o zaman ben de ete ine sarılıp o büyük yaratıcının senden öcümün alınmasını isterim.” Bu sözleri söyleyen yaşı kadın baskılamaya devam ediyordu. Melik ah atından inerek kadını tuttu ve şöyle söyledi: “Ey hatun! Benim bundan haberim yoktur. Bununla birlikte senden yine de af dilerim. Şimdi söyle bakalım o senin boşalanan hayvanının yerine baskılarını kabul eder misin?” Ve emretti. 70 tane sütlü inek ve öküz getirdiler. Padişah bunların hepsini o yaşı ve beli iki kat olmu

kadına teslim etti. Zavallının gönlünü ve duasını aldıktan sonra yoluna devam etti. Aradan bir zaman geçer, Melik ah vefat eder. Haberi duyan ya lı kadın yetimleri ile gelerek Melik ah'ın kızını kucaklar ve secdeye kapanır: “Ey ‘Malik ül mülk’ olan mülkün sahibi Allah’ım! Melik ah kulun senin azab ve ikabından korkarak bize acımı tı. Gamımızı sevince çevirmi ti. Sen en büyük rahmet edicisin. Ben aciz ve ya lı bir kadını. Niyaz ve temennim budur ki; o kulunu hesapsız kerem hazinenden mahrum ve gamlı kılma. Kendisini o sonu gelmez rahmetinle gufranına ve sevincine garkeyle.” diye dua eder. Bir müddet sonra devrin Allah dostlarından bir zat rüyasında Melik ah'ı görür. ‘Sultanım nasılsın?’ diye sorar. Melik ah cevaben: ‘Allah o koca kadından razı olsun. Onun duaları sayesinde çok rahatım.’ der. te “Ne verirsen elinle, o gider seninle” atasözümüz ne kadar yerinde söylenmiş bir sözdür.

Büyük Selçukludan doğan Türkiye Selçukluları ve beyliklerin hepsi Türk töresini yaşatma ve uygulamada birbiriyle yarış halinde olmuştur.

Erbil Atabeyi Muzaffereddin Gökbörü (1190–1233) ilmi, dini ve hayır müesseseleriyle İslam dünyasında dillere destan olmuş bir şahsiyet idi. Devletinin hudutları geniş olmadığı, küçük bir bölgeye inhisar etmiş bulunduğu halde çok çeşitli tesisler kurmuştu. Kör ve sakatlara dört hânekah yapmış, dul ve ihtiyarlara, yetim ve kimsesiz çocuklara yurtlar kurmuş; bunlara sütanalar ve zengin vakıflar tahsis etmiş idi. Kendisi bizzat bu müesseselere uğruşmuş, hasta ve düşkünlerle meşgul olurdu. Tesis ettiği misafirhanelerden ayrılan yolculara ve gariplere yol azasını da verirdi. Vakfeylediği para ile her yıl adam göndererek Müslüman esirleri alıp hürriyete kavuştururdu.

Arafat'ta ilk defa sarnıçlar yaptırarak hacılara su dağıttıran Gökbörü'dür. Hz. Peygamber'i anma merasimleri ve mevlit törenleri düzenlenir, her yıl iki gün halka ziyafet verilir, fener alayları tertip edilir, askeri merasimler yapılır, meydanlara kurulan kürsülerden halka vaazlar verilirdi. Kaynaklar onun hayır yolunda harcadığı meblağın miktarını da bildirmektedir: Mevlit için 300.000, esirlerin kurtarılması için 200.000, hânekahlar için 100.000, misafirhaneler için 100.000, Mekke'de su tevzi için 30.000 dinar yıllık tahsisat veriyordu.

TÜRK YE SELÇUKLULARI

Türkiye Selçuklu Devleti, şüphesiz ki en büyük enerjisini Haçlı Seferlerine karşı verdiği mücadelede sarf etmiştir. Sayısı 300–500 hatta 600 bine varan, çekirge sürüleri gibi, geçtiği yerleri kurutan bu çapulcu sürüleriyle amansız mücadele veren Türkiye Selçukluları, bir taraftan da yıkılmış, yıkılmaya olan Anadoluyu imar ediyor, ölümsüz eserleriyle donatıyordu. Ticaret hayatını canlandırıyor, diğer taraftan yaptığı kervansaraylar ve aldığı emniyet tedbirleriyle yolcuların ve kervanların güvenliğini sağlıyordu.

Selçuklu tarihinin büyük üstadı rahmetli Prof. Osman Turan hocamız, ‘Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti’ isimli eserinde şöyle anlatır: “Milletlerarası ticaret kervanlarının emniyeti ve istirahatı için Selçuk Devletinin kurduğu tekilat iktisadi oldu u kadar içtimai ve medeni cepheleriyle de çok büyük bir ehemmiyet arz eder. Gerçekten devlet, kervan kafileleri başına kervansaraylar bir idareci veya tutgavul kumandasında bir muhafız kıtası tayin etmek suretiyle kervanları emniyet altında idare ediyordu. Bu mühim tedbirler yanında da Anadolu’nun kervan yolları üzerinde dizilen ve her konak yerinde(menzilde)in a olan kervansaraylar, hala ziyaretçileri hayran bırakmakta, hele onların iç te kilatı ve hizmetleri ise medeniyet tarihinde daha fazla hayranlık veren bir hususiyet göstermektedir. Filhakika her türlü ihtiyaç dü ünülerek in a olunan bu muhte em abidelerde yolcular, hayvanlarıyla birlikte, üç gün meccanen kalmak, yemek yemek imkânlarına sahip bulunuyor, hastalar tedavi oluyor ve hatta fakir yolculara ayakkabı dahi veriliyordu. Büyük kervansaraylarda hastane, mescit, tabip ve ilaç bulundurulması da bunların medeni ve içtimai te kilatını anlamak bakımından dikkate ayandır. Sultan ve vezirler tarafından yapılan ve zengin vakıfları bulunan bu kervansaraylarda zengin, fakir, hür, köle, Müslüman ve Hıristiyan farkı gözetilmeden bütün yolcuların müsavi muameleye tabi tutulacağı na dair vakfiye artları, yolcuların gıdası için vakıf koyun sürüleri ve geni memur ve müstahdemler kadrosu bulunması Selçuk Türkiyesi’nde dini ve içtimai, insani duyguların ne derece yüksek bir seviyede bulundu una güzel bir misaldir.

Anadolu’nun her tarafı, ehirlere ve yollar, köprüler, camiler, medreseler, külliyeler, hastaneler, kervansaraylar ve zaviyelerle donatılmış tı. Zamanın tahribi ve bütün ihmallere ra men hala dimdik ayakta kalan bu eserleri hayranlıkla izliyoruz. Anadolu’muzun do u ve güneydo usunda kurulan Türk devletleri Artuklular, Sökmenliler, Ahlât ahlaları, Saltuklular ve Mengücekler de gayretlerini hep imar ve kültür faaliyetlerine yöneltmi lerdiler. Me hur seyyah bn-i Batuta Anadolu’yu efkat diyarı olarak vasıflandırır. Hiçbir yerde görmedi i cömertli in burada oldu unu söyler.

Arap co rafyacıları, her memlekette zenginlerin servetlerini kendi zevk ve e lenceleri için kullandıkları halde Türkistan zenginlerinin mallarını hayır yolunda sarf ettiklerini söylerler. Türkler İslamiyet öncesi dönemlerde de sevap kazanmak maksadıyla yollarda yolcuların su içmeleri için Muyanlık (muyan: sevap) adıyla hayrat yaptıkları bilinmektedir.

Erzurum havalisinde Saltuklular, Erzincan, Kemah, Divri i bölgelerinde Mengücekliiler, Ahlât civarında Sökmenliler, Erzen ve Bidlis de Dilmaç O ulları, Hısn Keyfa (Hasankeyf), Amid (Diyarbakır), Mardin(Harpur) (Elazı böl elerini Harpur ve Mardin kolu olarak Artuklular yönetmi lerdiler, uzun müddet hükümran olmu lardır. Do u ve Güneydo u Anadolu

bölgelerimiz bu saydı ımız devletlerin dı ında, Akkoyunlu, Karakoyunlu Türk devletleri yönetimine girmi , bu sahaların tamamı Türk boylarının birbirleriyle mücadelesine sahne olmu tur.

Türk Devletleri bu bölgeleri ölümsüz eserlerle donatmışlardır. Birkaç misal verecek olursak: Diyarbakır Ulu Cam, Divri i Ulu Cami, Erzurum Hatuniye Medresesi, Sivas Gök Medrese... Bu bölgelerde bulunan, ayakta kalmı , yıkılmaya yüz tutmuş veya harabe haline gelmiş cami, medrese, köprü, han, hamam, kervansaray varsa bu Türk devletlerinin eseridir. Bazı bölücü Kürt aydınlarının baraj altında kalan Hısn Keyfa'yı (Hasan Keyf) kastederek Kürt eserleri yok oluyor diye çı ırtkanlık yapmaları, ne kadar cahil olduklarının ilanı olup tarihi saptırma yaygaralarından başka bir şey de ildir. Akılları yetiyorsa her ta ı tek tek incelesinler veya erbabına inceletsinler, e er birazcık insafları kalmışsa Diyarbakır, Hasankeyf'i Kürt ehri, bölgeyi Kürdistan olarak zikretme hastalığından vazgeçsinler, zira o bölgelerde saydı ımız tarihi eserler Türk'ün mührü ve mülkün tapusudur.

MAL DA B Z M MÜLK DE B Z M.

LK DE B Z M SON DA B Z M.

LEL EBED S L NEMEZ.

DAMGAMIZ VAR MÜLK DE B Z M.

Türk devlet başkanlarının yurtta larına olan görevlerinden biri de adaleti sağlamakla idi. Do al olarak Türkiye Selçuklu Devleti'nde de Mezalim Divanı kuruldu unu görüyoruz. Örnek olarak I. Gıyasettin Keyhüsrev Büyük Selçuklu gelene ini devam ettirerek haftada iki gün yurtta larının yakınmalarını dinliyordu. O, pazartesi ve perembe günleri oruçlu olarak mezalim divanına gelip kadı ve imamlar huzurunda adalet da ıtırırdı. Sultan, er'i davaları kadıya havale eder, örfi i leri de divan aracılığı ile çözümlerdi. Bundan başka di er bütün Sultanlar gibi her yıl bir kez er'i mahkemeye gidip kendisinden davacı varsa kadının hükmünü beklerdi. Bu durumda hükümdarlık görkem ve törenleri bir tarafa bırakılırdı. bn Bibi, Selçuklu Türkiyesi'ni öyle anlatıyor: “ ayet bir kimsenin gözü sokakta yere dü mü herhangi bir eye ili irse onu alıp tasarruf etmeye kalkmazdı. O ki i buldu unu kayıp e yaları toplamakla görevli olanlara verirdi. E ya saltanat çadırının kapısına götürülürdü. E er giyecek ise çadırın iplerine asılırdı. Hayvan olursa muhafaza edilir, falan eyi kim kaybetti, diye tellal aracılığı halka duyurulurdu. E ya sahibi bunu duyunca gelir, tanık getirir delilini gösterir ve malını alırdı.

Türkiye Selçuklu Devleti sultanları fethetti i ülkelerin halkına da Adaleti en titiz ekilde uyguluyorlardı. Türkiye Selçuklu Devletinin kurucusu Süleyman ah Suriye seferi sırasında askerleri ya mada bulundular. Bunun üzerine Halep köylüleri yakındılar. Süleyman ah onlara öyle dedi:

“Topraklarınızda yapılan bu ya ma hareketlerini iddetle kınıyorum; fakat efendiniz Müslim beni bunu yaptırma a mecbur ediyor. Hâlbuki Müslüman malı ya ma etmek ve eriatın yasak etti i eyleri yapmak benim âdetim de ildir.” Süleyman ah askerlerine ya ma edilen mal ve parayı geri vermelerini emretti. Emri askerleri tarafından derhal yerine getirildi. Türkiye Selçukluları’nda sosyal hizmetler en üst seviyeye çıkmı tı. Tarihi kaynaklar I. Alâeddin Keykubat döneminden öyle bahseder: “Müslümanlar güvenlik, asayi ve huzuru Selçuklu hanedanının mübarek sanca ı gölgesinde buldular. Bu dindar padi ahlar zamanında yapılan medreseler, zaviyeler, hastaneler, kervansaraylar, köprüler ve ba ka hayır müesseseleri hiçbir devirde yapılmamı , bilginlere zahitlere ve halka gösterilen himaye ve efkat; giri ilen gazalar ve kazanılan zaferler hiçbir zamanda vuku bulmamı tır.”

II. Kılıç Arslan zamanında Türkiye kıtalar arası bir transit ticaret merkezi haline geldi. Selçukluların uluslararası ili kilerini artırdı ı bu sırada in a edilen yollarda her türlü güvenlik tedbirleri de alındı. Özellikle yabancı tüccarların can ve malı devletin güvencesi altına alındı. Ayrıca bir tür devlet sigortası da bulundu. Buna göre karada e kıya ve denizde korsan hücumlarına u rayanlar veya gemileri batan tacirlerin zararları ödeniyordu. Büyük konak yerleri ve pazaryerleri olan önemli merkezlerde hanlar ve kapalı çar ılar kuruldu. Ticaret adamlarının ve yolcuların istirahatlarını ve mallarının korunmasını sa lamak için kervansaraylar in a edildi. Gene II. Kılıç Arslan zamanından itibaren bütün Anadolu’da yapılan bu kervansarayların sayıları yüz civarındadır. Mimari bakımdan üstün yapıtlardır. Günde yaklaşık olarak 20–30 kilometre yol alan bir kervan ak amüstü bu kervansaraylardan birine geliyordu. Yolcuların yatak, yemek ve sa lık hizmetleri devlet tarafından ücretsiz olarak yerine getiriliyordu.

K TÜRK’ÜN VURU MASI

FELAKET N BA LANGICI: YASSIÇ MEN SAVA I

Tarihte kahramanlı ı ile ün yapan Harzem ah Sultanı Celaledin Mengüberti ile Türkiye Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat arasında yapılan sava , Yassıçimen Meydan Sava ı’dır. Mo ol kasırgası Türk- slam dünyası üzerine felaket ya dırırken, iki Türk Hakanı’nın birbirini kırması Mo olların ekme ine ya sürmü tü. Bir tarafta Mo ollarla sava an Celaledin, di er taraftan Selçuklulara ait olan Ahlât’ı ku atmı tı. Selçuklu Sultanı muhasarayı kaldırması için

Halife Mustansır ve Eyyübilerin te ebbüslerinin neticesiz kalması üzerine Celaleddin'e yazdığı mektupta şöyle diyordu: "Sen sultan olu sultansın; sana gayri me ru bir hareket yakı maz. Ahlât'ı terk edersen senin dü manlarına, Mo ollara karşı birlikte sava ırız." Buna ra men Celaleddin muhasaraya devam etmi , 1230 Nisan ayında Ahlât dü mü , bir Türk kültür merkezi ya malanını ve tahrip edilmi tir. Bu hadiseler iki Türk padi ahını 1230'un A ustos ayında bir Cumartesi günü Yassıçimen'de karşı karşıya getirdi. Tarih, Selçuklular kazandı, Celaleddin kaybetti diye yazsa da aslında kaybeden Türk Dünyası oldu.

Sultan Celaleddin slam'ın büyük bir mücahidi olmu iken askeri kuvvet ve dehasına mukabil siyasi hataları yüzünden kendi felaketini hazırlamakla kalmadı; Mo ol istilası sırasında Eyyübiler ve Selçuklular ile kurulması mümkün, sağlam bir seddin de yıkılmasına sebep oldu. Bir daha kendini toparlayamayan Celaleddin kendisini takip eden Mo ollardan kaçarken Silvan Da ları'na sığı nırken sırada bir Kürt a ilet reisi tarafından şehit edilmi tir.

MO OL İSTİLASI: SELÇUKLU'NUN ÇÖKÜ ŞÜ

Erzurum valisinin ihaneti ile şehre giren Mo ollar, tarihin en büyük katliamını yaptılar. şehri yağmaladılar ve tahrip ettiler. Esir alınan halkı şehirden çıkarıp, sanatkârları genç erkek ve kızları ayırıp geri kalan yaşlı erkek ve kadınları katlettiler. Fransız tarihçisi Mo olların Erzurum'a üç mil mesafede bulunan banyolara, yani bugünkü ılıcaya, varıp orada yıkanan iki bin kadını çıplak olarak yakaladıklarını, Mo ol kumandanı Baycu'nun huzuruna çıkardıklarını ve Baycu'nun emriyle hepsinin katledildi ini yazar. Erzurum'un düşmesiyle Anadolu'nun kapıları Mo ollara açılmış oldu.

KÖSEDA BOZGUNU (1243)

Türk ve slam ülkelerini istila ve tahrip eden Mo ollar hızını kaybetmemi ti. Selçukluların endişe ile takip ettikleri, bu istila nihayet Türkiye'nin kapılarına dayanmış, Erzurum felaketiyle ortaya konmuştu. Artık Selçuklu-Mo ol çatışması kaçınılmaz olmuştu. Selçuklu tarihinin büyük otoritesi rahmetli Prof Dr. Osman Turan hocamız, Selçuklu tahtında oturan Gıyaseddin Keyhüsrev'in, Yassıçimen'de Harzem ordusu yenen Alâeddin Keykubad gibi akıllı ve muktedir olmadığını, kendi gibi akılsız ve muktedir olmayan danışmanları ve komutanları yüzünden kazanacağı bir savaşı kaybetti ini yazar. Tarihçilerimizin Ulu Keykubad olarak vasıflandırdıkları bu büyük hükümdar hakkında yazılan bir manzumeyi kaydederler. Yazar şöyle diyor: "Ey şehin şah-i a'zam, Ulu Keykubad! Dil senin vasıflarını anlatma a kadir de ildir. Herkesin ümit ve korkusu sana ba lıdır. Sana her an binlerce ükranlar olsun ve dünya senin adaletinle dolsun! Zira sen cihan seçkini, Selçukluların iftiharını ve Tanrı'nın arslan

bir padi ahısın.” te Selçuklu ordusu böyle bir yürekli, muktedir, hükümdardan mahrum, Gıyaseddin Keyhüsrev gibi zevk sefa dü künu aciz ve korkak bir sultanla Köse da Sava ı’na ba lar.

1 Temmuz 1243 Çar amba günü ba layan sava 3 Temmuz Cuma günü sona ermi , Selçuklu Sultanı daha sava bitmeden ordusunu bırakıp kaçmı ; ordu ise da ılmı tı. Kaynakların anlatımları Selçuklu ordugâhına giren Mo ollar hesapsız ganimetler elde ettiler. Sultanın ihti amlı ota ı, emirlerin renkli çadırları, at, katır, deve ve çe itli silahlardan ba ka sayısız kuma , elbise, mefru at, kıymetli yemek takımları, altın, gümü ve mücevherat sonsuz idi. Beauvais’e göre bu ganimetler 300 deve yükü altın (her yük 4000 bin sultani 8.000.000 lira kıymetinde) ve 3000 hayvan yükü altın ve gümü e ya olarak bir büyük evi dolduracak miktarı buluyordu. Zırhlar da kırk araba ile ta ınıyordu. Sultanın yanında ta ıdı ı arslan, kaplan, pars ve vah i hayvanlar koleksiyonu da Mo ollara kalmı tı.

S VAS’IN TESL M , KAYSER ’N N TAHR B

Sultan Alâeddin Keykubad’ın bıraktı ı kudretli Türkiye, ölümü üzerinden henüz altı yıl geçmeden Köse da felaketine u ramı tı. Da ılan Selçuklu ordusunun toparlanması ve Mo ol saldırısını durdurma imkânı ve çabası bile yoktu. Baycu kumandasındaki Mo ol ordusu Sivas’a yöneldi. Sivas kadısı halkın ileri gelenlerini yanına alarak, Mo ol kumandanını ehri in di nda kar ılayarak, halkın can ve malına dokunulmaması kar ılı nda ehri teslim edeceklerini bildirdi. artları kabul eden Mo ol komutanı sözünde durmamı , bütün kapıları kapattırarak ehri üç gün ya ma edilmesine, çar ılarda ve evlerdeki kıymetli e yaların alınmasına müsaade etti. Selçukluların askeri üssü durumunda olan Sivas’ta bulunan muharebe aletlerini yaktırdı ve ehri surlarının büyük bir kısmını yıktırdı. Hedefte Kayseri vardı. Mo ol ordusu süratle Kayseri üzerine yürüdü. ehri Sivas’ın aksine müdafaaya hazırdı. ehri halkı, te kilatlı ahiler ve sayısı kaynaklarda belirtilmeyen bir miktar asker, Köse da bozgunundan kaçıp buraya gelen Samsamüddin Kaymaz ile Topal Fahreddin Ayaz müdafa kuvvetlerinin ba nda bulunuyor; surları ve burçları tahkim ederek Mo olları bekliyorlardı. Mo ol ordusu dı mahalleleri ya malayıp, yaktılar; buldukları insanları öldürdüler. ehri mancınıklarla devamlı dövmelerine ra men ehri dayanması, Mo olların moralini bozdu ve muhasaradan vazgeçmeyi dü ündükleri sırada Kayseri i di ba ısı bulunan Hajuk o lu Husâm adlı bir ermeni mühtedisinin hıyaneti durumu de i tirdi. Hajuk o lu geceleyin gizlice Baycu ile temas kurdu; ondan yazılı teminat alınca karargâhına gitti; ehri hakkında bilgi verdi. Bu ihanetten haberi olmayan Selçuklu kumandan ve askerleri, ehri ahalisi müdafaaya ve sava a devam

MO OLLARIN ANADOLU'YU KNC GAL

Mo ol Kuvvetleri ikinci defa, Erzurum'dan ba layarak Aksaray'a kadar geçti i yerleri yakıp yıkarak ilerliyordu. Bu arada Selçuklu Veziri zzeddin Muhammed'in ısrarıyla cihat kararı alındı. 15 Eylül 1256 tarihinde Sultanhanı'nda yapılan sava ta Selçuklu ordusu yenildi ve da ıldı. Sultanhanı zaferini kazanan Mo ol kumandanı Baycu, Konya'ya do ru ilerliyordu.

ehir bo almı , sultan, asker kimse kalmamı tı. Halk kendi ba ının derdine dü mü tü. Cuma günü caminin hatibi karısına ait altınları alarak minbere çıkmı ve halka hitaben: "Ey Müslümanlar cemaati! Böyle bir dü man kar ısında bu felakete u radık, imdi bizi kurtaracak servetimizden ba ka bir eyimiz kalmamı tır. Malınızı esirgmeden harca yıp hayatınızı satın alınız. Aramızda mal toplayıp canımız, kadın ve çocuklarımız u runda feda edelim." dedi ve a ladı. Herkes elinden geleni yaptı. Kale kapıları kapandı. Selçukname; Baycu Konya'yı tahrip etmeye yemin etti i halde Nizameddin Ali'nin dört katır yükü altın götürüp ehri Mo ollardan satın alıp yıkılmaktan ve kıtalden kurtardı nı yazar. Rahmetli Osman Turan hocamız Mevlevi kaynaklarından olayı öyle anlatır. "Mevlevi kaynakları Konya'nın kurtulu unu Mevlâna Celaleddin'in kerametine atfeder. Menkıbeye göre, Baycu'nun ordusu ile Konya'yı ku attı 1, bütün halkın ölüm korkuları geçirdi i ve herkesin birbiriyle halelle ti i bir zamanda Mevlana'ya gelip yardımını dilerler. Mevlana Halkabegü (kula ı küpeli) kapısından çıkıp Konya meydanı arkasında bir tepeye çıkar ve ku luk namazına ba lar. Ye il elbiseli bu zatın kerametini gören ve ha metinden korkan Mo ollar ehre dokunmazlar; hediye edilen sayısız para ve malı alıp Konya'yı ba ı larlar; yalnız Baycu yemin etti i için surlardan bir miktar yıktırılır. Böylece Mevlana, kurtulan Konya'ya 'evliya ehri' lakabını verir ve onun kıyamete kadar, Mo ol ve dü man tecavüzünden masum bulundu unu söyler."

BAYBARS'IN ANADOLU SEFER

Kıpçak Türklerinden olan Baybars, 1223 yılında Kıpçak ilinde do mu , 1260 yılında Suriye-Mısır Memlûk mparatorlu u'nun dördüncü hükümdarı olarak tahta oturmu tur. Orduda kumandanlık yaptı ı dönemlerde de büyük kahramanlıklar gösteren Baybars 1249 Mansure Meydan Sava ında Haçlı ordusunun yenilmesinde ve Fransa Kralı 9. Saint Louis'in esir edilmesinde büyük rol oynamı , AYN CÂLÛT zaferinde Türk ordusunun öncü tümeninin kumandanlı nı yapmı ve Mısır'ın Mo ol istilasından kurtulmasında büyük rol oynamı tır. Daha saltanatın ilk yılında 1261 Kilikya'ya ordu gönderdi. Ermeni kralını esir etti. Haçlı prensli ine son verdi ve haçlıları do u Akdeniz'den temizledi. Selçuklu beylerinin ve ileri gelenlerinin daveti üzerine Kahire'den hareket edip Halep'te ordusunu 1277 Nisan ayında Ayıntab'a geldi. Oradan kervan yolunu takip ederek Akça-Derbent'e vardı. Bu arada Ermeniler

Memluk ordusunun ilerlemekte oldu unu, Kır ehir kı la ında bulunan Toku ve Tudavun Noyanlara bildirdiler. Bunun üzerine Mo ollar da yürüyü e geçtiler ve iki ordu Elbistan Ovası'nda kar ıla tı. Mo olların ordusunda Ermeni, Gürcü ve mecbur tutulan Selçuklu askerleri vardı. Mo ollar, ihanet ederler korkusuyla Selçuklu askerlerini sava a sürmeye cesaret edemediler. Kendi kuvvetlerini, Ermeni ve Gürcüleri sava a soktular. Mo ol ordusu bozguna u rayıp kılıçtan geçirildi. Da lara kaçanlar dahi kurtulamadı. Bu çarpı mada sava mayan Selçuklulardan bir kısmı Baybars'ın ordusuna katıldı, bir kısmı da gönüllü olarak esir oldu. Selçuklu beyleri, valileri ve kumandanları Baybars'ın ordusuna katıldı. Muzaffer Sultan Baybars, Kayseri'ye do ru yola çıktı. ehir halkı bu mücahit Türk padi ahını büyük bir merasimle kar ılamı , tekbirler getirerek Mo ol zulmünden kurtulu un bayramını yapıyordu. Sultan cuma günü ehre girdi ve kendisine hazırlanan Selçuklu tahtına oturdu. Türkiye sultanlarının cuma Merasimlerine göre kadılar, fakihler, sûfiler ve beyler Baybars'ın huzuruna çıktılar. Sultanı tebrik edip tahtı öptüler. Sultanın erefine verilen ziyafette yemekler yendi, dualar okundu, tekbirler getirilerek cuma namazına gidildi. Sultan adına hutbe okundu, para bastırıldı. Ülkesine gitmek üzere Kayseri'den ayrılan Baybars, am'a vardı ında hastalandı ve orada vefat etti. Öldü ünde 54 ya ında idi. Baybars 17 yıllık Hükümdarlı ı döneminde çok i ler yapmı , büyük zaferler kazanmı tır. yi bir kumandan, çok cesur bir asker oldu u, daima sava larda en ön saflarda dövü tü ünü tarihlerimiz kaydetmektedir. Samimi bir Müslüman olan Baybars aynı zamanda adil ve âlimlere hürmetkârdı. Sultan Baybars, hastane, medrese, imarethane gibi müesseseler meydana getirmi , o devre göre muntazam bir posta ve istihbarat te kilatı kurmu , deniz ve kara harp mühimmat yapımına ehemmiyet vermi , tersaneler kurdurmu tur.

Tarihçi Ayni'nin ifadesiyle slam dünyasını, Çin'i ve arkı Avrupa'yı i gal eden Mo ollar ilk defa bir Türk'ün kumandasındaki Türkler tarafından ma lubiyete u ratılmı ve slam diyarının bu ülkeleri Türkler sayesinde kurtarılmı tır. Memlûklü Devleti 1250–1517 arası 260 yıl ya amı , Yavuz Sultan Selim Han tarafından sona erdirilmı tır.

ABAGA'NIN NT KAMI VE SELÇUKLU DEVLET 'NE EL KOYMASI

Sultan Baybars'ın Kayseri seferi Türkler arasında ne kadar sevinç yaratmı sa Mo olları da o kadar kızdırmı tı. Baybars'ın Anadolu'yu terk etmesini takiben Erzincan ve Divri i yolundan Elbistan'a gelen Abaga Han sava meydanını tetkik edince ba ta Toku ve Tudavun noyanlar olmak üzere, her tarafın Mo ol cesetleriyle dolu oldu unu, ölüler arasında hiçbir Selçuklu beyinin ve askerinin cesedinin bulunmadı ını gördü. Dolayısıyla kendi ordusunda bulunan Selçuklu beylerinin ve askerlerinin Mo ol ordusuna yardımcı olmadıklarını, aksine Baybars'a

yardımcı oldukları kanaatine vararak, Kayseri' ye döndü. ehri ya malama ve katliam emri verdi. ehit edilenler arasında ehri me hur kadısı Celâleddin Habib ba ta olmak üzere Fahreddin Göçbegi, Nureddin Karaca ve Zaireddin Hûd gibi di er büyükler de vardı.

Abaga Han Karamanlıların tenkilini ve Anadolu'nun yönetimini ehzade Kongurtay Noyan'a bırakıp Azerbaycan'a döndü. Mo ol ordusuna verdi i talimat korkunçtu. Bilhassa Türkmenlerin katliamını ve Anadolu'nun ya malanmasını emrediyordu. Tarihi kaynaklar, Abaga Han'ın bu intikam seferinde öldürülen insan sayısını 200.000–600.000 arasında zikrederler. Artık kendi ba ına ayakta durabilen bit Selçuklu Devleti'nden söz etmek mümkün de ildir. Bir taraftan Mo olların kuklası, kendi aralarındaki taht kavgaları, di er taraftan Karamanlılarla aralarındaki sava lar, Selçuklu Devleti'nin sonunu ilan ediyordu. Merkezi hükümetten ümidini yitiren Türkmen beyleri, Anadolu idaresinin hakikatte Mo ol valilerinin eline geçti ini, metbularının tamamıyla ehemmiyetten ıskat edildiklerini görünce yava yava hükümetleriyle olan rabitalarını keserek istiklallerini ilan etmi lerdir.

ANADOLU BEYL KLER

Bir kısmı Selçuklular can çeki irken ba ımsızlık ilan ederken, bir kısmı cenazenin defnini bekleme , tarihler 1318 yılını gösterirken 1075 yılında kurulan Türkiye Selçuklu Devleti 243 yıllık ömrünü tamamlamı tır. Selçukluların Anadolu'nun fethiyle birlikte getirip çe itli bölgelere yerle tirdikleri, Selçuklu sınır güvenli ini sa lamakla görevlendirilen bu Türkmen a iretleri, irili ufaklı beylikler halinde Selçuklu mirasını payla mı lardır. Büyüklü küçüklü ondokuz beylik meydana çıkmı tı. Bunların en büyükleri Karamano ulları ve Germiyano ulları beylikleridir. Osmano ulları, Bizans sınırına yerle tirilen ve Sö üt'te yazlık, Domaniç'te yaylak olarak iskân edilen küçük beylikler arasında yer alıyordu. Kayı boyuna mensup olan bu a iretin ba ında Ertu rul Gazi gibi muktedir bir bey bulunuyordu. Kahramanlı ı ve ecaatinin yanında manevi cephesi de çok güçlü olan Ertu rul Gazi bir seyahati sırasında maneviyat erbabı bir zata misafir olur. Tarihçi Hammer, nakletti i bu olayın nerde, ne zaman, kimin dergâhında oldu unu yazmaz. Olay Ertu rul Gazi'nin kaldı ı evde gördü ü rüyadır. Hammer'den aynen aktarıyoruz:

“ slam nazarında tecelliyat-ı leyliyye peygamberlerin havassından oldu u gibi, Rüya-yı sâdika Cânib-i lahi'den gelir. Ertu rul'un rüyası safdilâne sadeli iyle ayan- i dikkattir. Bu rüyanın neslinin mübarekli e nail olaca ını müjdelemek üzere gece esnasında Yakup Peygamber'e vaki olan Rabbani tecelli ile pek çok münasebeti vardır. Ertu rul bir seyahatinde takvasıyla maruf bir zatın hanesine misafir oldu; istirahat zamanı gelince hane sahibi

Ertu rul'un önünde bulundu u dolaptan bir kitap çıkardı ve daha yüksek bir yere koydu. Ertu rul bu kitabın ismini ve neden bahsetti ini sual etmesi üzerine, hane sahibi Peygamber vasıtasıyla tebli olunmu Kelâmullah, yani Kur'ân oldu unu beyan eyledi. Ertu rul Kitab-ı Kerim'i alıp bütün gece okudu ve daha sonra biraz uyumak istedi. Uyudu ve sabah uykusu esnasında -ki arklılarının fikirlerine göre ilham verici rüyalara pek müsait bir zamandır- bir tecelli-i icâzkâri vaki olarak bir sedadan u sözleri i itti: 'Madem ki sen benim Kelam-ı kadimimi o kadar hürmetle okudun evladın ve evladının evladı neslen ba'den nesl, nâil-i izz ü an olacaksınız.' ”

Ertu rul Gazi'nin bu rüyayı gördü ü hanenin, yakın dostu olan eyh Edebalı'nın dergâhı olmadı ı anla ılıyor. Edebalı ile yakın ili kisi ve manevi ba ı olan Ertu rul Gazi, o lu Osman'a öyle vasiyet ediyordu: Bak O ul! Beni kır, eyh Edebalı'yi kırma. O bizim boyumuzun ı ı ıdır. Terazisi dirhem a maz. Bana kar ı gel, ona kar ı gelme. Bana kar ı gelirsen üzülür, incinirim. Ona kar ı gelirsen gözlerim sana bakmaz, baksa da görmez olur. Sözümüz Edebalı için de il, sencegiz içindir. Bu dediklerimi vasiyetim say.' der. Yesevi dergâhından kopup gelen, tburnu mevkiinde dergâhını kuran eyh Edebalı, Osmanlı'nın manevi hamurunu yo uran maneviyat ehlinin ba ında gelir. Osmanlı dı ındaki beylikler, kendi aralarında kavga yaparken Osmanlı Bizans'a kafa tutuyordu. Kayı Boyu'nun beyi Ertu rul Gazi Hakk'ın rahmetine kavu mu , beyli in ba ına en küçük o lu Osman geçmi ti. Cesur ve atak olan Osman'ın ünü kısa zamanda yayılmı tı. Türkistan'dan esen manevi rüzgâr Karamano lu, Germiyano lu gibi büyük beyliklere de il, Osmanlı'ya esiyordu. Burada kutlu dergâhında yeti tirdi i maneviyat ordusunu Anadolu'ya salan Piri Türkistan Hoca Ahmed-i Yesevi, sûfi bir air, tarikat sahibi bir mür it olarak Türk Milleti'nin manevi hayatında asırlarca nüfuzu devam eden ve çe itli tarikatlar üzerinde de müessir olan büyük bir ahsiyettir.

Ba ta Ahmed-i Yesevi olmak üzere Türk sofilerinin Ehl-i Sünnet ve Hanefilik akidesine kuvvetle ba lı olmaları, slamiyet'in yayılmasında yarar sa ladı ı kadar, bazı zararlı cereyanların Türkler arasında yerle mesine engel olması bakımından da büyük önem ta ır. slamî ilimleri en üst seviyede tahsil eden, Arapça ve Farsçayı da çok iyi bilen bu büyük Türk etrafında toplananlara slam esaslarını, eriat hükümlerini, tarikatının adap ve erkânını ö retmek gayesiyle sade bir Türkçe dille, halk edebiyatından alınma ekillerle, hece vezninde manzumeler söylüyordu. 'Hikmet' adı verilen bu manzumeler, dervi leri vasıtasıyla en uzak Türk topluluklarına kadar ula tırılıyordu. Horasan erenleri vasıtasıyla da Anadolu'ya ula ıyordu. Divanı Hikmetten birkaç mısra okuyalım. Koca Türk, Pir-i Türkistan öyle sesleniyor:

Seni koymaz ecel asla nice hükmün revan olsa;
Hükümet ile âlemi e er zir-ü zeber kılsan.

nsanların mezarına varıp bir bir tema a kıl.
Ölülerden ibret alıp gerek ba rın kebab kılsın.

Daima iyilik kıl sen gidersin sen bu dünyadan
Kıyametin yüz suyuna gerek ci er kanı kılsın.

Güvenme mal ve mülküne, kurutur bu ecel ahir;
Kara yere girersin hem ne kadar kerû fer kılsın

Bu dünyada padi ahım diye gö üs geren
Binlercesi çeri yı an hanlar hanı
Bu sözlerim her birisi mana kanı.
Vefası yok, vefasızdır dünya tanı;
Gafil insan görüp ibret almaz imi .

Bu dünyada yürük ata biniciler,
Harp gününde mi barizlik kılıcılar,
Elmas, çelik kılıç ku a ı ku ananlar,
Ecel gelse bey ve hanı koymaz imi ;

Dünya benim mülküm diyen sultanlara
Âlem malını sayısız yı ıp alanlara
Yeme içme ile me gul olanlara
Ölüm gelse biri vefa kılmaz imi .

MANEV YAT EHL- OSMANLI D YOR

Anadolu'dan ve slam ülkelerinden gelen eyhler, babalar ve dervi ler gazalara katılıyor; Osmanlı âlimleri tasavvufa kar ı uyanan üpheleri gideriyor ve onu slam cihat mefkûresiyle birle tiriyorlardı. Bu sebeptendir ki hiçbir devir ve devletin inki afında görülmemi bir hadise

olarak Osmanlı Devleti'nin kurulu ve yükselişinde, tasavvuf tarikatları, şeyhler, veliler, babalar ve dervişler birinci derecede rol oynamıştır. Osman Gazi ve haleflerinin etrafında din adamları ile Türkmen babaları ve evliya ile dolmuştur; daha ilk günde Osmanlı akınları gaza mahiyetini almış ve bir gaziler devleti kurulmuştur.

te Osman Gazi böyle bir manevi orduya sahipti. Babasının vasiyetini unutmuyor, sık sık şeyh Edebali dergâhını ziyaret edip duasını alıyordu. Ziyaretlerin birinde dergâhta gece misafir kalmış, bütün tarihçilerin ittifak ettiği şu rüyayı görmüştü

RÜYA ÖYLE DİR:

Bir gece Osman, Edebali'ye misafir oldu. Sabır ve tahammülle yatağına girerek uyudu ve şu rüyayı gördü: Ev sahibinin yanında yatıyordu. Edebali'nin göğsünden birden bir hilal çıkarak gittikçe gözle görülecek derecede büyüyen dolunay halini alıp kendi göğsüne girdi. Ondan sonra yanlarından bir ağaç çıkarak gittikçe büyüdü, yeşilliği gittikçe artıyordu. Dalların gölgesi üç kıtanın ufuklarının sonuna kadar kara ve denizi kapladı. Kafkas, Atlas, Toros ve Hemo Dağları bu yaprak ormanının dört direği gibi görünüyordu. Ağacın kökünden deniz gibi gemilerle dolu olan Dicle, Fırat, Nil, Tuna kaynıyordu. Sahralar ekinlerle dolu, dağlar büyük ormanlar ile kaplı idi. Bu dağlardan çıkan bereketli sular, gül ve selvi bahçeleri içinde dolanarak akıyordu. Sahralarda uzaktan kubbeler, ehram dikili taşlar, sütunlar, lâtif kuleler ile süslü şehir görünüyordu. Bu büyük binaların hepsinin tepelerinde birer hilal parlamış gibi minare şerefelerinden yapılan namaza davet sesleri sayılmayacak kadar çok bülbüllerin ötüşleriyle bin bir renkli papağanların durmadan ezan sesleriyle karışmıyordu. Bir mızıka heyetini andıran hava mahlûklarının nalmeleri, yaprakları kılıç şeklinde uzanmakta olan ağaçlardı. Bu sırada şiddetli bir rüzgâr çıkarak bu yaprakları dünyanın bütün şehirleri üzerine, bilhassa iki deniz ile iki kıtanın birleştirilmesi, iki yakut ve iki zümrüt arasına yerleştirilmiş bir cevhere benzeyen ve bütün dünyayı kapatan bir halkanın en kıymetli taşları yerinde olan Konstantiniyye'ye (İstanbul) doğru dağdı. Osman, halkayı parmağına geçirmek üzere iken uyandı. Rüyanın metnini Avusturyalı tarihçi Hammer'den naklettikten sonra, yorumunu da Ağıkpaşoğlu tarihinden takip edelim: “Osman Gazi uykudan uyandı. Sürdü geldi, şeyhe haber verdi. Bunun üzerine şeyh dedi ki: ‘O ul Osman! Sana müjdeler olsun ki Hak Teala sana ve nesline padişahlık verdi, mübarek olsun ve benim kızım Malhum Hatun senin helalin oldu.’ Hemen nikâh edip kızını Osman Gazi'ye verdi. şeyh Edebâli Osman Gazi'nin rüyasını tabir edip padişahlığı kendisine ve nesline müjdeleyince dervişlerinden Duduolu Kumral Dede dedi ki: “Ey Osman! Sana padişahlık verildi. Bize bir ökran borcu vermen gerek, Osman Gazi ne vakit padişah olursam sana bir şehir vereyim.” dedi. Bize köyce iz yeter diyen derviş yazılı belge istedi. Osman Gazi: ‘Ben yazmak bilir miyim ki benden kâğıt istersin?’ te bir kılıcı

var, babamdan dedemden kalmı tır, onu vereyim, bir de ma rapa vereyim. Birlikte senin elinde olsunlar. Neslin bu ni anı saklasın. E er Hak Teala beni padi ahlı a eri tirirse benim neslim dahi bu alameti görüp kabul etsinler.’ dedi verdi. imdi dahi o kılıç Kumral dede nesli elindedir. Osman Gazi Padi ah’ın neslinden gelenler o kılıcı görünce dervi lere ihsan ettiler ve kılıcın kınını yenilediler. Osmanlı hanedanından kim padi ah olsa o kılıcı ziyaret eder. Osman Gazi eyh Edabali’nin kızıyla evlenirken bir taraftan da istiklalini ilan etmi ti. Osman Bey genç, cesur, atak, gözünü budaktan sakınmayan bir ki ili e sahipti. Osman’ı bütün meziyetleri ile tahlil eden Edebalı damadına öyle ö üt veriyordu:

*Ey O ul, artık Beysin!
Bundan sonra
Öfke bize, uysallık sana.
Güceniklik bize, gönül almak sana.
Suçlamak bize, katlanmak sana.
Acizlik bize, ho görmek sana.
Anla mazlıklar bize, adalet sana.
Haksızlık bize, ba ı lamak sana...*

*Ey O ul! Sabretmesini bil.
Vaktinden önce çiçek açmaz.
unu da unutma;
nsanı ya at ki devlet ya asın.*

*Ey O ul! in a ır,
in çetin, gücün kula ba lı.
Allah yardımcın olsun...
Güçlüsün, kuvvetlisin,
Akıllısın, kelamlısın!
Ama bunları nerede,
Nasıl kullanaca ını bilmezsen
Sabah rüzgârlarında savrulur gidersin.
Öfken ve nefsin bir olup aklını yener.
Daima sabırlı, sebatlı ve iradene sahip olasin!
Dünya, senin gözlerinin gördü ü gibi de ildir.*

*Bütün bilinmeyenler, fethedilmeyenler,
Görünmeyenler, ancak sen faziletli ve
Ahlaklı olursan gün ı ına çıkacaktır.*

*Ey O ul! Ananı, atanı say!
Bereket büyüklerle beraberdir.
nancını kaybedersen,
Ye ilken çöllere dönersin.
Açık sözlü ol! Her sözü üstüne alma!
Gördü ünü görme! Bildi ini bilme!
Sevildi in yere sık gidip gelme!*

*Ey O ul! Üç ki iye acı:
Cahil arasındaki âlime,
Zenginken fakir dü ene ve
Hatırlı iken itibarını kaybedene...*

*Ey O ul! Unutma ki,
Yüksekte yer tutanlar,
A a ıdakiler kadar emniyette de ildir.
Haklıysan mücadeleden korkma!*

Yavuz Sultan Selim Han ran seferinden dönerken birçok ilim adamını da beraberinde getirmi ti. Bunlardan biri de Hasan Can'dı. Kahraman Yavuz bu de erli ki iyi kendine nedim sırda edinmi ti. Son nefesini verirken ahiret yolculu unda yanındaki tek ki i Hasan Can'dı. Yavuz soruyordu: "Hasan bu ne haldır?" Hasan padi ahın ba ucunda gözlerinden akan ya ı silerek, "Sultanım artık Allah'la beraber olmanın zamanıdır." O Büyük Yavuz gözlerini açar, "Hasan Hasan sen imdiye bizi kiminle bilirdin? Yoksa bir yanlı ımızı mı gördün?". Hasan: "Hâ â padi ahım artık Allah'a kavu ma zamanının geldi ini söyledim." Yavuz: "Hasan, Yasin oku" der. Birlikte Yasin okurlarken Cihangir Padi ah ruhunu teslim eder. Mekâni cennet olsun. Hasan Can ve evlatları Cihan mparatorlu u'na büyük hizmetlerde bulunmu lardır. Bunların ba nda Hâce-i Sultan eyh'ül slam Hoca Sadeddin Efendi gelir. III. Murat ve III. Mehmet'in hocaları olan bu büyük âlim aynı zamanda bir kahramandır. Haçova Meydan Sava ı'nda

yeniceeriler bozulur, sava kaybedilmek üzere, vezirler padi ahı kaçırarak pe indediler. Padi ah III. Mehmet sorar: “Hocam tedbir nedir?”, “Padi ahım tedbir, sabır ve sebat göstermektir. Zira ecdadınız bu gibi durumlarda sabır ve tahammül göstererek dü mana galebe çalmı lardır. Henüz kaybedilen bir ey yoktur. Allah’ın izniyle zafer bizimdir.” der ve Anadolu çocukları, a çısı, yama ı balta, kazma, kürek dü mana saldırır ve tarihin en büyük imha sava larından biri olan Haçova Meydan Sava ı kazanılır. Bu Büyük âlim Türkçe, Arapça, Farsca birçok eserler yazmı tır. Bu eserlerinden biri de takdire ayan olan TACÜ’T TEVÂR H isimli 5 ciltlik tarih kitabıdır. Bu kitabın 5’inci cildinde yer alan eyh Edebalı hakkındaki bilgiyi aktarmak için Hoca Efendi hakkında kısa bilgi verdik. imdi Edebalı hakkındaki verdi i kısa bilgileri Tacü’t Tevârih’ten aktaralım.

EYH EDEBAL

Yüce makam sahibi, bilimi ve bilgeli i özünde toplayan bilgelerden biri idi. Karaman ilinde do mu tur. İkö renimini orada yaparak, bilgisini artırmak için am’a (Suriye’ye) gitmi , am erenlerinin yanında gece gündüz çalı arak tefsir ve hadis ilimlerini ö rendikten sonra yurduna dönmü tü. Osman Gazi’nin hizmetine girerek onun pek yaygın olan ilgisini kazanmı tı. eriat konularında ve güncel sorunlarda kendisine ba vurulan bir ki i oldu. Gizli açık her i in ba nda o vardı. Dindarlı ı ve kötülüklerden sakınmasıyla tanınmı ve duasının Tanrı katında kabul görmesiyle ün yapmı tı. Bütün insanlar onun bereketli nefesinden dilek eylemeyi, bütün gönüller her yönden ona yönelmeyi i edinmi lerdiler. Varlıklı bir kimse olup, herkese cömertçe yardım ederdi. Osmanlı toprakları üzerinde bir tekke yaptırmı tı. Osman Gazi buraya zaman zaman gelip gece yatusına kalırdı. Daha önce anlatmı oldu umuz ünlü dü ün bu tekkede görülmü oldu u söylenmektedir. 726 yılında (1326) ya ı 120’yi bulmu ken tekkedeki postu onun gözle görülen varlı ndan bo kaldı. Ondan bir ay sonra da Osman Gazi’nin e i olan kızı öldü. Dört ay geçince de Osman Gazi; cennet bahçelerine göçüp gitti. Hoca Sadeddin Efendi’nin verdi i bilgi bu kadar.

Türk mabeyninde sıhhate yeti mi tir ki Hz. Peygamber zaman-ı erifine kârib, Bayat Boyu’ndan Korkut Ata koştı. O uz Ata’dan sonra ancılayın akıl ve kıyaset fehim ve feraset sahibi ata gelmemi ti. öyle ki: Umur-i atiyeden çok nesneyi hak’suphanehu anın kalbine ilham ederdi. Demi ti ki ahir zamanda hanlık gerü kayı’ya dege; elinden kimse almaya muhakkaktır. Bu dedi i Al-i Osman’dır. (Prof. Dr. Osman Turan, Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi, sayfa 254)

Mevlevi kaynaklarına göre; Ertu rul Gazi, o lu Osman’la Mevlana’yı ziyaret eder. Bu ziyarette Mevlâna küçük Osman’a on sekiz defa Fatıha okutmı , on sekiz de kendisi okumu

ki; böylece büyük zuhurun Osman'dan doğmasına ve 36 padişah geleceğine işaret etmiştir. Diğer rivayette ise Osman'a iki kere el vermiş ki, sahilinde eski yazı on sekiz rakamı vardır. Neslinden otuz altı padişah gelecek demektir. (Beylikten Cihan Devletine, Nevzat Kösoğlu, sayfa 98)

Manevi güçlerle desteklenen geleceği müjdeleyen tebibiratlalarla beyliğine başına geçen Osman Bey; Karacahisar'ı fetihle iş başı yaptı. Müslüman Türk halkını oraya yerleştirirken Türk-İslam müesseselerini kurmaya başladı. Kiliseyi camiye çevirdi. Şehre bir subaşı tayin edilmesi ve cuma namazı kılınması ve hutbe okunması gündeme geldi. Osman Gazi kayınpederi Şeyh Edebali'ye ve Tursun Fakı'ya istediğininizi gibi yapın dedi. Onlar da sultandan izin almak lazımdır dediler. Gerçekten kadıyı sultanın tayin etmesi ve hutbenin de sultan adına okunması gerekiyordu. Çünkü Osman Gazi'nin Beyliği Konya Sultanlığı'na başlı idi. Osman Gazi bunun üzerine şöyle dedi.

“Ben bu şehri kendi kılıcım ile aldım, bunda sultanın ne dahli var ki, ondan izin alam? Ona sultanlık, Allah bana dahi gaza ile hanlık verdi. Eğer minneti şu sancağı ise, ben de sancak götürüp kâfirlerle savaştım. Eğer o ‘Ben Selçuk oğluyum’ derse, ben de ‘Gök Alp oğluyum’ derim. Eğer, ‘Ben bu ülkeye onlardan önce geldim’ derse, ben de ‘Süleyman şah dedem onlardan önce geldi derim.’ ”

Böylece Osman Gazi kendi adına hutbe okunan bir hükümdar oldu. Tursun Fakı'yı kadı, oğlu Orhan'ı Karacahisar'a vali tayin etti.

Tekfur kaleleri ardı ardına fethedilmi, bunların başına Osman Gazi silah arkadaşlarını yönetici olarak atayarak düzeni sağladı, yerli halkı da memnun eden, onlara güven sağlayan tedbirleri iktisadi hayatlarını tanzim etmiştir. Fethedilen şehirlerde pazarlar kuruluyor, köylüler mallarını getirip güven içinde satıyor, emelikler tertipleniyor, Osman Bey, pazarı bizzat denetliyordu. Bu arada Germiyan'dan biri geldi. “Bu pazarın vergisini bana satın” dedi. Halk, “Osman Han'a git.” diye cevap verdi. O adam Osman Han'a gidip sözünü söyledi. Osman Gazi sordu: “Vergi nedir?” Adam dedi ki: “Pazara ne gelse ben ondan para alırım.” Osman Gazi: “Senin bu pazara gelenlerden alacağını mı var ki para istersin?” dedi. O adam “Sultanım bu töredir, bütün memlekette vardır ki padişah olanlar alır.” dedi. Osman Gazi sordu: “Tanrı mı buyurdu, yoksa beyler kendileri mi yaptı?”. O adam yine “Töredir sultanım, ezelden kalmıdır.” diye cevap verdi. Osman Gazi çok öfkelenildi: “Bir kişinin kazandığı başkasının olur mu? Kendi malı olur. Ben onun malına ne koydum ki bana akçe ver diyeyim. Bre ki işi var git! Bana bu işi söyleme ki sana ziyanım dokunur.” dedi. Bunun üzerine halk dedi ki: “Sultanım bu pazarı bekleyenlere adettir ki bir nesnecik vereler.” Osman Gazi: “Madem ki

böyle diyorsunuz, öyle ise bir yük getirip satan herkes iki akçe versin, satmayan bir ey vermesin.” dedi. Böylece ilk vergi konmu oldu.

Eski ehir’de kurulan bir pazarda geçen olayı Âık Pa amız öyle anlatır: “Osman Gazi, Eski ehir hamam yöresinde pazar kurdurdu. Etrafın kâfirleri dahi gelirler, i lerini görürlerdi. Bir gün Bilecik’ten pazarcı kâfirler gelmi ler, Germiyan’dan dahi girmi ler. Bu Bilecik’te kâfirler iyi bardak, testi yaparlar, pazara yük ile satmaya getirmi ler. Germiyanlının birisi bir kâfirden bardak almı , hiçbir ey vermemi . Bu kâfir gelmi Osman Gazi’ye ikâyette bulunmu . Osman Gazi de o ki iyi getirmi , belki dövmü ve kâfirin hakkını alivermi . Gayet iyi yasak etmi ki asla Bilecik kâfirini incitmeyeler. o derece vardı ki Bilecik kâfirlerinin kadınları dahi gelirler, Eski ehir pazarında alı veri edip emniyet ve selametle giderlerdi. Bu Bilecik’in kâfirleri dahi gayet güvenmi lerdi ki ‘Bu Türk bizimle iyi dostluk eder’ derlerdi.”

Bu pazar konusunu bir de eyhülislam, milli kahraman Hoca Sadeddin Efendi’nin Tacü’t-Tevarih isimli eserinden nakledeyim:

Tatarların Karacahisar pazarını basmaları üzerine Osman Gazi’nin bu yerebatasıcıları tepelemesi:

Sözünün eri olan Osman Gazi, bütün üstünlük ve yüceli iyle, yolu sapıtmı topluluklarla sava ve u ra ta iken, hala Çavdarlı adıyla anılan ve kötü i lerle u ra an Çavdar Tatarları, Germiyan ilinden hareketle, Karacahisar üstüne at kaldırıp, bu ehri pazarını ya ma etmi lerdı. Bu günlerde Orhan Gazi Eski ehir’de bulunuyordu. Olayı haber aldı ı zaman yerinde duramaz oldu. leri güçleri e kıyalık olan bu kalabalı ın zararını önlemek için birkaç atlı ile im ek gibi oraya ko tu. Çapulcuları oldukça viran bir kale olan Oyna hisar önünde yakaladı ve çifte su verilmi kılıçla susamı lara dolular sunarak, bir anda e kıya ba ını tutsak aldı ı gibi yolda larının ço unu da zincire vurdu. Kılıçtan kurtulanlar, ya maladıkları e yayı etrafa saçıp, kaçacak yer nerede, diyerek çil yavrusu gibi da ılmı lardı. E kıyayı böylece tepeleyen Orhan Gazi, tutsakları yaban keçisi gibi önüne katıp, ya ma edilen malları toplayıp, fazlasıyla birlikte Karacahisar’a getirmi ti. Hisar halkı onu kar ılamı , yi itli i bayrak edinen serdarı alkı larla överek, gücünün artması yolundaki dualarını tekrar etmi lerdı. Osman Gazi ise an ve erefle ulu tahtının bulunduğu ehre döndü ü vakit, yi it o lunun ba arısını dü manı tutsak etti ini haber alınca hayran kaldı. Ama üstün yaradılı ı merhamet yolunda ko tu undan bu uygunsuz toplulu un tövbesini kabul ederek onları yeminleri kar ısında hepsini azadeleydi.

Osman Gazi bir taraftan adaleti sa larken di er taraftan halkın güvenini ve refahını sa lıyordu. Bu yönetim ekli dalga dalga yayılıyor, kendi yöneticilerinden daima zülüm gören

yerli halk Türklere kucak açıyordu. Nitekim Bursa 1326 yılında bir ku atmadan sonra teslim olmu tu. Orhan Gazi içerdekilere: “Bunca servetiniz varmı , neden teslim oldunuz?” diye sorunca Bursa Rumları: “Servetin bize bir faydası olmadı. Senin baban nice zamandır Bursa’nın köylerini zapt edip kendine ba ladı. Onlar rahat ve emniyet içinde ya arlarını . Biz de onların rahatlı na heves ettik.” dediler. (Prof Dr. Erol Güngör, Tarihte Türkler)

Türk milletinin hem Anadolu’ya hem de Balkanlar’a hâkim olabilmesi, Hıristiyan ve Müslüman ehirlere sakinlerinin, kırlarda dola an konar-göçer obaların, boyların bu devletin devamına ve gelece inin sa lamlı na ve büyüklü üne olan güvenlerinin neticesi olmu tur. Buna bir örnek olarak 1402’de Mora’da olu an geli meyi gösterebiliriz. Mora despotu Theodoros Cantacuzenos ülkenin ba ehri olan Mizistre’yi mühimce bir para kar ılı ı Rodos Saint Jeane övalyelerine satmı tı. övalyeler ehri idaresine el koyacakları zaman Rum ehir halkı, Türk idaresini tercih ederek ta ve sopalarla övalyelere saldırdılar. Theodoros’un papazları dahi övalyelerin idaresi yerine Türkleri seçmekle, Türk akıncılarının beyi olan Turhan Bey rahatlıkla ehre girmi ve kaçmı bulunan despot yerine ehri piskoposunu tayin etmekle de Osmanlı idaresinin mahalli halk tarafından benimsenmesini sa lamı tı. Fetih ça nda buna benzer pek çok örne i hem Anadolu’da, hem de Rumeli olaylarında bulmak mümkündür. (Türklerde Devlet Anlayı 1, smet Parmaksızo lu, s.13)

BURSA’NIN FETH VE OSMAN GAZ ’N N VEFATI

Gut hastalı ndan muzdarip olan Osman Bey adeta vaktinden önce ya lanmı tı. Bursa’nın fethine o lu Orhan’ı görevlendirmi ti. Orhan Bey Bursa’yı ku attı. Yeterli güçleri olmasına ra men Türklerle sava ı göze alamayan Andronik, Bursa kumandanına Orhan Bey’le, Hıristiyanların ödeyece i yılda üç yüz bin duka altınlık bir vergi kar ılı nda, mütareke yapılmasını emretti. Vergi, Osman Bey’in haleflerine üç yüz yıl ödenecekti. Bursa halkı ve ordusu Gemlik’e çekilmeyi kabul ettiler. Orhan Bey kan dökülmeden Bursa’ya girdi. Türk egemenli ini kabul eden Bursa ahalsinin hayatına, servetine ve dinine müsamaha edildi. Orhan Bey babasına zafer müjdecisi göndermeye hazırlanıyordu ki yeni ehirden gelen haberci Osman Gazi’nin a ır hasta oldu u haberini getiriyordu. Orhan Bey ordunun kumandasını Mihâl Bey’e bırakarak babası son nefesini vermeden yeti ip hayır duasını almak için derhal yeni ehre hareket etti. Babasını ölmeden önce gördü. Yere serili keçe yata nda etrafında yakınları ve kumandanları çevirmi ti. Orhan Bey hemen babasının yanına çöküverdi. Osman Gazi henüz kudretini kaybetmemi olan bir sesle, Osmanlılar tarafından yüzyıllar boyu unutulmayan u konu mayı yaptı:

“Ruhumu ferahlatan sen, kederlenme! Beni herkes gibi u kötülüklerle dolu dünyada ilk nefes alı umızdan beri pençesi altında tutan kaderin ellerinde, can çeki irken görüyorsun. Ben gerçek hayatı dü üniyorum; gelece in saadetle, zaferle anla dolu olsun, senden ayrılmaya hazırlandı m u sıralarda içim pi man de il, çünkü seni yerime bırakıyorum. imdi son sözlerime kulak ver;

Hayatın endi eleri senden uzak olsun. Seni çevreleyen kutlulukla, asla müstebit olma, bakı larını zalimlikten kaçır. Adaleti geli tir ve yeryüzüne süs yap. Vücudundan ayrılacak ruhumu, kazanaca in zaferlerle daima mutlu kıl. Dünyayı fethetti in zaman da, kılıcını kullanarak dinimizi yaymaya çalı .

Hıristiyan krallıklar ile hakka dayanan münasebetler kur. Âlimleri daima ereflendir; böylece ilahi adaleti sa lamla tırmı olursun. Ve nerede olursa olsun, bir adamın âlim oldu unu duyarsan, onu servete bo , onu yükselt ve efaatini esirgeme.

Orduların ve servetin seni hiçbir zaman kibirli yapmasın.

Etrafında daima kanunla aydınlanmı ki iler bulunsun. Ve kanunun, krallıkları ayakta tutan tek temel oldu una inanarak, onu daima yozla malardan koru, ilahi kanun bizim tek gayemiz olmalıdır. Attı umız her adımda Tanrı'ya biraz daha yakla alım.

Ne bo te ebbüslerde, ne de verimsiz kavgalarda vaktini geçirme, çünkü yanlı ihtiraslar, dünya imparatorlu unun sonu olur. Bana gelince, ben iman gücünü yaymak için çalı tım. Sen ise benim arzularımı tamamlayacaksın.

Bulunaca in mevki, senin herkese kar ı büyük bir lütufla davranmanı gerektiriyor. Halkına kar ı pek çok ödevin var; ona kar ı iyilik ve ba ı lama ile davranırsan hanlık unvanına layık olursun.

Durmadan, tebaama kar ı nasıl iyilik yapaca m diye dü üneceksin. Ancak o zaman Tanrı'nın teveccühünü kazanırsın.”

Osman Bey'in son sözleri bunlar oldu. O luna hitabını tamamlayınca, ruhu sonsuzlu a do ru uçtu gitti.

Osman Bey'in bir vasiyeti de Bursa'ya gömülmesi idi ve yerine getirildi. Sıra gelmi ti Osman Bey'in mirasının payla ılmasına.

OSMAN GAZI'N N M RASI

Osman Gazi Bursa'ya getirilip defnedilince devlet büyükleri, o ullaharı, Edebalı'nin o lu Hasan, daha bazı kimseler oturup mirası hesapladılar. Birkaç at, bir kat elbise, bir çift çizme, eyer takımı, tuzluk, ka ıklık, yüz kadar koyundan ba ka hiçbir eyi olmadı ı anla ıldı. Hiç

parası yoktu. Alâeddin Pa a karde ine: “Atlar hükümdara kalır, koyunlar devlet malı olur. Geride bir ey yok ki payla alım.” dedi.

Alâeddin Pa a büyük karde idi. (Pa a bu manadadır) Orhan, babasının beyli ini abisine, Alâeddin Bey’e teklif etti. Alâeddin Bey: “Karde , babamızın duası ve himmeti seninledir. Onun içindir ki kendi zamanında askeri senin yanına vermi ti. İmdi çobanlık dahi senindir.” dedi. Orhan Gazi: “Öyleyse sen gel bana pa a ol.” dedi. Alâeddin kabul etmedi. Dedi ki: “Kite Ovası’nda Fudura derler bir köy vardır. Onu bana ver.” Orhan Bey de verdi. Bazı tarihçiler Alâeddin Bey’in danı manlık teklifini kabul etti ini, bazı tarihçiler de kendine tahsis edilen köye yerle ti ini, bir tekke yaptırıp inzivaya çekildi ini kaydederler. Bu feragat örne i tarihimizde üç defa olmu tur. İki, Göktürkler’de, Bilge Kaan ile karde i Gültekin arasında olmu , ordulara hükmeden Gültekin karde ine ka anlı ı bırakmı , kendisi karde inin emrinde orduların kumandanlı ını yaparak Göktürk abidelerinde anlatıldı ı ekilde öle yite sava larda kahramanlık destanları yazarak sava ta ehit olmu tur.

İkinci örnek davranı ı, Büyük Selçuklular’da görüyoruz. Selçuklu Devleti’nin kurulu unu, Dandanakan Sava ı’nın sonucunu belirlemi ti. yi donatılmı Gazne ordusu kar ısında 15.000 Türkmen atlısı var. Tu rul Bey ba ta Selçuklu kumandanları, kalabalık Gazne ordusu kar ısında bir meydan sava ının kazanma ihtimali olmadı ını ısrarla söylemeleri kar ısında Ça rı Bey, askeri dehasını ortaya koyar ve sava planını açıklar: “Evet, Gazne ordusu bizden kat kat fazla ama ço unlu u paralı askerlerdir. A ırlıkları fazla, manevra kabiliyetleri yok. Biz on be bin atlıyız, bu hantal orduyu pe imize takıp çöle çekece iz, yoraca ız susuz bırakaca ız ve yenece iz.” Karde ini ve di er Selçuklu kumandanlarını da ikna eden Ça rı Bey, sava planını aynen tatbik etmi , 1040 Dandanakan Sava ı Selçukluların zaferiyle neticelenmi ti. te bu kahraman askerî deha Ça rı Bey de Göktürk Prensi Gültekin’in yaptı ı gibi Selçuklu tahtını karde i Tu rul Bey’e bırakarak Horasan ili valili i ile yetindi. Ayrıca Alparslan gibi bir evlat yeti tirdi.

ORHAN BEY DÖNEM

Babası Osman Gazi gayet salih, Müslüman ki iydi ve adaletliydi. Üç günde bir taam pi irip fukarayı ve sülahayı cem edip taam ederdi ve hem yakıncaklarını giydirip donatırdı ve dul avretlere daim sadaka verirdi. Tarihçilerimiz Osman Bey’i anlatırken kahramanlı ın yanında adalet ve merhametini, iman cephesini övgüyle anlatırlar. te Orhan Bey böyle bir babanın yanında yeti mi , küçük ya ta at sırtında, kılıç elinde babasıyla her sava a katılmı , pi mi , olgunla mı tı. Babasının yerini doldurdu ve babasının bıraktı ı yerden fütuhatlara devam etti. Devlet nizamını oturttu. Rumeli’ye ilk adım onun zamanında atıldı. O lu Süleyman’ ı

güvendi i kumandanlarla Rumeli fütuhatıyla görevli kıldı. Süleyman Pa a 1354 yılında Edincik Limanı'nda Osmanlılara Karesio ulları'ndan intikal eden gemilere asker doldurarak Gelibolu sahiline çıktı. Gelibolu Kalesi'ni fethetti. Süleyman Pa a Gelibolu'dan do uya, küçük karde i Murat kuzeye do ru hareket ettiler. Süleyman Pa a sahile do ru ilerleyerek Tekirda 'a kadar olan yerleri fethetti. Murat Gazi ise Çorlu ve Lüleburgaz'ı aldı. 1359 yılında bir av sırasında atının kapaklanıp yıkılması sırasında hayatını kaybetti. Bu büyük kahraman, Bolayır'da yaptırılan türbesinde gömülüdür. Türbesi halk tarafından ziyaretgâh yapılmı tır. Osmanlı Tarihçileri Orhan Gazi'nin bu ölüm üzerine büyük bir üzüntüye kapıldı nını, birkaç ay içinde üzüntüden vefat etti ini yazarlar. Süleyman Pa a büyük karde olarak Orhan'ın veliahdı ve aynı zamanda Rumeli ordularının ba kumandanı idi. Onun yerine karde i Murat Bey'i kumandan yaptılar. Murat Bey, babasının Bursa'da ölümü üzerine de payitahta gelerek Osmanlı tahtına oturdu. Orhan Gazi sava larda pi mi bir asker oldu u halde son derece merhametli, efkatli bir insandı. znik'i fethetti i zaman hemen bir imarethane yaptırmı , ilk gün fakirlere kendi eliyle yemek da ıtmı tı. Âlimlere çok saygı gösterir her zaman onlara danı ırdı. Adildi, cömertti, affetmeyi severdi. Prof. Dr. Aydın Taneri, 'Türk Devlet Gelene i' isimli eserinde, Orhan Bey zamanını bir Fransız tarihçinin a zından öyle anlatır: "Çimpe fethedildi i zaman, ehrin Hıristiyan halkı Anadolu'dan mütemadiyen Rumeli'ne geçerek büyük bir kitle te kil etmi olan Türklerden hiçbir zarar görmediler ve hiçbir fena muameleye u ramadılar. Kadınlarıyla çocukları hiçbir tecavüze u ramadı; aksine o kadar iyi muamele gördüler ki etrafta bulunan Rumlar da kendi arzularıyla Türk yönetimine girdiler." Çimpe'den pek uzak olmayan Agaslevina (Akçalıman) kasabası da derhal zapt edilince, Türkler o bölge Hıristiyanları ile sulh akdedip tıpkı ondan evvel Çimpelilere kar ı gösterdikleri iyilik ve nezaket muamelelerini onlara kar ı da gösterdiler. te bundan dolayı Bizans'ın bu iki kalesini kolayca fethediverdiler. Artık Osmanlı devlet olmu tu. Murat Han da padi ahtı.

GAZ MURAT HAN HÜDAVEND GAR

1.Murat olarak Osmanlı tahtına oturan yerli ve yabancı tarihçilerin övgüsüne mazhar olan Murat Han, fethedilen bazı kalelerin Bizans tarafından geri alınması üzerine süratle Rumeli'ye intikal ederek fütuhata devam etmi , Rumeli i ini düzene koyarak payitahta, Bursa'ya, dönmü tür. Tecrübeli kumandanlarını Rumeli'de bırakarak fütuhatlara devam emri verdi. Kendisi devlet düzenini oturtmak için çalı malara ba ladı. Bu arada Rumeli'den güzel haberler, fetih müjdeleri geliyordu. Akıncı beyi Evrenos Gazi'den gelen bir zafer müjdesine kar ı gönderdi i fermanda öyle diyordu:

“Evrenos Bey'e hüküm ki:

Selam Tanrı'nın olup, cümle varlık onundur. Mülk dahi Tanrı'nın olup, kullarına bir bah i i bir sadakasıdır. İmdi malumun ola ki vardı ın yerden ileri varmayıp oldu unca durasın, biz dahi ol tarafa varmak üzere olup, aya ımız üzengidedir. Bulu tu umuzda beraberce söyle ir, herhangi tarafa gitmek gerekirse o canibe varırız.

Gümülcine' yi sana ihsan eyledik. Orada e le ip bir ho ça dirlik kurasın. “Kılıcının ekme idir” diye fukaraya zahmet vermeyesin, vergileri adalet üzere toplayasın. Bilginlere riayet edip dü künlere merhamet gözüyle nazar kılasın.

Sen bize cennetmekân karında ımızın yadigârısın ve dahi babam atam arma anısın. Onlara nice hizmet ettinse bize de öyle hizmet edesin. Hizmetin ve mürüvvetin bekleriz. Hizmet odur kim gerekti ince gayret ku a ın ku anıp dedi imiz yere varasın.

Mürüvvet odur kim kılıcına ba e enleri ho ça tutasın. Yola gelmezleri yola getiresin. Esbabı harbi darpta nesne eksiklin olmaya, kapında koç yi itler koyup, yürük atlar besleyesin. Kılıçta ve kalkanda, cebede ve çe ende, yay bu mızrakta ok ve parmakta zerrece noksanın olmaya.

Mülkün Tanrı mülkü oldu unu bilesin. Ona göre gönül oynasın ki kibir tozlarını silesin, Allah mülkünü diledi ine verir fetvasını bir an dahi hatırandan çıkarmayasın. Yakında biz dahi o tarafa varırız. Ona göre tedarik göresin, Hûda'nın takdirine razı olasın, öyle bilesin: Tanrı'nın selam rahmet ve bereketi üzerine olsun .” ORHAN B N MURAT (Cemal Kutay, Tarih Konu uyor, c.7.s.37)

Do ru Yol Partisi ile Cumhuriyet Halk Partisi koalisyonu döneminde Dı i leri Bakanı olan Hikmet Çetin bir televizyon programında, Amerika Dı i leri Bakanının kendisine bir sohbet sırasında sözü Balkanlar'a getirerek, 'Osmanlı bu Balkanları be yüz sene nasıl idare etmi ' diyerek hayretini gizleyemedi ini söylemi tir. Biz gitti imiz her yere adalet ve insanlık götürdük. Onlar ise ölüm ve zulüm götürdüler, onun için anlayamazlar. Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'da süratle yayılması ba ta Sırp ve Macarlar olmak üzere Avrupa'ya tela landırmı tı. Dolayısıyla birle ik haçlı orduları te ekkül ediyordu. Papanın te vikiyle Macar, Sırp, Bosna ve Sersek orduları Macar Kralı Layo 'un kumandasında toplanarak 1364 yılında süratle Edirne yakınlarına gelip Sırsındı ı adı verilen yerde Meriç kenarında konakladılar. Lala ahin Pa a Edirne'de idi. Yanında az bir kuvvet vardı. Hemen Bursa'ya, Murat Han'a haber ula tırdılar, kendileri de bir tedbir almaya ba ladılar. Padi ahın gelmesine kadar Haçlı Ordusu Edirne'yi alıp Do u Trakya yolunu tutabilirdi. Hacı İbey'i ke if kolu olarak gönderdiler, İbey'in emrinde on bine yakın bir kuvvet vardı. Ak am karanlı nda gizlice Haçlı ordugâhına yakla ıp baktılar gördüler ki, Haçlı ordusu zaferden emin içki ve e lence halinde. Hacı İbey karanlı ın basmasını bekledi. Kuvvetlerini dörde ayırdı. Gruplar

ayrı ayrı istikametlerden saldıracak, tepelere davul ve nakkare getirip yerle tirdi. Talimat sava a girilmeyece i eklindeydi. Birlikler tekbir sesleriyle dü man ordugâhına daldı. Davul sesleri, Allah Allah nidaları, at ki nemeleri arasında Haçlılar çil yavrusu gibi da ılımı , karanlıkta birbirilerini katletmi , bir kısmı Meriç nehrinde bo ulmu , kimi atların ayakları altında ezilmi ti.

Sabah olmadan sava bitmi ti. Türk birli i zayıf vermeden büyük bir zafer kazanmı tı. Bu dahi kumandan İbey, bu zaferin ardından birkaç ay sonra öldü. Bu zaferin ardından Bulgaristan Krallı ı i gal edildi. Sırplar ve Bulgarlar birle erek saldırıya geçtiler. Rumeli Beylerbeyi Lala ahin Pa a bunları Samakov yakınında kar ılayıp darmada ın etti ve Bulgar krallı ına tam boyun e dirdi. Sırp kralı ise yanına Romanya Prensi'ni de alarak ansını bir kez daha denediye de Çirmen'de yapılan muharebede bu ordu da imha edildi. 1371 bu sava tan bir müddet sonra Türk hâkimiyetini kabul etmek zorunda kaldı. Gazi Evrenos Beyin akıncıları Arnavutluk sınırına dayandı. Anadolu'da da güzel geli meler oluyordu. Hamido ulları Beyli inin toprakları satın alınarak Osmanlı topraklarına katılmı , bu arada Murat Han o lu Bayezid'e Germiyan Beyi'nin kızı Devlet Hatun'u almı ve çeyiz olarak Kütahya, Simav ve Tav anlı Osmanlı'ya verilmi ti.

Bu geli melerden rahatsız olan Karamano ulları, Osmanlı topraklarına saldırıya ba lamı tı. Bunu i iten Murat Han'ın u sözleri onun büyüklü ünü, ihlâsını anlatmaya yeter de artar bile. Büyük Hakan öyle diyordu: “ ol zalimin etti i i lerin görün! Ben Allah yolunda din gayretinde çalı ıp bir aylık yol ötedeki kâfir içine girerek gece gündüz ömrümü gazaya sarf eder, bela ve mihnetlere gark olurken o gelip bir bölük mazlum Müslüman'ın üzerine dü e ya malaya incide! HEY GAZ LER BUNLARA NE YAPALIM?” dedi. Murat Han kendisi gibi Türk, Müslüman ve aynı zamanda damadı olan Karamano lu'nun üzerine varmak istemiyordu. Müslüman Türk kanının akmasına gönlü razı de ildi. Ancak ok yaydan çıkmı tı. Karamano lu nasihat dinlemiyordu. Konya Ovası'nda Karaman ordusunu da ıtan Murat Han Konya'yı ku attı. Karamano lu Alâeddin Bey önce e ini, babasına gönderip af diledi. Murat Han'ın kızı, ordugâha gelip babasının elini öptü ve kocasının affedilmesini istedi. Murat Han'ın kabul etmesi üzerine Alâeddin Bey, kendisi de gelip el öperek affedildi.

Bursa'ya, payitahta dönen Sultan Murat'a Balkanlardan gelen haberler büyük bir Haçlı ordusunun te ekkül etti ine dairdi. Ba ta Macarlar, Sırplar, Arnavutlar, Bo naklar, Epirililer, Lehlerden olu an haçlı ordusu ile Türk ordusu 20 Haziran 1389 tarihinde Kosova'da kar ı kar ıya geldiler.

Haçlı ordusu sayı bakımından Türk ordusundan çok fazla, ayrıca ço unlu u zırhlıydı. Gazi Murat Han o lu Bayezid ile bir tepeye çıkarak dü man ordusunu seyrettiler. Murat Han

endi eliydi. Derhal harp divanını toplayarak, kumandanlarına: “Tedbir nedir? te dü man kar ımızda.” dedi. Müzakereler sonunda haçlı ordusunu merkeze çekip, sa ve sol cenahlardan ku atarak imha sava ı yapılması kararla tırıldı. Bu sava ın kahramanı olan ehzade Bayezid, kurdu u fedailer alayıyla sava ın kaderini de i tirdi. (Osmanlı tarihi yazarı A. de Lamartine’nin eserinin 1. cildinde, s.153)

Bayezid ova içine dalarak karde i Yakup’u zorlayan, babasını ku atmaya çalı an Arnavut süvarilerine kar ı kendi süvarilerini harekete geçirdi. Yanında bulunan ve bizzat sava a katılan bir tarihçi olayı öyle anlatmaktadır: “Elinde çekiç gibi salladı ı ve her vuru ta mi ferleri da ıtan a ır silahlarla donatılmı tı. Kendilerine örnek olan ba kanlarını gören Osmanlılar, Haçlı kalabalı ı yararak Yakup Bey ile sultanın imdadına ko uyorlardı. Pırlanta gibi parıldayan kılıçları inip kalktıkça yemen ta ı gibi kıpkırmızı kesiliyordu.” Ba ka bir tarihçi ehzade Bayezid’i anlatırken, “Elindeki sava baltası her inip kalktı ında kıvılcımlar sıçırıyor, beyinler da ılıyordu.” diyordu. te o güne kadar Türklerin Avrupa’da yaptıkları en büyük meydan sava ı sekiz saat gibi kısa bir zamanda sona erdi. Ba kumandan Lazar da dâhil Haçlı ordusu imha edildi. Muharebenin sonunda sava alanını gezen padi ah, bir eyler söylemek iste iyle yanına sokulan yaralı bir Sırp asilzadesi, aynı zamanda Kral Lazar’ın damadı olan Milo tarafından kalle çe hançerlenerek ehit edildi.

SULTAN MURAT’IN EHADET

Sultan Murat’ın duası kabul olmu tu. Sava tan önce el açıp Rabbi’ne öyle yalvarıyordu: “ lahi Seyyid-i Mevlayı bunca kerre hazredinde duamı kabul edip beni mahrum etmedin. Yine benim duamı kabul eyle. Bir ya mur verip bu zulmet-i aybarı defi idüb âlem-i nurani kıl, ta ki kâfir le kerini muayene görüp cenk ederiz. Ya lahi! Mülk ve kul senindir. Sen kime istersen verirsin. Ben dahi aciz bir kulunum. Benim fikrimi ve esrarımı sen bilirsin. Mülk ve mal benim maksadım de ildir. Buraya kul karava için gelmedim, hemen halis ve muhlis senin rızanı isterim ya Rabb, beni Müslümanlara kurban eyle, tek bu müminleri küffar elinde ma lup edip helak eyleme. Bunları mansur ve muzaffer eyle, bunlar için ben canım kurban ederim tek sen kabul eyle. Asker-i slam için teslim-i ruha razıyım. Tek bu müminlerin ölümünü bana gösterme. lahi beni civarında mihman edip müminler ruhuna benim ruhumu feda kıl. Evvel beni gazi kıldın. Ahir ehadet ruzi kıl.” Cenab-ı Allah bu samimi yakarı ı kabul etmi , ordusu muzaffer olmu , kendisi de rütbelerin en yücesine, ehitlik mertebesine ula mı tır.

Yerli ve yabancı tarihçiler bu padi ahın vasıflarını anlatmakla bitiremiyorlar. Bizans tarihçisi Halkonkodilas öyle diyor: “Çok cesurdu. Hiçbir muharebede tela göstermezdi. Maksadını istihsal etmek için iyice dü ünür, planlar yapar sonra harekete geçerdi. Hiçbir

tedbirini ihmal etmez ve küçümsemezdi. Tebaasına ırk ve din farkı gözetmeksizin efkatle muamele ederdi. Ba arı gösterenleri mükâfatlandırmayı unutmazdı. Muharebeden dönünce ordusuna parlak bir nutuk çeker, askerlerinin manevi gücünü takviye ederdi. En küçük hataları bile cezalandırır ve tekerrür etmemesi için tedbir alırdı. Verdi i söze sadık kalmak hususunda devrin bütün hükümdarları arasında büyük öhret yapmı tı. Aleyhinde davranan dü manlarının elinden kurtuldu u görülmemi ti. Maiyeti kendisini sevmekle beraber, kendisinden çok da korkardı.”

ngiliz tarihçisi Gibbons: “Saltanatı müddetince, hiçbir devlet adamı tarafından üstüne çıkılamayan bir siyasetle Osmanlıların mukadderatını idare etmi tir. Murat’ın hükümdarlı ı esnasında vukua gelen inkılâplar, bütün tarihin en hayret veren vakıalarından biridir. Kendisinin harp hususundaki cevvaliyet ve gayreti babasınınki gibi idi. Fakat babasının tahayyül etti inden daha geni bir icraat sahasına yayılmı oldu u için daha mü kül vaziyetlere maruz kaldı ı halde gev ememi ti. Emrindeki kumandan valilerin hiç birisi ile arasında anla mazlık olmadı. Rumlara kar ı muamelesi, onların seciyesini tayinde mükemmel bir feraseti oldu unu gösteriyor. Bizans kilisesi erbabının nazarında bir kâfir ve sa dü manı idiyse de, Hıristiyanlara papalıktan daha iyi muamele etmekle, onların teveccüh ve muhabbetlerini kazanmı tı.”

Fransız tarihçisi Grenard: “Bu sırada Osmanlıların ba ında en büyük hükümdarlardan biri olan Sultan Murat bulunuyordu. Sultan Murat, ahsi de eri bakımından zamanın Avrupa’sında e ine tesadüf edilemeyen bir hükümdardı. Yalnız fevkalade bir asker, hızlı ve yerinde hareketleriyle büyük bir strateji üstadı de il, aynı zamanda nafiz bir siyaset adamı idi. Dü manlarının maddi ve ruhi kaynaklarını takdir etmekte yanıldı ı görülmemi tir. Do u tan hükümdar yaratılmı tı. Hizmetinde bulunanların tam itimadı ve minnettarlı ına haizdi. Zaten ba olarak yaratılmak, Türk Milleti’ne mahsus karakterlerdendir. Murat’ın küçük Osmanlı kavmi, bir tek mefkûre pe inde birle en bir millet olmu tu. Murat’ın muvaffakiyetindeki genel sebep budur. Sultan Murat’ın tahta çıkması ile milletin istikbali belli olmu tu. Ölümünde ise bu istikbal be asır için temin edilmi vaziyette idi. Osmanlıların ilk dönemlerinde Orhan Bey, I. ve II. Murat’lar sabahları saray kapısı önünde yüksek bir yere çıkarak do rudan do ruya halkın ikâyetlerini dinliyor ve hüküm veriyorlardı. Osmanlılarda bakanlar kurulunun ilk ve asil görevi ikâyet dinlemektir. Ancak Osmanlı hükümdarları zamanla divandaki ba kanlık görevinden çekildiler. Davaları kasr-ı adalet veya adalet kö kü denilen bir yerde divana açılan bir pencere arkasından dinlemeye ba ladılar. Bu hükümdarlık görevlerinin en önemlileri arasında sayılmı tır.” (Aydın Taneri, Türk Devlet Gelene i, s.163)

Müneccim ba ı eyh Ahmet Dede, ‘Sahaifü’l Ahbar’ isimli tarihinde Sultan Murat’ın manevi cephesinden öyle bahsediyor:

“Hüdavendigâr Hazretleri’nin birçok kerametleri nakloluna gelmiştir. Tanrı yıktı ı adındaki hisarın fethinde zuhur eden kerametlerine i aret olunmu tu. Anlatılan kerametlerinden biri de udu: ‘Bir gün kaplıca yanındaki Cami yapılırken in aat mahalline te rif buyurdular. Kollarında bir do an vardı. Do an uçup kubbelerden birinin üzerine kondu. Hüdavendigâr Hazretleri do anı defalarca ça ırdıkları halde gelmedi. Bunun üzerine kızıp ‘kuru kal!’ diye beddua ettiler. Do an hemen helak olup durdu u yerde uzun müddet ta gibi cansız kaldı. Gerçek anlamda bir mücahit olan bu hükümdarları manevi alanda yol gösteren Allah dostları vardı.”

Dedesinin yanında eyh Edebali, babasının yanında Geyikli Baba’yı görüyoruz. Orhan Gazi, Bursa’ya gelince Bursa’da bir imaret yaptırdı. Dervi leri tefti etmeye ba ladı. negöl yöresinde, Ke i Da ı yanında dervi lerin yurt tuttu unu, içlerinde bir dervi in geyiklerle arkadaşlık etti ini Orhan Bey’e haber verdiler. Orhan Bey dervi i davet eder, fakat dervi davete icabet etmez ve Orhan Gazi’ye haber gönderir: “Zinhar buraya gelmesin, beni günaha sokmasın” der. Orhan Gazi yine haber gönderir, niye gelmedi ini sorar. Geyikli Baba cevaben: “Dervi ler toplu halde dua vaktini gözetirler. n allah vaktinde Bey’in katına varıp dua ederiz.” der.

Birkaç gün sonra bir dervi Bursa sarayının bahçesine bir kavak a acı diker. Orhan Bey’e ko arlar, “Beyim, o Dervi geldi. Bir kavak a acı dikiyor.” diye haber verirler. Orhan geldi, a acın dikilmi oldu unu gördü. Dervi : “Bu bizim kutlamamızdır. Dervi lerin duası senin ve neslin için makbuldür.” deyip dönüp gitti. Daha sonra Orhan Bey dervi in makamına giderek: “Dede, bu negöl ve yöresi senin olsun” dedi. Dervi “Ey Han! Hûda bu mülkü ve malı ehline verir. Biz bunların ehli de iliz. Hûda mülkü sizin gibi padi ahlara, malı da muamele ehline verir.” dedi. Orhan Gazi ısrar etti. Dervi : “Padi ahsın, senin sözün sınmasın, u kar ıda duran tepelikten beri olan yerce iz dervi lerin olsun.” dedi. Orhan Gazi kabul etti. Dervi in duasını alıp ayrıldı. O dervi vefat edince Orhan Gazi üzerine türbe, yanına bir tekke ve cami yaptırdı.

İndiki durumda orada be vakit namaz eda edilerek ihya olunmu tur. Geyikli Baba Zaviyesi derler. (Neri tarihi cilt 1.s.84–85) Neri’den özetledi imiz Geyikli Baba hadisesi Tacü-l Tevarih, Münecim Ba ı ve di er Osmanlı tarihlerinde geni olarak yer almaktadır.

I. Murat’ın ehadet rütbesine ulaşmasına müteakip, sava meydanında toplanan devlet ricali ehzade Bayezid’i dördüncü padi ah olarak Osmanlı tahtına oturtmu tur.

YILDIRIM BAYEZ D HAN

Sultan Bayezid Türk tarihinin yeti tirdi i, ender kahramanlardan biridir. 1389 yılında tahta oturdu unda Osmanlı Devleti, bütün müesseselerini tamamlamı , oturmu , imparatorluk a amasına gelmi ti. Sultan Bayezid, Balkan devletleri yedikleri tokadın okunu ya arken,0 Anadolu Türk birli ini kurma amacıyla Anadolu seferine çıktı. 1390 senesi ile 1391'in ilk aylarında ahsına has süratle Anadolu Türkmen Beyliklerini Osmanlı Devleti'ne katarak Türkiye birli inin temellerini atmı tı. Eni tesi olan Karamano lu Alâeddin Bey Sultan Bayezid'in Eflak (Romanya) seferinde olmasını fırsat bilerek Ak ehir, Bey ehir, Seydi ehir, Yalvaç, arkîkaraa aç kasabalarını Osmano ullarından koparmak istedi. Bey ehir'i aldı. Saruhan, Aydın, Teke, Hamit, Mentee, Germiyan Beyliklerini Osmanlılar aleyhine tahrike muvaffak oldu. Germiyanolu II. Yakup Bey, karde i Devlet Hatun'un Sultan Bayezid ile evlenmesinde dü ün hediyesi olarak verilen Kütahya ve civarını i gal etti. Padi ah süratle Anadolu'ya geçti. Kütahya'ya girdi. Yakup Bey gelip el öpüp af dilediyse de sultan, kayınbiraderini affetmedi. Hisar Bey'i yanına katarak Edirne'nin psala kasabasına gönderdi. Hızla Karamano lu topraklarına girdi. Damat Alâeddin Bey bir meydan sava ına cesaret edemeyerek Akdeniz kıyılarına çekildi. Padi ah Konya'yı ku attı ve askere talimat verdi. Halkın canına, malına dokunulmayacak, halktan her ne alınırsa bedeli ödenecek. Halk serbestçe ordunun arasına girip alı veri yapıp parasını fazlasıyla alıyordu. Bu, Konya halkını etkiledi ve ehri kapılarını padi aha açtılar. Damat Alâeddin Bey yine gelip el öpüp af diledi. Bayezid Han Balkanlar'daki durumu göz önüne alarak eni tesini bir kere daha affetti.

Rumeli'ye dönen padi ah, 1391 yazında Eflak (Romanya)topraklarına girdi. Arge o Meydan Muharebesi'nde Romen ordularını yenerek Voyvoda ve bütün maiyetini esir ederek Bursa'ya getirdi. Bir müddet sonra eline Voyvodalık fermanı vererek memleketine gönderdi. Romanya, 1391'den 1878'e kadar 487 yıl Osmanlı hâkimiyetinde kalmı tır. 1393 baharında Yunanistan seferine çıktı. Bu seferde Selanik ve Halkidikya'yı Bizans'tan alarak Do u Roma'yı Makedonya'daki son topraklarından mahrum ediyordu. Sonra Karaferye'ye indi. Oradan Tesalya yeni ehri'ne indi. Tesalya tamamen itaat altına alındı. 1392 yılında da Yunanistan fethine devam edildi.

B ZANS'IN TÜRKLER TARAFINDAN LK MUHASARASI

392 yılında Bizans'ı ku atan Bayezid, Silivri'yi Osmanlı topraklarına kattı. Yakla ık 7 ay süren bu muhasaradan kesin bir netice alınmadan muhasara kaldırıldı. Bizans mparatorunun yardım çı lıklarına, imdat taleplerine Papanın te viki ile Macaristan, Fransa, Almanya, ngiltere, Lehistan krallı ı, Venedik Cumhuriyeti, küçük devletler, Kastilya Krallı ı, Aragon Krallı ı, Rodos övalyeleri, Papalık Eflak Prenslı i, bütün Avrupa ayaklanmı tı. Bu Türklere

kar ı IV. Haçlı ittifakıydı. Seferin asıl hedefi; Memlûklular tarafından ortadan kaldırılan Kudüs krallı ını ihya etmektir. Bizans'ı kurtarmak, Türkleri Avrupa'dan atmak amacıyla yola çıkan bu kalabalık ve iyi donatılmış Haçlı Ordusu, Ni bolu'ya saldırdı. Zaferlerinden o kadar emin görünüyordular ki, Yıldırım'ın kar ılarına çıkacağına ihtimal dahi vermiyorlar, büyük bir gurur içinde "Gök yıkılsa mızraklarıyla tutabilecekleri" söylerken diğer taraftan birbirlerine nutuk çekiyor, Bursa'dan, hatta Am'adan, Yafa'dan hatta Kudüs'ten bahsediyorlardı. Türk halkını esir edip ellerini arkadan bağlama şerefini aralarında pay edemiyorlardı. Dü manın serhaddi geçtiğini haber alan padi şah, Yıldırım hızıyla Bursa'dan hareket etmiş, Ni bolu'ya yaklaştığı zaman kalenin durumunu yakından görmek, kale muhafızı Do an Bey'le konuşup talimat vermek gayesiyle tebdili kıyafet ederek yalnız başına dü man hatlarını geçmiş, abluka altında olan kale surlarına yaklaşıp gür ve erkek sesiyle "BRE DO AN, BRE DO AN" diye seslenip, Do an Bey'le konuşup, gereken emir ve talimatı vererek, dü man hatlarını yararak ordugâhına ulaşmış oldu unu, bütün tarihçiler uzun uzun anlatmaktadır. Padi şaha Yıldırım lakabının bu savaşta ki akıl almaz hızından dolayı verildiği söylenir. Yıldırım bunları yaparken, birle ik Haçlı ordularının kumandanları zafer naraları atarak çılgınca eğleniyor, Türk ordusunun yaklaştığını haber veren gözcünün kahkahalar atarak kulağını kesiyorlardı. Onlara göre Yıldırım de il buralara gelmek, Bursa'da dahi yoktu. Korkudan Mısır'a, Kahire'ye kaçmıştı ama sabah olup da Türk sancaklarını gören Haçlılar, başına döndüler, çoklu güvenen birle ik Avrupa ordusu kısa zamanda toparlanmış, tarihin en büyük meydan savaşlarından biri başlanmıştı. 20.000 sipahiyi İpka Geçidi'nde yedek olarak saklayan Yıldırım önce hafif kuvvetlerini dü mana karşı sevk etmiş, bu birliklere karşı muvaffakiyet sağlayan Haçlı ordusu zafer enli i içinde ilerlerken Fransa kralı V.Charles'ın amcasının o lu Neveres kontu Burgonya Veliahdı Prens Korkusuz Jean'ın dediği gibi başlarına yıldırım düşmüştü. Savaşı dikkatle takip eden Yıldırım 20.000 Anadolu sipahisinin başına geçerek gaza niyetine namaz kıılıp, askerlerine kısa bir hitabede bulunmuş, elinde mehur baltası Yıldırım hızıyla Haçlı ordusunun üzerine atlamış, marur dü man ordusuna Ni bolu'yu mezar etmiştir. Haçlıların zayıflığı 100.000 bin ölü, 10.000 esir yerli ve yabancı tarihçilerin ifadesine göre kaçıp kurtulan Haçlı askerinin sayısının 20.000 civarında olduğu anlatırken, Türklerin de 30.000 şehit verdiğini yazarlar. Ancak çoğu tarihçiler Türk zayıflığının 3-5 bini geçmediğini kaydediyorlar.

Haçlı ordusunun en marurları olan Fransız övallyeleri tamamen imha edilmişler, kumandanlarından yirmi yedi övallye, asilzade esirler arasında bulunuyordu. Aralarında Neveres kontu Burgonya veliahdı Prens Korkusuz Jean'dan başka kraliyet hanedanına mensup be övallye ve Mareşal Boucicault da bulunuyordu. Türkleri ilk defa tanıyan Yıldırım'ın

kumandanlı ına ve kahramanlı ına hayran olan Korkusuz Jean esaretten kurtulursa bir daha Türklere kar ı kılıç çekmeyece ine yemin etmi ti.

Bursa'da 6.000 za arcı, 7.000 do ancı ile köpeklere “canfes” denilen fevkalade kıymetli çuhalar örtülüp yarı ehliyle tirilmi parslara mücevherli tasmalar takılan bir av gösterisi düzenlenmi tir. Fransız prensleri bu ihti am kar ısında a ırmı lardır.

Grenard'ın “tarihin en mühim hadiselerinden biri” dedi i bu çok mühim muzafferiyet, zafernameler ile slam devletlerine bildirilmi ve hediye olarak altmı övalye zırhlarını giymi ve silahlarını ku anmı vaziyette gönderilmi tir. slam âlemini galeyana getiren bu zafer üzerine Mısır'daki Abbasi Halifesi I.Mütevekkil, Sultan Bayezid'e “Sultan-ı klım-i Rum”, yani Türkiye mparatoru olarak hitap ediyordu. (Yılmaz Öztuna, Türkiye Tarihi, cilt 2, sayfa 330)

Fransız Kralının karde i Fransız veliahdı Prens Louis, sevgili ye enleri prenslerin serbest bırakılmaları için Sultan Bayezid'e yakarıcı bir mektup göndermi tir.

Fransa kralının sefaret heyeti Bursa'ya gelmi , Yıldırım'a yalnız Fransız esirlerinin ileri gelenleri için 200.000 bin duka fidye-i necat ile bunun yarısı (100.000 duka) kıymetinde hediye takdim etmi tir.

Macar esirlerinin belli ba lıları için de Kral 1.Sigismund, a ır bir fidye i-necat ödemi tir.

Yıldırım Bursa'da yurduna dönmek üzere veda etmek için huzuruna gelen Korkusuz Jean'a söyledi i u sözler, tarihe geçmi tir.

Hammer öyle naklediyor: “Bir daha benim aleyhimde silah kullanmamak üzere etti in yemini sana iade ediyorum. E er erefini muhafaza eder bir adam isen, bilakis serian ülke alma a ve Hıristiyanlı ın bütün kuvvetini aleyhime toplama a davet ederim. an ve öhret kazanmak için yeni fırsatlar tedarik etmekle beni mahzûz etmi olacaksın.” (Hammer, Osmanlı Tarihi, cilt 1, sayfa.219)

YILDIRIM'IN III. ANADOLU SEFER NE ÇIKI I

En büyük arzusu Anadolu Türk birli ini kurmak olan Yıldırım Kadı Burhaneddin, Karamano lu ve Candaro lunun kendisine kar ı üçlü ittifak kurdukları haberini alınca onlara bu fırsatı vermeden yıldırım hızıyla geçerek ittifakın ba ı durumunda Kadı Ahmed'i arkasından di erlerini tedip ederek büyük miktarda Anadolu birli ini sa ladı.

Yıldırım'ın Osmanlı topraklarına kattı ı beylikler toprakları(ehirler); 1390 Aydın, Germiyan, Mente e, Teke, Saruhan beyliklerinin i gal etti i Aydın, zmir, Denizli, U ak, Mu la, Antalya, Manisa, Ala ehir, 1397'de Karaman Beyli i'nin i gal etti i Konya, Ni de Tarsus, Kadı Burhaneddin'in i gal etti i Sivas, Çorum, Kayseri, Tokat, Yozgat, Kır ehir,

Arapsun, Giresun, Ordu, 1399 Eylül'ünde Malatya, Hısn-ı mansur(Adıyaman) Harput, (Elazığ) Dulkadir Beyliği Maraş (himaye) 1401'de Erzincan vilayetleri. Böylece büyük miktarda birliktelik sağlanıyordu.

At üstünden inmeyen Yıldırım, Arnavutluk ve Epir'de fetihlere devam etmiştir. Yıldırım Bayezid devrinde Venediklilerin ve bazı Arnavut beylerinin elindeki birkaç sahil şehridinde Arnavutluk ve Karadağ'da Türk hâkimiyeti kuruldu. 1397 Mora seferiyle Yunanistan ve Mora'yı Türk hâkimiyetine aldı. 2. ve 3. İstanbul kuşatmalarını yaptı. Bizans'ı haraca bağladı. 1396'da 10.000 dukaya çıkarılan yıllık verginin artırılması, İstanbul'da yağayan 7.000 kadar Türk ve Müslüman için Sirkeci'de yeni bir cami yapılması, daha önce de üç cami yaptırılmıştı. Ve bir mahkeme yapılması, bu mahkemenin kadısının padişah tarafında tayini, Silivri ve civarı gibi Türklere yeni geçen kasabaların Türk toprağı olarak artıyla 3. muhasara kaldırıldı. Ancak Bizans imparatoru'nun anlaşmaya riayet etmemesi üzerine 1400 yılında 4. defa Bizans'ı kuşattı. Bu sefer de Timur belası Bizans'ın imdadına yetmişti.

BÜYÜK FELAKET

Anadolu'da hükümdarlıklarına son verilen Aydın, Karaman, Germiyan, Saruhan ve Menteşe beyleri, devletlerinin iadesi için Çatay Hükümdarı Timur'a başvurular. Öte yandan Timur'un ülkelerini elinden aldığı Celayirli Ahmed ile Karakoyunlu Kara Yusuf da Yıldırım'a sığınmışlardı. Yıldırım Anadolu seferinde Erzincan'ı da almıştı. Erzincan Hükümdarı Mutahharten'in Timur'a tabi olması hasebiyle, Timur bunu kendi topraklarına tecavüz sayarak, Yıldırım, İstanbul kuşatmasında meğulken Doğu Anadolu'ya girerek Sivas'a geldi. Sivas'ı cebren alarak, içindeki muhafızları katletti. Şehri baştanbaşa, i neden ipliğe yağmalattı.

İstanbul kuşatmasını kaldıran Yıldırım yeniden Anadolu'ya geçerek, Sivas, Erzincan ve Kemah'ı geri alıp Mutahharten-i esir etti. Celayirli Ahmet ile Bayındırlı Kara Yusuf'u da eski topraklarını geri almaları için gönderdi. Bu da savaş için bahane arayan Timur'un iğine yaradı. 1402 yılında tekrar Anadolu'ya girdi. Hedefi doğrudan doğruya Osmanlı Devleti idi. Muazzam ordusuna yiyecek, barınak sağlamak için yakıp yıkıyor, memleketi soyup soğana çeviriyordu.

Yıldırım da Anadolu'ya geçmişti, Timur'u takip ediyordu. Ancak Timur ordusu zikzaklar çizerek Yıldırımın ordusunu yormak taktiğini uyguluyordu. Bunu maharetle uygulandı, Ankara'ya Yıldırım'dan önce gelerek suları zehirlemiştir, kendisine uygun mevkiide ordugâhını kurmuştu. Tarihçilerin verdiği rakamlara göre Timur'un ordusunun 300.000 asker ve 32.filden oluştuğunu Yıldırım'ın ordu mevcudununun 120.000 kişilik olduğunu noktasındadır.

Savaş başlamadan önce yapılan harp meclisinde Vezirazam Ali Paşa, Timur'la meydan savaş yapmayalım dedi ve Kılıç Arslan'ın Haçlı ordularına karşı uyguladığı gerilla taktiğini

uygulamayı teklif etti. Ancak bu teklif itibar görmedi. Timur'la bir an önce meydan savaşı yaparak Anadolu'yu daha fazla yakıp yıkmasını önleme tezi karara bağlandı.

Savaş başladı. İnançta Yıldırım'dan kaçan, Timur'a sığınan eski Anadolu beyleri Timur'un yanında yer alırken Timur'dan kaçarak Yıldırım'a sığınan Celâyir Sultanı Ahmet ile Karakoyunlu Kara Yusuf Osmanlı ordusu saflarında yer almıştı. 28 Temmuz 1402 sabahının ilk saatlerinde ordusuna veciz bir hitabede bulunan Yıldırım'ın iaretiyle savaş başladı. Tımarlı sipahiler saldırıya geçerek Timur ordusunun saflarını dağıttı. Buna mukabil Timur, zırhlı süvarilerini ve filleri öne çıkardı. Sipahilerin atlarının filler karşısında ürkmesi yanında Osmanlı ordusunda bulunan Kara Tatarların aniden Timur tarafına geçerek, tımarlı sipahileri arkadan oklamaları, Osmanlı'nın taarruz gücünü kırdı. Timur bütün gücüyle bu cenaha yüklenirken tam bu sırada Osmanlı ordusundaki Karaman, Candar, Germiyan, Aydın, Menteşe ve Saruhan beyliklerine ait tımarlı sipahiler, eski hükümdarları Timur'un etrafında bayraklarını açmıştı. Bu durum Osmanlı ordusunun maddi ve manevi gücünü kırmış, kendinden kat kat üstün olan Timur ordusuna güç katarken, Osmanlı ordusunun sağ ve sol kanatları çökmüştü. Yıldırımın etrafında bulunan kumandanları geri çekilmeyi talep ettilerse de padişah kabul etmedi. Savaş meydanını terk edip kaçmayı onuruna yediremiyordu. Veliâht ehzade Süleyman maiyetinin tavsiyelerine uyarak Rumeli sipahilerinin büyük bir kısmını, Çandarlızade Ali Paşayı, Murat Paşayı, Yeniçeri Ağası Hasan Ağayı, Karası Subaşı ne Bey'i de yanına alarak savaş meydanını terk etti. ehzadelerin en küçüğü henüz çocuk yaştaki olan savaş büyük bir heyecanla takip ederken lalasına: 'Lala, babama yardım gerek biz ne dururuz?' diye çırıyordu. Yanında bulunan Amasya beyleri her şeyin bittiğini görerek ehzadeyi zorla aralarına alarak bin kadar askerle ehzadenin sancağı olan Amasya'ya doğru at sürdüler. Kumandanlardan Minnet Bey savaşın bittiğini, kaçacak kadar zaman kaldığını Yıldırım'a bildirdi. Ancak padişah kendisi için kaçmasının bahis mevzu olmadığını, dövülmüş ölmenin kendisine yararı olmadığını söyleyerek yanında kalan 3.000 kişiyle Çataltepe'ye çekildi. Etrafını 70.000 kişilik Timur güçleri kuşattı. O, kendine yakınlıkla elinde mehur baltası, kimse önünde duramıyordu. Saatlerce böyle devam etti. Neri Tarihi'nin anlatımına göre öyle cenk ettiler ki neredeyse Çatay askeri bozulacaktı. İşte o sırada Germiyanolu, Sultan Bayezid'i görüp tanıdı. Hemen bağırarak, "Hey u cenk eden Bayezid Han'ın kendisidir, ne durursunuz?" dedi. Yıldırım'ın etrafı kat kat çembere alındı. Bu arada atının tökezleyip yıkılması üzerine büyük kahraman esir edildi.

Güvenilir tarihçilerden, Osmanlı tarihi yazarı Ord. Prof. .Hakkı Uzunçarlılı, 'Osmanlı Tarihi Kronolojisi' isimli değerli eserin sahibi, İsmail Hami Danişmend, yine değerli tarihçi Yılmaz Öztuna ve diğer bütün tarihçilerin ittifak ettiği, savaşın neticesini, Timur'un hilesi tayin

etmi tir. Bunlar öyle sıralanıyor: “Sivas’ı ku atan Timur, Yıldırım’ın yakla tı ını haber alınca muhasarayı kaldırıp, Kayseri istikametine yöneldi. Kayseri’de de durmadan Ankara’ya çıktı. Çubuk Ovası’na gelerek ordugâhını kurdu. Civardaki bütün suları zehirletti.

Merhum Dani mend aynen öyle diyor: “Timur-Leng o kadar uyanık davranmı tır ki, yalnız Osmanlı harekâtını takip etmekle iktifa etmeyerek, ilk Mo ol istila döneminden kalan son zamanlarda, Osmanlı hâkimiyetine giren Kara Tatarların içine casuslar gönderip muharebe esnasında bunların Osmanlılara ihanet ederek kendi tarafına geçmelerini bile harpten evvel temin etmi tir.” Cuma günü sabahın erken saatlerinde ba layan yakla ık 14-15 saat kadar süren bu me hur muharebenin ö le zamanına kadar geçen ilk altı saatinde Osmanlı ordusunun üstün bir vaziyet kazandı ı rivayet edilir. Hatta bu sırada bir aralık Timur’un itidalini kaybederek, diz üstü çöküp kendisinin sulh istedi ine Allah’ı had etti i hakkında bile bir takım rivayetler vardır. Fakat ne yazık ki biraz sonra Kara Tatarların ihaneti, Timur tarafına geçmeleri, tımarlı sipahileri arkalarından oklamaları, bunun ardından Anadolu Beylikleri efradının aynı ekilde hareket etmeleri, Osmanlı ordusunu zor durumda bırakmı tır. Buna ra men sava 3-4 saat daha devam etmi , sava ın kaybedildi ini gören Vezir-i azam Ali Pa a, ehzade Süleyman, onu takiben ehzade Mehmet’in de sava meydanını terk ederek gitmeleri, sava ın bitti ini gösteriyordu. Maiyetinde kalan 3.000 ki iyle Çataltepe’ye çekilmi ve orada ahname kahramanları gibi dövü en bu anlı kumandanın son kuvveti de erimi tir. Bir rivayete göre dü man saflarını yarıp geçerken, ba ka bir rivayete göre de Timur-Leng’i kendi eliyle öldürmek için tek ba ına dü man ordusunun merkezine hücum ederken atının yıkılması sonunda yakalanmı tır.

Bir iki saat evveline kadar Avrupa ve Asya’yı titreten garbi ve arki, Roma’ları tehdit eden Yıldırım Bayezid’in mübarek elleri arkasından ba lanarak Timur’un çadırına götürüldü. Timur bu anlı ma lubu hürmetle kar ılayarak yanına oturttu u, teselli etti i bu vaziyette dahi harbin mesuliyetini Yıldırım’a yüklemeye çalı tı ı rivayet edilir. (smail Hami Dani mend, zahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, cilt 1, sayfa 130-131)

Timur emeline muvaffak olmu , kendi devleti dı nda o ça ın güçlü devletlerinden Altın Ordu Devleti’ni 1395 yılında çökertmi , yine büyük devlet olan Memluk Devleti’ne tabiiyetini kabul ettirmi , son darbeyi de Osmanlı’ya vurmu tur. Altın Ordu Devleti’ni çökertmesi Ruslara yaramı ve yüzlerce yıl Türk Milleti’nin ba ına bela olmu lardır.

Osmanlılara kar ı kaypak bir siyaset takip etmi , Yıldırım’ın Avrupa’da Haçlı ordularına kar ı kazanmı oldu u büyük zaferler bütün slam dünyasında takdirle yâd ediliyordu. Mısır’daki Abbasi Halifesi 1.Mütevekkil, Sultan Bayezid’e ‘Sultan-ı klım-i Rum’ (Türkiye

mparatoru) olarak hitap ediyordu. Böyle bir slam mücahidine karşı yapacağı hareketin slam dünyasında aleyhine olacağını biliyor, Yıldırım'ı tahrik etmenin yollarını arıyordu.

Çatı mayası yol açan ilk tebbüs Timur'un mektubudur. Timur bu mektubunda Yıldırım'dan bunları istiyordu:

1-Kemah'ın Mutahharten'e geri verilmesiyle ailesinin serbest bırakılması.

2- ehzadelerden birisinin kendi yanına gönderilmesi.

3-Metbuiyet alameti olarak kendisine gönderilecek olan külah ile kemerin kabul edilmesi.

4-Anadolu beylerinden alınan yerlerin yine eski sahiplerine iadesi.

5-Kara Yusuf'un kendisine teslimi. (Kara Yusuf daha önce Yıldırım'ın yanından ayrılmış olması dolayısıyla ailesinin teslimini istiyordu.)

Merhum Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Timur'un bu kâğıtları da istediğini, Osmanlı Türkiyesi'nin bütün camilerinde adına hutbe okutulmasını istediğini yazıyor. Tabii ki Yıldırım gibi Avrupa'yı dize getiren bir kahramanın bunları kabul etmesi düşünülemez. Karınlıklı sert mektuplar ve savaş sonrası Timur'un esir düşen Yıldırım'a davranışı hakkında çeşitli rivayetler vardır. Bazı tarihçiler iyi muamele gördüğünü yazarken, bazıları da hakarete uğradığından bahseder. Yıldırım'ın demir bir kafese konduğunu ve hatta ekinin çıplak vaziyette oynatıldığını rivayet ediliyor. Ancak bu son fıkrayı abartılı buluyorum, Timur ne kadar zalim olursa olsun Müslüman bir hükümdardı. Malum da olsa bir hükümdar karısını çıplak bir vaziyette soyup oynatmasını düşünmek bile yanlış.

iki ehzade, Mustafa ve Musa Çelebi ve bazı kumandanlar da esirler arasındaydı. Kaynaklar, savaşın galibi Timur'un ordusunun bu savaşta kayıplarının 40.000 olduğunu kaydeder. Timur'un hiçbir savaşta böyle bir zayıflık vermediğini ve sayısız üstün kuvvetlere sahip olmasına rağmen Osmanlı ordusunu tamamen imha edemediğini de bir gerçektir. Zira ehzade Süleyman, birlikleriyle Bursa'ya, ehzade Mehmet Amasya'ya teslim varmışlardır.

Timur'la Yıldırım'ın karakterleri farklıydı. Yıldırım savaşta aslanlar gibi dövülmüş, fethettiği ülkelerin insanlarına zulmetmez, ehirleri yakıp yıkıp, talan edip viraneye çevirmezdi. Bir cihangir olan Timur'un karakteri de iktidarı. Zafer için savaş kazanmak için her şey mubahtı. Nitekim görüldüğü gibi bu savaşta da uygulandı. Tarihçiler Hindistan seferinden bahsederken Delhi kapılarına dayanan Timur'un karısına filleriyle donatılmış Hint Ordusu çıkar. Türkistan ordusunun atları fillerden ürker geri çekilir. Otağın durumu seyreden Timur birden dıranı fırlatır ikmal kolunda ne kadar deve varsa getirir, bunları saf halinde zincirlerle birbirine bağlar. Develerin üzerine çalı çırpı yükletir, bunları ateşler, develerin arkasında yer alan süvari birlikleri develeri kırbaçlayarak Hint ordusuna saldırıya geçer, ate

dalgasının yakla tı ını gören filler geriye dönerek kendi ordusunu çi neyerek kaçarken Timur, Hint ordusunu imha ederek Delhi'ye girer ve ehri ba tanba a yakar.

1400 senesinde Irak seferine çıkan Timur-Leng, Ba dat'ı istirdad edip ba tanba a tahrip etti i gibi ahalisini de hemen her yerde yaptı ı gibi katletmi tir: Hatta 90.000 insan kafasından bir kule kurdu u bile rivayet edilir. (. Hami Dani mend, zahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, cilt 1, s.128)

Bu yenilgi Türkiye tarihi bakımından milli bir felaket olmu , Yıldırım'ın kurmu oldu u milli birlik binası yeniden yıkılmı , ba ta Karaman Beyli i olmak üzere bütün Anadolu beylikleri yeniden kurulmu tur. Bilhassa Osmanlıların en büyük rakibi Karaman Devleti, Kayseri, Kır ehir, Sivrihisar, Beypazarı ve Antalya havalisi de ilhak edilerek eskisinden daha büyük hale getirilmi tir. Bir taraftan bu irili ufaklı beyliklerin canlanması milli birli i bozarken, bir taraftan da Timur'un Osmanlı ehzadelerini babalarının tahtı için birbirine katan siyaseti, Rumeli tarafının bile anar i içinde kalmasına ve Osmanlı membalarında “fasıla-i saltanat” ve “fetret” gibi isimlerle anılan bir dâhili mücadele devri açılarak hem memleketin harap olmasına, hem de Rumeli fütuhatından bazı yerlerin elden çıkmasına sebep olmu tur. Ankara felaketinin en mühim neticelerinden biri de Bizans mparatorlu u'nun yarım asır daha ya amasına sebep olmasıdır. Bütün batılı yazarlar bu görü ü payla ırlar. Bunlara ilaveten Anadolu'nun tahribatı korkunç olmu tur. Ba ta Bursa olmak üzere birçok Türk ehri ya ma ve tahribata u rayarak viran olmu , bilhassa bir zamanlar Anadolu Selçuklu Devleti'ne ve Bizans'a payitaht olacak kadar mühim ve mamur bir merkez olan znik ehri o felaketten sonra bir daha eski günlerine kavu amamı tır. Bursa'ya gelen Timur'u n askerleri Osmanlı hazinesini ele geçirdiler, paha biçilmez kıymetli ar ivleri yaktılar. 77 yıllık Osmanlı payitahtını harabeye çevirdiler.

Timur bundan ne kazandı? Bu gerçekten meçhuldür. E er amaç bir hazine ya masıysa, önünde Çin ve Hindistan gibi nice zengin ülkeler vardı. Yok, e er 'en büyük benim' sevdasıysa, dini inançları güçlü olarak bilinen, slam bilginlerine büyük saygı gösteren, eyh Ahmed-i Yesevi Hazretleri'nin hala ayakta duran o muazzam türbesini yaptıran Müslüman hükümdar Timur'a, yönünü Avrupa'ya çevirmi , yaz kı demeden gece gündüz Haçlı ordularına kar ı gaza meydanlarında at ko turan Osmanlı Türkü'nün yolu kesmesi yakı mamı tır. Timur'un bu hareketi slam'a ve Türklü e büyük darbe olmu tur. Bununla da kalmayan Timur, ngiltere Kralı 1V.Henry'e, Fransa Kralı VI. Charles'a ve di er Avrupa krallarına mektuplar göndererek Ni bolu'da yenildikleri Yıldırım'ı yendi ini ve esir aldı ını müjdeliyor, bu haberi duyan Haçlı dünyası adeta bayram ediyordu. Bizans, Ceneviz, ngiltere,

Fransa, Kastilya gibi en tanınmış Avrupa devletleri Timur'a acele elçiler göndererek arz-ı tazimat etmişlerdir.

BÜYÜK KAHRAMAN YILDIRIMI'N VEFATI

Savaş meydanlarının büyük kahramanı 3 Mart 1403 tarihinde Akşehir'de vefat etti. Esaret hayatı 7 ay 12 gün sürmüştü. Ölümü hakkında çeşitli rivayetler vardır. Yüzündeki zehri içerek intihar ettiği, taun hastalığından vefat ettiği, Timur'un bütün tabiplerini seferber ettiğini, ancak kurtaramadığından, hatta aklından bahsedilmektedir. Cenazesi babasıyla birlikte esir edilen şehzade Musa'ya verilerek Bursa'ya gönderilmiştir. Vefat ettiği sırada 43 yaşındaydı. Saltanat süresi 13 yıl 1 ay 8 gündür. 13 yıla büyük işler sırdırmış, Avrupa'yı dize getirmiş, Anadolu Türk Birliği'ni büyük ölçüde gerçekleştirmiştir. Yıldırımın çizdiği sınırlara Osmanlılar Anadolu'da ancak Fatih'in saltanatının son yıllarında ulaşabilmiştir.

YILDIRIM BAYEZİD'İN AHS YETİ

Muassır Arap tarihçisi Kahireli İbnü Hacer, Sultan Bayezid'i şöyle tarif etmektedir: "Osmanlı Bayezid, yeryüzündeki hükümdarların en iyilerinden birisidir. Kendisinden korkulur. İlimi ve ulemayı sever. İnkâyeti olan kimse, bu inkâyetlerini bizzat kendisine arz edebilir. Ve o da meseleyi derhal halleder. Memleketinde her tarafta emniyet o derece mevcuttur ki bir adam tek başına evine ve mal yükleri ile hiç kimse tarafından taarruzu ramadan seyahat edebilir." (Yılmaz Öztuna, Büyük Türkiye Tarihi, c.2, s.352)

Fransız tarihçilerinden Benoist-Mechin: "Yıldırım Bayezid bütün tarihlerin en büyük kumandanlarından biridir." der.

Romanyalı büyük tarihçi Iorga, Yıldırım'ın dünya hâkimiyetine doğru gittiğini ülkesinde bir demir disiplin, mükemmel bir nizam ve asayiş mevcut bulunduğunu söylemektedir.

Yıldırım'ın disiplinin yanında ilme ve adalete büyük önem verdiği muhakkaktır. Tarihlerimizin naklettiği kadılar(Hâkimler) konusundaki tutumunu şöyle naklederler. Olayı, Haçova zaferinin büyük kahramanı Şeyhülislam Hoca Sadedin Efendinin Tac'üt -Tevarih isimli eserinden aktaralım. Hadiseyi şöyle dile getiriyor: "Ali Paşa çeşitli oyunlar ortaya koyup, aydın gönüllerinin padişahını bu dalgalarla, gereksiz düzenlerle oyuna getirip, söz ve saz meclislerine kandil eyledi.

Kısa bir görev neticesi işlerine hâkim olan Ali Paşa etrafına topladığı dalkavuklarla birlikte çelik iradeli Yıldırım'ın devlet düzenini bozmuş, hakkı tevdi etmekle mükellef olan kadılar dahi rüvet ve irtikâba tevessül etmeye başlamıştı. Halkın inkâyetlerine kulak

tıkanıyordu. Padi ah adeta tecrit edilmi ti. Halk sarayların duvarlarını a amıyordu. Yıldırım Bayezid Han Bursa civarında ava çıkmı at ko tururken birden çıkan üç köylü atın önüne kendilerini atmı , atını aha kaldıran Yıldırım, suratla yere atlayıp yerde yatan köylüyü ‘Ne oldu sana ?’ Köylü: ‘Yandık padi ahım yandık’ diye inleyince, hakan hayretle; ‘Neden yandınız? Sizi kim yaktı?’ Köylü der ki: ‘Padi ahım, Anadolu’da nizam bozuldu, kadılar rü vet alıyor, güçlünün, haksızın hükmü yürüyor, zayıf ve kimsesizler eziliyor.’ Dinledikçe kızaran, hiddetlenen Yıldırım köylüye haykırarak; ‘Niçin bana bildirilmedi? Görsünler benim tebaamı yakamn bedenini çıra gibi yakarım.’ ”

Büyük Türk âlimi Hoca Sadeddin Efendi olayın padi aha duyurulmasını öyle anlatıyor: “En sonunda asker kapıda hizmette olanlarla birlikte gayretli padi ahın ota ına varıp, durumu ikâyet ettiler ve develeri yakalayıp ba layan o yi idin dura ında ba ırıp ça ırarak gönülden çı ırılı larla, onu gaflet uykusundan uyardılar. Do u tan adalet üstünde olan padi ah zulme u rayanların feryatları ile uyarılınca tekrar atalarının yolunu tuttu. Güvendi i özü do ru bilginleri, kadıları denetlemek üzere gönderdi. Kısa zamanda entrika çeviren kadılardan birçok ki i yakalanıp, ülkeler açan padi ahın fermanı gere ince zincire vuruldular. Hatta söylenir ki Anadolu ve Rumeli kadılarından özü çirkin, kötü tutumlu seksen kadının her biri yakılacak hâkimlerden sayılmı tı.”

Aynı konuyu bir de tarihçi A ıkpa ao lun’dan dinleyelim: “Ali Pa a zevkine dü kün ki iydi. Adamları da zevke dü kün oldular. Kadıların fesatları ortaya çıktı. Bayezid Han hükmetti: ‘Kadıları getirin!’ Vardılar, hayli kadı getirdiler. Yeni ehir’de bir eve koydular. Han ‘Gidin o evi ate e verin kadılar beraber yansın.’ dedi Ali Pa a a kına döndü Bayezid Han’ın bir nedimi vardı, Maskara Arap derlerdi. Ali Pa a onu ça ırdı, geldi. ‘ u kadıları kurtarırsan sana hayli mal veririm.’ dedi. Maskara Arap, hana geldi dedi ki: ‘Hanım beni stanbul’a elçili e gönder.’ Han: ‘Orada ne eyleyeceksin ey u ursuz’ dedi. ‘Gideyim tekfurdan ke i ler isteyeyim.’ dedi. Han dedi ki: ‘Ke i leri ne yapacaksın?’ Arap dedi ki; ‘Kadıları kıralım ke i ler kadı olsun.’ Han dedi ki: ‘Bre it Arap, kadılı ı ke i lere verece ime kendi kullarıma veremem mi?’ Arap dedi ki: ‘Kulların okumu de ildir. Ke i ler ise nice yıllar zahmet çekip okumu lardır.’ Bayezid Han sordu: ‘Ya bre Arap hal nice olsa gerek’ Arap: ‘Hanım onların halini pa alar bilir.’ dedi. Bayezid Han, Ali Pa a’yı ça ırdı. Dedi ki: ‘Ali bu kadılar hep okumu lar mıdır?’ Ali Pa a: ‘Ya Sultanım, okumadık kadı olur mu?’. Han dedi ki: ‘Ya okudularsa nice yaramazlık ederler?’ Ali Pa a dedi ki: ‘Sultanım ondan ötürü ederler ki bunların maa ı azdır. Bu imdiki zamanda binde yirmi akça vergi alırlar ki azdır.’

Kahraman Yıldırım kadıların maa ını artırmı ve adalet nizamını yeniden kurarak devlet idaresini çelik iradesiyle yeniden tanzim etmi tir. Gerek A ıkpa a, gerekse Hoca Sadeddin

Efendi suçun Ali Pa a'da oldu unu kaydederek öyle diyorlar: “Velhasılı Osmanlı Hanedanı'nın günah i lemesine Ali Pa a sebep olmu tur. Çünkü yanına hile eder Acem Dani mendleri çok gelirdi.”

Yıldırım kahramanlı ı kadar âdil, âlime, ulemaya kar ı saygılı bir hükümdardı. Büyük Türk alimi ve ulu ki i: Emir Buhari Hazretleri Bursa'ya yerle mi ti. Bir gün Ali Pa a'ya yazdı ı bir mektupla Allah'ın emriyle Bayezid Han'ın kızı Hindu Hatun'a talip oldu unu, padi aha tavassutta bulunmasını rica ediyordu. Mektubu okuyup öfkelenen Sadrazam Ali Pa a yazdı ı mektupta padi ahın kızının fakir bir dervi e kalmadı ını ve haddini bilmesini ihtar ediyordu. Büyük bir üzüntüye dü en Buhari Hazretleri Bayezid Han'a bir mektup kaleme alarak, Ali Pa a ile mektupla madan bahsediyor ve direk olarak Allah'ın emriyle padi ahtan kızını istiyordu. Mektubu okuyan Yıldırım, derhal Ali Pa ayı ça ırarak “Bak ha Ali, Emir Buhari Hazretleri kızımı isterler. Allah'ın emriyle kızım Hindu Hatun'u verdim. Dü ün hazırlıklarına da seni memur ediyorum.” a ıran Ali Pa a “aman sultanım” diyecek olduysa da, sava meydanlarının kahramanı büyük bir ruh co kunlu u ile “Biliyorum Ali diyece ini ama o benden büyüktür. Biz dünyanın hakaniyız, o ahiret sultanıdır.” diyerek Ali Pa a'yı susturmu , kızı Hindu Hatun'u Buhari hazretlerine vermi tir.

Ye il Bursa'nın ziyneti, Türk Anadolu'nun mührü Ulu Cami yapılmı , Yıldırım damadı Emir Buhari Hazretleriyle camiye gezerler. Padi ah sorar, “Efendi camiye nasıl buldunuz?” Buhari Hazretleri hiç tereddüt etmeden cevaplar, “Sultanım cami çok güzel olmu , yalnız bir eksi i var.” Yıldırım Efendi: “Söyle ne eksi i varsa yapılınsın.” Buhari Hazretleri: “Padi ahım eksi i odur ki dört yanına dört meyhane yapılınsın.” Yıldırım hiddetlenir, “Efendi, Allah'ın evinin yanında meyhane olur mu?” Buhari der ki: “Sultanım Allah'ın evi müminin kalbidir. Niçin siz arap içerek günah i leyerek onu kirletiyorsunuz?” diyince Yıldırım Han gaflet uykusundan uyanıp yaptıklarına pi man olmu ve Emir Sultan'ın huzurunda bir daha içki içmemeye tövbe etmi ler, o saatten sonra içki içmemi ler, e lence meclisleri tertip etmemi ler ve kötülük i lememi lerdir. (Müneccimba ı Tarihi, cilt 1, s.141)

Tarihçilerimiz, Bursa Kadısı ile Yıldırım arasında geçen olayı öyle naklederler: “Bursa Kadısı Molla emsüddin-i Fenari bir meselede ahit gösterilen Yıldırım Bayezid'in mahkemeye gelip eda etti i ehadeti reddetmi tir. Bunun sebebi, Hakk'a ibadette kusur eden Yıldırım'ın halk hukukunda da laubalili e kapılıp yalan yere ahadet edebilmek ihtimalidir. Kadı bunu Yıldırımın yüzüne kar ı söylemi , mahkemede söyledi i için tabii herkes dinlemi ve adalet huzurunda hiç kimseden, hiçbir farkı olmadı ına kani olan I.Bayezid de hâkimin hükmüne razı olup hiç ses çıkarmamı tır. Bir Ortaça hükümdarı olan Yıldırım için böyle bir hâkimi istedi i gibi cezalandırmaktan kolay bir ey olmayaca ı halde hiç ses çıkarmaması

kanun huzurunda kendisiyle tebaası arasında hiçbir fark gözetmedi ini gösteren kıymetli bir delildir.” (mail Hami Dani mend, zahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c.1, s.141)

FASILA-I SALTANAT VE FETRET KARDE KAVGASI

Timur’un amacı büyük ve kudretli bir Osmanlı devleti yerine kendisinin yüksek hâkimiyetini tanıyan parçalanmış birkaç Osmanlı beyli i vücuda getirmek oldu undan Anadolu beylerine ait yerleri Osmanlılardan alıp eski sahiplerine verdikten sonra geriye kalan Osmanlı ülkesini de Yıldırım’ın dört ehzadesine vermiş ve bunlardan her birine kendisine tabi hükümdarlık alameti olarak kemer, külah ve hil’at göndermiş ve ehzade Mustafa Çelebi’ yi de beraberinde Semerkand’a götürmüş tür.

Edirne’de bulunan Süleyman Çelebi Rumeli’deki yerlerde, diğer ehzadelerden sa Çelebi Balıkesir ve Bursa’da, Mehmet Çelebi Amasya’da, Musa Çelebi ise sa’yı Bursa’dan çıkararak o da Bursa’da Timur’un al damgasıyla hükümdar olmuşlardır. Devletin bu şekilde taksimi, karde in karde i kırması, Türk’ün Türkü vurması ile on bir sene devam etmiştir.

EHZADELER KAVGASI

Timur’un Anadolu’yu terk etmesinden sonra Amasya’da bulunan Çelebi Mehmet Tokat, Niksar ve Sivas taraflarında bulunan yerli beylerden Kara Devlet ah, Kubatolu, Gözlerolu, Köpekolu ve Kadı Burhaneddin Ahmet’in damadı Mezit Bey’le savaşarak, o havaliiyi tamamen nüfuz ve hükmü altına aldı.

Çelebi Mehmet Bursa’da bulunan karde i sa Çelebi’ye haber göndererek Anadolu’yu aralarında taksim etmeyi teklif ettiyse de sa Çelebi, ‘Ben ulu (büyük) karde im.’ diye bunu kabul etmedi.

Ulubad muharebesinde Çelebi Mehmet’e yenilen sa kaçarak önce Yalova’ya, sonra İstanbul’a gitti. sa’nın durumunu öğrenen, Rumeli’de saltanat süren büyük karde Süleyman, Bizans imparatoru’ndan karde i sa’yı istedi. Aralarında anlaşarak imparator sa’yı Süleyman’a gönderdi. Ulubad muvaffakiyeti üzerine Bursa ve znik’i elde etti. Çelebi Mehmet Bursa’yı aldıktan sonra hükümdarlığını ilan etti.

Emir Süleyman yanına getirtti i sa Çelebi’ye yardım ederek onu tekrar Bursa üzerine gönderdi. sa Gelibolu’dan Anadolu tarafına geçip, evvela Karasi taraflarını i gal edip sonra Bursa’ya üzerine yürüdü. Hileyle Bursa’yı ele geçirmek istediysede Bursa halkı komadı. Durumdan haberdar olan Çelebi Mehmet sa’nın üzerine yürüdü. Karde inin büyük kuvvetle üzerine geldi ini gören sa, Batı Anadolu’ya çekildi. Saruhan, Menteşe ve Aydın beyleri ile

ittifak ederek ansını bir kez daha denediyse de muvaffak olamadı. Karamano lu'nun yanına kaçtı. Bir fırsat bulup yeniden Osmanlı topra na girdi. Mehmet Çelebi'nin adamları tarafından yakalanarak bo uldu ve cesedi Bursa'ya gönderildi.

Edirne'de bulunan Emir Süleyman, Anadolu'da Mehmet Çelebi'nin sa'yı yenmesi ve Anadolu'ya hâkim olmasını görünce Anadolu'ya geçti ve Bursa'yı aldı. Mehmet Çelebi sava ı göze alamayarak Amasya'ya çekildi. Süleyman, Ankara'ya kadar gelip Ankara'yı aldı. Ancak bundan ileriye geçmedi. Bursa'ya dönüp zevk ve sefa âlemine daldı. Bunu fırsat bilen Mehmet Çelebi Bursa üzerine yürüdü ancak bir çatı ma olmadı.

Bu arada Timur tarafından serbest bırakılan Musa Çelebi'nin Balkanlar'a geçerek epey bir taraftar bulması, Emir Süleyman'ı tela a dü ürmü tü. Gelibolu'ya, oradan da Edirne'ye geldi. Bu arada serbest kalan Mehmet Çelebi Ankara, Bursa ve havalisini tekrar ele geçirdi.

Rumeli'ye geçen Emir Süleyman kar ıla mada Musa Çelebi'yi bozguna u rattı. Galip gelen Süleyman Musa'yı takip etmedi. Karde inin gafletinden yararlanan Musa gizlendi i yerden çıkararak tekrar faaliyete geçti. Musa'nın bir daha üzerine gelemeyece ini zanneden Süleyman mutadı olan içki âlemine dalmı tı. Süleyman bu gaflet içinde iken Musa, Rumeli beylerini, bu arada akıncı beylerinden Mihalo lu Mehmet Bey'i elde edip kendisini beylerbeyi yaptı. Topladı ı kuvvetlerle Sofya civarında Süleyman'ın kuvvetlerini bozdu ve Edirne üzerine yürüdü. Bu arada hamamda olan Süleyman'a Akıncı Beyi Evren Uz Gazi durumu anlattı. Ancak Süleyman, akıncı beyini azarladı. Sarho lu un verdi i öfkeyle Yeniçeri A ası Hasan A a'nın sakalını kestirdi. Ayıkıp aklı ba ına gelince stanbul istikametine kaçtı ise de köylüler tarafından yakalandı ve Musa Çelebi'nin takibine memur etti i adamlar tarafından elde edilerek bo uldu. 18 Mayıs 1410'da cesedi Bursa'ya gönderilerek Murat Hüdavendigâr'ın yanına gömüldü.

Süleyman'ın da ortadan kalkmasıyla sahnede Musa ile Mehmet kalmı tı. Bu durumda Mehmet Çelebi Anadolu'ya, Musa da Rumeli'ye hâkim olmu tu. Musa, karde i Mehmet Çelebi'nin Anadolu'daki kuvvetini biliyordu, Anadolu'ya geçmedi. Musa Çelebi cesur, atak olmasına mukabil sert ve kırıcı bir mizaca sahipti. Kör Melik ah adında ümeradan bir ki iyi kendisine vezir yaptı. Simav me hur olan eyh Bedreddin Mahmud'u kazasker tayin etti. Timur hadisesinde babasının ba ına bela oldu una inandı ı biraderi Süleyman'ın Bizans'a terk etti i Karadeniz sahilindeki ehirleri ve Tesalya'yı aldıktan sonra Bizans'ı ku attı. Buna kar ı mparator, Sülayman'ın Bizans'ta rehin olan o lu Orhan'ı Rumeli'ye gönderdi. ehzade Orhan Selanik ve Tesalya taraflarında hükümdarlık iddiasıyla faaliyete geçti ini duyan Musa, stanbul muhasarasını kaldırarak Selanik tarafına ko tu ve Orhan'ın kuvvetlerini da ıttı. Ve tekrar stanbul ku atmasına devam etti.

Bizans imparatoru bu sefer de Çelebi Mehmet'e müracaat ederek yardım vadinde bulundu. Mehmet Çelebi'nin kuvvetleri Bizans imparatorunun gönderdiği gemilerle Rumeli'ye geçirildi. Mehmet Çelebi ineciz mevkiinde yapılan savaşta yenildi, yaralı olarak maiyetiyle İstanbul'a kaçtı. İkinci defa Rumeli'ye geçen Mehmet Çelebi Musa'ya yine yenildi. Bu sefer Musa ile arası açık olan Rumeli'deki komutanlarla ve akıncı beyleriyle temasa geçti. Mehur Akıncı beylerinden Evren Uz Beyle anlaşıldı. Ayrıca kayın pederi Dulkadiroğlu Nasırüddin Bey'den de kuvvet alarak 30.000 kişilik bir orduyla Rumeli'ye geçti. Evren Uz Bey Sırpları Mehmet Çelebi tarafına çekmişti. Musa'nın yanında Mihaloğlu Mehmet Bey ile Timurtaş Paşaoğlu Umur Bey'den başka büyük beylerden başka kimse kalmamıştı. Evren Uz Bey'n tavsiyelerine göre dikkatli hareket eden Çelebi Mehmet Musa Çelebi'nin Kara Halil kumandasındaki öncü kuvvetlerini mağlup ederek Edirne'ye geldi. Ancak Edirne halkı kardeş savaşının sonuna kadar kaleyi kimseye vermeyeceklerini söylemeleri üzerine Çelebi Mehmet Edirne'ye girmekte ısrar etmedi, Musa Çelebi de kardeşinin kuvvetlerine karşı mukavemet imkânı olmadığını anlayınca Bulgaristan'ın Karadeniz sahillerinden Tuna'ya doğru çekildi. Maiyetinde ünlü kumandanlardan Paşaoğlu Yiğit, Burak Bey ve Tırhala beyi Sinan Bey, Gazi Evren Uz gibi güngörmüş savaş kurtları bulunan Çelebi Mehmet Musa'nın kuvvetlerine yeti erek, savaşta mecbur etmişler, Sofya'nın güneyinde Samakov kasabası civarında Çamurlu Eerbent Mevki'inde yapılan savaşta Musa Çelebi kuvvetleri yenildi. Kendisi yaralı olarak kaçtı, atı ile birlikte bir çeltik kanalına düştü. Kendisini takip eden Beyazıt Paşaoğlu ve Mihaloğlu Yahşi Bey, Burak Bey yeti erek yakalayıp ellerini arkadan bağladılar, vaktiyle ehzade Süleyman'ın maiyetinde bulunan Baltaoğlu yeti erek, Süleyman'a ne yaptın diyerek Musa Çelebi'yi bozdular. Cenazesi Bursa'ya getirilerek babasının yanına defnedildi. (10 Temmuz 1413)

Musa'nın ölümünü haber alan Timur'un torunu Mehruh kendisine tabii bir hükümdar saydığı Çelebi Mehmet'e bir mektup göndererek, muâhaza etmiş, artık tek başına Osmanlı ülkesinin Padişahı olan I. Mehmet cevabi mektupta hükümdarlığın irket kabul etmediğini ve bu hallerin dümana fırsat verdiğini ve bu yüzden Rumeli'de birçok yerlerin elden çıktığını yazmıştır.

I. SULTAN MEHMET ÇELEBİ

1389 yılında doğan Çelebi Mehmet, Ankara Savaşı'nda on üç yaşında bir çocuk olmasına rağmen akıllı, sevk ve idare kabiliyeti üstün olan, aynı zamanda insan kullanma yönünden kendisinden büyük kardeşlerini geride bırakan bir yeteneğe sahipti. Devletin en değerli kumandanlarını yanına çekmiş, onlara değer vermiş ve kardeşlerini safdışı ederek, 1413 tarihinde yirmi dört yaşında ülkenin tamamına hâkim olarak Osmanlı tahtına oturmuştur.

Tarihçilerin ço unlu u tarafından devletin ikinci kurucusu olarak kabul edilir. Gece gündüz demeden bütün güçlüklerle gö üs gererek, devleti toparlamı , Ankara yenilgisinden sonra Timur tarafından eski beyliklerin yeniden canlandırılarak, Yıldırım'ın Osmanlı topraklarına kattı ı Anadolu vilayetleri bu beylere geri verilmi ti. I.Mehmet bunların bir kısmını tekrar Osmanlı topraklarına kattı. Bir kısmını da tabiiyeti altına aldı. Rumeli'de de bazı ba arılar elde edildi. Arnavutluk'un en mühim ehirllerinden olan Avlonya'yı i gal etti. Eflak Voyvodası Mirçe'yi haraca ba ladı.

EYH BEDREDD N SYANI

Müritleri Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal'in isyanı devleti bir hayli u ra tırdı. eyh Bedreddin yukarıda izah etti imiz gibi, ehzade Musa tarafından kazasker olarak tayin edilmi ti. Mehmet Çelebi karde i Musa'yı saf dı ı edince eyh Bedreddin' i o görevden alarak iki o lu ve kızıyla birlikte znik'te ikamete memur etmi ve kendisine ayda 1000 akçe maa ba lamı tı. Bedreddin znik'te serbest olarak ya ıyor, eser telif ediyor ve kendisini ziyarete gelenlerle bulu uyor ve konu uyordu. eyh Bedreddin Halifesi Börklüce Mustafa'nın faaliyetlerini ilerletti ini haber alınca, Hacca gitme bahanesiyle çocuklarını znik'te bırakarak Kastamonu'ya kaçmı ve oradan da Sinop'a geçerek bir gemi ile Kefe'ye ve sonra Eflak Voyvodası'nın yanına gitti. eyh Bedreddin kazaskerli i zamanında kethüdası olan Börklüce Mustafa, zmir'de Urla yarımadasının kuzey tarafındaki Karaburun'da ve müridi Yahudi dönmesi Torlak Kemal de Manisa'nın Alevilerle meskûn mıntıklarında çalı arak Osmanlı Devleti'nin içinde bulundu u karga adan yararlanarak Anadolu tarafında, eyh Bedreddin de Rumeli'de isyan hazırlıyorlardı. eyh Bedreddin Eflâk'tan Osmanlı topraklarına geçti. Silistre, Dobruca ve Deliorman taraflarında propaganda yaparak etrafına bir hayli insan topladı. syan yeri olarak Deliorman'ı seçti. eyh Bedreddin eyhlikten ahlı a geçmek istiyordu. Müridi Börklüce Mustafa Karaburun'da yanına topladı ı 5000 ki ilik grupla isyanı ba lattı. Dede Sultan diye adlandırılan Mustafa'nın üzerine zmir sancak beyi gönderildi. zmir sancak beyi çatı mada ma lup ve maktul oldu. Saruhan sancak beyi Timurta Pa azade Ali Bey de bozguna u rayıp canını zor kurtarıp, Manisa'ya kaçtı. Bu durum kar ısında Sultan Mehmet iddetli tedbirler almaya mecbur oldu. O lu ehzade Murat ile Vezir-i azam Beyazıt Pa a'yı görevlendirdi. syancıları kıştırın ehzade kuvvetleri, Börklüce Mustafa dâhil olmak üzere birçok isyancıyı esir etti. Teslim olanları Ayaslu 'a getiren Beyazıt Pa a burada hepsini sorguya çekti. 'Dede Sultan' dedikleri Börklüceli'nin gözü önünde hepsini idam etti. Dede Sultan'ın elleri tahtaya mıhlannmı bir surette deve üzerine konulup, ehirde te hir edildikten sonra idam edildi. ehzade Murat ile Beyazıt Pa a Börklüce syanı'nı bastırdıktan sonra,

Torlak Kemal'in üzerine gittiler, onun da adamlarını da ıtıp, Torlak Kemal ve avnesini idam ettiler. Böylece bu ayaklanma da bastırıldı.

eyh Bedrettin Anadolu'daki müritlerinin ba arısını bekliyordu. Börklüce ve Torlak isyanlarının bastırılması, Bedreddin ve adamlarının maneviyatını bozdu.

Sultan Mehmet bu arada babasıyla birlikte Timur'a esir dü en karde i, abisi ehzade Mustafa'nın ortaya çıkararak hükümdarlık iddiasıyla Selanik ve Tesalya taraflarında faaliyette bulundu unu duyunca o tarafa gidiyordu. Serez'e gelince eyh Bedrettin'in Deli Orman'daki faaliyetini, isyan hareketini haber aldı. Beyazıt Pa a'nın gelmesini bekliyordu. Beyazıt Pa a gelince onu hemen eyh Bedrettin üzerine gönderdi. Anadolu'da ki isyanın bastırılmı olması eyh'in moralini bozmu , adamlarının bir kısmı da da ılmı tı. Küçük bir çarpı madan sonra eyh kolaylıkla ele geçti. Serez'e, padi ahın yanına getirildi. Rumeli fatihlerinin evladından olan, ayrıca büyük bir âlim ve mütefekkir ahsiyetlerden olması hasebiyle padi ah hemen cezalandırmadı. Ulamanın fetva vermesini istedi. Bedrettin'in yapmı oldu u hareketin slamiyet'e uygun olup olmadığı, cezasının ne olması lazım geldi i âlimlerden kurulu bir heyetten soruldu. Suçlu oldu u tespit olunarak Heratlı Mevlana, Haydar Bedrettin'le ilmi münaka a yaptı. Cemiyet nizamını bozmaya çalı an Bedrettin'i ilzam etti. Rivayete göre Bedrettin de bu fetvayı kabul etti. Bedrettin Serez de asıldı. Malları varislerine verildi.

Bizans kaynakları Tesalya'da Sultan Mehmet'in kuvvetlerine yenilen Mustafa Çelebi'nin kaçarak Bizans'a sını ndı nını yazarlar.

ÇELEBİ SULTAN MEHMET'İN ÖLÜMÜ

Çelebi Mehmet, çocuk denecek ya tan beri üzerine almak mecburiyetinde kaldı ı büyük mesuliyetlerden son derece yıpranmı vücutunda 40–50 muharebe yarası ta ıyordu. Bitmek bilmez gaileler ile kar ıla mı fakat hepsini yenmi tir. Bazı tarihçiler tarafından devletin ikinci kurucusu sayılmı tır. Gerçekten devletin istikbalini kurtarmaya muvaffak olmu tur. Babası Yıldırım'ın son yıllarında eri ti i güce eri ememi tir. O güce ancak torunu Fatih eri ecektir. Çelebi Sultan Mehmet öyle diyordu: “Çocuk ya ım içinde bunca belalar kim ben çektim kimse çekmi de ildir.”

Çelebi Mehmet, 4 Mayıs 1421 tarihinde Edirne'de vefat etmi tir. Vefatından önce o lu Amasya Sancak Beyi Murat'ın derhal Edirne'ye getirilmesini istedi. Elvan Bey ve maiyeti acele Amasya'ya gitti. Henüz 17 ya nda olan Murat yeti emeden Sultan Mehmet vefat etti. Ölüm dö e inde söyledi i u sözler, kurdu u eserin istikbalinden ba ka bir ey dü ünmedi ini gösterir: “Tez o lum Murat'ı getirin. Ben hod bu dö ekten kurtulmazım Murat gelmeden ben ölürüm. Memleket birbirine toku ur. Tedarik edin benim vefatım duyulmaya.” Ölümünü iki

hekim ve iki üç vezirin dı ında kimse bilmiyordu. Hekimler padi ahın iç organlarını çıkarıp, yatak odasının zeminini kazıp gömdüler. Cesedi de kokmayacak ekilde ilaçladılar.

Bütün endi e ve tela ın sebebi ehzade Mustafa Çelebi'nin haberdar olup, tahta çıkma te ebbüsü idi. Alınan bu tedbirler sayesinde Bizans ve Mustafa Çelebi, Sultan Mehmet'in ölümünü ve Sultan Murat'ın cülusunu, resmen açıklandıktan sonra ö renebilmi lerdir. Cenazesi Bursa'ya gönderilmi ve burada defnedilmi tir. Öldü ünde 32 ya ında bulunan I.Mehmet'in tek ba ına saltanatı 7 yıl 10 aydır.

T MUR

Osmanlı Devleti'ni karga aya ve karde kavgasına iten, ancak Türk'ün dü manlarını sevindiren Timur, Türkistan'da Ka ehri yakınlarında Hoca lgar mevkiinde 9 Nisan 1336'da do mu , Barlas Oyma ı Beyi iken 1360'da ölen Toragay Barlas'ın o ludur. 1370'de Belh'te hükümdar ilan edilmi , kısa zamanda Türkistan'a hâkim olmu , 1386'da Tebriz seferine çıkmı , bu sefer sırasında bütün ran ve Afganistan'ı imparatorlu una katmı , Nahcivan, Kars, Gürcistan, Karaba , Erzurum, Erzincan, Van, Güney Kafkasya ve Do u Anadolu'yu da ele geçirmi , 1391'de çıktı ı 3.Altın Orda seferinde bu devleti çökertmi , tahrip etmi , bu suretle Rusya Devleti'nin te ekkülüne ve inki afına, Türk Dünyası'nın ba ına bela olmasına zemin hazırlamı tır. Timur'un en büyük hatalarında birincisi budur. kinci büyük hatası da Osmanlı Türkiyesi'ne saldırmasıdır. Ankara Çubuk Ovası'nda Osmanlı ordusunu yenen Timur, 1403 Martına kadar on ay Anadolu'da kalmı , bu müddet zarfında Anadolu'yu harabeye çevirmi tir. Timur Anadolu Türk servetinin menkul kısmını tamamen ya lamayıp götürmü , gayrimenkul servetini de tahrip etmi tir.

1405'de Çin seferine çıkan Timur, yolda hastalanarak ölmü tür. Öldü ünde 69 ya ında bulunuyordu. Sa lı ında 14 Milyon km²'ye ula an imparatorlu u, ölümüyle kudretini yitirmi , süratle küçülerek sonuncunda da ılmı tır.

Timur muhakkak ki büyük bir kumandan ve bir cihangirdir. Müslüman ve Hanefi mezhebine mensup olan Timur'un dindarlı ından da bahsedilir. Ancak acımasızdır. Yendi i devletleri, girdi i toprakları, dini, milliyeti ne olursa olsun yakıp yıkıp, tahrip ederdi. Bunu Hindistan'da yaptı ı gibi, Altın Orda'da da, Ak Koyunlu, Kara Koyunlu topraklarında ve Anadolu Türkiyesi'nde de aynen uygulamı tır. Timur'un Altın Orda'ya vurdu u darbe Rusya'ya bayram ettirmi , Osmanlı'ya vurdu u darbe Avrupa'yı Haçlı dünyasını sevindirmi , can çeki en Bizans'ın elli sene daha ya amasını sa lamı tır. Timur, Türk devletleriyle çatı ma, kapı ma yerine daha önce Çin'e yönelseydi belki tarihin akı ı de i irdi.

Netice olarak onu deriz ki acımasız, zalim Timur'un kurdu u ve yönetti i devlet kendisinden sonra kudretini yitirmi ve eriyip gitmi tir. Gitti i her ülkeye adalet ve insanlık ta ıyan Osmanlı Devleti Timur'dan yedi i bu darbenin ardından kısa zamanda toplanıp, İstanbul'un fethiyle ça kapayıp ça açmı , dünyanın gıpta etti i Cihan mparatorlu una ula mı tır. Bir tarafta zafer için her eyi mubah sayan Timur, di er tarafta 'Adalet mülkün temeli' diyen Osmanlı.

ATALARIMIZ NE GÜZEL SÖYLEM LER: "ZULÜM, PAY DAR OLMAZ."

SULTAN II. MURAT HAN

I. Mehmet'in ölümü, Murat'ın tahta geçmesi üzerine Bizans mparatoru Limni'de Mustafa Çelebi'yi serbest bıraktı. Aralarında yapılan anlaşmaya göre, tahta çıkınca Gelibolu, Tesalya, Bulgaristan sahillerini Bizans'a bırakacaktı. Mustafa Çelebi Bizans kuvvetleri ile takviye edilen taraftarlarıyla Gelibolu yarımadasına çıkarak Gelibolu'yu ku attı. Bu arada Aydınolu Cüneyt Bey de Mustafa Çelebi'ye katıldı. Gelibolu kale kumandanı Şah Melik Bey kaleyi teslim etmedi. Muhasara devam ederken Vezir-i Azam Beyazıt Pa İstanbul Bo azı'nı geçerek Rumeli'ne çıktı. Edirne, Gelibolu yolu üzerinde karşıla tılar. Beyazıt Pa a'nın kuvvetlerinin ço u Mustafa Çelebi tarafına geçti. Beyazıt Pa a yenildi ve hayatını da kaybetti. Mustafa Çelebi devletin ikinci baş kenti olan Edirne'ye gelerek padi ahlık tahtına oturdu. 1421-1422 yılları arası devam eden bu kısa saltanatında bütün Rumeli, Mustafa'nın hâkimiyetine girmi ti. Anadolu'ya ise Sultan II. Murat hâkimdi. Rumeli Beyleri ve ordu Mustafa'nın yanındaydı. Sultan Mustafa ye enini ortadan kaldırmak için faaliyete geçti. Edirne'de adına para bastıran Mustafa, 20 Ocak 1422'de Gelibolu'dan Çanakkale Bo azı'nı geçip, Lâpseki'ye ayakbastı. 20.000 civarında asker ile Bursa üzerine yürüdü. Amca ye en Ulubat Çayı kenarında karşı karşıya geldi. İki taraf ordusu da sava a başlamaya istekli de ildi. Tarihçiler II. Murat'ın çekilip eski sanca ı Amasya'ya dönme e iliminde oldu unu Mustafa'nın kalabalık gücü karşısında moralinin bozuldu unu yazarlar. Ancak büyük Veli, halasının kocası Emir Buhari Hazretleri'nin padi aha cesaret ve sabır telkin etmesi üzerine II. Murat bir tedbir olarak, Ulubat Çayı üzerindeki köprüyü yıktırarak amcası Mustafa'nın kuvvetlerine Bursa yolunu kapattı. Bu arada amcasının yanında yer almı bulunan Aydınolu Cüneyt Bey'le temas

kurulmu kendisine Aydın Beyli i vaat edilmi , böylece Cüneyt birliklerini çekerek Mustafa'yı yalnız bırakmı tı. Bu olay üzerine Rumeli beyleri de aralarında yaptıkları de erlendirme sonunda Padi ah II. Murat tarafında yer almaya karar verince, ans tekrar Padi ah II. Murat'a gülmü , bütün Rumeli beyleri gelerek Padi ah Murat'tan özür dilemi ve affa mahzar olmu lar, gücünü kaybeden Mustafa az bir maiyeti ile Çanakkale Bo azı'nı geçerek Edirne'ye gelmi tir. Hazinesini alan Mustafa, Eflâk'a kaçmak istedi. Ancak kendisini takip eden II. Murat'ın kuvvetlerince Edirne'nin Kızıla aç Yenicesi'nde yakalanarak Edirne'ye getirilerek idam edildi. Böylece tarihlerde 'Düzmece Mustafa' diye de anılan Yıldırım'ın o lu ehzade Mustafa olayı son buldu.

II. MURAT'IN B ZANS KU ATMASI

Sultan Murat daima fitne kayna ı olan Bizans'ı halletmek istiyordu. Sultan Murat'ın tek ba ına Osmanlı Devleti'ne hâkim olması Bizans mparatoru'nda panik havası yaratmı , kıymetli hediyelerle birlikte elçilik heyetini Edirne'ye göndermi , ancak Sultan II. Murat elçilik heyetini kabul etmeyerek, Bizans'a sava ilan etmi ve Osmanlılar tarafından yapılan VI. Bizans Ku atması'nı ba latmı tır. Bu ciddi ve güçlü bir ku atmaydı. 20 Haziran 1422'den 24 A ustos'a kadar 64 gün devam eden ku atma, bu sefer de 2-Murat'ın küçük karde i Hamid ili sancak beyi karde i ehzade Mustafa'nın isyan hareketiyle kaldırılmak zorunda kalınmı tır.

Bu küçük ehzadeyi Karamano lu ve Germiyano lu gibi Anadolu beyleri kullanarak yeni bir gaile yaratmı lar, yapılan hareketin mahiyetini kavrayacak ya ta dahi olmayan on üç ya ndaki bu çocu un hayatına mal olmu lardır.

RUMEL 'DE ST KRAR

Eflak Voyvodası Drakol, Silistre'ye geçip Osmanlı topraklarına tecavüz etmi ti. Buna mukabil olmak üzere Firuz Bey Eflâk'a iddetli bir akın yaparak Drakol'u ma lup etmi , iki yıllık haraç (vergi) ve birçok hediyelerle Edirne'ye gönderilmi , padi aha itaat arz edip iki yıllık vergiyi takdim etmi ve bir o lunu da rehin bırakarak tekrar Eflâk'a dönmü tür.

B ZANS MPARATORUYLA ANLA MA

Büyük ve Küçük Mustafa isyanlarının neticesiz kalması Bizans'ı ürkütmü tü. Sultan II. Murat'a elçi göndererek her sene Osmanlı hazinesine 300.000 akçe veya 30.000 duka altını vermeyi kabul etti i gibi Terkos ve Silivri'den ötesinin tamamıyla Türklere terki gibi a ır artlar ihtiva eden bir anla mayı Bizans kabul etmek zorunda kaldı. Ankara felaketinden istifade eden Bizans, elde ettikleri toprakları II. Murat'a teslim etmi oldu.

SULTAN MURAT'IN ANADOLU SEFER

Candaro lu sfendiyar Bey'i itaat altına alan Murat Han ardından Mente e Beyli i'ni ve Aydın o lu Beyli ini de ilhak etti. Germiyan Bey'i Yakup Bey Edirne'ye kadar gelerek Germiyan Beyli i'ni II. Murat'a vasiyet etmi ve Kütahya'ya dönünce vefat etmi , vasiyeti gere i Germiyan Beyli i Osmanlıya kalmı tır. II. Murat Rumeli'de Selanik ve Yanya'yı fethetmi , bundan sonra kar ımıza Macarlar çıkmı tı. Macaristan seferine memur edilen shak Bey'le Timurta o lu Osman Çelebi kumandasındaki ordu dü man üzerine saldırımı , Türk ordusu görünür görünmez 'kurt geliyor' diye ba ırarak kaçtıkları rivayet edilir. Macar ordusu müthi bir bozguna u ramı Macar Kralı II. Albert doludizgin kaçarak canını kurtarmı tı. Bosna Kralı II. Turtko sıranın kendisine geldi inin korkusuyla 20.000 duka altın olan vergiyi 25.000 dukaya çıkararak ubudiyet arz etmi ti.

BELGRAD'IN MUHASARASI

Evrenoz o lu Ali Bey'in idare etti i bu muhasaranın 6 ay devam etti i söylenir. Hatta bir ara Türk birlikleri kaleye girdiyse de geri püskürtülmü ve muhasara netice alınmadan sonuçlanmı tır. Macarla vuru malar birbiri pe inden devam etmi , Macarların milli kahramanları Yanko Hunyad kumandasındaki Haçlı kuvvetleri Ni ve zladi derbendinde Türk kuvvetlerine üstünlük sa lamı , Kasım Pa a ve Turhan Bey'in kuvvetlerini yenmi ti.

SEGED N SULHÜ

Sultan II. Murat'ın teklifi üzerine Edirne'ye gelen Macar heyetleriyle 1444 yılının 12 Haziranı'nda anla maya varıldı. Gerek Sultan Murat gerekse Macar Kralı Vladislas bu anla maya sadık kalacaklarını, Sultan Murat Kur'an üzerine, Macar Kralı Vladislas ncil üzerine yemin ederek teyit ettiler. Bunun üzerine 41 ya ında olmasına ra men çocuklu undan beri gece gündüz bütün hayatı mücadele içinde geçen II. Murat yorulmu tu. Dervi ruhlu bir ki ili e sahipti. Saltanat hırsı olmayan belki tek Osmanlı sultanıydı. Hem yorgun vücudunu dinlendirmek hem de henüz 13 ya ında olan Manisa Sancak Beyi o lu Mehmet'in kendi sa lı ında saltanatını ve devlet yönetimini yakından görmek istiyordu. öyle diyordu: 'O lumu hali hayatımda tahta geçirece im; ta ki gözüm bakarken görem ne veçhile padi ahlık eder?' Tahtını o luna bırakarak Manisa'ya çekildi.

II. MEHMET' N LK CÜLÜSÜ

II. Murat gibi tecrübeli sava meydanlarında pi mi bir padi ahın tahttan feragat edip henüz 13 ya ına yeni basmı bir çocu u hükümdar ilan edip tahta oturtması, Avrupa Haçlı dünyasının bayram etmesine yol açmı , daha bir ay önce ncil üzerine yemin ederek imzaladıkları Segedin Barı Anla ması'nın mürekkebi kurumamı tı ki Kardinal Cesarani Ortaça Hıristiyanlı ının tipik örne ini ortaya koyarak, Hıristiyan olmayanlara kar ı verilen sözü tutmak mecburiyeti olmadı mı ileri sürerek böyle bir anla manın geçersiz oldu unu, zira bu anla ma yapılırken Papa ve di er Avrupa devletleriyle mutabık kalınmadı mı ileri sürerek anla manın bozulmasını sa lamı tır. Kısa zamanda toplanan Haçlı ordusunda kimler yoktu ki; bütün Avrupa bu orduya katılmı tı. Ba ta Macaristan, Lehistan, Litvan, Çek, Hırvat, Slovak, Sloven birlikleri di er büyük devletler, Almanya mparatorlu u, Fransa Krallı ı ve Venedik Cumhuriyeti. Fransa krallı ı Ni bolu'da yedi i darbenin korkusuyla bir birlik göndermekle yetinmi , Venedik güçlü donanmasını Haçlı ordularının emrine vermi ti. Ayrıca Türkiye'yi matbu tanıyan Eflak (Romanya) Prenslı i Türkiye'ye isyan ediyor, 10.000 civarında askerle Haçlı ordusuna katılıyordu. Bo dan (Moldova) Prenslı i, Burgondiya Dukalı ı ve daha birçok devlet katılıyordu. Haçlı ordusunu olu turan ittifak kuvvetleri Avrupa'daki Osmanlı topraklarının taksimini dahi yapmı lardı.

VARNA

1444 Eylül ayında 100.000'i a kın Haçlı ordusu Demirkapı'dan Tuna'yı geçerek Vidin önüne geldi. Ni bolu'da Eflak Voyvodası 10.000 ki ilik kuvvetiyle orduya katıldı. Haçlılar Deliorman'dan umnu'ya, oradan Do u'ya, Varna'ya Karadeniz'e do ru yol aldılar. Geçtikleri yerlerde ehirleri, kasabaları, köyleri talan edip yaktılar, insanları katlettiler. Tarihçi Hammer'e göre, Hz. sa namına silah ku anmı olmakla beraber, Bulgar ve Yunan Ortodoks kiliselerini ya malayıp yakmaktan geri kalmadılar. Bütün Balkanlar'dan Türkleri temizleyip Bizans'a ula mak amacıyla ilerliyorlardı. Türklerin kar ılarına çıkaca ına ihtimal dahi vermiyorlardı. Hatta Edirne'de bulunan Türk ordusunun kaçaca ından bile emindiler.

Bu arada Edirne'de toplanan Türk devlet ricali müzakereler sonunda Manisa'da bulunan Murat'ın ordunun ba ına geçmek üzere davet edilmesine karar verdi. Kararı II. Mehmet'e, genç padi aha Vezir-i Azam Halil Pa a bildirdi. öyle dedi: "Dü mana cevab-ı mukavemet imkânı yok me er sultan baban yerine gelmekle mümkün ola. Beylerin dahi ittifakı bunun üzerinedir. Dü mana kar ı onu gönderirsiniz, bu bela defedildikten sonra siz saltanatınıza devam edersiniz." II.-Mehmet bu karara kızmasına ra men babasına mektup yazarak davet etti. Ancak olumlu cevap alamadı. Murat, o lunun otoritesini zedelemek

istemiyordu. Ancak o ikinci mehur mektubu alınca mecbur kaldı, o mehur mektup kısa ve emrediciydi. Genç padişah babasına öyle diyordu: “Eğer Padişah biz işe size emrediyoruz, gelip ordunuzun başına geçin. Yok, siz iseniz gelip devletinizi müdafaa edin.” Devletin büyük bir tehlike içinde olduğunu gören Murat Han, 40.000 kişilik bir kuvvetle harekete geçti. Ancak Çanakkale Boğazı Haçlı donanması tarafından tutulduğunu için oradan geçmek imkânı olmadığından Güzelce Hisar’a (Anadolu Hisarı’na) geldi. Her asker için bir duka altını vermek artıyla Ceneviz gemicileriyle anlaşma yapılarak ordu 20 Ekim’de Rumeli’ye geçti. Süratle Edirne’ye gelen Sultan Murat, Vezir-i Azam Halil Paşa’yla oğlu Mehmet’i Edirne’de bırakıp, Varna’ya gelen düman üzerine yürüdü. Türk ordu Varna’da karıllıklı saf balamı tı. Türk ordusunun sağ koluna Anadolu Beylerbeyi Karaca Paşa, sol kanata Rumeli Beylerbeyi Hadım İshabettin Paşa, merkeze Bakımdan Sultan Murat Han kumanda ediyordu. Haçlı kuvvetlerinin, Türk ordusundan sayı bakımından çok fazla olduğunu yerli ve yabancı kaynaklarca kabul ediliyor; ancak kesin rakamlar verilmiyor. Bu surlar altında 10 Kasım 1444 Salı günü balamayan meydan savaşında ilk anda Türk ordusunun sağ ve sol kanatlarında bozulmalar oldu, bunu gören Macar kralı merkeze yüklenmişti. Sultan Murat merkezde bulunuyordu. Eniştesi Anadolu Beylerbeyi Karaca Paşa büyük kahramanlık göstermiş, Sultan Murat’ın soğukkanlı sevk ve idare kabiliyeti sayesinde savaşın kaderi değişmiş, zafer kazandıklarını sanan Haçlı ordusu yenilmişti. Hz. İsa ve İncil adına yemin eden Macar Kralı Ladislas ile savaşın kırtıcısı Kardinal Cesarini, dinsiz Müslümanlara karşı İncil üzerine ettikleri yemini bozmasında bir sakınca olmadığı yönünde Macar kralını ikna edip yeminini bozduran bu papaz da öldürülmüş, Macar kralının işe kesik başımızra geçirilerek tehir edilirken, kardinalın kellesi Segedin Barın Anlaşması’yla birlikte mızrağa takılmıştı. Macarların milli kahramanı Hunyadi Yano’un gayretleri Haçlı ordusunu toparlamaya yetmemiş, o da kurtarabildiği birliyle canını zor kurtarmış, zafer Türk ordusunun olmuştur. Tarihçiler büyük kumandan, kahraman, gazi, derviş ruhlu padişah II. Murat’ın savaş balamadan önce iki rekât namaz kılarak öyle dua ettiğini yazıyorlar: “Ya İlahi! Mümin kullarını benim günahım çokluğundan ötürü küffar elinde zebun etme! İlahi! Habibin hürmeti için ümmetini sen sakla ve sen mansur ve muzaffer eyle.” İnklinde yaptığı bu samimi dua kabul olmuş, devlet büyük bir tehlike atlattır. Varna yalnız Türk tarihi için değil batı tarihi için de en mühim hadiselerdendir. Varna bozgununun Hıristiyanlık için büyük bir bozgun olduğunu Batı tarihçilerince de kabul edilmektedir.

BUÇUK TEPE OLAYI YENİ ÇERÇEVESİ

Osmanlı tarihinde ilk yeniçeri isyanı II. Murat zamanında kullanılan akçenin II. Mehmet tarafından basılan akçeyle aynı değerde olmamasını, yeni akçenin değerinin düşük olmasını ileri sürerek maaşlarının azaldığını, askerlerin mutazarrır olduğunu gerekçesiyle ortaya çıkmıştır. Hadım İshabettin Paşa'nın konağını yağmaladıktan sonra Buçuk Tepe denilen mevkiye çekilmişler, buçuk akçe zam yapılarak hadise kapanmışsa da asker ile genç padişahın arası açılmış ve babası II. Murat'ın yeniden başa geçmesi istenmiştir. Vezir-i Azam Çandarlı Halil Paşa başta olmak üzere devlet erkânı II. Murat'ın tekrar tahta geçmesinden başka çare olmadığını karar vermiştir. Vezir-i Azam Halil Paşa genç padişaha, babasına tahtı teklif et, kabul etmez ama gönlünü almış olursun diye ikna etmiş, II. Mehmet de öyle yapmış, babasına teklifte bulunmuş, II.-Murat içinde bulunan durumu göz önünde bulundurarak teklifi kabul etmiştir.

II. MURAT'IN TAHTA KATNCE KEZ ÇIKTI I

1445 yılı Aralık ayında Edirne'de yeniden tahta çıkmasıyla üç buçuk aylık saltanatı sona eren Genç Mehmet'e yeniden Manisa yolu görünmüş, yanında meşhur âlim Kadı asker Molla Hüsrev'le yola çıkmış, yolda Halil Paşa'yı hocasına ikâyet ederek: “ bu herif bana ne acep mekreyledi” diyerek tepkisini göstermiştir. Hocası teselli ettiyse de Halil Paşa'nın bu oyunu II. Mehmet'in gönlünde yer etmiş, sonuna kadar paşaya kin ba lamış, bilahare gelecekteki olaylarda bunun etkisi olmuştur.

1446 MORA SEFER

Sultan II. Murat Balkanlar'da Türk'ün meşguliyetini fırsat bilerek baş kaldıran despot Konstantinos'un Türk hâkimiyetindeki Mora şehrini zapt ederek Yunanistan'a doğru fütuhata kalkışması, hatta II. Murat'tan bazı yerler talep etmesi bu seferi gerekli kılmıştır. Ordusunun başında harekete geçen gazi padişah yıldırım hızıyla Mora'ya girmiş, Mora'nın bir ucundan girip bir ucundan çıkmış, Türklerin Balyobadra dedikleri Patras şehri alınmış, muhafız kıtalar konmuştur. Vaziyet böylece alınca Mora despotu Sultan Murat'tan sulh istemek zorunda kalmış, yapılan anlaşmayla Mora, Türkiye'ye tabii, vergi verir bir prenslik olmak üzere sulh yapılmıştır. Prens Konstantin'in yaptığı kale ve tahkimatlar yıktırıldı.

ARNAVUTLUK SEFER

1424 senesinde Osmanlıların yüksek hâkimiyetini tanımaya mecbur olan Kastriyata ailesinden olan Mirtita Beyi Kastiyata, oğullarını rehin olarak Osmanlı sarayına göndermiştir. Bu çocukların en küçüğü İskender idi. Hıristiyan adı Jorj, Müslüman adı İskender olan bu

Arnavut genç uzun yıllar Türklerin yanında ve sarayda yeti mi ve sancak beyi olmu tu. Babası Kastriyata'nın 1443 senesinde ölümü üzerine memleketi do rudan do ruya Osmanlı Devleti tarafından ilhak edilmi ti. skender Bey memleketine sahip olmak istiyordu. Jan Hunyad'la Osmanlılar arasında Morova (Nis civarında) yapılan sava ta ordudan kaçarak bozgunlu a sebep olmu ve Kroya (Akçahisar)'ya girip oradaki Türk muhafızlarını öldürdükten sonra tarihteki me hur isyanlarına ba lamı tır. II. Murat 1447 de Kroya'yı muhasara etti. Kale dü mek üzere iken Jan Hunyad'ın Macar, Ulah kuvvetleriyle Tuna'yı a ıp Sırbistan topraklarına girdi i haberini alınca muhasarayı kaldırdı.

K NC KOSOVA SAVA I

Sultan II. Murat'ın kumandasındaki Türk ordusuyla Yano Hunyad kumandasındaki Macar, Alman, Leh, Çek, Ulah, Sicilya, Türklere isyan eden Eflak, asi Arnavut skender'in dâhil oldu u kalabalık Haçlı ordusu 59 yıl önce kar ıla tıkları Kosova'da yine kar ı kar ıya geldiler. Sultan Murat sava ın vicdani mesuliyetini üzerinden atmak için Hunyadi'ye elçi gönderip sulh teklifinde bulundu. Hunyadi sulh teklifini reddetti. Sava kaçınılmaz olmu tu. 17 Ekim 1448 Per embe günü sabahı, Ortaça 'ın en büyük meydan sava ı ba layacaktı. O gece ota ında yalnız sava planlarını yaparken ota ın kapısındaki nöbetçi, padi aha bir ziyaretçinin kendisini görmek istedi ini söyler. Padi ah müsaade edince yetmi be ya larında kırçıl bıyıklı sava çı, padi ahı selamlayarak konu maya ba lar: “Padi ahım! Bundan 59 yıl önce yine aynı sahada Dedeniz Hüdavendigâr'ın maiyetinde bulunuyordum. Henüz çocuk ya ta idim. O gece ota ın önünde nöbet bekliyordum. Dedeniz o gece sabaha kadar Allah'a yalvardı. Cenab-ı Allah duasını kabul etti. Gerisini siz biliyorsunuz.” Bunu söyleyen ya lı serhat gazisi geldi i gibi ota ı terk edip gider. Gazi Padi ah II. Murat dizüstü gelerek yüzünü kibleye dönmü , öyle yalvarmı tı: “Ya Rabbi! Benim de adım Murat. Dedeme lütfetti in zaferi bana da nasib eyle. slam askeri zafer enli i yaparken benim de ruhumu kabzeyle.” Bütün tarihçiler, büyük Türk hakanının tam bir dervi gazi misali gönlünü Cenab-ı Hakk'a ba ladı ını 17 Ekim 1448 Per embe günü sabahın erken saatlerinde 40.000 ki ilik ordusunun ba ında 100.000 ki ilik Haçlı ordusuna kar ı sava ın en ince taktiklerini uygulayarak ilk gün dü manı püskürtmü , ancak birinci gün iki taraf da bir netice alamamı tı. Haçlı ordusu kumandanı Hunyadi, Türk ordusunun gece karanlıktan istifade ederek kaçaca ını ileri sürerek gece baskını yapılmasını teklif etmi , di er haçlı kumandanlarının da tasvibiyle gece baskını yapılmı ; ama kar ısında uyanık, dimdik Türk mızraklarıyla kar ıla mı lar ve baskın planı suya dü mü tür. 18–19 Ekim günlerinde gece gündüz devam eden sava neticede Türk ordusunun zaferiyle sonuçlanmı , bu sava ta Türk ordusunun kaybı 4.000 ehit, Haçlı ordusunun kaybı 17.000 ki i olmu tur. Ölüler

arasında Eflak Voyvodası III. Don Macaristan'ın Bohemya valisi de vardır. Haçlı ordusunun büyük bir kısmı esir edilmiştir. Bu savaş Haçlı Avrupası'nın, Türkleri Avrupa'dan atmak için son teşebbüsleri olmuş, bundan sonra hep savunmada kalmışlardır.

GAZ SULTAN MURAT HAN'IN AHS YET

Anadolu'dan, Ankara'dan devamlı ihbarlar geliyordu. Hacı Bayram Veli'den bahsediliyordu. Fitne fesat erbabı etrafına topladığı müritleriyle devlete gâile çıkaracağından bahisle padişahı tahrik ediyor, devamlı ihbarda bulunuyorlardı. Kendisiyle bizzat görüşmek isteyen padişah, adamlar göndererek Hacı Bayram Veli'yi Edirne'ye çağırırdı. Büyük veliyi dinleyen hassas hükümdar çok memnun olmuş, günlerce veliyle sohbet ederek derviş ruhunu coşturmuş, hatta Hacı Bayram Veli'ye kendisini mürit alması için ricada bulunduğunda halde isteği reddedilerek, "Hünkârım! Sizin içininiz başkaları, bizimki başkadır. Her işte Allah'ın rızası vardır. Senin bir günlük adaletle hükmetmen, altmış yıllık nafîle ibadete bedeldir." sözüyle teklifi kabul edilmemiştir. Yine bir gün sohbet anında İstanbul'a gelmişti. Sultan Murat, Hacı Bayram Veli'ye hitaben: "Eyhim! Aylardır zihnimi kurt gibi kemiren bir mesele vardır. İstanbul meselesi... Allah'ın izni, Peygamberin himmeti ile İstanbul'u almak murat ederim. Büyükbabam Yıldırım Bayezid, amcam Musa Çelebi tarafından birkaç kere muhasara edilen İstanbul'u almak mümkün olmadı. Himmet et, dua buyur da İstanbul'u ehri zapt edelim." dedi. Hacı Bayram bir müddet düündükten sonra: "Hünkârım! Bana öyle gelir ki bu ehri, Kostantiniyye'yi siz alamayacaksınız. Ehri elbet ki Türklerin eline geçecektir. Lakin ehri fethini sen ve ben göremeyeceğiz. Konstantiniyye'nin fethini senin ehzaden Mehmet ile bizim köse (Ak emseddin) başaracaktır."

Murat Han ince ruhlu, hassas, çok adil, merhametli, sözüne ve ahitlerine sadık, cesur, azim ve sabır sahibi, güler yüzlü, ahdine riayet edenler hakkında dost ve ahdini bozanlar hakkında edit idi. Hammer'in de itiraf ettiği gibi memleketini şeref ve hakkaniyetle idare ederek milletin hatırasında mütedeyyin lütüfkâr, adil ve metin bir hükümdar namı bıraktı. Harpte olduğu gibi sulhta da sözünün sadık eri idi. Murat ince ruhlu hassas idi. İmî muhasebeleri sever, ulemayı himaye eder, onlara muayyen tahsisat verirdi. Musiki, şiir ve edebiyata dü gündü. Meclis bu gibi fazilet ve ince ruhlu sanat erbabıyla bezenirdi. Memleketin bir tehlikeye maruz kaldığını haber alınca sohbet ve eğlenceleri bırakır hududa koşardı.

Rum Müverrih Dukas şöyle diyor: "Murat dümanlarına karşı babasından da mülayim davranır ve kin beslemezdi. Allah bilir ki, Murat halka karşı fazla teveccühü olan, fukaraya karşı cömert olan bir insandı. Bu lütuflarını Hıristiyanlara da gösterirdi. Murat'ın dargınlığı hiddet ve ıddeti çok sürmezdi."

Sultan Murat Türklük konusunda da hassastı. Osmanlı tarihi bakımından ne kadar mühim bir şahsiyet ise Türkçülük tarihi bakımından da o kadar önemlidir. Tercüme ve telif olarak birçok Türkçe eser yazdırmı , Türk âlimlerini ve âmirlerini devamlı desteklemi tir. İlk padişah da Sultan II. Murat'tır.

Bizzat Sultan Murat'ın emriyle yazdırıldı 1 eserler arasında Yazıcıoğlu Ali Efendi'nin Ouz Türk geleneklerini de ihtiva eden Tevarih-i Al-i Selçuk'u, Molla Arif Ali'nin Dani mentnamesi, Seyhi'nin Hüsrev-i İrin'i ve Mercimek Ahmet'in Kabusnamesi, Yazıcıoğlu Mehmet Efendi'nin Muhammediyesi, Türk dili bakımından de erli kaynaklardır. Yine Sultan Murat'ın emriyle Kuran'ı Kerim Türkçeye tercüme edilmiştir. Bunlar II. Murat'ın milliyet uurunun ne kadar kuvvetli olduğunu delilleridir. Yine II. Murat zamanında bazı Osmanlı madeni paralarına ilk defa Ouz Türklerinin Kayı boyuna ait damgayı vurduran da Sultan Murat'tır. Osmanlı soyunun Kayı Han nesline bağlanması da bu devre rastlar. Ayrıca Osmanlı ehzadelerine Ouz, Korkut gibi Türk tarihi ile mitolojisine ait isimler takılması da II. Murat'ın açmış olduğu Türklük ve Türkçülük çıkarımının bir göstergesidir.

Edirne'de bir gezinti dönümünde Ada köyü köprüsü üzerinde Dervî kılıklı nurani yüzlü bir ihtiyarla karşılaşılır. İhtiyar Sultan Murat'ın yüzüne bakıp: "Dünya maslahatı tamam oldu. İmdiden sonra ahiret maslahatı görüp tövbe ve istiğfar etseniz münasip olur." dedi.

Millî kahraman Hoca Sadedin Efendi bu olayın 1ubat 1451 Çaramba günü vukuu bulduğunu kaydederek şöyle anlatıyor: "Gönülleri okuyan padişahın tarikatta olduğunu sıralarak bilen vezirler, Şak ve Saruca Paşaları dervînin konutu sıradaki keremli sultanın sağ ve solunda yürüyorlardı. Bu dervînin kim olduğunu sorup araştırdıklarında Şak Paşasının Emir Sultan tekkesinden yetimisi, yüreği saf bir kimse olduğunu söyledi. Saraya dönen Sultan Murat ağırlık bir sancıya yakalandı. Önce bir vasiyetname yazdırıp içinde nice güzel tavsiyeler ve cihangirlikle ilgili geçerli tedbirleri bildirerek, bu vasiyetnameyi vezirlere göstererek onlardan ölünce tahta oturtmalarını, halkın hakkını ve hukukunu korumalarını isteyerek yolda karşılaşılacak dervînin bulup getirilmesini emretti. Ne kadar araştırdılsa da kayıp bir mücevher gibi bulunamadı. Hastalığı iddetlenen Dervî Gazi Sultan Murat Han 3ubat 1451 Cuma günü Hakk'ın rahmetine kavuştu. Vefatı, Manisa Sancak Beyi olan oğlu II. Mehmet Edirne'ye gelene kadar on üç gün kimseye duyurulmadı." Otuz yıllık hükümdarlığı müddetince büyük işler başaran Murat Han, Bursa'ya nakledilerek Gazi Hüdevendigar civarına defnedildi.

FATİH SULTAN MEHMET HAN

Fatih diye tarihe geçen, Türk Milletinin başından yetmişip, çağı açıp çağı kapayan, cihan tarihinin büyük Türkmen Babası 30 Mart 1432 Pazar günü sabah güneşinin doğuşuyla

birlikte Edirne sarayında dünyaya geldi. Selamlıkta Kur'an okurken o lunun do um müjdesini alan Gazi Murat Han, Sure-i Muhammed'i okuyordu. Padişah ruhlu padişah: "Başarıyla rem de Gül-i Muhammed açtı" sözü ile mutlu çocuğa Mehmet ismini koydu. Devrin en kıymetli bilginlerinin elinde yeti en Fatih, babasının ölümünü üç gün sonra sancak beyi oldu u Manisa'da, Çandarlı Halil Paşa'nın gönderdiği özel haberciden öğrendi. Arap atına atlayan II. Mehmet, beni seven arkamdan gelsin, diyerek olanca hızıyla Edirne'ye ulaştı. Türkiye tahtına oturduğu zaman o dokuz yaşını tamamlamamıştı. Vasiyeti gereğince babasının cenazesini Şah Paşa'yla Bursa'ya gönderen genç padişah, yaşımdan ümit edilmeyen bir olgunlukla elçileri kabul etmiş, kardeşliklerinde bir çocuk görme ümidiyle huzura giren elçiler, tamamen aksini görmüşlerdi. Murat korkusu ile yaşıyan Bizans imparatoru çocuk denecek yaşıta bir gencin tahta geçmesine en çok sevinenlerden biri olarak, gönderdiği elçi vasıtasıyla yeni sultanı hem tebrik ediyor hem de tehdit ediyordu. İmtatnamesini sunan Bizans elçisini sabırla dinleyen II. Mehmet elçiye gayet mülayim davrandı. Evvela Karaman gâilesini ortadan kaldırmak istiyordu. Babasının ölümünü fırsat bilen Karamanolu İbrahim Bey bazı Osmanlı beyleri ve kasabalarını imhale etmişti. Bizans elçilerinin küstahlığını ve Fatih'in yüz hatlarını takip eden Halil Paşa, sultanın huzurundan çıkan Bizans elçilerine şöyle dedi: "Ey akılsız Rumelililer! Sizin hile ve yalanla kurmuş olduğunuz tuzak ve planlarınızı çoktan anladım. Benim merhum efendim ve sultanım Murat Han, vicdanının doğruluğu ve iyi yaratılışından dolayı iyilik etmek isterdi. Fakat yeni padişahım Sultan Mehmet böyle değildir. Eder İstanbul'unun fetih teebbüsünden kurtulabilirse Cenab-ı Hakk'ın sizin fesatlıklarınızla hilelerinizi affettiğini görmemek istediğini anlamı olacağız. Ey akılsızlar! Anlaşmanın mürekkebi henüz kurumadı. Aklınızca bizi korkutmak istiyorsunuz. Eder bir şey yapmaya muktedirsiniz yapınız. Orhan'ı Trakya'ya hükümdar ilan ediniz. Macarları çağırınız. Sizden aldığımız vilayetleri yeniden ele geçiriniz; fakat dikkat etmesini de iyi biliniz ki, başarılarınızın hiçbirine faydası olmayacaktır. En sonunda her şeyden mahrum olacaksınız."

Birinci seferini Karaman üzerine düzenleyen II. Mehmet, Beylerbeyi, Seydi beylerbeyi ve Ak beylerbeyi'nin Osmanlı topraklarına katılmasını sağlayarak anlaşma yaptı. Padişahın Karaman seferini fırsat bilen Bizans imparatoru Konstantin, Süleyman Çelebi'nin torunu olduğu iddia edilen İzzet Mehmet'in Bizans'ta kalması için ödenen tahsisatın artırılmasını istiyor, aksi halde salıverileceğini elçiler vasıtasıyla beyan ederek tehdit ediyordu. II. Mehmet bu teklifi iddetle reddederek, bir kuruş dahi tahsisat vermeyeceğini söyleyip elçileri kovdu. Genç Padişah kafasına koymuştu; Bizans ortadan kalkmalıydı. Fethetme hazırlık olmak üzere projesini bizzat kendisinin yaptı. Rumeli Hisarı'nın inşaatına 21 Mart 1451'de başladı. İnşaatı vezir İshak Paşa, Zeynelabeddin Paşa nezaret ediyordu. İnşaatı vezir-i Azam Halil Paşa, Zeynelabeddin Paşa ve yetmişlik

Vezir Saruca Pa a'lardan her biri bir burca nezaret ediyor, yedi bin civarında i çi çalı ıyordu. Hisar dört ay gibi kısa bir zamanda aynı yılın a ustos ayında tamamlandı. Bu yo un faaliyet Bizans'ta panik yaratmı , tela a kapılan mparator Konstantin bir yıl önceki sözleri unutmu , Orhan için istenen tahsisattan vazgeçerek ayrıca vergi ödemeyi de kabullenmi ti. Rica yoluyla hisar in aatının durdurulmasını rica ediyordu.

Sultan bu sözleri duyunca çok kızdı ve elçiye cevap olarak öyle dedi: “Ben sizin ehri niz aleyhinde bir dü ünceye sahip de ilim. Benim yaptı m memleketimin emniyetini sa lamaktır. Yoksa anla maları bozmak de ildir. Sizin mparatorunuzun Macarlarla anla arak babamın Rumeli'ye geçmesini önledi i zamanda ne kadar kötü bir duruma dü tü ümüzü unuttunuz mu? Her iki sahil de benimdir. Asya kıyıları Osmanlıların oturdu u bir yerdir. Avrupa sahilinin ise savunmasını yapamadınız ve beceremediniz. Gidin efendinize söyleyiniz ki bu padi ah asla eskilerine benzememektir, imdi benim gücümün eri ti i yerlere onların istekleri bile eri ememi ti.” Bundan sonra elçilere ilave olarak unları söylemi ti: “Haydi imdi sizin dönmenize müsaade ediyorum, fakat bundan sonra sizin gibi haber getirenlerin diri diri derilerini yüzdürece im.”

Hisara gerekli muhafız ve topçu bataryası yerle tiren Mehmet Han, Edirne'ye döndü. O kı ı, surları yıkacak topları dökmekle gerekli sefer hazırlıklarını yapmakla geçirdi.

Feth-i mübin için topladı ı mecliste: ‘ lahi Kelimetü'llah ihya-i zikr-i Cemil ve ukbada bais-i ecri cezil vadü ola, öyle olsa beldei Tayyibe-i Konstantiniyye'deki ba ı irem ondan bir ku e” dedikten sonra stanbul'u methediyor ve kendi memleketinin ortasında kalmı olan bu diyarın zamanında bir küfür oca ı olarak kalmasına müsaade edemeyece ini beyan ediyordu.

II. Mehmet'in teb ir edilen mübarek ordusu 21 Mart 1453 günü Edirne'den hareket etti. Sekiz yüz elli küsur yıllık slam tarihi döneminde Hz. Muhammed (S.A.V.)'in müjdesine mazhar olmak gayesiyle tertip edilen 12 ku atmayı ba latıyordu. Birinci ku atma Halife Hz. Osman devrinde Suriye valisi Muaviye'nin kumandasında hicri 34 (miladi, 655) yılında yapılmı , ikinci sefer Muaviye'nin hilafetinde, o lu Yezid'in kumandası altında büyük sahabe Hz.Ebu Eyyubi'l Ensari'nin katıldı ı ve ehit dü tü ü hicri 48 (miladi, 668) yılında yapılmı , üçüncü sefer yine Muaviye devrinde hicri 54–60 (miladi, 674–680) yılları arasında yapılmı , yedi sene devam etmi tir. Dördüncü sefere yine Emeviler devam etmi , hicri 97 (miladi, 715) yılında meydana gelen bu ku atma neticesi stanbul'a bir cami yapılması sa lanmı ti. Arapların son ku atması Abbasi Halifesi El-Mehdi devrinde hicri 165 (miladi, 782) yılında o lu Harun Re it komutası altındaki ordularca yapılmı ve hiçbir muvaffakiyet sa lanmamı tır. te bundan sonra slam'ın kılıcını Türk'ün elinde görüyoruz.

Büyük kahraman Yıldırım Bayezid tarafından dört defa muhasara edilen İstanbul son seferinde düğün üzere iken Timur gâilesinin çıkması üzerine muhasara kaldırıldı, Ankara Muharebesi'nin acıklı sonucundan sonra Musa Çelebi tarafından da kuşatılan şehrin fethi mümkün olmamıştır. Altıncı Türk muhasarasını Gazi dervi II. Murat Han yaptı, altmış dört gün devam eden muhasaradan surları yıkacak topların olmaması sebebiyle netice elde edilemedi, buna rağmen Bizans vergiye bağlandı, imparator Osmanlı Devleti'ne her yıl 300.000 akçeyi ödemeyi kabul etmek zorunda kalmıştır. Miladî 655 yılından 1453 yılına kadar 798 senelik zaman içinde İslam orduları tarafından İstanbul için gerçekleştirilen on ikinci ve son kuşatmayı Genç Mehmet'in Türkmen ordusu, dervi gazilerin önderliğinde yapıyordu.

Cenab-ı Allah'ın: "Seni de Ey Resulüm âlemlere ancak rahmet olarak gönderdim." dediği sevgili kulu ve peygamberi Hz. Muhammed (S.A.V.) geleceğe ışık tutan hadis-i şeriflerinde şöyle buyuyordu: "İstanbul mutlaka fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne mutlu kumandan, onu fetheden asker ne güzel askerdir." İşte bu hadis-i şerifteki övgüye mazhar olmak gayesi ile Araplar ve Türkler tarafından seferler tertiplenmiştir. Büyük Türk âlimi Hasan Basri Çantay bu hadisin izahında şöyle diyor: "Biri isminde Üsüd el Gaabe'de birçok sahabe mezkûrdur. Onlardan biri Biri el-Anavi'dir ki İstanbul'un mutlaka fetholunacağına dair olan hadis-i şerifin rivasisidir. Müslüme b. Abdulmelik bu zatın oğlu Ubeydu'llah b. Biri'den bu hadis-i şerifi sorup öğrenerek gaza maksadıyla İstanbul'a gelmiş, uzun müddet Galata civarında oturmuş oradaki Arap Camii'ni bina edip fethe muvaffak olmadan İmam'a dönmüştür. El-Hakaik'de Hacı Zihni Efendi merhum İslam kuvvetlerinin bu hadis-i şerifteki medh ve tebrikle mazhar olmak için müteaddit defalar vaki seferlerinde mümkün olmayan feth-i şerifi Türk Padişahı II. Sultan Mehmet kazanmıştır."

Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye hicretinde evinde misafiri olduğu büyük sahabe Hz. Ebu Eyyubi'l Ensari de bu mutlu müjdeye mazhar olabilmek için Arap-İslam ordusunun miladî 668'deki kuşatmasına katıldı ve şehit düştüğü tarihten sabit olduğu gibi bu muhterem sahabe kendi ismiyle maruf Eyüp semtinde aynı ismiyle köhret bulan camisinin avlusundaki türbesinde, milyonlarca Müslüman Türk'ün ziyaret ve fatihalarına nail olmaktadır. İşte çocukluğundan beri bu ulvi gaye ile dopdolu olarak yetişen genç Türk Hakanı II. Mehmet, fethin manevi kumandanı olan Ak Emseddin ve Molla Gürani'yi bir lahzada olsa yanından ayırmazken maddi imkânlarını sonuna kadar seferber etmiş, Ortaçağ insanının hafızasının alamayacağı keşif ve buluşları ortaya koymuş, karadan Kasımpaşa surlarından kaydırarak gemileri Haliç'e indirerek kuşatmayı tamamlamış ve Bizans'ın denizden gelen yardım kapılarını kapayarak, imparatoru bu kısma da asker sevk etmeye mecbur ederek kara surlarının müdafaasını nispet dâhilinde zayıflatmış, o güne kadar görülmemiş büyüklükte muhasara

topları döktürmü , aynı zamanda kendisi tarafında ke fedilen havan topu da bu muhasarada kullanılmı tır.

Bütün bu çabalara ra men stanbul bir türlü dü müyor, Bizans ise teslim e yana mıyordu. Ku atmanın ellinci, mayısın yirmi altıncı günü ordugâha gelen Macar Kralı Ladislas'ın elçilerinin Macarların stanbul'u kurtarmak için silaha sarıldıklarını bildirmesi, muhasaraya kar ı olanları cesaretlendirmi tir. Ba ta Sadrazam Halil Pa a açıkça muhasaranın kaldırılmasını savunuyor, tehlikeleri sayıp döküyordu. Za nos Pa a ise aksine hiçbir tehlikenin bahis konusu olmadığını, Hıristiyan devletlerinin bugün için ittifak kuramayacaklarını, ehri ise dü mek üzere oldu unu savunuyordu. Ak emseddin ve Molla Gürani hazretleri de onu destekliyordu.

Muhasaranın devamı karara ba lanmı tı. Fatih, Çandarlı'ya: "Lala! Sen kal." diyerek ota ında tutmu ve öyle diyordu: "Bak ha lala! Baban ve dedelerin, babam ve dedelerime hizmet ettiler. Ben de senden ikdam beklerim. Bizans'ın hediyeleri seni aldatmasın." Genç hakanın sesi perde perde yükseliyordu: "Lala, lala! Ben beni de il, benden sonraki gelecek nesilleri dü ünüyorum. stiyorum ki topraklarımın ortasında Bizans gibi bir fitne kalmasın. Benden sonra geleceklere tehlikeden uzak müreffeh bir yurt bırakayım. Kararlıyım lala önüme dikilme. Ya Bizans beni, ya ben Bizans'ı alırım."

Avusturyalı tarihçi Hammer daha Edirne'de iken Fatih'le Halil Pa a arasında geçen bir olayı öyle anlatıyor: "Sultan bir gece birden bire harem a alarını gönderdi ve Halil Pa a'yı ça ırttı. Sadrazam Halil Pa a, padi ahın babası II. Sultan Murat zamanında Mehmet'in iki defa tahtan indirilmesine sebep olanlardan biriydi. Bu sebeple ba ından daima korkuyordu. Halil Pa a bir tabak aldı ve içini altınla doldurdu. Padi aha sundu. Padi ah bu saatte tamamiyle giyinmi , yata ının üzerinde oturmu tu. Halil Pa a'ya: "Lala ne yapıyorsun?" dedi. Halil Pa a da: "Devlet büyüklerinin böyle fevkalade saatlerde efendileri tarafından ça rıldıklarında ellerinin bo olarak gelmeleri adetten de ildir. Senindir, imdiye kadar bende emanet idi." diye ilave etti. Padi ah ise öyle dedi: "Onların bana hiç bir lüzumu yoktur. Benim senden istedi im stanbul'u almak için bütün gücünle bana yardım etmendir." dedi. Halil Pa a bu sözleri duyunca birden titredi. Çünkü Rumlardan hediyeler alıyordu. Bunun için de onlarla gizlice anla mı tı. Halk da onun dü manlara uydu una inanıyordu. Halil Pa a'nın korkusu geçince padi aha imdiye kadar Rum mparatorlu u'nun büyük bir kısmının eline geçti ini söyledi. "Buraları sizin elinize geçiren Cenab-ı Hakk hiç üphe yok ki onun payitahtının kapılarını da size açacaktır." dedi. Padi ahın bu büyük emri üzerine herkesin mal ve canını teslim ederek bir biriyle yar ı edeceklerini de ilave etti. Padi ah: "Yata ı görüyor musun lala? Ben bütün gece hep bu yata ın içinde çırpındım, bir türlü uyuyamadım. Rumların paralarına aldanmamaya dikkat et. Cenk yakında ba layacaktır. Allah'ın ve Peygamberin yardımıyla biz bu ehri

kâfirlerden alacaklar.” Bu sözlerden hoşlanan ve korkan sadrazama padişah izin verdi ve onu geri gönderdi.

II. Mehmet hep fethi düşünüyordu. Macar elçisi ordugâhı terk ettikten sonra Bizans’a ehri teslimi için son bir defa sfendiyarolu başkanı’nda bir elçilik heyeti gönderdi. Heyet salona girdiği zaman imparatorun bütün maiyeti orada idi. sfendiyarolu, imparatora ehri derhal teslim etmesini ve böylelikle padişahın gazabının teskin olacağını, dolayısıyla can kaybının önlenmesini padişah adına tebliğ etti. İmparator istenilen vergiyi vermeye hazır oldu; ancak ehri teslim etmeyeceğini söylüyordu. Bu haberi alan padişah umumi hücum hazırlığına girişti. Vezir Velîyüddinolu Ali Paşa’yı Akşehir’e gönderdi: “Kale fetholmak, orduya zafer bulmak ümidi var mıdır?” dedi. Padişah bu kadar inanca kanaat getirmeyi. Vezir-i Mevzur’u yine gönderdi, tayin-i vakti eylesin, dedi. Akşehirli murakabeye vardı. Mübarek yüzü dirildi. Başını kaldırıp, “Rebi’ül Evvel ayının yirminci günü seher vaktinde sıdk-u himmetle filan canipten yürüyü eylesinler. O gün fetih olsun.” dedi. Mehmet Han şehri ordunun başında görmek istiyordu. Kalktı şehrinin çadırına geldi. Çadır sınıksı kapalıydı. Hançerini çıkarıp çadırı bir miktar yarı. Çeri baktı gördü çadırın içine dönmeye olan yaygı kalkmış, şehir secdeye kapanmış, tâc mübarek başından düğüme ak saç toprağa bulanmış, gözünden yaş akar. Padişah şehrin bu halini görünce dehşetna oldu. Döndü mekânına geldi.

Türkleri anavatanlarını hatırlatan bir Türkmen atının üzerine binmeye olan Sultan Mehmet Han, askerlerini evke getiren kısa ve yetit bir konuşma yaptıktan sonra bütün bölüklerden, mangalardan tek bir ses yükseldi: “ALLAHUEKBER!” Borular çalılıp, Türkistan davulları vurulmaya başlandı. Dalga halinde hücum başladı.

FETH- MUBİN

Genç Türk hakanı kır atının üzerinde ve en önde idi. Topkapının önünde tarihin en kanlı boğumu ması oluyor ve fatihlik rütbesinin eminde olan padişah kılıcını çekmiş, askerlerine: “Evladlarım! Türk bahadurları, yetitlerim! Allah bu şehri size nasip etmiştir. İleri... Ben de sizinle bile ölmeye hazırım. Tek bu şehir Türk’ün eline geçsin.” Asker padişahlarının arkasından aslanlar gibi surlara atılıyordu. Birden bire surların üzerinde bir Türk Bayrağı dalgalandı. Türk ordusu birden coğmuş, şehrin, dervişlerin ‘ALLAHUEKBER’ sesleri göklere yükseliyordu. Türk ordusu akın akın şehre giriyordu. Binlerce yıllık Doğu Roma – Bizans tarihe gömülmüş, bir çağ kapanmış ve yeni bir çağ açılmıştı.

Türk Bayrağını Topkapı üzerinde gören ve o andan itibaren Fatih unvanına hak kazanan II. Mehmet, Peygamber Efendimiz’in senasına mazhar olmanın verdiği sevinçle atından inip toprağa secde ve Allah’a hamd eyledi. (Yılmaz Öztuna, Türkiye Tarihi, c.3, s. 204)

Surların üzerinde ezan-ı Muhammedi okunuyor, tekbir sesleri ar a yükseliyordu. Fatih Sultan Mehmet Türk askerlerinin girdi i Topkapı'dan ehre girerken askerlerine: “Gaziler! Hüda’ya Hamd olsun, stanbul’un fatihi oldunuz.” diyordu.

Ayasofya’nın önüne gelen Genç Fatih atından yere indi. ükrane olarak yere kapandı ve topra ı alıp ba mın üstüne götürdü, sonra Ayasofya’ya girdi. Mukaddes mahalde durdu. Patrik, halk yerlere atılarak a la tılar. Sultan Mehmet elleriyle susmalarını emretti. Sükûnet teessüs edince patri e: “Aya a kalk! Ben Sultan Mehmet, sana ve arkadaş larına ve bütün halka söylüyorum ki bugünden itibaren artık ne hayatınız ne hürriyetiniz hususunda benim gazabımdan korkmayınız.” (Ord. Prof. smail Hakkı Uzunçar ılı, Osmanlı Tarihi, c.1, s.491)

Oradan imparatorluk sarayına gelen Fatih, harabe olmu sarayı görünce üzüntülerini belirtti. Tebrikleri kabul eden mutlu ba bu , mparatorun cesedini arattı. Türkmen cihangirli inin asaletini göstererek Konstantin’in cenazesinin dini kaidelerine uygun olarak yapılmasını emretti. Ayasofya Kilisesi’nin camiye tahvil edilmesini emreden Fatih, üç gün sonra ilk cuma günü askerleriyle cuma namazını Ayasofya Camii’nde eda etti. Bazı tarihçilere göre namazı Ak emseddin’in kıldırıldı ı, hutbeyi Fatihin okudu u söyleniyorsa da Fatihin hutbe okumadı ı yalnız kısa bir hitabette bulundu u zikredilmektedir. Merhum smail Hami Dani ment Bey ise o mübarek günü öyle anlatıyor: “ mamete stanbul’un fethinin manevi kahramanı olan Ak emseddin geçmi ve ilk defa olarak Fatih namına okunan hutbeyi de bu nurani yi it veli okumu tu.”

A ıkpa ao lu tarihinde o günü öyle anlatıyor: “Ayasofya’da cuma namazını kıldılar ve hutbe-i slam okundu. Sultan Mehmet Han Gazi adına kim ol Sultan Murat Han Gazi o ludur. Ol Sultan Mehmet Han Gazi o ludur. Ol dahi Sultan Beyazıt Han o ludur. Ol dahi Murat Hünkâr o ludur. Ol dahi Orhan Gazi Han o ludur. Ol dahi Osman Gazi Han o ludur. Ol dahi Ertu rul Gazi Han o ludur. Elhasıl Gök Alp neslidir. Kim O uz Han o ludur.”

Kızıl elmasına eri en Genç Fatih, böylece Türk cihan hâkimiyetinin temelini atmı oluyordu. stanbul’da ikameti yirmi gün süren Türk Ba bu u büyük bir merasimle Edirne’ye döndü.

Do u Roma’nın dü mesinin tesiri bütün dünya sathında muazzam olmu , Avrupa, olayı korkunç bir felaket olarak nitelerken slam âlemini sevince gark etmi , Kahire’de yapılan donanmayla, üphesiz slam âleminde kutlanan en muhte em fetih stanbul’un fethi olmu tur.

enlikler günlerce sürmü , ehir ba tanba a ı ıklarla donatılmı , Memluk Sultanı Fatih’e elçiler göndererek kendisini tebrik etmi tir.

Feth-i mubin dolayısıyla izhar edilen sevinç, Kahire'deki Abbasi Halifesinin emriyle camilerde Türk ehitlerinin ruhuna minnetle dua edilmi tir. slam âleminin bu derece sevince bo ulmasının dini sebepleri çok derinlerde idi. stanbul Müslümanlar için bir ideal olmu , Fakat Emeviler ve Abbasiler zamanında alınamamı tir. Peygamber, stanbul fatihini ve fethini ba aracak orduyu saadetle teb ir etmi ti. Kur'an'da geçen "Belde-i Tayyibe" tabiri bile Ebcet Hesabıyla stanbul'un fethinin hicri tarihini (857) gösteriyordu.

Türk stanbul'un ilk valili ine suba ı unvanına haiz olan Süleyman Bey, kadılı na da me hur Nasreddin Hoca sülalesinden Celaizade Hızır Bey (çelebi) getirilmi ti. lim da arcı ı olarak öhret bulan bu büyük Türk âlimi, ilminin yüksekli i kadar, ahlakıyla ve adaletiyle me hurdur. stanbul kadılı ı zamanında Fatih'i mahkemeye celp edip mahkûm etmi tir.

Fatih'i mahkemeye celp edilerek hüküm giydi i hakkında Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin Millet Kütüphanesi'ndeki Emiri koleksiyonunda bulunan yazma nüshasının otuz altıncı sayfasında nakledilen bu kıymetli an'ane Abdurrahman Adil'in Hadisat-ı Hukukiyyesi'nde hülasa ekinde ne redilmi tir. Bu güzel ananeye göre büyük Türk padi ahı iki mermer sütunu üçer ar ın keserek kısaltan Rum mimarba ının ellerini kestirmi , mimar dava açmı ve nihayet arkî Roma fatihi, Emir er-i erif'indir, diye mahkemeye gelince usul bilmedi i için ba kö eye geçmek istemi se de hâkimin u ihtarıyla kar ıla mı tir: "Oturma Be üm! Hasmınla murafaa-i er olup ayak beraber ol." stanbul kadısı, anlı maznuna haksız ve hükümsüz el kestirdi i için er'an kendi elinin de kesilmesi lazım geldi ini söylemi se de, mimarba ı hakkından feragat edip kisas istemedi i için Fatih Sultan Mehmet günde 10 akçe tazminata mahkûm olmu , hatta kısastan kurtuldu u için bu tazminatı kendili inden 20 akçeye çıkarmı tir.

Din ve mezhep farkı gözetmeyen Türk adaletinin bu muhte em manzarası fetihten evvelde sonra da garbın da arkın da asırlarca gözlerini kama tırmı tir.

Voltaire Bizans'ı öyle anlatıyor: "1453 yılına kadar süren o devrin ardı, arkası kesilmeyen tarihçileri hep krallar, prensler veya devlet adamlarıydı. Tabiatıyla bunlar do ru dürüst bir ey yazmazlardı. Hep dinden bahsederler. Bütün olayları diledikleri gibi gösterirler ve i e yaramayan birtakım söz cambazlıkları ile vakit geçirirlerdi. Onlara eski Yunanistan'dan kalan birinci miras çene kuvvetiydi. XII. yüzyıl imparatoru Manuel epey zaman piskoposlarıyla birlikte ncil'deki u sözlerin manasını çözmeye u ra ıp durdu: 'Babam benden büyüktür.' oysa Haçlılardan ve Türklerden korunmayı dü ünmesi gerekirdi. Yunanca bir akaitte Kuran'ın 'Kul hüvallahu Ahad' suresini lanetleyen bir fasıl vardı. Manuel bu faslın o kitapta çıkartılmasını istedi. Bu yüzden çıkan anla malıklar ona tahtını kaybetti. Gerçekte Manuel Müslümanları koruyordu. Yalnız Allah'ı tanıyan, Hristiyanların üçlü tanrısından nefret eden

muzaffer bir millete dil uzatılmasını do ru bulmuyordu. Dü tü, yerine o lu geçti (1185). Onu da akrabasından Andronik isimli biri dü ürdü. Andronik’i de sak Angelos adlı bir saray subayı tahtan indirdi. Andronik’i sokaklarda sürüklediler. Bir elini kestiler, gözlerini oyduklar ve üzerine kaynar sular dökerek tüyler ürpertici i kenceler altında öldürdüler. Az sonra sak Angelos da öz karde i Aleksis tarafından dü ürdü ve gözleri kör edildi ve bu olay stanbul un haçlılar tarafından i galine sebep oldu. Çünkü papanın yardımını sa lamak üzere Ortodoks Kilisesi’nden ayrılıp Latin Kilisesi’ne ba lanan Aleksis, halkın nefretini çekmi ti. Mirziflos adında bir akrabası, onu da kendi elleriyle bo du ve imparatorluk ni anesi olan kırmızı potinleri giydi. Böylece Haçlıların eline elveri li bir fırsat dü mü oldu: Uyduların korunması!

IV. HAÇLI SEFER : STANBULUN YA MASI

stanbul’u ya ma etmek için, orada sürüp giden entrikalardan faydalandılar. Ba kente hemen, hemen hiç kar ı koyma görmeden girdiler. Önlerine çıkan birkaç ki iyi öldürdükten sonra, açgözlülük ve zorbalı ın bütün ifratlarına dalıverdiler. Nicatas’ın anlattı ma göre, yalnız Fransız kodamanlarının elde ettikleri ganimetler a ırlık olarak doksan ton gümü de erinde imi . K L SELER SOYULDU. AYASOFYADA AZ ZLERE A T E YALAR EN K RL YERLERE DÖKÜLDÜ. KUTSAL KÂSELER D NS Z H ZMETLERDE KULLANILDI. Ve bir milletin de i mez karakterini belirten bir olay da u olmu tur ki; Fransızlar, Ayasofya’nın en mukaddes yerinde dansettiler; ordularının Pe i sıra gelmi olan kadınlardan biri de, Patrik in kürsüsüne çıkıp. Mesle ine ait arkılar söyledi!

Yunanlılar çok defa krallarını bo azlarken Meryem Anaya dua ederlerdi. Fransızlar da bir taraftan Ayasofya’yı ya ma ederken, öte yandan kızları ok ayıp kucaklıyorlardı.

HER ULUSUN KARAKTER AYRIDIR

1204 yılında gerçekte en IV. Haçlı Seferi Müslümanlardan çok Hıristiyan Ortodoksları ezmi , dinda ları olan stanbul halkına insanlık dı ı zulüm ve i kence yaptmı lar, ehrin sanat eserlerini tahrip etmi ler, evler ya malanmı , insanlar tecavüze u ramı , soyulmu ve i kenceyle öldürülmü tür.

Dukas’ın o kâfirce çı lıklar dedi i, Müslümanların her sava ta attıkları “ALLAH ALLAH” nidalarıdır. Asıl bo inançlar, Yunanlılarda olmalıdır ki, bir kâhinli e güvenerek gidip Ayasofya Kilisesi’ne sı ındılar. Güya bir melek oraya inecek onları koruyacakmı . Kilisenin avlularında birkaç Yunanlı öldürüldü. Kalanı esir edildi. Fatih de o kiliseyi gül suyu ile yıkadıktan sonra orada namazını kıldı. Allah’ına ükretti. Oradan da gidip Konstantin’in sarayına yerle ti.

Bütün tarihçilerimiz, en modernine kadar, ke i lerin o zaman uydurdukları masalları tekrarlayıp durdular. Fatih, stanbul'u kan ate e bo an bir barbarmı , bir kavunu kimin yedi ini anlamak için dört u a ının karnını yardımı ... Ço u alfabetik yalan dergisi olan sözlüklerimizde böyle gülünç masallara sık, sık rastlanır.

Avrupa kralları ile Fatih'i mukayese eden Voltaire öyle devam ediyor: "II. Mehmet, Avrupa hükümdarlarının hepsinden daha terbiyeli, kültürlü idi. Kardinal zador'un, daha birçoklarının safsatalarına aykırı olarak Fatih'in sanıldı ndan daha makul ve kibar bir padi ah oldu unu kabul etmek zorundayız."

Burada Haçlı Seferleri ve amaçları hakkında kısa bir de erlendirme yaptıktan sonra tekrar Fatih'e dönece iz.

HAÇLI SEFERLER N N GAYES

Haçlı Seferleri Hıristiyan Avrupa'nın Müslümanlara kar ı tertip ettikleri seferlerin umumi adıdır. Haçlı Seferleri Papa II. Urbanus'un 1095 yılında toplanan Clermant Konsili'nde yaptı ı konu mayla ba lamı tır. Gerekçesi, Do u Hıristiyanlı ının temsilcisi Bizans mparatorlu unun 1071'de Malazgirt de Alparslan kumandasındaki Türk ordusuna yenilmesiyle Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı. Selçuk akınları kısa zamanda Ege'ye, Marmara'ya ula tı.1075 yılında znik alındı ve Türkiye Selçukluları'nın ba kenti oldu. Bizans için tehlike çanları çalıyordu. Bizans'ı kurtarmak Türkleri Anadolu'dan ve Ortado u'dan atmak, Hıristiyanlarca kutsal olan yerleri ele geçirmek ve slam'ı Arabistan kıtasına mahsur etmek.

Burada bir hatırayı kısaca anlatmak istiyorum. ledi imiz bu konuyu bütün çıplaklı ı ile ortaya koyan olay udur:

Yıl 1975... Temmuz ayı, sıcak bir gün... Bahçelievler'deki Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi, 3. caddedeki 46 no.'lu binada Rahmetli Genel Ba kanımız Alparslan Türke Bey'le, makam odasında oturma sohbet ediyorduk. Partide bizden ba ka parti görevlisi Hasan Kozan vardı. Aklımda kaldı ına göre salı günü saat 14.00 sıralarında idi. Hasan Kozan kapıyı vurdu: "Ba bu 'um. Almanya'dan gelen bir genç sizi ziyaret etmek istiyor." dedi. Rahmetli Ba kan, Hasan Efendi'ye, gönder gelsin, dedi.

Biraz sonra yirmi be ya larında bir genç odaya girdi. Türke Bey'in elini öpüp oturdu. Almanya'da Heidelberg Üniversitesi'nde doktora yapıyormu . Okulla ilgili bilgi verirken okul arkadaş larının davetiyle gitti i Heidelberg Ba piskoposu'nun konferansını anlattı. Heidelberg Ba piskoposu'nun konferansı ile ilgili anlattıkları aynen öyleydi:

"Ba piskopos, konu masına slamiyet'e hakaretle ba ladı. slamiyet'te olmayan eyleri slamiyet'te varmı gibi göstererek slamiyet'i sapık ve uydurma bir din olarak göstermeye

çalı ıyordu. Bu arada beni konferansa götüren Alman arkadaşlar, benim yüz hatlarımdan üzöldü üümü görerek, kalkmayı teklif ettiler. Ben, hayır, sonuna kadar dinleyeceğim, dedim. Papaz efendi slamiyet'i bıraktı, bu sefer bize, Türklere hakarete başladı. 'Barbar Türklere, medeniyet dümanı Türklere...', a zına ne geldiyse verdi verdi tirdi. Konu ması bitince aya a kalktım. El kaldırdım, müsaade ederseniz, sorularım var, dedim. 'Buyurun, sorun.' dedi. Dedim ki: 'Ben biraz evvel hakaret etti in Müslüman Türk'üm, slamiyet hakkında ki. Sözleriniz tamamen yanlı tır. Ancak siz Hıristiyanınız kendi dininizi do ru, di er dinleri yanlı göstererek kendi inancınızın gere ini yapıyorsunuz. Benim garibime giden dünyada bir milyara yakın Müslüman var ve bizim nüfusumuz elli milyon (o tarihteki nüfus) civarındadır. Yüz elli milyon Endonezya, bir o kadar Pakistan, ran, Arap, Afrika, Hindistan Müslümanları var. Onlara hiçbir ey söylemediniz. Hep bize yüklediniz. Bu garibime gitti. Bunu izah eder misiniz.' dedim. 'Hay hay. zah edeyim.' dedi ve devam etti: 'Biz Haçlı Seferleri'ni Arabistan'da geli en yayılan slam dinin ortadan kaldırmak veya en azından Arabistan'da mahsur etmek gayesiyle tertipledik. Kar ımıza siz Türklere çıktınız. Haçlı ordularını siz kılıçtan geçirdiniz. Viyana kapılarına siz geldiniz. Bizim Endonezyalı, Pakistanlı, ranlı, Afrikalı, Arap vs. Müslüman ülkelerle bir hesabımız yok. Bizim muhatabımız sizsiniz.'" dedi ve ilave etti: 'Bu, benim ki isel görüşüm de il, tüm Avrupa'nın görüşüdür.' dedi."

te on birinci asırdaki papayla yirminci asırdaki papazın görüşlerinde en ufak bir farklılık yoktur.

Birinci Haçlı Seferi 1096–1099 tarihinde yapılmı , 600.000 ki ilik bu ordu ilk temizlik hareketini Almanya'nın Rhein kıyılarında 10.000 Yahudi'yi kılıçtan geçirerek yaptıktan sonra stanbul'a do ru yürüyü e devam etmi tir. Bizans imparatoruyla anla an Haçlılar, Bizans'ın Haçlı ordusunun erzak ihtiyacını kar ılaması kar ılı nda, Türklere alınacak toprakların Bizans'a verilmesini öngörüyordu.

Bizans'ın yardımıyla Anadolu'ya geçen Haçlı ordusunun ilk öncülerini Türkiye Selçuklu Sultanı I. Kılıç Arslan znik önlerinde kılıçtan geçirdi. Kılıç Arslan arkadan gelen muazzam kalabalık kar ısında bir meydan sava ı vermeyi göze alamayarak znik'i bo altıp geri çekildi. znik Bizans'ın eline geçti. Kılıç Arslan ani baskınlarla ve vur kaç taktikleriyle Haçlı ordusunun büyük bir kısmını imha etti. Haçlı ordusu Antakya'ya ula tı nda mevcudu 100.000 ki iye kadar dü mü tü.

Antakya'yı i gal eden Haçlılar Kudüs önlerine vardıklarında mevcutları daha da azalmı tı. ii Fatımilerin elinde olan Kudüs kısa zamanda Haçlıların eline geçti.

HAÇLILARIN KATLAMI

Üç dinin kutsal saydığı Kudüs'ü ekrini kan deryasına çevirdiler, Müslüman ve Yahudi mabetlerine sıman, kadın, çocuk, yaılı demeden 70.000 ki iyi katlettiler. Sokaklar cesetlerle doldu.

Hâlbuki bu kutsal ehri Hıristiyanlardan alan slam Halifesi Hz. Ömer, bütün halka aman vermi, kimsenin burnu kanamamı, hatta dileyenlerin istediklere yere kadar, muhafaza altında gönderilece ini beyan etmi tir.

1097 yılında Haçlıların eline geçen Kudüs doksan sene sonra, 1187'de Selahattin Eyyubi tarafında geri alınmı. Bu sefer de slam'ın merhameti, Türkün âli cenaplı ı kendini göstermi, kimsenin burnu kanamamı tir.

SLAM'IN, TÜRK'ÜN EFKAT

Voltaire: “Selahattin, Kudüs'e girdi i vakit, birçok kadınlar ayaklarına kapanarak, baba, koca ve çocuklarının affını yalvardılar. Selahattin, dünyanın o tarafında e i görülmemi bir âlicenaplılıkla hepsini salıverdi ve kimseden hiçbir kurtulmalık istemedi.”

Selahattin, dü manlarının bile hayranlı ı içinde 1198'de am'da öldü. Son hastalı ı süresince, kapının önüne bayrak yerine kefenini astırdı. Ve bu ölüm sanca ını bekleyen nöbetçi etrafa öyle sesleniyordu: “DO U'NUN FAT H' SELAHATT N' N GÖTÜRECEĞ VARLI A BAKINIZ.” te biz, i te onlar...

Yeniden Fatih'e dönelim. Fatih'in stanbul'u fethetti i XV. asırda Avrupa'da neler oluyordu?

YAHUDLER N AVRUPA'DAN KOVULMASI

Yahudilerin spanya'dan kovulması:

Yahudilerin spanya'dan kovulmalarını hazırlayan geli meler, 1391 yılında ba ladı. Egice ba piskoposunun çalı maları ile ba latılan Yahudi aleyhtarı hareket, çok sayıda Hıristiyan papazın da destek vermesiyle hızla yayıldı. Bu hareketin etkisiyle ülke çapında çok sayıda Yahudi cemaati yok edildi. Bazı Yahudiler de varlıklarını sürdürebilmek için Hıristiyanlı ı kabul etmi görünerek gizlice kendi inançlarını sürdürmeye ba ladılar. Ancak daha sonra Hıristiyan papazları, kendilerine marranolar (dönmeler) adı verilen bu Yahudi asıllıların Hıristiyanlıklarından üphe etmeye ba ladılar.1464 yılında devlet ile kilise bir araya gelerek, bu Yahudi asıllı Hıristiyanların gerçekten Hıristiyanlı ı kabul edip etmedi ini ara tırmaya karar verdi. Bu amaçla üç ki ilik bir engizisyon heyeti olu turuldu ve mahkemeler kuruldu. Daha sonraki dönemde Kastilla Kraliçesi sabella ile Aragon Kralı Ferdinand devletlerini birle tirdiler. sabella ve Ferdinand engizisyon mahkemelerinin yetkilerini artırarak, çok sayıda Yahudi'nin bu mahkemeler tarafından a ır ekilde cezalandırmalarına imkân tanıdılar. O

dönemde ba engizitör olarak tayin edilen Thomas Toquemada'nın kararıyla çok sayıda Yahudi yakıldı. En son Kraliçe sabella'nın kararıyla 31 Mart 1492 tarihinde bütün Yahudilerin spanya'yı terk etmelerini isteyen Ferman çıkarıldı. Aynı yıl mayıs ayında yürürlü e sokulan ferman ülkedeki bütün Yahudilerin 2 A ustos 1492 tarihine kadar spanya'yı terk etmelerini istiyordu.

imdi Avrupalıların, Hıristiyanların, Yahudilere bakı larını bir Hıristiyan'dan, Voltaire'den dinleyelim: “1215-yılında, Hıristiyanlardan ayırt edilebilmeleri için, Yahudiler, gö üslerinde tekerlek eklinde ufak bir rozet ta imaya mecbur tutuldular. Hıristiyan hizmetçi, sütüne ve metres tutmaları yasaktı. Kimi ülkelerde Yahudilerle cinsel ili kiler de bulunan kız ve erkekleri diri diri yakarlardı.” Bunun önemli nedenini, büyük hukukçu Gallus öyle açıklıyor: “Çünkü bir Yahudi ile yatmak, bir köpekle yatmaktan farksızdır”

Yahudilerin me hur hahamları, Maymonidler, Abravanel'ler, Aben srael'ler, Hıristiyan âlemine: “Bizler sizin atalarınızız. Kitaplarımız, ilahilerimiz, kiliselerinizde okunmaktadır.” diye haykırmı larsa da bu telkinlerinden, ya ma edilmek, kovulmak, iki köpek arasında asılmaktan ba ka sonuç elde edemediler. spanya ve Portekiz de onları yakmak adet olmu tu.

te bu Yahudiler kendilerine bir yurt bulabilmek için birçok ülkenin kapısını çaldılar ama sürekli kalmak üzere kendilerine Osmanlı mparatorlu u'ndan ba ka kapıyı açan olmadı. spanya'dan sürgün edilen Yahudiler Osmanlı topraklarına sı ındılar. Kendilerine “Sefarad” adı verilen bu Yahudilerin büyük ço unlu u Selanik ve stanbul'a yerle tirildiler. Göç olayının ya andı ı sırada Osmanlı mparatorlu u'nun ba ında Fatih'in o lu II. Sultan Bayezid vardır.

Yahudileri ülkesine kabul etmekle kalmamı , bir ferman yayınlayarak, bunlara zarar verenlerin idamla cezalandırılacaklarını duyurmu tur.

HAÇLILARIN ENDÜLÜS BARBARLI I

Batılıların, Haçlıların Barbarlı ı, Yahudilerin kovulması, katli, engizisyon i kenceleriyle bitmiyordu. Endülüs Müslümanlarına yapılan barbarlık, Yahudilere yapılandan be beterdi. Avrupalıya medeniyet ö reten, yoluna ık tutan slam devleti, Fas, Kurtuba ve Gırnata üniversitelerini kurup batıya ilim ve fen ı ıkları saçtı. Hıristiyan âleminin bugünkü müspet ilimlerinin temellerinin atılmasına sebep oldu. Dünya üzerindeki ilk üniversite Fas'ın Fez ehrinde bulunan Kayveran Üniversitesi idi. Bu üniversite 859 yılında kurulmu tu. lme ve âlimlere çok büyük de er verilirdi. Bunun için Endülüs'te ilim ve fen çok ilerledi. Saraylar ve devlet daireleri birer ilim kayna ı oldu. Her memleketten ilim ö renmek için Kurtuba'ya akın akın toplandılar. Kurtuba'da büyük ve mükemmel bir tıp fakültesi kuruldu. Avrupa'da ilk yapılan tıp fakültesi budur. Avrupa kralları ve devlet adamları, tedavi için Kurtuba'ya geliyor, gördükleri medeniyete hayran kalıyorlardı. Kurtuba'da 600.000 kitap bulunan bir kütüphane

vardı. Ayrıca kalıntıları dahi bugün hayranlıkla seyredilen mimari eserler, saraylar, camiler meydana getirilmi ti.

Birçok ilmin, bilhassa tıp ve astronominin temelleri atılmı tı. imdi bu konuda Fransız yazarı, tarihçisi Voltaire'nin yazdıklarına bakalım: “Hıristiyan krallarının ayrı ayrılıkları yüzünden Müslüman Türkler Avrupa'da yerle irken, Müslüman Araplar, aynı nedenlerden ötürü Avrupa'nın öte tarafından kovuluyorlardı.

Sekizinci yüzyılın ba nda spanya'ya hâkimdiler. Endülüs, Valensya, Mürkiya, Gırnata, Tortos, ellerinde idi. Kordoba hükümet merkezleri idi. Orada kubbesi üç yüz altmı be adet kıymetli mermer sütuna dayanan bir cami yaptırmı lardı. Güzel sanatlar geli iyordu. Sarayda, zevk ihti am ve incelik hüküm sürüyordu. Turnuvalar, mâniyalı dövü ler belki de onların icadıdır. Temsilleri, tiyatroları vardı; bunlar de ersiz eserler olmakla beraber, di er ulusların Müslümanlardan daha az yontulmu olduklarını gösterir. Astronomi, geometri, kimya ve hekimlik üzerinde çalı malar, yalnız bu kesimde yapılrdı.”

Bir gün Leon Kralı i man Sanche, kendini tedavi ettirmek için ünlü bir Arap hekimini yanına ça ırtmı , fakat hekimin “KRAL BANA GELS N” demesi üzerine kalkmı onun aya na gitmi tir.

Uçarılık ve e lence, yava yava Arapların hakkından gelmeye ba lamı tı; öyle ki,1485'de ellerinde yalnız Gırnata kalmı tı. Ebu Abdullah, bu ülkenin kralı olan amcası Hasan'a kar ı ayaklandı. Katolik Ferdinand, bu iç kavgayı körüklemek için amcaya kar ı ye eni destekledi. Kısa bir süre sonra Ebu Hasan ölünce Ferdinand bütün gücüyle müttefiki Ebu Abdullah'a yüklendi. Bu Müslüman krallı nı ele geçirmek için tam altı yıl u ra tı. Nihayet Gırnata'nın etrafı sarıldı.

Kraliçe zabelle, bu ba arının zevkini yakından tatmak için sava yerine ko tu. Ebu Abdullah, savunma gücünü henüz kaybetmedi i halde birtakım artlar altında kenti teslim etmeye razı oldu.

2 Ocak 1492'de ehir teslim edildi. Altmı yedi maddeden olu an anla manın bazı maddeleri öyleydi:

- Gırnata Sultanı Ebu Abdullah, devlet ricali ve halkı, Kral Ferdinand ve Kraliçe zabella'ya sadık kalacaklarına dair yemin edecekler.
- Ebu Abdullah'a El-Bu urrat (Alpujarras)'da bir ikta verilecek.
- Müslümanların canları, malları ve dinlerine dokunulmayacak, aynı haklar Yahudiler içinde geçerli olacak.
- Müslümanlar örf adetlerini, giyimlerini, dillerini, muhafaza hakkına sahip olacaklar.
- Müslümanlar, kendi idarecilerine ödedikleri vergilerden fazlısıyla

Mükellef olmayacaklar.

- Bütün Müslüman esirler serbest bırakılacak. isteyenler, taınabilir her türlü e yasıyla spanya'yı terk edebilecek; üç yıl içerisinde geri dönme hakkına sahip olacaklar.

- Yeni Müslümanlar, eski dinlerine döndürölmek için zorlanmayacaklar, Hıristiyanlı a girmek isteyen Müslümanlara dü ünmeleri için vakit verilecek. Bunlar nihai kararlarını Müslüman ve Hıristiyan hâkimler önünde açıklayacaklardır.

Ancak Kral Ferdinand ve Kraliçe zabella, Gırnata Anlaşması'nın hükümlerine ancak be yıl riayet edebildiler. 1497 senesine girildi inde, önce Müslümanların medeni haklarında bazı kısıtlamalar yaptılar. Mesela, Müslümanların güvenliklerini sa lamak maksadıyla silah ta ınmaları yasaklandı. ehir idari meclisinde Müslüman üyelerin vazifelerine son verildi. ehir merkezinde oturanlar, ehir dı ına ve kenar mahallelere göçe zorlandılar. Köylerde ya ayan Müslümanların toprak almaları yasaklandı, satmaları serbest bırakıldı; Ancak taban ve tavan fiyatlar kondu. Mesela u fiyattan yukarı toprak satılamaz gibi yollarla Müslüman halkın elinden topra ı alındı. Afrika'ya göçe zorlandı. ehirde bo altılan Müslüman evlerine Hıristiyanlar yerle tirildi. Ancak bu tedbirler Gırnata Müslümanlarının tasfiyesi için yeterli görölmüdü. Kilise çevreleri Hıristiyanla tırma metotlarıyla meselenin üstesinden gelinebilece ini savunuyorlardı ve istedikleri kabul edildi. Zorla Hıristiyanla tırma uygulanmasına geçildi. Bu metodun fikir babası olan ve aynı zamanda Katolik kral ve kraliçeye müste arlık da yapan Tuleytula Piskoposu Francisco Ximenes de Cisneros 1498 senesinde Gırnata'da faaliyete ba ladı. Önce para ve mevki vaadiyle Müslüman liderleri ve fakihleri ele geçirmeye çalı tı. Halkın slam'la alakalı bilgi kaynaklarını kurutmak için Arapça dini eserleri toplattırarak yaktırdı. Hıristiyanlı a girmemekte direnen Müslümanların cezası zincire vurulup zindana atılmak ve Hıristiyanlı a girdi ini söyleyinceye kadar i kence görmektir. Bu uygulamalar kar ısında Gırnata Müslümanlarının tepkileri çok sert oldu. 1499 senesinde Beyyazin Mahallesi ayaklandı. Üç gün sonra bastırılan bu ayaklanmaya katılanlar, topluca vaftiz olmayı kabul etmeleri artıyla ba ı landılar. 1500 senesinde Bu urrat halkı, 1501'de ise Meriyyeliler Hıristiyanla tırma faaliyetlerine kar ı isyan ettiler, ancak kanla bastırılan bu isyanların sonucu da Beyyazin'inkinden farklı olmadı. Yani Müslüman halk, Hıristiyan olmayı kabullenmek suretiyle canlarını kurtarabildiler. Bu arada birçok Müslüman erkek ve kadın esir alınarak köle pazarlarında satı a çıkarıldılar.

1502 senesinde kraliçe zabella'nın çıkardığı bir ferman Gırnata ve civarındakilere ilave olarak Kastilya Müslümanları da Hıristiyanlı a girmeleri ya da bölgeyi terk etmeleri ıklarından birini tercih etmeye zorlandılar. Alınan bazı tedbirler ve getirilen bazı sınırlamalarla, göç hemen hemen imkânsız hale getirildi inden, Kastilya Müslümanlarının

önünde Hıristiyanlı a girmeyi kabullenmenin dı ında bir tercih imkânı kalmıyordu böylece Endülüs Müslümanlarının büyük ço unlu u için görüntü te Hıristiyan gibi davranacakları, fakat gizlice Müslümanlıklarını devam ettirmeye gayret edecekleri yeni ve zor bir dönem ba lamı oluyordu.

1502 fermanından seneler sonra ortaya çıkan manzara, Hıristiyan idareciler ve kilise açısından hiçte iç açıcı de ildi. Zira Hıristiyanlı a girdiklerini söyleyen Mariskolar aslında baskılara maruz kalmamak için “takiyye” yapıyorlar ve gerek örf ve adetlerine sarılmak ve gerekse slami ibadetleri gizlilik içinde eda etmek suretiyle slam’a olan ba lılıklarını devam ettiriyorlardı.

Çıkartılan yeni bir fermanla bir dizi yeni yasaklar getirildi. Bu fermana göre muhtelif bölgelerde ya ayan Marisko cemaatleri birbirleriyle irtibat kuramayacaklar, buldukları bölgelerden ancak idarecilerin izniyle ayrılacaklar, etlerin slami usullere göre kesilmesine mani olmak için, kasaplık yapamayacaklar, mescitler kapatılacak, Arap isimleri ve unvanları kullanılmayacak, çocuklar sünnet ettirilmeyecek, kilise çanları çalınırken veya rahipler sokaklardan geçerken saygı ifadesi olarak sarıklar çıkarılacak ve dizüstü çökülecek, kadınlar slami kıyafetlerini terk edecekler ve hamamlar kapatılacaktı. Bu yasaklar genel oldu undan bu suretle Endülüs Müslümanlarının tamamı en azından resmen Hıristiyan olarak kabul ediliyordu. Söz konusu yasakların tatbikini sa lamak maksadıyla aynı sene Gırnata’da bir de engizisyon mahkemesi kuruldu. Bunu Aragon ve Belensiye’de yeni engizisyon mahkemelerinin kurulu u izledi. (Doç. Dr. Mehmet Özdemir, Endülüs Müslümanları, T.D.V. Yayınları, c.1, s.195–209)

OSMANLI-ENDÜLÜS MÜNASEBETLER

1487 senesinde son Gırnata Sultanı Ebu Abdullah es-Sa ir, o günkü Osmanlı Padi ahi II. Bayezid’e bir elçi ve name gönderip, ondan Gırnata’yı i gale hazırlanan Kastilya Krallı ı’na kar ı yardım istedi. 2. Bayezid bu sırada bir taraftan karde i Cem’le di er taraftan Memluk Devleti’yle mücadele halinde bulunuyordu. Kendisinden istenilen yardımı tam olarak yapamadı. Ancak papaya ve Kastilya Kralı’na birer mektup göndererek, Müslüman halkın hak ve hukukunun korunmasını istemi , ayrıca spanyol kıyılarını vurmak üzere Kemal Reis’i görevlendirmi tir.

1499 yılında Gırnata Müslümanları, II. Bayezid’e bir temsilci daha gönderdiler. Bu temsilcinin beraberinde padi aha sunulmak üzere bir de kaside bulunuyordu. Yüz be beyitlik bu kasidenin ilk on sekiz beyti padi ah ve idaresi altındakilere selam, övgü ve duaya tahsis edilmi ti. Örnek olarak bir kaç beyti sunalım:

-Kutsal sonsuz ve sürekli yenilenen selamımı, halifelerin en iyisinin yüce ahsına yöneltirim.

-Selam, kafirlere zillet elbisesini giydiren erefli yüce ki iye olsun.

-Toraklarının merkezi stanbul olan Mevla'ya selam, O ne güzel ehirdir.

-Endülüs' ün batısında gurbette geride kalan kölelerden size selam.

-Büyük bir felakete u ramı esirlerden size selam, ne büyük bir felakettir o.

- erefli bir hayattan sonra, kır saçları yolunarak koparılan ya lılardan size selam;

-Daha önce kapalıyken kafirler önünde açılan yüzlerden size selam.

-Papazın zorla yata a götürdü ü erefli genç kızlardan size selam.

-Kendilerine zorla domuz ve haram, koku mu etler yedirilen ya lılardan size selam.

-Hepimiz bastı ımız toprakları öper, her an iyili iniz için dua ederiz.

Kasidenin 19 ila 40. beyitlerinde, Müslümanların hangi artlar altında teslim olmak zorunda kaldıkları, Ferdinand ve zabella'nın taahhütlerini nasıl çi nedikleri ve gerek stanbul gerekse Kahire'den gelen ikazları nasıl kulak ardı ettikleri anlatıldıktan sonra Müslümanların maruz kaldıkları baskılar u ekilde dile getirilmektedir:

-Kral gözümüzü boyadı ı antla malara uymadı. Bizi baskı ve güç kullanarak, istemeye istemeye Hıristiyanla tırdı.

-Ellerimizdeki tüm kitapları yaktı ve onları çöplü e attı.

-Din kitaplarımızı alay ve hakaretle ate e attılar.

-Hiçbir Müslüman'a ne bir kitap, ne de yalnızlıkta okunacak bir Kur'an bıraktılar.

-Oruç tuttu u bilinen herkes, her halükarda ate e atılıyordu.

-Bizden kiliselere gitmeyen kimseleri, papaz feci bir ekilde cezalandırıyordu.

-Tokatlıyordu, malını alıyordu. Peri an bir halde onu hapse atıyordu.

-Peygamberimize küfretmeyi, iyi ve kötü günlerimizde onun adını anmamamızı bize emrettiler.

- rademiz dı ında, rızamız olmaksızın adlarımız de i tirildi.

-Temiz ve paklıklardan sonra, kafirlerin çöplükleri olmaları için duvarlarla çevrilen mescitlere ne kadar yazık.

-Ezan yerine çanlar asılan minarelere ne kadar yazık!

-Kölele tik, ne fidye ile geri alınabilecek esirler, ne de ehadet getirebilen Müslümanlarız.

-Ba ımıza gelenleri görmü olsaydınız, gözlerinizden ya lar bo anırdı.

-Ey Efendimiz! Rabbimiz Allah'ın seçkin ve yaratıkların en hayırlısı Hz. Muhammed'in adına senden yardım diliyoruz.

Sultan II. Bayezid Endülüslülerin bu yardım taleplerine cevap olarak 1505 senesinde Kemal Reis kumandasındaki donanmayı Akdeniz'e gönderdi. Kemal Reis spanyol sahillerini vurduktan sonra, bir gurup Endülüs Müslüman'ını kurtararak Kuzey Afrika ve stanbul'a ta inmalarını sa ladı.

1512 senesinde Osmanlı tahtına Yavuz Sultan Selim oturdu. Ancak Batı'ya yönelme imkânına sahip de ildi. Osmanlı Devleti'nin güneyinde Memluklularla arası iyi de ildi. Do usunda bulunan ran ciddi bir tehlike arz ediyordu. Bu yakın tehlikeleri arkasında bırakarak Endülüs'e yardım edemedi. İlk önce ran'a, Safevilerin üzerine yürüdü. Çaldıran'da ran ordusunu yenerek Tebriz'e girdi. Adına hutbe okuttu. Arkasından Mercidabık ve Ridaniye sava larında Memlukluları yenerek Mısır'ı fethetti, Araplardan hilafeti aldı. Ancak bu cihangirin sekiz yıllık kısa süren hükümdarlı ı ahirete intikaliyle son buldu.

Bu arada Barbaros karde ler Akdeniz'de fırtına gibi esiyordu. Cezayir'i fethetmi ler, oradan spanyol sahillerine yaptıkları akınlarla yüz bine yakın Endülüslü Müslüman'ı kurtarıp Kuzey Afrika'ya (ço unlu unu Cezayir'e) yerle tirmi lerdir. Aynı dönemde Turgut Reis, Salih Reis gibi deniz kurtlarının katkıları da unutulmamalıdır.

Kanuni Sultan Süleyman Han, döneminde Endülüs'le fazla ilgilenme imkânı bulamamı , yine de 1545 tarihinde Barbaros Hayrettin Pa a'yı talya ve spanya sahillerini vurmak Müslümanları kurtarmak için görevlendirdi ini biliyoruz. Nitekim Endülüslü Müslümanlar, Kanuni'ye gönderdikleri bir mektupta bu hususu öyle dile getiriyorlar: "Allah yolunda cihat eden me hur veziriniz Hayrettin daima Magrib halkının yanında yer alıyordu. Cezayir'de iken bizim kötü durumuzu ö rendi gelip bizi kurtardı ve birçok Endülüslü onun sayesinde slam ülkelerine göç edebildiler."

te vah i Batı i te barbar Batı... Zulmün, i kencenin kol gezdi i Avrupa... Onlar böyleyken biz nasıldık?

te Fatih Sultan Mehmet Han, Peygamber müjdesi büyük Türk'ün 28 Mayıs 1464 tarihli, Hıristiyanlara ve onların kiliselerine güvenlik talimatı (Ahitname) veren ulu bir fermanının metnini Ba bakan Bülent Ecevit Amerikan Ba kanı Clinton'a 21. yüzyıl fermanı ve bir insanlık arma anı olarak götürmü tür.

541 yıl önce Hz. Muhammed'in hadislerine uyularak; Bosna Hersek'in Osmanlı Türklerince fethedilmesinden sonra Fojnica ehrindeki Katolik manastırına verilen bu ferman; devletimizin bütün Hıristiyan ve di er gayri Müslim tebaanın (uyrukların) can ve mal güvenlikleri ile mabet, manastır ve ibadet hürriyetlerini teminat altına almaktadır.

FAT H' NAH TNAMES

Bu 21. yüzyıl fermanı, be eriyetin bütün insanlarına imrenilecek ilahi vaatlerle sesleniyor. Ça ımızın dahi ula amadı ı bu insan hakları ahitnamesi öyle ba lıyor.

“Ben, Fatih Sultan Mehmet Han, bütün dünyaya ilan ediyorum ki; kendilerine bu padi ah fermanı verilen, Bosnalı Fransiskanlar himayem altındadır. Ve emrediyorum; hiç kimse ne bu adı geçen insanları, ne de onların kiliselerini rahatsız etmesin ve zarar vermesin. Devletimde huzur içinde ya asınlar. mparatorlu umdaki tüm memleketlere korkusuzca dönüp kendi manastırlarına yerle sinler. Ne padi ahlak e rafından, ne vezirlerden veya memurlardan ne hizmetkârlarımdan ne de mparatorluk vatanda larından hiç kimse bu insanların onurunu kırmayacak ve onlara zarar vermeyecektir.

Hiç kimse bu insanların hayatlarına, mallarına ve kiliselerine saldırmasın, hor görmesin veya tehlikeye atmasın. Hatta bu insanlar ba ka ülkelerden devlete birini getirirse, onlar da aynı haklara sahiptir.”

Fermanın ta ıdı ı 28 Mayıs 1464 tarihi Fransız ihtilalinden 331 yıl, nsan Hakları Beyannamesi’nden 491 yıl, Amerika’nın ke finden 34 yıl öncesine i aret etti i için bu ferman tarihin ilk insan hakları belgesi niteli ini ta ıyor. Osmanlı Türkü’nün alını bütün âleme ay ı ı ındaki gururla gösteren bu ferman, bu müthi medeniyet belgesi önce Kopenhag’ın duvarlarına asılmalı, sonra da Türkiye’nin en müstesna yerlerine, ba ta Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne asılmalıdır. Ayrıca 21. yüzyılın devlet ba kanlarına hediye edilmelidir. Bize ‘Barbar’ diyen Avrupalı kendi geçmi iyle, kirli mazisiyle mukayese imkânı bulsun da kimin ‘Barbar’ oldu unu ö rensin.

te O Büyük Türk’ten, Fatih Sultan Mehmet Han’dan, ba ka bir medeniyet belgesi, bir ferman daha:

“TÜRK DEVLET ADAMLARINA”

Ben ki stanbul fatihi abd-i aciz Fatih Sultan Mehmet, bizatihi alın terimle kazanımı oldu um akçelerimle satın aldı ım stanbul’un ta lık mevkiinde kâin ve malumu 1 hudut olan 136 bap dükkânımı a a ıdaki artlar, muvacehesinde vakfı sahih eylerim.

öyle ki; Bu gayrimenkulatımdan elde olunacak nemalarla stanbul’un her soka ına iki er ki i tayin eyledim. Bunlar ki, ellerindeki bir kap içerisinde kireç tozu ve kömür külü oldu u halde günün belirli saatlerinde bu sokakları gezerler, bu sokaklara tükürenlerin tükürükleri üzerine bu tozu dökeler ki, Yevmiye yirmi er akçe alsınlar; ayrıca on cerrah, on tabip ve üç de yara sarıcı tayin ve nasip eyledim.

Bunlar ki, ayın belli günlerinde stanbul’a çıkalar bila istisna her kapıyı vurular ve o evde hasta olup olmadı ını soralar; var ise ifası ya da mümkün ise ifayab olalar, de ilse

kendilerinden hiçbir kar ılık beklememeksizin Darülaceze'ye kaldırılarak orada salah bulduralar.

Maazallah herhangi bir gıda maddesi buhranı da vaki olabilir. Böyle bir hal kar ısında bırakmı oldu um yüz silah ehli erbaba verile. Bunlar ki, hayvanat-ı vah iyenin yumurtada veya yavruda olmadı ı zamanlarda Balkanlar'a çıkıp avlanalar ki zinhar hastalarımızı gıdasız bırakmayalar.

Ayrıca külliyyemde bina ve in a eyledi im imarethanede ehit ve ühedanın harimleri ve medine-i stanbul fukarası yemek yiyeler. Ancak yemek yemeye veya almaya bizatihi kendileri gelmeyip, yemekleri güne in lo bir karanlı ında ve kimse görmeden kapalı kaplar içinde evlerine götürüle.”

Avrupa'nın ba kentlerinin sokaklarında pislikten geçilmezken kralların, papazın yıkadı ı ile durdu u 15. asırda i te stanbul, i te Fatih Sultan Mehmet Han, i te Türk medeniyeti.

Fatih otuz sene iki ay on dört günlük saltanatı müddetince durmadan dinlenmeden, cepheden cepheye ko mu , iki imparatorluk, dört Krallık, on bir Prenslik ve dukalık olmak üzere on yedi devleti Türk topraklarına katarak devletin yüz ölçümünü 2.214.000.km²'ye çıkarmı tır. Fatih'in Avrupa'yı fethetmesini önleyen amellerin ba ında Yıldırım devrinde oldu u gibi Karamano ulları'nın tahrikiyle kendini Timur sanan Uzun Hasan'ın akılsızca tutumu olmu tur. Türk'ün Türk'ü kırmasını önlemek isteyen Fatih, önceleri a a ıdan almı , Akkoyunlu Türk hakanına kar ı çok yumu ak davranmı sa da Uzun Hasan kısa zamanda elde etti i ba arıların ımarıklı ı, Avrupalıların ve Karamano ulları'nın tahrikiyle, Yıldırım'la Timur arasında Çubuk Ovası'nda meydana gelen faciadan yetmi bir sene sonra Otlukbeli dramının müsebbibi olmu tur.

Fatih'in modern ve disiplinli ordusunun ovaya ini ini seyreden Akkoyunlu hükümdarı deh ete kapılmı : “Vay kahpe Osmano lu bu kadar orduyu nerden buldun?” demekten kendini alamamı tır. Neticede ma lup olan Uzun Hasan sava alanından canını kurtarıp kaçarken devamlı olarak kendini sava a tahrik eden Karamano lu'na beddua ederek “Karamano lu oca ımı yıktın, dilerim Allah'tan oca ın yıkılsın. Benim Osmano lu'yla sava neme gerekti?” diyerek arkasına bakmadan kaçmı , ölürken o ullarına Osmano ulları'yla iyi geçinmelerini, harbe sebebiyet vermemelerini vasiyet etmi tir.

Sava ın muzafferi Fatih Sultan Mehmet Han Türklük uurunun en güzel örne ini vermi ve kumandanlarından brahim Pa a'nın Akkoyunlu Türk ordusunu takip etmek ve ülkesini fethetmek için yaptı ı teklifi reddederek: “Hacet de il, kendisine yapılanlar çok bile oldu. Selâtin-i izam-ı Ehl-i slam'ın hanedanı kadimin yıkma a kdam eyu adet de il. Bana kalsa saltanatım için bu kadar fazlasına bile gitmezdim. Ancak o buna sebep oldu. Maksadımız

kendisini tedip etmekte. Bu fazlasıyla olmu tur.” Demi tir. (Dr. Selahattin Tansel, Fatih’in Askeri ve Faaliyeti, s.325)

te burada Çubuk Ovası’nda yapılan sava ı kazanan Timur’un Anadolu’yu nasıl yakıp yıktı nı göz önüne getirirsek Fatih’le Timur arasındaki farkı daha iyi anlamı oluruz.

FAT H’ N NANCI DEAL VE HEDEFLER

“ MT SAL- CAH DU F LLAH OLUPTUR N YET M

D N- SLAM’IN MÜCERET GAYRET D R GAYRET M.”

diyen Fatih, Trabzon seferine çıkmı tı. Trabzon Rum imparatoruyla evlilik ba ı olan Uzun Hasan, annesi Sare Hatun’u Fatih’i bu i ten vazgeçirmek üzere iyi niyet elçisi göndermi ti. Sare Hatun’u iyi kar ılayan, ona iltifat eden Fatih yoluna hızla devam etmi , annesinin Trabzon’a kadar refakat etmesi artıyla Uzun Hasan’la barı yapmı , Trabzon Rum mparatoru David Komnios’u himaye etme emelinde olan Akkoyunlu hükümdarı böylece saf dı ı olmu tur.

Gümü hane’nin sarp ve karlı da larından a ıp ormanlar keserek ilerleyen Fatih’in Bulgar Da ı (Bolkar Da ı) yamaçlarından yaya tırmanmak mecburiyetinde kaldı nı gören Sare Hatun fırsattan istifade ederek: “Hey o ul! Bir Trabzon’a bunca zahmet nedendir?”demi se de Fatih’ten u kestirme cevabı almı tır: “Hey ana bu zahmet din yolundadır. Zahmeti ihtiyar itmezsek bize gazi demek yalan olur.” Fatih gerçek bir Müslüman ve katıksız bir Türkmen’di. Tarihte büyük imparatorluk kurucularının vasıflarını ta ıyan bir kimseydi. Cihan ümul hâkimiyet fikrini iyice benimsedi i muhakkaktı. (smail Hami Dani ment, Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c.1, s.249)

stanbul’un fethinden kısa bir zaman sonra, orada bulunan Jacopo Languschi, Fatih hakkında diyor ki:

“ ddiyasınca dünyada bir tek imparatorluk, bir tek iman ve bir tek hükümdar olmalıymı . Bu birli i kurmak için de dünyada stanbul’dan daha layık bir yer yok imi . Bu ehir sayesinde Hıristiyanları hükmü altına alabilirmi .”

Fatih Ortodoks patri ini, Ermeni patri ini ve Yahudi ba hahamını payitahtında yerle tiriyor, fethi hazırlandı ı dünyayı ö renmek üzere Amirutzes’e 1456 yazında dünyanın haritasını yaptırıyor. Fatih dünya hâkimiyeti için evvelce de kullanılan bir mevhumu, yani Allah’ın kılıcı olmak ve kendisi için hâkimiyetin mukadder oldu u inancını yaymak cihetini de ihmal etmemi tir. (Bu görü Orhan Gazi zamanında dahi var idi.) Fatih’te cihan hâkimiyeti fikrine, Kemal Pa azade “tedbir-i cihangirlik zikrinde idi” diye i aret eder. (Prof. Dr. Aydın Taneri, Türk Devlet Gelene i, s.109)

Tarihçi Kritovulos eserini Fatihe ithaf ederken ona: “Allah’ın iradesiyle muzaffer, galip, yenilmez; deniz ve karaların efendisi, hükümdarların hükümdarı, imparatorların en büyüğü ü Mehmet’e...” ifadesini kullanıyordu. Di er bir Rum müellifi de ona: “Senin Romalılar imparatoru oldu undan kimse üphe etmesin, zira Roma mparatorlu u’nun merkezi stanbul’dur ve bu ehri elinde tutan kimse de imparatordur.” (Prof. Dr. Osman Turan, Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi, s.289)

İkinci Mehmet Mısır’ı fethetmeyi sonra da Napoli Krallığı topraklarında bıraktığı kumandanlarının yanına giderek Roma’yı almayı tasarlıyordu. Gedik Ahmet Paşa yüz elli kalyonu ile Otranto ehrini elinde tutuyordu. Napoli Krallığı’nın tümü dü mek üzereydi. Roma titriyordu. Hıristiyan prenslerinin gev ekli i bu müthi akını durduramazdı. Fakat hiç umulmadık bir musibet, bir karın sancısı Fatih’i elli üç ya ında ebediyete götürdü. (1481) (Voltaire, Türkler, Müslümanlar, Ötekiler, s.37) Voltaire Fatih’in zehirlendi inden bahsetmiyor, karın a rısı deyip geçiyor.

Tarihçiler Fatih’in suikasta kurban gitti ini ve zehirlenerek öldürüldü ünü kaydediyorlar. Merhum tarihçi Zuhuri Dani man öyle diyor: “Daha evvel de Venedikliler birkaç defa Fatih’i zehirlenmeye te ebbüs etmişlerdi. Fatih sa kaldıkça Venedik’in deniz hâkimiyeti mahvolacaktı. Batı Roma, talya, Avrupa Hıristiyanlığı peri an olacaktı. Bu dü ünce ile Venedikliler her türlü te ebbüse giri mekte bir mahsur görmüyorlardı. Fatih’in hususi doktoru aslen Yahudi olup, güya Müslüman olmu Yakup Paşa adında birisiydi. Bu adamın asıl adı “Maestro Jacopo” idi. Venedikliler bu adama bol para yedirerek büyük Türk hakanını zehirlettiler. Fatih vefat etti i anda henüz kırk dokuz ya ını bir ay geçiyordu. Ölüm haberi bir anda Avrupa’da bayram vesilesi olmu , kiliselerde ayinler düzenlenerek dualar edilmiştir. stanbul’da bulunan Venedik elçisi, ülkesine, Fatih’in ölümünü, Büyük Kartal Öldü, diye bildirmi tir.”

Türk- slam cihan hâkimiyeti uur ve gururunu duyarak tarih hasretini çeken büyük air Yahya Kemal, yeniçeriye gazelinde stanbul fethine katılan gazileri ne güzel tebcil eder:

*Vur pençe-i âlideki em ir a kına,
Gülbank-i asumanı tutan pir a kına,
Ey le ker-i müfettih ül-ebvab, vur bugün,
Feth-i mübin-i zamin teb ir a kına;
Vur deyr-i küfrün üstüne rekz-i hilal için,
Gelmi bu padi ah-i cihangir a kına;
Dü sün çeleng-i Rum’un, e ilsin ser-i Firenk,
Vur Türk’ü gönderen yed-i takdir a kına;
Vur ruh-i pür futuf-i Muhammed’le yekzeban,*

Fecr-i hücum içindeki tekbir a kına.

Ba ta Fatih sultan Mehmet Han olmak üzere cümlesinin mekânı cennet ruhları ad olsun.

İmdi burada yeri gelmişken, “Ben beni de il benden sonra gelecek nesilleri dü ünüyorum. Lala! Ya Bizans beni, ya ben Bizans’ı alırım.” diye Vezir-i Azam Halil Pa a’nın üzerine yürüyen, Peygamber müjdesi Fatih Sultan Mehmet’e dil uzatan, bir zamanların, 1960’lı yılların hızlı Marksistlerinden İmdi ise Haçlı Avrupası’nın meddahlı nı yapan Çetin Altan namlı yazar belki batılı Hıristiyanlardan bir eyler, en azından bir aferin alma sevdasına kapılmış olacak ki bayra mıza hakaretin, tarihimize küfretmenin, Türk devletini jurnallemenin, Türk büyüklerini küçük dü ürecek iftiraların AB güvencesiyle moda haline gelip yazıp çizildi i bu son günlerde Çetin Bey de Fatih’e saldırıyor. Fatih’in ‘Avniya’ diye ba lıyan iirini ters çevirerek Fatih’in Hıristiyan oldu unu yazacak kadar küçülüyor. Sa olsun Hürriyet Gazetesi tarih yazarı Murat Bardakçı Bey, kö esinde Çetin Altan’ın iiri nasıl çarpıttı nı ortaya koydu.

Çetin Bey’e ve aynı kafada olanlara bir Hıristiyan olan Fransız tarihçi yazar Voltaire cevap veriyor: “Bazı yazarlar II. Mehmet’in güya patri e, bendeki yetki ile seni kutsal teslis patrik yaptı, dedi ini anlatırlar. Bu aptalca iddiayı güdenler bilmiyorlar mı ki bizim ‘üçlü Allah’ dogmamız Türkleri tiksindirir; onlar bu sözü a ızlarına almayı küfür sayarlar ve bizlere birden fazla Allah’a tapan putperestler olarak bakarlar. Ben Türkleri sevmem; lakin iftiradan o kadar i renirim ki, onlara dahi çamur sıçratılmasına katlanamam.”

Çetinlere, Pamuklara, yamuklara tavsiyem Voltaire kadar insafli olmalarıdır.

FAT H’ N LME VE ÂL ME VERD DE ER

Fatih Sultan Mehmet çıkardığı bir fermanla Selçuklulardan intikal eden ve Osmanlı mparatorlu u’nda da devam etmekte olan Muallim-i Sultanilik (Hünkâr Hocalı ı) makamını resmile tirmiş tir: “ eyhülislam, ulemanın reisidir ve muallim-i sultani dahi kezalik serdar-ı ulamadır. Vezir-i Azam onları riayeten üstüne almak münasıptir, amma eyhülislam ve hoca sair vüzeradan bir nice tabaka yukardadır.”

Görüldü ü gibi padi ah, hocası eyhülislamla aynı derecededir. Vezir-i azamdan ba ka di er vezirlerin üstündedir. Gene kanunnamede, bayram tebriklerinde padi ahın hocasına aya a kalkması gerekti i yazılıdır. Bayram tebriklerinde padi ahlar kanunnamede hüküm olmadı ı için ehzadelerin hocalarına aya a kalkmıyorlardı. Ancak III. Murat ehzadelerin hocası Nevi Efendi’ye hürmeten aya a kalkmı tır.

Bir hoca, bir ehzade için be -altı ya ına gelince atanır ve ö retime ba lar. ehzadeye ilk dersi eyhülislam verirdi. Fatih Sultan Mehmet’in hocaları da devrin en ünlü âlimleriydi. Molla

Gürani Fatih'i yeti tiren hocaların ba ında geliyordu. Tabi ki, çe itli konularda, devrin bütün ilimlerini ö reten hocaları buna ilave etmek gerekir. Mesela Fatih'in iyi bir matematikçi oldu unu, Arapça, Farsça, Yunanca, Latince, talyanca, Sırpça bildi i, çok iyi ata binip çok iyide kılıç kullandı nı biliyoruz. Belgrad ku atmasında, dü mandan yüz döndürmek bozgunculuk ni anıdır, diyerek bizzat hücum etti üç dü manı öldürdü. Kendisi de kalçasından yaralandı. (Prof. Dr. Aydın Taneri, Türk Devlet Gelene i, s.78)

Fatih gençli inde, ö rendi i ilimlerle iktifa etmeyerek muntazam olarak okumu , Molla Gürani, Hocasade, Molla İlyas, Siraceddin Halebi, Hasan Samsuni, Molla Abdulkadir, Molla Hayrettin gibi alimleri yanından ayırmamı , maddi fedakarlıklara katlanarak Ali Ku çu Alaaddin Tusu, gibi Türk alimlerini stanbul a getirmi ti.

Voltaire öyle diyor: "II. Mehmet Avrupa Hükümdarlarının hepsinden daha terbiyeli ve daha kültürlü idi. Fatih Sultan Mehmet o zamanın en iyi yeti mi ehzadelerinden idi. Babası hakkında söylediklerimiz, Osmanlı tahtının mirasçısına mükemmel bir terbiye verilmekte kusur edilmedi ini belirtecek niteliktedir. II. Mehmet, Yunanca, Arapça, Farsça konu urdu. Latince anlar, resim yapardı. O vakitler bilindi i kadar, co rafya ve matematik bilirdi. Venedik'ten me hur Gentili Bellino'yu getirdi i ona yakın ilgi göstererek hediyeler verdi i, bütün güzel sanat amatörlerince bilinir. Ona üç bin duka de erinde bir altın taç ba ı ladı ve memleketine dönece i sırada büyük saygı ve iltifatlarda bulundu."

Orta ça ı kapayıp yeni ça ı açan Fatih, kuvvetli manevi yapısı, sarsılmaz azmi ile asırların ötesini gören gerçek devlet adamıydı. Hatta asrının en ileri tekni ini ahsında temsil ediyordu. te Fatih bu vasıflarından dolayıdır ki, dünyada gelmi ve geçmi hükümdarların en büyü üdür; çünkü o bir ça kapamı , bir ça açmı tır. Türk kızıl elmasına sahip olmu , mucize-i Peygamberiyenin ahsında gerçekleşmesi e refine mahzar olmu tur.

Giritli Yunan âlimi Georgios Trapezuntios (1395–1484) 89.ya ında Roma da ölmü olup Fatih zamanında elli sekiz ya ında ve a a ıdaki satırları yazdı ında yani 1466'da yetmi bir ya ında olgun bir adamdı. Trapezuntios, Fatih'i Kros, skender ve Sezar'la e telakki etmektedir. Hatta demektedir ki; bir kelime ile,gelmi geçmi bütün hükümdarlardan büyüktür.(Yılmaz Öztuna, Türkiye Tarihi, c.3.s.222)

Fatih'in cesareti, ilmi, yüksek siyaseti yanında, sarsılmaz imanı ve slami cephesinin çok kuvvetli oldu u yerli ve yabancı tarihçiler tarafından zikredilmektedir. Tarihi olaylar da bunu açıkça gösteriyor.

Bu koca Türk'ün bundan sonra ne yapacaktı? Kesin olarak bilemiyoruz. Hedefi biraz üpheli kalmı , ark seferine çıktı nı söyleyenler oldu u gibi batılı tarihçiler hedefin Roma oldu unu söylerler. 27 Nisan 1481 Cuma günü o zamana kadar misli görülmemi , en muazzam

toplarla 300.000 bin ki ilik ordusunun ba ında stanbul'dan Üsküdar'a geçen büyük Türkmen Ba bu u orada hastalanıp birkaç gün kaldıktan sonra hareket etmi , Üsküdar'la Gebze arasında Tekfur Çayırı veya Sultan Çayırı ismiyle de anılan Hünkâr Çayırı mevkiinde tekrar hastalanıp Allah'ına kavu mu tur.

“Tasavvurlarımdan sakalımın kılları haberdar olsa koparırım.” diyen Fatih sırrını da birlikte götürmü tür. Bu yüzden seçti i kızıl elmanın neresi oldu unda ittifak yoktur. Bazı tarihçiler Suriye ve Mısır oldu unu söylerken Konya (Karaman) valisi ehzade Cem'in daha önceden eyalet askeriyle Suriye sınırında bulunmasını gerekçe gösterirler.

Tarihçiler Fatih'in suikasta kurban gitti ini ve zehirlenerek öldü ünü kaydediyorlar. Merhum tarihçi Zuhuri Dani man öyle diyor. “Daha evvel de Venedikliler birkaç defa Fatih'i zehirlemeye te ebbüs etmi lerd. Fatih sa kaldıkça Venedik deniz hâkimiyeti mahvolacaktı. Batı Roma, talya, Avrupa Hıristiyanlı ı peri an olacaktı. Bu dü ünçe ile Venedikliler Fatih'in öldürülmesi için her türlü te ebbüse giri mekte mahsur görmüyorlardı. Fatih'in hususi doktor aslen Yahudi olup, güya Müslüman olmu , Yakup Pa a adında birisi di. bu adamın asıl adı “Maestro Jacopo” idi. Venedikliler bu adama bol para yedirerek büyük Türk hakanını zehirlettiler. Fatih vefat etti i anda henüz kırk dokuz ya ını bir ay geçiyordu. Ölüm haberi bir anda Avrupa'da Bayram vesilesi olmu , kiliselerde ayinler düzenlenerek dualar edilmi tir. stanbul da bulunan Venedik elçisi ülkesine Fatih'in ölümünü, Büyük Kartal Öldü, diye bildirmi tir. (Osmanlı P.s.332–333)

Fatih'in ölümünü ordudan gizleyen büyük Türk Veziri Karamani Mehmet Pa a, Fatih'in meydana getirdi i büyük eser “Kanunname-i Al-i Osmanî”yi kaleme alan ki i olarak kanunnamedeki “Ferzed-i Ercümend-i Es'ad ve Emced varis-i Mülk-i Süleymanı nur-i Hadekai Sultanı Tac-ı Rüusu-s-selâtin O lum Cem Edemallahu bekahu” kısmındaki ehzade Cem'i tahtına varis göstermesini göz önüne alarak ayrıca kendisinin de özel sevgisi olan Konya valisi Cem'e Sadık adamlarından özel haberci göndermi ve tahta davet etmi tir.

Vezir-i Azam Karamani Mehmet Pa a büyük ehzade Bayezid aleyhine olarak me ru veliaht olan küçük ehzade Cem sultanın cülus etmesine taraftardır. Bu Türkmen vezire kar ı Beyazid-i isteyenlerin ço u dev irme vezirlerle yeniçeri oca ıdır. Bunların amacı çelik idareli Cemin yerine zayıf iradeli, halim selim Bayezid'in geçmesini temin etmek, dev irme hâkimiyeti kurmak gayesine matuftu. Bu ricalin baskısı kar ısında Amasya valisi olan Beyazid'e de Keklik Mustafa isimli bir haberci ile aynı tahta ça rılmı tı. Amasya'ya nisbetle yakın olan Konya'dan Cem'in daha çabuk stanbul'a gelmesi kesindi. Ama ne yazık ki kader a ını örmü tü. Cem'e giden haberci Anadolu Beylerbeyi Sinan Pa a'nın adamlarınca

yakalanarak öldürüldü. Bir rivayete göre de Hersekzade Ahmet Pa a'nın adamlarınca yakalandı.

Hangisi olursa olsun, hiçbir farkı yoktur. Çünkü ikisi de dev irme soyundandır. Bütün dev irme grubu bu konuda ittifak etmi ti. Hatta Bayezid'e açıkça muhalif olan, Otlukbeli Sava ı'nda sert tartı ma yapan ehzade Bayezid'e: "Sen padi ah olursan emrinde kılıç ku anmam." diyecek kadar küstahlık yapan dev irmelerin sahte kahramanı Gedik Ahmet Pa a, Cem'e kar ı cephe alarak soyda larının safına geçmi , böylece ittifak tamamlanmı oluyordu. Habercinin öldürülmesiyle Cem haberi geç almı , Bayezid gelerek Türk Osmanlı tahtına oturmu tu. Bu arada Fatih'in ölümü ordudan gizlenmeye çalı ılmı tı. Dev irme vezirlerin kurdu u fitne tezgâhı meyvesini vermi , büyük Türk veziri Karamani Mehmet pa a dev irme çapulcularının elinde ehadet mertebesine ermi bulunuyordu.

te bu ahval kar ısında her türlü destekten mahrum kalan Cem mücadeleyi kaybetmi , Mısır'a geçmi , oradan hacca gittikten sonra da tekrar Anadolu'ya dönmü se de yeniden ba lattı ı mücadeleyi kaybederek bir daha dönmek üzere vatandan cüda olmu , Hıristiyan Avrupa devletlerinin bir koz olarak kullanmak istedikleri Cem Fatih'in o lu oldu unu her vesile ile ispat etmi , Roma'ya vardı nda Papa VIII. nnocent ile görü mü tür. Bu resmi mülakattan evvel Vatikan te rifatları kendisine hükümdarların bile papanın ayaklarını öptüklerinden ve ba larını açtıklarından bahsetmelerine kar ı anlı Fatih'in mümtaz o lu ölümü bile böyle bir zillete tercih edece ini ifade ederek reddetmi , ne ba ını açmı , ne de e ilmi , dimdik salona giren bu Türk ehzadesine kar ı gerek Papa ve gerekse maiyeti gayri ihtiyari aya a kalkmı tır. ehzadeyi kucaklayan papa bulunmu hatta bir fırsatını bularak Cem'i Hıristiyan olmaya davet ederek: "e er kabul ederseniz Osmanlı tahtına oturmanız için bütün Avrupa ordularını emrine veririz." demek cüretini göstermi tir. Gözleri çakmak çakmak olan büyük Fatih'in talihsiz ehzadesi, ırkının ululu u kadar büyük ve ulvi bir cevapla papayı susturarak öyle mukabelede bulunmu tur: "DE L OSMANLI TAHTI, BÜTÜN KÂ NATIN HÜKÜMDARLI I B LE BEN ATALARIMIN D N NDEN ÇIKARAMAZ" (A. de Lamartine, Türkiye Tarihi, cilt 3, sayfa 640)

talya'nın Napoli ehrinde Ku çuba ı Mustafa isminde bir dönme berber tarafından ustura ile zehirlenerek ehit edilmi tir. Cem son zamanlarında daima Allah'a münacatta bulunmu : "Ya Rabbi! E er bu kafirler beni bahane edip Ehl-i slam üstüne huruc itmek kasdindelerse beni o günlere eri tirme, canımı kabzeye." (smail Hami Dani mend, zahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c.1, s.399)

Çetin Altan nam yazara ithaf olunur. Fatih'i Hıristiyan olmakla itham ve iftira eden bu vicdansıza ve ürakasına, bu her eyini kaybetmi evlat ve ayali ba ta kendisi ölümle burun

buruna geldi i bir zamanda emrine Avrupa'nın orduları ve Osmanlı tahtı konuyor, tek kelime Hıristiyanlı ı kabul ettim demesi kar ılı nda o yi it ehzade papanın sözünü i te öyle a zına tıkıyor. Çünkü o Peygamber müjdesi Fatih'in o lu Çünkü o “ mtisal-i cahidu fillah oluptur niyetim, din-i slam'ın mücerret gayretidir gayretim.” diyen mücahidin o ludur.

Büyük Türk hakanı Abdülhamid öyle diyor: “Bizim sülalemizden deli çıkmı tır ama vatan haini ve dinsiz çıkmamı tır.” .

“Elbette, elbette benim mevtüm haberin inti ar idesüz mebada ki küffar benim adıma Müslümanlar üzerine huruç eyleye benden sonra karında ım Hüdavendi ar Sultan Beyazid hazretlerine varasuz, diyesüz ki beni reddetmesin ne veçhile olursa benim tabutumu kâfir memleketlerinde komasın ehl-i slam memleketine çıkarsın ve cemi borçlarım eda eylesin ve benim anamı ve kızımı vesair talukatımı ve benim üstümde sabıkası olan huddamumu artamayub, halli haline göre riayet eyleye.” Bu içli ve samimi vasiyetini yapan büyük Fatih'in bahtsız ehzadesi her ne pahasına olursa olsun Haçlı seferlerinin Müslüman Türk'ün üzerine saldırmasına alet olmamı , bu temiz duygular içinde Rabbine kavu mu tur. Cenazesi Celal ve Sinan Beyler tarafından yıkanmı , ölüm haberi Türkiye'de büyük üzüntülere vesile olmu , camilerde gıyabi cenaze namazları kılınmı , sarayda üç gün matem tutulmu tur. Padi ah siyah sarık sarınmı ve stanbul dükkânları üç gün kapalı tutulmu , her türlü alı veri ten men edilmi tir. Merhum ehzadenin cenazesi Bursa'ya getirilmi ve babasının sa lı nda vefat eden karde i ehzade Mustafa'nın Muradiye'deki türbesine gömülmü tür.

SULTAN II. BAYEZ D HAN

Babası Fatih ve karde i Cem'e göre halim selim olan Bayezid, air, âlim ve aynı zamanda hattat idi. Onu küçük gösteren en büyük amil, Fatih gibi bir baba, Yavuz gibi bir o ul arasında sıkı ıp kalmasıdır. ki Cihangir arasına sıkı ıp kalan Sultan II. Bayezid Han yine de büyüktür. Yavuz gibi bir evlat yeti tirmek bahtiyarlı ı onu yükseltmek için kâfi ve yeterlidir. Otuz bir yıllık hükümdarlık dönemini iki bölümde incelemek gerekirse; birinci bölümü olan on dört yıllık zaman içinde ehzade Cem galesi ile u ra mı , bu müddet içinde Macaristan, Mora Seferlerine çıkmı ikinci seferi hümayunu olan Bo dan harekâtında Akkerman Kalesi'ni fethederek üçüncü seferini yine Macaristan ve Arnavutluk üzerine yöneltmi , Belgrad'ı ku atmı sa da almaya muvaffak olamamı tır.

II. Bayezid genellikle sulh ve sükûn istiyordu. Rumeli Beylerbeyine talimat göndermi ti. Kı nın bir çatı maya meydan verilmeden atlatılmasını istiyordu. Bunu fırsat bilen Macar kumandanlarından Kont Kinis Mihalo lu, Ali Bey'i tuza a dü üreerek ma lup etmi , esir aldı ı akıncıları de irmen ta ları altında ezdirmek, ate te kızartarak derilerini yüzdürmek gibi alçakça

i kencelerle öldürüyor, serhat kasabalarını yakıp yıkıyordu. Rumeli Beylerbeyi Yakup Pa a Macarlara nameler yazıyordu ama saldırılar durmuyordu. Halk ve bilakis akıncılar arasında büyük bir huzursuzluk vardı. Artık sabırlar tükenmi ti. Bir araya gelen akıncı beyleri Yakup Pa a'yla konu ma kararı aldılar. Pa a kona ına gittiler. Kar ısında kalabalık bir akıncı grubunu gören Yakup Pa a: “Hayrola evlatlar, bir ey mi var?” diye sordu. Akıncılar adına söz alan Turhano lu: “Daha ne olacak pa a baba, hudutlarımıza saldırılar ses çıkarmazsın, köylerimizi kasabalarımızı yakarlar ses çıkarmazsın, Semendire kadısının kızını kaldırmı lar, bir Macar beyi ne vermi ler, yerinde oturursun, Pa a yoksa dü mandan korkar mısın?” Bu sözleri dinleyen Yakup Pa a sapsarı kesilmi ti. Birden fırladı. Tir tir titriyordu: “Ben mi Turhano lu, ben mi dü mandan korkarım? Rahmetli baban beni çok iyi bilirdi. Ben Allah'tan ba ka hiç kimseden korkmam; ama artık bir sancak beyi de ilim, devlet bizi beylerbeyi yapmı , vezirlik rütbesiyle pa a yapmı , sırtımıza a ır bir yük yüklemi tir. Devlet-i Aliye'nin menfaati bu kı ı sükûn içinde geçirmeyi emrediyor. Turhano lu hatırlıyor musun, Kazıklı Voyvoda'ya kar ı gitmi tik. Baban ehit dü tü, sen yaralıydın. Atını yede e almı tım. O günden beri at üstünden inmedim. Ah ret karında ımın o lu bu sözler bana a ır geldi.” Pa a a lıyordu. Turhano lu da elleriyle yüzünü kapatarak hıçkırarak a lıyordu. Sarfetti i sözlere nadim olmu tu. Bo uk bir sesle: “Pa a baba, beni ba ı la, gençli ime ver. Biz sava biliriz, siyaseti bilmeyiz, elbet ki tedbir sizindir”.

Yakup Pa a kâtibine dönerek: “ u Macarlara yazdı ımız mektup nerede kalmı tı? Yeniden yaz, size bunca mektup yazdık nasihat ettik olmadı. imdi üzerinize geliyorum. ANANIZIN ÇA KIRINI BA INIZA TAKKE YAPMAYA! O kadar!” dedi. Yakup Pa a'nın akıncı damarı kabarmı tı: “Yolda larım, bize vezirlik gerekmez, haydi silah ba ına.”

BÜYÜK AKIN

Bradford Üniversitesi içtimai ilimler Profesörlerinden Paul Coles Osmanlı tesirleri eserinde Yakup Pa a'nın bu büyük akınını öyle anlatıyor:

“Yakup Pa a ananeye uygun olarak ta Avusturya içlerine kadar sokularak, dü manı vuracak ve zayıat vermeden dönecekti. Planın birinci kısmı muvaffakiyetle yürütüldü. Kar ı tarafın bütün hazırlıkları paramparça edildi. Ayrıca büyük bir ganimet ele geçirildi. Birli in bütün süvarileri e yadan atları üzerinde adeta görünmez hale gelmi leri.

imdi planın ikinci kısmının tatbikine gelmi ti: Bu, birli in zarara u ramadan ana üssüne dönmesiydi. Uygulamada en büyük güçlük atların üzerindeki yüklerden kaynaklanıyordu. Bu durum akıncıların hızını kesiyordu.

Bir ba ka mahzur da Avusturya içlerine kadar yapılan akının uzun sürmü olmasından geliyordu. Bunu fırsat bilen Eflak voyvodası en azından Osmanlı birli inin üç misli olan bir birli in ba ma geçmi ti. Muvaffak olursa büyük bir ün kazanacak, beylerbeyini, bir kumandanı esir alacak aynı zamanda büyük ganimete konacaktı. Akıncıların geçece i yolları geçitleri tutmu , tuza nı kurmu , avını bekliyordu. Osmanlı beylerbeyi ihtimalleri hesaba katmayacak kadar ma rur ve bilgisiz de ildi. Ganimetle dönen bir askeri birli in dü man için paha biçilmez bir av te kil edece ini bildi inden, atları üzerinde ganimet malları bulunmayan öncü müfrezelerini ile sürmü tü. Bu müfrezeler rüzgârdan nem kapan tecrübeli akıncılardı. Görevleri her çareye ba vurarak istihbarat yapmaktı. Beraberlerinde bulunan ulaklarla gönderdikleri ilk haberler, kötüydü. Aralarında çe itli milliyetlerden askerlerin bulundu u hayli kalabalık bir ordu Osmanlıların “Kırbova” dedikleri bir mevkide bütün geçitleri tutmu tu. Tecrübeli beylerbeyi Yakup Pa a itidalini hiç kaybetmedi. Geçidi arkadan çevirecek tedbir dü ündü. Ormanı yakarak yol açmak tedbirine ba vurdu ve ormanı ate e verdi. Ancak ormanın tamamen yanmasını da önleyecek tedbirler de aldı. Böylece geçi yolu elde edilmi oldu. Akıncı ordusu bu yoldan ganimetleriyle geçti. imdi tehlike akıncıların üç misli kuvvete sahip olan Voyvodanın ordusu için ba lamı tı. Ormanı a an Türkler emniyetli bir yer bulup a ırlıklarını yı dılar. Artık sava a hazır bir vaziyete gelmi lerdü. Geçidi tutanlar, pusularında av beklerken akıncılar arkadan dü mana yakla tılar, dü manı yarım çember içine alacak ekilde sava nizamına girdiler, borazanların acı acı, ötü leri sırasında Osmanlı akıncıları o müthi vurucu güçleriyle taarruza geçtiler. Dü man neye u radı nı a ırmı tı. Toplarını aksi istikamete mevzilendirdi i için bunlardan faydalanmasına imkân yoktu. Toparlanarak sava mak zorunda kalan karma ordu kısa bir zaman içinde, tertipli birbirlerine iyice kayna mı , Akıncılar tarafından ma lup edildi. Muhabere meydanında pek çok ölü bıraktı ı gibi, pek çokta esir vardı.

Sava ta galip çıkan Osmanlılar ganimetleri muhafaza ettikten ba ka dü mandan aldıklarını da buna eklemi lerdü. Artık rahatça yollarına devam edebilirlerdi. Yakup Pa a bir zafername kaleme aldı. Böyle galibiyetlerden sonra manzum bir zafername kaleme almak i i Osmanlılarda bir anane halindeydi. Zafer kazanan sultanlar, yazdıkları zafernameleri di er devletlerin ba ında bulunan Krallara gönderirlerdi. Zafer kazanan kumandanlar ise kaleme aldıkları zafernameleri sultana takdim ederlerdi. Beylerbeyi Yakup Pa a, manzum olarak yazdı ı zafernameyi atlı bir ulak vasıtasıyla Osmanlı tahtında bulunan, Fatih Sultan Mehmet Han'ın o lu II. Bayezid'e gönderdi i 'Zafername', Osmanlıların inançlarını ve sultana ba lılıklarını ortaya koyması bakımından dikkate de erdi. u mısralarla ba lıyordu:

*Bulu tuk dü mana çün (kırbova)da
Nida iri ti kim (kır bü ovada)
Hakkın emriyle ittim bir gaza kim
Murat Han itti ancak (kosova)da
Ururdük kâfirin boynuna em ir
Melekler ba layıp saflar havada
Acep mi bu zafer, çün gayb erenler
Muavindür bize arz-ı semada.”*

Uzun olan iirinin son kısmını öyle ba lıyor:

*Benüm Bosna be i Dervi Yakup
Huda avniyle irdim bu cihada
Makam ide bana cennat-i Adni
Umarım ol gani Dar-ül bakaada.*

Tarihin gördü ü en müthi gerilla olan akıncılar seferlerden evvel öncü olarak dü man ikmal kaynaklarını tahrip etmek, sefer dönü ünde artçı gücü olarak ordunun salimen dönü ünü sa lamakta büyük ba arı sahibidir. Kanuni Sultan Süleyman'ın Almanya seferi 1-Viyana ku atmasından dönerken akıncı birlikleri Avusturya, Almanya içlerine dalmı , ta Bavye ra'ya kadar Avrupa'nın altını üstüne getirmi lerdir. O yi it insanları saygıyla rahmetle anıyoruz. Rahmetli Yahya Kemal Beyatlı u iiriyle akıncıyı ne güzel anlatır.

*Bin atlı akınlarda çocuklar gibi endik
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik
Ak tolgalı beylerbeyi haykırıyor ilerle
Bir yaz gecesi Tuna'dan geçtik kabilelerle.*

*im ek gibi bir semte atıldık yedi koldan
im ek gibi Türk atlarının geçti i yoldan
Bir gün doludizgin bo anan atlarımızla
Birden yedi kat ar a kanatlanıp o hızla*

Cennette bu gün gülleri açmı ta görürüz de

*Hala o kızıl hatıra titrer gözümüzde
Bin atlı akınlarda çocuklar gibi endik
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik.*

Sultan II. Bayezid'in saltanatında doğuda İran da Türkiye aleyhinde gelişmeler vardı. Akkoyunlu Türkmen hanedanı yıkılıp yerine Türk ırkından olan Safevi hanedanı saltanat kurmuştur; Şah İsmail ise bu Türk hanedanının ilk hükümdarı ve saltanatın müessesidir. 1502'de "Sürür" muharebesinde Akkoyunlulara son darbeyi vuran Şah İsmail Tebriz'i payitaht yapmış, İran'ın tamamını ve çevresindeki yerleri de işgal edilerek Ceyhun'dan Basra Körfezi'ne kadar muazzam bir imparatorluk kurmuştur. Şi'a mezhebinin yayılmasını Sünnîleriyle süsleyerek Anadolu Türkmenlerini yanına çekerek Osmanlı imparatorluğunu içten çökertmek faaliyetlerine karşın II. Bayezid, Anadolu Türklerinin ziyaret maksadıyla İran'a gitmelerini gerekse Safevi halifelerinin Türkiye'ye girmelerini yasakladı. Hatta Hamit ve Teke havalisinden bir kısım Sünnîleri Mora'nın yeni fethedilen Modon ve Koron şehirlerine iskan etti.

Güneyde ise Kölemenler devletiyle çekişme sürüyordu. Karaman Beyliği'nin Osmanlı topraklarına katılmasıyla hem hudut olan bu iki imparatorluk için, Dulkadir Beyliği ve Hicaz suyollarının tamiri gibi meseleler yüzünden araları bozulmaya başlamıştı, Mısır Sultanı Kaytbay'ın Cem Sultan'a ve Karamanlı Kasım Bey'e para ve asker yardımında bulunması Fatih'in vefatı münasebetiyle taziyede bulunmaması iki devlet arasında çatışmalar olmuştu, dokuz kere vukua gelen bu komutanlar arası savaşlarda bir kısmını Osmanlı bir kısmını kölemenler kazanmıştı, Tunus hükümdarının Müslüman devletler arasında kan dökülmesinin önüne geçmek isteyen ve Sultan Kaytbayın talebiyle İstanbul'a hediyeler ile bir elçi göndermesiyle başlayan diyalog barışla anlaşılmasıyla sonuçlanmıştı, ama rekabet bitmemişti.

Bu arada babanın sağlığında oğullar, şehzadeler arası çekişmeler başlamıştı. II. Bayezid'in sekiz oğlu olmuştu, bunlardan dördü Saruhan Valisi, Abdullah ile Mehmet, Mahmut, Alem Şah daha önceden vefat etmişler, hayatta dört şehzade kalmıştı. Bunların hangisinin yaşı büyük olduğu konusunda ihtilaf vardır. Bunlar Amasya valisi şehzade Ahmet, Teke ve Hamid Valisi şehzade Korkut, Karaman valisi şehzade Şehinşah ve Trabzon Valisi şehzade Selim'dir.

II. Bayezid'in gönlü Ahmet'ten yanaydı. Vezir-i Azam Hadım Ali Paşa da Ahmet'ten yanaydı. Ali Paşa'nın şehzade Korkut la arası iyi değildi. Şehzade Selimi de sert mizaçlı olmasından dolayı tutmuyorlardı. Kendilerine en uygun olanı babası gibi yumuşak mizaçlı olan Ahmet taht için biçilmişti. Bu dönen dolapları günü güne haber alan Selim ata geçti.

YAVUZ SULTAN SELİM HAN

te: “Hazır ol cenge istersen sulh-i salah” diyen Yavuz 1470 yılında babasının vali olduğu Amasya sancağında dünyaya geldi. Müftü’ül Sakaleyn ismiyle maruf Kemalpa azade’nin anlattığına göre Selim’in doğumu sırasınca da bir derviş seher vakti sarayın kapısında bulunarak: “Bugün bu hanedandan bir erkek çocuk doğacaktır ve babasının yerine geçecektir. Vücutunda yedi ben olacaktır. Onların miktarınca al-i İnan beylere galebe edecektir.” demiştir. (Zuhuri Danişman Osmanlı P., s.427)

Bu haberi öğrenen Amasya Valisi Şehzade Bayezid, tiz dervişini bulun, diye buyruk vermiş ise de derviş sırdaş kadem basmış, bütün aramalara rağmen bulunamamıştır. Henüz beş yaşında çocukken dedesi Fatih Sultan Mehmet Han’ın huzuruna çıkarılan istikbalin Yavuz’u küçük Selim, padişahın elini öpmüş, torununu dikkatle süzen Fatih oğlu Bayezid’e hitaben: “Bayezid bu çocuğa mukayyet ol. Umarım ki bu büyük bir cihangir olacak.” demiştir.

Peygamber müjdesine mahzar olan Fatih sanki geleceği görürcesine istikbalin cihangir Yavuzunu müjdeliyordu.

14 yaşına kadar utangaç bir çocuk olan Şehzade Selim çok sevdiği amcası Cem’in hayat hikâyesini dinledikçe ve Kanunname-i al-i Osman’ı tetkik edince birden değişmiş, utangaç çocuğun yerine cesur ve atılgan bir genç kaim olmaya başlamıştı.

II. Bayezid oğlunun tahtaya çıkma zamanının geldiğini görerek Selim’i Trabzon ve havalisi valiliğine atadı. Bu münasebetle İstanbul’da düzenlenen merasimde genç Şehzade huzura çıkarak babasıyla vedalaşırken elini öperek hayır duasını rica etti. Bayezid oğlundan ayrılırken: “göreyim seni bakalım, bana ve devletime nasıl hizmet edersin, karında ların karısında yüzün kara olmasın.”

Babasının kardeşlerine daha çok ehemmiyet verir tarzda konuşmasından müteessir olan Selim “Merak buyurulmasın sultanım baba. Duanız bereketiyle muvaffak oluruz, Cenab-ı Hakk yüzümüzü ak etsin.”

Şehzadeyi uğurlamak üzere seher vakti, Vezir-i Azam Davut Paşa, vezirler dairesi devlet ricali sarayı bab-ı hümayun kapısında hazır bulunuyordu. Selim önünde valilik sancağı olduğu halde kapıdan çıkmış, devlet ricali önünde 3.000 kişilik maiyet erkânı arasında Eminönü skelesi’ne kadar muhtemelen merasim devam etmiş, Kaptan-ı Derya Sinan Paşa Şehzadeyi top atlarıyla karşılayarak, Amiral gemisine almıştı. Şehzade Selim böylece çocukluk çağından çıkıyor. Gençlik devresi başlıyordu. Yolda Hocası Muhiddin Efendi’ye: “Bir gün taht bize müyesser olursa gaza meydanlarını kahramansız bırakmayacak, namımızı ebedi kılacağız.” dedi.

Kahramanlı ı ile askerinin, adalet ve disiplini ile halkın sevgisini kazanan ehzade Selim daha o zamandan ah smail tehlikesine parmak basması , Erzincan civarında faaliyet gösteren ah smail kuvvetlerine karşı taarruza geçerek perihan etmiş , ayrıca Gürcüler üzerine de sefer yapması dolayısıyla ürken, ekserisi dönme, devirme olan saray ricaleri, Selimi babasına serke olarak tanıtmış lardı. Bayezid bir kısım ricalerin de baskısı, ayrıca kendi özel sevgisi dolayısıyla Ahmet'i veliaht yapmak istiyordu. İstanbul ile Trabzon arasında kuvvetli bir istihbarat tekilatı kuran Selim buna mani olabilmek için İstanbul'a yakın Rumeli'de bir sancağa naklini istedi. Selim'in bu isteğini kabul edilmemesi , Trabzon'a ilaveten istediği yerin sancağına katılmasına muvafakat edildiği veyahut da Anadolu'da istediği yerin verileceği bildirildi. Ulemadan Nureddin Sarıgöz de nasihatçi olarak gönderildi. Selim cevap vermiyordu, kendisinden kesin cevap bekleyenlere "Altı yıldır babamı görmüyorum. Elini öpmek üzere kendisine mülâki olmadan bir cevap vermeyeceğim" mukabelesinde bulundu. Kalabalık maiyet erkânı ile Trabzon'u terk ederek oğlu Süleyman'ın sancağı Kefe'ye geldi. Kırım'dan kuvvet temin ederek 1511 Mart ayında Rumeli'ye geçmesi ehzade Ahmed'i telaşlandırdı , devlet erkânı tarafından da soğuk karışılmasını istendi. Selim'e karşı olan devirme vezirler, padişahı oğluna karşı asker sevk etmeye zorluyorlar, Selim tedip edilmediği takdirde diğer ehzadelerin de aynı yola başvuracağını tekrarlıyorlardı. II. Bayezid birdenbire kuvvete müracaat etmeyerek Selim'e nasihatçi gönderdi. Gelen heyete hüsn-ü kabul gösteren ehzade kötü bir niyeti olmadığını tazimlerini arz ve el öpmek için geldiklerini beyan ederek ısrar ediyordu. İstanbul'a dönen heyetin Selim'in kötü niyeti olmadığını, babasını ziyarete geldiğini söylemesi aleyhinde olanları tatmin etmemesi , devirme grup bunun hile olduğunu Selim'in tahta gözü olduğunu ısrarla savunmuştu.

Bunun üzerine padişah Rumeli Beylerbeyi Hasan Paşa'ya ehzadeyi korkutması ve sancağına dönmeye zorlaması için emir verdi. Fakat Hasan Paşa Selim'in sancaklarını görünce askerini geri çekti ve Edirne'ye döndü. Bunun üzerine ihtiyar padişah bizzat kendisi harekete geçti. Edirne üzerine yürüyen Selim Çukurçayır'da babasının ordusuyla karşılaşmıştı. Rumeli akıncı ve beylerinin araya girmesiyle çatışma önlenmiş. Padişah II. Bayezid sağ oldu mu müddetçe ehzade Ahmed'i veliaht yapmayacağına dair teminat verip ayrıca Selim'in Rumeli'de sancak isteğini kabul ediyor. Semendere sancağına Alacahisar ve Zvornik ilave edilerek tevcih beraatı takdim ediliyordu.

Selim ini selâmlama balaşmıştı. Buna rağmen sancağına dönmüyor. Eski Zira ve Filibe arasında eleleniyordu. Bu arada Anadolu çok karışmıştı. ah Kulu isminde bir elekiya ah smail adına isyan etti. Vezir-i Azam Hadım Ali Paşa orduyla bu işle meşguldü. Selim'in sancağına dönmeyi istese Ahmed taraftarları devlet ricalerini ürkütüyordu. Selim'e haber gönderilerek

sanca ına dönmesi ihtar edilmi se de ehzade buna yana mıyor, Anadolu'daki harekâtın neticesini bekledi ini ileri sürerek reddediyordu. Aslında çok kuvvetli istihbarata sahip olan Selim babasına ve devlet erkânına itimat etmiyordu. Gerçekte bu yönde geli mekte idi. Ahmed taraftarlarının a ır basması ya lı padi ahın bu o luna kar ı olan zaafı Selim'i haklı kılan sebeplerin ba ı idi. Hatta Bayezid, Ahmet Han'ı getirin ve benim fermanımı yerine getirin, mülkü sahibine verem, tahtı varisine teslim kılam, dedi i hatta Rumeli beylerbeyini ça ırarak Ahmet'e itaat edeceklerine dair söz aldı nı kaynaklar rivayet etmektedir.

Hadiselerden günü gününe haber alan Selim süratle Edirne'ye girdi. Kendi adına memurlar tayin ettikten sonra çorlu yakınında kar ı tıran Ovası'nda babasının kuvvetlerinin bulundu u mahalle geldi.

ehzade Ahmet taraftarlarının da tahrikiyle U ra Köyü mevkiinde baba o ul ordusu kar ıla tı. ehzade Selim'in bir avuç fedaisi devletin Ordusuna yenilmi , Selim yörük atının sayesinde kendini Karadeniz kıyısının sahiline atarak bindi i gemiyle Kefe'ye ula mı tır. Bu durum Ahmet'in ekme ine ya sürmü , Maltepe ye kadar geldi i halde stanbul a girememi ti. Ayaklanan yeniçerilerin Ahmet taraftarı devlet erkânının evlerini ya ma etmesi, ehzade Ahmet'i geri dönmeye mecbur etmi ti. Bu arada Manisa Valisi ehzade Korkut'un da kendi lehine giri imleri fayda etmeyip asker ittifak halinde Selimi dilemekte idi. Kefe'de bulunan Selim, kı a kıyamete ra men topladı ı 3.000 ki i ile Tuna'yı geçerek Rumeli'ye girdi.

Selim Rumeli'de iken stanbul'daki yeniçerilerden payitahta davet haberi geldi. Bazı tarihçilere göre bu haberin yeniçerilerden de il babasından geldi i söylenmektedir. stanbul'a gelen Selim Yenibahçe'de devlet erkânı tarafından kar ılandı. Bayezid tahtan çekilmenin lüzumuna inandı ı halde ilk önce buna yana madı, fakat ertesı gün sarayın etrafını çeviren sipahi ve yeniçerileri gören Bayezid sebebini sorunca asker kendisinin ihtiyar oldu unu, tahtı Selime bırakmasını ısrarla isteyerek Selim'den gayrı hükümdar istemediklerini beyan edince Bayezid çaresiz: "Tahtı o lum Selim'e bıraktım, padi ahlı ı mübarek olsun." demek mecburiyetinde kalmı tı.

Babasının elini öpen Selim ihtiyar padi aha eski saraya kadar refakat ettikten sonra yeni saraya dönmü tü.

1512 yılında Osmanlı Türk tahtına oturan Yavuz Sultan Selim Han bir yılı a kın bir zaman karde galesiyle u ra mı tı. ehzade Korkut ve Ahmet'i saf dı ı ettikten sonra da devleti için büyük tehlike arz eden ah smail üzerine yapaca ı sefer hazırlıklarına giri ti. Edirne'de divan toplayan padi ah devlet erkânı ve ulemaya hitaben: "Hıristiyanlar u anda ba kaldıracak durumda de ildir, fakat do udaki durum endi e vericidir. Çünkü ah smail ran'a hâkim olduktan sonra kısa zamanda Gence, ırvan, Geylan, Mazenderan, Taberistan, Cürcan,

Kürdistan ve Gürcistan'ı ele geçirerek buralarda on dördüncü nefer ehriyar'ı öldürmü , bunların kuvvetlerini da ıtmı , hazinelerini ya ma etmi ve Özbek hanı eybek'i öldürdükten sonra kafatasıyla arap içmi , bundan ba ka cemaat ile namaz kılmayı men eden bu zat camilerde minberleri yıktırmı , ehl-i sünnetten olan ulamayı da öldürmü tür. Bundan ba ka taraftarları onun u runda her eyi yapabilmekte hatta ehl-ü iyali ve mal-ü menalarını feda etmekte kız ve kız karde lerini ona pe ke çekebilmektedir. Ayrıca kuvveti durmadan artan bu te ekkülün Osmanlı toprakları için bir tehlike te kil etti i de a ikârdır. te bu sebeplerden dolayı onlarla sava mak aklen ve er'an lazımdır”

“ imdi burada olanların hepsine soruyorum, herkes fikrini çekinmeden söylesin, ran üzerine bir sefer açılması münasip midir de il midir?”

Hiç kimseden ses çıkmıyordu, sükût uzadıkça Yavuz asabile iyor renkten renge giriyordu. Kapıcılar kethüdası Abdullah ismindeki asker aya a kalkarak iki adım ilerledi. Padi ah kar ısında durarak, hakanım, dedi. ‘Biz asker evlatların ister ah smail üzerine olsun, ister bütün dünya devletlerine kar ı olsun seninle birlikte gitmeyi vatan borcu biliriz.’ Yavuz’un çehresindeki asabi hal birden gitmi , askeri sevgi ve hayranlıkla süzerek: “Berhudar ol Abdullah, ekme im helal olsun. Mükâfat olarak Selanik Sanca ı'nı sana ihsan ediyorum.” demi ti.

Bu olay divanda bulunanların dilini çözmü , vezir, kumandan ve tüm devlet erkani hep bir a ızdan seferin muvafık oldu unu ve emre amade olduklarını beyan ederek, Cenab-ı Allah hünkarımızın kılıcını keskin eylesin, temennisinde bulunarak, ulema tarafından seferin vacip oldu una dair fetva da alınca sefer hazırlıklarına giri mi , Saruhan (Manisa) sancak beyi olan ehzade Süleyman kaymakamlık görevinde bulunarak devletin batı sınırlarını korumak üzere Edirne'ye davet edilmi tir.

Genç ve devletin tek varisi ehzade Süleyman büyük bir debdebe ile Edirne'ye gelmi , babasının huzuruna çıkmı tı. Yavuz o luna dik,dik bakarak: “Ne o Süleyman! Anana giyecek bir ey bırakmamı sın? Anan ne giysin?” diyerek o lunu azarlamı tı. Büyük kahraman o lunun tersine sade giyinirdi. Hatta bir gün vezirlerin devletin azametini üzerinde göstermesini ve tantanalı bir ekilde giyinmesini tavsiye etmelerini gülerek kar ılamı : “Sizler bana irin görünmek için güzel giyinirsiniz, ben kimin için giyineyim.” diyerek sade görünümünü devam ettirmi tir

Sava hazırlıklarını ikmal eden Yavuz ah smail'e gönderdi i mektupta öyle diyordu: “Bayındırları peri an ettikten sonra ark kasabalarımıza musallat oldun, zındıklı ı, mülhitlikle birle tirerek bu kadar fitneler çıkardınız. Ebu Bekir ve Ömer'e sövmenizin katli mucip oldu una fetva verilmi tir. Sefer ayında o tarafa gelece im. Kılıcıma yapı madan evvel

slamlık teklifi eriat icabıdır. Tövbe ediniz. Atlarımızın ayaklarının bastıkları yerleri geri veriniz, böyle yaparsan tarafımızdan dostluktan ba ka bir ey görmezsin, fakat kötü hallerde devam etti in takdirde zulmet-i zulümden simsiyah yaptı in yerleri nura kavu turmak senin elinden almak üzere in allah gelece im, takdir ne ise öyle olacaktır.’ (Zuhuri Dani man, Osmanlı Padi ahları, s.398–399)

6 Mayıs 1514’de Yeni ehir’de Ordu-yu hümayunu toplayan Yavuz, 1 Haziran’da Konya’ya, 2 Temmuz’da Sivas’a vasıl oldu. Orduda yoklama yapıldı. Hasta ve ihtiyarlardan 40.000 ki iyi ayırdı. 100.000 ki ilik ordusuyla ran hududuna yürüdü. ran topraklarına girdi i halde ah smail’den haber alınmaması ordu içinde dedikoduların yayılmasına yol açmı , yorgun asker bazı zevatın da tahrikleriyle aylardan beri yol yürüdüklerini yorgun dü tüklerini ileri sürerek kumandanları üzerinde baskı yapmaya ba lamı lardı. Aynı fikirde olan bazı vezirler de geri dönmenin do ru olaca ı kanaatinde idi. Ama bunu Yavuz’a kim söyleyecekti? Padi ahın çocukluk arkada ı olan Hemdem Pa a’ya müracaat ettiler. Kabul eden pa a o ak am padi ahla satranç oynarken nihayet fırsatın geldi ine kani olarak: “Padi ahım ran topraklarındayız. Dü man korkudan meydana çıkmadı. an ve öhretinizi gösterdiniz. Daha fazla dola makla askeri peri an reva degildir. Lütfedip geri dönsek.”

Yavuz birden satrancı bıraktı, bre kaldırım unu, emriyle idam fermanını verdi ti. çeri giren cellâtlar Hemdem Pa a’nın i ini bitirdiler.

Yavuz, ah smail’e bir mektup daha yazarak sava a tahrik etti. Cihangir hakan bu mektupta öyle diyordu: “Bana mektup gönderip, cür’etli kelimeler edip bu tarafa gelmekte acele edesiz. Biz dahi beklemekten halas oluruz diye bildirmi sin, imdi biz çok uzak yollardan gelerek memleketine girmi bulunuyoruz. Malumdur ki memleketler padi ahların menkuhesi (nikâhlı karısı) gibidir. Erkeklikten hissesi olan kimseler kendinden ba ka bir kimsenin menkuhesine tecavüz etmesine tahammül edemezler, öyle oldu u halde senden hala eser yok. Öyle gizlenmi sin ki sa lı ınla ölümün müsavi... Korktu un a ikâr, senin bu korkunu gidermek için 40.000 kadar askerimi ordudan ayırıp geride bıraktım. nsanın dü manına mürüvveti bu kadar olur. Daha fazla olmaz. Yine meydana çıkmazsan erkeklik adı sana haramdır. Mi fer yerine ba örtüsü, zırh yerine çadıra çekilip serdarlık sevdasından ve ba kumandanlık hevesinden vazgeçesin.” (Zuhuri Dani man, Osmanlı Padi ahları, s.398–399)

Yavuz bu mektupla birlikte ah smail’e bir de kadın elbisesi gönderdi. Hareket eden ordu, Ele kirt mıntıkasına geldi inde birdenbire yeniçerilerin isyan ettikleri, hatta Yavuz’un çadırına ok attıkları görüldü. Yeniçeriler öyle haykırıyorlardı: “Aylardan beri dü man arayarak yürüdük. Dü mandan eser yok, harap bir memlekette daha ne kadar yürüyece iz? Gerektir ki artık geri dönelim.” Vaziyet çok tehlikeli idi. Yavuz’un çadırına ok ya ıyordu,

fakat o korkusuz cihangir, gayesi u runa her eyi göze alan büyük insan, çadırından çıkarak yeniçerilerin arasına atıldı. Osmanlılara has bir üslupla u hitabede bulundu:

“Ehl-ü iyal kaydünde olanlara desturdur. Geri karılarının yanına gitsinler! Biz buraya geri dönmek için gelmedik! Rahat isteyen bu yola yara maz, bizi isteyip yolumuzda can ve ba feda edecek yi itler ölümünden havfitmez, ölümünden korkanlar geri dönsün, dü manla çarpı acak mertler benimle gelsin, e er er içinde er yo ise ben yalnız giderim. (smail Hami Dani mend, zahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c.2, s.10)

Bu sözler askerin ruhuna birden bire hâkim olmu , padi ahım bin ya a, sesleri da larda akis yapmı , bu arada ah smail’in ordusuyla Çaldıran’da oldu u haberi gelmi tir. Çaldıran, Van’ın Murediye kazasına ba lı, bugün nahiye merkezi olan Çaldıran köyü de ildir. Halen ran topraklarında Tebriz ehriinin batısındaki Çaldıran Ovası’dır. Kısa mesafeden gelerek daha önce mevzi alan ran ordusunda en ufak yorgunluk alameti yoktu. Buna kar ılık Osmanlı Türk ordusu aylarca süren 2500 kilometre yol kat ederek 22 A ustos 1514 ak amı çaldıran ovasına gelebilmi ti. Hemen o ak am harp meclisini toplayan Yavuz kumandanlarının askerin ve hayvanların çok yorgun oldu unu hatırlatarak en az yirmi dört saat dinlenmenin gereklili i üzerinde ısrar ederken, Defterdar Pir-i Mehmet Çelebi, zaman kaybının Osmanlı Türk ordusunun aleyhine olaca mını savunmu gerekçe olarak da ordu içinde Alevilerin oldu unu, her an ah smail’le anla malarının mümkün bulundu u hatırlatmı , müzakereleri sükûnetle dinleyen Yavuz; Pir-i Mehmet Çelebi’nin fikirlerini çok be enmi hatta “i te yegâne sahib-i rey bir adam ne yazık ki vezir olmamı ” diyerek gece sabaha kadar, sava hazırlıklarının tamamlanmasını emretmi tir. 23 A ustos Çar amba günü seher vakti kılıcını ku anmı , atına binmi , ordunun ba ında mevkiini almı tı. Sayı bakımından denk olan iki ordu güne in ilk ı ıklarıyla saldırıya geçmi , disiplinli Osmanlı Türk ordusu me hur ‘hilal’ eklini alarak merkeze yüklenerek ah smail’in ordusunu top ate iyle çökerterek peri an etmi , sava ı kaybetti ini anlayan smail elinden ve baca ından yaralı oldu u halde tam yakalanaca ı bir sırada ranlı zabitin kendini feda ederek “ ah menem (ah benim)” diyerek teslim olmasıyla binlerce ölüyü arkasında bırakıp ran içlerine do ru süratle uzakla mı , tahtını ve sevgili gözdesi Taçlı Hanım’ı ve bütün hazinelerini de Yavuz’a terk etmi ti.

Ertesi gün büyük bir divan toplayan muzaffer kumandan Yavuz askeri taltif etmi , bah i ler da ıtmı . ehit defnine nezaret etmi tir. ki gün Çaldıran’da kalan padi ah 26 A ustos günü yürüyü e geçti. On bir gün sonra bir Türk ehri olan Tebriz’e girdi. ehirde büyük bir sevgi ile kar ılanan Yavuz burada dokuz gün kalmı , 8 Eylül Cuma günü milyonluk nüfusa sahip olan taht ehri Tebriz’de Cuma namazını eda ederek, Ehl-i sünnet akidesine uygun olarak adına hutbe okutmu , 12 Eylül 1514 günü bin ki ilik âlim ve sanatkâr kafilesini

de yanına alarak yola çıkmı , Aras nehrini geçerek Azerbaycan yolu ile Anadolu'ya geçmi tir. Tarihin en büyük meydan muharebelerinden birini kazanan Yavuz bu seferinde rakibi ah smail'e büyük bir darbe vurmakla kalmamı , Adana, Gaziantep, Hatay, Urfa, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Mu , Bingöl, Bitlis, Tunceli vilayetleri ile o zamana kadar müstakil beylik olan Dulkadiro ulları'nın topraklarını ve ayrıca Kuzey Irak'ı, Musul, Kerkük, Erbil vilayetlerini Türk Osmanlı topraklarına katmı tır ki ceman 217.000 km², bu günün Türkiye'si'nin üçte birine muadil, toprak elde etmi tir.

11 Temmuz 1515 Çar amba günü stanbul'a avdet eden Yavuz 5 Haziran 1516'da ikinci seferi hümayununa çıkmak üzere Topkapı Sarayı'ndan Üsküdar'a geçti. Süratle güneye inen büyük Türk hakanı Çaldıran'dan tam iki yıl sonra Mercidabık Ovası'nda Mısır kuvvetlerini de peri an ederek, devrin en büyük ehirlinden Halep'e girdi. 29 A ustos 1516 Cuma günü namazını Halep Cami-i Kebiri'nde kılan Yavuz hutbeyi adına okutmu , minbere çıkan hatibin Hakimü-l Hameyni erifeyn (yani Mekke'nin ve Medine'nin hâkimi) diye tavsif etmesine kar ı müdahale ederek Hadimü'l Hameyni erifeyn (Mekke'nin ve Medine'nin hizmetkârı) denmesini istedi. Hatip bu istek üzere Hadimül Hameyni' erifeyn deyince halıyı kaldırarak topra a alnını koydu. ükür secdesine kapandı. Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra sırtındaki kıymetli kaftanı hatibe hediye etti.

Böylece slam'ın liderli i resmen Türklere geçmi ti. 766 yıldan beri halifeli i elinde bulunduran Abbasilerin son halifesi Mütevekkil'de Mercidabık esirleri arasında bulunuyordu. Manevi üstünlükleri de elde eden Yavuz üç buçuk ay içinde Suriye, Lübnan, Filistin'i fethederek 21 Aralık'ta Yunus'ta Kölemen ordularını bir daha ma lup etmi , 30 Aralıkta Kudüs'e giren Muzaffer Türk hakanı Mescid-i Aksa'da iki rekât namaz kılarak 2 Ocak'ta Gazze'ye gelmi ti. Kurban bayramı namazını burada kılan Yavuz, o güne kadar hiçbir cihangirin cesaret edemedi i Sina Çölü'nü on üç gün gibi kısa bir zaman içinde geçerek 22 Ocak 1517'de Süvey Berzahı'ndan Mısır'a girdi. Ridaniye köyü civarında, Aliye mevkiinde mevzilenen Mısır kuvvetleri, talya'dan getirdikleri 200 adet topu da mevziye sokmu , Yavuz'un geçit yollarını tıkadıklarından emin bir halde bekliyordu. stihbaratıyla dü manın maksadından haberdar olan Yavuz bir alayı Memluk mevzilerinin önüne bırakarak esas kuvvetleriyle Mukattam Da ı'nı dola arak Mısır kuvvetlerinin arkasına dü tü. Böylece sahraya çıkıp meydan muharebesi yapmaya mecbur olan Tomanbay toplarını kullanma imkanı dahi bulamamı tı.

Çarpı ma kanlı oluyor, Kölemenler inatla dövü üyordu. Zaman ilerledikçe Türk ate li silahları tesirini göstermi , zaferden ümit kesen Tomanbay, etrafına topladı ı çelik zırhlı süvari kıtaları ile Yavuzu öldürmek kastiyle Osmanlı merkezine saldırmı , Türk karargâhına giren

fedai kıtası, kar ısında Sinan Pa a'yı bulmu tu. Kahraman Yavuz o anda Mukattam Da ı'nı dola an birliklerin ba ında idi. Merkezi kahramanca savunan Sinan Pa a dü manı def etmi , aldı ı yaralar neticesi kurtarılamayarak ahadet rütbesine eri mi tir.

Yavuz'u öldürme planında muvaffak olamayan Tomanbay kurtarabildi i bir avuç insanla sava meydanını terk ederek Kahire'ye do ru kaçmı tı.

Kesin zafere ula an Sultan Selim Han, Sinan Pa a'nın ehadetine çok üzölmü , Mısır'ı aldı k, lakin Sinan'ı kaybettik, Mısır ona muadil olamaz, sözleriyle üzüntüsünü ve Sinan'ın de erini ortaya koymu tur.

Kaçan Kölemen birliklerini takibe Rumeli birliklerini memur eden Yavuz, Kahire'nin i galini emretti. İlk anda Kahire'yi fetheden Türk birlikleri Tomanbay'ın gece baskınına u ramı ve imha edilmi tir. Bu olaydan haberdar olan cihangir padi ah, Anadolu Beylerbeyi Mustafa Pa a ile Yeniçeri A ası Ayas A a'yı memur etti. Korkunç bir sokak muharebesi oluyor, Kahire ev ev müdafaa ediliyor, kadınlar, pencere ve damlardan, Türk askerlerinin üzerine kaynar su, ta ya dırıyordu. Bütün direnmelere ra men Türk ordusu Kayıtbay Köprüsü'ne kadar ilerlemi burada ikinci bir barikatla kar ıla mı tı. Neticenin gecikmesi Yavuz'un sabrını ta ırmı olacak ki Türk hakanı bizzat Kahire'ye yürüdü. Padi ahın müdahalesi üç gün süren sokak muharebesini sona erdirmi , Mısır Sultanı Tomanbay arkasına geçirdi i kadın elbisesi sayesinde kaçmaya muvaffak olmu tur.

15 ubat 1517'de büyük bir merasimle ehre giren Yavuz Yusuf Nebi Aleyhisselam tahtına oturdu. 20 ubat Cuma günü hutbeyi adına okutan Türk padi ahı ehirde e lenceler tertiplede.

Buna ra men Kölemen Sultanı Tomanbay henüz yakalanmamı tı. Takibe bizzat çıkan padi ah, Nil nehrini geçerek Tomanbay'ın pe ine dü tü. Daha sonra takibi sürdüren Rumeli Beylerbeyi Mustafa Pa a Tomanbayı yakalamı , haberi alan padi ah, i te imdi Mısır'ı fethettik, diye sevincini belirtmi tir.

31 Mart günü Tomanbay Ümmü'd Dinar'daki karargâhta Yavuz'un huzuruna çıkarıldı. Mehter cenk havası çalarken ota a giren Kölemen sultanı, Türk hakanını hürmetle selamladı. Yavuz Tomanbay'a iltifat ederek oturmasına müsaade edip, hal ve hatırını sormu , Tomanbay'ın riyasız ve mertçe konu masını alaka ile dinlemi , hatta bir ara Tomanbay, Sultan Selim'i, Memluk ordusunu kahramanlı ı ile de il top ve silah gibi ate li silahlarla yenmekle itham etmi .

Yavuz ise büyük bir devletin ba ında olmak sıfatıyla kendisinin de bu silahlardan neden edinmedi ini sormu ve Kur'an'ın dü mana aynı silahlarla mukabele etmeyi buyuran ayetini okuyarak Tomanbay'ı susturmu tur. (Yılmaz Öztüna, Türkiye Tarihi, c. 5, s. 47)

Halkın tahrikleri neticesi Tomanbay'ı idam ettiren Yavuz, Mısır idaresini yeniden tanzim etmiştir. Mısırlı Osmanlı tarihi yazarı Prof. Muhammed Harp 'Yavuz Çağı' olarak ayırdığı bölümde, Arap tarihçilerinin kendi kendilerine sık sık bu soruyu sorduklarını söylüyor: "Neden Osmanlılar, Avrupa'daki fetihlerini bıraktılar da İslam ülkelerine yönelip onlarla savaş tılar? Avrupa'da Müslüman Osmanlı Devleti aleyhinde Haçlı ordularıyla vuruşmaları gerekmez miydi?"

Bu soruya inandırıcı bir cevap verebilmek için, Sultan Selim'in veliahtlık döneminden hayatının sonuna kadar olan bütün devreyi çok yakından tanımak lazım.

Ahmed Smail Safevi kendi mezhebi olan İsmaili mezhebini yaymak için adamlarını Anadolu'ya yolladı. Bunlar orada destekçiler buldular. Daha sonra da Antakya'da o mezhebe girmiş olanlar Ahmed Smail'in emriyle Osmanlı'ya isyan ettiler. Bu isyanların başında Ahmed Kulu adında biri vardı. Büyük bir başarıydı. Bunu bastırabilmek için Osmanlılar bütün güçlerini kullanmak zorunda kaldılar. Bunun için onlara fazlaca yardım yapılıyordu. Sonunda Ahmed Kulu yakalandı idam edildi.

Bu İsmaili isyanı sadece Osmanlıların tarihinde değil, İslam dünyası tarihinde de önemli bir dönüm noktasını oluşturur.

YAVUZ'UN HEDEF AÇIKTI

Osmanlı Devleti'ni arkadan hançerleyecek, güçlü yayılımcı ve bölücü Safevi Devleti durdukça Türkler Avrupa içlerine ne seferler düzenleyebilirler ne de fetihler gerçekleştirebilirlerdi. Bu durumda Yavuz'un stratejik hedefi Safevi Devleti'ni ve Anadolu'daki İsmaili tehlikesini yok etmektir.

Yavuz Sultan Selim diğer taraftan Portekiz deniz gücünün İslam âlemini tehdit başladığını tam zamanında fark etti. Portekizliler Basra körfezine kadar uzanmaya başlamışlar ve Arap yarımadasını yavaş yavaş tehdit ediyorlardı. Özellikle bu durumu gören Yavuz Memlukler'in (Mısır Kölemenler Devleti'nin) tek başına Arap Yarımadası'nı Mekke ve Medine'yi koruyamayacağını anladı.

Öncelikle Ahmed Smail'e verdi, ona elçiler göndererek, fitneyi bırak, tövbe et, İslam'a dön, mesajları gönderdi. Tutumunu değiştirmeyen Ahmed yaptıklarını ağız ödedi yenildi ve bu engel ortadan kaldırıldı.

Ardından Mısır'a yönelen Yavuz İslam birliği, bütünlüğü ve beraberliği kurmak için Memlukler üzerine yürüdü.

Araplar da Memluk devletinin zulmünden haksızlıktan dini tatbik etmemesinden dolayı bir kurtarıcı arar ve Osmanlı'nın gelmesini gözlerdiler. Beklenen ve aranan

kurtarıcı onların karısına Osmanlı Devleti eklinde çıktı, gerçekten de Osmanlı Devleti ta kurulu undan beri slami bir birli in gerçeikle tirilmesi ülküsünü ta ıyordu.

OSMANLI GELSİN MİSİR’İ ALSİN

Abdullah bin Rıdvan, Bayezid Kütüphanesi’nde bulunan “Mısır Tarihi” kitabında öyle yazar: “Mısır’ın uleması, halkın nabzı ve temsilcisiydi. Bu âlimler Mısır’a gelen her Osmanlı elçisiyle gizli olarak görüşüyorlardı. Memluk sultanını şikâyet ediyorlar, onun şlam dinine uymayan davranışları oldu unu belirtiyorlardı. Osmanlı sultanının gelip Mısır’ı almasını ve halkı zulümden kurtarmasını arz ediyorlardı. Lensky “Sultan Selim” adlı eserinde, Yavuz Selim’in tahta çıktığı günden başlayarak Mısır ulemasının onunla mektuplaşmasını, yazar. Yazar, bu mektuplarda Yavuz’dan ordusuyla gelip Mısır’ı almasının ve Memlukluları kovmasının istenildiğini yazar.

SULTAN SELİM, SULTAN SELİM!

Suriyeliler ise Osmanlıları çoktandır gelsinler diye bekliyorlardı. Buna bir misal verelim: Sultan el Guri, Osmanlılara karşı durmak için Mısır’dan Suriye’ye ordusuyla gelmişti. Halep’e geldiğinde el Guri ve ordusu savaşı kazanamadı. Çünkü ahali çocuklarına şu şekilde barmalarını tembihlemişti: “Sultan Selim! Sultan Selim! Seni Allah muzaffer etsin.” Yine Halep’te ulema hâkimler, zenginler, ileri gelenler ve fikir adamları halkla bir araya gelip durumu gözden geçirdiler.

Sonunda Sultan Selim’e bir dilekçe vermeye karar verdiler, bu dilekçede Suriye halkının Memluk zulmünden bıktığını ve Memluk sultanlarının şeriatına ters düşüklerini yazdılar. Şayet Yavuz Sultan Selim Memluk sultanına darbe indirmek istiyorsa, halkın kendisine yardımcı olacağını bildirdiler. Halkın bütün kesiminden insanların Antep’e kadar giderek kendisini karışlayacaklarını duyurdular. Sultan Selim’den gizlice görüşebilecekleri bir elçi göndermesini istirham ettiler. Ayrıca bu elçinin kendilerine halkı tatmin edecek bir güvenlik belgesi getirmesini arz ettiler. Prof. Muhammed Harp, bu belgeler Osmanlı arşivleri arasında 11634 no.da kayıtlıdır, isteyen orda görebilir, diyor. Bu kadir inas insan öyle diyor: “Osmanlıları tanıma tarihlerini okuma ve haklarında eser yazma nimetini bana bahsetmiş olan Allah’a hamd olsun.”

Başka bir Mısırlı Prof. Mustafa Mehur: “Şlam âlemi Osmanlı’ya ihanetin bedelini ödüyor. Şlam âleminin düşük zilletin ve içinde bulunduğu acınacak halin şlam’dan uzaklaşmak ve Osmanlı’ya kin beslemekten kaynaklandığını, dedelerimizin yaptığının cezasını bugün torunları çekiyor.” diyor ve ekliyor: “Çünkü Osmanlı Allah için yola çıkmıştı.”

Yine Mısırlı Prof. Hüseyin Mucip öyle diyor: “Ben Türk de ilim, o yüzden her ne pahasına olursa olsun Türkleri savunmak diye bir kaygım yok, ben onlara hak ettikleri de erden fazlasını vermem. Fakat onların edebiyatını okudu um zaman güçlülü ünü, güzelli ini inceleyip, ara tırlmaya ve okutulmaya de er oldu unu gördüm, unutulmu olmasına ise çok üzıldüm.”

Yakla ık yirmi Osmanlı sultanı büyük divanlar ortaya koymu lardır. Bazılarının nefis büyük divanları yanında bazılarının da enfes gazelleri, kasideleri vardır.

Osmanlı Sultanları, edebiyatçılara ve âlimlere arka çıktılar, onlara çok büyük mevkiler verdiler, onların geçimlerini, kendilerini rahat ettirecek ekilde kar ıladılar. air Sultan Mehmet Fatih engin bir kültüre sahip, bir iir ustasıydı. Arap, Fars, Türk kültürü konusundaki bilgisi derindi. slam dü üncesini ve onun yanında da Grek felsefesini durmadan ara tırırdı. Dü manlarının dilleri arasında da Latince, Grekçe, Slavca ve braniceyi iyi biliyordu.

Fatih’in iirlerinde ikiyüzlülü e meydan vermeyen bir güzellik akır, kelimelerden önce anlamlar çarpar kula a, iirlerinde bilginli ini üstatlı ını ve e siz dehasını kolayca görebiliriz.

B R E R M SULTAN

II. Bayezid slam ilimleri konusunda gerçek bir âlimdi. Di er taraftan astronomi bilginiydi. Edebiyatla da yakından ilgili bulundu u için, airlere ve yazarlara büyük de er verirdi. Pek çok air ve bilgine özel maa ba lamı tır.

air Sultan Bayezid Han, iirlerini derin bir dini duygu ve sade tabii bir Türkçe ile yazmı tır.

NCE RUHLU MÜTH SULTAN

Yavuz Sultan Selim de ‘Selimî’ mahlasıyla iirler yazmı tır. Sultan Selim airlere ve bilginlere büyük sevgi ve saygı duyuyordu. ran’a sava a giderken yanına air Cafer Çelebi’yi Mısır seferi sırasında da de erli bilgin bn-i Kemal Pa a’yı almı tı. Bilginleri ve airleri sava larda dahi yanından eksik etmezdi.

Mısırlı Prof. Dr. Hüseyin Mucib: “Sultan Selim ince bir airdir. iirlerini zamanın kültür ve edebiyat dili olan Farsça ile yazmı tır. Onun ça ındaki Fars airlерinin hiçbirinin Yavuz kadar güçlü olmadıkları bilinen bir gerçektir. Yavuz’un iirleri Farsçanın en büyük airi Hafız’ın iirleriyle mukayese edilmi tir.”

Yavuz Sultan Selim Fars edebiyatı kadar Arap dili ve edebiyatını da mükemmel bir ekilde biliyordu.

Selim Han Orta Asya edebiyatı ile de ilgileniyordu. Büyük Türk şairi vezir Mir Ali Nevai'nin yazdığı bir şiiri düzeltmiştir.

BÜYÜK HAKAN, BÜYÜK ŞAİR

Kanuni Sultan Süleyman da 'Muhibbi' mahlasıyla nefis şiirler yazmıştır. Şiirlerine ince duygular ve açık fikirler hâkimdir. Şiirleri "Divan-ı Muhibbi" adıyla basılmıştır. Türkçenin yanında kendisini Farsça şiirleri de vardır.

Şiirlerinin asıl özelliği vurucu ve çarpıcı anlamların bir anda karşımıza çıkması ve kelimelerin güzelliğiyle pek az ilgilenilmesidir. Şiirlerinden bu sultanın nazik, kibar ve sadeliği seven biri olduğunu öğreniyoruz.

AVRUPALILARIN ÇIRKIN TAHRİKLERİ

Prof. Dr. Hüseyin Mucib Türkleri kötü bilmenin Araplar'da eskiden kalma bir adet olduğunu belirtir. Mucib bu durumun zaferden zafere geçen Türklerin Avrupalılar tarafından nefretle anılmasından kaynaklandığını söylüyor ve devam ediyor: "Onlar Osmanlı'nın kaba, barbar ve vahşi olduğunu her fırsatta tekrarladılar. Onlara göre Türklerin İslam medeniyetinde görünmeleri tarihte benzeri olmayan bir beladır. Bu sözlerdeki yalanları ve iftiraları sergilemeye bile gerek yok, fakat şu kadarını söyleyelim. Türklere bu kadar karşı olanlar elbette Türklerin iyi yanlarını göremezler. Böylesine kin duyanlar, Osmanlıların ilim, kültür, sanat, edebiyat ve medeniyetteki üstünlüklerini toptan inkâr yoluna giderler." diyen yazar, "Avrupalılar Osmanlıların düşmanlarıdır." diyerek Ak emseddin'in mikrobu tarifinden bahşayarak, Piri Reis'in Amerika'nın keşfinden yirmi yedi sene önce, "1465'te Batı Denizi büyük bir denizdir. Bu denizin sonunda bir kıta vardır. Bu kıta Antilla kıtasıdır." demesini anlatmaktadır.

Piri Reis'in amcası Kemal Reis'in emrinde çalışan Rodrigo adlı bir İspanyol'un daha sonra Christophe Colomb'un hizmetinde çalıştığını Piri Reis'in tarif ettiği kıtayı Christophe Colomb'a anlatan yol gösterenin bu İspanyol Rodrigo olduğunu söyledikten sonra böyle devam ediyor. 26 Ağustos 1956'da Amerika'da Georgetown Üniversitesi'nde Piri Reis'in haritasıyla ilgili bir kongre yapıldı. Buraya katılan bütün coğrafyacılar, Piri Reis'in Amerika ile ilgili

haritalarının ola anüstü ke ifler oldu unda birle tiler. Ayrıca Amerikalı bilginler, Antarktika kıtasının varlı ndan ilk bahseden ve bunu haritasında gösterenin Piri Reis oldu unu itiraf etmi lerdir. 20. yüzyılın ikinci yarısında, tam olarak 1952 tarihinde ancak ileri teknoloji ve ses yankılanması kullanılarak ke fedilen Antarktika 16. yüzyılda Piri Reis tarafından nasıl ke fedildi? te inanılmaz bir gerçek, diyen bu bilginler, hayretlerini bildirmi lerdir. Piri Reis Macellan'dan çok önce dünyanın yuvarlak oldu unu bildirmi ti. İlk havan topunu Fatih kullanmı tır. Osmanlı medeniyetinin ilimle ha ır ne ir oldu unu ispatlayan ba ka bir delil de Osmanlı tıp kurumunun ula tı ı düzeyidir. Osmanlılar ruhsal hastalıklar için özel hastaneler de kurdular, oysa 18. yüzyıla gelinceye kadar Avrupalılar, hastanın vücudundan eytanı kovaca ız diye akıl ve sinir hastalarını ate lerde yakıp durmu lardı.

Avrupa'nın karanlıklar içinde bo u tu u dönemlerde Osmanlılar ruhsal hastalıkları tedavi için musikiden de büyük ölçüde yararlanıyorlardı. Günümüzde Amerika bile ancak 1956'dan itibaren akıl ve sinir hastalarını müzikle tedaviye ba lamı lardır.

Akıl hastalıkları kitabında Prof. Dr. Craft Agabeyng: "Avrupalılar akıl hastalarını tedavi etmeyi Osmanlı'dan ö rendi." der.

OSMANLI SOSYAL S STEM

Osmanlılar sosyal hizmetleri vakıflara bırakmı lardı. Bu, Osmanlı Devleti'nin iktisadında temel bir esastı.

Osmanlı sisteminde cami bir külliye idi. Cami üniversiteden kütüphanesine ve a evine kadar uzanan geni bir alanı kapsıyordu. Cami, ilmi ve dini bir bütünlü ü temsil ediyordu.

ARAPLAR OSMANLILARA KUCAK AÇTILAR

Prof. Dr. Muhammed Harp, Mısır'da bir üniversitedeki tarih kongresinde Arap halkının Osmanlıyı nasıl kar ıladı ı tartı ılıyordu. Profesörlerden biri öyle dedi: "Kuzey Afrika Arapları, Osmanlıları ba ırlarına bastılar. Kanuni Sultan Süleyman'a ba vurup, Kuzey Afrika'nın bütünüyle Osmanlı topraklarına dâhil edilmesini istediler. Fakat Do u Arapları Osmanlıları iyi kar ılamadı."

Bu Profesör, arktaki Araplar iyi kar ıladılar mı? , diye olumsuz bir soru sormu tu. Ben buna soruya "EVET" cevabı veriyorum ve diyorum ki: "Do u Arapları da Batı (Magrib) Arapları gibi Osmanlıları iyi kar ılamı , ba ırlarına basmı lardır. unu da ekliyorum; do udaki Araplar, Osmanlılar, Suriye ve Mısır'a girmeden çok önce, onların gelmesini bekliyorlardı.

Suriye halkı gibi Mısır halkı da güçlü ve İslam'a bağlı bir devletin himayesi altında İslam birliğine katılmak istiyordu.

Muhammed Harp bir hatırasını da şöyle anlatıyor: “Bir gün komünün misafiri gelmişti. O anda komün evde de idi. Komün gelene kadar birkaç saat ben ayrıladım. Kütüphanemde II. Abdulhamid'le ilgili bir kitap görünce bana “Kuzey Afrika camilerinde cuma hutbeleri hala Abdulhamid adına okunur. Müslümanların Halifesi Sultan Abdulhamid için dualar edilir. Biz kendisini daima hayırla yâd ederiz.” dedi.

Hindistan'ın bazı bölgelerindeki camilerde de yine bugün bile hutbeler Abdulhamid adına okunmaktadır. Bu gerçeği oraları bizzat gezip görmüş, bir dostum heyecanla anlatmıştı.

OSMANLI KILIÇLA MI AYAKTA KALDI?

Hülasa hiç kimse Osmanlı Devleti'nin kılıçla kurulmuş ve kılıçla yayılmış olduğunu söyleyemez. Hangi akıl 600 seneden fazla bir süre, medeni bir devletin kılıçla ayakta kalmasını savunabilir? Tarihçiler iyi bilirler ki bir devletin ömrü onun medeniyette ilerlemesiyle doğru orantılıdır. Bunun tersi de doğrudur.

Romalılar dört yüzyıllık tarihlerini güçlü medeniyetlerine borçludurlar. Osmanlı Devleti'nin Roma İmparatorluğu'ndan çok daha uzun süre ayakta kalmasını unutmamalıyız.

Kılıçla bir devlet kurulsa bile, kılıçla medeniyet kurulamaz. Kılıçla devlet ayakta kalamaz.

Prof. Muhammed Harp böyle söylüyor:

**21. ASIRDA İNSANLIK, OSMANLI'YI VE ONUN HAK GÖRÜSÜNÜ VE
TÜRK'ÜN ADALETİNİ ARIYOR.**

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün Cezayir'i ziyaretinde Dışişleri Bakanımızı makamında kabul eden Cezayir Cumhurbaşkanı Buteflika, Abdullah Gül'e İngilizlerin kurduğu, İngiltere uluslar topluluğu gibi, “OSMANLI ULUSLAR TOPLULUĞU” kurmayı önerdi ve şöyle devam etti: “İngiltere bu topluluğu sömürgeci olarak gördük. Güçlü ve hak görülmesi Osmanlı düzenini günümüz dünyasına uygulanmaz mı ona bakmalıyız. Biz Osmanlı'nın bir parçasıyız. Osmanlı'yı biz davet ettik ve gitmesini hiç istemedik.” (12 Nisan 2005 tarihli Hürriyet Gazetesi)

SLAM ÖRGÜTÜ KONFERANSI, MALEZYA

Malezya'nın baş kenti Kuala Lumpur'da bulunan slam örgütü Konferansı toplantısında bir konuşma yapan Malezya Başbakanı Mahathir Muhammed slam ülkelerinin acıklı halini dile getirirken Osmanlı'dan söz ederek Araplara çattı. Özetle şöyle diyordu: “Osmanlı İmparatorluğu Avrupa Sanayi Devrimi'ndeki gelişmeleri yakalayamayarak Avrupa elbisesi slam'a uygun mu değil mi tartışmaları arasında güçlü Avrupa uluslarının gerisine düştü.”

Başbakan Mahathir Muhammed konferansta bulunan Arap ülkelerine de Osmanlı örneği kullanarak çattı. Böylece Türk İmparatorluğu kendini savunamaz hale geldi. Araplar da bunu fırsat bilerek bu Türk yönetiminden kurtulmak isteyerek, slam dümanlarıyla birliktelik yaptılar. Müslüman Türk İmparatorluğu yıkılıp toz duman kalktı o zaman Araplar gördükleri Müslüman bir yönetimden, İngiliz ve Fransızların boyunduruğu altına girmişlerdi. (28.06.2000 tarihli Türkiye ve Hürriyet Gazeteleri)

TÜRK'Ü SEVMİYEN MÜSLÜMAN OLUR MU?

Mehur Mısırlı slam âlimi Muhammed Abduh, Osmanlı Türk hakanı Abdulhamid'e yazdığı bir layihada şöyle diyor: “TAKAT ED YORUM Kİ BU ZAMANDA MANIN ARTLARININ BİRİNCİSİ ALLAH'A MANDIR. İKİNCİSİ PEYGAMBER'E MANDIR. ÜÇÜNCÜSÜ DE OSMANLI DEVLET'İN BEKASINA MANDIR.” Zira bu devlet yıkılırsa Âlem-i slam perişan olacak, sahipsiz kalacaktır.

Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek, Körfez Savaşı öncesi Kahire'de yapılan Arap Birliği toplantısında şöyle diyordu: “OSMANLI DA İLDIRAK DE TESBİH TANELERİ GİBİ İLDIRAK. OSMANLI VARKEN BİRLEŞTİK, TAYBARLIYDIK.”

Eğer bugün Balkanlar'da ve Ortadoğu'da sulh, sükun isteniyorsa bu, Amerika'nın ve İsrail'in zulmünün ve acımasız tutumunun son bulması, Osmanlı'nın adaletinin ve hoşgörüsünün hâkim olmasıyla mümkündür. Bundan birkaç yıl önce İsrail başbakanının bir itirafı olmuştu. Medyaya da intikal eden bu sözleri şöyleydi. “OSMANLI BURADA BİR MANGA ASKERLE HUZUR SAĞLIYORDU.”

“ORTADOĞU'YU TÜRKLERE GERİ VERELİM”

ABD eski Dışişleri Bakanı Henry Kissinger Ortadoğu'daki barış olanaklarını anlatırken, “Ortadoğu'da barış yapmanın en iyi yolu, tümünü Türklere geri vermektir.” diye espri yaptı. Henry Kissinger 'The Week' dergisinde düzenlenen bir öğle yemeğinde Ortadoğu

sorunu ve bölgedeki barı olanaklarını anlattı. Kissinger, yemekte bulunan eski dostu Atlantik Records firmasının sahibi Ahmer Erteğün'e yaklaarak onu kucakladı. İnda: "Ahmet, Ortado u'da barı yapmanın en iyi yolunu gizli tuttum. Bunun yolu tümünü Türklere geri vermek ve Osmanlı mparatorlu u'nu yeniden yaratmaktır." esprisini yaptı.

Kissinger yıllarca ABD dı i leri bakanlı ı yapmı , dünyanın önde gelen politikacılarından biridir. Yahudi kökenlidir. Espri ekinde de olsa inandı ını söylemi tir.

Yeniden büyük cihangir Yavuz Sultan Selim Han'a dönelim. Bir buçuk yılı a an bir zaman stanbul'dan uzak, her an sefer halinde aynı zamanda iki büyük meydan muharebesi ve orta çapta birçok sava veren ordu arasında "Mısır'ı fethettik, artık i imiz kalmadı." Mealinde sözler ediliyordu. Fakat hiçbir kumandan bunu Yavuz'a söylemek cesaretini gösteremiyordu. Nihayet büyük âlim, air ve tarihçi Müftü-ül Sakaleyn ismiyle maruf bn-i Kemal (Kemal Pa azade)'e ba vurarak umumi arzunun padi aha ula tırılmasını rica ettiler. Bir gün Yavuz Sultan Selim Han ile at gezisine çıkan Kemal Pa azade sohbet halinde iken padi ah "Ordu ve kumandanlar arasında ne konu uluyor, efendi hazretleri?" diye sorunca fırsatı kaçırmayan Kemal Pa azade, "Padi ahım! Nil kenarında gezinti yaparken askerlerin memleket hasretiyle dolu yanık türküler okudu unu gördüm. Askerlerin dönmek arzusunda oldu u kanaatindeyim." diyerek, kendi uydurdu u türküyü okumu tur:

*Nemiz kaldı bizim Mülk-i Arab'de
Nice bir dururuz am-u Haleb'de
Cihan halkı kamu ay ü Tareb'de
Gel gel ahi gidelim Rum illerine*

Türküyü dinleyen Yavuz, Kemal Pa azade'nin uydurması oldu unu anlamı fakat kızmamı tı. Umumi iste in bu oldu una kanaat getiren hakan hemen yolculuk hazırlı ına ba lamı tı. 13 Eylül 1517'de Mısır'dan ayrılan Padi ah, Sadrazam Yunus Pa a'nın ulu orta konu arak Mısır Seferi'ni tenkit etmesine kızarak idam ettirmi , sadaret makamı için stanbul muhafızlı ı görevini yürüten büyük Türk veziri Piri Mehmet Pa a'yı "Mühür-ü Hümayun"u almak üzere am'a ça rılmı tır. Âlimlere kar ı büyük hürmet besleyen Yavuz, onlarla at ba ı sohbet ederek Suriye'ye ilerlerken Kemal Pa azade'nin atının aya ından sıçrayan balçık padi ahın kaftanını çamur içinde bırakmı tı. Korku ve tela a kapılan bn-i Kemal'a Yavuz tebessüm ederek: "Üzülmeğiniz hocam, sizin gibi bir âlimin atının aya ından sıçrayan çamur benim için bir ereftir. Öldü üm vakit bu çamurlu esvabı sandukam üzerine koysunlar." diye vasiyet etmi tir. (smail Hami Dani ment, zahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c. 2, s. 45)

O anda arkasından çıkardı ı kaftan muhafaza edilmi , büyük cihangir ölünce vasiyeti yerine getirilerek kaftan sandukasına örtülmü tür.

25 Temmuz 1518 günü 2 sene 4 ay 20 gün sonra payitahta (İstanbul'a) ulaşan Yavuz Selim Han, İstanbul'da halkın büyük bir karışılma hazırlığı yaptığını öğittince, gece vakti yanında birkaç kişi olduğu halde kayıba binmiş, gizlice Topkapı Sarayı'na çıkmıştır. Ertesi gün padişahın sarayında olduğu öğrenilince hiçbir merasim yapılmamıştır.

İstanbul'da dokuz gün kalan Yavuz, Edirne'ye hareket ederek Batı işlerini düzene koymuş, barış antlaşmalarını yenileyerek Avrupa'nın uykusunda yararlanmak istemiştir. Niyeti, İran'ın işini bitirmek, sonra da Avrupa'ya dönmektir. Bilinmeyen bir sefer için hummalı bir hazırlık vardır. Anadolu'da 60.000 asker toplanmış, gemi yapımına hız verilmiştir. Padişah'ın, Vezir-i Azam Piri Mehmet Paşa'yla yaptığı konuşma dikkate alınırsa, seferin Batı'ya, Hıristiyan dünyasına karşı yapıldığı açıkla en uygun olanıdır.

Bir gece uykusu kaçan Yavuz, dünyanın birkaç hükümdara yetmeyecek kadar küçük olduğunu ve özellikle küffar-ı hak-sar memalikinde taş sahibi hükümdarların bulunmasını kendi için ayıp sayılacağını düşünerek sabahı erken ve erkenden Piri Paşa'yı çağırarak ona: "Allah'ın inayetiyle bu kadar askerim, hazinem ve gemilerim var. Böyle olduğu halde Sevahiri-i Frengistan'da Papa, Francesco, İspanya ve Venedik gibi Kefere-i Fidneçü padişahlık davasını ederler. Başlarına taş koyar, para bastırır ve yeryüzünde bunun kullanılmasını sağlarlar. Bu hal benim gafletimden, senin de ihmalinden meydana gelmiştir. Bundan sonra teveccühüm Hıristiyan memleketlerine olacaktır. Bu sebepten dolayı büyük bir donanmanın hazırlanması lazımdır." Böylelikle Yavuz, hedefi göstermiş oluyordu.

Yavuz Sultan Selim, bir gün dönemin büyük âlimlerinden olan Hasan Can ile saray bahçesinde gezerken, omuzları arasında azap veren bir ağrıdan bahsetmesi üzerine, padişahı muayene eden Hasan Can, etrafı kızarmış bir çıbanbaşı bulmuş ve bir merhem sürmesini teklif etmiş ise de bu isteğini padişaha kabul ettirememiştir. O geceyi ızdırıp içinde geçiren padişah, ertesi gün hamama girip henüz tamamıyla olgunlaşmamış çıbanı sıktırıp fazlaca zedeletmiş, hamamdan çıktıktan sonra da huzuruna giren Hasan Can'a: "Sözünle amel etmedik ama kendimizi helak ettük." demiştir. Çıban süratle büyüyüp azdığı halde, padişah bu duruma ehemmiyet vermeyip 31 Temmuz 1520'de İstanbul'dan Edirne'ye hareket etmiştir. Yolda da hiç kimseyi dinlemeyip ata binmesi üzerine rahatsızlığı gittikçe artmış, çıban açılmış ve nihayet Çorlu civarında Sırt Köyü'ne vardığı zaman, daha ileriye gidemeyecek bir hale geldiğini için orada ordugâh kurulmuştur. İki aya yakın bir zaman burada konaklayan Yavuz, durumun kötüye gittiğini sezince Vezir-i Azam Piri Mehmet Paşa'yı ordugaha çağırarak, başbaşa konuşuktan sonra şehzade Süleyman'ın da çağırılmasını emretmiştir.

Ölürken yanında bulunan Hasan Can ile arasında şu mehur konuşma geçmiştir:

"-Hasan Can bu ne haldir?"

-Sultanım, Cenab-ı Hakk'a teveccüh idüb Allah'la olacak zamandır.

-Bizi bunca zamandan beri kimin ile bilirdin? Cenab-ı Hakk'a teveccühümüzde kusur mu fehm itdün?

-Ha a ki bir zaman zikr-i Rahman'dan gafil mü ahade itmü olam, lakin bu zaman gayr-i ezmana benzedü ü cihetden ihtiyaten cesaret itdim.” deyince padi ah bir an susmu , sonra Sure-i Yasin tilavet eyle demi ve onunla birlikte Yasin Suresi'ni bir defa okumu , ikinci defa okurken Hakk'ın rahmetine kavu mu tur.

Vezir-i Azam dâhil olmak üzere di er vezirler ölüm haberini ertesi gün Otag-ı Hümayun'a geldikleri vakit ö rendiler. Yavuz'un ölümü ehzade Süleyman gelene kadar ordudan gizli tutuldu. Cenazesi stanbul'a getirilen Yavuz'u Edirnekapı'da büyük bir kalabalık kar ılamı , genç padi ah Süleyman, bizzat tabutun altına girerek omzunda ta ımı , Büyük Türk Cihangiri'nin namazını devrin büyük âlimi eyh'ül- slam Ali Cemali (Zembilli Ali) Efendi kıldırma tır.

8 sene 4 ay 28 günlük saltanatı müddetince bir asra sı mayacak kadar büyük i ler ba aran Yavuz, babasından devraldı ı 2.373.000 km²'lik imparatorluk topraklarını 4.184.000 km² geni leterek 6.557.000km²'ye çıkarmı , o lu Süleyman'a koskoca bir cihan devleti ve yenilmez bir ordu bırakma tır. Üstün bir kumandan, de erli bir air olan Koca Yavuz, iddeti kadar adil, azameti kadar mütevazı, aynı zamanda kadir inastı.

Bir keresinde stanbul Hıristiyanları'nın yaptı ı bir münasebetsizli e kızarak bütün Hıristiyanların ba ının kesilmesini emretmi ti. Tela a katılan devlet erkânı, durumu eyhü'l- slam Zembilli Ali (Cemali) Efendi'ye anlatarak padi ahı kararından vazgeçirmesini rica ettiler. Ricayı kabul eden Zembilli Ali Efendi Yavuz'un huzuruna çıkarak: “Efendimiz, dedeniz Fatih Sultan Mehmet Han Hazretleri stanbul'u fethettikleri vakit bütün Hıristiyanların mal ve canlarına dokunulmayaca ına dair yazılı bir ferman vermi ti. Büyük ve anlı dedenizin verdi i emri geri almak sizin anınıza yakı maz.” Demi ti. Yavuz canı sıkılmı , odanın içinde birkaç defa dola tıktan sonra: “Ya öyle mi? Fermanı getirsinler görelim.” dedi. Ali Efendi sükûnetle cevap verdi: “Bu ferman bir yangında yanma tır.” Yavuz bunu i itince fevkalade sevindi ve: “Ben fermanı görmedikçe, stanbul'da Hıristiyanların kafasını kesmekten vazgeçmem.” diye diretti. Zembilli Ali Efendi derhal cevap verdi: “Acele buyurmayınız efendimiz. Ferman yandı ise fermanı hatırlayan iki Müslümanın ahitli i kâfidir. Dedem Fatih stanbul'u alalı 70 yıl oldu.”

O zamanı hatırlayacak adamın hiç olmazsa doksan ya ında olması lazımdır. imdi bu ya ta kimse yoktur.

Ali Efendi önceden hazırladığı doksan yasında iki ihtiyarı Yavuz'un huzuruna çıkardı. Bu iki ihtiyar Fatih'in böyle bir fermanı olduğunu söylediler. Bu ehadet üzerine Yavuz emrini geri aldı. (Zuhuri Danişman, Osmanlı Padişahları, s. 249)

ki büyük insanın daha birçok maceraları vardır. Bir gün hazine bekçilerinin bahazinedara karşı isyan tipi davranışlarına kızan Yavuz yüzelli kişinin idamını emretti. Durumdan haberdar olan eyhülislam derhal saraya gitmiş, divan toplantısı olmasına rağmen kapıyı itip içeri girmişti. Vezirler derhal ayağa kalkarak Ali Efendi'ye başkötüde yer gösterdiler. Zembilli Ali Efendi Yavuz'a:

“150 kişinin idamını emretmişsiniz. Müftü olarak vazifemiz, İslam hükümdarının ahiret umurunu muhafaza etmektir. Şer'an katillerine dair delil mevcut olmadığından bu yüzelli kişinin affını isterim.” dedi.

eyhülislam'ın müdahalesine can sıkılan Yavuz: “Efendi! Bu İslam devleti idir. Ulemanın buna karşıması devlet işlerinin bozulmasına sebep olur. Bu İslam bir siyaset ve idare işidir.” Müftü iddetle ısrar ediyordu: “Bu mesele sizin ahiret umurunuzdandır. Buna karşı mamız bizim vazifemiz icabıdır.” Bir sözle vezir kellesi uçuran Yavuz, peki affetik, dedi.

Müftü Ali Efendi gayet sakin “Ahirete ait vazifemiz bitti. İmdi mürüvvete ait sözümüz vardır.” dedi. Yavuz hayretle hocanın yüzüne bakarak: “Nedir?” dedi. “Bu adamları vazifelerinden attınız. Bu hale göre sokaklarda dileneceklerdir ki bu da saltanatına layık değildir. Yine eski vazifelerine alınmaları lütfunda bulunmanızı dilerim. Yavuz tatlı tatlı güldü: “Öyle olsun” dedi ve hocayı kapıya kadar uğurlayarak taltif etti. (Zuhuri Danişman, Osmanlı Padişahları, s. 427)

Şah İsmail'e büyük hıncı olan Yavuz İran'a ipek ticaretini yasaklamıştı. Emri hilafına hareket eden dört yüz kırk tüccarın idamını emretti. Yine karısına Ali Efendi çıkmıştı: “Padişahım bunların katli caiz değildir.” Hiddetlenen Yavuz: “Âlemin üçte biri için üçte ikisinin katli caiz değildir mi?” dedi. “Evet, ancak büyük karı kılıklara sebep oldu bu takdirde mubah olur.” Yavuz: “Emrime muhalefetten büyük suç mu olur? Memleketinde emri geçmeyen padişahın hükümetinin zevali yakın değildir mi?” Müftü: “Ama bunların muhalefeti sabit değildir.” Yavuz sertleştirdi: “Devlet işlerine karşı haklarımız değildir.” “Bu nevi işler ahiret umurunuzdandır ve bizim karşı haklarımız vardır. Bunları serbest bırakmazsanız büyük azaba müstahak olursunuz”. diyen Müftü Yavuz'u selamlamadan dönüp gitti. Yavuz hayatında böyle bir hakarete uğramamıştı. Bir an hiddete kapılarak atının dizginlerini çekti ve sonra vazgeçti ve yürüdü. Bir müddet sonra kırk tüccarları affetti. (Zuhuri Danişman, Osmanlı Padişahları, s. 429)

Dindar ve ulemaya hürmetkâr Yavuz son derece kadir inastı. Çok sevdi i büyük Türk veziri Piri Mehmet pa a i lerinin çoklu undan ikâyet ederek padi ahtan bir yardımcı istedi. Rumeli Beylerbeyi Çoban Mustafa Pa a'nın olmasını talep etti. Sultan Selim: “Ben deli olmadım öyle bir adamı tayin edeyim.” diye kabul etmemi , aradan bir müddet geçince Piri Pa a yeniden rica edince, mademki ısrar ediyorsun senin vezirin olsun, diyerek kabul etmi ti. Bir hayli zaman sonra padi aha yakla an Çoban Mustafa Pa a bir punduna getirip Yavuz’a Piri Pa a’yı kötüleyince Yavuz elindeki okla Mustafa Pa a'nın kafasına vurarak:

“Bre mel’un! Bunca zamandan beri hizmetimi gören Türk’ün do ru ve yanlı mını bilmez miyim? Kalk sen benim vezirim de ılsın. Anın vekilisin ve bu rütbeye anın arzıyla nail oldun.” diyerek öldürmek istemi se de yine Piri Mehmet Pa a padi aha rica ederek kurtarmı tır. (smail Hakkı Uzun Çar ılı, Osmanlı Tarihi, c. 2, s. 304)

hanetleri affetmedi i gibi hizmetleri de unutmayan Yavuz, vezirlerin kâbusuydu.

Piri Pa a bir gün usanarak: “Padi ahım, eninde sonunda bir bahane ile beni öldüreceksiniz. Hemen bir an evvel halas etsen münasıptır.” sözleriyle ve yeisle teessürünü izhar edince bu söze bir hayli gülen Yavuz Sultan Selim:

“Benim dahi bu mana muradım, lakin yerini tutar bir adam bulunmaz. Yoksa seni muradına eri tirmek kolaydır.” sözüyle kadir inaslı mını göstermi ti.

Yavuz Sultan Selim slam ülkelerinin fethinden sonra, bir gün Vezir-i Azam Piri Pa a’yı ça ırır: “Piri lalam! Allah’ın emri ile Mısır’ ı feth eyledik; Hadim ül- Haremeyn unvanı ile muazzez olduk. Her gitti imiz tarafta ‘Fetihler nasip oldu ve emrinize muhalefet edecek kimse kalmadı. Bu vaziyette devletin zevali ihtimali var mıdır.’ deyü buyurmu lar.” Vezir de cevabında: “Yüce cedleriniz koydukları kanun ve kaideler icra olundukça bu devletin zevali muhaldir.” der ve “Evlatlarınız hilafeti zamanında akılsız vezir-i azam tayin olunur; rü vet kapıları açılarak mansıplar ehline verilmez; devlet i lerinde kadınların hükmü yürürse o zaman bu devletin ihlali mukarrer olur.” diye ilave eder. Bunun üzerine dü ünçeye dalan Yavuz Sultan Selim: “Allah’ım bizi koru.” duasını yapar ve Piri Pa a’ya ihsanlarda bulunur.

Lüks ve israfa iddetli kar ı olan Yavuz sadeli i severdi. Bütün emeli her ihtimale kar ı devlet hazinesini de dolu tutmaktı.

Hazine defterdarı Abdü’s Selam Bey’i ça ırarak, Sirkeci ile Sarayburnu arasında bir kö k yapılmasını emretti. Yapılan kö kü gezen Yavuz kö kü lüks bularak defterdarı ha lamı , ben senden bir gölgelik istedim. Sen ise lüks bir kâ ane yapmı sın. Ben bu kadar para sarfına ruhsat vermemi tim, diyince zenginli i ile ma’ruf olan Abdü’s Selam Bey kö kü kendi malından hediye olarak yaptı mını arz ve kabulün istirham ederek vaziyeti kurtarmı tı. (smail Hakkı Uzunçar ılı, Osmanlı Tarihi, c2, s305)

Yerli ve yabancı, dost, dü man bütün tarihçiler Yavuz Sultan Selim Han'ın emsalsiz bir kumandan, milli konularda hassas, devlet idaresinde tavizsiz, ahsi hayatında mütevazı oldu unu söylerler.

F.Grenard Yavuz'u öyle tarif ediyor: "Yemeklerinde a açtan yapılmı bir kâse içinde bir tek çe it yemek yiyen, sert, zalim, air hem de iyi bir air, katı bir askerdi."

Bütün Avrupalı tarihçilerin büyük Türk hakanlarına kar ı kullandıkları zalim sözcü ünü Grenard'ın kullanması da tabidir. Hâlbuki Yavuz'un ortaya çıkı ı bir taç ve taht meselesinden ibaret de ildi. O, babasına kar ı harekete geçti i zaman devlet do udan ve güneyden olmak üzere iki kuvvetin, tehdidin baskısı altında idi. htiyar ve aciz padi ah bir kö eye çekilmi , devletin idaresini Hadım Ali Pa a ile bir avuç muhteris dev irmenin insafına terk etmi ti. Bu ortam içinde devlet dizginlerini kuvvetli pençesine geçiren Yavuz tam anlamıyla milli kahraman sekiz yıllık hakanlık döneminde yaptı ı fütuhatla e siz bir cihangir ve 'Türk Cihan Hâkimiyeti' felsefesinin takipçisi ve taktikçisidir.

DEVLET- EBED MÜDDET inancıyla yola çıkan büyük dehalar elbette ki önüne çıkan engelleri a arak ufak tefek pürüzleri temizleyecektir, devletin bekası için giri ti i mücadeleden alıkoymak isteyen bir iki vezirin kellesini koparmasını zalimlik saymak kast'ı mahsusa ta ıyan hümanistlerin o büyük kahramanı küçültmek için attıkları çamurdan ba ka bir ey de ildir.

*Bir gün çalındı nevbet-i takdir rihlete,
Ukbada yol göründü Huda'dan bu davete;
Doldukça doldu gözleri e k-i firak ile
Kudretli padi ah veda etti millete
Tevhit maksadiyla geçirmi ti ömrünü,
Ref etti arma anını der ah-ı vahdete;
Rayatı gölgesinde feda-yi hayat eden,
Ervaha pi dar olarak girdi cennete;*

Büyük Türk âlimi Müftü'l Sakaleyn Kemal Pa azade'nin dedi i gibi o, asrın güne i idi. O, az zamanda çok i yapmı , güne gibi gölgesi uzun, zamanı çok kısa olmu tur.

Bu büyük Türk'ün ölümüne a layanlar oldu u kadar sevinenler de olmu tur. Devletim ve milletim diyenler gözya ı dökerken, Türk'ün iç ve dı dü manları bayram yapmı tır. Koca Türkmen'in faslını yüre i yaralı ba ka bir Türkmen'in ruhundan fı kıran mısralar ile bitirelim:

*Ruhunu Sultan Selim'in Ya Allah
Gark-ı Rahmet kıl bi-Hakk-ı Fatiha*

Kim vefatına onun tarihidir

Ehl-i iman ruhu için Fatıha.

bn-i KEMAL

MUHTEMEL SÜLEYMAN

1495 yılında Trabzon’da dünyaya gelmiştir. Tarihçiler ehzadenin doğum haberini müjdelemek için köşkü saray hizmetçilerinin Trabzon Valisi ehzade Selim’i selamlaşırken Kur’an okurken bulmuşlar, bu mesut hadiseden haberdar etmişler, sevinç içinde babasını kaldıran Selim ‘Adını Süleyman koydum’ diyerek büyük bir hüsnü içinde okumasına devam etmiştir. O anda Selim’in okuduğu kısmın Neml Suresi 30. ayet olduğu zikredilmektedir. Ayet mealen şöyledir: “O muhakkak ki Süleyman’dandır ve O (mektubun ilk satırı) Bismillahirrahmanirrahim’dir.”

İstanbul’da büyütülen Süleyman 10 yaşına girdiği zaman babası Selim’in müracaatı üzerine II. Bayezid tarafından Bolu’ya sancak beyi olarak gönderilmiştir. Selim, ehzade Ahmet’in itirazı (kıskanarak itirazı) üzerine Bolu’dan alınarak Kefe’ye nakledilmiştir, hadiseye içerleyen Yavuz, Trabzon’dan kalkıp Kefe’ye gelmiş o bölgenin vilayetini de bizzat idare ederek Gürcülere karşı akın yapmıştır. Bundan sonra babasının o bölgeye reva gördüğü tutumu hazmedemeyerek Rumeli’de sancak talebinde bulunmuştur.

30 Eylül 1520 tarihinde Yavuz’un tek varisi olarak Türk-Osmanlı Cihan Devleti tahtına oturan Süleyman yirmi beş yaşını henüz ikmal etmemiştir. Arzularını gerçekleştirecek her türlü imkânı sahip bulunuyordu. Dünyanın en kuvvetli ordu ve donanması, en düzenli devlet teşkilatı, zengin ülkeler, muntazam maliye ve dünyanın en kabiliyetli milleti emrinde idi.

Babasının aksine Avrupa’yı hedef seçen Muhtemel Süleyman 18 Mayıs 1521’de ilk sefer-i hümayununa çıkmış, II. Bayezid tarafından muhasara edildiği halde fethi müyesser olmayan Avrupa’nın kilit noktası olan Belgrad üzerine yürüdü. Üç ay on bir gün devam eden birinci sefer semeresini vermemiş, Belgrad’ın düşmesiyle Avrupa’nın bel kemiği kırılmış oluyordu. Henüz tahta oturalı 1 yıl olmadan ilk zaferini kazanan Süleyman, Türk Akdeniz’in kangreni haline gelen Rodos’a, Ortadoğu’da Hıristiyanlığı son kalıntısı haydut yuvasını da yırtıp yok etmek amacıyla 16 Haziran 1522 günü İstanbul’dan ayrılarak ikinci seferine çıkan büyük Türk hakanı 214 yıldır devam eden Rodos Haçlı Devleti’ne 20 Aralık 1522 tarihinde son vererek Türk ticaret gemilerinin ve Akdeniz’in kesin emniyetini sağlamış oluyordu. Bu arada Avrupa’da büyük hadiseler oluyor, ahlaksızlığın içine yuvarlanan kilise her türlü rezaleti işleyen papazlar, cemiyeti avucunun içinde tutuyordu.

Avrupa bir iç harbin içinde bulunuyordu. Papa bile kendisine gönderilen elçileri Roma varolarında soyduruyor, cinayetleri iyleyerek kendi kendisinin günahını çıkararak, kız karde iyle zina eden ve kızını hamile bırakanlar Papa VI. Alessendra ve Sigismonda kızlarını hamile bırakan ke i lerin baında geliyordu. Papa III. Paulus'un o lu Pierluigie Fana Piskoposu rahibeye zorla tecavüz etmi ti. Hiçbir rahibe yoktu ki hiç olmazsa rahiplerle dü üp kalkmasın. (Yılmaz Öztuna, Osmanlı Padi ahlarının Hayat Hikâyeleri, s.277)

Rezalet çukurunun içindeki Avrupa bütün ümidini spanya Kralı, aynı zamanda Almanya mparatoru olan Charles Quint'e ba lamı tı. Türkiye Devleti tarafından V. Karlos olarak nitelendirilen bu genç kral spanya, Almanya, Avusturya, Hollanda, Belçika ve talya'nın büyük bir kısmıyla Amerika'da sömügelere sahip Hıristiyan dünyasına hâkim dı görünü üyle acayip bir dev manzarası arz ediyordu.

O sırada Garp Hıristiyanlı ı biri dini biri de siyasi olmak üzere iki buhran içinde sarsılıp kıvrılmakta idi. Siyasi buhran Almanya mparatoru Charles Quint ile Fransa Kralı I. Fransuva arasında sürüp giderken, Lutter'in ortaya attı ı Reform Hareketi Katolik Birli ini inhilale u ratmı tı. Avrupa'ya tamamen hâkim olmak isteyen Charles Quint ile varlı mı sürdürmek isteyen Fransa Kralı I. Fransuva kar ı kar ıya gelmi 24 ubat 1525'de yapılan meydan sava ı, Fransuva'nın ma lubiyeti ve esaretiyle son bulmu tu. te bu hadiseden sonraki 6 Aralık 1525 günü Fransız elçisi Kont Jean Frangipani, Cihan mparatoru Kanuni Sultan Süleyman tarafından kabul edildi. Elçi Fransuva'nın annesi Louise de Savoie'den geliyordu. Kıymetli hediyeler takdim eden elçi Fransuva'nın annesi tarafından kaleme alınan mektubu Muhte em Süleyman' a sundu. Louise'nin Türkiye Hakanı'ndan yardım dileyen mektubu öyle idi:

“spanya Kralı arlken, o lum Fransuva'yı Pavi Muharebesi'nde tutup hapseyledi. imdiye kadar o lumun halasının arl'ın insaniyetlerine bırakmı idim. Hâlbuki malumunuz olan insaniyetini icra etmedikten ba ka, o lumun, hakkında hakaret dahi etmektedir. mdi âlemin musaddakı olan azamet ve anınız ile o lumu dü manımızın pençe-i kahrından halas ile ibraz-ı übbehet buyurmanızı zat-ı ahanenizden bilhassa niyaz ederim.” (Mufassal Osmanlı Tarihi, c.2, s. 820)

Ana kraliçe o lunun kurtulu u için bu ekilde yalvarırken, Kral I. Fransuva da mektubunda öyle yardım dile inde bulunuyordu:

“Dünyanın cihad-ı mamuresinden birçok ülke ve biladın hâkim ve padi ahı ve bilcümle mazlumların dedhahı olan Sultan-ı muazzam ve Hakan-ı Mufahham hazretlerine arzım budur ki; Macaristan Kralı Ferdinand'ın üzerine hücum etti inizde biz dahi himmet ve inayetinizle hapisten halas olup spanya Kralı arlken'in üzerini hücum edip öcümüzü alırız.

Siz ki ahın ah-ı Celilü' - anısınız. Onun hakkından gelinmeye inayet buyruldu u halde bundan böyle bende-i nimet inasınız i tibah buyrulmaya.” (Mufassal Osmanlı Tarihi, c.2.s.820)

te bu acıklı ve merhamet dileyen mektupları okuyan cihan padi ahının cevab-ı mektubu da öyledir:

“Allah’a hamd ve peygamberine salât ve selam olsun. Ben ki sultan-ı selatin ve burhan-ül havakin taç bah -i hüveran ruy-i zemin zil’ulah-ı fil arzeyn Akdeniz’in ve Karadeniz’in ve Rumeli’nin ve Anadolu’nun ve Karaman’ın ve Rum’un Vilayet-i Dulkadir’in ve Diyarbekir’in ve Kürdistan’ın ve Azarbeycan’ın ve Acem’in ve am’ın ve Halep’in ve Mısır’ın ve Mekke’nin ve Medine’nin ve Kudüs’ün ve külliye Arap’ın ve Yemen’in ve dahi nice memletlerin ki, abâ-i kiram ve ecdad-ı muazzam, enera’llahu berahinevm kuvvet-i kahireleri ile fethettikleri ve cenab-ı celalet meabım dahi ti -i ate bar ve em ir-i ve zafer-i ni arimle fethyledi im, nice diyarın sultanı ve padi ahı Sultan Bayazıd Han O lu, Sultan Selim Han o lu Sultan Süleyman Han. Sen ki France vilayetinin kralı Francesko’sun. Dergâh-ı Selâtin penahıma yarar adamın Frankipon ile mektup gönderip ve bazı a ır haberi dahi ısmarlayıp memleketinize dü man müstevli olup el-an hapiste idü ünüzü ilam edip halasınız hususunda bu canibeden inayet ve medet istida eylemi siniz. Her ne ki demi iseniz benim paye-i serir-i âlemmesirime arz olunup alâ sebili’t-tafsil ilmi erifim muhit olup tamam malum oldu. mdi padi ahlar sınımak ve hapsolunmak acip de ildir. Gönlünüzü ho tutun, azürde hatır olmayasınız. Öyle olsa bizim aba-i kiram ve ecdad-ı izamımız nurullah-ı merakidehüm daim def-i dü man ve Feth-i memalik için seferden hali olmayıp biz dahi anların tarikine salık olup her zamanda memleketler ve subbu hasin kal’alar fethyleyüp gece-gündüz atımız egerlenmi ve kılıcımız ku anılmı tır. Hak Sübhanehu ve teala hayırlar müesser eyleyüp me iyyet ve iradatı neye mütaalık olmu ise vücuda gele, baki ahval ve ahbar ne ise mezkûr adamınızdan istintak olunup malumunuz ola.’ (Mufassal Osmanlı Tarihi, c.2, s.821)

Avrupa ahvalini yakından takip eden Muhte em Süleyman spanya ve Almanya mparatoru Charles Quint’e kar ı Fransa Kralı I. Fransuva’yı desteklerken Katolik papaya kar ı Protestanlı ı yaymaya çalı an reformcu Luther’i savunuyordu. Dedesi Fatih’in stanbul’u fethi sırasında ve daha sonra uyguladı ı bu siyaset Hıristiyan devletlerin birle mesini önlemi ti. Torunu büyük Süleyman da aynı siyaseti uyguluyor gerek siyasi ve gerekse mezhep ayrılıklarını ayakta tutmayı Türkiye Devleti’nin yararına buluyordu.

Kanuni’den destek bulan Luther Türkleri, Tanrı tarafından Hıristiyanlı ı te’dip, tecziye ve ıslah için gönderilmi millet, sıfatıyla selamlıyordu.

Türkiye ile Almanya henüz sınır komusu değildi. Arada Macaristan bulunuyordu. Güçlü kara ordusuna sahip olan bu devlet Charles Quint'e bağımlı olmayan tek Avrupa devleti idi. Eğer Macaristan da yutulursa devlet tehlikeye girebilirdi. Bütün şartları hesaplayan Türk hakanı 23 Nisan 1526 günü üçüncü sefer-i hümayununa çıkmak üzere İstanbul'dan ayrıldı.

İstanbul-Mohaç arası 1500 kilometrelik yolu 128 günde alan Türk ordusu 29 Ağustos 1526 günü dümanlı Mohaç'ta yakalandı, tarihin en kısa ve kesin imha savaşını verdi. Türk kılıcından kurtulabilen Macarlar, Karasu bataklığında can verdi, Macar Kralı XI. Lajos ve VII. Piskopos da bataklıca gömülenler arasında bulunuyordu.

Macar ordusunun tamamının imhasına mukabil Türk şehitlerinin sayısı yüz elli civarında idi. 31 Ağustos'ta askerine büyük bir resmigeçit yaptıran Kanuni Budapeşte'nin işgalini emretti, cana ve mala dokunulmaması için kumandan ve askere sert ve kesin buyruk verdi.

MACARİSTAN'IN FETHİ

1 Eylül günü Türk ordusu hiçbir mukavemet görmeden şehre girdi. Hâlbuki şehrin muntazam surları ayrıca kuvvetli bir tahkimatı vardı. Kralın maktul dümeni, mehur Macar ordusunun tamamen imhası panik yaratmış, maktul kralın karısı olan Charles Quint'in kız kardeşi Prenses Maria daha ilk bozgun haberini alır almaz ülkesini terk ederek Avusturya kralı olan kardeşi Ferdinand'ın yanına kaçmıştır. Şehrin ileri gelenleri muzaffer Türk hakanını merasimle karşılayarak Budapeşte'nin anahtarlarını Kanuni'ye bizzat teslim ederek tarihi şehrin can ve mal emniyetini sağlamışlardır.

Muhtemelen Süleyman'ına yakıncı merasimle şehre girdi, Budapeşte'de kaldığı üç gün içinde Macaristan'ın kaderini çizmekle meşgul oldu. Buna göre Macaristan Türkiye imparatorluğuna tâbi bir krallık olacak, Macar tahtına Türk dostu olarak bilinen, Mohaç Savaşı'na katılmayan, Erdel Voyvodası Szapolyo oturacaktı.

Macaristan statüsünü böylece planlayan cihan devletinin büyük babası, 16 Eylül 1526 tarihli fermanı ile Macaristan tacını Szapolyo'ya lütfediyordu.

Sultan Süleyman'ın üçüncü sefer-i hümayunu hedefine ulaşması, Macaristan'ın fethi ile Fransa kralı I. François'ya yardım vaadi yerine getirilirken marifetli Charles Quint'e de ders verilmiş oluyordu.

Gerçekten de; bu seferin devamınca İspanya ve Almanya imparatoru paniğe kapılmış, korkulu rüyalar görmüş, eni tesine yardım elini dahi uzatamamıştır.

Kanuni'nin İstanbul'a dönmesini fırsat bilen Avusturya Kralı Charles Quint'nin kardeşi Ferdinand kardeşi Maria'yı ileri sürerek Macar krallığında hak iddia etmesi üzerine Türklere karşı olan grup tarafından Bratislava şehrinde toplanan ikinci diyet meclisince Macar

krallığına seçildi. Ortada iki kral bir Macaristan devleti vardı. Biri kılıç hakkının tayin ettiği Türkiye imparatorluğu'na tabi, diğeri Charles Quint'ten destek alan kardeşi Ferdinand idi. Türk ordusunun İstanbul'a dönmesini fırsat bilen Avusturya kralı Szapolyo'yu sıkı tırmaya devam etmesi, vukua gelen Tokay Meydan Savaşı'nı kazanarak Budapeşte'yi işgal etmeye muvaffak olmuştur.

te bu hadise üzerine Szapolyo'yu himayeye kararlı oldu. kılıç hakkı olan Macaristan'ı dilediğine verebileceğini beyan eden Muhtem Süleyman, Almanları Macaristan'dan ve Budin'den atmak, Charles Quint'le kardeşi Ferdinand'a gözdağı vermek, yakalayabilirse Alman ordularını imha etmek gayesiyle dördüncü sefer-i hümayuna çıktı. Budin'i, Macar topraklarını yeniden işgal eden Türk ordusu Szapolyo'yu yeniden Macar tahtına oturtmuş, Sekbanbaşı tarafından krallık tacı Szapolyo'nun başına konmuştur. Suratle Avusturya sınırlarını aşan Türk ordusu 27 Eylül 1529 günü Hıristiyanlığın taht ehri olan Viyana'yı kuşattı. Seferin gayesi Viyana'yı dürmek de ildi. Amaç Macaristan'ı yeniden fethetmek, Charles Quint ile Ferdinand'ı takip ve tecziye etmeye matuftu. Bu sebeple ağır muhasara topları getirilmemişti. Muhtem Süleyman böyle yeziat verme niyetinde olmadığından mevsimin geçmesi olmasını da göz önüne alarak muhasarayı kaldırmış, akıncı birliklerini Almanya ve Avusturya içlerine akın için salarken esas ordusuyla 16 Ekim günü Viyana'dan hareket etti. Viyana kuşatması on yedi gün sürmüş, şehir adeta tahrip edilmişti. Bu kadarı kâfi gören kanuni 17 Eylül'de ordusuna bir resmigeçit yaptırmış, askere 250.000 bin duka bahşi dağıtarak tebrikleri kabulden sonra ordu Türkiye'ye müteveccihen yola koyulmuş, 16 Aralıkta İstanbul'a dönmüştür.

Dördüncü Sefer-i hümayun yedi ay yedi gün sürmüş oluyor. Kanuni'nin ordusu emniyet içinde payitahta dönerken Bali Bey'in kardeşi Mehmet Bey ve Malkoçoğlu Kasım Key'in akıncıları Avusturya ve Almanya topraklarının altını üstüne getiriyorlardı. Kasım Bey, Avusturya'yı baştanbaşı çikenken, Mehmet Bey Bavyera'nın merkezi Brunn'u fiilen zapt etti.

Üçüncü bir akıncı kolu Avusturya'yı aşarak sviçre'ye daldı. Ren Nehri'ne kadar ulaştı. Avrupa'da panik yapan bu akın Türk tarihinin de en büyük akın hareketidir. 15. ve 16. asrın da en büyük gerillaları hiç şüphesiz ki. Türk akıncılarıdır.

Büyük airimiz Yahya Kemal Beyatlı'nın mısralarında dile getirdiği gibi:

*Bin atlı akınlarda çocuklar gibi endik,
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik.
Ak tolgalı beylerbeyi haykırıyor ilerle.
Bir yaz günü Tuna'dan geçtik kabilelerle.*

Macar ovaları akıncı cedlerimizden sesleriyle musiki bestelerken 4. Almanya seferi kapanıyor, fakat Türk-Alman mücadelesi bitmiyordu. Türk ordusuyla bir meydan savaşını göze alamayan Charles Quint, Kanuni'nin önünden kaçıyor, mevsimin geçmesi, Muhtemelen Süleyman'ın sefer dönümü fırsat bilerek yeniden harekete geçiyordu. Bu kaçma ve kovalamaca 1529–1556 yılları arasında yirmi yedi sene devam etmiş, gerek karada gerekse denizde yapılan her mücadeleyi kaybeden Charles Quint ümitlerini kaybetmiş hayalperestlerin halet-i ruhiyesi içinde tahtan feragat etmiş, İspanya'yı 16. yüzyılın başlarında, Almanya'yı da Kardeşi I Ferdinand'a terk etmiştir. Tek başına Avrupa İmparatorluğu'nu tahakkuk gayesiyle taç giyen Hasburg Hanedanının bu muhteris genci büyük Türk gücü karşısında aczini idrak ederek İmparatorluk sevdasından vazgeçmiş ve bu unvanın yalnız Muhtemelen Türk Hakanı Kanuni'ye ait olduğunu tasdik etmek zorunda kalmıştır.

Amacımız tarih yazmak olmadığını için zaferleri, seferleri kronolojik olarak yazmak, bütün olayları sıralamak mümkün değildir. Gayemiz büyük Türk milletinin cihan hâkimiyeti inancını ve 'devlet-i ebed müddet' felsefesini, adalet anlayışını izah etmeye çalışmaktan ibarettir. Böylece bu gün Türk milletinin Avrupa'ya bakışıyla cedd-i mübareklerin o Türkmence bakışları arasındaki farklılığı tespit etmektir.

Yeniden geriye dönerek Avrupa hadiselerini kısa özetleyerek ileriye doğru getirelim. Hasburg hanedanından Charles Quint'in Almanya ve İspanya tacını giymesi, Fransa Kralı I. Fransuva'yı mağlup ve esir ederek hapse tıkmaması, kralın ve annesinin muhtemelen Türk hakanına müracaat ederek yardım ricası, Kanuni'nin üçüncü sefer-i hümayunu ve büyük Mohaç Zaferi ve Budapeşte'nin fethi, Szapolyo'nun Macaristan Krallığı'na tayini ile Türk ordusunun çekilmesini fırsat bilen Charles Quint ve Kardeşi Avusturya Arşidükü Ferdinand'ın Macaristan'a taarruzları, Türk hakanı Kanuni Sultan Süleyman Han'ın dördüncü seferi ve Viyana Kuşatması ile Avrupa'nın altına üstüne getiren büyük Türk akınlarını kısaca izah etmiştik.

Hasburglu kardeşlerin rahat durmaması Kanuni'ye ikinci Almanya ve Beinci seferi hümayuna çıkma fırsatı vermiş, 25 Nisan 1532'de 200.000 kişilik ordusu ve 400 adet topla hareket eden cihan padişahı adeta bir seyahat gezintisi yapmış, on bir adet Almanya ve Avusturya kalesi fethedilmesine rağmen memaliki çinenen Hasburg hanedanının kral kardeşleri Charles Quint ve Ferdinand kalabalık ordularına rağmen meydan savaşını göze alamamışlardır. Hâlbuki Kanuni'nin amacı fetihden önce düman ordularını ezmek ve Avrupa'ya metbulunu kabul ettirmektir. Dümanı ininden çıkarmak gayesiyle Ferdinand'ı tahrik ediyor, hesaplamaya, meydan savaşına çağırıyordu.

Kanuni'nin Ferdinand'a hitabı öyledir: "Bu kadar zamandır erlik davasını eder merd-i meydanım dersin. İmdiye de in kaç kerredir ki üzerine geliyorum ve mülküne diledi im gibi tasallut ediyorum, ne senden ne karında ından nam-ü ni an yok. Size saltanat ve erlik davası haramdır. Askerlerinden belki avretinden dahi utanmaz mısın? Belki avrette gayret var. Sende yoktur. Er isen meydana gelesin, Hak Teala Hazretlerinin takdiri neyse yerine gelse gerek. Seninle saltanatı Baç sahrasında üle elim. Reaya fukarası dahi asude olsun, yoksa meydanı arslandan hali buldukça tilki gibi fırsatla ikâr almayı erlik sayma, bu kerre dahi meydana gelmezsen avretler gibi ig ve çıkıık olup dahi padi ahlık tacım urunmuyasın ve erlik adını dile getürmiyesin" (Mufassal Osmanlı Tarihi, c.2, s.855)

Bu hakaret dolu mektuba ra men Hasburglu karde ler gururlarını ayakları altına alarak mektubu cevapsız bırakmı lardır. Sefer mevsiminin geçmesi sebebiyle anlı Türk ordusu anavatana dönmü , stanbul halkı cihangir ordusunu büyük bir co kunlukla kar ılamı günlerce enlik yapmı tır. te bu sefer sonu ki; Ferdinand elçiler göndererek sulh talebinde bulunmu , ran seferine çıkma arzusunda olan Muhte em Süleyman a a ıdaki artlarla bu sulhe avdet etmi tir.

- 1- Kral Ferdinand, Osmanlı Türk hakanını baba ve matbu bilecek ve ancak karde diye hitap etti i, Vezir-i Azam'la müsavi sayılacaktır.
- 2- te bu vaziyetin neticesi olarak Kral Ferdinand Osmanlı ülkesine kendi arazisi gibi riayet edecek ve padi ah da Avusturya'yı kendi ülkesi ve tebaasını da kendi tebaası bilecektir.
- 3- Kral Ferdinand Macaristan üzerindeki veraset iddialarından vazgeçmi ve yalnız Macaristan'ın imal- garbisi ise Garb'ında fiilen hâkim oldu u erit gibi arazi kendisine bırakılmı tır.
- 4- te bundan dolayı Osmanlı himayesindeki Macar Kralı Szapolyo ile Kral Ferdinand arasında Osmanlı mümessillerinin nezareti altında bir hudut hattı çizilecek ve bu hudut Türkiye tarafından ayrıca tasvip edildikten sonra muteber olabilecektir.
- 5- Eski Macar kraliçesi ve Kral Ferdinand'ın kız karde i Maria'nın kocasından varis oldu u malikâne mai etine medar olarak merhameten kendisine ihsan edilecektir.
- 6- Bu sulh ahkâmı muvakkat de il, daimdir. (smail Hami Dai ment, zahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c.2, s.157)

Anla mada görüldü ü gibi Türk üstünlü ü tescil ediliyor. Macaristan meselesine açıklık getirilerek Charles Quint'in mparatorluk hayali suya dü üyordu. 22 Haziran 1533 yılında Türk hakanı tarafından tasdik edilen muahedenin bir nüshası Avusturya murahhasları tarafından talep edilmi se de bizim öyle bir âdetimiz yoktur diye reddedilmi tir. Hammer'in dedi i gibi Kral Ferdinand artık bir Osmanlı veziri derecesine inmi tir.

Kanuni bu anla madan sonraki altıncı sefer-i hümayununu do uya ran'a tevcih ediyordu. ah Tahmasb'ın dü manca tutumları Charles Quint'le ittifak te ebbüsleri Kanuni'nin seferde olmasını fırsat bilerek Türk sınırlarına ve ehirlere tecavüzü, tedibini gerekli kılmı tı.

te bu amaçla sefere çıkan Türk ordusu ran tarafından istirdad edilen Türk kal'a ve ehirlere tek tek fetheylemi , Tebriz'i ve Ba dat'ı fethederek stanbul'a dönmü tür. Karada hiçbir rakip tanımayan Türk ordusu Büyük Türk Denizcisi Cezayir Sultanı Barbaros Hayreddin Pa a'nın cihan hakanına hizmet arz ederek kaptan-ı deryalı a atanmasıyla deniz hâkimiyeti de Türkiye'nin eline geçmi , Preveze'de Andrea Dorya'nın komutasındaki birle ik Haçlı donanmasının imhasıyla Akdeniz bir Türk gölü olmu tur.

Yedinci sefer-i hümayununu Venedik (talya) üzerine açan Türk hakanı bu seferde Almanya'ya kur yapan ma rur Venedik Cumhuriyetini ezmi , Otranto'yu yeniden almı , denizde Barbaros eliyle adaları tahrip ederek gücünü sıfıra indirmi tir.

Türkiye mparatorlu u'nun bir parçası olan Bo dan Voyvodası'nın Türkiye'nin sulh halinde bulundu u Lehistan'a tecavüzü, stanbul'a göndermekle yükümlü oldu u yıllık vergiyi ödememesi, divan-ı hümayun tarafından görevli olarak gönderilen diplomaside kullanılan Andrea Girilti'yi Erdel'de yakalatıp öldürmesi ımarık asi Voyvoda V. Petru Ra id'in tedip etmesini gerekli kılmı tı. Ayrıca Charles Quint ve karde i Ferdinad tarafından tahrik edildi i de tespit edilmi bulunması Bo dan (Moldovya) Seferi'nin açılmasında ba lıca sebeplerdir.

Böylece Muhte em Süleyman, ordusu ba ında sekizinci sefer-i hümayununa çıktı. Türk ordusunun Bo dan topraklarına girmesiyle Voyvoda 5.Petru ülkesini terk ederek Almanya'ya kaçmı , ülkeyi fetheden Türk ordusu statüde bazı de i iklikler yaparak voyvodalı a Petro'nun karde i Stefan'ı tayin etti. Buna göre yeni voyvoda takdir edilen vergiyi iki yılda bir bizzat stanbul'a getirip teslim edecek, protokolde Osmanlı pa asıyla e it sayılacaktı. Bo dan i ini bu minval üzere halleden Türk Hakanı Kanuni dört ay yirmi gün süren seferden 27 Kasım 1539'da stanbul'a döndü.

1541 yılının baharı yeni bir hareket getirdi. Türkiye'ye tabi Macaristan Kralı Szapolyo'nun ölümünü fırsat bilen Ferdinand'ın yeni ümitlere kapılması, Szapolyo'nun ölürken on be günlük bir bebekten ba ka bir varisi olmaması yine kılıçların sıyrılmasını gerekli kılıyordu.

Macaristan'a yeni bir statü getirmek isteyen Muhte em Süleyman, Budin seferi olarak isimlendirilen dokuzuncu sefer-i hümayununa çıkıyordu. 20 Haziran 1541'de stanbul'dan ayrılan Türk ordusu 22 A ustos'ta Budin önlerine geldi. Henüz on üç ayını ikmal eden Jancs'un mahzurları göz önüne alınarak Mohaç Zaferi'nin on be inci yıldönümüne tesadüf eden 29 A ustos 1541'de Macaristan Budin eyalet, olarak Türkiye'ye katıldı. 2 Eylül'de

Budin'e giren Kanuni cuma namazını Fethiye Cami'inde kılmı , hutbeyi ise sefere bizzat katılan eyhü-l slam Ebu's Suud Efendi okumu tur. Bu arada dilencilik yolunu tercih eden Ferdinad, Budin'e elçiler göndererek yılda 100.000 duka altın ödemek, Türkiye'yi matbu tanımak artıyla Macaristan idaresini kendisine tevdi buyrulmasını rica ediyordu. Macaristan'ın bundan sonra Türk eyaleti oldu u elçilere tebli edilerek huzurdan kovuldu.

te bundan sonra yüz elli yıldan fazla Türk idaresinde kalan Macaristan, Türk yönetiminde Budin Beylerbeyli i olarak yerini almı tır. Burada biraz durarak fethedilmi bir ülkenin nasıl yönetildi ini, Türk adaletinin nasıl uygulandı nı Macar tarihçisi Sândor Takâts'ın (1860–1932) Rajzok'a Török Vilegbol (Türk Âleminden Çizgiler) adlı eserinden okuyalım.

öyle diyor; Budin pa alarının güttükleri politikaların bizim için faydalı neticeleri vardı. Onların din politikalarını da burada zikredebiliriz. Medeni Beç Sarayı'nın mensupları dini müsamahasızlı ın alemdarlı nı yaptı ı bir devirde, Budin pa alarının hemen istisnasız olarak Hıristiyan mezheplerine kar ı en geni müsamahayı göstermi olmaları kaderin bir cilvesidir. Protestanlık, Budin pa alarına ne kadar ükretse azdır.

Macar mü avirler, köylerin ço u Türklere teslim oldu una göre onları yakıp yıkmak tehdidiyle vergi vermeye mecbur etmek lazım geliyordu. Macar kaptanlarının, tabi bölge köylerinde her yıl sebep oldukları zararı Mustafa Pa a 1576'da 90.000 forint olarak tahmin ediyordu. Beç kralının bütün vergilerinin üçte biri! Mustafa Pa a öyle yazıyor; fakir halkı evketli padi ahın kullarını bir forint ceza ile korkutarak vergi ve para ödemeye zorladılar. Tabiiyet köyleri bizimkilerin çapulculu u ve talanı dolayısıyla ya Budin pa asına ya da bizzat padi aha ikâyette bulunmu lardır.

Mesela Budin Valisi skender Pa a 1565'de Viyana'ya yazıyor: “Bir dinden oldu unuz fukarayı tutuyor, kendisine eziyet ediyorsunuz, sizden krallı a yakı ır cevap bekliyorum.”

Birkaç beyle sipahinin Erdel'e ba lı köylerden vergi istemeleri üzerine bu köyler ikâyet için padi aha gidiyorlar. Bunun üzerine sultan Budin pa asına öyle yazıyor: “Fakir köy halkı çok yoksullarmı , bana öyle haber verdiler. Erdel'e ba lı köylere ne sipahilerin ne de beylerin karı masına müsaade etme, zorbaların adını bana bildir.”

Padi ah aynı yıl içinde bunları Bathory'ye de yazmı tır. Ba ka bir mektubunda da, Erdel evim gibi benim mülkümdür. Oraya kimsenin hiçbir zarar ve eziyet vermesini istemem.

Budin muhafızlarının en ziyade para için köyleri sıkı tıran beyleri, vazifelerinden uzakla tırdıklarını biliyoruz. Padi ah kendisi de birkaç pa ayı bunun için bo durmu tu. Budin

pa alarından kalma birçok mektupta Macar beylerinin yaptıkları soygunculuklardan bahsedilmektedir. (Aynı eser s.33)

Budin pa alarından Mehmet de fukarayı koruyan pa alardandı. Uç sava çıları da kendisini mükemmel bir insan olarak tanırlardı. 1593'de Matyas'a yazdı ı mektupta: "Memlekete geldi imiz günden beri fukaranın rahatı için vicdanımıza uyarak gayret gösterdik. Bunu Allah da bilir kulu da." Demi .

XVI. yüzyıl Budin muhafızları arasında Mihalıçlı Ahmet Pa a fakir halka kar ı iyi niyetiyle bilhassa temayüz etmi tir. Bizimkilerin Ahmat adıyla tanıdıkları bu pa a, büyük sava sırasında dahi fakir halkı korumu tur.

XVII. yüzyıldaki Budin pa alarının en büyü ü, en akıllısı ve en insaniyetlisi Kadızade Ali Pa a'dır. Milli mücadele yıllarımızda Macarlı a son derece mühim hizmetlerde bulunmu ve memleketin geli mesinde pek çok gayret etmi olan bu zat, Macar ve Türk milletini birbirine o kadar yakla tırmı tır ki krallık uçlarındaki sava çılar dahi, Türklerle birlikte e lenirlerdi.

ES RLER

Budin pa aları ellerindeki Macar esirlerine parmakla bile dokunmadıklarını, iftiharla yazabilmektedirler. Do rusunu da yazıyorlardı. Türk esirli inden fidye ile yahut parasız olarak binlerce esirimiz kurtulmu , fakat içlerinde sakatlanmı , bir uzvu kesilmi olarak dönen bir ki i bile çıkmamı tı. Buna kar ılık esirli i sırasında Budin muhafızı Küçük Bali Pa a'yı, kendisine öz o lu gibi muamelede bulundu u için babalı a kabul eden Perenyi Peter gibisine epeyce rastlanmaktaydı.

Bizimkilerle memleketimizdeki Türklerin dönmeler meselelerindeki görü leri arasında da büyük farklar mü ahede etmekteyiz. Bizimkiler zavallı dönmeleri diri diri yakarlardı. Türkler ise dönmeyi ancak Müslümanlı a ve Türklü e ihanet edecek olurlarsa ölümle cezalandırıyorlardı. Memleketimizdeki pa aların ate le yakılma cezası bekleyen biçare dönmeleri kurtarmak için en zor durumlarda bile ellerinden gelen gayreti göstermi olmaları ne güzel ne insanca bir harekettir.

Türkler, birbiri ardına kaleleri kaybederken, teslimden önceki sözle melerde, aralarında ya ayan dönmeleri dü ünürler ve bunların kendileriyle birlikte serbestçe gidebilmelerini yahut isterlerse Hıristiyan dinine yeniden dönmelerini art ko arlardı. Mesela, solni Belgrad'ı müdafaa eden pa a kal'anın tesliminden önce Botthyany Adam ile böyle bir anla ma akdetmi ti.

Nemçeli kaptan Rublandt Lenord, Yedikule'den 1663'te gelmi tir. Kendisi yıllarca Macar esirleriyle birlikte zindan hayatı geçirdi inden, devamlı olarak muhaberede bulundu u

Beç Sarayı'na yolladı ı mektuplarda Yedikule esirlik âlemine dair fevkalade dikkate de er ve ibret verici eyler bulabiliriz.

1667 Mayıs'ta Venedikli esirlerin, Nemçeli ve Macarlara hakaret ettiklerini ve kendilerinin u a ı gibi gördüklerini, bu yüzden Venediklilerle Nemçeliler ve Macarlar arasında deh etli kavga çıktı. A a adamlarıyla çıkıp gelmeseydi az kalsın birçok ölüm vakası olacaktı.

Biz rutubetli kuleye geçmek istedi imizde Türk a ası kendi oldu u yeri bize bıraktı, ikâyetimiz üzerine yüksek rütbeli bir Türk memuru yerimizi muayene etti ve odayı karanlık rutubetli buldu u için bize ba ka tarafta oda verirdi.

te tahammül edilmez diye lafı edilen, Türk esirli i ve Türk zulmü böyle idi. Esir muhafızının bir esire kendi evini terk etmesi acaba nerede görülmü tür? Esirlerin barındıkları yerin karanlık ve rutubetli olmasına, bakalım. Hangi Avrupa memleketinde aldırı eden olmu tur? (Aynı eser, s. 105–106)

Kronoloji kitaplarımızdaki kayıtları okuyunca insanın bugün bile yüre i sızlar. Türk zindanlarında geçen tüyler ürpertici faciaları duyunca, gözya larımızı tutamayız, hayalimizde adeta engin bir ıstırap denizi dalgaları; prangaların akırtısını, öldüresiye i kence yapılan esirlerin iniltisini duyar gibi oluruz. Fakat bu yerle mi kanaat ve onun mahsulü olan hayal, tarihi gerçe e hiç uymamaktadır. Geçmi i örten perdeyi öyle ucundan kaldırıverecek olursak, tarihi gerçek gözümüzün önüne serilir. Bu gerçek ise, Türklerin Macar esirlerine dinlerine uygun ekilde insanca muamele ettiklerini üpheye yer vermeyecek surette ortaya koyar.

Padi ahlarsun, Budin beylerbeyleri olsun tam iki yüz yıl boyunca zavallı esirlere kar ı insanca davranılmasını emir ve talep etmi lerdir. Macar esirlerine de il i kence etmek parmak bile dokunulmadı ını onlar ilan etmekteydiler. Buna kar ılık bizimkiler, Türk esirlerinin uzuvlarını kesiyor ve çe itli eziyetlerde bulunarak onları fidye ile kendilerini kurtarmaya zorluyorlardı. Türk pa aları esirlere insanca muamele edilmesini isterlerken Beç Sarayı Türk esirlerine zulmedenleri açıkça arkaya alıyordu.

Türk esirlerine i kence yapılmasının sebebi her zaman kazanç hırsı idi. Hakikaten para sıkıntısı içinde bulunan uç sava çılarının bu tutumları anla ılır ve ho görülebilir; ama zavallı esirlerin gözya lı fidyesine muhtaç olmayan için muhakkak ki bu soysuzlu a alametti. Aynı zamanda kale beyi oldu u için köleleri bulunan Egri Piskoposu Verancsics mesela böyle idi. Do rusunu da söylemek lazımsa kölelerine kar ı çok zaman insanlı a sı mayacak ekilde davranırdı.

Kahraman Veli Bey Verancsics'i sert sözlerle ayıplamı hatta Piskopos bundan böyle kötü muamelelere devam edecek olursa, kar ılık olarak kendisinin de Macar kölelerinin uzuvlarını kesece ini söyleyerek tehdit etmi tir. (Buraya kadarki kısım, Macar tarihçisi Sândor

Takats'in(1860-1932) 'Türk Aleminden Çizgiler' adlı eserinden alınmıştır. (M.E.B., Bin Temel Eser)

İmdi bize insanlık dersi vermeye kalkın Batı'nın barbarlarına bakalım. Güya XXI. yüzyılda yaşıyoruz, İnsan Hakları Beyannamesi duvarlarında asılı Birle mi Milletler Teşkilatı'nın kapıları ardına kadar açık. 'Demokrasi' sözcüğü sakız gibi çiğnenirken, Kopenhag Kriterleri adı altında bir sürü dayatmalarla karşı karşıya kaldığımız günümüzde ne yazık ki hak, haklının olamaması, hak hâla güçlünün, zorbanın elindedir.

Şimdi te günümüzün süper gücü ABD, Birle mi Milletler'i saf dışı ederek, İnsan Hakları Beyannamesi'ni rafa kaldırarak Irak'a saldırıya, yanına İngiltere, Fransa, Polonya... vs. bir sürü sözde demokrat ve özgürlük havarisi kesilen milletle koalisyon kurarak, güya kendine bir haklılık gösterisi sergileyerek, bakın ben yalnız değil ilim havası yaratarak, Irak'ı vurmuştu. Saddam denen Irak'ın zalim diktatörü, batılı tahrikçilerden aldığı desteklerle İran'a saldırıya, Türkiye Başbakanı Yıldırım Akbulut'un yüzüne karşı Türkiye'ye meydan okumu, kendini dev aynasında gören bu patavatsız, Kuveyt'i işgal edince o güne kadar sırtını sıvazlayan emperyalist abilerinin, başta ABD'nin menfaatlerine dokunca önce dur dediler, ardından da kafasına vurdular. En basit tabirle Saddam kaşındı. Ülkesinin başına bu büyük belayı getirdi. ABD'ye fırsat verdi. İran'a karşı destek verdi. Saddam'ı ve kuvvetlerini ezmek, İran'a karşı tehlike arz eden güçlerden birini tasfiye etmek ve Ortadoğu'ya oturmak amacıyla Irak'ı vurdu. Irak önce fazla dayanmadı veya dayanamadı. Saddam'ın ordusu dağıldı. İşirilen cumhuriyet ordusu balon çıktı.

ABD teknolojisi ve ateş gücüyle havadan, karadan yaktı, yıktı. Buraya kadar yapılan bir savaş diyelim. Bundan sonrası ise bir katliamdır; çünkü Irak teslim oldu. Halka kurtuluş vaat eden ABD yanlıları, yıkılmış şehirlerin, kasabaların halkına nefkate yaklaştırmaları, aç, susuz, işsiz Irak halkına zorba davranışlar sergileyerek direniş hareketinin başlamasına davetiye çıkarmıştır.

Felluce direnişini, şehrin kuşatılarak karadan, havadan ateşle dırılıp, kadın, çocuk, yaşlı demeden insanların katli Batı'nın ve 21. asrın yüz karasıdır.

ABD Felluce'de hardal gazı attı mı?

Venezuela Devlet Başkanı Hugo Chavez, imdiki Irak hükümetinin Irak Sağlık Bakanlığı'na hazırlattığı Felluce raporunun kentte sinir ve hardal gazı kullanıldığını dair kanıtlar içerdiğini belirtti. Hindistan gezisi sırasında açıklamalarda bulunan Chavez: "Felluce'de erimiş cesetler buldular. Kentte yağayan her şey, köpekler, kediler, kuşlar, bitkiler tüm hayat formları yok oldu. Bu, ancak hardal gazı kullanılırsa olur." dedi. Chavez, dünya ciddi ciddi belayla karşı karşıya, dedi. (Yeniçağ Gazetesi, 06.03.2005)

Felluce'yi direni çiler i gal etti diye yakıp yıktılar. Ya Telafer, Türkmen ehri. Orayı da direni çiler sızdı diye vurdular. Bütün dünyaya deh et salan, tüyler ürperten Ebu-garib cezaevindeki insanlık dı 1, utanç verici, ahlaktan, edepten yoksun tacizler, i kenceler, Afganistan Talibanlarını sevk ettikleri Guantanamo i kence kampı dünyaya nizam verme iddiasında olan ABD ve Batı medeniyeti.

Rahmetli Akif, stiklal mar ımızda ne güzel dile getirmi : “MEDEN YET DED N TEK D KALMI CANAVAR.” te Batı, i te Haçlı âlemi... Barbar kim?

talyan din adamı ve filozof Campanelacitas Solis kitabında özlemine duydu u ülkeyi anlatıyor. Campanella hapisteyken Berulle'ye yazdı ı mektupta öyle der: “Ben bir güne ülkenin hasretini çekiyorum. Bu ülkede gece olmasın ve insanlar karanlık mevhumunu orada tanımasın! Güne ülkeyi yeryüzünde bulmak mümkün mü? Fikir hürriyetine, vicdan hürriyetine ili meyen Türklerin mevcudiyeti hiç olmazsa yarın bana böyle bir ülkenin olaca ını zannettiriyor. Mademki dü ünceyi zindana koymayan, hakikat sevgisini zincire vurmayan bir millet, o cesur ve adil Türkler var, üzerinde hakikatin, adaletin ve hürriyetin hüküm sürdü ü bir güne ülke neden mevcut bulunmasın”

Osmanlı Türk mparatorlu u'nun üç kıtada altı asır hükümran olmasının kılıç ve pazı gücüyle olmadı ı bugün daha iyi anla ılmaktadır. Çünkü Osmanlı, dünyanın en adil devletiydi. Osmanlı, Türk töresini ve slam inancını yo urmu , bu harika devlet yönetimini çıkarmı tır. Türkiye Selçukluları'nın varisi olan, ondan devraldı ı bazı müesseseleri daha da geli tirerek uyguladı tır. Anadolu Selçukluları'nda Divan-ı Saltanat olan adalet tevzi eden bu müessese Osmanlı'da Divan-ı Hümayun ismini almı tır.

MÜLKÜ AYAKTA TUTAN MÜESSESE, ADALET

Divan-ı Hümayun Topkapı Sarayı'nda kubbealtı denen yerde toplanırdı. Bu, bir nevi bakanlar kurulu toplantısı olurdu. Burada alınan kararlar, dünyanın büyük bir bölümünde, tüm Osmanlı co rafyasında uygulanırdı. Divan-ı Hümayun'dan çıkan kararlar Tanrı buyru undan sonra gelirdi. Bütün cihana hükmederdi. Divan-ı Hümayun'da devletin bütün mühim i leri halledilir, mühim davalar hakkında kesin hükümler verilirdi; zira burada herkes hangi sınıftan, hangi din ve milletten olursa olsun dinlenirdi. Fakir bir ahıs, bir vezirden adalet talep edebildi i gibi, dilekçe de sunabilir, bunun üzerine divan ikâyetçi vatanda ı dinler, dilekçesini okur, hükmünü verirdi. Divan-ı Hümayun'un kubbealtı duvarının arkasında Kasr-ı Adl denilen bir pencere vardır. Uzun siyah perdeyle örtülü bu kısımdan, padi ah divanda geçen müzakereleri takip eder, divan üyeleri kendilerinin gözetim altında olduklarını bilerek adaletsizlik yapmaktan çekinirlerdi; zira bir adaletsizlik hayatlarına mâl olabilirdi.

Fransız seyyahının gözüyle görüp anlattığı gibi devletin her vatandaşının bila tefrük-u cins-ü mezhep padişaha dilekçe sunabilmek hakkı olduğu gibi divan huzuruna çıkıp ikâyet etmek ve hakkını istemek hakkı da vardır. Bu İslam'dan önceki Türk devletlerinden kalan yıkılmaz bir gelenektir. Türk adaleti üstün bir adalettir. Bu sistem, İslam'dan önceki Türk sisteminden geliyordu ve sonradan İslam dininin pek hayırlı müesseseleriyle zenginleşti. Osmanlı adalet sisteminin üstünlüğü o devrin Batılı müahitlerinin ifadesiyle ortaya çıkmaktadır. 16. asır için F.Bobinger'in fikridir: "Padişahın imparatorluğunda herkes kendi halinde bahtiyar olabilirdi. Mutlak bir dini hürriyet hüküm sürerdi ve kimse onu veya bu inanca sahip olduğundan dolayı bir mü'küle kararla mazdu."

F.Grenad şöyle diyor: "Osmanlı idaresi, fethedilen ülkelerde bu memleketin ahalisini, dillerinde, dinlerinde hatta bazen iç düzenlerinin büyük bir kısmında serbest bırakıyorlardı. 16-17. asırlar boyunca Batı'nın en kudretli devleti Türkiye imparatorluğu idi. Muhtemelen bir tek kilata, hiçbir Avrupa devletinin tasavvur edemeyeceği mali kudrete, dünyanın en mükemmel kara ordusuna, Akdeniz'e hâkim donanmasıyla hülâsa başta Avrupa'yı kendisini saymaya mecbur eden bir güce sahip bulunuyordu. Türk fethinin Kıbrıs adasını İtalyanlardan alarak, yerli Rumlara Kıbrıs'ta hangi nimetleri getirdiğini Sir Harry Luke şöyle izah ediyor: "Türkler Kıbrıs'ta Ortodoks Rumlara iki nimet getirdiler. Bizans devrinde bile olan ve Venedik idaresinde şiddetlenen köylüyü inleyen toprak köleliğini son verdiler. 3. asırdan beri Katolik baskısında olan Ortodoks piskoposluğunu canlandırdılar. 3. asırdan beri toprak esiri olarak çalışan az bir ücretle işledikleri toprakların sahibi oldular. Türk fethini sevinçle karşılayan, Kıbrıs Rumları böylece o zamana kadar görülmemiş bir iktisadi ve vicdani hürriyete eriştiler."

TEBİR ADALET FERMANI

"Kıbrıs beylerbeyine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki: Kıbrıs adası arslanca dövü en ordularım tarafından yeni alınmış bir diyar olduğundan yerli ve fakir halk, harp icabı, maddi ve manevi zarara uğramış olup bu yüzden ıstırap çekmektedir. Onlara adaletle, efkatle muamele ediniz. Rahatlık içinde yaşasın, iş ve güçlerine sahip olup kazançlarına baksınlar. Az zamanda kalkınarak, refah ve saadete ermeleri için mahkemelerde vergi alınmasında velhasıl her türlü devlet işinde koruyunuz. Onlar bize koruyucu Tanrı'nın bir emanetidir. Devletin onanına onları korumak ve himaye etmek yarıdır. Her biri ırzından, canından, malından emin olarak gönül rahatlığı içinde yaşasın. İş ve güçlerine sahip olup kazançlarına baksınlar BENİM ADALETİMİ BUNU CAP ETTİRİR. Bu emrimin yerine getirilmesi için her biriniz uyanık ve dikkatli olunuz. Aksini duyarsam, beyan oluna özünlünüz kabul olma ihtimali yoktur. Ona göre gaflet eylemiyemez." SULTAN SELİM HAN

II. Selim'in Ba bakanlık Ar ivler Genel müdürlü ü'nün on iki numaralı mühimme defterinde bulunan bu hatt-ı hümayunu bize Barbar diyen Batılı barbarlara, Kıbrıs'ta Türkleri çoluk çocuk demeden katleden EOKA çetelerine, Rum palikaryalarına, onlara destek çıkan Avrupa Birli i'ne ve tüm yanda larına ithaf olunur. E er utanacak yüzleri varsa.

Tunuslular dört yüz yıl önce memleketlerinin bir Osmanlı eyaleti haline getirilmesini kutlu bir hadise saymaktadırlar. Osmanlı mparatorlu u'nda yüz yıllar boyu e it vatanda sıfatıyla Türklerle bir arada ya amı olan bazı slam ülkeleri bizden ayrılı larını kurtulu vesilesi sayarken, Tunusluların bizimle birle melerini, Osmanlı mparatorlu u içerisinde yer almalarını (onunla bütünle melerini) kutlanacak bir hadise kabul etmeleri son derece manalı bir harekettir. Bu davranı ıyla Tunus milleti asaletini, gerçeklere saygısını ve bize sevgisini açık ekilde izhar ve ifade etmi tir. Böylece Osmanlı Türklerinin ne kadar mükemmel bir devlet kurdu u ve elde etti i ülkelere ne kadar sa lam bir düzen getirdi i, bütün tebaasına ne kadar iyi muamele etti i bir kere daha anla ılmı ve ortaya konmu bulunmaktadır. (Prof. Dr. Aydın Taneri, Türk Devlet Gelene i, s.249)

TE BARBAR Z HN YET

1582'de bir ngiliz kadırgası Malta kıyılarında karaya vurdu. Katolik Malta övalyeleri, dinden sapmı saydıkları Protestan ngiliz gemicileri Roma'da törenle yaktı. (Yılmaz Öztuna, Türkiye Tarihi, c.10, s. 211)

Ortodoks Rusya'da kanlı taassup 18. asırda bile devam etti. Raskolnik tarikatına mensup yüzlerce Rus dervi i, dinden saptıkları ileri sürülerek 1742'de törenle yakıldı. Aynı yıl Rusya'daki Ermeni kiliseleri kapatıldı. Tataristan, Kazan'da 526 caminin 418'i tahrip edildi. Bütün Yahudiler, sa'nın dü manı ilan edilerek Rusya'dan sürüldü.

spanya'da engizisyon hala hükümrandı. 18. asrın içinde Katolik inancından saptı ı iddia edilen 1400 ki i yargılanmı , 782'si idam, kalanı a ır cezalara çaptırılmı tır.

TE BU DA TÜRK

17. asrın sonlarına kadar her bakımdan dünyanın üstün ve örnek adaleti, Türkiye'de idi. Bu adalet –mesela davaların çabuk hükme ba lanması- slam'dan önceki Orta Asya Türk devletlerinin geleneklerini devam ettiriyordu. 17. asırda adalet cihazı da bozulmaya ba ladı. Yine de Batı'da adalet o kadar bozuk düzendi ki Türkiye'nin durumunun üstün oldu u Batılı seyyahların ahadetleriyle ortaya çıkıyor.

imdi esir olarak birkaç yıl stanbul'da kalan bir spanyol'un spanya kralı 2. Filipe'ye takdim ettiği eserinde Türk'ün adaleti, Hıristiyan olsun, Musevi olsun, Müslüman olsun, herkese eşit olarak tatbik edilir. Kadı'nın kürsüsü üzerinde Kur'an, bir haç ve bir Tevrat bulunur. Kadı, Hıristiyan'a haçı, Musevi'ye Tevrat'ı öptürerek yemin ettirir. Kadı cezalandırılmasına hükmettiği suçluyu, subağını çağırarak teslim eder.

TÜRKLERDE SAVA ADALET

Asayi : Devletin menfaat ve emniyeti, amme meselelerinin her şeyden üstün tutulduğu bir düzende, adalet kılıcının, keskin ve müessir olması tabii idi. Seferde kimsenin gözünün yaşına bakılmazdı. Zira orduda en küçük bir düzensizliğin imparatorluğa bir ülke kaybettireceğini Türkler, tarihi tecrübeleriyle çok iyi biliyorlardı. 1639'da İran topraklarında iken atlarını ekin tarlasına salan, Mısır'ın Çerkez asıllı sancak beylerinden (tümgeneral) Mustafa Bey ile bir neferin başkanı IV. Murat'ın sadrazamı olan Mustafa Paşa'nın emriyle kesilmiştir.

Köylü kadın ve Kanuni: Fransız yazarlarından JR Durtent 1818 tarihinde yayınlanan eserinden, büyük tarihçi Merhum İsmail Hami Danişmend'in 'Tarihi Hakikatlar' isimli eserine tercüme ederek aldığı, bir Sırp köylü kadınının Cihan padişahını nasıl tenkit ettiği öyle anlatılır: 'Belgrat müstahkem mevkiine sahip olan Kanuni Sultan Süleyman 1521 tarihinde payitahtına avdet ediyordu. Bir gün erkenden atına bindi. O sırada saçları darmadağın bir kadın en iddetli ıstırap işaretleri vererek padişaha yaklaştı abilmek için muhafızların arasına atıldı. Aklını kaçırmış zannedilerek uzaklaştırılmak istendi. Fakat Sultan Süleyman yanına gelmesine müsaade edilmesini emretti. Kadın padişaha, sultanım, dedi. Senin vahim askerlerin dün gece benim evimi yağma ettiler. Ben artık nereye gideceğim? Kanuni Sultan Süleyman gülerken şu cevabı verdi: "Eğer evinin şu kadar zarar seni uyandırmamış da sen ancak bu sabah olanların farkında olabiliyorsun herhalde çok derin bir uykuya dalmış olmalısın." Kadın da öyle mukabele etti: "Evet; sultanım. Ben uykuya dalmıştım, çünkü zat-ı şahanenizin benim de bütün tebaanızın da emniyet ve selameti için uyanık bulunduğumu zannediyordum." Sultan Süleyman bu köylü kadının kendisine verdiği bu dersten oldukça etkilenmişti. Vezir Rüstem Paşa'yı çağırarak kadına yirmi altın verilmesini, evinden alınan eşyaların noksanz olarak iade edilmesini ayrıca bu kadının köyünün vergiden muaf tutulmasını emreder.

Yazar Fairfax Downey Türk ordusunu şöyle tarif ediyor: "Hiçbir ordu Osmanlı ordusunun bu en ikbal yükseli (zirve) zamanındaki harbe gidi tarzından daha daha mükemmel bir intizam sergileyemez."

Kanuni 1529'da çıktığı üçüncü sefer-i hümayununda Avrupa'yı çinemi, Macaristan'a yeni bir düzen kurmuş, arken ve kardeşi Ferdinand'a bir ihtar olarak Viyana'yı kısa bir müddet kuşattı, on yedi gün süren bu kuşatma sonunda ordu-yu hümayun yaklaşık yedi ay süren bu sefer müddetince askerler, buralardan kestiği her üzüm salkımının yerine bezlere sarılı kat kat deri üstünde paralar buraları. Türk ordusu gittikten sonra buralarına giden Viyanalılar hayret içinde kaldılar. Ayrıca bu sefer sırasında köylünün tarlasına girip ekinlerini yiyip çinemen atın sahibi bir sipahi de idam edilmiştir. ki yüz bin kişilik bu muazzam ordular geçtiği yerlerde insanlık ve adalet örneği sergileyerek halkın gönlünü de birlikte fethetmişlerdir. Baronların, prenslerin, derebeylerinin baskısı, sömürüsü, zulmü karşısında inleyen Balkanlar ve Avrupa'da halk Türk yönetimine can atıyordu.

Esnafın noksan ölçü kullanması ve terazide sahtekârlık yapması büyük suçtur. Böyle bir esnaf, suratına tilkikuyruğu ve çingiraklar takılarak, sokak sokak gezdirilerek tehir edilir.

Türkiye'de iltimas mektubu geçmez, adaletlerinin en iyi yanı, davaların kısa sürmesidir. İspanya'da olduğu gibi nasıl olsa dava bitmeyecek diye haklı taraf haksız tarafla uyuşmaya mecbur bırakılmaz. Gerek kadı mahkemesinde, gerek Divan-ı Hümayun'da davalar bitince mübahir, kimin maslahatı var, diye üç defa buralır. Davalar bitmeden kadı ve kazasker kürsüden kalkmaz.

İspanya'da 30–40 yıl süren davalar olduğu Türkiye'de söylenen kimse inanmaz. Bir dava burada bir ay sürdü mü, çok uzun sürmü sayılır. Delillerin ve ahitlerin ilk celsede tamamen hazır bulunmaları arttır. Kadı ekseriya bir celsede hükmeder. Ancak tereddüt ettiği davalar birkaç celse uzar.

Tanrı'nın hikmetinden sual edilmez. Adaleti tatbik etmek, kâfir Türklere düşün de biz adaletin sadece lafıyla geçinelim. te bizim BARBAR DEMEKLE KENDİ BARBARLI İMİZİ GÖSTER YORUZ. 1755–1775 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nda bulunan Macar asıllı Fransız vatandaşı Baron De Tott ahit olduğu bir Türk mahkemesinden bir duruma naklediyor. "Bir Osmanlı, komusunun hakkıyla sahip olduğu bir tarlaya göz dikmişti. Bu Osmanlı önce bu tarlanın sahibi tarafından kendisine satılmasına dair ahadet edecek olan tanıkları toplamakla işe başladı, sonra davaya bakacak olan kadıyı buldu. Zorbalığının karşılığı olarak ona 500 kuru teklif etti. Bu tebbüsü bile haksız olduğu göstermeye yeterdi. Bu hareketiyle kadıyı öfkeli yaptı. Ancak kadı duygularını belli etmedi. Her iki taraf da dinlendi ve tarlanın gerçek sahibinin haklı olduğu için savunmada yetersiz kaldığını görünce: "Sizin hiç tanığınız yok mu?" dedi. "Mademki öyle ben de sizin lehinize tanıklık yapan be yüz tanık var." dedi. Ortaya kendisini ayartmak için verilen 500 kuru luk keseyi çıkardı ve öteki adamı huzurundan kovdu.

Yeniden Kanuni'ye dönüyoruz. Kanuni'nin dokuzuncu sefer-i hümayununda olmasından yararlanmak isteyen Charles Quint, Cezayir'i fethetmek gayesiyle Afrika'ya taarruz etmiş ve Barbaros'un evlatlığı Hasan Paşa tarafından büyük bir bozguna uğratılmıştır.

Muhtemelen Süleyman'ın Edirne'ye dönmesini fırsat bilen Ferdinand muhtelif milletlerden topladığı 100.000 kişilik Haçlı ordusuyla Budin'e saldırması, serhat beylerinin ve akıncıların büyük kahramanlığı, kalabalık Haçlı ordusunu bozguna uğratarak Avusturya topraklarına kaçmasıyla sonuçlanmıştır. İstanbul'a dönmeyen, o kış Edirne'de geçiren Türk hakanı Kanuni 20 Nisan 1543 günü, türküleriyle gönüllerde yaşayan Estergon için, onuncu sefer-i hümayununa çıkmıştır.

Tek kelimeyle Türk'ün ihtişamını sergileyen bu seferde de meydana savaş imkânı bulamayan Türk ordusu önüne çıkan engelleri rahatça aşarak 29 Temmuz'da Estergon önlerine varmış, Alman, İtalyan, İspanyol, Hırvat, Çek ve Slovak birlikleri tarafından savunulan Macar Başpiskoposluğu'nun merkezi Estergon on iki günlük bir müdafaadan sonra Türk ordusuna teslim olmuştur.

Büyük kiliseyi camiye çeviren Cihan padişahı namazını burada eda etmiş, Estergon'u Budin eyaletine başlı sancak merkezi yapmıştır.

Estergon'dan güneye sarkan Türk ordusu 4 Eylül'de Stolni Belgrad'ı fethetmiş, ümitsiz fakat yiğitçe dövülen kal'a muhafızlarını affederek kal'a kumandanına elini öptürmüştür. İşte bu onuncu sefer-i hümayun neticesidir ki Charles Quint ve Kral Ferdinand barışe meyil kabul etmiş, Devlet-i Aliyye'ye müracaat ederek sulh istemiştir.

10 Kasım 1545 yılında Türk Cihan Devleti ile Almanya ve Avusturya arasında beş yıllık sulh anlaşması yapılmıştır.

Muahedeler artlarını havi Muhtemelen Süleyman'ın fermanını Türk-Osmanlı Devleti'nin azametini Charles ile Ferdinand'a hangi gözle baktığını tespit bakımından bu kısma almaya lüzumlu görüyoruz. Zira amacımız tarih yazmak olmayıp Türk milletinin tarih boyunca nesilden nesle, hanedandan hanedana, babadan oğla intikal eden Cihan Hâkimiyeti inancını tespit etmektir. Büyük düğünme hassasına sahip olduğumuz devirlerde çöce fikirlerin iğaline uğradığımız bizimle dalga geçen Batılı barbarların her gün teftişine tabi olduğumuz 21. asırda neyiz?

Cihan padişahının lütfeylediği ahitname şöyledir:

“Ben ki Sultan Süleyman han ibn-i Sultan Selim Han ibn-i Sultan Bayezid Han'ım. Bu bizim mübarek ahitnamemizi okuyup işitenlere malum ola ki Romalıların ve ona tabi olanların kralı olan Ferdinand benim izzetli, azametli dergahıma yarar elçisin ve adamın

gönderüp bab-ı saadet meabım canibi ile sulh ve salah rica edip ve gönderdi i elçi dahi anın karında ı vilayeti spanya Kralı Charles Quint tarafından dahi vekil idü ün arz edüp bilfiil Ongürüs (Macaristan) vilayetinden Hıristiyan taifesinin ellerinde olan yerler mukabelesinde her yıl dergahımıza 30.000 sikke Macar altını kesim vermek üzere aman-ı erifim talep edip inayet-i ahanemden kendüye ve mü arünüleyhe spanya kralına be yıla de in aman-ı erifim ihsan edüp ol artlar üzere beyan olunur ki Vilayet-i Ongürüs im ir-i zafer te'sir ile feth olunmu bir memleket olup, ol vilayette ol kal'alar ve kasteler ki bilfiil benim askerim ve beylerim tasarrufunda olup içine teçhizat ve adam konulup zapt olunmu ola, o asır kal'alara ve saktelere tabi köyler ve yerleri ve ba ları ve bahçeleri ve reayaları bilcümle serhatleri ve sınırlarıyla kema kan ehl-i slam'ın tasarrufunda ola. Vilayet-i Qngürüs'te dahi ol kal'alar ve kasteler reayası ehl-i slam'ın tasarrufuna gelmemi ola. Onların mukabelesinde her yıl hazine-i amireme 30.000 altın sikke gelip vasıl ola.” (Mufassal Osmanlı Tarihi, c. 2, s. 1037)

Bu muahedeye göre Kral Ferdinand elinde kalan Macar toprakları için Türkiye'nin alelade bir tabi oldu u gibi Bohemya kralı ve Avusturya ar üdukası olarak da Türkiye hakanına ahsen tabi bir hükümdar olmayı, Türk protokolünde vezir-i azamla e it sayılmayı kabul etmektedir. Bu hususu fiilen ispat etmek üzere Türkiye ile yukarda ahitnamede geçen 30.000 duka vergi dı nda her yıl ayrıca 8.000 duka altın ödeyecektir. Kral Ferdinand Türk Hakanı Kanuni Sultan Süleymanı metbu-i mufahhamı ve babası bilecek, Türk hakanına bir o ul gibi itaat edecektir. Türkiye'den kaçıp Almanya topraklarına sı ınan ister Müslüman, ister Hıristiyan bütün esirler, kaçaklar ve mülteciler, Alman makamları tarafından derhal Türkiye'ye iade edilecektir. Almanya'dan Türkiye'ye kaçan mülteci, kaçak ve esirler Müslüman ise Türkiye bunları iade etmeyecek, Hıristiyan ise iltica sebeplerini tetkikten sonra iade edip etmemekte tam bir serbestîye malik olacaktır.

Sınırlarda meydana gelen her türlü asayi sizlikten Almanya sorumlu tutulacaktır. Yukarıda hülasa edilen hükümlere aykırı herhangi bir davranı oldu u takdirde Türkiye kendisini bu muahede hükümleriyle ba lı saymamakta ilgili devletlere harp açmakta veya ceza seferleri düzenlemekte tamamen serbest sayılacaktır.

Türkiye bu muahedeyi Charles Quint ve Ferdinand'ın ardı arkası gelmez ricaları üzerine lütfen kabul etmi tir. Divan-ı Hümayun'un maksadı Avrupa'ya sulh bah etmektir. Yoksa böyle bir muahedeyi kabulde hiçbir mecburiyeti yoktur. Türkiye, Charles Quint'i ancak spanya kralı ve Ferdinand'ı Bohemya kralı olarak kabul etmektedir. Charles Quint Almanya yani batı Roma mparatoru oldu unu, Türkiye ile alakalı hiçbir hukuki ve diplomatik vesikada iddia etmeyecektir.

Roma imparatorluğu tacı tektir ve münhasıran büyük Türk hakanına aittir. Charles Quint muahedenin Türkçe olan asıl metninde geçen Vilayet-i İspanya Kralı Karlo ibaresini aynen tasdik etmekle bu hukuki durumu kabullenmiş bulunmaktadır.

Harold Lamb'ın dediği gibi, Ferdinand ve İspanya kralı olmaktan çıkarak Süleyman'ın gittikçe büyümekte olan ailesi arasında birader sıfatıyla katılmayı dostça isteyen Charles'le bir oğul sıfatını dileyen Ferdinand diye anıldılar.

Bu resmi olmayan, fazlasıyla samimi unvanı Gran Kal'ası anahtarlarının teslimi esnasında Viyana elçisi hiç de hafif sayılmayacak bir küçülme ile açıkça istemeye mecbur olmuş ve kendisine verilen talimatı aynen tekrarlamıştı.

“O İspanya Kralı Ferdinand senin malik olduğun şeyleri kendi malı gibi ve kendisinin malik olduğun şeyleri senin malın gibi sayar. Çünkü senin oğlundur. Macaristan'ı kendine alıkoymuş olduğununu bilmiyordu. Zira bilmiş olsa bu memleketi muhafaza etmek için hiçbir vakit savaşmazdı.” (Harold Lamb, Muhtemelen Süleyman, s. 190)

Başka bir yabancı tarihçi Fernand Grenard, Türk cihan devletinin Avrupa'ya bakış açısını şöyle tespit ediyor:

Osmanlı hükümeti için Hıristiyan hükümdarlar padişahın kölesi, Charles Quint 'İspanya köpeğidir'. Hükümet, elçi kabul eder fakat göndermez. Ecnebi saraylarla yapacağı çok istisnai muharebeler için de basit bir haberci gönderir; ama yine de memleketlerin vaziyetleri hükümetlerin niyetleri hakkında iyi bilgi sahibi olmakta geri kalmaz. Bu istihfaflı azamet barbarlık değildir. Daha da ciddidir ve Avrupa fikirlerine taban tabana zıt bir anlayışın ifadesidir.

Osmanlı hâkimiyetinin hudut tanımayan bir karakteri vardır. Onunla devamlı bir sulh mümkündür; ancak mütarekeler yapılabilir. (Fernand Grenard, Asya'nın Yükselişi ve Çöküşü, s. 144)

te kendisini dev aynasında gören Avrupa hâkimi hatta Batı Roma imparatoru sayan Charles Quint ve kardeşi Ferdinand başta emniyet dilemeleri üzerine yukarıdaki muahede lütfen tarafından bah edilmiş, beş yıl geçerli olmak üzere ahitname yapılmıştır.

Bu bölgede erlendiren Muhtemelen Süleyman ikinci İran seferine çıktı. 29 Mart 1548'de İstanbul'dan ayrılan Türk hakanı Doğu Anadolu'yu temizleyerek 20 Temmuz'da İran sınırını geçti, 21 Temmuz'da Azarbeycan'ın Hoyehrine girdi. Şah Tebriz'i de bu altarak Kazvin'e çekildi. Kanuni'nin Avrupa seferlerinden yararlanarak Doğu Anadolu'da çapulculuk yapan köy-kasaba yakıp, masum halkı kılıçtan geçiren Şah Tahmasb, Ferdinand ve Charles Quint gibi cihan padişahının önünden kaçıyor, Türk ordusunun karısına çıkmaya cesaret edemiyordu. İleri harekâtına devam eden Türk hakanı 27 Temmuz'da Tebriz'e girdi. Kanuni, Tebriz'de beş gün kalmış, 1 Ağustos'ta şehirden ayrıлып Van üzerine hareket ederek 25

A ustos'ta Van Kal'ası'nın tesliminden sonra Halep'e hareket etmi ve kı ı Halep'te geçiren Padi ah 9 Nisan 1554 yılında Halep'ten ayrılarak on ikinci sefer-i hümayununa (NAHC VAN) çıktı. ran ordusunu ezmek amacını ta ıyan bu sefer gayesine vasil olmadı; çünkü ran ahı babası ah smail'in yaptı ı hataya dü müyor, Türk hakanının önünden devamlı kaçıyordu. Kars civarına gelen Kanuni, ah'a a ır bir mektup yazarak er meydanına davet ederek tahrik etmek istemi se de ah tuza a dü memi tir.

18 Temmuz'da Revan'a (Erivan) giren Türk ordusu 28 Temmuz'da Nahcivan'a dâhil olmu tu; ama yine de ah ve ran ordusu yoktu. Türk ordusu ilerledikçe ran ordusu devamlı çekiliyor, kesin bir sava a yana mıyordu. ran topraklarında kovalamaca oynamaya devam etmenin yarar getirmeyece ini gören Kanuni, Do u Bayezid, Erzurum, Sivas, Tokat yoluyla Amasya'ya geldi. Padi ah o kı ı Amasya'da geçirdi. Cihan padi ahının Anadolu'da kı laması ah Tahmasb'ı ürkütmü Nahcivan seferinden büyük zararlar gören ran'ın yeni bir seferle istiladan kurtulamayaca mın idraki ile 10 Mayıs 1555'te geni salahiyetler ta ıyan ran murahhaslarını Amasya'ya göndermi tir.

Müzakereler uzun sürmü , 29 Mayıs'ta Türk- ran sulh anla ması, tarihe "Amasya Muahdesi" adıyla geçer. Barı mutabakatına göre; ran, Do u Anadolu'daki vilayetlerden tamamen vazgeçiyor, Irak üzerinde hiçbir hak iddia etmiyor, Gürcistan Hıristiyan putperesliklerini Türkiye ile taksimi kabullendi i merkezi Ahıska olan Samışa Prenslı i, Acaristan bugünkü Batum Ahıska bölgesi, Gürcistan'ın do u yarısı ile ran'ın batı yarısı ve en büyük ehri Kütayi , Türkiye'ye bırakılıyordu. Böylece ran'da cihan hakanı Muhtem Süleyman'a ba e erek kalan mülkünü teminat altına alıyordu.

Tarihin en hareketli kı mını geçiren Amasya, büyük hakanın kaldı ı yedi aylık süre içinde yo un diplomatik faaliyetlere sahne olmu , ran'la müzakereler yapılırken Almanya elçisi Baron Busbek, Fransa kralı II. Henry'nin elçisi Codignac, ülkelerinin ricalarını Türk hakanına arz etmek için bekle iyorlardı. Fransa, Charles Quint'e kar ı yardım rica ederken Almanya ve spanya kralının elçisi barı için bekliyordu. Bütün gayretleri, padi ah henüz Anadolu'da iken arzularını elde etmekte.

ran'la yapılan anla ma, Hıristiyan elçiler üzerinde ok tesiri yapmı , do u sınırlarını emniyet altına alan, ran'ı pes ettiren Türkiye'nin Avrupa'ya yapaca ı seferlerin korkusunu o anda ya amaya ba lamı lardı.

Aylardan beri Amasya'da bulunan Almanya elçisi Baron Busberk Türk- ran muahdesinden dört gün sonra, 2 Haziran'da altı aylık bir mütakere elde edebilmi tir.

Üçüncü ran seferi, on ikinci sefer-i hümayun be yıl iki ay yirmi üç gün sürmü , Kanuni 31 Temmuz 1555 günü payitahta (stanbul'a) dönebilmi tir. Türk hakanının en uzun süren sefer-i Hümayunu budur.

1555 yılında Avrupa'da büyük de i iklimler olmu , büyük kaprislerle Almanya ve spanya tacını giyen Charles Quint, Türk'ün V. Karlos dedi i, Haçlı âleminin ümidi, 30 yıl müddetçe kara ve denizde Türk hakanından yedi i tokadın tesiri ile tahtını II. Filip'e bırakmı tır. Bu çekilme ile Almanya ve Avusturya birle iyor, Ferdinand'a bırakılıyor, Filip spanya kralı oluyordu.

Tahttan çekilen Charles Quint saraya kapanmı , devlet i lerinden el etek çekmi , rahip hayatı ya arken yerini alanlar hala uslanmamı a benziyordu. Almanya ve Avusturya tacını birle tiren I. Ferdinand Kara Avrupası'nda hegemonya kurma hayalini sürdürürken, spanya tahtına oturan II. Filip denizlere göz dikmi ti. Büyük bir Haçlı ordusu ile deniz ittifakının ba ına geçen Filip 200 gemilik muazzam bir donanma kurmu tur. spanya kralının kumanda etti i Haçlı donanması Papalık, Malta övalyeleri, Ceneviz Cumhuriyeti, Toksana Büyük Dukalı 1, talya gemileriyle bizzat katılıyor, Almanya ve Fransa asker veriyordu. Türkleri Afrika'dan atmak, deniz hâkimiyetini kurmak amacıyla harekete geçen Haçlı donanması Türk milletinin yüce tarihine Preveze Deniz Zaferi'ne e olacak de erde ikinci bir zafer yazdırmadan öte gidememi , 14 Mayıs 1560'ta Cebre Deniz Zaferi vukua gelmi tir. Dü man amirallerinin bir kısmı esir edilmi , 70 gemi denizin dibini boylamı , 10 gemi sa lam olarak ele geçirilmi tir. Ma lubiyet haberi Avrupa'da panik yaratmı , kiliseler matem çanları çalarken me hur Andrea Doria'nın bu ma lubiyet üzerine çok az ya adı 1, kahrından öldü ü rivayet edilir.

Bu arada 1564 yılında Ferdinand ölmü , yerine o lu Maksimilyen geçmi ti. Türkiye, yeni krala babası tarafından ödenmekte olan 30.000 duka altın yıllık vergiyle yine her yıl ödemekle mükellef oldu u 15.000 altının iki yıllık tutarı olan mebla ın cem'an 90.000 altının derhal hazineye teslimini talep etmi , Türk gücünün nelere muktedir oldu unu çok iyi bilen yeni kral da 1565 yılının ilk aylarında 4 ubat günü paraların Hazine-i Hümayun'a teslim olması sa lamı tır.

Ancak Türkiye'ye tabi Erdel beyinin Avusturya'ya ait Szatmar Kal'ası'nı dü ürmesi i leri karı tırmı , Kral Maksimilyan Türk hakanına müracaat ederek kal'anın iadesini istemi , Devlet-i Aliyye bunu kabul etmeyerek yeni bir muahedeyle tespit edilerek Türkiye'ye bırakılmasını öne sürmesi üzerine Maksimilyen Osmanlı idaresindeki Tokay Kalesi'ni i gal etmesi cihan padi ahını kızdırmı , i te bu sebeple son seferine (Zigetvar), on üçüncü sefer-i hümayununa çıkmı tır.

Ya lı ve hasta olmasına ra men 1 Haziran 1566 yılında stanbul'dan ayrılan Kanuni'yi Edirne Kapısı'nda yolcu edenlerin ba ında eyh-ül slam Ebu's-Suud Efendi ve stanbul Kadısı Kadızade Ahmet Efendi de bulunuyordu. Me hur air Baki de Edirnekapı'da u urlayıcılar arasında idi. Herkes ku kulu idi. çlerinden bir ses onlara sanki cihan padi ahını son defa u urladıklarını söylüyordu. U urlayıcılar arasındaki Baki son görevini yaparcasına öyle diyordu:

Duamız oldur ey Baki ihtidadan saklasın bari

Hudavend-i Cihan Sultan-ı a'dil ahı Süleyman'ı

Hasta ve ya lı hakan, ehir ve kasabaları at üstünde geçiyor, hali arazide arabaya biniyordu. 5 A ustos'ta Zigetvar önlerine gelen Türk ordusu, yol üstünde Körös-Maros bölgesini i gal etmi tir.

Zigetvar'ın ku atılmasını emreden Kanuni bazı rivayetlere göre Vezir ve kumandanlara bir soru yöneltir, Kızıl Elma'yı sorar. Bir kısmı "Kızıl Elma'nın Roma oldu unu, di er bir kısmının da Viyana'yı tarif etmeleri üzerine hakan askerlere sorar:

"Asker evlatlarım, 'Kızıl Elma neresidir'?"

Orduda tek ses çıkar: "Padi ahımızın gönlünden geçen yerdir." Muhte em Süleyman, koca kurt, tebessümle Zigetvar'ı gösterir: "Gönlümden u kal'a geçiyor."

Asker tekbir sesleriyle hücumla geçerken cihan padi ahı bir daha kalkamayaca ı yata ına uzanır. Son nefesinde kal'anın dü üp dü medi ini sorar. Henüz dü medi, cevabını alınca:

"Bu kal'a benim yüre imi yakmı tir. Dilerim Allah'tan ate lere yana." diyen Kanuni 6-7 Eylül 1566 cumayı cumartesiye ba layan gece ahirete intikal etmi tir. Sa lı ında fetih müjdesi alamayan padi ahın ruhu 7 Eylül günü kal'a burçlarından okunan Ezan-ı Muhammedi ile huzura kavu mu tur. RUHU AD OLA.

Kırk be yıl on bir ay yedi gün Türk-Osmanlı tahtında oturan Kanuni, tarihçilerin ittifakı ile "Cihan Padi ahı"dır. Babası Cihangir Yavuz'dan teslim aldı ı devleti daha da geni letmi tir. 6.557.000 Km olarak devraldı ı toprakları 14.893.000 km² ye çıkarmı tir.

Askeri deha bakımından Fatih ve Yavuz'dan sonra mütalaa edildi i do rudur. Ama onlardan güçlü tecrübeleri mükemmel bir orduya sahipti.

Ordunun gücü liyakat ve ehliyet'ten geçiyordu. Kumandanlar, serhat beyleri, akıncı beyleri hepsi liyakat sahibi sava meydanlarında yeti mi güngörmü ki ilerdi. Buna ra men Mohaç Meydan Sava ı'nın büyük kahramanı, Macar kuvvetlerini arkadan çeviren, tamamen mahveden Semendire Sancakbeyi Gazi Bali Bey, Mohaç Harbi'nden yıllar sonra sancakbeyli i alameti olarak kendinde mevcut olan iki tu un üçe çıkarılmasını rica ederek, padi ahtan bir tu

daha istemi ti. Terfi ve terakkinin muayyen ya , kıdem ve hizmet mukabilinde oldu unu bilen Kanuni, Gazi Bali Bey'e u mektubu yazdı:

“Yadigârım ve Muhterem lalam gazi Bali Bey! Berhudar olasın, yüzün ak olsun. Bizden bir tu daha istemi sin, henüz bir tu zamanı de ildir. Sana Muhammed Mustafa'nın (S.A.V.) fetih tu unu verdik. Bu ihsan üzere iyilik olmaz, bunun ükrünü bilip yerine getiresin, bilesin ki bey olmak iki kefeli terazidir. Bir kefesi cennet, bir kefesi cehennemdir. Bir kez adaletle hükmetmek, yetmi yıllık ibadetten evladır. Ahireti hatırdan çıkarmayasın. Serasker oldu un yerlerde ve hükmün geçti i mahallerde bir kimseye zulüm ve dü manlık etmekten iddetle sakınasın. Ahirette bize hitap olunursa, senin yakana yapı ırım. Ol vilayetleri kılıcımla fethyledim, demeyesin. Memleket Allah'ü Teala Hazretleri'nindir. Dikkat edip, nefesine gurur getirmeyesin, fetholunan kalelerin mal ve erzakını hep beyt'ül mal için almı sın. Buna rıza-ı hümayunum yoktur. Be te birini alıp, geri kalanını slam askerlerine da ıtasın. slam askerlerinin ihtiyarlarını baba, orta ya lılarını karde ve gençlerini o ul bilesin. Babalara hürmet edesin, o ullara efkat gösteresin, slam askerlerine hiçbir veçhile zorluk çektirmeyesin, nimeti bol veresin. E er hazinen tükenirse buraya bildiresin ki, sana bir-iki bin kese göndermekten aczim yoktur. Halkın fakirlerini rencide etmekten iddetle kaçınasın ki, bizim halkımızı rahat görüp, küffar halkı imrensinler. Meyl ve muhabbetleri bizim tarafa olsun. Bir kimseyi hizmetinde kullandı ın zaman da sakın evvelki haline itimat etmiyesin. **Çok kimseler vardır, elinde fırsat olmadı ı zamanda zahitlik ve iyilik yüzü gösterip, eline fırsat geçti i zaman firavun ve Nemrut olur.** Ol kimseleri tecrübe edip göresin. E er evvelki hali son haline uygunsu, hizmetinde kullanasın. mdi ey Gazi Bali Bey! Sana dahi nasihatim odur ki atın yürü ünü, kılıcın keskinini ve beyin bahadırını saklayasın. Allah'ü Teala Hazretleri yolunu açık, kılıcını keskin eyleye ve seni küffarı haksar üzerine mansur ve muzaffer eyleye”

Cihan padi ahından Batı'nın barbar, sömürgeci zihniyetine bir adalet amarı daha sunalım:

Kanuni Sultan Süleyman devrinde Mısır Valisi Hadım Sülayman Pa a bu eyaletin vergisini stanbul'a göndermeye ba layan ilk vali'dir. Gönderdi i miktar yılda 800.000 duka altındır. Süleyman Pa a ba ka bir göreve atandıktan sonra yerine Hüsrev Pa a getirildi. Görevinin birinci yılında yeni vali 400.000 bin fazlası ile 1.200.000 duka altını gönderdi. Bu fazlalık Kanuni'nin dikkatini çekti. Hüsrev Pa a'nın halka zulüm ederek vergi alıp almadı ı hususunda soru turma açıldı. Hüsrev Pa a savunmasında Mısır'daki irva ve iska tedbirlerinden dolayı mahsulün fazla oldu unu ve selefi zamanında bir donanma in a edilerek büyük masrafların yapıldı ı halde kendi zamanında bunun yapılmadı ını ileri sürdü. Bu sözler

Kanuni'yi tatmin etmedi. Hüsrev Pa a görevden uzakla tırıldı.400.000 altın Mısır'a yollandı ve devlet hazinesine mâl edilmedi, eyaletin su i lerine sarf edildi. (Prof. Dr.Aydın Taneri, Türk Devlet Gelene i, s. 170)

Bu durumda Avrupa kralları olsa ne yapardı? O valiyi taltif eder muhakkak ona yeni payeler verirdi.

Kanuni, Hakk'ın rızasına ve milletin hayrına olup olmadığını mü avere etmeden, slam hukukunu ve Türk töresini (örfünü) en iyi bilen eyhülislamdan fetva almadan icraata giri mezdi.

Zigetvar önlerinde Hakk'ın rahmetine kavu an Cihan Padi ahının cenazesi stanbul'a getirilmi ti. Ebedi istirahatgahına konurken hünkârın vasiyeti olan ceylan derisinden yapılmı bir kutu tam kabre konaca ı sırada ulemanın gözüne ili ir ve müdahale ederler. Vasiyet gere i oldu u söylenilse de dinde cevaz olup olmadığını âlimlerce tartı ma konusu olur ve nihayet kutunun açılıp bakılmasına karar verilir. Kutu açıldı nda cihan padi ahının büyük âlim eyhülislam Ebu's Suud Efendi'den devlet yönetimi için gerekli kanunları tanzim etmek hususunda aldığı fetvalar çıkar. Olayı deh etle seyreden büyük âlim imparatorlu un ünlü eyhülislamı kabre do ru seslenir: "Süleyman... Süleyman... Sen kendini kurtardın... Bizleri kim kurtaracak" diye feryat eder. (Cemal Kutay, Bilinmeyen Tarih, c.3, s.11)

Kanuni devrinin parlaklı ı yalnız fütuhatının azametine münhasır de ildir. Türk-slam medeniyeti de en yüksek seviyesine bu devirde çıkmı tır. Edebiyatta; Fuzuli, Baki, limde; Zenbilli Ali Efendi, bn-i Kemal, Ebu's Suud; Mimaride; Koca Sinan, Tarihte; Selanikli Mustafa, Celalzade Mustafa, Ni ancı Mehmet, Co rafyada; Piri Reis, Denizde; Barbaros Hayrettin Pa a, Turgut Reis asrın dev simalarındandır. Hassas bir ruha sahip olan Kanuni de güçlü bir airdir.

“Âlem içre muteber bir nesne yok devlet gibi.

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi”

Diyen cihan padi ahı ba ka bir iirinde Türk'ün slam'a olan inancını, cihat ruhunu dile getiriyor:

Allah Allah diyelim ru'yet-i ahı çekelim

Yürüyüp her yandan ark'a sipahi çekelim.

ki yerden ku analım yine gayret ku a ın

Bula ıp toz ile topra a bu rahi çekelim

Peymâl eyleyelüm ki verini sürh-ser'ün

Gözüne sürme deyu düd-i siyahı çekelim

Bize farz olmu iken olmamız slam'a zahir

Nice bir oturalım bunca günahı çekelim.

72 yıllık ömrünü Allah ve millet yolunda harcayan Türk hakanı dindar ve mütedeyyin idi. Devrin büyük Türk- slam âlimi Ebu's Suud Efendi'ye Zigetvar Seferi'nde yazdı ı mektup ilme ve ulamaya ne denli itibar gösterdi inin açık belgesidir.

Ni 'den bizzat kendi el yazısıyla yazarak gönderdi i mektupta büyük Türk hakanı, Ebu's Suud Efendi'ye ve onun ahsında ilme ulemaya kar ı duydu u saygı ve tevazuyu öyle dile getiriyor: “Halde hâlda ım, sinda sinda ım, ahiret karında ım Tarik-ı Hak'da yolda ım Molla Ebu's-Suud Hazretlerine du'a-ı bi-had ibla ından sonra nedür halinüz ve nicedür mizac-ı lâzımül imtizacınız” gibi samimi sözlerle devam eden mektubunda Ebu's-Suud Efendi'den muzaffer olması için Cenab-ı Hakk'a duada bulunmasını rica ediyor ve nihayet kısmında Bende-i Hüda, Süleyman-ı biriya”imzasıyla mektubuna son veriyor. (Nihat Sami Banarlı, Resimlerle Türk Edebiyat Tarihi)

Ceddi Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılmı olan “Sahn-seman” isimli ilahiyat ve hukuk fakültelerinden ba ka yine stanbul'da tıp ve riyaziye fakültelerini meydana getirmi tir.

Ölümsüz eserlerin sahibi olan Kanuni, muhte em unvanını ebedi kılan 400 küsur yıldır Türkün gurur abidesi, yabancıların hayranlık duydu u Türk- slam ülkelerinin muhte em eseri Süleymaniye'yi devrinin belki de dünyanın yeti tirdi i en büyük mimarı Mimar Sinaneddin (Mimar Sinan) eliyle Müslüman Türk ırkına hediye etmi tir.

Türkün devlet baba inancıyla dolu olan Süleyman Han bir sohbet sırasında etrafındakilere ”Velinimet-i âlem kimdir?” diye sormu , onların da: “Padi ah hazretleridir.” demeleri üzerine, “Hayır. Velinimet-i âlem reâya yani köylüdür ki ziraat ve hareset emrinde huzur ve rahatı terk ile iktisap ettikleri nimetle bizleri it'am ederler.” demi tir. (smail Hakkı Uzunçar ılı, Osmanlı Tarihi, c.2, s. 420)

Zigetvar Seferi'ne çıkarken o lu II. Selim'e kendi el yazısıyla yazdı ı vasiyetname öyledir:

“Benim candan sevgili iki gözüm nuru Selim Han'ım. Bu iki bazubendi ve bir ceheri al sandı ı vakf eylemi imdir. ki cihan fahri Muhammed Mustafa'nın ruhuna, sana vasiyet ederim. Bunları satıp Cidde-i mamure'ye su getiresin. O ulluk idüp bu vasiyeti yerine getiresiz ve cümle oda o lanları ahiddir. Sen benim yazımı bilirsin. Ub esvab Fahr-i Alemin'dir, benim de ildir. Göreyim nice yerine korsuz; Dünya kimseye paydar degildir. Ümmidir ki bahasiyle satasız. Hak Teala bu seferi mübarek edip gönül ho lu uyla gelmek müyesser ide. Habib-i ekrem hürmetine aleyhisselam.” (smail H. Uzunçar ılı, Osmanlı Tarihi, c.2.s. 410)

Muhte em Süleyman sanki bu seferinin son oldu unu bundan sonraki yolculu un ahiret âlemine uzanaca nı sezmi çesine kendisinden sonra Türk-Osmanlı tahtına oturacak olan hayatta tek varis kalan II. Selim'e vasiyetini yazıyordu. Yolda Ni 'ten gönderdi i mektupta Müslüman Türk'ün iftihar ı olan büyük âlim Ebu's Suud Efendi'den Cenab-ı Hakk'a duada bulunması için rica ediyordu. Zira her ey sanki hakanın son demlerini tespit etmekteydi.

Padi ah Edirnekapı'dan çıkarken yanına yakla an bir pîrin, “padi ahım biz senden razı idik Hak Teala da senden razı ola.” diye dua etmesi acaba bir tesadüf mü idi? Büyük air Baki'nin mısraları ile Kanuni bahsini kapatalım.

Gün do du ah'ı alem uyanmaz mu habdan
Kılmaz mı cilve hayme-i gedun tınabdan.
Yollarda kaldu gözlerimiz gelmedi haber
Hak-i cenab-ı südde-i devlet me'abdan.

Zigetvar ku atmasında, cihan padi ahı'nın ölümü ordudan gizlenmi , II. Selim'e ulaklar vasıtası ile haber iletilmi , haberi alan Selim yola koyulmu , üç gün stanbul'da kaldıktan sonra Belgrad'a hareket etmi tir. Hünkârın ölümünden kısa bir zaman, birkaç saat sonra Zigetvar'ı dü üren ordu-yu hümayun da Belgrad'a müteveccihen yola koyulmu , ehzadenin geldi ini haber alan Sokullu, Belgrat yakınlarında padi ahın ölümünü açıklamı tir. Zigetvar'dan getirilen Kanuni'nin ota ı Belgrad civarında Hünkâr Tepesi'ne kurulmu , 2. Selim ota a yerle mi tir. te bu arada Padi ah'a ar'za yazan Sokullu, askere cülus bah i i verilmesini, padi ahın bu konuda teminat vermesini istiyor, adeta II. Selim'i tehdit ediyordu. Dev irmelerin lideri, padi ahın stanbul'da verdi i cülus bah i ini hiçe sayarak iki defa para koparmaya çalı ıyor, dev irme yeniçeriyi kı kırtarak Belgrad'da ilk yeniçeri patırtısının çıkmasını adeta organize ediyordu.

Çar ı pazara da ılan yeniçeri, Selim'in maiyetinde getirdi i Anadolu askerine tecavüz etmeye ba lamı , Selim Han ile gelen Urum askeri içimizde durmasın yoksa kılıçtan geçiririz tehdidi ile sokaklarda dola malarıyla kan dökülmesini istemeyen padi ah, Lala Hüseyin Pa a'yı dev irmelerin urum askeri dedi i Anadolu'nun ya ız Türk delikanlılarını, stanbul'a götürmeye memur etmi tir. Hegemonyasını kurabilmesi için hazırladı ı planın birinci safhasını sessizce halleden Sokullu, Anadolu askerinden kurtulduktan sonra esas planını tatbika koyarak padi aha cülus bah i ini de kabul ettirerek padi ahı aciz bırakmı ve böylece dev irme Sokullu Belgrad'dan hareket eden ordu Halkalıya geldi inde siyasetinde muvaffak olmu tur. kinci yeniçeri patırtısı çıkmı , bu isyan hareketini daha önceden haber alan Sokullu tedbir almadı ı gibi seyirci kalmı tir. Belgrad'da 23 altın, 2000 akçe cülus bah i i alan

yeniçeriler “hakkımız 3000 akçedir” diye biner akçe fazla istemi ler, ayrıca biner akçe de sefer in’amı koparmı lardır. Hazinesinin stanbul’da olması sebebiyle paralarını alamadıklarını ileri süren dev irmeler stanbul’a girince sokak rezaletine ba lamı , bu arada perde önüne geçen Sokullu: ” evketlü Hünkârım! Bunlar Mübarek Lisan-ı erifinizden vergilerin i itmeyince müteselli olmazlar. nayet eyleyin fitne def olsun, buyurun’ demi , Sultan Selim’in vezir-i azama verdi i u cevap o yetmi iki buçuk millet döküntülerinin iyi Türkçe bilmediklerini gösterdi i için çok ayan-ı dikkattir: ” çlerinde Türkçe bilir var ise gelsün söyliyelim’

Tarihçi Salaniki’ye göre bu vaziyet üzerine padi ahın kar ısına çıkabilecek kimse zuhur etmedi i için nihayet Sultan Selim hepsine birden: “Cümle bah i terakkileri verilsün makbulümdür.” demekten ba ka çıkar yol bulamamı tır.

Daha ilk ba ta padi aha gözda ı veren Sokullu saltanat hayatını seferlerle, zaferlerle dolduran Kanuni’nin ölümüyle onun yerine tahta geçen pasif Selim’in yan gelip yatmasını fırsat bilerek sırt üstü uzanmı , hiç bir sefere çıkmamı , II. Selim devrinin Yemen Seferi, Ejderhan Seferi, Tunus Seferi ve Kıbrıs Seferi gibi büyük seferlerin hiçbirine katılmamı , Kıbrıs Seferi’ne kesin olarak kar ı çıkmı , Kıbrıs’ın fethi II. Selimin a ırlı nı koyarak seferi ba latmasıyla olmu tur.

Bazı Sokullu meddahları, efendim Yahudi Yasef Nassi’nin II. Selim’i Kıbrıs’ın me hur araplarından bahsederek Kıbrıs’ın fethine ikna etti ini, fetihten sonra adanın Yasef’e verilece ini, onun da orada krallık kuraca nı II. Selim bir sarho luk halinde söz vermi derler. Evet, Selim pasifti, belki içki de içiyordu, ancak bir arap için, Yahudi Yasef için binlerce askerin ehit olmasına sebep olacak kadar vicdansız de ildi.

Selim hala bir cihan devletinin padi ahıdır, dünyanın bütün araplarını aya ına getirecek maddi ve manevi bütün güçlere sahiptir.

Bu konuda Fransız tarihçi ve dü ünürü Voltaire öyle diyor: “II. Selim 1571 yılında Kıbrıs’ı Venediklilerin elinden aldı. Tarihçilerimiz tekrarlayıp dururlar ki Selim bu sefere adanın me hur arabından içmek ve adayı bir Yahudi’ye pe ke çekmek amacıyla giri mi . Kıbrıs’ın fethi Anadolu’nun korunması bakımından gerekliydi. Hiçbir hükümdar arap içmek veyahut bir Yahudi için harp etmez”

Selim, hükümdarlı ı müddetince Türkiye’nin güvenli i bakımından bu gün dahi büyük ehemmiyet arz eden Kıbrıs’ı Türk milletine kazandırmı ayrıca Edirne’deki muhte em eseri Selimiye’yi milletimize arma an etmi tir.

Bunların dı nda Avusturya ile Kanuni zamanında yapılan be yıllık anla ma yeniden 8 yıl uzatılmı , eskisine bazı ilaveler yapılmı , hazineye verilen 30.000 duka altın

aynen kalıyor artı, vezir-i azama 2 bin duka altını, 4 gümü kupa, 2. vezire 2 bin duka, 2 gümü kupa, 3. ve 4. vezirlere 1000 duka altını bir gümü kupa artını kapsıyordu.

Yemen'in fethi tamamlanmış, Tunus'un fethi gerçekleşmiş, Açe ile ilgilenmiş, Açeli Müslümanlar İstanbul'a 1561-1562 yılından itibaren elçiler gönderip silah ve asker yardımı istemekle beraber Osmanlı padişahını bir askeri harekât için teşvik etmeye başlamıştı. 1564'de ücretli Türk askerlerinden kurulu bir takviye kuvveti almışlar, bu tarihte Aru ile Johor Açeliler tarafından fethedilmiş olmasında Türk askerlerinin önemi büyüktür. Ayrıca sekiz Türk tüfekçisinin Açe'ye varması Osmanlı hükümetinin bu meseleyi olumlu karşıladığını ispat ediyor. Aynı sene Türk elçisi Lutfi'nin Açe'ye vasıl olması padişah nezrinde alakaya görünümlü gösterir. Açe elçisi Hüseyin Bey 1565'te İstanbul'a geldi. Kanuni, Zigetvar Seferi'nden dolayı Payitahttan uzaktı ve orada vefat etti. Elçi Hüseyin Bey uzun müddet İstanbul'da kaldı. Bilahare Padişah II. Selim'le konuştu. Açe Sultanı Alâeddin'e bir mektupla döndü.

II. Selim 1567 son baharında o tarafa büyük bir sefer açmayı tasarladı. 22 gemilik bir filo teşkil edilmiş, bu filo ile 50-60 usta, muhtelif çaplarda toplar, mühim miktarda asker yola çıkarılmış, Kurdu lu Hızır Reis'in kumandasındaki bu filo Açe'ye varamamış, yola çıktığı sırada Yemen isyanı patlamış, Kurdu lu'nun filosu Sumatra yerine Yemen'e dümen kırmak zorunda kalmıştır. Açelilerin Osmanlı'ya karşı sevgisi ve bağlılığı hiçbir zaman eksilmemiştir. Bundan otuz yıl evvelde, Rahmeli Prof. Ali Genceli anlatmıştı. Pakistan'da Dakka Üniversitesi'nde Türk dili kürsüsü başkanlığı yaptı. Sırada Sumatra Adası'na, Açe'ye geziye gider, "Cuma günü cuma namazına gittim. Hatip minbere çıktı Hutbe okumaya başladı. Böyle devam ediyordu: '**Sultan Sultan, bn-i Sultan**'. Allah var ya bozuldum kralına hutbe okuyor diye. Devamı gelince de gözyaşlarımı tutamadım. Hutbeyi böyle tamamladı. '**Sultan Abdulhamid Han...**' Sultan Selim'in Açe'ye bir Türk Bayrağı hediye ettiğini, Merhum İsmail Hami Danişmend tarihinde kaydederken onu kutsal olarak sakladıklarını, şu son deprem felaketinde büyük zarar gören bu kadir inas insanların ellerinde taşıdıkları bayrakların ay yıldızlı bayrak olduğunu televizyonlardan izledik. Açeli Müslümanlara geçmiş olsun dileklerimizle birlikte ölenlere Allah'tan rahmet, kalanlara sağlık afiyet diliyorum. İmdi cihan devletinin Vezir-i A'zam'ı (Başbakanı) Sokullu'yu yazacağız.

DON-VOLGA KANALI, EJDERHAN SEFERİ , NEBAHTI BOZGUNU VE SOKULLU MEHMET PAŞA

Tarihin seyrini deşirecek olan bu büyük proje maalesef küçük adamların elinde başarısızlıkla sonuçlandı. Ejderhan Seferi nedir? Ejderhan Seferi'nin amacı; Karadeniz'den

çıkan Türk donanmasının Hazar Denizi'ne indirilebilmesi olayıdır. Don ve Volga nehirlerinin birbirine yakın olduğu bölgeyi, tahminen 15 kilometrelik mesafeyi, kanal açarak birleştirmek suretiyle Karadeniz'den Azak Denizi yoluyla Don Nehri'ne giren gemiler Volga Nehri'ne geçecek ve Hazar Denizi'ne inecekti. Bu projeyi ilk düşünenin Fatih Sultan Mehmet olduğu tarihi bir başarıdır. Büyük Hakan Fatih Sultan Mehmet, gelecekte bir Rus tehlikesini adeta sezmişti. İlk tedbir olarak 1475'te Karadeniz'in kuzeyindeki Ceneviz sömürgelerini fethederek, Kırım Hanlığı'nı Osmanlı korumasına almış, Rus tehlikesine ilk ciddi ve sağlam seti kurmuştur.

XVI. yüzyılın ilk yarısında Moskova Kozliki büyük prensi olan Korkunç Han, seleflerinden daha atak ve cesur çıktı. Kazan Hanlığı'nı, Rusların deşizmez fitne ve fesat oyunları ile yıkarak gözünü verimli topraklara dikmişti. Cengiz Han ordularının komutanı olan Kurt Cebe Noyan'ın ezip tarumar ettiği Rusların yeniden hayat bulup canlanmasını sağlayan, maalesef Rusların tepesinde tokmak gibi duran Altınorda Devleti'ni yıkan Aksak Timur Bey (Timurklenk) olmuştu. Bu büyük tarihi hata, Türk milletine çok pahalıya mâl olmuştu, olmaya da devam etmektedir. Yıkılan Altınorda Devleti küçük parçalara bölünmüş ve Moskof'a yem olmuştu. IV. (Korkunç) Han 1552 yılında 200 bin kişilik bir orduyla Kazan Hanlığı'na saldırarak Türk halkını kılıçtan geçirmiş, bundan iki sene sonra, 1554 yılında Astarhan (Ejderhan) Hanlığı'nı işgal ederek Altınorda'nın izlerini silmiş, Volga alanı Rusların egemenliğine girmişti. Böylece on üç sene gibi kısa bir zaman içerisinde Ruslar Moskova steplerinden çıkarak hem güneydoğuya, hem kuzeydoğuya yayılarak Karadeniz'in kıyılarına iniyor, Azak Denizi'ne sarkarak Kırım Hanlığı'yla sınır komşusu oluyordu. Ancak Osmanlı himayesinde olan Kırım Hanlığı'na saldırmaya cesaret edemiyorlardı. Osmanlı devlet adamları Rusların bu süratle yayılımının farkına varmışlardı. Kanuni Sultan Süleyman, Don-Volga kanalının açılması konusunu gündeme getirmiş, hatta Sadrazam Semiz Ali Paşa'ya bu doğrultuda emir vermişti. (Yılmaz Öztuna, Türkiye Tarihi, c.4 s.295) Ancak Almanya ile yeniden başlayan savaş, Kanal projesinin ileri bir tarihte bırakılmasını icap ettirmişti. Bu proje üzerinde hazırlık yapması için Kırım hanına emir verilmişti. Batıda Almanya ve Avusturya, doğuda ise İran'la olan mücadelenin artık sonu gelmiş, Almanya ve Avusturya harca bağlanmış, İran sindirilmişti. Ancak cihan padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın ömrü bu büyük projeyi gerçekleştirmeye yetmemişti. Ama Don-Volga Kanalı projesi artık devlet politikası olarak yerini almıştı. Kanuni'den sonra tahta geçen II. Selim her ne kadar babasının yerini dolduramasa da devlet politikası haline gelen bu projeyi tatbik sahasına koymakta gecikmemişti.

Kazan, Ejderhan, dil ve Ural'da ya ayan Türk milleti Rus baskısından bunalmı ve Osmanlı'dan yardım istemeye başlamı tır. “Medet ya Ehl-i slam, medet ya Ehl-i efkat vel irfan” diye niyaz eylendi ini Kâtip Çelebi öyle nakleder: ‘Moskof keferesinin taht’ı kahrında kalup ırz-ı namusu payimal olan Best’i Kıpçak, Türk, Tatar ellerinden dergâh-ı muallâya haber geldi inde Cihan Penah efendimiz vafir teserrüre düçar olarak her türlü iktidarın gösterilip Moskof zulmünün def ve red edilmesini irade eyledi.” II. Selim, Kırım Hanı’na yazdı ı hatt-ı hümayunda öyle demektedir: “Türkistan ve Tataristan tüccarına yol açıp, emniyet içinde gelip gitmeleri temenni olunmu tur. mdi Vilayet’i Kazan ve Ejderhan evvelden Nogay elinde idi. mdi küffar eline girmesi neden oldu? çinde ve etrafında kalan Tatar Mirzalarında kimler vardır ve ne zaman ve ne sebeple elden gitmi tir? Mufassal yazılıp ol vilayetin feth olunması tekerrür etmi tir. Ala vechit tafsil i’lam eylesin ki vaktiyle tedarüki görölüp, feth’ü teshiyri müyesser ola.” (Divan’ı Mühimme Defteri, s.948)

te Fatih Sultan Mehmet Han tarafından dü ünülen, Kanuni Sultan Süleyman tarafından devlet politikası haline getirilen Don-Volga Kanalı Projesi ve Ejderhan (Astarhan) Seferi kuvveden fiile çıkıyordu. Ancak devletin ba ında olan II. Selim ordunun ba ında sefere çıkmaktansa yan gelip yatmayı tercih ediyordu. Devlet i lerini Sokullu’nun eline bırakmı tı. O da ahir ömrünü rahat bir ekilde tamamlamak, Devlet’i Aliyye’nin imkânlarını Sokullu ailesinin ve yanda larının emrine tahsisle me guldü. II. Selim ordunun ba ında sefere çıkmayarak ve devlet i lerini Sokullu’ya bırakarak büyük bir yanlı lık yapmı tır. Devlet i lerini eline alan Sokullu, askeri ve siyasi açıdan son derece önemli olan Don-Volga projesinin de bir parçası olan Ejderhan Seferi’nin ba ına Kefe valili ine atadı ı Çerkez Kasım Pa a’yı getirdi. Hiçbir özelli i olmayan ve askerlik mesle iyle ilgisi bulunmayan defterdarlıktan yeti me bu zatın bir orduyu disipline etmesi, yönetmesi mümkün de ildi. Sonuç da öyle oldu.

4 A ustos 1569 tarihinde hazırlıklarını tamamlayan ordu kumandanı, Kaptan-ı Derya Müezzinzade Ali Pa a komutasındaki filo, Karadeniz’den hareket ederek Azak Denizi’nde Kefe Limanı’na demirledi. Bu filoda 5000 yeniçeri, 5–6 bin i ç, 20–30 bin civarında sancak askeri müteahhıs teknik ekipten ibaretti. Ayrıca Kefe’de gerekli mühimmat depo edilmi , Kırım Hanı Devlet Giray da 30.000 ki ilik kuvvetle orduya katılmı tı. 12 Eylül 1569 tarihinde Türk ordusu Astarhan’a varmı , muhasaraya başlamı ancak bir hafta sonra ku atma kaldırılmı tır. Bu kısa sürede ku atmanın kaldırılmasının sebebi; Çerkez Kasım Pa a’nın Kırım Hanlı ı üzerinde otorite kuramaması olarak kabul edilmektedir. Burada iki rivayet vardır:

Birincisi; Kırım hanının ordunun serdarlı mın (kumandanlı mın) kendisine verilmemesinden dolayı duydu u öfke; kincisi ise –ki en do ru olanı bu olsa gerek- Osmanlı Türkü'nün Astarhan, Kazan gibi zaman zaman Kırım hanlarının hâkim oldukları bu bölgelerde bir Osmanlı Beylerbeyli i kurmasının Kırım'ın iç ba ımsızlı mını sona erdirece i korkusudur. Kırım hanı Osmanlılardan ne derece ürktü ünü u sözleriyle ortaya koymaktadır: “Asakiri Osmaniye karadan ve denizden Ukrayna ve Kuzey Azerbaycan taraflarına varıp, gelmeye ba layınca tatr'a rabet olmaz, belki Kırım dahi elimizde kalmaz.” Bu arada Korkunç van da bo durmuyordu. Tarihçi Peçevi hadiseyi öyle anlatıyor: “Moskof Çarı ordu-yu hümayunun hem Ejderhan beldesini fethedece ini, hem de iki nehri birle tirece ini söyleyerek bir taraftan Kırım hanını ifal ederken, di er taraftan hatır hayale gelmez ekilde asker ve i çi arasına nifak soktu. Bunların hile ve hüdası malum iken nasıl müsamaha gösterildi, hayret etmek mümkün de ildir.” Peçevi'ye göre; kı mevsiminin dokuz ay sürdü ü, yaz mevsiminin üç ay oldu u, yatsı ve sabah namazı arasında ancak iki saat uyku vakti bulundu unu, Moskof'tan getirilen ekme k bu dayın domuz gübresiyle yeti tirildi i, bundan yapılan ekme in ehl-i islama haram oldu u gibi yapılan Rus propagandaları etkili olmu , üçte bire yakın kısmı kazanılmı olan bölge, kı mevsimi bahane edilerek yarım kalmı ve Don-Volga Kanalı Projesi gibi Türk dünyasını kucakla tıracak, co rafi birli i gerçekte tirecek bu büyük ölkü gerçekte tirilememi tir. ubat ayı ba larında ordu stanbul'a döndü ünde bu ba arısızlık II. Selim'i çok üzümü , divan toplantısında Sadrazam Sokullu Mehmet Pa a'yı azarlayarak: “Cümle masarif ve zayıat görülüp senden tazmin olunmalıdır.” diyerek ba arısızlıkta en büyük payın Sokullu'ya ait oldu unu ifade etmi tir. Merhum Kâtip Çelebi'nin yüre i yanarak kaleme aldı ı satırlar bu ba arısızlı ı öyle özetler : “Kıssadan hisse budur ki; küçük adamla büyük i e müba eret caiz de ildir. Maslahatın münasip ser karı gerek, zıkr olunan hususa bir padi ah varıp zamanıyla müba eret etse ancak uhdesinden gelebilir ve bu makuule i ler sahip himmet padi ah i idir. Vüzera ve serdarlar kârı de ildir.” Kâtip Çelebi elbette haklıdır. Bu büyük proje küçük ellere tevdi edilmi , ayrıca Kırım Hanı'nın ihaneti de buna eklenmi tir. Me hur Sokullu Mehmet Pa amız (!) sava istemiyordu. Kıbrıs'ın fethine de iddetle kar ı çıkmı tır. Kıbrıs onun muhalefetine ra men fethedilmi tir.

Asterhan Seferi Moskof Çarı IV. van'ı korkutmu , 1570 yılının baharında seferden birkaç ay sonra stanbul'a bir elçi göndermi ve kar ılı ı ne olursa olsun Türk dostlu unu muhafazaya kararlı oldu unu belirtmi tir. Bu dostlu un temini için ne yapması gerekti ini sordu unda ise, II. Selim Korkunç van'a a a ılayıcı mahiyette bir mektup göndererek Türkistan yolunu kapatmaktan sakınmasını ihtar etmi tir. Bu arada Kıbrıs'ın fethi gündeme gelmi ve devlet bununla u ra ırken Kırım Hanı Moskova' ya girerek Rusya'yı yenilgiye

u ratmı tır. Bu arada da Kıbrıs fethedilmi , Korkunç van ise korkuya kapılmı tı. Bo kalan Osmanlı'nın üzerine gelmesinden korkuyordu. Tekrar stanbul'a elçi gönderen Korkunç van, Kıbrıs'ın fethini tebrik ediyor, padi ahın bütün isteklerini yerine getirebilece ini ve hatta Avrupa devletlerine kar ı ittifaka hazır oldu unu belirtiyordu. Padi ah II. Selim' in ise iste i netti. Kazan'ın Kırım Hanlı ı'na, Astarhan'ın Osmanlı'ya verilmesini istiyordu. Bu talep her ne kadar Osmanlı'nın Kafkas siyasetini de vurguluyor olsa da, daha sonra bu konuda bir atılım yapılmamı , II. Selim' den sonra ba a gelen III. Murat zamanında Sokullu'nun Kafkas Seferi'ne muhalifli i sebebiyle bu konuda aktif bir siyaset takip edilememi tir.

Avrupalı bazı tarihçilerin ve dev irme soylu Türk geçinenlerin göklere çıkardı ı Sokullu kimdir?

Sokullu Mehmet Pa a, Bosna'nın Visegrad kazasına ba lı Rudo nahiyesinin Sukkulovici köyünden dev irme olup, Bo nakça adı Bayo'ydu. Takriben hicri 918 (miladi 1512)'de do mu tur. Papaz olan dayısı Sokullu'yu küçük ya ta yanına almı , kilisede tam bir Hıristiyan terbiyesi ve itikadı ile yeti tirmi tir. 13-14 ya larındayken, Kanuni'nin saltanatının ilk yıllarında dev irme memuru Ye ilce Bey tarafından alınarak Edirne'ye getirilmi , oradan stanbul'a nakledilerek Enderun Mektebi'ne alınmı tır. Mehmet ismiyle ihtida ettirilmi olan Sokullu, sarayda küçük odalarda ve iç hazinede Kanuni'nin gözüne girmi tir. Çuhadarlık, silahtarlık, kapıcılar kethüdarlı ı gibi vazifelerde bulunmu , derya kaptanlı ıyla ta raya çıkmı yani saray hizmetinden hükümet hizmetine girmi tir. Derya kaptanlı nda Rumeli Beylerbeyli i'ne terfi eden Sokullu, Selim ve Bayezid arasındaki ehzade kavgasında Bayezid'in yenilmesinde oynadı ı rolden dolayı bir kez daha Kanuni'nin gözüne girmi tir. Mükâfat olarak öncelikle Selim'in kızıyla evlenerek saraya damat olan Sokullu, Kanuni'nin son dönemlerinde sadrazam olarak görev yapmı tır. Sokullu elbette bo bir adam de ildir. Oldukça zeki, kurnaz ve ihtiras sahibi bir ki idir. Daha saraydan ta raya çıkmadan önce, silahtar Mehmet A a iken memleketinden anası, babası, karde leri ve akrabalarını stanbul' a getirerek muhtelif hizmetlere tayin ettirmeye ba lamı tır. Bunların hepsi ihtida edip Müslüman ismi almı , hatta babası Cemaleddin Sinan Bey ismini almı tır. Karde leri genç ya ta ölmü , amcasının o lu Mustafa Budin Pa a ise valili e kadar yükselmi tir.

Kanuni gibi bir cihan padi ahının vefatından sonra, kayınpederi olan II. Selim' in tahta geçmesiyle zaman zaman yeniçerileri de kı kırtarak dizginleri eline almı olan Sokullu, Kanuni Sultan Süleyman ile birlikte çıkmaya mecbur oldu u -cihan padi ahının çıkmaya mecbur etti i- Zigetvar Seferi'nden sonra ölünceye kadar hiçbir sefere katılmamı , stanbul dı ına çıkmamı , yani kısacası yan gelip yatmı tır. Yakınlarına devleti parselleyen Sokullu bugünün parasıyla katrilyonları bulan bir servet elde etmi tir. Sokullu'nun ye eni olan tarihçi

Peçevi İbrahim Efendi'nin eserinde Sokullu'nun devleti nasıl parsellediğini anlatmaktadır. Kıbrıs'ın fethine ve Kafkasya Seferi'ne açıkça karşı olan Sokullu, meşhur nebahtı Deniz Savaşı mağlubiyetinin de baş sorumlusudur. Yeniçeri başkanı olan ve ömründe denize çıkmamış, denizcilikten hiç anlamayan Müezzinzade Ali Paşa'yı kaptan-ı deryalı başta tayin etmek suretiyle nebahtı Deniz Muharebesi'nde Osmanlı donanmasının perişan olmasına sebep olmuştur. Savaş başlamadan önce yapılan Harp Divanı'nda hayatı denizlerde geçmi olan denizcilerin Barbaros Hayrettin Paşa ve Turgut Reis'in maiyetinde yetmiş olan deniz kurtlarının görüşlerine itibar etmeyen Kaptan-ı Derya Müezzinzade Ali Paşa: "Sokullu'nun fermanı var. Düman nerede görürseniz saldırın buyurmaktadır. Ben başımdan korkarım." diyerek önerilen hiçbir tedbiri kabul etmemiştir. Kırk yıl boyunca Barbaros'un yanında bulunan Cezair Beylerbeyi Uluç Ali Paşa büyük deniz savaşlarının asla yakın yerlerde yapılamayacağı, açık denizlerde yapılması icap ettiğini söylemiştir. Eğer kendisinin teklif edeceği nizam kabul edilirse dümana karşı galip gelme ihtimalinin yüksek olduğunu, fakat en küçük tabiiye hatası yapılırsa, düman kuvvetlerinin sayıca üstün, buna karşın bizim gemilerimizin efradının (asker) noksan olduğu için yenileceğimizi, hatta mahvolacağımızı anlatmıştır. Ama Kaptan-ı Derya Müezzinzade Ali Paşa ısrarla Sokullu'nun düman donanmasını nerede bulursanız üzerine varın diye fermanı olduğunu söylüyor, başka bir şey söylemiyordu. Bunun üzerine Uluç Ali Paşa kendisini kaybetmiş, Harp Divanı'nda bulunan denizcilere ve divana hitaben: "Hani nerede (Barbaros) Hayrettin Paşa'yla, Turgutça ile cenk görenler? Neden susarsınız, konu mazsınız?" diye başıyordu.

Netice malum: Osmanlı tarihinin en büyük deniz faciası ve mağlubiyeti, yok olan bir donanma. Yalnız Uluç Ali Paşa kendisiyle beraber 40 kadar gemi kurtarabilmiştir. Bu faciadan sonra Sokullu'nun Venedik'in İstanbul'daki balyözü (büyükelçisi) Barbaro'ya söylediği meşhur sözünün Sokullu'nun büyüklüğüne misal gösterenler yanlıgı içindedirler. Bu söz Sokullu'nun deşil, devletin büyüklüğünü gösterir: "Biz sizden Kıbrıs'ı alarak bir kolunuzu kestik. Siz bizim donanmamızı yenmekle bizim sakalımızı tıraş ettiniz. Tıraş edilen sakal daha gür biter. Fakat kesilen kol yerine gelmez."

İmdi günümüze bir bakalım. Dünyanın şu anda tek süper devleti Amerika'nın başkan yardımcısı var. Bu hanım bakanın her beyanattı dünya çapında yankı yapıyor. Burada büyük olan bu hanım bakan mıdır, yoksa Amerika Birleşik Devletleri midir? Tabii ki Amerika Birleşik Devletleri'dir. İşte Sokullu o sözü sarf ettiği zaman da dünyanın tek süper devleti olan Osmanlı İmparatorluğu'dur. Yani büyük olan Sokullu deşil, Osmanlı İmparatorluğu'dur. Nitekim donanmamızın yenilmesine rağmen Venedik sulh talebinde bulunmuş, nebahtı bozgunundan 1 yıl 5 ay sonra 7 maddelik bir muahede imzalanmıştır. Buna göre, Venedik

harp tazminatı olarak Osmanlı'ya 3.000.000 duka altını verecek, Venedik idaresinde bulunan Zanta Adası için Osmanlı'ya ödenen 500 duka vergi 1500 dukaya çıkarılacak, Dalmaçya'daki Sopota Kalesi Osmanlı'ya geri verilecektir. Kıbrıs da Osmanlı'ya bırakılmıştır. Voltaire bu muahede için şöyle diyor: 'Bu muahede hükümlerine bakınca, nebahtı Muharebesi'nin Türkler tarafından kazanıldı sanılır.' te bu devletin gücünü gösterir. Venedik ve Avrupa bu zaferlerin geçici ve tesadüfî oldu unu zannediyor, fakat bundan sonra da Türk deniz gücü Akdeniz'de zaferden zafere koymaya devam etmiştir. II. Selim'den sonra III. Murat döneminde de sadrazamlık görevine devam eden Sokullu, azledilemiyordu. Sebepleri ise şöyle sıralanıyordu:

- 1) Padişahın annesi Sokullu'nun kayınvalidesi olan Nur Banu Sultan
- 2) Sokullu'nun eşi, Padişah 3. Murat'ın kız kardeşi Esmahan Sultan
- 3) Sokullu'nun devletin kilit noktalarına yerleştiği üst düzey yakınları ve Yeniçeri Ocağı

Padişah III. Murat, eşi elinde güç bulunduran Sokullu'nun yakınlarından başlandı. Budin Beylerbeyi olan Sokullu'nun amcazadesi Mustafa Paşayı, Budin'e gizlice gönderdi ve Başmırah Ferhat Paşanın kurduğu tuzak sayesinde idam ettirmiştir. Sıra Sokullu'ya gelmiştir. III. Murat bunu da tezgâhlama ve meczup denilen bir Boşnak'a Sokullu'yu hançerletmiştir. Sokullu Mehmet Paşaya öldüğünde 74 yaşındaydı. Sadrazamın ölüm haberi Padişaha ulaştığında III. Murat: "Evet biliyorum, ölmüştür." diyerek umursamadığını ve hatta sevindiğini belirtmiştir.

İmdi gelelim Astarhan Seferi'ne ve Don-Volga Kanal Projesi'ne... Bu büyük tasarımın gerçekleştirilmesi halinde ne olacaktı?

- 1) Ejdehan (Astarhan) Hanlığı'nın toprakları Ruslardan temizlenecek ve Rus Çarlığı Hazar Denizi'nden yukarı atılarak Rusların Karadeniz'e inebilme ümitleri suya düşecekti.
- 2) Kırım Hanlığı'nı kuzeyden ve doğudan tehdit eden güçler kökünden temizlenmiş olacak, Rusları asırlarca dize getirmiş olan Kırım Hanlığı'nın o meşhur süvari kuvvetleri Rusya'nın istenilen yerine daima akabilen kuvvet olarak kalacaktı.
- 3) Kafkasya'nın kuzeyinde Don-Volga dicle nehirlerinin suladığı ve asıl halkı Türkler olan verimli topraklar Osmanlı ülkesine katılacaktı.
- 4) Kuzey ve Güney Kafkasya'nın Osmanlı sınırları içine katılması fikri kendiliğinden gerçekleşecekti. Böylelikle kıta bütünlüğü hakikat olacaktı.

- 5) Karayollarına bir denizyolu eklenecek, Kuzey İran her kontrol altına alınacak ve çoğu Türkmen oymaklarından ibaret olan Afganistan üzerinden A kabat ve Buhara yolu açılacaktı. İran üzerine sefere çıkmak gerektiği zaman ordunun ikmal yollarına deniz yolu da katılacak, İran içine alınacaktı.

Böylelikle Osmanlı İmparatorluğu'nun mutlak egemenliğinde olan Karadeniz'e Hazar Denizi de katılacaktı. Bir taraftan Rusya'nın ilerleyişine son verilirken, bir taraftan da İran'ın direniş gücü kırılacaktı. Sonuçta; Anadolu iki ayrı yönden anavatanı ile kucaklanacaktı.

Bu konuya bir de yabancı gözüyle bakalım. İtalyan Yahudi asıllı tarihçi Wels' in 'Cihan Tarihinin Umumi Hatları' adlı eserinden bu konuya ilişkin bir bölüm: "Eğer Osmanlı Türkleri Fatih Sultan Mehmet' in İstanbul fethi ve Kırım Hanlığı'nı himayesi altına almasından sonra, sadece kendi kaynakları ve özvatınları olan Orta Asya'ya; ya İran, Afganistan üzerinden ya da Don-Volga nehirleri arasından açacakları kanalla Karadeniz ile Hazar Denizi'ni birleştirerek erişmiş olsalardı, cihan içinde Türk hâkimiyetini kıracak başka kuvvet aramak hayaldir."

Evet, geçmişini geri getirmek imkânsız. Ancak bunu belirtmek isterim ki, Altınorda Devleti'ni yıkıp Moskof'un yolunu açan Aksak Timur'la Don-Volga Kanalı'nda barışsızlığın müsebbibi olan Sokullu ile Kırım Hanı Devlet Giray acaba mezarlarında rahatlar mı? Moskof canavarının Türk illerini işgal edip milyonlarca Türk'ü katletmesinin yanında, Anadolu Türk'ü Moskof savaşlarında her aileden en az bir ührit vermiştir. Rus uca ı yerli kızılıların kur unlarıyla ührit olan gazeteci-yazar, İsmail Gerçeksöz'ün 'Bir Vatan Kaldı' isimli üiriyile bu bahsi kapatalım.

BİR VATAN KALDI

*Dünyâ Türk yollara yeniden,
Arkamızda geçmiş zaman kaldı.
Kıtalar ötesindeydi hudutlarımız,
İmdi Edirne, Kars, Ardahan kaldı.*

*Geçen gözlerimizden bayraklar,
Devletler, ihtilaller.*

*Her biri ufalıp topra a karı an,
Kaleler imdi.*

1.

*Ve Yemen'de Sina'da ölenlerin ardından,
Saçı ak, iki gözü iki çe me
A layan kaldı.*

II. Selim 15 Aralık 1574'te 50 yaşında vefat etmiş, ölümü Manisa Sancakbeyi olan Murat gelene kadar gizlenmiş, ehzade Murat İstanbul'a gelip, 22 Aralık 1574 günü III. Murat olarak tahta oturmasıyla II. Selim'in ölümü resmen açıklanmıştır. O zamana kadar görülmeyen bir yarıcılık, dalkavukluk olayı yaşanmış, tahta çıkan padişahların eli öpülürken, Sokullu III. Murat'ın ete inişini öperek devrimlerin makam için neler yapabileceğini göstermesi bakımından dikkate ayandır. Sokullu, padişahın annesi, Sokullu'nun kayınvalidesi olan Valide Sultan'ın ve eşi Esmâ Sultan'ın sayesinde makamını koruyabilmiştir. III. Murat da babası gibi hiçbir sefere katılmamış, Sokullu ile birlikte yan gelip yatmıştır. Ancak devlet büyüktür. Dünyada tek söz sahibidir. Devletin kudreti her alanda gücünü hissettiriyordu. III. Murat döneminde 9 Mart 1576'da Fas imparatorluğu Türkiye'yi matbu olarak tanımış ve Türkiye'nin himayesine alınmış, 1573-1592 Lehistan (Polonya), Litvanya gibi hatırı sayılır iki devlet de kesin şekilde Türkiye tabiiyetine alınmış oluyordu.

1 Ocak 1578'de yapılan Türkiye-Almanya sulh anlaşması, 1586 ya kadar sekiz yıl daha uzatılmış, ayrıca bu anlaşmaya yeni bir madde ilave edilmiş, Lehistan (Polonya) Litvanya'nın Türkiye'ye tabi olduğu anlaşmaya konarak Almanya'ya kabul ettirilmiştir. Yeni tahta geçen Almanya Kralı II. Rudolf yıllık vergilerini muntazam olarak İstanbul'a göndermiştir. Bu muahede 1591 yılında sekiz yıllık olarak yeniden uzatılmıştır.

DERSAADET'TE AVUSTURYA SEFİRLERİ

Karl Tebly tarafından kaleme alınmış, Almancadan Türkçeye Prof. Dr. Selçuk Ünlü tarafından kazandırılan, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları'ndan çıkan bu eserde Almanya ve Avusturya'nın ödemekle yükümlü oldukları haracı (vergiyi) Türkiye'ye getiren elçilik heyetinin anlatımlarını görelim. Türk Devleti'nin gücünü anlamı oluruz.

Sefarete Atan ve Dolayısıyla Sultanın Huzuruna Kabul

12–15 A ustos 1573 dört pa ayı ziyaret ettik. Her iki sefirin David Ungnad ve Kral Von Rym, her biri mevki ve rütbesine göre pa alardan her birine kıymetli birer hediye (Verehrung) ve bunun yanı sıra Majestelerinin birer samimi dileklerini bildiren mektuplarını takdim ettiler. Pa alar cevap olarak, majestelerinin dört mektup ve arma anlarından ho nut kaldıklarını, Türk tarafının da barı ı korumak için ellerinden geleni yapacaklarından üphe etmediklerini, kar ı taraftan da barı ı bozucu davranı lardan kaçınmasını beklediklerini ifade ettiler.

Mustafa Pa a 1575'te kendisi için dü ünülen arma anı u kaba sözlerle kabul etti: “Sultan ve imparatorun mutabık kalmaları gerçi güzel bir ey; fakat benim gibi insanlar için en iyi yemeklerle beslenip, altına bo ulmaktansa, sava abilmek daha iyidir. ereflidir, çünkü bir daha geldi inizde her ey hazır olacak, sizler içeri alınmayacak ve dinleri için öleceksiniz.”

Ve Sinan Pa a'ya gümü takımlarını sundu umuz sırada efendime unları söyledi: “Bana niye bunları getiriyorsun? arabı içmedi imi biliyorsun, e er bana hediye vermek istiyorsan tüfek, zırh ve ba ka silahlar getir ki onlarla sizinkilerin defterini düreyim.”

27 Aralık 1576'da efendim ve Bay Simmich, altı vezir pa aya güzel altın saatlerden olu an hediye sundular.

HT AMIN B R NC PERDES

19 Temmuz 1587'de, Majestelerinin sözcüleri (Oratorlan) Paul Von Eytzing ve Bay Bartholmaus Pezzen, on dokuz gün stanbul'da bekledikten sonra Türk Sultanı III. Murat'ın huzuruna çıkarıldılar. Bu öyle gerçekleşti:

Sabahın erken saatlerinde 45.000 thaler, muhtelif torbalara payla tırılarak, büyük altın bir saatle birlikte, bunları ta ımak için hazırlanan arabaya yüklendi. Bunlarla birlikte her iki oratorun saray kâhyası ve Roma imparatoru majestelerinin en üst düzeydeki tercümanı yola çıktılar ve sözü edilen parayı sıradan insanlar yıllık haraç olarak ödedi imiz parayı sultana verdi imizi dü ünmesinler diye, saraya teslim ettiler, çünkü normal vatanda yalnızca gümü hediyeleri görür, acaba bu tedbirler umulan ba arıyı sa ladı mı? Schwiegger, öfkelenerek bunlarla alay ediyor: imdi imparatorun arma anlarına alıyorum. Haraç veya devletin kasasından ödeme demiyorum. Çünkü bu köylü tabiri olurdu. Buna talyanca “arma an” demek istiyorum. Böylece köylü bunu anlamaz. Çünkü biz haraca ba lanımı olsaydık o zaman boynumuzun e ri olması gerekirdi. O zaman da Allah'ın bizi bu yükten kurtarmasını niyaz ederdik. Allah için bu

bir arma an veya böyle yükü biz Macaristan krallığına izafe edelim, böylece bunun ucu Almanya'ya dokunmuş olur, biz de haraç verdiğimiz için Allah'ın cezasından kurtulmuş oluruz.

Türk, böyle bir ikâyetten, alaydan kendimizi sıyırmamız için nazik bir şekilde söz etmemize müsaade ediyor. Buna karşılık onun bundan hoşuna gittiği gibi söz etmesi buna haraç demesi bizi üzüyor. Divan salonunun yan odasında para torbaları, direk ve zincirlerle bağlı bir terazide tam tamına tartılır ve deney sobasında hakiki veya sahte olup olmadıklarına bakılırken, sefaret mensuplarına teslim edilen makbuzlarda da aynı isim(kelime) kullanılmıştı.

Selim Han oğlu Süleyman her zaman muzaffer padişahın anının ve parlak, saadet bah eden, şeref dolu, ülkelere hâkim hakan tuza rasının takdimi şöyle:

Hıristiyan halkının asillerinin gururu, İsa dini büyüklerinin seçkini, Beç (viyana) imparatoru Ferdinand'ın oğlu Maximilianı (II. Max) babasının vasiyeti uyarınca ve kendi barış anlaşmasına uygun olarak, kutsiyet ocağı sarayına 60.000 gulden (para birimi) teslim etmeyi görev addetmiş ve sadrazama da Allah anını daim etsin yardım olarak 30.000 gulden göndermişti.

Bu münasebetle kutsal kapıya vasıl olan Albert Wyss ve Agatschio Schap adlı sefirlerin ellerinden 972 senesi Recep ayının on altıncı günü (Miladi 17.02.1565) (Sultan) hazineye, sözü edilen 60.000 gulden değerinde 90.000 kuru ve sadrazamlar için 20.000 gulden ve 30.000 Gulden karşılığında 15.000 kuru olmak üzere 981.600 dirhem ağırlıklı toplam 105.000 kuru ve 20.000 Gulden teslim alınmış oldu. İki bu fermanım tanzim edilmiştir. Bu böyle bilene ve benim dünyayı süsleyen nişanıma itimat edile. 972 senesi ayların hayırlısı Recep'in yirminci günü (21.02.1565) tanzim edilmiştir.

YÜCE PADİŞAHIN HUZURUNDA

Üçüncü kapının iki yanında altın işlemeli elbiseler içinde çeşitli nigirler oturuyorlardı. Yanlarında altı kapıcıbaşı vardı ve bunlar ellerinde altın birer asatutuyorlardı. Önce içeriye Sultanın yanına yeniçeri başası girdi; o çıkarken iki kadıasker girdiler. Bunlar dışarı çıktıktan sonra kapının yanına oturdular. Sonra vezir paşalar içeri girdiler. Bütün saray gibi ellerinde gümüş bir asatutan çavuşbaşı onların önünde eğildi. Paşaların hemen arkasından her iki sefir (Sinzerdorff ve Ugnad) ve yaverleri geliyordu.

Sefirlerin önünde büyük bir itibarı olan kapıcıbaşı geliyordu. Elinde, Kızıldeniz'de büyüyen, Mısır kamından yapılmış bir boru vardı ve her iki sefire,

salona kadar refakat etti. Odanın hemen önünde dört çavu bekliyordu. Bunlar sarayzadelerdendir. ki er iki er, sefirleri önce kaftan kollarından tuttular ve sa ina- soluna, koltu unun altına girdiler. Sultanın huzuruna içeriye götürdüler ve onları zorla e erek alınlarını yere de dirdiler. Hemen önlerinde oturan bir oda hizmetlisi diz çöken sefirlerle hemen sultanın öpmeye mecbur oldukları kaftanının kolunu uzattı. Bu gerçek eytani bir gurur ve barbarların Roma imparatoruna göstermekten çekinmedikleri saygısızlık, alay ve mparatorun sefirlerinin bu hayvanın aya ını öpmeye mecbur eden bir saray âdetiydi. E it görünmemek için, dileklerini oturarak nakletmeleri münasip olacaktı. Fakat bu barbarca köylü gururu bu hantal insanların, Hristiyanların, Roma imparatoru majestelerinin güç ve iktidarına önem vermelerine engel oluyordu. Bu yüzden Türk elçilerinde imparator majestelerinin huzurunda alçaltmak, aya ını öpmeye zorlamak lazımdır.

Bu sefaret mensubu yazar bir eyi unutuyor. Unuttu u ey, Türkiye ile Almanya ve Avusturya arasında yapılan anla ma... 10 Kasım 1545'te yapılan sulh anla ması ne diyordu: "Kral Ferdinand ve karde i Vilayet-i spanya Kralı V. Karlos, Benim izzetli, azametli dergâhıma elçi gönderip sulh ve salah rica ettiler diye ba layan anla maya göre, Almanya Kralı V. Karlos Batı Roma mparatoru oldu unu Türkiye ile ilgili hiçbir hukuki ve diplomatik vesikada iddia etmeyecektir. Roma imparatorlu u tacı tektir ve münhasıran büyük Türk hakanına aittir. Ferdinand Bohemya kralıdır. Protokolda vezir-i azamla e ittir. Getirdikleri haraç, gördükleri muamele ülkelerin halkına de il majestelerine ve onun temsilcilerine aittir."

ALLAH'IN TAY NETT AVUKAT

Bize barbar diyen yazar bakın nasıl kendi tuza a dü üyor: "Sultan III. Murat'ın ölümü esirleri yeni bir endi eye sürükledi. Halefinin gayri insani ve çok sert oldu u söyleniyordu. Esirlere yardım ve teselli hapishane a asından geldi. Bize, bu hapishanede hiçbir ki inin öldü ünü hatırlamıyorum, siz de kurtulup ülkenize döneceksiniz, dedi.

Nihayet o gün kaderimizi tayin eden beklenen dönüm noktası geldi. Sultan III. Mehmet'in duvardaki parmaklıklar arkasından takip etti i divan toplantısında ngiliz sefirinin tercümanlık yaptı ı sorgulama sonunda, Sadrazam brahim Pa a, esirlerin orduyla birlikte Macaristan'a götürölmelerini ve orada ülkelerine dönmek üzere salıverilmesine karar verdi."

HIRSTIYAN DÜNYASINA DÖNÜ

Gün dönümü günü Türk ordusu İstanbul'u terk etti ve yava ça Belgrad'a do ru ilerledi. Yolculuk zevkli ve ne eli geçiyordu. Bize de hürriyetimize kavu tuktan sonra çok iyi geliyordu. Sevinçten havaya uçuyorduk. Öyle ki, bu türlü sıkıntıyı ya amayan anlamazdı.

Türk ordusu Tuna ile Sava arasında geni bir alana ordugâh kurdu. Ordunun mevcudu 300.000 ki iydi. Hayvan sayısı 600.000 civarında olup bunlar at, e ek, deve ve öküzlerden olu uyordu.

Wratislaw ve sıhhati yerinde olan di erleri kampta dola tırıldı. Kendilerinden sultanın ne büyük bir güçle yakla makta oldu unu ülkelerinde etrafa duyurmaları bekleniyordu. Sonra ba vezir ülkelerine dönmekte olanları huzuruna ça ırdı. Ve kendilerini Erlau önlerine çekilmeden, imparatora barı yapması tavsiyesinde bulunmakla görevlendirdi. Kendilerinin de neler gördüklerini yazmaları isteniyordu. Barton, Seidel'i, bu çok iyi bir arkada fakat çok da hassas, sözleriyle takdim edip de Seidel, ba vezirin aya mını öpmek üzere e ildi inde, tutabildi ini sandı ı gözya ları birden bo andı. O anda brahim Pa a ba ından tuttu. Beni ok ayarak, "Zavallı gâvur, Allah, vatanına dönüp, ananı babanı görmek için sıhhat ve afiyet ihsan etsin." dedi. Yan kesesine elini daldırdı ve miktarı 2.40 Thaleri bulan bir avuç dolusu asper (kuru) verdi. Bunların hepsini hatıra olarak beraberimde Hıristiyan dünyasına götürdüm, daha da fazlası: Pa anın önünde yere kapanmı tım, çünkü ate li bir hastalıktan yatmı tım, ba ım dönüyordu. O anda burnum kanamaya ba ladı ve bana yalnız iyi gelmekle kalmadı, aynı zamanda, o saatten itibaren giderek sıhhatime de yava ça kavu tum.

Birkaç gün sonra her ey yeniden söz konusu oldu. mparatorun ücretli askerleri Hatvan'ı i gal etmi ler ve çatı malar esnasında Walonlar (Güney Romenler) (Kelt ve Cermenlerin torunları) Türklere, karılarına ve çocuklarına hayvandan daha kötü hatta eytanca muamele etmi lerdı. Ayrıca kadın ve erkekleri kazı a vurarak eziyet etmi ler, derilerinden kemer ve di er e yalar yapmı lar ve burada utandı ım için yazmadı ım bazı uzuvlarını kesmi ler ve bunlardan kese, torba ve ba ka eyler yapmı lardı.

Orduda bir intikam çı lı ıdır gidiyordu. Ba vezir bile Seidel ve arkada larını koruyamazdı. Bu yüzden o ülkesine dönmekte olanlara çadırlarından uzakla mamalarını emretti. Szoluok'ta kendilerine resmi yazılar verildi ve ordu do ruca Erlau'a do ru ilerlerken, serbest bırakılanlar bir Yeniçerinin ve ngiliz sefirinin bir tercümanının refakatinde Pe te'ye yöneldiler, bu tehlikelerle dolu bir yoldu. Ba ıbo tatar akıncıları ovayı tarıyordu. Yeniçeriler bile kar ıla tıklarında çok ihtiyatlı olmak zorunda kalıyorlardı. Yeniçeri onlara bizim büyük sultanın emri üzerine Budin'e

gönderildi imizi, önlerinde e ilerek anlatıyor ve aynı zamanda da pasaportumuzu gösteriyordu.

imdi sormak istiyoruz barbar kim?

TÜRK SULTANLARININ VAKIFLARI

Ayasofya'dan başka, etraftaki ehir tepelerinin üzerinde adeta hilal biçiminde, dört tane daha cami vardır. İmaretleri, imam evleri, içlerinde fakir çocukların tedris edildiği okulları, bahçeleri, fiskiyeleri, aile evleri ve banyolarıyla bu camiler büyük ve etkileyici bir manzara ortaya koyarlar.

Türkler, camilerine, okullarına, imaretlerine, hastanelerine ve umumi banyolarına büyük bir itina gösterirler, buna karşılık biz Hıristiyanlar, kiliselerimize, papalıkta verilen, verilmesi gerekenden başka bir şey vermiyoruz. Fakat bu gün için Protestanlar domuz ahırını andıran kiliselerde oturuyorlar ve parasını kiliseye yatıracak kadar enayi olmadıklarını düünen varsa, gelsin Türkleri görsün, Türkler, kilise veya minberden ziyade, içki haneleri süslemeye yardım eden gayri samimi Hıristiyanlardan çok daha puan alacaktır.

Fatih Camii'nin hemen yakınında, fakirler için ayrılmış 150 ev ve ikametgâh var her biri fakire günlük bir asper (fenik) ve karnını doyuracak kadar ekmek verilir. Fakat evlerin boş (ıssız) olduğu çok olur, çünkü Türler dilenmekten utanırlar. Aralarında dilenci tarikatları ve serseriler grubunun tekkülüne de katlanmazlar. Hâlbuki biz Hıristiyanlar da yangın ve salgınları bahane eden dilencilerden geçilmez. Senelik geliri fakirler için zekâttan artı kalan paralar, hastaneler, cüzamlılara, akıl hastalarına ve diğer hastalara dağıtılır. Fakat Türkler de şu adet vardır: etrafına zarar verecek bir akıl hastası caddede dolaırsa, bu işle görevli kimseler tarafından zorla Vakıf tımarhanesine götürülür, orada iyileştirilir. Hastaları beklerler ve kendilerine ihtiyaçları olan ilaç merhem ve diğer zaruri malzeme hemen verilir. İlk defa II. Mehmet'in kendi imaretiyle fakirlere et, ekmek ve pilav dağıttığı rivayet ediliyor. Sadakayla geçinmek isteyen birisi, camiden camiye gitsin yeter, kendi gelirini sarf etmesine gerek kalmaz. Caminin vakfi gereği, Allah rızası için hemen sadaka verilir.

Türklerin büyük masraflarla ve büyük gayretlerle, sultan şerefine yakıır biçimde camiler, hasta, fakir ve yolcular için imaretler, Kervansaraylar, en az camiler kadar gösterişli ve güzel hamamlar, son derece güzel çeşmeler, kuvvetli mermer taşlardan köprüler, taş döşeli yollar yaptırmaları gerçekten övülmeye değer hususlardır. Bu ünlü hamamlardan Sultan Hamamı, Forum Constantini üzerinde ve Alman sefaretinin

kar ısındadır ve ço unlukla mermerden yapılmı tır. Bütün akarsuların üstünde köprü vardır. Bu yedi ayrı tür eser (cami, imaret, hamam, kervansaray, köprü, yol, çe me)iyi organize edilmi tir.

Türk milleti bu güzel sosyal müesseselere sahipken barbar Avrupa bunlardan mahrumdu. Kralları bile papazın vaftiz suyuyla duruyordu.

TÜRK YE - VENED K

III. Murat tahta geçince, II. Selim zamanında yapılan Türkiye Venedik muahedesi 8 A ustos 1575'te yenilendi. Venedik bu muahedeyi elde edebilmek için,III. Murat'a 50.000, Sokullu'ya 4.000 duka altını haraç vermi tir.

TÜRK - RAN SAVA I

5 Nisan 1583 ran'a sava açılması ran ahı Tahmasb'ın ölümünden sonra bir iç karga aya dü mü tü. ran tahtına gözleri görmeyen Muhammed Hudabende getirilmi ti fakat beylerin ço u kendi ba ına hareket ediyordu.

Bir tarafta ran baskısı altında bulunan Da ıstan, ırvan gibi Sünni Müslümanlar dı nda, Gürcü Kralı David bile Osmanlı himayesi istiyordu. Ayrıca Van, Erzurum Beylerbeyi divana müracaat ederek bu fırsatın de erlendirilmesini istemeleri üzerine Divan toplantısında Lala Mustafa Pa a'nın ran'a sava açılmasını ısrarla isterken, Sadrazam Sokullu iddetle kar ı çıkıyordu. Padi ah III. Murat Lala Mustafa Pa a'nın fikrine destek verince divan üyeleri ba ta eyhülislam, padi ahın hocası, Hoca Saadeddin Efendi ba ta di er divan üyeleri de Lala Mustafa Pa anın ran'a sava açılması fikrini destekleyince Sokullu yalnız kalmı , II. Selim zamanındaki etkinli ini kaybetti i gibi Padi ah indinde de gözden dü mü tü. Bu sava ta en büyük ba arıyı Özdemiro lu Osman Pa a göstermi ti. Diyarbakır Beylerbeyi iken Sokullu tarafından görevine son verilen Osman Pa a ran Seferi'nin serdarı (ba komutanı) Lala Mustafa Pa a'nın iste i üzerine yardımcılı ını kabul etmi . On iki yıl on dört gün süren Türk-ran sava nda Osman Pa a büyük yararlılık gösterdi. Girdi i bütün sava ları kazandı. 3 A ustos 1578 Çıldır zaferi, 24 A ustos 1578 Tiflis'in fethi, 9 Eylül 1578 Koyungeçidi zaferi, 11 Kasım 1578 Birinci amahı zaferi, 27 Kasım 1578 kinci amahı zaferi, 11 Mayıs 1583 Me aleler zaferi, 15 A ustos 1583 Revan'ın fethi.

Bu arada Kırım Hanı Mehmet Giray görevden alınmasını kabul etmeyerek devlete ba kaldırmı tı. Bunu tedip etme görevi Osman Pa a'ya verildi. 21 Ekim 1583- 28

Haziran 1584 tarihleri arasında Kırım ba kaldırısını da halleden Osman Pa a, Kılıç Ali Pa a'yla beraber Kefe'den stanbul'a geldi.

Padi ah 3.Murat Osman Pa ayı yalı kö künde hususi olarak kabul etti ve 'Sefa geldin Osman' diye kar ıladı. Oturmasını söyledi. Pa a ayakta kalmayı tercih ettiyse de padi ahın ısrarı üzerine oturdu. Bu tarihi görü me dört saat sürmü , Osman Pa a Kafkasya ve ran hakkında padi aha geni bilgi vermi , ran'la yapılan sava ları anlatmı , Osman Pa a'yı dikkatle ve merakla dinleyen padi ah heyecanlanmı , **'Berhudar ol berhudar ol, Osman, iki cihanda yüzün ak olsun, Allah senden razı olsun. Dünyalar durdukça durasın'** dualarıyla sözünü kesiyordu me aleler sava mı anlatırken. Padi ah belindeki murassa (kabzasına mücevherler kakılmı) kılıcını, murassa hançerini kavu undaki emsalsiz pırlantalarla süslü sorgucu çıkarıp, **pa aya verdi.** Tarihçiler imdiye kadar hiçbir kumandanın bir padi ahtan böyle bir iltifat görmedi ini kaydederler.

Huzurdan çıkınca pa aya muhte em bir ekilde donatılmı , bir atla fevkalade bir hilat verildi. Osman Pa a da Safeviler'den ganimet olarak aldı ı biriktirdi i, kıymetli ta ları, mücevherleri ve tarihi eserleri padi aha sundu.

III. Murat Sadrazam Siyavu Pa a'yı azlederek hizmetlerinden memnun oldu u Osman Pa a'yı sadaret makamına atadı.

25 Mart 1585'te III. Murat'tan 'Serdar-ı Ekrem' sıfatıyla ran cephesine gitmesi için hatt-ı hümayun alan Osman Pa a, 22 Eylül 1585'te Tebriz'i fethetti. Hastalanan Osman Pa a dönü te Acusu kenarında, ordugâhta, 58 ya nda iken vefat etti.

TÜRK YE- RAN SULH ANLA MASI

21 Mart 1590'da stanbul Muahedesi ile 12 yıl 14 gün süren Türkiye ran sava ı sona erdi: Muahedeyi Padi ahın Hocası eyhülislam Hoca Saadeddin efendi kaleme aldı. stanbul muahedesi Osmanlıların bütün fütuhatını tanıyordu. Bu fütühat 590.000 km²'yi buluyordu: Kuzey Kafkasya-Da ıstan-Revan-bugünkü Ermenistan-Do u Gürcistan-ırvan-Kuzey Azerbaycan-Tebriz-Güney Azerbaycan-Ardelen (Kürdistan)- Kirman ah-Luristan-Huzistan-(ran Arabistanı) bu ülkeler Osmanlı'ya geçiyordu. Di er artlar da öyle idi: ran Sünni tebaasına saygı göstermeyi, Sünni büyüklerine dil uzatmamayı kabul ediyordu.

III. Murat döneminin mühim bir olayı da Sokullu'nun ölüm olayıdır. 12 Ekim 1579 yılında kendi soyundan (Bo nak), meczup oldu u iddia edilen bir dervi tarafından

hançerlenerek öldürülmü tür. Ço unluk tarihçiler bu suikastı tertipleyenlerin ba nda Padi ah III. Murat'ın oldu unu söylemektedir.

III. MURAT'IN ÖLÜMÜ

Sultan III. Murat 15 Ocak 1595'te vefat etmi tir. Her ne kadar ordusunun ba nda bir sefere çıkmamı sa da zamanında Osmanlı mparatorlu u zirvesini bulmu tu. Artık bu zirveden inilmeye ba lanacaktı. Zenginli in, ihti amın, büyüklü ün, kudretin azami derecesine eri ilmi ve bunlar yava yava kaybedilmeye ba lamanın sanki i aretini veriyordu. Bu müthi miras asırlarca yene yene bitirilemedi.

Tarihçi Hammer öyle diyor: "III. Murat'ın ölümünde mparatorluk, Atlas Okyanusu'ndan Kafkaslara, Habe istan'da Tuna'ya kadar uzanıyor ve tam yirmi eski krallı ın arazisini kaplıyordu. Türkler, stanbul-Paris yolunun a a ı yukarı ortasında olan Viyana'ya eri mi lerdı. Lehistan Türkiye'ye ait sayılıyordu. Lehistan krallarını padi ah tayin ediyor, bu devlet hem stanbul'a hem de stanbul'a tabi, alelade bir vilayet olan Kırım'a yıllık vergi ödüyordu. 1590 sıralarında Mombasa eyhi bile Türkiye'ye tabi olmu , Kenya kıyıları Türk hâkimiyetine girmi ti. mparatorluk toprakları, ba lı devletler hariç 16.153.555 bin km², imparatorlu a tabi devletleri de katarsak 22.991.411.bin km²'ye ula mı tı."

Tarihçiler III. Murat'ın kadınlara dü künlü ünden bahsederler. Öldü ünde on dokuz ehzadesi, yirmi altı kızı vardı.

Tarihçilerin bu konuda yorumları da öyledir. "III. Murat ehzadeli i döneminde sade bir ya antısı vardı. Padi ah olduktan sonra, kız karde i Esmehan Sultan'ın kötü yola itti i söylenir. Bu kadın Sokullu'nun karısı idi ve kocasını sadrazamlıkta tutabilmek için padi aha devamlı rü vet veriyor, güzel kızlar takdim ediyor, e lenceler tertipliyordu. Murat sonunda Sokullu'yu bertaraf etmeyi ba armı , ama kendisini harem baskısından kurtaramamı tır.

III. Murat vefat etti inde 49 ya ndaydı ve yirmi yıldır Osmanlı tahtında idi. Bütün padi ahların oldu u gibi onun da ölümü tahta yeni padi ah, yani ehzade Mehmet geçene kadar gizlenmi tir.

SULTAN III. MEHMET HAN

III. Mehmet babası öldü ü sırada Manisa Valisi idi. Ölüm haberini alıp stanbul'a gelip tahta çıktı nda 28 ya ndaydı. Daha saltanatının ilk yıllarında Avrupa'dan iyi haberler gelmiyordu. Eflak Voyvodası Mihail Avusturya ve Erdel'le

i birli i yaparak Müslüman halkı katlediyor, yurtlarından sürüyordu. Büyük bir Avusturya ordusu Estergon'u kuşatırken, diğer bir Avusturya ordusu Ci erdelen'i kuşatıp zapt etmişti. Yanıkkale Valisi Osman Paşa kendi askerleriyle Avusturya ordusunu bozdu. Ci erdelen Kalesi'ni kurtardı. Estergon ise düman eline geçti.

KÖPRÜ FACIASI VE AKINCI OCAĞININ SÖNMESİ

Tuna üzerindeki, Yerköy-Rusçuk Köprüsü'nden ordunun karşı tarafa geçmesi sırasında Sadrazam (Arnavut) Koca Sinan Paşa'nın para hırsı ve beceriksizliği yüzünden Avrupa'yı titreten Akıncı Ocağı yok oldu. Köprüyü her geçen akıncıdan vergi alma sevdasına kapılan bu devirminin orduyu köprüden geçmesi üç gün sürmüştü, ordunun emniyetini sağlayan akıncılar en sona kalmıştı. Mihail, Türk ordusuna arkadan yaklaşıp, fırsat kolluyordu. Beklediği fırsat gelmişti. Akıncıların bir kısmı köprü üstüne çıkmıştı. İşte bu arada köprüyü top ateşine tutarak üstündeki akıncılarla birlikte Tuna'ya gömdü. 70.000 kişilik kuvvetiyle geride kalan akıncılara saldırdı ve tek bir akıncı dahi sağ kurtulamadı. Hepsi çarpıarak şehit düştü.

Bu üzücü haber İstanbul'a bomba gibi düştü. Tarih 1596; Osmanlı Türk İmparatorluğu tahtında III. Sultan Mehmet Han var. III. Mehmet annesi Safiye Sultan'ın muhalefetine rağmen babası III. Murat, dedesi II. Selim'in Sokullu'nun tevkiyle terk etmiş oldukları ordunun başında sefere çıkma geleneğini başta Hoca Sadeddin Efendi'nin gayretleriyle yeniden canlandırmış, Kanuni'nin ölümünden otuz yıl sonra bir padişah ordusuna başkumandanlık yapmıştı.

III. Mehmet ordusunun başında 6 ay sürecek Eri Sefer-i Hümayunu'na çıkıyordu. 20 Haziran 1596 günü Davut Paşası'na gelen Padişah, ertesi gün Edirne'ye müteveccihen yola çıktı. Muteber tarihçilerimize göre padişahı bu sefere çıkmaya ikna eden kişinin Hoca Sadeddin Efendi olduğu olur. Ayrıca serhat beylerinin de talebi ordunun başında padişahın olmasıydı.

Türk ordusu 21 Eylül günü Eri Kalesi önüne gelmiş, 24 Eylül 1596 günü kuşatma başlamış, 12 Ekim günü Eri Kalesi fethedilmiştir. Böylece padişah III. Mehmet Eri Fatih unvanı almıştır. 18 Ekim günü camiye çevrilen şehrin en büyük kilisesinde (kilise caminde) padişahın katıldığı Hoca Sadeddin tarafından kıldırılan cuma namazı eda edildi.

Bu arada Avusturya imparatorunun kardeşi Aridük Maximilien'in kumandasındaki Alman ve müttefik ordusu Eri'ye yaklaşıyorlardı. Türk ordusunun Eri önündeki oturma hümayununda, veziriazamın başkanı toplanan harp divanında sert tartışma vardı. Bazı

vezirler E ri'nin fethedildi ini, bunun büyük bir ba arı oldu unu, Kanuni devrinde bile alınamadı ını ileri sürerek stanbul'a dönülmesinin münasip olaca ını savunuyorlardı.

Garp meclisinde de i ik ses yine Hoca Sadeddin Efendi'ydi. Bu milli kahraman öyle diyordu: “ leri sürdü ünüz teklif ve vardı ınız karar askerlik kaidelerine tamamen aykırıdır, e er yakla makta olan dü man üzerine gidilmezse bundan cüret alacak dü man bizim üzerimize gelecektir. Bir kalenin fethi kâfi diye imdiye kadar hiçbir Osmano lu dü mandan yüz çevirmemi tir. Dü man ordusunu imha etmeden ne sava kazanılır, ne de sulh yapılır.” Sadeddin Efendi'nin bu çıkı ı üzerine ordunun dü man üzerine gönderilmesini, geri kalan kuvvetlerin, padi ah ve devlet ricalinin E ri'de kalmasını teklif etmelerine de Hoca Sadeddin Efendi kar ı çıkarak, ‘Bu i u veya bu pa a i i de ildir. Bu padi ah i idir’ demi tir. Hocanın bu konu ması divanı etkilemi , Sadeddin Efendi'nin fikri kabul edilmekle birlikte son söz padi aha kalmı tı. Sadeddin Efendi toplantı biter bitmez, hemen padi ahın ota ına geçmi , di er vezirlerin padi ahla konu masına fırsat vermeden emri vaki yaparak padi ahı dü man üzerine gitmeye ikna etmi tir.

Sadrazam Damat brahim Pa a'nın Anadolu Beylerbeyi Lala Mehmet Pa a'yı büyük bir kuvvetle E ri'de bırakma dü ünmesine de kar ı çıkan Hoca Sadeddin Efendi büyük bir kuvvetin ordudan ayrılmasının yapılacak büyük bir sava için zayıflık alameti olabilece ini, muharebe kazanılırsa E ri'de az veya çok kuvvetin bulunmasının hiçbir ehemmiyeti olmayaca ını, Allah korusun sava ı kaybedersek E ri Kalesi'ni dü man hücumundan hiçbir kuvvetin koruyamayaca ını ısrarla savunarak kabul ettirmi , bunun üzerine III. Mehmet 24 Ekim günü yanında Sadrazam Damat brahim Pa a, Hoca Sadeddin Efendi ve di er kumandanlarıyla ordunun ba nda Haçova'ya yürüdü. 25 Ekim Cuma günü iki ordu Haçova'da kar ı kar ıya gelip, yerlerin aldılar.

HAÇOVA MEYDAN MUHAREBES

Dü man ordusu Avrupa'da yaptı ımız bütün meydan sava larında oldu u gibi Büyük Avrupa devletlerinin meydana getirdi i birle ik bir Haçlı ordusuydu. Alman, Avusturya, talyan, Macar, spanyol, Floransa, Çek, Leh, Slovak, Hollanda, Belçika ve Fransız gönüllüleri vardı. Bazı kaynaklara göre sayıları 300.000'e ula ıyordu. Türk ordusunun mevcudunun ise 50 bin kapıkulu askeri, 50 bin eyalet ve Kırım atlılarından olmak üzere 120.000 ki i civarında oldu u rivayet edilir.

Merkezde Livay-ı Seadet Sanca -ı erif' in altında duran Padi ah 3. Mehmet, padi ahın sa nda vezirler, solunda Haci-i Sultani Hoca Sadeddin Efendi ile Anadolu, Rumeli

kazaskerleri, sa kanadın kumandası Anadolu Beylerbeyi Mehmet Pa a'ya, sol kanat Rumeli Beylerbeyi Hasan Pa a'ya verilmi ti. Sava a bu tertiple ba lamı tık, sava bütün iddetiyle sürerken sa kanadımız bozulmu , dü man merkezimize dalmı , ya maya ba lamı tı. Çadırları ya ma ediyor, cephane sandıkları üzerinde dans ediyorlardı. Sadrazam çöken orta kanadın arkasına sı nımmı , Padi ah III. Mehmet ota ına çekilmi , sırtına Peygamberin Hırka-i erifi'ni giyip eline mızra mı almı , dua ediyordu. Sadrazam brahim Pa a, padi ahın duasını yarıda kesip kıyafet de i tirip kaçırmak için tertibat almaya ba lamı tı. Hatta bazı saray ricali eyerli eyersiz atlara binerek, Budin, E ri, Belgrad tarafına do ru kaçırmaya ba lamı tı. te o anda yine sahnede Hoca Sadeddin Efendi'yi görüyoruz. Bütün tarihçilerin, Hammer dâhil, sava mın, zaferin tek kahramanı oldu unda ittifak edilen bu milli kahraman, padi ahın “Hocam tedbir nedir?” diye sorunca metanetini muhafaza eden Hoca Efendi: “Padi ahım! LAZIM OLAN YER N ZDE SEBAT VE KARAR ETMEKT R. CENG N HAL BUDUR, ECDADINIZ ZAMANINDA OLAN TABUR MUHAREBELER EKSER BÖYLE VAK OLMU TUR. MÜ’C ZAT’I MUHAMMED ALEYH SSELAM LE N ALLAHU TEALA FIRSAT VE NUSRET EHL- SLAMINDIR. HATIRINIZI HO TUTUN.” diyerek bir taraftan da padi ahın atının dizginlerini kavramı .

Bu arada ordu-yu hümayunun vaizi eyh Hızır Efendi 100 müridi ile ön safa atılmı , eyh ve müritleri ellerinde kılıçları, Kur'an'dan ayetler okuyarak askeri te vik ediyorlar, kaçanların üzerine Peygamberin lanetini davet ederek beddua ediyorlardı. Bu dervi gazilerin tamamı ön saflarda ehit olmu , bu mübarek insanların naa ları stanbul'a getirilip büyük bir merasimle defnedilmi tir. Padi ahı atının üzerine dimdik, Hoca Efendi'yi de yanı ba ında gören akıncılar ve Kırım atlıları hücumu geçmi , Osmanlı karargâhındaki a çı, deveci, katırcı, karakullukçu denen hizmetçi grubu kazma, kürek, kepçe ve sopalarla dü mana saldırıyorlardı. Kâfir kaçtı, vurun seslerine pusuda bekleyen Sinan Pa a ve Fetih Giray'ın öncü birlikleri dü manın arkasından hücumu geçti. 20.000 dü manı bataklı a sokarak imha etti. Haçlı ordusunda panik ve ricat ba lamı , tarihin büyük imha muharebelerinden biri daha kazanılmı tı. Dü man 50.000 insanını, 100 topunu ve hazinelerini bırakarak sava meydanını muzaffer Türk ordusuna terk etmi tir. Ancak bu büyük zaferin meyvesinin tam olarak dev irildi ini söylemek mümkün de ildir. Bir an evvel stanbul'a dönmekten ba ka bir ey dü ünmeyen vüzera takımı savunmasız kalan dü man kalelerini teker teker fethetmek ve dü manla istenildi i ekilde (artlarla) anla ma imzalamak fırsatını maalesef de erlendirememi tir.

Büyük zaferin, Haçova Meydan Muharebesi'nin kahramanı Hoca Sadeddin Efendi, Yavuz Sultan Selim Han'ın nedimi Hasan Can'ın o ludur. 1536 yılında stanbul'da dünyaya

gelmi tir. eyhülislam Ebu Suud Efendi gibi Osmanlı tarihinin en büyük âlimlerinden ders görerek yeti en Hoca Sadeddin Efendi, zamanın en mühim simaları arasında yer almı , II. Selim tarafından 1573 tarihinde Manisa valisi ehzade III. Murat' a muallim tayin edilmi , II. Selim' in ölümü III. Murat'ın tahta çıkmasıyla Hoca Sadedin Efendi İmiye mesle inin o zaman en büyük payesi olan Reis' ül Ulema sıfatıyla azl'u nasbba (atamaya ve azletmeye) bile salahiyetli olan Hace-i Sultani Makamına yükselmi ve hatta Müste ar-ı Umur-i Mülk-ü Millet ve mehram-i esrar-ı mesalihi saltanat sayılacak kadar nüfuz sahibi olmu tur.

Bostanzade Mehmet Efendi'nin vefatı üzerine eyhülislamlık makamını da uhdesinde toplamı , 62 veya 63 ya ında Hakk'ın rahmetine kavu mu tur. Tarihçiler Ayasofya'da III. Murat'ın ruhuna okunacak mevlide katılmak için hazırlanırken hüccetten öldü ünü kaydetmektedir. (Anadolu'da kalpten, aniden ölümlere 'hüccetten gitti' derler.) Hoca Sadeddin Efendi air, hattat ve tarihçidir, aynı zamanda türkücüdür. Dev irme güruhuna kar ı, Â ık Pa a Vani Mehmet Efendi gibi Türkçü ki ilerle dönme, dev irme tayfasına kar ı mücadele etmi tir. "Tac'ül Tevarih" isimli 5 ciltlik tarih kitabı Osman Gazi'den ba layıp, Yavuz Sultan Selim Han'la son bulmaktadır. Tarih kitabı Yavuz devrinin en iyi anlatımıdır. Yavuz Selim devrini bizzat babası Hasan Can'dan dinleyerek yazmı tir. Hasan Can malum oldu u gibi Yavuz'un en yakınıdır. O nedenle eser Yavuz devrinin en sa lam kayna ıdır. Dini konularda birçok eseri olan Hoca Sadeddin Efendi'nin hattatlı ının da kuvvetli oldu u bilhassa sülüs, nesih ve talikte çok ileri oldu u kaydedilmektedir. Bu milli kahramana, ilim abidesine, eyhülislama, bu 'devlet benim' diyen Türkçü Hace-i Sultan'a Cenabı Allah'tan rahmet dileriz, nur içinde yatsın.

Maalesef Haçova Zaferi sonuncu da ılan, büyük bir kısmı imha edilen dü man ordusu takip edilmemi , sahipsiz kal'a ve ehirleri fethetme imkânı varken bu yapılmamı tir.

Avustuyalı tarihçi Hammer'ın "Sadeddin'in cesareti ve tesiriyle kazanılan ve Mohaç ve Çaldıran'la mukayese edilen parlak zafer." dedi i Haçova'dan sonra, Viyana yolu Türklere açıktı. Ancak orduda deha sahibi tek adam Hoca Sadeddin'di ve o da birçok vezirden iyi askerlikten anlamasına ra men, meslek itibariyle kumandan de ildi. Türkiye'de Kanuni nesli tamamen tarihe karı mı , büyük devlet adamı, general ve amiral kalmamı tı.

Türk ordusunun stanbul'a dönmesini fırsat bilen ve toparlanan Almanya ve Avusturya Türkiye sınırlarına tecavüz ederek birçok ehir ve kal'ayı dü ürmeleri üzerine Türkiye Almanya'ya sava ılan etti.

TÜRK YE - ALMANYA SAVA I

Türkiye-Almanya Savaşı iddetle devam ederken kahramanlığın en güzel örnekleri destanları yazılıyordu.18 Kasım 1601-Tiryaki Hasan Paşa'nın Kanije Zaferi, 6 Ağustos 1602-Stoyni Belgrad'ın istirdadı, 18 Kasım 1602-Lala Mehmet Paşa'nın Budin zaferi, 3 Ekim 1605 Estergon'un ve Uyvar'ın fethi. Kaleler Almanlardan geri alınmış, on üç yıl süren Türk-Alman Savaşı yapılan anlaşmayla son bulmuştur.

Hammer'ın imzaları gibi, bu sulh müzakerelerinde Türkiye tarihinde ilk defa olarak eski üstünlük nazariyesini bırakıyor, Avrupa Devletler Hukuku'na uyuyor, yani karşılıklı tarafı vasal olarak değil, eşit olarak tanıyordu.

Koca Sinan Paşa adındaki devrimci sadrazam, akıncı katili bu adamın gereksiz yere açtığı Nemçe Seferi. Netice olarak, yapılan bu sulh anlaşmasıyla 73 yıl süren Avrupa'daki Türk üstünlüğü son bulmuştur.

Bu arada III Mehmet ölmüş, yerine on üç yaşındaki I. Ahmet Osmanlı tahtına oturmuştur. Çocuk yaşta padişahlar ve kadınlar saltanatı başlamış oluyordu.

Yavuz bahsinde naklettiğimiz Yavuz Sultan Selim Han ile Piri Mehmet Paşa arasında geçen devletin geleceği hakkında yaptıkları konuşmayı, yerli gelmişken bir daha tekrar etmeden geçemeyeceğiz. Yavuz Sultan Selim İslam ülkelerinin fethinden sonra bir gün Vezir-i Azam Piri Mehmet Paşa'yı çağırdı. **'Piri Lalam! Allah'ın emriyle Mısır'ı fethettik; Hadimi-ül Haremeyn unvanıyla muazzez olduk, her gittiğimiz tarafta fetihler müyesser oldu ve emrimize muhalefet edecek kimse kalmadı. Bu vaziyette devletin zevali ihtimali var mıdır' deyü buyurmuştur. Vezir de cevaben 'Yüce cedlerinizin koydukları kanun ve kaideler, icra olundukta bu devletin zevali muhaldir.' der ve 'Evlatlarımızın hilafeti zamanında akılsız Vezir-i Azam'lar tayin olur; rüvet kapıları açılarak mansıplar ehline verilmez; devletimizde kadınların hükmü yürürse o zaman bu devletin ihtilali mükerrer olur.' diye ilave eder.** Bunun üzerine düşünceye dalan büyük cihangir Yavuz ellerini açarak dua eder, Allah'ım bizi koru, der ve Piri Mehmet Paşa'ya ihsanda bulunur.

1600'lü yıllara geldiğimizde Osmanlı İmparatorluğu'ndaki durum Piri Mehmet Paşa'nın parmak bastığı, kadınlar saltanatı, rüvet ve ehliyetsiz kâhillerin devlet yönetiminde yüksek mevkileri elde etmesi, Türk Cihan İmparatorluğu'nu haraca bağladığı Vezir-i Azamla bir seviyede tuttuğu, Bec kralı diye hitap ettiği devletlerle eşitlenmişti.

I. Ahmet döneminde bir taraftan Avrupa dışı taraftan ve içte Celali İsyanları, İran'la savaşlar vardı.

Fransız düşünürü tarihçisi Voltaire I. Ahmet dönemini şöyle yazıyor:

1605'ten 1631'e kadar her şey yozlaşmaya yüz tuttu. Büyük Şah Abbas Türklerin zaman zaman fethetmiş oldukları İran topraklarını tekrar ele geçirdi. Onun sayesinde

Rodolfrun Matyas'ın ve II. Ferdinand'ın korkuları azaldı. ah Abbas farkına varmayarak Hıristiyan prenslerin yararına dövü üyordu.

1. Ahmet 1615'te Matyas ile yüz kızartıcı bir barı yaptı. Atalarının fethetmi oldukları E ri, Kanis, Pe teve ve Alb-Royal ehirlerini geri verdi.

Tarihin terazisi böyledir i te. Uzun Hasan' la Sofu smail vaktiyle Türklerin Venedik ve Almanya üzerine saldırıları önlemi ti.

Daha önce de Timurlenk stanbul' u kurtarmı tı. Voltaire' nin tespitleri çok do rudur. Uzun Hasan galesi çıkmasa Fatih Venedik'i, Timurlenk olmasa Yıldırım Bizans'ı ortadan kaldıracaktı. ran slam Dünyası içinde daima fitne olmu , Türk dünyasına en büyük zararı vermi tir. Avrupa ile anla mı , Kanuni batıya sefere çıkınca Türk topraklarına saldırımı , Türk ordusu üzerine yürüyünce hep kaçımı , Türklerin Avrupa'yı fethine daima engel olmu tur. Devlet temelden sarsılmı , bina çökmeye yüz tutmu tu. Yeniden yapılanma için ise kendi öz benli ine dönmek gerekiyordu.

GENÇ OSMAN

(te gencecik, yi it bir Osmanlı padi ahı)

On altıncı Osmanlı padi ahı olarak 1918 senesi 26 ubat Pazartesi günü tahta oturan Sultan Genç Osman, henüz 13 ya ındaydı. Ya ının üstünde inki af etmi bir zekâ, kuvvetli tahsil ve terbiyesi ve bilhassa çökmeye ba layan devletin temelinden ıslahına ait ta ıdı ı fikirleri, tatbik etmekte gösterdi i sarsılmaz iradesi son derece kuvvetli seciyesi bakımından seçkin Osmanlı padi ahları arasındadır.

Sultan Osman'ın ana dilinden ba ka Arapça, Farsça, Latince, Yunanca ve talyancayı bu dillerden tercüme yapacak kadar güzel ö rendi i, ayrıca o devrin muteber ilim dallarında iyi bir tahsil yaptı ı, Genç Osman'ın çok büyük kabiliyetlerle yaratılmı büyük bir ahsiyet oldu u yabancı kaynaklarda da uzun uzun anlatılmaktadır.

Genç Osman'ın edebi cephesi de ihmal edilmeyecek kadar mühimdir. Millet Kütüphanesindeki (emiri 7 koleksiyonunda yazma bir nüshası bulunan divanında) Fars-Farsi mahlasını kullanan bu air çocu un ya ından umulmayacak zarif iirleri vardır. Bunların bazılarında hem idealinin büyüklü ünü hem de oynamak istedi i rolün azametini bizzat anlatır:

Niyetim hizmet idi saltanat ve devletime

Çalı ır hasit ve bedbah acep nekbetime

Bilhassa lirik iirlerinin lisanı umulmayacak kadar kuvvetlidir:

Gülсен içre bitmedi bir gonca cana harsız

Dünyada hâsil de il bir nahcıvan agyarsız

Kimi ot yarı benim der kimisi dahi benim

Orta yerde Farsi avare kaldı yarsız.

Genç Osman çoktan beri terk edilen padi ahların ordunun ba ında sefere çıkma gelene ini yeniden ba latmı , ordunun ba ında bizzat Lehistan seferine çıkmı , bu sefer de dev irme vezirlerin entrikalarını, yeniçeri ve kapıkulu askerlerinin itaatsiz kuru kalabalık oldu unu tespit eden genç Türk hakanı devleti yeniden kurmayı kafasına koymu tu.

15 Eylül 1621 tarihinde Hotin Kalesine yapılan hücumda bizzat padi ah de katılmı , bu kanlı hücumda Budin Valisi Karaka Mehmet Pa a hayatının hiçi sayarak bir avuç kahramanla anlı türk tarihine destanlar yazıyordu. Hatta bir ara dü man karargâhına Türk bayra ını bile dikmi ti. Harp kazanılmı gibiydi, dü man ordusu peri andı. Ancak Mehmet Pa a' nın askeri azdı bu durum açıkça görülüyordu. Sadrazamın kethüdası (yeniçeri oca ının büyük zabitlerine verilen isim) sadrazam Arnavut Ohrili Hüseyin Pa a'ya kurt gibi dövü en Karaka Mehmet Pa a' ı göstererek, "Devletlü Karaka Pa a dü manı peri an etti, ama askeri az oldu ndan mü kül durumdadır, acep derhal yardım kuvvetleri göndermeyi emretmez misiniz?" diye sordu. Sadrazam Arnavut Hüseyin Pa a kethüdasının yüzüne sert bir ekilde bakarak, "Ben de görüyorum ona yardım göndererek harbi kazanmasını sa layaca ımı. Sa layaca ım da ne olacak bilir misin? Padi ah beni sadrazamlıktan azledip Karaka 'ı yerime sadrazam yapacak. Ben bu makamı kolay elde etmedim." Devamlı takviye alan Leh kuvvetleri kar ısında bir avuç kahramanıyla arslanlar gibi dövü en yi it vezir, Budin Beylerbeyi, Karaka Mehmet Pa a devlete olan can borcunu ödemi , rütbelerin en büyü üne, ehitlik rütbesine kavu mu tu.

Parlak bir zaferin kazanılması dü man kuvvetlerinin tamamen imhası bu rezil dev irme sadrazamın ihaneti sebep gösterilir.

Lehistan'ın sulh iste i üzerine Hotin Seferi Türkiye lehine yapılan bir anla maya ba lanmı tır. On iki maddeden olu an bu anla manın bazı maddeleri öyledir:

- 1- Kanuni devrindeki hudut esas alınacak
- 2- Kanuni devrindeki hudut boylarında Lehliler tarafından sonradan yapılan kaleler, palangalar yıkılacak
- 3- Hotin Kalesi Osmanlı hâkimiyetinde bulunan Bo dan Voyvodalı ı'na teslim edilecek
- 4- Lehistan Krallı ı öteden beri Kırım Hanlı ı'na vermekte oldu u 40.000 filorin senevî haracın tediyesine devam edecektir.

Buna benzer 12 maddeden oluşan anla madan sonra Türk ordusu İstanbul'a dönmü tür. Gerek sarayda, gerekse devlet idaresindeki laçkalı ı adım adım takip eden genç padi ah, nihayet Hotin Seferi'nde ordunun i e yaramaz duruma dü tü ünü görünce kafasında tasarladı ı devletin kurulu dönemindeki cevher-i aslisine dönü planını tatbika koymaya te ebbüs etmi tir.

ehit hakanın ıslahat dü ünceleri öyle tespit edilmi tir:

- 1- Kozmopolitle en saray an'anelerini de i tirmek, harem-i hümayununu tasfiye etmek ve hanedanın Türk ailelerinden nikâhla kız almasına yol açmak. (Genç Osman bu dü üncesini gerçekle tirmi , Lehistan seferi dönü ünde kendisine me ru zevce olmak üzere üç kız seçti. Üçü de Türk olan kızlardan biri Pertev Pa a'nın, bir di eri de eyhülislam Esat Efendi'nin kızı Ukeyl hanımdır.)
- 2- Yeniçeri ve sipahi oca ını la vetmek, onların yerine Anadolu Türkmenlerinden milli bir ordu kurmak.
- 3- Payitahtı kozmopolitle en İstanbul'dan Anadolu' ya ta ımak.
- 4- Devlet çarkını i gal eden dev irme sultasına son vermek, devlet adamlarını da tamamen Türk soyundan seçmek.

Genç Osman dü üncelerini gerçekle tirme imkânı bulamadan dev irme grubunun elinde, Yedikule zindanlarında hunharca ehit edilmi tir. 1618 senesi 26 ubat'ta tahta geçen Genç Osman, 1622 senesi 19 Mayıs Çar amba günü ehit edildi ine göre 4 sene 2 ay 21 gün saltanat sürmü tür. Bu yi it çocuk daha 18 ya ının içindeyken hayata veda etmi tir. Kim bilir ya asaydı neler yapacaktı? Mekânı cennet olsun.

IV. MURAT HAN

Zorba dev irmeler tarafından ehit edilen abisi Genç Osman'dan sonra Osmanlı tahtına çıkan ve aklî muvazenesi tam olmayan amcası Mustafa'nın kısa süren saltanatı sonunda, I. Ahmet'in dört o lundan üçüncüsü olan IV. Murat, on bir ya ındayken 1623 yılında on sekizinci Osmanlı padi ahı olarak tahta oturuyordu.

Anası me hur Kösem Sultan'dır. Murat'ın tahta geçmesiyle devletin yönetimi de onun eline geçmi ti. Damadı Topal Recep Pa a ve zorba ba ı Hüsrev Pa a üçlüsü, yeniçeri ve sipahi zorbaları ile i birli i halinde diledikleri ki ilere makam ve mansıp kapılarını açıyor, dilediklerinin de ba ını alıyorlardı.

1632 yılında, 10 ubat'ta zorbaların ayaklanmasının sebebi; IV. Murat'ın emir ve ferman dinlemeyen Hüsrev Pa a'nın azli ve katlini emretmi olmasıydı.

Kanuni Sultan Süleyman Han'ın Bergüzarı Ba dat, ranlıların eline geçmişti. 1631 yılı Ekim ayında Ba dat seferine görevlendiren Sadrazam Hüsrev Pa a Ba dat'ı alamamı , bu ba arısızlı ı ve serke li i sebebiyle azline ve katline ferman çıkmı tı. Yerine Hafız Ahmet Pa a sadrazam oldu. Hüsrev Pa a, Valide Sultan ve Damat Topal Recep Pa a'yla birlikte çalı ıyordu, üçlü bir çete olu turmu lardı.

Hüsrev otorite tanımıyor, asıyor kesiyordu. Saruhan Sancakbeyi Sultanzade Hacı Pa a'yı bile öldürmü tü. Ana tarafından Osmanolu olan bir prensin, bir akrabasının pervasızca öldürülmesi IV. Murat'ı kızdırmı tı. Tarihçi Hammer bu zorbanın, kanlı nümayi lerle duruma hâkim olaca ını sanan, Osmanlı tarihinin en zalim vezirlerinden biri oldu unu ve 1631 yılında orgeneral rütbesinde be sancakbeyini idam etti ini yazıyor.

Ayrıca yeniçerileri kı kırtarak Hüsrev Pa a'dan ba ka sadrazam istemeyiz diye stanbul'da nümayi ler yapılırken, kendisi Tokat'a gelmi , Anadolu'daki zorbalarla irtibat sa layarak, onlarla i birli i halindeydi.

Damat Vezir Topal Osman Pa a tarafından yönetilen, Valide Sultanın destekledi i ubat htilali (ayaklanması), Hüsrev Pa a'nın idamının durdurulması ve yeniden sadrazam yapılması, ayrıca on yedi devlet büyü ünün idamı içindi. Bu devlet büyüklerinin arasında Sadrazam Hafız Ahmet Pa a, 79 ya ındaki eyhülislam Yahya Efendi, Ba defterdar Vezir Mustafa Pa a, yüksek rütbeli memurlar ve padi ahın yakınları vardı.

Bu ayaklanma, Sadrazam Hafız Ahmet Pa a'nın bu ocak zorbaları tarafından ehit edilmesiyle son bulmu tu.

IV. Murat, Diyarbakır Beylerbeyli ine atadı ı Murtaza Pa a'ya Tokat'a u rayıp Hüsrev Pa a'nın i ini bitirmesini emretmi ti. Murtaza Pa a Tokat'a gelerek Hüsrev Pa a'nın, padi ah fermanı var teslim ol, ça rısına ret cevabı vermesi üzerine bulundu u kona ı top ate ine tuttu. Bunun üzerine teslim olmak mecburiyetinde kalan Hüsrev Pa a'nın ba ı kesilip stanbul'a yollandı.

12 Mart 1632 htilali (ayaklanması): Hafız Ahmet Pa a'nın ehit edilmesi üzerine zorbalı bu sefer de Topal Recep'ten ba kasını istemeyiz diye kazan kaldırmı ve onu sadrazam yapmı lardı. te bu ayaklanmayı da yine o zorba yönetiyordu, yine kelle istiyorlardı. stekleri reddeden IV. Murat artık kararlıydı. Ya ı yirmiyi bulmu tu. 'Ya devlet ba a, ya kuzgun le e' deyip tedbirlerini aldı. Önce eni tesi Sadrazam Topal Recep'in hesabını gördü. Ardından anası Kösem Sultan'ı hareme kapadı. Zorbaları temizledi. Kapıkulu askerlerine, yeniçeri ve sipahi oca ına ba e dirdi. Üzerlerinde otoritesini kurdu. Çok radikal tedbirler ve ilginç yasaklar koydu. Gece soka a çıkma

yasa 1, içki ve tütün içme yasa 1, çingenelerin ehir içinde ata binme yasa 1, Arnavutların hamamda tellaklık yapma yasa 1 gibi yasaklar koymu tu.

Devletin dizginlerini tam anlamıyla eline alan IV. Murat, Revan seferini yaptı. Tebriz'i altıncı defa fethetti. İkinci seferini Ba dat üzerine yapan IV. Murat büyük dedesi Kanuni'nin yadigârı Ba dat'ı ran'ın elinden aldı.

Murat Ba dat seferine giderken ota dahi kurdurmamı , askerleri gibi davranıyor, atının örtüsünü üstüne çekiyor, öyle uyuyor, me akkatleri paylaşıyor, itaatsizlikleri cezalandırıyor, baranlı askerlerle bir arkada gibi konu uyordu. Ordusunun en kuvvetli adamı, en mükemmel süvarisi idi. Askerin önünde i man ve kuvvetli bir asker olan Mustafa Pa a'yı tek eliyle kemerinden tutup havaya kaldırmı ve birkaç dakika öylece tutmu tu. Bu hareketleriyle ordusunun gönlünü fethetmi ti. Ordunun gözünde ondan daha büyük kahraman yoktu.

Tarihçilerin kahramanlık ve sertlik bakımından Yavuz Sultan Selim'e benzettikleri bu yi it padi ah tam i yapaca ı zamanda, yirmi sekiz ya ında Hakk'ın rahmetine kavu tu. On altı yıllık hükümdarlık döneminin yaklaşık dokuz senesi anası Kösem Sultan'ın naipli i ve zorbalara tahakkümü altında geçmi , ancak son yedi yılında dizginleri eline almı anar iyi bastırmı , Revan seferini gerçekle tirmi ve Ba dat'ı fethetmi tir.

Osmanlı tarihçileri IV. Murat'ı Kanuni ve II. Mahmut arasında gelen padi ahların en büyü ü oldu unu kabul ederler. IV. Murat air ve bestekârdı.

Hammer öyle diyor: "Devletin en güzel adamıydı. Seci askeriydi. Zira beden kuvveti derecesinde, çehresinde evket ve mehabet vardı. Fikri daimi ekilde devlet i leriyle me guldü ve her eyi bilmek ve her eyden haberdar olmak isterdi."

Ölümü bütün imparatorlukta büyük tesir uyandırdı. Bilhassa stanbul'da devlet adamları arasında teessür büyük oldu. Gazalarda bindi i, üç ahane atının e erleri kös vurulmu ekilde eski Türk gelene ine göre tabutunun önünden yürütülmesi yüz binlerce stanbulluyu a latmı , bu büyük hükümdar, babası I. Ahmet'in, Sultan Ahmet Camii avlusundaki mütevazı türbesine gömülmü tür. Kendisi için ayrıca bir türbe yapılmamı tır. IV. Murat'ın ölümü üzerine hayatta kalan tek ehzade, sinir sistemleri bozuk olan brahim, Osmanlı tahtına oturmı tur. Onun döneminde kayda de er olay olarak Girit seferi açılmı , saltanatı müddetince devam etmi tir. 9 ubat 1640 tarihinde, yirmi be ya ında padi ah olan Sultan brahim 1648 tarihinde tahttan indirilerek yerine henüz yedi ya ında olan o lu Mehmet getirildi.

IV. SULTAN MEHMET (AVCI)

IV. Mehmet döneminde önemli olaylar olarak bakıldığında babası döneminde başlatılan Girit seferi tamamlanmış, Lehistan'a ve Almanya'ya karşı savaşlar açılmıştır, ancak bu devrin en büyük olayı ikinci Viyana kuşatmasıdır. Türk tarihinin bir ibret levhası olan ders çıkaracakımız bu mühim olayın üzerinde duracağız.

Türk milletinin yeti tirdiği, büyük ahsiyet, devlet adamı Serdar-ı Ekrem Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'dan ve 2. Viyana kuşatmasından bahsedeceğiz.

Merzifon'un Marınca köyünde dünyaya gelen paşanın annesi Abide Hatun, babası Sipahi subayı Oruç Bey'dir. Mustafa'nın babası 1639 Baharat seferinde Baharat surlarında şehit düştüğünde Mustafa dört yaşında öksüz kalmış, babasının arkadaşı olan ve o sırada sancakbeyi olan Köprülü Mehmet Bey, Mustafa'yı himayesine almış, aynı yaşta bulunan oğlu Fazıl Ahmet'le birlikte itina ile büyütmüş, yedi yaşına geldiğinde Köprülü ailesiyle İstanbul'a gelmiş.

Köprülü Mehmet Paşa sadrazam olduğunda Mustafa ve yaşıtı olan Fazıl Ahmet yirmi iki yaşında o günün en yüksek tahsilini tamamlamış bulunuyorlardı. Mustafa bu arada Köprülü'ye damat olmuş, Mehmet Paşa'nın kızı Saliha ile evlenmişti. Askerlik mesleğinde (Devlet hizmetlerinde) süratle yükselen Mustafa yirmi dört yaşında sancakbeyi (tümgeneral), yirmi beş yaşında beylerbeyi (orgeneral), yirmi altı yaşında vezirlik (mareşal) rütbesine yükseldi. Kayınbiraderi Fazıl Ahmet Paşa'nın ölümü üzerine kırk iki yaşında, 1676 tarihinde sadrazam olan Kara Mustafa Paşa'nın ilk büyük muvaffakiyeti, 1678-1681 Moskof (Rusya) seferidir. Rusları dize getiren Merzifonlu, Rusların barış istemini lütfen kabul etmesi, Türk sınırını özü suyuna dayayan ve Rusların kırıma ödemiş olduğu haracın ödenmesine devam edilmesi, üç yıldır ödenmemiş bulunan haraç vergisinin toptan ödenmesi gibi başarıları dikte ettirilmişti. Hammer'e göre Osmanlılar Rusya'yı Kırım'a bağımlı (tabii) bir devlet kabul ediyorlardı.

Serdar-ı Ekrem Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın ikinci büyük hareketi Avusturya seferidir. Bu seferde birçok Avusturya kaleleri fethedilmişti. Türk hamlesini durdurmaya gelen düman ordusunu Petronell denilen yerde bozguna uğratmış, Viyana kapılarına dayanmıştı.

Avusturyalıların Türk yılı dedikleri 1683 14 Temmuz günü 12 Eylül tarihine kadar 61 gün süren 2. Viyana kuşatması başlamış oluyordu. Merzifonlu bir taraftan muhasarayı sürdürürken diğer taraftan, papanın öncülüğünde kurulan haçlı ittifakına karşı da tedbirler almada kusur etmiyordu. Viyana dümek üzereydi. Büyük vezirin dümanları tarafından ortaya atılan suçlamaların hiçbirisi doğru değildi. Paşayı çekemeyenlerin

iddiaları: “Efendim Merzifonlu ehri ya ma ettirmemek, Viyana’nın zenginliklerine kendisi konmak için hücumla ehri zapt etme yerine teslim olmasını bekleme .” ithamları tamamen yalan, büyük vezire iftiradır. Daha Türk ordusu Viyana’ya yakla tı ı sırada Avusturya mparatoru olan birinci Leopold saray erkânını ve hazinelerini ve kıymetli e yalarını alarak Viyana’yı terk etmi , imparatorun kaçmasına tepki gösteren halk sarayı basmı ve ya malamı tır. ddi edildi i gibi sarayda ne hazine ne de kıymetli e ya kalmı tır. Papa 11. nnocent’in gayretleriyle ve dört devletin ittifakıyla meydana gelen ordunun ba ına Lehistan kralı Jean Sobieski getirilmi ti. Haçlı ordusunun mevcudu 70.000 ki iydi. Viyana’yı ku atan Türk ordusunun mevcudu ise 60.000 ki iydi. Dü manın hareketi hakkında bilgi alan Serdar-ı Ekrem Kara Mustafa Pa a’nın bu tehlikeli vaziyete kar ı aldı ı tedbirlerin ba ında Viyana’ya altı saat mesafede Tuna nehri üzerinde bulunan ta köprüyü tutmak, dü manın suyu geçmesine mani olmak, her eye ra men geçmeye muvaffak olurlarsa dü manın gerisini çevirmek üzere Kırım hanı Murat Giray’ı vazifelendirmi ti. Kırım askerleri genellikle bu tip artçı görevleri yaparlardı. Murat Giray askerleriyle görev yerine gitmi , ancak aldı ı görevi yapmamı tır. Sobieski kumandasındaki Haçlı ordusu Tuna’yı geçmeye ba lamı , Kırım hanı tepeden istifini bozmadan seyrederek, bu felakete seyirci kalmasına tahammül edemeyen Kırım hanının imamı Müslümanlık hissiyle isyan edercesine: “Han’ım ne durursunuz, dü man Tuna’yı geçiyor, ehl-i islami arkadan vuracak tiz emir verin küffarı durduralım.” Murat Giray hiç istifini bozmadan, **“Hoca Efendi sen bu Osmanlı’nın bize etti i cevri bilmezsin. Dü manın defii benim için çok kolay idi. Bilirim ki bu dinimize de dü mez ihanettir. Lakin gayret (asaletim) beni komadı. Onlar (Osmanlılar) da görsünler. Kendileri kaç akçelik adam imi , Tatar kadrini bilsinler.”** deyip atını sürüp gitmi , utanmadan sa da solda oyalanarak ordugâha gelmi , serdara dü manın Tuna’yı geçti ini söylemi ti. Dü man ordusu Kahlenberg (Alman Da ı) ba larına inmi ve mevzi almı tı. 12 Eylül 1683 Ramazan ayının 20. günü iki ordu kar ıla mı tı. Bir tarafta muhasarada yorulmu , iki ate arasında kalan Türk ordusu kar ı tarafta Tuna’yı zayıatsız geçme morali ile takviyeli dü man ordusu ilk saldırı dü mandan gelmi , Kırım askeri adeta sava mak istemiyor bir tutum içinde da ılmı , bu olumsuz hareket dü manı cesaretlendirmi ti. Ancak sava ortadaydı. Tam o sırada Budin Beylerbeyi Arnavut brahim Pa a emrindeki kuvvetlerle sava meydanını terk ederek, Yanıkkale’ye do ru çekilmesiyle Türk ordusunun sa kanadı çökmü , bu ihanet sonucu dü man zafer ç ılıklarıyla merkeze yüklenmi , sol cemahtaki Kırımlıların büyük bir kısmının da sava meydanını terk edip

kaçmasıyla, Türk ordusu zor duruma dü mü tü. Serdar-ı Ekrem Kara Mustafa Pa a kapikulu askeri ve tımarlı sipahilerle kalmı tı.

Büyük tarihçi Yılmaz Öztuna Romen tarihçi Lorga'nın buldu u Leh vesikasına göre Kırım Hanı Murat Giray Sobieski ile muhabere etmi , sava madan çekilece ine dair Lehistan kralına söz vermi tir.

Sobieski 13 Eylül Pazartesi günü karısına yazdı ı mektupta aslen Hıristiyan olan birçok Osmanlı askerinin sava esnasında kendi taraflarına geçti ini yazmı tır. Bütün bu ihanetlerden sonra yanında 10.000 civarında asker kalan Kara Mustafa Pa a ak ama kadar büyük bir kahramanlıkla dövü mü , hatta elinde mızrak dü man saflarına dalmı , ehadet arıyordu. Yenilmeyi kabullenemiyordu.

Kâhyası Osman A a mani olmu , “Da ılan ordunun toparlanabilmesi senin sa salım sava alanından ayrılmana ba lıdır. Devletlû! imdi ehadet zamanı de ildir.” diye ikna edebilmi tir.

Yüz yıllardır Avrupa'yı titreten anlı Türk ordusu u radı ı ihanetler sonuncu a ırlıklarını bırakarak çekiliyordu. Dü man tarafından takip edilemeyen ordumuz, Yanıkkale kona ında toplanmı , burada ordunun yenilmesinde büyük payı olan Budin Beylerbeyi Arnavut brahim Pa a idam edilerek ihanetinin cezasını bulmu , Yanıkkale'den hareket eden Serdar-ı Ekrem Kara Mustafa Pa a yol boyunca dü man ehir ve kal'alarını tahrip ederek 22 Eylül günü Budin'e gelmi , Macaristan'daki. Türk kalelerini ihtiyaten takviye etmi , hain Kırım Hanı Murat Giray'ı azlederek yerine Hacı Giray'ı tayin ederek hainleri cezalandırmı , bu arada padi ahtan bir name-i hümayunla bir Hil'at (kaftan) bir de murassa kılıç gelmi yaptı ı büyük hareketlerden dolayı taltif edilmi ti. Ancak saraydaki dönme, dev irme güruhu ile bunların i birlikçileri Kara Mustafa Pa a dü manları aya a kalkmı , ba rollerde zenci kızlar a ası Yusuf A a ile Ba mirehur Bo nak Süleyman'dır. Viyana bozgununu haber alan bu soysuzlar, sevinçlerinden göbek atıp oynamı lardır. Hain brahim Pa a'nın bile idam edilirken söyledi i söz bir gerçektir. “Padi aha söyleyin Sadrazamı azletmesin bu bozgunun öcünü ancak o alır.” demi ti.

Kara Mustafa Pa a yava yava toparlanıyordu. Zafer sarho lu u içindeki Lehistan Kralı Sobieski 7 Ekim günü Ci erdelen Kalesi civarında yapılan sava ta hezimete u ratılmı , 10.000 askerini kaybederek kendisi canını zor kurtararak kaçabilmi tir. Serhatlerde durum bu iken stanbul'da fitne fesat ocakları Türk ve Serdar-ı Ekrem Kara Mustafa Pa a dü manı soysuzlar, bu adam kendini Deden Kanuni Sultan Süleyman'dan daha büyük görür, bunca askeri kırdırdı, devletin hazinelerini heba etti, gibi

sözlerle Padişah IV. Mehmet'i tahrik ederek sadrazamın idam fermanını imzalatmışlardır. Hatt-ı hümayunu kapıcılar kethüdası Gazzaz Ahmet Ağa ile Çavuşbaşı Kadıköylü Mehmet Ağa, Yeniçeri Aşası Bekri Mustafa Paşa, Belgrad'a sadrazamın konağına geldiler, Serdar-ı Ekrem Kara Mustafa Paşaya öle namazını kılmak için ayağa kalkmıştı ki atki nemeleri ve nal sesleri konağın önüne kadar gelmişti. Pencereden baktı. Gelenleri tanıdı. Gelen misafirler yukarıya çıkınca yeniçeri aşası etek öpüp diğerleri tazim yaptıktan sonra paşaya sordu, ne haber? Gazzaz Ahmet Ağa mühr-i hümayunla sancak-ı kerim ve emanetleri almaya geldik. Paşa emanetleri teslim ettikten sonra, bize ölüm de varmı, diye sordu, belki Allah imandan ayırmasın cevabını alınca seccadesini sermiş, vakar içinde öle namazını eda ettikten sonra kavununu çıkarmış, boynunu açmış, büyük bir metanetle yerdeki halıyı kaldırmalarını söylemiş, maiyetinde bulunan hizmetkârlarını haydi artık gidin, bizi duadan unutmayın diyerek göndermiş, cellada gel vazifeni yap diyerek büyük vezir hayata veda etmiştir.

Fransız Voltaire bu konuda şöyle diyor: "Kara Mustafa'nın yürüyüşüne hiçbir engel çıkmıyordu. Viyana kapılarına kadar ilerledi. 16.07.1683'te şehri hemen kuşattı."

Viyana Muhasarası gelecek nesillerin dikkatle üzerinde durmaları gereken bir konudur. Bu kent Avusturya Hanedanından birbiri ardı sıra gelen 10 imparatorun hükümdarlığı altında bir nevi Avrupa kalesi haline gelmişti. O düştükten sonra ta Ren Nehri'ne kadar, Türk gücünün karışına çıkabilecek bir tek mevzi bulunamazdı. İşte bir Avrupalı tarihçi böyle diyor. Tarihin seyrini değiştirecek bu sefer muvaffak olsaydı Türk üstünlüğü daha yüzlerce yıl Avrupa'nın tepesinde olacak cihan hâkimiyeti devam edecekti.

Büyük tarihçi Merhum İsmail Hami Danişmend Viyana bozgununu şöyle tahlil ediyor: **"Türk milletinin 1071 Malazgirt Meydan Muharebesi'yle başlayıp ikinci Viyana muhasarasına kadar 612 yıl sürmüş olan taarruz ve istila hamlesi ile bu Kahlenberg meydan muharebesiyle nihayet bulmuş ve Avrupa'nın Asya'ya, Garb'ın İspanya'ya ve Hıristiyanlıktan Müslümanlığa karşı üstün bir vaziyete geçmesi ile bu facia ile başlamıştır. Bundan sonra sürüp gidecek müdafaa devrinde Türk hudutları gerileyecek sonra durgunlaşacak ve nihayet büsbütün daralacaktır. 61 gün süren bu ikinci viyana muhasarasının nesillerle unutulmayan hasyeti ve dehşetini dolayı bu 1683 senesine Viyanalılar 'Türk yılı' ismini vermişlerdir."**

Genel kanımız ki; eğer Merzifonlu Kara Mustafa Paşa idam edilmeseydi mutlaka Viyana'nın öcünü alırdı. Ancak düman çoktu. Bütün dümanları el birliğiyle hepsi

birden yi it vezirin muvaffak olmaması için gayret etmi ler ba armı lardır. Biz bu büyük vezire Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyoruz, ruhu ad olsun.

IV. AVCI MEHMET' N HAL'

4.Mehmet'in Hal'ine sebep olarak devlet i lerini illet derecesindeki, av iptilasına feda etmesinden bahsedilir: stanbul'dan fazla Edirne'de oturması Balkanlar'da avlanmak içindir; cephelerden felaket haberleri geldikçe ulema ve halk arasında acı acı tenkit edilmeye ba lanmı , camilerde aleyhine vaazlar verilmi , ikinci bir tenkit konusu Merzifonlu Kara Mustafa Pa a'yı idam ettirdikten sonra devletin idaresini ehliyesiz haris ki ilerin eline bırakmı olmas da ikinci bir görü tür.

Tarihçiler IV.Mehmet dönemini ikiye bölüyorlar. Birinci kısım Merzifonlu'nun idamına kadar geçen birinci devri; Girit fethinin ikmali, Podolya ve Ukrayna'nın ilhakı ve "Orta Macar" denilen yukarı Macaristan'ın tabiiyet altında bir krallık haline getirilmesi gibi parlak muvaffakiyetlerle geçmi , Kara Mustafa Pa a'dan sonraki ikinci devrede saltanatının son dört yılında ba ta Macaristan olmak üzere Dalmaçya ve Mora elden çıkmı ve Arnavutluk'ta, Bosna'da ve imali-Yunanistan'da birçok mühim mevkiiler dü man eline geçmi tir.

Kanuni'den sonra en çok saltanat süren padi ahtır. 7 ya nda çıkt ı Osmanlı tahtından otuz dokuz sene sonra, kırk altı ya ndayken indirilmi tir.

III. SÜLEYMAN'IN SALTANATI

Abisi Avcı Mehmet'in tahtan indirilmesine müteakip 8 Kasım 1687 tarihinde kırk be ya nda Osmanlı tahtına oturdu. Tarihçilerimiz onun iyi tahsil görmü , cesur, dindar, vatansever, merhametli, nazik, rü vet ve sefahat dü manı olarak tanımlıyor.

ktidarının daha ba ları yeniçeri zorbalarının ayaklanmasına sahne oldu. 14 Aralık 1687'de III. Mehmet tarafından fethedilen E ri Kalesi Alman ve müttefiklerince i gal edildi. 6 Eylül 1688 stonli Belgrad dü tü. Almanlar Macaristan'da ilerlemeye devam ediyordu. Hemen bu tarihten iki gün sonra 8 Eylül 1688 Belgrad 29 gün süren muhasara sonunda dü tü. Kalede bulunan muhafızların tamamı ve sivil halk kılıçtan geçirildi. 4 Ekim 1688'de Banyaluka ve Zvornik dü tü.

Lehistan ve Rus cephesinde durum lehimizde idi.1688 kı nda Nureddin Azamet Giray'n kumandasında 30.000 Kırım atlısı Lehistan ordusunu bozdu. Volinya eyaletini alt üst etti. Bazı kale ve ehirleri tahrip etti.

1690'da Prens Vassili kumandasındaki 300.000 kişilik Rus ordusu Kırımın kapısı sayılan Urkapı'ya yakla mayaya muvaffak oldu. Ancak Selim Giray tarafından bozguna uğratıldı.

III. Sultan Süleyman 26 Haziran 1691 tarihinde Edirne'de vefat etti. Yerine kendisinden on ay on gün küçük kardeşi, kırk sekiz yaşındaki II. Ahmet geçti. Onun zamanında da bir silkinme hareketi olmadı, kayıplar devam ediyordu. Üç yıl yedi ay süren saltanatı 6 Şubat 1695'te Edirne Sarayı'nda ölümüyle son buldu.

II. MUSTAFA'NIN SALTANATI

Amcasının ölümünü haberdar eden Veliaht şehzade Mustafa kimseye danışmadan Edirne'de tahta oturdu. Devlet işleri gelenlerini çağırıp biat aldı. Henüz 30 yaşındaydı. Tarihçilere göre babası ve amcaları gibi, devlet idaresini vezirlere emanet etme niyetinde değildi. Devletin derdine çare bulmak için elinden geleni yapmaya kararlıydı. Tahta geçişinin üçüncü günü 9 Şubat Edirne'de yayınladığı hatt-ı hümayunda genç hükümdar, devletin zaafalarını ve seleflerinin hatalarını açıkça gösteriyor, babasını bile tenkit ediyor, "zevk-ü sefa ve rahatı kendimize haram eylemi izdir" diyor ve örnek olarak yedi kuşaktan atası olan Kanuni'yi gösteriyor, onun gibi "gaza ve cihada" niyet ettiğinden bahsediyordu. Bu hattı hümayun yeniçeri ve bazı vezirleri telaşlandırmıştı.

Sultan Mustafa sadrazama gönderdiği bir hatt-ı hümayunla şöyle diyordu: "Bizzat sefere gitmem mi, yoksa Edirne'de kalmam mı devlet için muvafıktır? Allah rızası için meseleye tahsis davalar karıştırmadan doğrusunu bildir?" Sadrazam verdiği cevapta Edirne'de kalmasının doğuru olacağını, padişahın sefere çıkmasının büyük masraflara yol açacağını, ayrıca bir malubiyet halinde padişahın yenilmi kabul edileceğini arz etti.

II. Mustafa'nın cevabı: "Bana hazine ve askerlik lazım değil, mahalinde kuru ekmek yerim, vücudumu din u runda bezledeyim her denli meakkat arz olursa sabr-u tahammül eylerim hizmet-i ibadullaah (halka hizmet) tamama ermeyince seferden dönmem elbette kendim giderim." Bu gayretli padişahın etrafında yetim, tecrübeli, liyakatli devlet adamlarının olmayışı bir talihsizliktir. II. Mustafa'nın zamanında Venediklilere karşı 18 Şubat 1695'te Koyun Adaları Deniz Zaferi kazanıldı. 22 Şubat 1695'te yine Venediklilerden Sakız Adası geri alındı. Aynı yılda Kırım atlıları Lehistan'ı işliyordu. Selim Giray Han'ın oğlu Şahbaz Giray Han 70.000 atlıyla Lehistan'ı bir baştan bir başa işlenmişti, 30.000 esirle Kırım'a dönmüştü. 19 Eylül 1695 Mezomorta Hüseyin Paşa'nın Yera Deniz Zaferi.

Sultan II. Mustafa'nın birinci sefer-i hümayunu, 30 Haziran 1695 Edine'den hareketi. Ordusunun başında Teme var'a gelen padişah burada durmadan Lippa üzerine yürüdü, kaleyi Almanların mehur kumandanları koruyordu. II. Mustafa 7 Eylül'de Lippa'ya geldi. 9 Eylül günü kale teslim oldu. Bu, padişahın fethettiği ilk kaleydi. Başta hocası eyhülislam Feyzullah Efendi olduğu halde ileri gelenlerin tebriklerini kabul etti. 19 Eylül'de düman ordusunu bulmak üzere Teme var'dan hareket etti. Teme var'ın doğusunda Erdel'deki Lugos kalesine doğru yürüyordu. Kırım hanı da padişaha refakat ediyordu. 22 Eylül sabahı Türk ordusuyla Alman ordusu Buldur'la Lugo arasında karşılaştı. eyhülislam Nakıybüre raf, Rumeli ve Anadolu Kazaskerleri Türk saflarını gezerek zafer müjdeliyorlardı. II. MUSTAFA EL NDE KILIÇ BZZAT DÖVÜ MEKÇ N ÖN SAFLARA GEÇMİT. Alman ordusu Türk taarruzuna dayanamamı, çözülmü, kaçmaya başlamıştı ancak Kırım hanı Selim Giray düman ordusunu arkadan çevirdi iki ate arasında kalan Alman ordusu imha edildi bu savaştan sonra II. Mustafa'ya 'Gazi' unvanı verildi.

II. Mustafa'nın ikinci sefer-i hümayunu için İstanbul'dan hareketi 20 Nisan 1696 idi. Yola çıkan ordu 7 Ağustos'ta Teme var'a hareket etti. Türk ordusunun yaklaştığını haber alan düman kuvvetleri Teme var kuşatmasını kaldırarak çekildiler. 27 Ağustos tarihinde Bega suyu üzerinde Ola yakınlarında iki ordu karşılaştı. Bu savaşta Türk ordusunun zaferiyle neticelendi.

II. MUSTAFA'NIN ÜÇÜNCÜ SEFER NE ÇIKI I VE ZENTA BOZGUNU

17 Haziran 1697'de Alman ordusunu bulup yok etmek, Macaristan'ı geri almak gayesiyle Macar topraklarına girmeye karar verdi. Aylardan Ağustos'tu. Alman orduları da Türkleri bekliyordu.

Küçük Cafer Paşa isminde bir hain düman başkumandanına Türk ordusunun harekât planını anlatmıştı. Prens, Türk paşasından sultanın süvarileri ile Tisa'yı geçmesini, piyade ve atlı birliklerini dahi geçirmeye hazırlandığını ve bu hareketin birkaç gün içinde tamamlanacağını öğrendi; filhakika Zenta'ya geldiği zaman Türk paşasının anlattıklarının tamamen doğru olduğunu kendi gözleriyle gördü ve fırsatı yakaladığını anladı. (Yılmaz Öztuna, Türkiye Tarihi, c.6, s.196)

Türk ordusunun bir kısmı Tisa nehri üzerindeki köprüyü geçmişti. Padişah ve sadrazam karşı kıyıya geçen arasındaydı. Geçişini çabuklaştırmak büyük gayret sarf

ediliyordu. Köprünün üstünde yı lımlar sonucu köprü bir yerde bel verdi, bu arada dü man topçusu köprüyü top ate ine tuttu ve köprüden binlerce asker Tisa' ya döküldü.

Kar ıya geçen Türk ordusuyla Alman ordularının kar ıla tı ı bu sava ta Türk ordusu büyük zayıat verdi. Tisa nehrinde bo ulan Türk ordusunun 10 bin ki i oldu u 20 bin Türk'ün sava ta ehit dü tü ü bunların arasında Sadrazam Elmas Mehmet Pa a, Anadolu Beylerbeyi dâhil birçok beylerbeyi, sancak beyi, ordu kumandanı ehit olmu ve ordunun a ırlıkları Almanların eline geçmi ti. Padi ah süvarileriyle Temasvar'a çekildi. Yanına nefret etti i yeniçerilerden bir tekini almadı. Bu bozgunun sonra Macaristan' da Türklerin elinde bulunan bütün kaleler Almanlara teslim oldu. Türklerin Macaristan ile hiçbir ilgisi kalmamı tı.

Macaristan kaybı ve Türk ordusunun yenilgisiyle son bulan Zanta bozgunu Türk Tarihinin en kötü olaylarından biridir. Hicri 1109 yılı matem alameti olarak 'Sente Senesi' diye anılmı tır.

KARLOFÇA MUAHEDES (26 Ocak 1699)

Karlofça'da imzalanan bu muahede Türklerin imdiye kadar imzaladıkları muahedelerin en a ırısı, en aleyhte olanıdır.

Buna göre Macaristen ve Erdel Avusturya' ya verildi. Mora ve Dalmaçya Venediklilere verildi. Ukrayna ve Podolya da Lehistan' a verildi. Böylelikle 1683'te ba layan ve on be yıl devam etmi olan bir sava sona erdi. Bu 15 yıl boyunca Türk devleti Alman mparatorlu u'na Venedik Cumhuriyeti' ne, Lehistan Krallı ı'na, Rus Çarlı ı'na kar ı dört cephede sava tı. Zaten tarih de ahit ki, hiçbir Haçlı devletiyle teke tek sava madık, hep Haçlı ittifakıyla dövü tük.

Avusturyalı bir tarihçi Hammer, Karlofça için öyle diyor: "Karlofça sulhu, imparatorun ve Venedik'in Türkiye'ye ödedi i haysiyet kırıcı yıllık haraçları, Lehistan'ın padi aha basit bir tabii olan Kırım hanına ödedi i yıllık vergiyi ilga ediyor. Bu devletlere ereflerini iade ediyordu. Türkleri Macaristan'dan ve Lehistan'dan ebediyen sürüp atıyordu. Türk deh etini Avrupalı muhayyilesinden siliyor, Türklerin yenilebileceklerini ve ellerinden ülkeler almanın mümkün oldu unu gösteriyordu. Türk intihatının sanıldı mından daha derin oldu unu IV. Murat ve Köprülülerin ıslahat ve ba arılarının geçici bulundu unu, yarayı sarmadı mını ispat ediyordu."

Bu anla mayla Türkiye, Almanya'ya 249.000 km², Venedik'e 32.000 km², Lehistan'a 45.000 km², Rusya'ya 20.000 km² ve Ceman'a 346.000 km² toprak vererek bugünkü Türkiye'nin yarısı kadar toprak kaybetmi tir.

Bu toprak kaybı, yeniçeri ayaklanması ve Edirne Vakıası, Sultan II. Mustafa'nın tahttan indirilmesine sebep olmu tur.

III. AHMET VE LALE DEVR

Karlofça Anlaşması'nın yeni imzalanması sebebiyle bir müddet barış içinde yaşandı. Umulmadık bir anda savaş kapısını çaldı. Savaş Kralı XII. Karl, Lehistan'ı işgal etmiş, Rus Çarı Petro'yu yenmişti. Ruslarla girdiği ikinci bir savaşta yenildi ve kaçarak Türkiye'ye sığındı. Ruslar, kralın Türk topraklarından çıkarılmasını, onunla birlikte Türkiye'ye sığınan Ukrayna Kazakları hatmanı Mazeppa'nın da kendilerine teslimini isteyince Osmanlı devlet adamları (Ruslara verilen tavizleri geri almak için fırsat bekliyordu) bunu bahane ederek 1711 Temmuz'da Sadrazam Baltacı Mehmet Paşaya komutasında Rusya seferine çıktı. Baltacı Mehmet Paşaya Rus Çarı Deli Petro'nun ordusunu Prut'ta kısırdı, etrafını çevirdi. Asıl niyeti Rus ordusunu imha etmektir. Fakat yeniçerilerin isteksizliği yüzünden kesin bir taarruz yapamadı. Hatta yapılan bir iki saldırı da püskürtüldü.

Burada üç görüş var: 1- Paşanın yeniçeriye güvenmemesi, 2- Katerina'nın güzelliği, 3- Rüşvet. Baltacı Mehmet Paşayı makamından düşürmek için iftira kampanyası açanların başında Savaş Kralı ve Kırım hanının olduğu bahsedilir.

Fransız tarihçisi Voltaire: "Görülüyor ki Demirbaş Kral'ın menfaatleri Baltacı Mehmet tarafından gözetilmeyince, savaşçı tarihçiler bu vezire rüşvetçi damgası vurmaya yeltenmişler. Spatsız olarak yüzlerce defa tekrarlanan bu gibi iftiralar tarihsel gerçek sayılamaz. Bu olsa olsa çaresiz düzenbazların pısrık haykırılarıdır. Olayları kabullenmeye mecbur olan partizan zihniyeti, bunların nedenlerini ve ayrıntılarını deşifre eder. Ne yazık ki bütün tarihler gelecek nesillere böyle falsolu olarak ulaştırılıyor ve onlar da yalanla gerçeği ayırt edemez duruma düşüyorlar."

Prut Sulhu, yalnız Baltacı tarafından değil bütün vezirler tarafından kabul edilmiştir. Bu sulhun esasları şöyledir: 'Rusya'nın geçen savaşta Türkiye'den aldığı Azak Kalesi (Rostovcivarı) iade edilecek, bu suretle Ruslar Azak Kalesi'den el çekeceklerdir. Rusların Türk sınırında yaptıkları bütün kaleler yıkılacak ve içindeki silahlar Türklere verilecektir. Rusya hiçbir vesileyle Lehistan ve Ukrayna'nın Lehistan'a tabi kısmına karışmayacaktır. Savaş Kralı XII. Karl ülkesine dönünceye kadar kendisini rahatsız edici hiçbir teebbüste bulunmayacaktır. Bu şartlar yerine getirilinceye kadar Başbakan Afirov'la Mareşal Eremetov, Türklere rehin kalacak ve şartlar yerine getirilince sulh muahedesi imzalanacaktır.

Muhalliflerinin telkinleriyle III. Ahmet 20 Kasım 1711 tarihinde Baltacı'yı azletmiştir.

III. Ahmet döneminin başlıca olayları; Sadrazam Ali Pa'nın Mora'yı fethi, Petervaradin bozgunu ve Pasarofça muahedeleridir. Bu anlaşma ile yine Almanlara toprak veriliyordu.

III. Ahmet'in Pasarofça 'ya kadar devam eden on dört yıllık saltanatu, Rusya'ya ve Venedik'e Karlofça ile verilen toprakların geri alınması, buna karşılık Almanya'ya toprak kaptırılmasıyla kapanır. Lale Devri denen ikinci dönemi başlar. Lale Devri'nin ilk yıllarında 16-17 Temmuz 1718'de büyük İstanbul yangını Cibali ile Unkapı arasında yaşandı. 21-22 Temmuz gecesi çıkan yangında Gedikpaşa ve Kumkapı semtleri kül olmuştu. Ardından 25 Mayıs 1719 büyük zelzele, surları bile yıkmış büyük zararlar açmıştı. 27 Temmuz 1729 Balat'ta çıkan yangın yirmi dört saat devam etmiş, surların içindeki İstanbul'un sekizde birini yakmıştı. Bir taraftan yangın ve zelzelenin açtığı yaralar sarılırken yeni nadide eserler meydana getiriliyordu. Günümüze intikal Valide Camii, III. Ahmet Çeşmesi, Üsküdar Çeşmesi gibi sahillere zarif saray ve köklerle bezeniyor. Bahçe mimarisi gelişmiş, çiçek ve bilhassa lalemerakı padişahından fakir halka kadar her kesimi sarmıştı. Türk musikisi canlanmış, her kez eleleniyordu.

Bu arada 1727'de İbrahim Müteferrika ve Yirmi Sekiz Mehmet Çelebi İstanbul'da ilk Türk matbaasını açtılar. Matbaanın faydalı olduğuna dair Eyhülislam Abdullah Efendi'den fetvayı aldılar. Gerçi daha önce azınlıkların açtığı matbaalar olduğu gibi Avrupa'da İstanbul'da satılan Türkçe, Farsça, Arapça kitaplar vardı. Kont Marsigli'nin 1700 yıllarında İstanbul'da 90.000 hattat olduğundan bahseden bunca insan bundan ekmek yiyordu. Eyhülislam bu durumu göz önüne alarak din kitaplarının basılmasını yasakladı ve bir sosyal patlamaya fırsat vermedi.

RAN LE SAVA

Bu savaşta başarı sağlandı. Güney Azerbaycan ile Kuzey Azerbaycan, İrevan Gence kesimi, Ermenistan, Revan, Nahcivan ve Hemedan, İran'dan alındı. Bu fütuhat 1727 Hemedan muahdesiyle kabul edildi.

Ancak İran'da saltanat değişimi Avusturya Türkü Nadir Şah'ın İran'a hâkim olması ile Osmanlılara cephe almada gecikmedi. Kırman Şah ve Hemedan'ı geri aldı. Bunun üzerine İstanbul'da siyasi kriz başladı. İbrahim Pa'nın düşmanları sahneye çıktı. Sadrazamın İran fütuhatını sattığını ileri sürerek İbrahim Pa'ya karşı iftira kampanyası başlatmışlardı. Yeniçeri ocağının istediği ortam geliyordu.

brahim Pa a devletin gelece i için yeni bir ordu kurmanın lüzumunu tamamen anlamı tı. Ancak tatbikat safhasına geçilemiyordu. İlk defa Üsküdar' da bir kılıcı yaptırdı, yeni usul talime ba layıp Fransa'dan birkaç askeri mütehassıs getirmi olmas ı mutaassıpları kızdırdı. Askerlikle pek az ilgisi kalan yeniçerileri esnaflıkla u ra ıyordu. Ölmü yeniçerileri sa gösterip maa larını alıyorlardı.

O sırada Nadir ah'ın Tebriz'i alıp bütün Sünnileri kılıçtan geçirdi i stanbul'a eri ince ihtilalcilere gün do du. İhtilalin ba nda bu sefer vezir, subay yoktu. Beyazid Hamamı'nda tellaklık yapan Patrona Halil vardı. Ba ina ipsiz sapsız seri takımını toplamı tı, bu hareket brahim Pa a'ya iletilmi ti. O ehemmiyet vermedi.

28 Eylül günü harekete geçtiler. Hapishaneleri bastılar, bütün mahkûmları silahlandırdılar. Rastladıkları konakları ya malamaya ba ladılar. 30 Eylül' de padi ahtan ba ka sadrazam olmak üzere 37 ki inin kellesini istediler. Ertesi gün Sadrazam Damat brahim Pa a yine Damat Kaptanı Derya vezir Kaymak Mustafa Pa a, vezir Mehmet Pa alar idam edildi. brahim Pa a'nın, bu de erli vezirin cesedi dahi asilerin hakaretine u radı.

İhtilalciler Sultan Ahmet'in ileride kendilerinden intikam alaca mını bildikleri için padi ahı halletme yolunun arıyorlardı. Büyük üzüntü içinde III. Ahmet ye eni veliaht ehzade Mahmut'u yanına ça ırttı, kendi eliyle tahta oturttu. Bazı nasihatlerde bulunduktan sonra dairesine çekildi.

SULTAN I. MAHMUT HAN

Otuz dört ya nda tahta oturan I. Mahmut II. Mustafa'nın o ludur. Tarihçilerimiz onu Osmanlı padi ahlarının büyükleri arasında sayarlar.

I. Mahmut ilk i olarak devleti ihtilalcilerin tasallutundan kurtarmaktı. Babası II. Mustafa'yı Edirne Vakası diye anılan ihtilal ile tahttan indiren amcası III. Ahmet'i tahttan indiren, de erli devlet adamlarını katleden Patronalı Halil ve zorbalarını ortadan kaldırmak azmindeydi.

Devlet te kilatını alt üst eden bu ayak takımı, Patrona Halil divan toplantısına bile katılma cüreti gösteriyordu. Vezaret payes ı almak sevdasıyla kalabalık tayfasıyla Topkapı Sarayına gelen Patrona Halil adamlarıyla birlikte yakalanıp öldürüldü. I. Mahmut tahta çıkı nın 46. günü bu i i ba ardı. Devleti bu pislik guruhundan kurtardı ve düzeni yeniden sa ladı.

I. Mahmut devrinde Almanya, Rusya ve ran' la sava lar devam ett. Bu iyi niyetli padi ahın aldı ı tedbirler devleti yeniden aya a kaldırmaya yetmemi tir.

1754, 13 Aralık Cuma günü hasta hasta hiç terk etmedi i Cuma namazını A a Camii'nde kılması , saraya dönerken yolda at üstünde vefat etmiştir.

III. SULTAN OSMAN

1754–1757 arasında 2 yıl 11 ay tahtta kalan 3. Osman ahsiyet itibariyle zayıf bir hükümdarı e sahipti. Devrinde İstanbul' da meydana gelen iki büyük yangın dışında kayda değer bir olay yoktur.

III. MUSTAFA HAN

30 Ekim 1757 tarihinde tahta geçen Mustafa Han kırk yaşındaydı. Yirmi sekizinci Osmanlı padişahı olarak Osmanlı tahtına oturdu.

III. Mustafa hükümdarlık mesuliyetini iyice kavramı , imparatorluğun mutlak bir ıslahata muhtaç olduğunu unuttuğunda olan bir hükümdarıydı. Saltanatı boyunca devleti kalkındırmakla uğraşmı , o lu III. Selim onun ıslahat fikirlerini tevarüs etmiştir. III. Mustafa büyük bir ihtiyat hazinesi toplamı , askeri ıslahata girişimi , pek çok bayındırlık eserleri yapmı , kırsal, kaleler, tabyalar inşa ettirmiştir. Hatta Süvey Kanalı'nı açtırmayı düşünmüştür. Rus savaşının patlamasıyla bu hamleleri yarım kalmıştır.

Devlet adamı bulmakta zorluk çeken III. Mustafa, Sadrazam Ragıp Paşa'nın ölümü üzerine Sadrazam bulamayan III. Mustafa u kıtayı söylüyordu:

Yıkılıptır bu cihan sanma ki bizde düzele

Devleti çerh-ı debi verdi kamü mübtezele

imdi ebvab-ı saadette gezen hep hazeera

imiz kaldı hemen merhamet-i Lem yezel-e

22 Mayıs 1766' da büyük zelzelede İstanbul' da yıkılmayan az bina kalmı . Tarihi büyük camilerden Fatih Camii ve Eyüp Sultan Camii yıkılmıştı. III. Mustafa camileri yeniden yaptırmı . Laleli Camii'ni inşa ettirmi , yüzlerce tarihi eseri yenilemiştir. Ayrıca Mühendishane-i Berri-i Hümayun ve Mühendishane-i Bahri-i Hümayun kurucusu 3. Mustafa'dır. Bugünkü Teknik Üniversitesi ile Deniz Harp Okuludur. 21 Ocak 1774'te vefat ettiğinde 56 yaşındaydı, saltanat müddeti 16 yıl 2 aydır.

I. ABDULHAMİD HAN

Abisi Mustafa'nın ölümüyle tahta geçen I. Abdulhamid merhametli, nazik bir yapıya sahip, hükümdarlık mesuliyetinin idrakinde, devletin çökmekte olduğunu gören çareler arayan bir padişah olarak tarif edilebilir.

21 Ocak 1774'te tahta geçen Abdulhamid 48 ya ındaydı. Döneminde ran, Rusya ve Almanya sava ları, Kırım'ın kaybı ve Kırım Hanlı ı'nın sonu ya anmı tır.

KIRIM HANLI I' NIN SONU (9 TEMMUZ 1783)

21 Mart 1779 stanbul'da imzalanan Aynalıkavak Anla ması Kaynarca'nın tavzihi mahiyetinde idi. Bu anla maya göre; Rusya, Romanya prenslerinin tayinine karı maktan vazgeçiyor, padi ah da Kırım Hanlarının tayin hakkından vazgeçiyordu. Kırımlılar tarafından seçilecek olan Han padi ahın bir itirazı bahis konusu olmaksızın tasdik edilecekti. Bu suretle Osmanlıların Kırım üzerindeki hakları ortadan kaldırılmı oluyordu.

Rusların deste iyle Kırım hanı seçilen ahin Giray Kırım'daki Rus elçisinin talimatıyla hareket ediyordu. Rus Generali elbisesi giyiyordu. Çarıçenin verdi i ni anları takıyor, halk arasında ataları gibi at üzerinde de il açık saltanat arabasıyla dola ıyordu. Kırım ordusuna da Rus üniforması giyilmesini emretmi , Karadeniz hâkimiyetini Osmanlılardan almak için donanma te kiline bile ba lamı tı. çki ve e lenceye kapılan bu zavallı Kırım' da kökle mi Osmanlı'nın koydu u düzeni bozarak, çarıçenin takdirini kazanmak, Osmanlı'nın Kırım'ı tekrar almasını önlemek için Ruslara yaltaklanıyordu. Nihayet Kırımlıların sabrı ta tı, 1782'de ahin Giray'ı indirip yerine a abeyi Bahadır Giray'ı han seçtiler. ahin Giray Rusya' ya Petesburg'a kaçtı. Rusların bekledi i fırsat do mu tu. ahin Giray' a bir Rus ordusu vererek Kırım'a gönderdiler. Karde inin Rus ordusuyla üzerine geldi ini gören Bahadır Giray Türkiye'ye kaçtı. Ruslar ahin Giray'ı korumak bahanesiyle Kefen ve Kuban boylarını i gal ettiler. Ruslar 9 Temmuz 1783' de Kırım'ın bir eyalet olarak Rusya' ya katıldı nı ilan ettiler. Kırımlılardan sadakat yemini istiyorlar, dileyenin Türkiye'ye gitmesine müsaade ediyorlardı.

Asırlarca Osmanlı Cihan Devleti'ne tabi bir devlet olarak kalan Kırım 1427'de kurulmu , 356 yıl süren Kırım Hanlı ı tarihe karı mı , son bulmu tur. Bir tek Rus'un ya amadı ı Kırım'ı kısa zamanda Ruslarla doldurdular. 30 bin Kırımlıyı i kence ile öldürdüler. Toprak sahibi olan asilzadeler imha edildi. Arazilerine Çar namına el konu. Kaçan Kırımlılar, Anadolu'ya, Balkanlar'a Osmanlı topra ına sı ındı. Ruslar hain ahin Giray'a önce maa ba ladılar sonra hakaret ya dırdılar. Kaçarak Türkiye'ye sı ındı. Türk hükümeti tevkif edip Rodos'a sürdü, 4 yıl sonra da ba ı vuruldu.

İkinci Viyana bozgununun ba müsebbibi olan Kırım Hanı, dü manın köprüyü geçmesine Türk ordusunu arkadan vurmasına yol açmasına rıza gösteremeyen Kırım hanının ba imamı Han'ın: "Dü man köprüyü geçiyor ehl-i slam'ı arkadan vuracak, durdurun dü manı." demesine kar ılık, "Dü manı durdurmak benim için kolay ama Osmanlı'nın burnu sürtülsün, Tatar'ın kıymetini bilsin, sen Osmanlı'nın bize etti i cevri bilmezsin, Osmanlı'nın

yaptı ı asaletime dokunuyor.” diyordu. Bu zavallı, Osmanlı’nın sayesinde Rusları, Lehistan’ ı haraca kesti ini, onlara ba e dirdi ini unutuyordu. Voltaire bu konuda öyle diyor: “Rusya Kazan Tatarlarının çizmesi altında üstünkörü Hıristiyanla mı vah i bir ülkeydi. Moskova her yıl Tatarlara para, av derileri ve büyük ba ehli hayvanlar olarak bir haraç verirdi. Bu haracı kendi aya ıyla Tatar elçisine getirir, onun önünde yere kapanır ve ona içmek üzere bir kupa süt uzatırdı. E ER TATAR ATININ YELES NE B R KAÇ DAMLA SÛT DÖKÛLECEK OLURSA MOSKOF DÛKÛ ONU YAKALAMAYA MECBUR OLURDU.

Rusların bütün varlıkları çopulla elde ettikleri küçük bir miktar para ve erzaktan ibaretti ki, onu da çok defa Tatarlara kaptırırlardı. Ejderhan (Don Volga Nehri) Seferi’nde Rusların propagandasına kapılıp ihanet Viyana’da tarihin seyrini de i tirecek büyük zaferin an meselesi oldu u bir sırada ihanet Türkün kaderini tersine çeviren Kırım hanlarının asaleti nerede kaldı.

Yalnız onlar mı? Arap’ı, Arnavut’u, Bo nak’ı vs. Osmanlı’yla büyüktü. Osmanlı çöktü, ama hepsi peri an oldu. Osmanlı’ya, Türk’e yaptıkları ihanetin bedelini ödediler, ödemeye devam ediyorlar ve ödemeye devam edecekler.

I. Abdulhamid Han duygusal bir padi ahtı. Ruslarla yapılan sava ta Özü Kalesi’nin dü tü ünü, Rusların sivil Türk halkına yaptıkları zulmü bildiren sadaret tezkiresini okurken inme inmi ve hayatını kaybetmi tir.

III. SULTAN SEL M HAN

7 Nisan 1789’ da amcası I. Abdulhamid’in ölümü üzerine tahta geçen 3. Selim 27 ya ında bulunuyordu. yi bir tahsil görmü , Arapça’yı ve Farsça’yı, slami ilimleri, ney ve tambur çalmasını, musiki ve hattatlı ı ö renen Selim ‘ lhanî’ mahlası kullanan divan sahibi iyi bir airdir. Osmano ulların yeti tirdi i en büyük bestekârdır. XVIII. asır Türk musikisinin sayılı ahsiyetlerindendir. Güzel sanatları ve her türlü geli meyi destekleyen nazik ve merhametli bir hükümdardır.

Cephelerde sava lar sürüyordu, 1789–1791 Türk Alman sava ı, 4 A ustos 1791 Zı tovi’de Türk Alman sulhu imzalandı.

Yine aynı yıllarda Türk Rus sava ı (1789–1792) vardı. Bu sava da 9 Ocak 1792 Bo dan prensli inin merkezi olan Ya ehrinde yapılan sulh anla masıyla sona erdi.

Bu sava ların sona ermesi üzerine büyük ıstırap duyan 3. Selim radikal tedbirlere ıslahatlara giri ti. 1770’den beri devlet zaaf içinde Avrupa’nın çok gerisinde kalmı tı. II. Osman Genç Osman’ın te ebbüs edip de gerçekte tiremedi i gibi her konuda köklü tedbirler dü ünüyordu. Durum vahim, tedbir acildi. Ancak devlet adamlarının dahi büyük kısmı

ıslahata taraftar de ildi. Öncelikle askeri ıslahat ba ta geliyordu. Çünkü devletin savunması buna ba lıydı. Ba ta Rusya olmak üzere birçok devlet Türkiye topraklarına göz dikmi ti. III. Selim kapıkulu ocaklarına dokunmadan yeni bir ordu kurmak sonra yeniçeri oca nı kaldırmayı dü ünüyordu.

24 ubat 1793; Nizam-ı Cedid'in ilanı. Islahata harcanacak paranın temini için Nizam-ı Cedid hazinesi kuruldu. kinci bir maliye nezareti halinde te kilatlandırıldı. İlk hamlede 12.000 ki ilik modern bir piyade birli i kurulmak üzere te ebbüse geçildi. İlk elde toplanan gönüllüler Levent Çiftli i'nde talime ba ladı. 1794'te Levent'te büyük bir kı la in a edildi. Nizam-ı Cedid Kanunları yürürlü e kondu. Modern piyade ile modern topçu, humbaracı, la ımcı ve arabacı birlikleri kurulmasına ba landı. Nizam-ı Cedid askerine kırmızı ve mavi renklerde yeni üniformalar giydirdi. III. Selim deniz kuvvetlerini de ihmal etmedi; tersaneleri geni letti, büyük gemiler in a ettirdi. Devletin merkezi otoritesi zayıflamı tı, padi ah fermanına kulak bile asmayan eyaletler türemi ti. Cezayir, Tunus ve Trablusgarp Beylerbeylikleri iç idarelerinde tam bir otonomi kazandılar. Bu durum Mısır ve Ba dat eyaletlerinde Memlukulular Beylerbeyinin otoritesinin tanınmaz hale gelmesine neden olmu tu. Suriye'de Azımzadeler, Lübnan ve Filistin'de Cezzar Ahmet Pa a, Necd'de Vahhabiler, Yemen'de Zeydiler, Hicaz'da erifler büyük otorite kazanmı lardı. Balkanlarda isyanlar eksik de ildi, e kıyalık almı yürümü tü.

Bunların ba nda Vidin'de yerle en eski bir yeniçeri Pazvandarolu Osman A a geliyordu. Eflak Bo dan ya malanmı , Vidin'den sonra Ni bolu ve Zı tovi'ye hâkim olan Kuzey Bulgaristan'ı ele geçiren Pazvandarolu eski bir yeniçeri olması dolayısıyla stanbul'daki yeniçerilerinden destek görüyordu. Bab-ı Ali 26 Kasım 1797'de Pazvandarolu'nu padi aha asi ilan edip idam kararı çıkardı. Üzerine sevk edilen kuvvetleri ma lup eden Pazvandarolu ele geçirilmedikten ba ka Sofya, Ni , Ni bolu, Ruscuk, Belgrad, Semendire gibi ehirlere saldırdı. Bunlardan hiç birini alamadıysa da Kuzey Bulgaristan ve Sırbistan ate ler içinde kaldı. E kıya, Edirne yakınlarına kadar indi. Bu karga a Sırp ba ımsızlık hareketinin ba laması için bir ortam yarattı.

TÜRK YE-FRANSA SAVA I (1798–1802)

Napoleon Bonaparte'ın Mısır'a saldırmasıyla Türk-Fransız sava ı resmen ba ladı. Fransız donanması 450 parça harp ve nakliye gemisinden olu uyordu. 35 bin asker, 25 bin denizci ta ıyordu.

2 Temmuz'da skenderiye'ye çıkarma yaptı, ehri i gal etti. Halka en ufak bir kötü muamele yapmadı. Arapça yayınladı ı beyannamede Türk dostu olarak Mısır'a ayak bastı ını, son yıllarda Memluk Beylerinin Bab-ı Ali'ye kafa tuttuklarını. Padi ahın otoritesini sa ladıktan sonra ülkeden ayrılaca ını söylüyordu.

Napoleon Kahire üzerine yürüdü, önünü kapatmak isteyen Memluklardan Murat Bey'in 10 bin askeri da ıtarak yürüyü üne devam etti. Mısır Beylerbeyi Vezir Ebubekir Pa a'nın kuvvetlerini da ıtarak Kahire' ye girdi. Bu arada Fransızları adım adım takip eden ngiliz donanması skenderiye'yi bastı ve Fransız donanmasını yaktı. Napoleon donanmasız Mısır'a hapsoldü.

Bab-ı Ali 2 Eylül 1798'de Fransa'ya harp ilan etti. Fransa ile sava halinde olan ngiltere tabii müttefik oldu. Rusya, Almanya, Avusturya da Fransa ile harp halinde idi. Bab-ı Ali Fransız maslahatgüzarını tevkif edip Yedikule'ye gönderdi. Azım-zade Abdullah Pa a'yı Mısır beylerbeyli ine tayin etti. 3 Ocak 1799' da Türk-Rus ve iki gün sonra Türk- ngiliz ittifakı imzalandı. Ancak Fransız htılali Avrupa'ya kafa tutacak gücü kendisinde görüyordu.

Bonaparte 18799 ubat ba ında Kahire'ye hareket etti. 25 ubat'ta Gazze'yi aldı ve Filistin'e girdi. Azımzade Abdullah Pa a kaleyi bo altıp çekildi. 13 Mart'ta Yafa'yı alan Bonaparte, ehirde asker, sivil 10 bin ki iyi kılıçtan geçirdi. Mısır'da yapmadı ı barbarlı ı burada yapmasındaki amacı halkın gözünü korkutup kısa yoldan Filistin, Lübnan, Suriye' ye hâkim olmaktı. 19 Mart'ta Akka Kalesi önlerine geldi. Akka'yı Cezzar Ahmet Pa a savunuyordu, stanbul'dan takviye edilen Nizam-ı Cedid askerlerinin katılması ile savunması kuvvetlenmi ti. Bu arada Türk- ngiliz donanması Akka önlerine gelmi ate e ba lamı tı. Ancak açılan bu ate ler Fransızlar üzerinde etkili olmuyordu. Bonaparte Akka önünde çakılıp kalmı tı. Zayıyatı her gün artıyordu. Bu arada stanbul'dan gönderilen 3 bin Nizam-ı Cedid askerlerinin Akka savunmasına katılması müdafilere moral ve güç katmı tı. Ayrıca Fransızların Akka'da ba arısızlı ını haber alan Mısır Türkleri de harekete geçerek Mısır'daki Fransızlara kar ı ba kaldırmı lardı. 21 Mayıs' ta a ırlıklarını gizlice gömen ma rur Fransız Generali 2 ay, 4 gün muhasarayı kaldırarak Türk askerlerinin takibi altında Kahire' ye can attı. Sonradan yaptı ı bir konu masında: "Akka'da durdurulmasaydım bütün Do u'yu ele geçirirdim. Türkler öldürülür, fakat korkutulamazlar!" demi tir.

Bu zafer, Cezzar Ahmet Pa a'nın adını bütün Avrupa' ya duyurdu ve Bonaparte'ın bu ilk ma lubiyeti sevinçle kar ılandı. III. Selim, Cezzar Ahmet Pa a'ya altın çelenk gönderdi. Napoleon Bonaparte Akka'daki aldı ı ma lubiyeti hayatı boyunca unutmadı.

Kaptan-ı Derya Küçük Hüseyin Pa a'nın 70 parça gemisiyle skenderiye limanını kapatması Fransızların ricat yolunu kapatması üzerine Ba kumandan General Belard, Mısır'ı

bo altmaya mecbur oldu. 27 Haziran 1801'de anla mayı imzaladı. Türk ordusu 10 Temmuz'da Kahire'ye, 26 A ustos'ta skenderiye'ye girdi. 3 yıl 2 ay süren Fransız i gali son bulmu tu. stanbul'da büyük enlikler yapıldı ve 3. Selim'e gazilik unvanı verildi. 25 Haziran 1802'de Türkiye ile Fransa arasında Paris Anla ması imzalandı.

VAHHAB AYAKLANMASI

Necd'in Der'ie kazasında oturan Emir Muhammed bni's Suud'un 1745'te Vahhabi olması ve çevresindeki a iretleri ya malamasıyla ba laması 1. Mahmut zamanında olmu tu. Bab-ı Ali bunu basit bir bedevi çapulculu u sanarak ehemmiyet vermedi. Emir Muhammed 1776'da öldü, yerine o lu Abdulaziz bni's Suud geçti. 43 ya ındaki bu Emir 1803 yılı ba larında Hicaz' ı ya malamaya ba ladı. Taif' i aldı ve ahalisini kılıçtan geçirdi. 30 Nisan'da Mekke' yi aldı. Osmanlı Beylerbeyi erif Pa a 6 A ustos'ta Vahhabileri Mekke'den kovdu. Emir Abdulaziz 80 ya ında, 4 Kasım 1803 Der'ie Camii'nde bir ii tarafından hançerlenerek öldürüldü. Yerine o lu Emir Suud bni's Suud geçti. 1803 ve 1811'de Umman'ı geçici olarak ikinci kez i gal etti. 1805 Haziranından 12 Aralık 1812'ye kadar 7 yıl 5 ay Medine' ye, 1806 Oca ından 23 Ocak 1813'e kadar 7 yıl da Mekke'ye hâkim oldu. Türlü iç ve dı gailelerle u ra an Bab-ı Ali, Suud'un üzerine ciddi bir kuvvet sevk edemedi. Bu i in halli II. Mahmut zamanına kaldı.

SIRP HT LAL

1806'ya do ru Nizam-ı Cedid, zahiren ba arıya yakla mı görünüyordu. stanbul'da kudretli 'Asakir-i ahane' olayları te kil edildi i gibi III. Selim'in en ate li yardımcılarında Karaman Beylerbeyi Vezir Kadı Abdurrahman Pa a da Anadolu da büyük modern birlikler kurmu tu. Rumeli'nde de yeni ordunun te ekkülü için te ebbüse geçildi.

Sırpların, Karada lılardan sonra ve onlardan daha büyük çapta ihtilal hareketine giri meleri kar ısında Rumeli'de modern ordunun kurulması ihtiyacı ortaya çıkmı tı. Yeniçeriler ya ma ve e kıyalıktan ba ka bir i e yaramıyor, en küçük bir vuru mada dü mana arkasını dönüp kaçıyorlardı.

Balkanlar'da Bab-ı Ali'nin otoritesi çok zayıflamı tı. Yer yer türeyen ayan denilen kimseler valiler hatta padi ah fermanını dinlemez olmu lardı. Bilhassa Vidinli'de Pazvandarolu Osman A a, Rusçuk'ta Tirsinikolu smail A a büyük güç kazanmı tı.

III. Selim Rumeli'deki ayanları ezmek gayesiyle Kadı Abdurrahman Pa a'yı Nizam-ı Cedid askeriyle Konya'dan İstanbul'a ça ırdı. Zahirten Nizam-ı Cedid tarafı görünen, aslında taasup veya menfaat evkiyle ıslahata kar ı olan, kin besleyenler ço unluktaydı. Sadrazam bile Nizam-ı Cedide kar ıydı ve Tirsinilo lu smail A a'yı Bab-ı Ali'ye kar ı koymas ı için te vik ediyordu. 2 Haziran'da 24 bin Nizam-ı Cedid askeriyle İstanbul'a gelen Abdurrahman Pa a 15 Temmuz'da Edirne' ye do ru hareket etti. Yolda yakaladı ı e kıya ve ayanı yok ediyordu, ancak III. Selim'e "Müslüman kanı dökülüyor" diye haksız ikâyetler yapılınca merhameti zaaf derecesinde olan padi ah, Abdurrahman Pa a'ya geri dön dedi. te bu merhameti kendi hayatıyla oynadı ı gibi Sırp htılalinin iyice alevlenmesine sebep oldu. Rumeli' deki Türk derebeyleri büsbütün emir dinlemez hale geldiler.

Nizam-ı Cedid taraftarları da eksik de ildi. Rusçuk Ayanı Alemdar Mustafa A a, Serez Ayan ı smail Bey ıslahat fikirlerine sempati duyuyorlardı.

Yine Türk-Rus Sava ı (22 Aralık 1806). Sırp ihtilalcisi Kara Yorgi, Viyana'nın ve Rusların deste iyle 13 Aralık 1806'da Belgrad'ı aldı. ehirdeki Türkleri kılıçtan geçirdi. Kara Yorgi'yi desteklemek üzere 60 bin ki ilik Rus ordusu, 8 Aralık 1806' da Bender' i, 16 Aralık'ta Hotin'i alarak Güney Podolya'yı i gal etti. Karadeniz sahillerine indi ve Akkarman ile Kilye'yi ele geçirdi. Türk kuvvetleri Tuna deltasında smail de Rusları yenerek durdurdular. Silistire Valisi Alemdar Pa a Bükre yakınlarında bir daha yenince Rus taarruzu kırıldı. Bu sefer Rusların müttefiki ngiltere harekete geçti. Hâlbuki ngiltere ile harp halinde de ildik. ngiliz donanması bo azı geçerek İstanbul önlerine geldi. Hiçbir harekette bulunmadan kendili inden acele olarak çıkıp gitti. Koramiral John Dukwort'un kumandasında olan bu ngiliz donanması Mısır'a, skenderiye' ye çıkarma yaptı. Burada da Mısır Valisi Mehmet Ali Pa a tarafından Mısır'dan çıkarıldı. 38 ya ında büyük bir öhrete kavu tu.

KABAKÇI HT LAL (25 MAYIS 1807)

Devlet, ngiltere ve Rusya gibi dünyanın en kuvvetli devletlerinden olan bu iki devletle sava halindeyken ve içeride anar i, karga a hüküm sürdü ü sırada Patrona isyanına benzeyen neticeleri bakımından ondan daha vahim bir ihtilal meydana geldi. Nizam-ı Cedidin kısa zamanda ba arı salaması, dü manları artırdı. III. Selim' in yumu ak huylu ve merhametli olması, sert tedbirler almaması sonucu, daha önce ıslahata taraftar olan kesimler de Nizam-ı Cedide cephe almaya ba lamı lardı. Yeniçeriler sonlarının yakla tı mı hissediyorlardı. Devlete yararları de il zararları dokunuyor, dü man önünden kaçıyorlar, sulh zamanında da e kıyalık, esnafılık i leri ile me gul oluyorlardı. Hatta yeniçeri generallerinin birço u oca ın feshedilmesi kanaatini ta ıyordu. Ancak III. Selim Nizam-ı Cedidi

yeniçerilerinin üzerine süremiyordu. Di er taraftan yobaz tayfasının propagandası halk arasında tesirli oluyordu. Askere pantolon giydirdi i için Müslüman sayılamayaca mını, hatta padi ahın gâvur oldu unu söyleyecek kadar ileri gidiyorlardı. Veliht ehzade Mustafa bu mürteci grubunu kı kırtıyordu. Padi ahın musiki ile ilgilenmesinin, tambur çalmasının, beste yapmasının padi aha yakı maz haller oldu u yaygın halde halk arasında tartı ılıyordu.

25 Mayıs'ta Kastamonulu Kabakçı Mustafa adında bir neferi reis seçen Karadeniz Bo azı'ndaki Karadenizli yeniçeri yamakları, yukarıda anılan büyük devlet adamlarının kı kırtmasıyla isyan ettiler. Nizam-ı Cedid üniforması giymeyi reddederek, Bo az Nazırı olan Mahmut Raif Efendi' yi parçaladılar. Büyük dereede toplanan birkaç yüz serseri kumandanları olan Haseki Halil A a'yı parçaladılar. Mürtecilerin ba ı olan Kaymakam Köse Mustafa Pa a'dan emir beklemeye ba ladılar. Pa a, Nizam-ı Cedid ordusunun kı lalarından dı arı çıkmamasını emretti. Asileri Bostancılarla ezece ini söyleyerek padi ahı kandırdı. Hâlbuki III. Selim bin bir güçlkle meydana getirdi i Nizam-ı Cedidi, bu ayak takımının üzerine sevk etseydi kı kırtıcı eleba ları dâhil hepsini bir anda yok edebilirdi. Maalesef bu celadeti gösterememesi devlete pahalıya mal olmu hem tahtını hem de hayatını kaybetmi tir.

Padi ahın gafletinden yararlanan asiler duruma hâkim olunca isteklerini sıraladılar ve padi aha Nizam-ı Cedid'i resmen ilga ettirdiler. Selim'in tahtta kalmasının ileride tehlikeli olaca mını hesaplayarak III. Selim'in tahttan indirilmesini istediler. Topal Ataullah Efendi'nin fetvası ile III. Selim'i tahttan indirdiler. 18 yıl Osmanlı tahtında kalan bu büyük padi ah henüz 45 ya ında idi.

IV. MUSTAFA'NIN SALTANATI

29 Mayıs 1807 günü III. Selim'in yerine tahta geçen IV. Mustafa'nın ahsiyeti hakkında tam bir bilgiye sahip de iliz ancak yenile me hareketine, Nizam-ı Cedid'e kar ı tavır alması, mürteci takımıyla i birli i yapması gerçek inancı mı idi yoksa muhalefet cephesiyle birlikte görünerek tahtı ele geçirme mücadelesi mi idi? Zaten kısa süren saltanatında hakkında tam bir fikir yürütmek mümkün olmuyor ancak u muhakkak ki III. Selim'in ayarında biri de ildi. IV. Mustafa'yı tahta geçiren asiler padi ahın ileride kendilerine cephe alma ihtimaline kar ı 31 Mayıs'ta Osmanlı tarihinde e i görülmemi bir anla ma yaptılar. Buna göre Yeniçeriler devlet i lerine kar ı mayacaklarına, padi ah da buna kar ılıklı Yeniçerileri III. Selim'i deviren ihtilalden sorumlu tutmayaca ma kar ılıklı söz veriyorlardı. Ancak zorbalar sözlerini tutmadılar, devlet i lerinden ellerini çekmediler. Nizam-ı Cedid taraftarlarından ve bu hareketin ba ı olarak bilinenlerden ele geçirilenler asiler tarafından öldürüldü ve malları ya malandı. Ancak kaçabilenler Rusçuk'ta Alemdar Mustafa Pa a'ya

sı indılar. Bunlar devletin yüksek kademe memurlarıydı. Rusçuk yararı olarak anılan bu zevatın başına Alemdar Mustafa Paşa geçti. III. Selim'i çok seven ve Nizam-ı Cedid'e taraftar olan Alemdar etrafına toplanan genç ve ateşli inkılâpçıların tevkiyle darbe yaparak İstanbul'daki zorbaları temizlemeye karar verdi. Emrindeki kuvvetlerle bunu yapabiliyordu. İnkılâpın kritik noktası İstanbul'a nasıl girileceği hususuydu. Cebren girme halinde hem çok kan dökülebilir, hem de III. Selim'in hayatı tehlikeye girebilirdi. Alemdar'ın yanında yer alan İstanbul ahvalini iyi bilen tecrübeli bazı kişiler gizlice İstanbul'a gelerek sarayda temas geçtiler. Asilerden bunalan padişah IV. Mustafa'yı Alemdar'ı İstanbul'a çağırmaya ikna ettiler. 28 Haziran 1808'de Edirne'ye gelen Alemdar 14 Temmuz'da İstanbul'a hareket etti. Önden seksen süvari göndererek 13 Temmuz gecesi Rumelihisarı'ndaki evinde Kabakçı Mustafa'yı bastırıp öldürttü. Kabakçı'nın kellesi 19 Temmuz'da Çorlu Konağında Alemdar'a sunuldu.

19 Temmuz'da İstanbul'da vasi olan Alemdar'ı IV. Mustafa Davut Paşa Sarayı'nda kabul etti. Ramiz Efendi Alemdar'a padişahı tevkif etmesini söyledi ancak Alemdar bunun mertli ve yakışmaz olduğunu söyleyerek kabul etmedi. Bu da III. Selim'in felaketi oldu. Sadrazam Alemdar'a tevki ederek Rusçuk'a dönmesini istiyordu. Bu arada Alemdar zaman kaybetti. 28 Temmuz sabahı harekete geçebildi. 1500 askeriyle Bab-ı Ali'ye giderek Sadrazam'dan zorla mühür-i Hümayunu aldı ve fiilen sadrazam oldu. IV. Mustafa Bab-ı Ali baskınına özenmiş, tedbirini almıştı. Alemdar ise 4. Mustafa'yı hemen yakalayıp Tevkif yerine eyhülislamı tahttan vazgeçmesi için padişaha gönderdi. Eyhülislamın sözünü bile dinlemeyen IV. Mustafa III. Selim ve şehzade Mahmut'un öldürülmesi için emir verdi. Böylelikle tahtın varisi kimse kalmayacağı için Alemdar kendine biat edecekti. Başlarında Başçuhadar Gürcü Abdulfettah Mirahar Kör Mehmet, Bostancı Deli Mustafa adındaki Enderun yüksek rütbeli subayları yirmi kadar askerle III. Selim'in dairesine girdiler. Eski hükümdarı korumak isteyen eşi yere serilmiş, padişahın hizmetçilerinden Pakize Usta'nın parmaklarını kılıçla dövmeleri, elinde kendini savunacak silahı olmayan III. Selim elinde üflendiği neyle kendini savunmaya çalışırken kâhna yedi kişilik darbesiyle şehit oldu.

Veliaht şehzade Mahmut, III. Selim'in dairesinin basıldığını öğrenince üçüncü aşamayı eski padişahı korumaları için yollamıştı. Ancak asalar, Sultan Selim'in dairesine yaklaştıkları zaman katilleri lerini bitirmeye çıkıyorlardı. Asaları kısa bir vuruşmadan sonra yaralayıp bertaraf ettiler ve şehzade Mahmut'un dairesine girdiler. Şehzade Mahmut'un başlalası olan Tayyar Efendi durumu veliahta bildirdi. Şehzade Mahmut elinde kılıç bekliyordu, yanında iki asası vardı. Bunlar şehzadenin bacadan dama çıkabilmesi için hazırlık yapıyorlardı. Veliahtın hayatı bir iki dakikalık zamanın kazanılmasına bağlıydı. Şehzadenin hizmetkârlarından Cevri

Kalfa mangaldaki kızgın külleri kürekleyip katillerin gözlerine do ru serpmeye ba ladı. Bu suretle lazım gelen zaman kazanıldı. Bacadan dama çıkan ehzade, Ebe Selim adındaki katilin fırlattı ı hançerle kolundan yaralanmasına ra men Tayyar Efendi ile di er iki a anın dayadıkları merdivenden sarayın avlusundan indi. Bu arada IV. Mustafa, Alemdar'ın ümidini kırmak için III. Selim' in cesedini avluya naklettirdi. Alemdar cenazeyi görünce; 'Vay efendim, seni iclas için bunca yerden geleyim de u kör olası gözlerim seni bu halde görsün, hemen, hemen enderun halkı denen hainleri katliam edip intikamını alayım' diyerek III. Selim'in üzerine kapanarak a lamaya ba ladı. Yakınlarının ehzade veliahdın hayatını kurtarmak için harekete geçmesi ihtarı üzerine ayrılıp ileriye do ru yürüdü. Tam bu sırada uzaktan peri an bir halde Sultan Mahmut görüldü. Veliahdı tanımayan Alemdar; 'Abe bu da kimdir?' diye sorunca mam Hafız Efendi; 'Sultan Mahmut Han Efendimiz budur!' dedi. Derhal etek öpen Alemdar, veliaht ehzadeye biat etti.

SULTAN II. MAHMUT HAN

23 ya ında tahta oturan II. Mahmut, Osmanlı padi ahlarının büyüklerindedir. air, bestekâr ve hattattır. Ayrıca III. Selim' de olmayan azim ve celadet sahibiydi. Devletin da ılmasıyla kar ı kar ıya oldu u bir dönemde tahta geçmi ti. Amacı; Nizam-ı Cedid ordusunun yeniden toparlanması, merkezi dinlemeyen ayanların, serke valilerin emir dinler hale getirilmesi ve devlet mekanizmasını i lemez hale getiren zorbaların önlenmesiydi. Ayanların ço u stanbul'a ça rıldı ve 29 Eylül'de kendileriyle 'Sened-i ttfak' imzalandı. Bu vesika ile ayanlar hükümet emirlerini dinleyeceklerine söz veriyorlardı. 14 Ekim' de ise Nizam-ı Cedid ordusu 'Segban-ı Cedid' adıyla yeniden kuruldu.

Alemdar reform hareketini yürütecek kapasitede bir adamda de ildi. Merkezi idare hakkında hiçbir ey bilmiyordu. stanbul' a yerle en gönüllüleri de yeniçeriler gibi zorbalı a ba lamı lardı. Genç padi ah henüz bunları önleyecek güce kavu mamı tı. Kapıkulları Alemdar'ı yok etmek, padi ahı sindirmek için fırsat kolluyorlardı. II. Mahmut, Alemdar'dan memnun de ildi. Di er taraftan IV. Mustafa taraftarları onu yeniden tahta çıkarmak için kesif bir faaliyete geçmi lerdı. II. Mahmut olayların geli mesini bekliyor, yanlı bir adım atmamaya dikkat ediyordu. Bizzat ocaktan yeti en Alemdar yeniçerilere ehemmiyet vermiyor 'manav, leblebici' güruhu olarak küçümsüyordu. Yeniçeriler, 14 Kasım'ı 15 Kasım'a ba layan gece darbeyi indirmek üzere anla mı lardı. i ö renen yeniçeri a ası mani olmak istediye de derhal parçalandı. Kendilerine katılan serserilerle büsbütün kalabalıkla an yeniçeriler, Alemdar'ın sarayını ku attılar. Kadı Abdurrahman Pa a, Sekban-ı Cedid askerleriyle padi ahı savunmak için Topkapı Sarayı'nın kapılarını tuttu. Fakat hiç

ho lanmadı ı Alemdar'a yardıma gitmedi. Gafil sadrazam ise imdadına gelecek kuvvetleri bekliyor, bir avuç adamıyla yeniçerilerle kıyasıya dövü üyordu.

Alemdar bulundu u yerin damının delinmekte oldu unu görünce getirtti i bir barut fıçısına tabancayla ate etti. Deh etli bir patlama oldu. Damdaki 500'den fazla yeniçeri havaya uçarak öldü. Alemdar da yanındaki birkaç adamıyla ehit oldu.

eyhülislam IV. Mustafa'nın idamı için fetva verdi. II. Mahmut a abeyini öldürmekte tereddüt ediyordu. Ancak eski padi ahın asilerle i birli i yaptı ı kesin olarak tespit edilmi ti. IV. Mustafa o gece ku akla bo ularak öldürüldü.

Alemdar'ın i ini bitiren ihtilalciler II. Mahmut' u öldürmek üzere saraya hücum ettiler. Kadı Abdurrahman Pa a, 4000 Segban-ı Cedid'le Topkapı Sarayı'nı savundu. ki tarafta da yüzlerce ki i öldü. Kalabalık olmalarına ra men asiler talimli asker kar ısında bozguna u radılar. Abdurrahman Pa a bozulan ihtilalcilerin pe ini bırakmadı. 3000 kadar yeniçeri ve serseri takımını yakalayıp temizledi. Padi ah taraftarı olan donanmayı Hümayun'da, Süleymaniye'deki yeniçerilerin umumi karargâhı olan A a Sarayı'nı denizden topa tuttu. Padi ahı alt edemeyece ini anlayan asiler ulamanın aracılı mını istediler. Bu aracılıkta ate kesildi. ki taraf da fırsat kollamaya ba ladı.

TÜRK-RUS SAVA I (1809–1812)

Bütün karga aya ra men bazen yenip, bazen yenildi i üç yıl süren bu sava 1812, 28 Mayıs' ta akdedilen Bükre Muahedesi ile son buldu.

ARAB STAN OLAYLARI

Bu arada Vahhabiler Hicaz'ın mühim bir kısmını ele geçirmi lerd. Çapulculuk yapıyorlar, hac yollarını kesiyorlardı. Bab-ı Ali Mısır ve valisi Mehmet Ali Pa a' ya Vahhabileri ortadan kaldırması için emir verdi. Mehmet Ali ikinci o lu Mehmet Tosun Pa a'yı Hicaz'a gönderdi. Bab-ı Ali 1812' de 18 ya ında olan Tosun Pa a' ya vezaret gayesiyle Cidde ve Habe (Hicaz ve Elitre) valiliklerini verdi. Tosun Pa a 1811-1816'ya kadar olan mücadelesinde Vahhabileri alt etti. 2 Aralık 1812'de Medine'yi, 23 Ocak 1813'de Mekke'yi, 28 Ocak 1813'de Taif'i alarak Vahhabileri Hicaz'dan kovdu.

Tosun Pa a'nın a abeyi brahim Pa a da Vahhabilerin Necd'deki merkezi olan Der'iyeye'yi aldı. brahim Pa a, Emir Abdullah bnü's Suud'u ve Sad, Halit, Fehd, Hasan isimindeki dört o lu ile iki ye enini yakaladı. Önce Kahire ye getirilen bu Vahhabi liderleri Mekke ve Medine'nin kutsal makamlarından ya maladıkları mücevherlerin bir kısmıyla

birlikte stanbul' a gönderildiler. 27 Aralık 1818'de idam edildiler. Bu darbeden sonra Vahhabiler ancak Osmanlı mparatorlu u'nun yıkılı ndan sonra toparlanabildiler.

TEPEDELENL AL PA A OLAYI

Kütahyalı bir Türk aileden gelen Ali Pa a Arnavutlukla Yunanistan arasındaki Epir ve çevresinde hâkimiyet kurmuştu. O ulları Muhtar ve Veliyedin Pa alarla mutasarrıf olarak Mora ve Yunanistan' ı elinde tutuyorlardı. Ali Pa a Arnavutlu un büyük bir kısmına da türlü entrikalarla hâkim olmuştu. Yanya'daki müstahkem sarayında krallar gibi ya ıyordu. II. Mahmut bin bir gailenin içinde bir de bu valiyle mesele çıkarmak istemiyordu. Ancak Tepedelenli'nin tutumu padi ahın sabrını ta ırdı. Hur it Pa a' ya bu gailenin ortadan kaldırılması emrini verdi. Nasuh Pa azade Ali Bey de donanmanın bir kısmıyla Yunan yon Denizi' ne girdi. Tepedelenli masum oldu unu iddia edip, padi aha affedilmesi için yalvaran mektuplar yazarken Rusya ve Fransa'dan yardım istiyor, Balkanlarda Hıristiyan unsurları kısı kırtarak isyana te vik ediyordu. Bu defa Rumları isyan için kısı kırtmaya ba layınca i tamamen çı ırından çıktı. Rum ihtilalini bizzat Rus Çarı planlıyordu.

II. Mahmut, Ali Pa a'ya Yanya'dan çekilip hiç kimseyi rahatsız etmeden ya amalarını emretti. Ancak Ali bu emre uymadı. Bunun üzerine Hur id Pa a harekete geçti. Önce iki o lu Muhtar ve Salih Pa alar yakalandı, idam edildi. Yanya Kalesi'ne sı ınan Ali Pa a, 5000 ki iyi bulan Fransız, sviçreli ve talyanların da paralı askerleriyle kaleyi 1 yıl, 4 ay müdafaadan sonra canının ba ı lanması talebiyle teslim oldu. Ancak Bab-ı Ali' den gelen emirle idam edildi ve Tepedelenli defteri kapandı.

YUNAN HT LAL HAZIRLI I VE HT LAL N BA LAMASI

MORA SYANI

Ruslar ubat 1770 yılında Osmanlı'nın egemenli i altında olan Mora'ya asker çıkardı. Bunun üzerine Rumlar Osmanlı Devleti'ne isyan ettiler. Osmanlı'nın az sayıdaki askeri, sayıları 5000 civarında olan Rusların çıkarma yapmasını önleyemedi. Bundan cesaret alan Rumlar isyana ba ladı. syana 70.000 Rum katıldı. Navarin, Mudan, Kuran, Enderusu, Gastan ehirleri dü tü, ardından isyancılar Mora'nın merkezi Tripolice üzerine yürüdüler. Silahlandırılmı Rumlar, Rus subaylarının komutasında Misitra ehrinde 400 Türk'ü hayvanlar gibi bo azladılar. Kadınlar memelerinden asıldı, süt bebekleri minareden atıldı. Mora isyanını bastırmak için görevlendirilen Muhsinzade Mehmet Pa a Nisan 1770' de isyanı

bastırdı. Bu Rum isyanı 1821 ayaklanmasının öncüsü oldu, 1829–30 Yunanistan'ın bağımsızlığına kadar gitmedi.

12ubat 1821'de ihtilal başladı. Bizzat Patras Başpiskoposu olan Germenos'un kumanda ettiği 10.000 kadar silahlı Rum, şehre hâkim oldu ve kaleyi kuşattılar. Bundan cesaret alan bütün Mora ayaklandı. Mora Sancağı'nın merkezi olan Tripolice'de bütün yarımada asilerin eline geçti. Mora'daki Türklerin bir kısmı Tripolice'ye canlarını atmakla beraber çok büyük ekseriyeti katliam edildiler. Yunanlıların öldürdüğü Mora Türklerinin sayısının 50 binden fazla olması, 5 Ekim 1821'de Tripolice'nin düşmesi faciayı tamamladı, kaledeki 8000 Türk asker, sivil, çocuk tamamen şehit edilmiştir.

Bab-ı Âli o kadar himaye ettiği bir hükümdar derecesinde imtiyazlar tanıdığı Fener Patriği Grigorios'un asilerle birliği halinde olduğu tespit edildiğinde 22 Nisan 1821 günü tevkif edilerek patrikhanenin orta kapısında asıldı göksüne ihanetini anlatan bir hafta yapıtırlan patriğin cesedi üç gün İstanbullulara teşhir edildi. Yeni patriğin emriyle bu orta kapı o tarihten itibaren kapatılıp iptal edildi.

Bir Türk devlet adamının aynı kapıda asılınca kadar açılmamasına karar verdi. Bu kapı günümüzde hala kapalıdır. Bab-ı Ali patriği'nde isyanla ilgileri olan Edirne, Kayseri, Tarabya, Edremit Piskoposları ve Boğaz'da yaayan armatörlükle zengin olan birçok Rum beylerini de cezalandırdı.

13 Ocak 1822'de ihtilalciler Mora, Kiklaadaları, Agraıboz ve Attika'yı içine alan Yunanistan'ın kurulduğunu ve Yunan ülkelerin de kurtarıcılığını ilan ettiler. İhtilalciler Ege adalarının birçoğuna hâkim oldular. Sakız Adası halkını ayaklandırdılar. Bu adanın o devirdeki nüfusu 80.000 civarında idi. Muhafız Vezir Vahid Paşa asilere karşı kaleyi savunurken Kaptan-ı Derya Nasuh-zade Ali Paşa Sakız Limanına girdi. Karşı koyan asiller temizlendi, on binlercesi öldürüldü veya esir edildi.

Bu olay üzerine Avrupa ayağa kalktı. Yüz binlerce Türk, çocuk denmeden katlolurken sesi çıkmayan Avrupalı devletin asileri tedip etmesini barbarlık olarak ilan ettiler.

YUNAN İHTİLALİNİN BASTIRILMASI

Bütün Avrupa'dan destek gören Yunan ihtilalcilerini yenîçerilerle alt etmenin mümkün olmadığını görünce, Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa'yı görevlendirdi. 35 yaşında olan İbrahim Paşa'ya Mora Valiliği verildi. Temmuz 1824'de 30.000 askerle skendireye'den Rodos'a geldi. Mısır askeri muntazam talimli ve tamamen Türklerden ibaretti. 1824–1825 kışını Girit'te geçirerek hazırlıklarını tamamladı. Kaptan-ı Derya Hüseyin Paşa'nın kumandasındaki Türk donanması İbrahim Paşa'yla birleşti. 25ubat 1825'te

Mora'nın güneybatısında Modon Limanı'na çıkartma yapıldı. Navarin Limanı alınarak temizlik harekâtına başlandı. 5 Haziran 1827'de Yunan ihtilali tamamen söndürülmüştü. Sultan Mahmut, İbrahim Paşa'ya mükâfat olarak Girit Valiliğini verdi.

II. Mahmut'unu gördü ki; talimli, disiplinli bir ordu devletin bekası için arttı.

VAK'A- HAYR YE (15 Haziran 1826)

Yunan ihtilali ile başa çıkamayan yeniçeri tayfasının, her an patlaması muhtemel bir Rus savaşında ne yapabileceği devlet erkânını hatta yeniçeri generallerini bile düündürüyordu.

II. Mahmut Yunan ihtilalinin İbrahim Paşa tarafından bastırılmasından sonra yeni bir ordunun kurulmasına karar verdi. III. Selim'in bütün hatalarından ders aldığı için bütün kilit noktalarına, hatta yeniçeri generalliklerine fikrini içten inanarak destekleyen ahsiyetleri getirdi. Her an tetikte olan yeniçerileri ürkütmemek için özen gösterdi. Nihayet 25 Mayıs 1825'te 'Ekinçi Oca' diye modern bir askeri ocağın tekilini resmen ilan etti. İlk safhada 7650 askerin silâh altına alınıp talim etmesiyle başlayacaktı. Efrat yeniçeri ortalarından (taburlarından) seçilecekti. Mevcut yeniçerilerin çoğunu Türk kökenliydi, devirme kısmı azınlıktı. Zaten epey zamandır devirme usulü kaldırılmıştı. Seyhülislam Tahir Efendi yeni ocağın kurulması lüzumuna dair ünlü fetvasını verdi.

11 Haziran'da yeni asker talime başlandı. Bütün kapıkulu generalleri bilhassa yeniçeri başası Celaleddin Ağa, Sultan Mahmut'un en çok itimat ettiği kişiydi. Hepsini herhangi bir ayaklanmada alacakları tedbirleri planlamışlardı.

İhtilal beklenenden çabuk patladı. Yeni askerin talime başlamasından 3 gün sonra 14 Haziran akşamı ayaklandılar. Canını zor kurtaran yeniçeri başası, Sultan Mahmut'a durumu bildirdi.

15 Haziran 1826 günü sabahı yeniçeriler mehur kazanlarını Et Meydanı'na çıkardılar, 'sterük veya stemezük!' ekinde uursuz nümayişlerine başladılar. Başta başbakanın ve devlet adamlarının başını istiyorlardı. Ya ma, korkutma hareketleri başlamıştı.

II. Mahmut kararlı ve heyecanlıydı. Ya devlet başa ya kuzgun le e başa kaçare yoktu. Devlet ileri gelenleri toplanmıştı, padişah onlara öyle hitap ediyordu: "Tahta çıktığımdan beri Tanrı'nın yardımıyla din ve devlete hizmet etmek için nasıl çalıştığımı hepiniz biliyorsunuz, yeniçerilerin ihtilallerle tahtımıza saldırılarını da biliyoruz, ben kan dökülmesini önlemek için suçlarını başıladıktan sonra onlara her türlü iyiliği yaptım. Son zamanda talim yapmasını kabul ettiklerini gösteren bir sözleşme imzaladılar. İmdi imzalarını çiniyorlar. Hâlbuki sözleşme, din ve devlet adamları tarafından onaylanmıştı. Yeniçerilerin bu hareketleri ve imdiki istekleri padişahlara karşı bir isyan değil midir? Bu asileri

cezalandırmak veya isyanı bastırmak için eriatımızın gösterdiği yol nedir?” Bilginler cevap verdi: “ki taifeden biri di erine kar ı ayaklanırsa, Tanrı’nın emri yerine gelinceye kadar ayaklanan taife ile dövü ünüz.” Bu ayet-i kerime’yi fetva izledi. Hazır bulunanlar: “Kararımız padi ah efendimiz u runda sava mak ve ölmektir. Tanrı büyüktür, do ruların yardımcısıdır.” dedi.

Padi ah, sadrazam Benderli Selim Pa a A a, Hüseyin ve zzet Pa alara askerleriyle ehre inmeleri emrini verdi. Sultan Mahmut Sancak-ı erif’ in Sultanahmet Meydanı’na dikilmesini ve vatanını seven her stanbullunun sancak altında toplanmasını irade etti. nkılâpçı eyhülislam Tahir Efendi, yanına kazaskerleri ile gelen ulamayı yüksek medrese talebelerinden 3.500’ ünü alıp Sancak-ı erif altına geldi. eyhülislam ate li nutuklar atıyor, devlet bugün ya batacak ya çıkacak diyordu. Yeniçeriden bizar olan halk soka a dökülmü tü. Hatta stanbul tarihinde görülmeyen kadınlar nümayi e katıldı. Tophaneden bataryalar çıkarılıp Et Meydanı’na götürülmeye ba landı. Topçu yüzba ısı Karacehennem brahim A a kılaları bombardımana ba ladı. imdiye kadar yeniçeri ihtilallerinde asilere top atı vaki olmamı tı. Kılı kapıları yıkıldı. Topu undan yaralı olmasına ra men Karacehennem brahim A a ilk defa olarak kıladan içeri girdi. imdiye kadar yeniçerilerin müsaadesi olmadan cebren kılıya girmek hiçbir faninin haddi de ildi. Tophane imamı Hacı Hafız Ahmet Efendi askerini ba nda ilerliyor, onları te çi ediyordu. Ak ama do ru yeniçeri oca ı diye bir ey kalmamı tı. 6000 yeniçeri öldürülmü tü. Ertesi günden itibaren uraya buraya sinen 20.000’ den fazla yeniçeri veya o iddiada bulunan kabadayı tevkif edilerek uzak yerlere sürgüne gönderildi. 465 yıllık yeniçeri oca ı tarihe karı tı. Devrin büyük airi zzet Molla u güzel kıtayı olaya tarih dü ürdü:

Tecemmü eyledi Meydan-ı Lahm’e

Edip küfran-ı nimet nice ba ı

Koyup kaldırmadan iki de birde

Kazan devrildi, söndürdü oca ı.

Yeniçeriler ilgili bütün gelenekler kaldırılırken tarihi Mehter Takımı da bundan hissesini alır.

ASAK R- MANSURE- MUHAMMED YE’ N N KURULU U

Yeniçeri oca ının kaldırılması imparatorlu un buhranlı zamanına rastlamı tı. Yunan isyanı hareketleri sürüp gidiyordu. Bu durum yeni bir ordunun süratle kurulmasını gerekli kılıyordu. Yeniçeri oca ının kaldırılmasında çalı an devlet adamları ‘Asakir-i Mansure-i

Muhammediye' adıyla Avrupa usulünde bir askeri tekilatın kurulması için tedbirler aldılar. A a Hüseyin Pa a, Kocaelive Hüdavendigâr Sancakları, Karadeniz ve Rumeli sahili muhafızlı ı üzerinde olmak üzere, Asakir-i Mansure-i Muhammediye seraskerli ine atandı ve Asakir-i Mansure-i Muhammediye'yi kurmak için çalı maya ba ladılar.

Asakir-i Mansure-i Muhammediye, Avrupa usulünde düzenlendi. Tümen, tabur ve bölüklere ayrıldı. Bir tümen üç veya dört taburdu, padi ah için özel bir tümen kuruldu. Erlere, erba lara Avrupa'da oldu u gibi tüfek ve kılıç verildi. Elbise olarak vücudu kavrayan bir ceket, topuklara kadar inen geni pantolon ve potin kabul edildi. Serpu olarak fes kabul edildi.

ASAK R- MANSURE KARARNAMES

Ahmet Cevdet Pa a tarihinden 'Ahval-i meçhul dönme veya mayası bozuk olmamak artı ile 15 ya ndan 40 ya na kadar olan ki ilerden dinç, uzuvları münasip, kı yaz harekete kabiliyetli ki ilerden 15 kuru aylıkla asker yazılacaktır.' (Cevdet Pa a Tarihinden seçmeler c. 2, s. 446)

Bu yeni askeri düzeni sa lam temellere dayandırmak için yüksek bir Harp Okulu ile bir de Tıp Okulu kuruldu. Avrupa ülkelerine askeri alanda e itim görececek ö rencileri gönderdi. Ayrıca Anadolu ve Rumeli' yi kapsayan bir nüfus sayımı yaptırdı. 1831 yılında bu sayımın amacı Asakir-i Mansure-i Muhammediye için asker tespitiydi. Yalnız Türkler ve erkekler sayıldı. Kadınlar ve gayri Müslimler sayılmadı. O günün tarifiyle çok enteresan e kâl tarifleri var. Mesela Kayseri'de yapılan sayım defteri Kayseri 1 Özel dairesi 6 no.lu yayını olarak de erli hem erimiz Hüseyin Cömert tarafından yeni Türkçeye çevrilerek kitap haline getirilmi tir. Merkeze ba lı olan benim köyümden birkaç misal vereyim; 6 göbekte dedemin tarifi öyle: Sipahi Kır Sakallı Dervi Ahmet Yas 62, o lu ter bıyıklı Ahmet 22, hadifi Mehmet 5, di er hadifi brahim 3.

E kâller: Aksakal, kır sakal, kara sakal, kumral sakal, kara bıyık, ter bıyık gibi. Tarifi yapılırken meslekleri ve ya ları belirtiliyor (çiftçi, amele, usta gb.). u ortaya çıkıyor ki; okuma yazma oranı yok denecek kadar az ve ya ortalaması çok dü ük. 70 ya nda insan bulmak çok kolay, büyük dedem 62 ya ndaki Sipahi Dervi Ahmet'in bu sayımdan kaç yıl sonra vefat etti ini bilmiyoruz. Bildi imiz onun ölümünden sonra o lu Ahmet' in babasının yerine sipahilik görevini devraldı ı. Tımar ve zeametlerin 1839'da kaldırılmasıyla tımar sahibi sipahilerin bir kısmı yarım maa la emekli yapılmı , seçkin olanlar da tam maa la iç güvenlikte görevlendirilmi ti. Dedem Ahmet tam maa la hizmete devam etmi . Abdülaziz

devrinde stanbul’ da yapılan Avrupa silahla atı müsabakasına katılmı , birinci olmu , padi ah Abdülaziz’in iltifatına ve hediyelerine mazhar olmu tur. Sultan II. Abdulhamid döneminde, 1877-1878‘de Atalarımızın ‘93 (Moskof) Harbi’ dedikleri sava a gönüllü adamlarıyla katılırken 15 ya ındaki torununu da bu sava a götürmü . Kendisine müdahale eden e i: “Efendi, bu daha çocuk, sabidir, bunca yol zahmetine, harbin me akkatine nasıl katlanır?” diye sorunca ona u cevabı vermi tir: “Hatun, biz ya ımızı ba ımızı aldık, bir aya ımız çukurdadır. Hayatta iken torunumun yeti ti ini görmek istiyorum. Göreyim ki, gözüm arkada gitmesin. Beni bundan mahrum etmeyin.” der ve torunuyla Do u Cephesi’ne, Gazi Ahmet Muhtar Pa a’nın ordusuna katılır.

1831 nüfus sayımına göre Rumeli’de 500.000 Müslüman Türk erkek, Anadolu’da 2.000.000 Türk erkek nüfus tespit edildi.

NAVAR N BASKINI

Kavalalı brahim Pa a’nın Yunan ihtilalini bastırması, Avrupa’da iyi kar ılanmadı. 6 Temmuz 1827 Londra Protokolü’ne göre dünyanın en güçlü devletleri olan ngiltere, Fransa ve Rusya, Yunanlılar lehine Bab-ı Ali’ye baskı yapmaya karar verdiler. 1827 yazında ngiliz, Fransız ve Rus donanmaları, ngiliz Amirali Codrington’ın kumandasında birle erek Yunan muhtariyeti için Türkiye’ yi tazyik etmek üzere Yunan (yonya) denizine girdiler. II. Mahmut, Mora’nın muhtariyetini kabul etmeyi kesin olarak reddetmi ti. brahim Pa a’ nın kendilerine büyük zulümler yaptı mı ileri süren Yunanlılar, kurucusu olduklarını iddia ettikleri Avrupa medeniyetinden, Barbar Türklere kar ı yardım istiyorlardı. Müttefik donanma Mora’nın güneybatı ucunda Navarin Limanı’na geldi. Burada Osmanlı ve Mısır donanmalarının en iyi filoları yatıyordu. Türk donanmasının ba ında Kaptan-ı Derya Çengelo lu Tahir Pa a vardı. Müttefik donanma limana girdi. ngiltere, Fransa ve Rusya ile sulh halinde bulundu umuz için Tahir Pa a endi e etmedi. Müttefiklerin ziyaret etmek için geldiklerini sanıyordu. Ancak müttefik donanma birden toplarını ate ledi. 3,5 saat içinde 57 Türk gemisi battı ve 8.000 asker ehit dü tü.

Bu kalle çe saldırı Avrupa’ da bile tepkiyle kar ılandı. Londra, Paris ve Petersburg, amirallerine böyle bir emir vermediklerini söyleyerek tarziye verdiler, ancak Türk hükümetinin tazminat ve Yunan meselesinde teminat iste ini reddettiler.

ngiltere, Fransa ve Rusya büyükelçileri stanbul’ u terk ettiler, bunu fırsat bilen Rus Çarı I. Nikols, ngiltere ve Fransa’ya Türkiye’yi bölü me teklifinde bulundu. Bu payla mada Rusya’nın aslan payını alaca ı endi esiyle reddeden Fransa ve ngiltere, yalnız Yunan muhtariyetini destekleyeceklerini, Türkiye’ye sava açmalarının bahis konusu olmadı mının

Rusya'ya bildirdiler. Rusya fırsatı kaçırmak istemiyordu; ordusu da ılmı , yeni ordusunu henüz kuramamı , donanmasının büyük kısmı yakılmı Türkiye'ye 26 Nisan 1828'de harp ilan etti.

1828–1829 TÜRK-RUS SAVA I

Ruslar 8 Mayıs'ta Prut'u a arak Türk topraklarına girdiler. Haziran ayında Tuna deltasını ele geçirdiler. Kafkas cephesinde Anopa'yı, 15 Temmuz'da Kars'ı, 28 A ustos'ta Ahıska'yı i gal ettiler. Balkanlarda Romanya ve Dobruca'yı aldıktan sonra 6 Temmuz'da Pazarcık, 13 Temmuz'da Hırsova'yı alıp bugünkü Bulgaristan'a girdiler. Karadeniz' deki Rus donanması harekete geçti, do uda Erzurum dü tü. Rusların hedefi Edirne ve stanbul'du. 19 A ustos'ta Edirne'ye girdiler. Kırklareli, Tekirda , Enez'e kadar yakla tılar. Erzurum'dan Trabzon'a do ru ilerlemeye ba ladılar. Bab-ı Ali, Rusya'dan sulh istedi. ngiltere ve Fransa araya girince Rus Çarı, ngiltere ve Fransa'nın kar ısına dikilebilece ini hesaplayarak sulhu kabul etti. Fransa 29 A ustos'ta bir kolorduyu Navarin'den Mora' ya çıkardı. ki büyük devletle sava ı göze alamayan brahim Pa a 7 Eylül'de Mora'yı bo alttı. Bo kalan Mora, Fransızlar tarafından i gal edilerek Yunanlılara verildi.

16 Kasım 1828 Londra Anla ması ile ngiltere, Fransa, Rusya ba ımsız bir Yunan devletinin te ekkülüne karar verdiler. 15 A ustos 1829'da Bab-ı Ali, Londra Anla masını mecburen kabul etti. Yunan prensi; Türkiye, ngiltere, Fransa ve Rusya'nın ittifakı ile seçilecekti. Yunan prensli i Bab-ı Ali'ye yılda 375.000 altın vergi verecekti.

ED RNE MUAHEDES

1 yıl, 4 ay, 19 gün süren Türk-Rus Sava ı 1829 Edirne Muahedesi'yle son buldu. 18 maddeden olu an bu anla ma özet olarak Balkanlar' da Tuna Deltası, Kafkasya' da Kuban Irma ı'ndan Batum'a kadar bütün Do u Karadeniz sahilleri Rusya'ya bırakılıyordu. Ahılkelek, Ahıska gibi Türklere meskûn yerler de Rusya'ya bırakılıyordu.

Yunanistan'ın ba ımsızlı ını tanıyan Türkiye, Eflak Bo dan ve Sırbistan Prenslıklarının muhtariyetlerini iç ba ımsızlıkları artıyordu. Ayrıca Türkiye, Rusya' ya 11.500.000 altın sava tazminatı ödeyecek, bunların kar ılı nda Rusya, Romanya, Bulgaristan, Kars, Erzurum, Edirne' yi bo altacaktı. Ancak Ruslar'ın bu yerleri bo altmaları yıllarca sürmü , Bab-ı Ali ise Edirne Muahedesi'nden 7 ay sonra 1830 Nisanında Yunanistan'ın ba ımsızlı ını tanıdı tır.

Atina merkezi olan 49.424 km² toprak üzerinde kurulan bu krallı ın nüfusu 1.100.000 ki iden ibaretti.

Sultan Mahmut Rus sava ından sonra ıslahat hareketlerine daha hızlı devam etti. Yeni ordunun yeti tirilmesi için bütün enerjisini ortaya koymu , kıyafet kanunu yayınladı buna göre; devlet memurlarına pantolon, ceket, fes giyme mecburiyeti koymu , sarık ve cübbeyi yalnız ilmiye sınıfıyla sınırlandırdı tı. Bu hareketleri homurdanmalara yol açıyor, kar ı olan devlet adamları ise korkudan ses çıkaramıyordu. Halk arasında II Mahmut'a 'gavur padi ah' deniyordu.

Navarin'de yakılan donanmanın yerine hızla daha modern donanma kurdu. Sava sanayine ait bütün bran ları Türkiye'de kurmaya çalı tı.

FRANSA' NIN CEZAY R' GAL

Osmanlı mparatorlu u'nu payla maya kafasına koyan devlet-i muazzama denilen büyük devletler ba ta; Fransa, ngiltere, Rusya olmak üzere fırsat kolluyorlar, en ufak bir hadiseyi büyütüyor, ya imparatorlu un topraklarından bir kö eyi kapıyor ya da direk sava açıyorlardı. Türkiye bu devletlerle sava acak durumda de ildi. Yeterli sayıda ordusunu kuramamı , müesseselerini yerli yerine oturtamamı tı.

Ayakta durmamız bu devletlerin aralarındaki rekabetle mümkün oluyordu. Hepsini pastadan en çok payı almanın pe inde olduklarından payla ma konusunu tatbik sahasına koyamıyorlar, biri ileri giderse di eri ona di ini gösteriyor, pusuda bekliyordu.

te Fransa basit bir hadiseyi büyüterek fırsat bu fırsat diyip Cezayir'i i gal etmi tir. Hadise udur:

Cezair'in 'Dayı' denen son beylerbeyi, zmirli Hüseyin Pa a 1827'de Fransız konsolosunun suratına yelpaze ile vurdu. Fransa 1797'de Cezayir'den büyük bir borç almı , bu borcu hadisenin oldu u tarihe kadar ödememi ti ve ödememek için her türlü entrikayı çevirmi ti. Ancak Fransa güçlü, Türkiye ve Cezayir güçsüzdü. Paris, Bab-ı Ali'ye müracaat ederek, Dayı Hüseyin Pa a'nın konsolosundan özür dilemesini istedi. Belalar içinde yüzen Bab-ı Ali, Pa a'ya tarziye vermesini emretti. Ancak Dayı bu emre kulak asmadı, bunun üzerine Fransa 12 Haziran 1827'de Koramiral Duperr ile Cezayir Limanı'nı abluka altına alarak Türk gemilerinin limana giri ı çıkı larına mani oldu. Bu abluka üç yıl sürmesine ra men Hüseyin Pa a pes etmedi. Bunun üzerine Fransızlar 14 Haziran 1830'da Cezayir ehri yakınlarına büyük kuvvet çıkardı. Dayı Hüseyin Pa a ancak yirmi bir gün dayandı ve sonunda teslim oldu. Fransızlar Cezayir kıyılarını birkaç yıl içinde ele geçirdiler. En çok Kostantine'de mukavemet gösteren Türkler bir yardım alma ümidi olmadı nı anlayınca vazgeçtiler, yüksek rütbeli memurlar Anadolu'ya geri döndüler.

Emir Abdulkadir, Fransızlara karşı mücadeleye zaman zaman Fransızları zor duruma düşürdü, ancak İngilizleri Cezayir’den atamadı. Bab-ı Ali ise Cezayir’in İngilizleri protesto etmekle kaldı.

II. Mahmut Trablusgarp’a donanma yollayarak Libya’yı diğer vilayetlerden farksız şekilde İstanbul’a bağladı ve Trablusgarp’ın vali hanedanı olan Karamanlılar’a son verdi. Bahadır’ın Memluk valisi Davud Paşa ile Skodra valisi Mustafa Paşa’yı da bu vilayetleri de sıkı sıkıya merkeze bağladı. Artık sıranın kendisine geldiğini kestiren Mehmet Ali ayaklanmaya hazırlanıyordu.

MISIR VALİSİ MEHMET ALİ PAŞA’NIN İSYANI

Osmanlı Devleti bir yıl arayla kendisinden koparılmış olan Mora ve Cezayir’in acısını çektiği sırada Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa’nın isyanı başladı. Bab-ı Ali, oğlu İbrahim Paşa’ya Mora Valiliğini vermişti. Mora Yunanistan’a geçince İbrahim Paşa’ya Girit Valiliği teklif edildi. Paşa kabul etmedi.

Rus savaşında Balkanlar’a asker göndermediği için II. Mahmut, Mehmet Ali’yi ortadan kaldırmaya kararlıydı. Filistin ve Lübnan Valisi Abdullah Paşa ile arası açılan Mehmet Ali ihtilafı bu yoldan patlatmak istedi. Naaatilerinde çalıştırdığı 6.000 fella Mısır’dan kaçarak Filistin’e sığındı. Mehmet Ali, Abdullah Paşa’dan bunların iadesini istedi. Abdullah Paşa, Mısır’ın da, Filistin’in de aynı devletin eyaletleri olduğunu, padişahın tebaasının devletin istediği yerine gidip yerle edileceğini bildirdi. Bunun üzerine Mehmet Ali’nin kırk üç yaşındaki büyük oğlu Vezir İbrahim Paşa 10 Ekim 1831’de 40.000 asker ve yirmi üç parçalık bir donanma ile Mısır’dan Filistin üzerine yürüdü ve böylece isyan başladı.

İbrahim Paşa hemen bütün Filistin’i savaşsız işgal etti. Abdullah Paşa 2.000 kadar askeriyile Akka Kalesi’ne çekildi. İbrahim Paşa Napoleon’un alamadığı bu kaleyi 6 ayda düşürdü, arkasından Am’a girdi.

Asi valiyi cezalandırmak için İstanbul’dan yola çıkan Ağa Hüseyin Paşa 29 Temmuz’da Hatay’da, Belen’de yapılan savaşta İbrahim Paşa’ya yenildi. Bunun üzerine Sadrazam Re’it Mehmet Paşa İstanbul’dan yola çıktı. İbrahim Paşa elini kolunu sallayarak 21 Kasım’da Konya’ya geldi. Halk, İbrahim Paşa’nın kuvvetlerine sempatiyle bakıyordu. Bunun iki sebebi vardı. Birincisi İbrahim Paşa’nın ordusunun büyük bir kısmı Türk’tü, ikincisi ise II. Mahmut’un İstanbul’da yaptığı inkılaplardan dolayı halkın padişaha kızgın olmasıydı. Zira aleyhinde ‘gâvur padişah’ dedikodusu yapılıyordu. Sadrazam Re’it Paşa’nın ordusuyla İbrahim Paşa’nın ordusu 21 Aralık 1832’de Konya yakınlarında kart altında savaşta başladı. İbrahim Paşa’nın yenilmesi an meselesi iken Re’it Paşa’nın kendi askerleri sanarak yanlışlıkla Mısır

askerlerinin arasına girmesiyle, Re it Pa a esir edilm i , sadrazamın kumandanlarının esir oldu u asker arasında duyulunca sava ı kazanmak üzere olan padi ah ordusu da ılmı , yine kazanan Vali brahim Pa a olmu tur. 2 ubat 1833'de Kütahya'ya gelen brahim Pa a, Re it Pa a'yı burada hürmetle selamlayarak serbest bırakmı tı. brahim Pa a'nın gözünün sadrazamlıkta oldu u söylenir. Çok kızgın olan II. Mahmut, Mehmet Ali'yi durdurmak ve korkutmak için Ruslarla anla tı. Padi ahın daveti üzerine on sava gemisiyle birkaç bin Rus askeri Büyükdere çayırına çıktı. Tela lanan Fransa ve ngiltere, Mehmet Ali' ye Anadolu'yu tahliye etmesi için baskı yapmaya ba ladı. Fransa Mehmet Ali' yi destekliyordu. ngiltere ise padi ahı destekliyor, devlet da ılırsa Rusların aslan payı almasından korkuyordu. brahim Pa a, Adana hariç Anadolu'dan çekildi. 8 Nisan 1833 Kütahya Anla masıyla Mısır, Sudan, Cidde, Eritre, Filistin, Lübnan, am, Halep ve Adana vilayetlerini Mehmet Ali ve o luna veriliyordu. Yedi eyaletin bir tek valiye verilmesi görülmü bir ey de ildi. II. Mahmut bunu kabullenemiyor, Mehmet Ali'yi Mısır'dan çıkarmanın yolunu arıyordu. 8 Temmuz 1833'te Rusya ile Hünkâr skelesi Anla ması imzalandı. Buna göre Ruslar ba ka bir ülkeyle sava a girerse Türkiye Rusya'nın istedi i gemilerin Bo az'dan geçmesine izin verecek, istemedi i gemilerin de geçmesine izin vermeyecek, bunun kar ılı nda Rusya da Türkiye sava a girdi i takdirde padi ahın istedi i yere makul, haddi a mamak üzere ordu sevk etmeyi kabul edecekti. 1841 yılında imzalanan bu anla ma sekiz yıl geçerliydi. Sultan Mahmut bu müddet içinde modern ordusunu kurmayı ve Mehmet Ali'nin hesabını görmenin hesabını yapıyordu.

Mehmet Ali'nin yıllık vergilerini göndermede gecikmesi iç sava ın yeniden patlamasına yol açtı. Buna hazırlıklı olan Mehmet Ali Pa a ve o lu brahim Pa a 100.000 üzerindeki ordusuyla hazırıldı. II. Mahmut, Mü ir Hafız Mehmet Pa a'ya brahim Pa a'nın üzerine yürüme emri verdi. Hafız Pa a 3 Mayıs 1839'da Nizip'e geldi. 40.000 ki ilik bir kuvveti vardı. 24 Haziran'da iki ordu kar ıla tı. Hafız Pa a'nın ordusu birkaç saat içinde bozuldu. II. Mahmut bu bozgun olayını ö renmeden, 1 Temmuz 1839' da Hakk'ın rahmetine kavu tu.

II. Mahmut öldü ünde elli dört ya ındaydı. Saltanat müddeti otuz bir yıldır. Daima iç, dı galilerle, felaketlerle geçmi ti. Tarihçiler sultanın verem hastalı ından öldü ünü söylerler ve II. Mahmut' un büyük bir hükümdar oldu unu kabul ederler, onun devrinde imparatorluk; Cezayir, Bucak ve Tuna Deltası'nı, Mora, Attika, A rıboz ve Kilked kıyılarını, Kuzey Kafkasya ve Gürcistan'daki San arazilerini kaybetmi , buna ra men imparatorlu un tamamen da ılmasını önlemi , hazırladı ı Tanzimat Fermanı'nı açıklayamadan vefat etmi ti.

SULTAN ABDULMEC D HAN

Abdülmeccid, babasının öldü ü gecenin sabahı, 1 Temmuz 1839'da, on altı ya ındayken Osmanlı tahtına oturdu. Hüsrev Pa a'nın Mete zoruyla sadareti kapması üzerine daha saltanatının üçüncü günü 3 Temmuz'da donanma-yı hümayunun ba ında bulunan Kaptan-ı Derya Hain Ahmet Fevzi Pa a, can dü manı olan Hüsrev Pa a'nın sadaretini kaptı nı ö rendi. 3 Temmuz'da Çanakkale'den kaldırdı ı donanmayı skenderiye'ye götürüp asi Mehmet Ali Pa a'ya teslim etti. Niyeti Mehmet Ali Pa a'yla birle erek stanbul' a gelmek, Hüsrev Pa a'yı dü ü rüp iktidarı Mehmet Ali ile payla maktı.

II. Mahmut'un Navarin'de yanan donanmanın yerine bin bir güçlkle meydana getirdi i modern donanma gitmi , Türkiye denizlerden savunmasız kalırken Mehmet Ali, ngiltere'den sonra dünyanın en güçlü donanmasına sahip oluyordu. Böylece büyük güç kazanan Mehmet Ali'nin askeri güçle alt etmesinin güçlü ünü gören Re id Pa a, Mehmet Ali'yi diplomatik yollarla yenmeyi kafasına koymu tu.

TANZ MAT FERMANI, GÜLHANE HATT-I HÜMAYUNU (2 KASIM 1839)

Sultan Abdülmeccid'in tahta geçi inden 4 ay, 3 gün sonra ilan edilen Tanzimat Fermanı (Gülhane Parkı'nda okunmasından dolayı da Gülhane Hatt-ı Hümayunu denilen bu padi ah fermanı) yabancı devletlerin elçileri, devlet ricali ve kalabalık bir halk kitlesi önünde Harbiye Nazırı Vezir Mustafa Re it Pa a tarafından okundu. Böylece Tanzimat dönemi açılmı oldu. Padi ahtan gelme tek yanlı bir icraat olan Gülhane Hatt-ı Hümayunu, o dönemin bozukluklarının nedenlerini sayarak söze ba lamakta, temel amacın mülkü ve milleti ihya etmek oldu unu açıklıyordu.

Gülhane Hattı Hümayunu be bölüme ayırmak mümkündür.

Birinci bölümde; Osmanlı Devleti'nin kurulu undan itibaren Kur'an'ın hükümlerine ve eriatın kanunlarına saygı gösterildi inden, devletin kuvvetli ve halkın refahlı bir hale geldi i belirtilmektedir.

kinci bölümünde; yüz elli yıldan beri türlü gaileler ve türlü sebeplerle ne eriatı ne de faydalı kanunlara saygı gösterildi i, bu yüzden de devletin eski kuvvet ve refah yerine zayıflı ın ve fakirli in geçmi oldu u anlatılmaktadır.

Üçüncü bölümünde; bu itibarla Allah'ın inayeti ve peygamberin yardımıyla devletin iyi idaresini sa lamak için bazı yeni kanunların konulması gerekti ine i aret edilmektedir.

Dördüncü bölümünde de; yeni kanunların dayandırılaca ı genel prensipler gösterilmektedir;

- a) Müslüman ve Hıristiyan bütün tebaanın ırz, namus, can ve mal güvenli inin sa lanması,
- b) Verginin düzenli usule göre ayarlanması ve toplanması,
- c) Askerlik ödevinin düzenli bir usule ba lanması,

Be inci bölüm; kanunların yapılması ve tatbiki ve gereken tedbirlerden bahsedilmektedir.

Padi ah Hatt-ı Hümayun'a ve ona dayanılarak ilerde yapılacak kanunlara saygı gösterece ine dair yemin ediyordu. Bundan sonra Hatt-ı Hümayun, kutsal önemi olan Hırka-i erif dairesine kondu. Bu fermanın sonra ferdi hakların korunması bakımından önemli olan yeni bir ceza kanunu yapıldı. Memur suçlarına ait yeni bir idare kanunu düzenlendi ve rü vet için a ır cezalar kondu. Tanzimat'ın birinci ve ikinci yıllarında iltizam ve a ar toplama usulleri kaldırıldı. A ar, muhassıl-ı emval denilen maliye memurları vasıtasıyla toplanmaya ba landı. Hıristiyanların vergileri cizye de patrikhaneler vasıtasıyla toplandı.

Mustafa Re it Pa a'nın mühim bir gayesi de bu tedbirlerle ortaya çıkmaktır. Vergi almak devletin vazifesidir. Müslümanların vergisini eyhüliislamlık makamı toplamamakta, devlete verildi i halde Hıristiyanların vergilerini kiliseler toplamaktadır.

Kısa bir süre sonra a ar ve cizyenin toplanmasında eski usule dönüldü. Vergi i leri için defterdarlıklar kuruldu. Vergilerin tespit ve tahsilinde belediye ve vilayet meclislerine bazı yetkiler verildi. İlk kâ it para da bu dönemde çıkarıldı. Kısa zamanda de erden dü tü. 1846'da ticaret kanunu çıkarıldı. Yüzyıllardır askerlik nedir bilmeyen Hıristiyanlara askerlik mükellefiyeti yüklenmedi inden askere alınmalarından vazgeçildi.

Askerlik bakımından tebaanın farklı muameleye tabi tutulması, Gülhane Hattının yapmak istedi i e itlik prensibinin hemen kâ it üzerinde kalmasının neticelendirdi.

Tanzimat, Osmanlı Devleti'nin kendi içinde bir dü manlı ın meydana gelmesine sebep oldu. Bilhassa devletin asıl unsuru olan Müslümanların, gayri Müslimlerle e it sayılması Müslüman camiada ho nutsuzlukla kar ılandı.

Fermanın okunmasında hazır bulunan halkın da ılırken fikrini: "Bundan sonra gâvura gâvur diyemeyeceksiniz!" ekinde belirtmesi, duyulan tepkinin en me hur ifadesi olmu tur.

Nizip'te Osmanlı ordusunu yenen brahim Pa a yeniden stanbul' u tehdide ba lamı tı. Tahtta çok genç bir hükümdarın bulunması, Mehmet Ali'de yeniden sadrazamlık yoluyla imparatorlu a hâkim olma emellerini Tanzimat'ın ilanının ardından Mustafa Re it Pa a'nın da te ebbüsüyle 15 Temmuz 1840'da ngiltere, Rusya, Avusturya ve Prusya 'Londra Anla ması' imza edildi. Mehmet Ali' yi tutan Fransa bu anla maya katılmadı. 13 maddeden olu an Londra Anla masına göre Mehmet Ali sıkı tırılıyordu. Avrupalıların tabiriyle

Ültimatom veriliyordu. Bu ltimatoma göre; hain Ahmet Pa a'nın skenderiye'ye götürdü  Osmanlı donanmasını stanbul' a yollayacak; Girit, Adana, Suriye ve Hicaz ile Lübnan' ı derhal bo altacak, bu takdirde kendisine irsi olarak Mısır ve Sudan kayd-ı hayat artıyla, irsi olmayarak da Akka(Filistin) verilecekti. Mehmet Ali bu ültimatomu kabul etmedi. 10 gün içinde cevaplaması zaruri olan ikinci ültimatom verildi. Buna göre Mehmet Ali'ye yalnız Mısır ve Sudan veriliyor, Akka ve Filistin'den mahrum ediliyordu. Bu ikinci ltimatoma uymadı ı takdirde tamamen asi muamelesi görecek, elinden Mısır ve Sudan da alınacak, bu eyaletlere padi ah istedi i valiyi tayin edecekti. Mehmet Ali'yi Mısır'dan çıkarmak için ne kadar deniz ve kara kuvveti lazımsa dört devlet; ngiltere, Rusya, Avusturya ve Prusya bunu padi ahın emrine vereceklerdi.

Re it Pa a Londra Antlaşması'nın ltimatolarını tebli etmek üzere Kahire'ye müste arı Sadık Bey'i yolladı. Mehmet Ali Pa a herhangi bir padi ah fermanına kar ı boynunun kıldan ince oldu unu, ancak yabancı devletlerin bu tehditlerinin Osmanlı mparatorlu u'nun i lerine müdahale etmek oldu unu ileri sürmü güya devleti savunma pozisyonuna geçmi ti. Sadık Bey, Re it Pa a'dan aldı ı talimatı yerine getirerek Mehmet Ali'yi ültimatomu reddetme yönünde tahrik etmi ve Mehmet Ali de ültimatomu reddetmi tir.

Re it Pa a'nın istedi i olmu tu. Bunun zerine Re it dört devletten Londra Antlaşması'nın hükümlerine uymalarını istedi. Rusya ve Prusya Re it Pa a'nın istedi i askeri vermedi. ngiltere ve Avusturya talep edilen deniz ve kara birliklerini gönderdiler, bunlar Osmanlı kuvvetleriyle birle ti, 15 Eylül 1840'da Londra Antlaşması'ndan iki ay sonra Beyrut'a asker çıkarıldı. 9 Ekim'de Beyrut'a giren müttefikler Mehmet Ali'nin o lu brahim Pa a'nın pe ine d tler. 15 Ekim'de brahim Pa a'nın kuvvetleri Beyrut yakınlarında bozguna u ratıldı. 16 Ekim'de müttefikler Trablus am'a girdiler ve ayın sonuna kadar bütün Lübnan'la Suriye sahillerini ele geçirdiler. 13 Kasım'da Osmanlı askerleri Halep'e 29 Aralık'ta am'a girdiler. Bu arada 4 Kasım'da Akka da d m t. Büyük zayıyat veren brahim Pa a elinde kalan orduyla Sina'yı a arak Kahire'ye sı ındı.

Bu arada ngiltere ikili oynadı. Antlaşmaya göre Mehmet Ali'nin Mısır ve Sudan'dan çıkarılması icap ederken 27 Kasım 1840 skenderiye Antlaşması ile Mehmet Ali'nin ikinci ltimatomun artlarına uyacağını kabul etmesi üzerine bu eyaletler kendisine bırakıldı. Donanma ve ciddi bir ordudan mahrum bulunan Bab-ı Ali bu emrivakii kabul etti.

ngiltere, Mehmet Ali'yi Bab-ı Ali lehine tamamen ezerse Fransa ve Rusya ile bir sava çıkmasından korkuyordu. Bunun zerine 24 Mayıs 1841'de Sultan Mecid me hur Mısır Fermanı'nı yayınladı. 1914'e kadar Türk idaresinin sonuna kadar Mısır'ın bir nevi anayasası olan bu fermanın ba lıca hükümleri unlardır:

Adana, Halep, Suriye (am), Trablus am(Lübnan), Akka, Filistin, Cidde (Hicaz) eyaletleri fiilen Mehmet Ali'nin elinden alınıyor; Girit eyaleti brahim Pa a'ya verilmekten vazgeçiliyor, Mehmet Ali'ye Mısır ve Mısır beylerbeyli ine ba lı olan Sudan kalıyordu. Mehmet Ali ölünce padi ah Mısır valili ini onun o lu veya torunlarından en büyü üne bah edecektir. Kavalalı ailesinin zürriyeti erkek tarafından kesilirse padi ah istedi i ki iyi Mısır'a vali tayin edecek.

Mısır valisi vezir veya ona e it askeri rütbe olan mü ir (mare al) payesinde olacaktır.

Tanzimat Fermanı'nın bütün esasları Mısır'da da uygulanacaktır. Bütün imparatorluk kanunları Mısır'da da tatbik edilecek, Mısır'da padi ah adına basılan Osmanlı parası ve Osmanlı bayra ı kullanılacaktır.

Vergiler imparatorlu un di er eyaletlerinde nasıl toplanıyorsa Mısır'da da aynı ekilde toplanacak, Mısır vergisinin 80.000 kesesi her yıl belirli günde stanbul'a gönderilecek, gerisi Mısır'ın ihtiyaçları için kullanılacaktır. Mısır valisi Tanzimat Fermanı'na aykırı ekilde hiçbir kimseyi ahsen cezalandırmayacaktır. Mısır valisi 18.000'den fazla asker beslemeyecek, padi ahın iste i halinde bu sayıyı artırabilecek, imparatorlu un bütün askeri kanunları Mısır'da aynen uygulanacak.

Mısır askerleri Osmanlı askerinin giydi i aynı üniformayı giyecek, ni an ve madalyalar padi ah tarafından verilecek. Mısır kadısı Mısır uleması arasından seçilerek atanacaktır... Ve böylece sıralanıp gidiyor.

Bu fermanla on seneye yakın süren Mısır isyanı son buluyor ve merkeze ba lanıyordu.

Bu fermanın be yıl sonra 1846 Temmuz ayında stanbul'a gelen yetmi yedi ya ındaki Mehmet Ali Pa a huzura kabul edilmi , kendinden elli dört ya küçük, yirmi üç ya ındaki padi ah Sultan Abdulmecid'in aya ını öpmü , stanbul'da 29 gün kaldıktan sonra do up büyüdü ü Kavala ehrini ziyaret etmi , Kahire'ye dönmü , 1 A ustos 1840 yılında 80 ya ında ölmü tür.

KIRIM HARB

Üç semavi dince kutsal olan Kudüs'te Hz. sa ile ilgili mekânların bu yerdeki hizmetlerin payla ılması üzerinde Ortodoks ve Katolik mezheplerinin arasında rekabet vardı. Bu rekabet iddetlenerek dü manlık haline getirildi. Ortodoksları Rusya, Katolikleri Fransa destekliyordu. Türkiye her iki mezhebe kar ı tarafsız davranıyordu. Ancak Türkiye'ye kin ve dü manlık besleyen Rus Çarı I. Nikola, Ortodokslara haksız muamele yapıldı ını ileri sürüyordu. Di er taraftan Fransa Katolik siyaseti güdüyor, Ruslara taviz verilmemesi için Türkiye'ye baskı yapıyordu. Bunun üzerine Bab-ı Ali Hıristiyanlarca kutsal sayılan

makamların Müslümanlarca da kutsal oldu unu, bundan sonra bu makamların hizmetlerinin Müslümanlar tarafından yapılacağına karar verdi. Ve bu meâlde padişah fermanı yayınlandı. Bu karar Rus Çarı I. Nikola'yı çılgına çevirdi. Hemen İngiltere'ye Osmanlı'yı taksim edelim teklifinde bulundu. Rusya'nın Akdeniz'e inmesinden korkan İngiltere bu teklifi kabul etmediği gibi Rusya'nın emelini Bab-ı Ali'ye bildirdi.

Bunun üzerine Rusya Bab-ı Ali'ye beş gün içinde cevaplandırılmak üzere ulti matom verdi. Bab-ı Ali beş gün sonra Türk İmparatorluğu ndaki Ortodoksların durumunun Fatih ve Kanuni'nin fermanları ile belirtildiği bu fermanların dışına çıkılamayacağını belirterek Rus ulti matomu reddedildi.

Marşrut Çar Nikola ulti matomun reddedilmesi üzerine çılgına döndü. 'Sultan'ın elini yana yımda hissediyorum' diyerek Türkiye'ye savaş ilan etti. Buna karşılık 28 Eylül'de Bab-ı Ali'de toplanan 163 kişilik bir meclis Rusya'ya harp ilanına karar verdi ve kararı padişaha ilettili. 4 Ekim 1853'te Rusya'ya savaş ilan edildiği bütün devletlere bildirildi.

Savaş bütün hızıyla başladı. Saldırıya geçen Rus birlikleri durduruldu, birçok cephe de bozguna uğratıldı. Ruslar bu savaşta Sinop baskını dışında başarı sağlayamadı.

27 Şubat 1854'te III. Napoleon, Çar Nikola'ya savaş son vermesini teklif etti. Çar, Türkler üstün durumdayken savaş son vermeye yanaşmıyordu. Çar, bu teklifi reddettiği gibi yayınladığı bir beyanname ile Fransız ve İngilizlerin Hıristiyan dinine ihanet ederek Müslüman Türklere yardımlık yaptıklarını söylüyordu. Buna fena halde kızan III. Napoleon, İngiltere'ye Rusya'ya savaş açma teklifinde bulundu. Londra bu teklifi havada kaptı. 6 Şubat 1854'te İngiltere ve Fransa büyükelçilerini Petersburg'tan çektiler.

12 Mart 1854'te İstanbul muahedesi ile Kraliçe Victoria ve İmparator III. Napoleon, Sultan Mecid'in daveti üzerine Rusya'ya karşı Türkiye ile müttefik olmayı kabul ettiler. Reşit Paşa'nın imzaladığı muahedeye göre üç müttefik Rusya ile ayrı ayrı sulh yapamayacak, savaş üç devletin başkumandanlarının ittifakı ile yürütülecekti.

27 Mart'ta İngiltere ve Fransa Rusya'ya resmen harp ilanı notalarını verdiler ve 31 Mart'ta Gelibolu'ya ilk müttefik kuvvetleri çıktı ve Kırım Harbi denilen savaş başladı. Netice olarak Ruslar yenildiler fakat barışa yanaşmak istemiyorlardı. Galiplerin sulh masasındaki tutumlarından endişe ediyordu. Avusturya'nın bastırması üzerine bu devletle de savaş girmeyi göze alamayan Rusya sulhu kabul etti. 1 Şubat 1856 Viyana Protokolü ile sulhun ana hatları kabul edildi ve savaş sona erdi. Sulh Konferansının Paris'te toplanması kararlaştırıldı.

PARİS MUAHEDESİ

25 ubat 1856'da konferans ba ladı. Bu konferansa Türkiye, ngiltere, Fransa, Avusturya, Prusya ve Sardunya katıldı. 1856 Paris muahedesinin ba lıca hükümleri öyledir:

-Ruslar Kars'ı bo altıp Türkiye'ye iade edecek

-Müttefikler de Kırım'ı bo altıp Rusya'ya iade edecekler

-Türk topraklarında bulunan müttefik kuvvetleri en kısa zamanda Türkiye'den ayrılacak

-Rusya Güney Basarabya'yı merkezi smail'le beraber Türkiye'nin Bo dan prensli ine bırakacak, bu suretle Tuna deltasından çekilecektir

-Rusya Türkiye'ye ait Romen Prenslıklarına hiçbir ekilde müdahale etmeyecektir.

-Karadeniz tamamen tarafsız hale getirilecektir

-Rusya Karadeniz'de hiçbir sava gemisi bulundurmuyacak, bu durumda Karadeniz'e Türk donanması hakim olacak Rus donanması Baltık Denizi'ne nakledilecek, bir daha bo azlardan geçerek Karadeniz'e intikal edemeyecektir. Karadeniz'deki tersanelerini yıkacaktır.

Muahedenin Türkiye için en önemli maddesi Türk mparatorlu u'nun mülki bütünlü ünü, muahedeye imza koyan bütün devletlerin müteselsil ekilde tekeffül etmeleridir. Buna göre Türkiye hatta istese bile hiçbir devlete hiçbir toprak terk edemeyecektir. Eskilerin 'Düvel-i Muazzama' dedikleri büyük devletlerin arasındaki rekabet ve menfaat çatı ması zaman zaman Türkiye'nin i ine yarıyordu, bu anla mada oldu u gibi.

Bu arada Tanzimat Fermanı'nı ve i leyi ini yeterli görmeyen büyük devletler 1856 Paris Konferansı öncesinde yeni birtakım istekler öne sürdüler, bunların dü üm noktası Hıristiyanlara tanınacak olan haklardı. Bu Islahat Fermanı'nın esasları stanbul'da ngiliz, Fransız elçileri ile Ali Pa a arasında tespit edildi. Bu konuda genel görüş Islahat Fermanı'nın, yabancı devletler tarafından hazırlanan ve Bab-ı Ali'nin kabul etmek zorunda kaldı ı bir ıslahat programı oldu udur. Osmanlı Devleti bu fermanı kendili inden ilan etti ini dünyaya açıklamakla hükümler haklarını yalnız ekil yönünden kurtarmı oluyordu. Gerçek ise Osmanlı mparatorlu u'nun Hıristiyan tebaasının refahını dü ünme ve bu hususta gereken kararları almanın Avrupa büyük devletlerinin eline geçmi olmasıydı. (smail Hakkı Uzun Çar ılı, Osmanlı Tarihi, c. 5, s. 250)

ISLAHAT FERMANI

1856 Fermanı'nda vilayet ve belediye meclislerinde Müslüman ve Hıristiyan temsilcilere makul bir oranda yer verilecekti. Adalet Kuralları Kurulu'na Hıristiyan üyeler atanacaktı. Hıristiyan millet (cemaat) örgütlenilerini yeniden düzenlenerek bunların meclislerine Ruhanilerden başka halktan temsilciler katılacaktı. 1839 Fermanı'nın Müslümanlar için sayarsak, 1856 Fermanı'nı Hıristiyanlar için yayınlanmış bir belge sayabiliriz.

Hıristiyan halkın seçtiği ve ruhandan olmayan temsilcilerle bu cemaatlerin din, eğitim, idare, maliye ve sivil iş alanlarındaki yetkileri genişledi. Askerlik ödevi ya da bedel karşılıklı haracın kaldırılması, mahkemelerde Hıristiyanlarının yemininin ve tanıklığının kabulü de hesaba katılırsa bu cemaatlerin birer ulus olmaktan eksik kalan tek yanları toprağa dayalı bağımsız egemenlikleri olmaması idi, Osmanlı toplumlarının camiasının özel hukukta yarı özerk üyeler haline gelmişlerdi.

Özellikle Ermeni cemaati bu yönde o kadar ilerlemeler gösterdi ki, bunların Engelhard'ın dediği gibi, kurulu ve seçim yöntemleri parlamentoyu andıran bir millet meclisi bile vardı. 1863'te Tanzimat hükümetinin onayladığı Ermeni Anayasası, Ermenilere Osmanlı egemenliği altında kendilerini yöneten bir ulus statüsü verdi. Yasal açıdan Tanzimat reformlarından en çok yararlanan Ermeni milleti oldu.

Daha sonra Osmanlı, Kanun-i Esasi'nin hazırlanmasında da bir model hizmeti görmüştür. Kanun-i Esasicilik akımının önderi olan Mithat Paşa'nın, Ermeni meclis üleriyle olan ilişkileri üzerine aydınlatıcı çıkarılmış yeterli bilgiler bulunamadığından bu etkinin kapsamı ve niteliği üzerinde duramayacağız. Ancak Mithat Paşa'nın, Kanun-i Esasi taslağının ilk metnini yazanın onun özel temsilcisi olarak devlet dışı üyesi haline ve Kanun-i Esasi komisyonuna getirilen Odyan Efendi olduğunu bir tahmin olarak kaydediyoruz.

1856 Islahat Fermanı'ndan sonraki yıllarda Türk-Müslüman halkı aslında elendirecek değil; kendi devletleri sandıkları Osmanlı Devleti'nin kısa sürede mucizeler yaratmasını bekledikleri Tanzimat rejiminin yabancı devletlerin elçilerinin karı malları, itip kakmaları, hatta hakaretleri altında haysiyetsiz hatta bağımlı bir devlet haline gelmesi ve batı ekonomisine açılan kapılarla başlayan ticari gelişmelerden Hıristiyan milletler arasında özellikle Rum ve Ermeni milletlerinde paralı bir burjuva sınıfı gelişirken, Türk milleti içinde halk kitleleri adına konuşabilecek, devlet ile yöneticiler arasında bir köprü vazifesi görecekti böyle bir sınıfın gelişmesinin yokluğudur. (Niyazi Berkes, Türkiye'de Çağdaşlaşma, Yapı Kredi Yayınları, 6. baskı)

Türkiye’de ilk telgraf hattı, Kırım Sava ı sırasında 9 Eylül 1855’te stanbul-Edirne-Varna-Kırım arasında kuruldu. Bu yıllarda ilk demiryollarının zmir-Turgutlu hattı in asına ba landı. Telgraf hatları kısa zamanda bütün imparatorlukta tesis edildi. İlk hattın açılı ndan 15 yıl sonra, 1870 yılında telgraf hatlarının uzunlu u 36.059 kilometreyi bulmu tu. Türkiye, telgraf hatlarının uzunlu u ile be inci, demiryolu hatlarının uzunlu u (4.632 kilometre) ile ise dünyada dokuzuncu sıradaydı. O tarihte Japonya’da, Çin’de demiryolu yoktu.

Tanzimat ve Islahat Fermanları’nı yayınlayan Sultan Abdulmecid, 25 Haziran 1861 tarihinde verem hastalı ndan 38 ya nda vefat etti. Saltanat müddeti 21 yıl, 6 aydır.

SULTAN ABDULAZİZ HAN

Sultan Abdulaziz 25 Haziran 1861’de a beyinin yerine Osmanlı tahtına oturdu unda 31 ya ndaydı. ri yarı, güçlü, kuvvetli, at, cirit, av, güre gibi sporlara kar ı merakı olan biriydi. Hatta iyi bir güre çi oldu u, devrinin pehlivanlarıyla güre tuttu u söylenir. Türk musikisi merakları arasındaydı. yi ney üflerdi. Güzel arka besteleri yaptı ı, ressam ve air oldu u, bunların yanında askerli e ve bilhassa denizcili e merakı oldu u bilinir. yi bir donanma kurmu tu.

Sultan Abdulaziz Osmanlı padi ahları arasında iç ve dı seyahatlere çıkan ilk hükümdardır. İlk seyahatini 3 Nisan 1863’te yapmı tır, yanında ye enleri; ehzade Murat, Abdulhamid ve Mehmet Re at bulunuyordu. Fevzi Cihat vapuruyla stanbul’dan hareket etmi tir. Yavuz’dan sonra Mısır’a ayak basan ilk Osman o ludur.

GİRİT MESELESİ

1864’ de ngiltere’nin, eskiden Türkiye’nin himayesinde olan yonya (Yunan) Adalarını (Yedi Ada, Korfo vs.) Yunanistan’ a bırakması, ertesini yıl da bunun Türkiye tarafından tasdiki, ‘Megalo dea’ taraftarlarını ümitlendirdi. O tarihte Yunanistan 51.400 km² toprak üzerinde 1,5 milyon nüfusa sahipti.

Venedikliler’ den (talya’dan) aldı ımız Ada’ da Türk nüfusu ile Rum nüfusu arasında sayı bakımından fazla bir fark yoktu. Rumlar bir miktar fazlaydı. 8379 km² olan bu Türk vilayetinde 240.000 nüfus ya ıyordu. Rusya, Girit’e silah yı ıyor ve Yunanistan’ ı devamlı kısıtıyordu. Fransa da Rusya’yı destekliyordu. 1866’ da Girit syanı ba ladı. Hacı Mihal adında bir Giritlinin ba lattı ı isyanı Yunanistan’dan gönderilen Albay Koroneos yürütüyordu. Adanın Yunanistan’ a yakın olması ihtilalcilerin i ini kolayla tırıyordu.

Avrupa'nın "Barbar Türkler" e karşı sempatisini kazanmak için Yunanlılar yalan ve iftira kampanyası başlattılar. İngiliz Türkolog Charles Wells, Girit isyanı dolayısıyla Times Gazetesi'nde yayınladığı bir yazıda; Rumların batı dillerini bilmelerinden yararlanarak Avrupa kamuoyunda Girit'te Hıristiyanların Müslümanlar tarafından katledildikleri yolunda propaganda yaptıklarını, Batılıların ise bunlara körü körüne inandıklarını belirterek meselenin iddia edilenin tam tersi olduğunu ancak Türkler genelde yabancı dil bilmediklerinden bunu Avrupa kamuoyunda duyuramadıklarını söyler. Wells'e göre; Girit'te Osmanlı idaresi tarafından ezilen birileri varsa onlar da Müslümanlardır, asla Hıristiyanlar değildir. Yazıda Hıristiyanlara da zararın yine Hıristiyan çetecilerden geldiğini ısrarla vurgular.

Wells şöyle devam ediyor: "Girit isyanının başlangıçta bazı ağırlık vergilere karşı yapıldığı söylenir. Eğer bu böyle ise Türkiye'nin ağırlık vergileri kaldırmaması tedbirsizlik olurdu. Fakat bu, adayı Türkiye'den koparmak için icat edilmiş gülünç ve abartılı bir sebeptir. Eğer ağırlık vergiler ahalinin kendisini başka devletlere ilhak etmesine bahane olursa şimdi Avrupa'da pek az ülke vardır ki böyle bir sıkıntıdan iktisatçı olmasın.

Girit Müslümanları yazıyorlar ki; Türk hükümeti, Girit'te Hıristiyanlara değil, Müslümanlara zulmediyor. Hıristiyanlara hükümet tarafından hak etmedikleri iltifatlarda, ihسانlarda bulunuluyor. Bunların Müslümanların canına, malına karşı giriştiği kısımlar Osmanlı hükümeti seyircidir. Çünkü Hıristiyanlara ceza vermeleri halinde bunun Türklerin barbarlığı olarak ilan edileceğinden korkuyorlar.

Kısaca üphe yok ki; Girit'teki ister Hıristiyan ister Müslüman olsun, insanlar isyandan muzdariptir. Saygı, değil hiçbir sakin isyanın içerisinde yer almamaktadır. Ancak hastalık tıbbi bir ifade ile değil ardan beslenmektedir. İsyancılar adada kendiliğinden bitmemişlerdir. Bunlar Yunanlıların parasıyla ardan sokulmuştur. Atina'da yaralılara yardım adı altında oluşturulan cemiyetlere yapılacak yardımlar, adada hem Müslüman hem de Hıristiyan ahalinin başına bela olan bu yabancı müdahalecilerin silahlandırılmasının desteklenmesine harcanacaktır.

Herhangi bir ülkede Yunanistan'daki isyancıları desteklemek ve oradaki yaralılara yardım etmek üzere bir cemiyet kursaydı, üphe yok ki biz bunu savaş sebebi sayar, adaya müdahale eden bütün yabancıları korsanlar gibi idam ederdik. Ancak gerçeği acayiptir ki; Osmanlı Devleti ile barış içerisinde olan Yunanistan'ın sanki savaşta imiş gibi bu devlet aleyhinde komiteler oluşturulmasına, gönüllü asker yazdırılmasına, limanlardan korsanların gelip gitmesine izin vermesinin kanunsuz, haksız olduğunu kimse ağına almıyor." (Charles Wells, 21 Ağustos, Londra, 1996- Kültür Bakanlığı yayını 138)

1867 Serdar-ı Ekrem Mü ir Ömer Pa a'nın isyancıları temizlemek için giri ti i hareket Fransa, Rusya, Prusya ve talya'nın verdikleri mü terek nota sonrasında harekât durduruldu.

Sadrazam Ali Pa a 4 Ocak 1868' de Ada' da umumi af ilan etti. Vilayeti iki yıl için vergiden muaf tuttu. 15 ubat' ta Girit' in yeni statüsünü bildiren fermanı bizzat okudu. Bundan böyle Girit valisinin biri Rum olmak üzere iki muavini olacak, adanın 5 mutasarrıfın ve 19 kaymakamın yarısı Müslüman di er yarısı Hıristiyan devlet memurlarından tayin edilecekti. Ancak Hıristiyan mutasarrıf ve kaymakamların Müslümanlardan, Müslümanların da Hıristiyanlardan meydana gelen muavinleri olacaktı. Vilayet sancak ve kazaların üç Müslüman, üç Hıristiyan yerli halktan seçilmi altı ar üyeli birer meclisi bulunacaktı. Resmi muamelelerde bundan böyle Türkçenin yanında Rumca da kullanılacaktı.

Ali Pa a bu yeni statüyü uygulamakla, Mü ir Hüseyin Avni Pa a'yı Girit Valisi ve Girit' teki kolordunun kumandanı olarak görevlendirdi.

SULTAN ABDULAZ Z' N AVRUPA SEYAHAT

Fransa mparatoru III. Napoleon, beynelmilel Paris sergisi münasebetiyle Sultan Aziz'i Fransa'ya davet etmi ve bu suretle umumi sulhu takviye edecek fikirler teatisine de vesile bulunmu olaca ını stanbul'daki seferi vasıtasıyla bildirmi tir. Bu davete icabet eden Sultan Abdulaziz 21 Haziran 1867 günü, yanında ehzadeler, kalabalık bir ricali oldu u halde Sultaniye yatıyla harp gemileri e li inde stanbul'dan hareket etti. Bo azın çıkı ında Fransız donanmasının top atı ları ile kar ılandı. Türk ve Fransız donanmasının harp gemilerinin e li inde yoluna devam eden Türk padi ahını Napoli' de talyan filosu merasimle kar ıladı. 29 Haziran'da Fransız donanmasının merkezi olan Toulon'a gelindi. Burada büyük bir merasimle kar ılandı. Burada ö le yeme ini yiyen padi ah trenle Marsilya' ya gitti. Marsilya' da ak am yedide 30 Haziran günü Paris' e hareket etti. Paris'te Lyon Garı'na vardı. III. Napoleon tarafından garda kar ılandı. ki imparator el sıkı tılar. Saltanat arabasıyla alkı lar arasında gardan ayrıldılar. Abdulaziz Fransa'da büyük alaka gördü. Paris'te Rus Çarı II. Alexander ile tanı tı. 10 Temmuz'da Paris'ten merasimle u urlanan Türk Hakanı Londra'ya hareket etti. Fransız ve ngiliz donanmalarının te yi etti i Veliht Edward tarafından kar ılanan padi ah Londra'da Kraliçe Victoria ile görü tü. 11 gün Londra'da kalan Abdulaziz burada davetler, balolar, tiyatro, sergi ve konserlere gitti. Belediye sarayında fahri hem erili ini kabul etti. Kraliçe ile ngiliz donanmasının manevrasını izledi. Her hükümdara verilmeyen Dizba ı Ni anı bizzat Kraliçe tarafından Abdulaziz'in gö süne takıldı. 24 Temmuz'da Belçika'nın taht ehri Brüksel'e geldi. Ö le yeme ini Kral II. Leopold'la

yedikten sonra, aynı gün hareket ederek 25 Temmuz'da Ren üzerinde Koplentz'e geldi. Burası Prusya toprağıydı. Burada Kral I. Wilhelm ve kraliçe tarafından kar ılındı. 28 Temmuz'da Avusturya'nın başkenti Viyana'ya vardı. Burada onu Avusturya-Macaristan imparatoru Franz-Joseph kar ılındı. Üç gün Viyana'da kalan padişah buradan Macaristan'a, Budapeşte'ye geçti. Macaristan 160 sene Türk hâkimiyetinde kalmı tı. Macarlar cihan padişahı Kanuni'nin torununu büyük nümayişlerle kar ıladılar. Peşte'de bir gün kalan Sultan Abdülaziz 3 Ağustos'ta Vidin'e; Türk topraklarına girdi. 7 Ağustos'ta İstanbul'a gelen padişah büyük merasimle kar ılındı. Üç gün üç gece konaklama yapıldı.

YUNAN İSTAN'LA GERGİNLİK

2 Aralık 1868'de Bab-ı Ali elçisini çağırıp imparatorlukta bütün Yunan tebaalarını dıarı çıkarmak suretiyle küçük Yunanistan Krallığı ile münasebetini kesti. Türk donanması Yunanistan'ı abluka altına aldı. Yunanistan'a ultimatolm verdi. Girit'e gizli silah sevkinin durdurulması, Atina'da Türkiye aleyhine ta kınılıklar yapılmaması isteniyordu. Bab-ı Ali Yunanistan'a iyi bir ders verme niyetindeydi. Ancak bu küçük Yunanistan'ın hamisi çoktu. Türkiye'nin niyetini sezen büyük devletler, Fransa, İngiltere, Prusya, Avusturya, Rusya, Macaristan ve ayrıca Türkiye'nin dâhil oldu u Paris Konferansı'nda 18 Şubat 1869'da Yunanistan'ın Türk ultimatolmuna uyması kararı alındı.

TALEBE- ULÜM NÜMAYİŞLERİ

İhtilal peşinde olanlar ortamı müsait görüyorlardı. Mahmut Nedim Pa a'nın Serasker Hüseyin Avni Pa a'yı Bursa valiliğine göndermesi ve Adliye Nazırı olan Mithat Pa a'yı azletmesi, ihtilal hazırlığında olanları telaşlandırdı. Talebe-i ulüm denilen, o zamanın yüksek tahsil gençliği, Mithat Pa a'nın da ittığını, ehzade Veliâht Murat'ın kar ılındığı paralarla sadrazam Mahmut Nedim Pa a aleyhine nümayişler yaptılar.

Abdülaziz bu kalabalığı da ıtmak yerine, isteklerini kabul ederek Mahmut Nedim Pa a'yı azletti ve yerine Mütercim Rü tû Pa a dördüncü defa sadaret makamına getirildi. Koltuğuna yerle en ihtilalcilerin eleba larından biri olan Rü tû Pa a, Hüseyin Avni Pa a'yı seraskerliğe, Mithat Pa a'yı da Mecalis-i Aliye'ye (Devlet Bakanlığına) getirdi. İhtilalin dördüncü ayağı da eyhülislam Hayrullah Efendi'dir. Bu dört şahısdı ğında hal i ğinden haberi olan Bahriye Nazırı Ahmet Pa a'dır. Diğer nazırların (Bakanların) bu ihtilalden haberi yoktu. Bu ğinin planlayıcı Mithat ve Avni Pa a idi. Ancak harekâtı Avni Pa a yönetmi tir. İhtilalin ö ğle vakti yapılacaktı (zira o sırada kabine toplantısında Bab-ı Ali de bulunacaklardı). İhtilal darbe başıya ulaamazsa, suçlu Süleyman Pa a'ya ve Harbiye talebelerinin üstüne atıp

kurtulacaklardı. Süleyman ö le vaktinde yapılacak bir hareketin ba arılı olmama ihtimali oldu unu, bunu sabah erken, gün do madan önce sarayın ku atılarak Sultan Abdülaziz'in kaldırılmasını teklif edip çeteye kabul ettirildi.

Süleyman Pa a, üç yüz harbiye talebesini ve Arap ülkelerinden stanbul'a getirilen Türkçe bilmeyen bu askerleri, padi ahı koruyacaksınız diye kandırarak Dolmabahçe Sarayı'nı ku attırdı. Süleyman Pa a, Abdülaziz'i uyandırdı ı zaman Hüseyin Avni Pa a da Dolmabahçe Sarayı'na ula mı tı. Sultan Aziz donanmadan birkaç top atıldı ını duyunca cülus toplarının atıldı ını anladı ve metanetle giyinmeye ba ladı. Hüseyin Avni Pa a veliaht dairesine geçip Murat'ı alarak Beyazıt'a, Seraskerlik binasına, getirdi. Abdülaziz ve hane halkı ve maiyeti kayıklara bindirilerek Topkapı Sarayı'na nakledildiler. Abdülaziz'i III. Selim'in ehit edildi i daireye hapsedtiler. Saray kullanıma kapalı oldu u için mutfak kaynamıyordu. Sabah kahvaltısı yaptırmadıkları gibi ö le yeme i de vermediler.

Darbeciler, Dolmabahçe Sarayı'nı ve Abdülaziz'in her eyini ya ma ettiler. Sekiz yüz bin altın de erindeki mücevheri, Murat Efendi'nin Rum sarrafı Hristaki'ye teslim edildi. Hristaki de bu muazzam serveti alarak Avrupa'ya kaçtı ve bir daha Türkiye'ye dönmedi.

Sultan Aziz'in hal fetvası eyhülislamlık gibi bir müessesenin nasıl istismar edildi inin utanç verici belgesidir. Bu fetvada Sultan Aziz "Muhtellü' - ü'ur" (çalın, çırpan, hırsızlık yapıp, devletin malını zimmetine geçiren anlamında) gibi adice bir sıfatla itham edilerek tahttan indiriliyordu. Aslında bu fetvanın Mithat Pa a tarafından kaleme alındı ı, fetva makamına onaylattı ı söylenir. Ancak, Mithat Pa a sonradan yazdı ı hatıralarında, Abdülaziz'in akıllı, fatin, hayr-hah-ı devlet, âli-himmet bir zat oldu unu, devlet ve memleketin hüsn-i idaresi kanun ve nizam ile olmak lazım geldi ini cümleden ziyade bildi ini anlatmı tır.

Abdülaziz devrini ya ayanlar hatıralarında, Sultan Aziz'in memleketi kalkındırmak için büyük gayret sarf etti i belirtilirken, ara tırmacı tarihçiler de aynı kanaati payla maktadır.

V. MURAT

Namık Kemal Ziya Pa a, Sadullah Pa a gibi edipler vardı. çki içiyor, serbest bir hayat ya ıyorlardı. Dolmabahçe Sarayı'nda tahta oturdu. Topkapı'dan Saltanat tahtı getirilmedi i için alelaide bir taht üzerinde biatleri kabul etti. Bu arada donanmadaki askerler Sultan Aziz'in öldürüldü ünün yalan oldu unu ö renip, homurdanmalar ba lattı. Orduda da oyuna getirildikleri için bir memnuniyetsizlik hüküm sürüyordu. Hüseyin Avni Pa a birliklerin yerlerini de i tirerek çıkması muhtemel bir ba kaldırıyor önledi.

SULTAN ABDÜLAZ Z HAN'IN EHADET

V. Murat'a müracaatı üzerine 2 Haziran günü Topkapı'dan Feriye Sarayı'na kayıkla nakledildiler. Sarayın bahçesine bile çıkması yasaklandı. Burada iki gün ya ayabildi. 4 Haziran sabahı Sultan Aziz'in kaldığı odadan garip sesler gelmesi üzerine saat dokuzda odaya girenler Sultan Aziz'in kanlar içinde cesediyle karşılaştılar. Ertesi gün yayınlanan hükümet tebliğinde şöyle deniyordu: "Sultan Aziz sakalını düzeltmek üzere bulundurduğu küçük bir makasla iki bileğinin damarlarını keserek intihar etmiştir." Buna o günde kimse inanmadı, bugün de... Hüseyin Avni Paşanın ehil padişahın naağını yakındaki karakola nakletti. İlk çağırılan doktorun raporu tatmin etmeyince on dokuz doktordan daha rapor alınarak, resmi tebliğe eklenmiştir.

Ancak bu intihar hadisesine kimse inanmamıştır. Kamuoyu (halk), Sultan Abdülaziz'in katledildiğine, ehil edildiğine inanmaktadır. O devre yakın olan ve o devri çok iyi bilerek inceleyen Abdurrahman Şeref, büülemin Mahmut Kemal, Smail Hami Danişmend gibi tarihçilerimiz de Sultan Aziz'in katledildiğine kanaatindedir.

YILDIZ MAHKEMES

Padişah II. Abdulhamid, memleketin en seçkin hukukçularından muteber devlet adamlarından oluşan bir mahkeme kurdurdu. Bu mahkeme Yıldız Sarayı'nda devam etti ve kararını verdi. Mahkeme kararı şu şekilde tecelli etti:

"Rü ü, Mithat, Mahmut ve Nuri Paşalarla, Seyhülislam, Hasan Hayrullah Efendi, bütün nişan ve rütbelerinin alınarak idama, üç pehlivan bahçıvanla iki mabeyinci ve Binbaşı Necip Bey idama, Sait Bey'le Miralay Zinet Bey 10 yıl hapse mahkûm edildiler." Karar tasdik için Sultan Abdulhamid'e sunuldu. Padişah 20 Temmuz 1881 günü Yıldız sarayı'nda Yirmi beş kişilik fevkalade bir meclis topladı. Bütün muteber devlet adamlarının katıldığı bu toplantıda mahkeme kararları ortaya kondu. Herkes yazılı olarak kanaatini padişaha bildirdi. Karar şöyle çıkmıştı: "On beş kişinin cezalarının aynen uygulanması, on kişinin idamlarının ise müebbet hapse çevrilmesi" talep ediliyordu. Cezaların aynen uygulanmasını isteyenlerin başında Plevne Kahramanı Müahir Gazi Osman Paşa ile devrin en büyük Türk hukukçusu Adliye Nazırı Ahmet Cevdet Paşa da bulunuyordu.

Buna rağmen Sultan Abdulhamid idam cezalarını müebbet hapse çevirdi. Bu arada ihtilalin ve cinayetin baş sorumlusu Hüseyin Avni Paşa, Çerkez Hasan'ın kurbanlarıyla cezasını bulmuştu.

V. Murat'ın hastalığı, ruhi bunalıma girmesi, altı yüz senelik Osmanlı imparatorluğu'nun en kısa saltanat müddetidir; doksan üç gündür. Abdülaziz'i tahttan indirip,

Murat'ı tahta geçiren aynı ekip, Murat'ı tahttan indirerek Veliâht Abdulhamid'i tahta geçirdiler.

II. ABDULHAM D HAN

31 Ağustos 1876 günü abeyi V. Murat'ın yerine Osmanlı tahtına oturdu. Onda otuz dört yaşındaydı. Topkapı Sarayı'nda altın tahta oturarak cülus etti. 14 Eylül'de Seraskerlik makamına gitti. Subaylarla yemek yedi. Burada askerlere bir konuşma yaptı. Bu konuşmaya Serasker vekili Müir Redif Paşa cevap verdi. 15 Eylül akşamı Yıldız Sarayı'nda Nazırlar (Bakanlar) devlet ve saray erkânı ile yemek yedi. Bir konuşma yaparak aradaki ihtilafları unutup devlete hizmet etmelerini tavsiye etti. 18 Eylül'de Kasımpaşa'da Bahriye Nezaretine gitti. Amiral ve subaylarıyla karavana yedi. 5 Ekim'de Süleymaniye'de Mehiyat'ı ziyaret edip ulama efendiler ile iftar etti. 9 Kasım'da Haydar Paşa Askeri Hastanesi'nde hastaları ziyaret etti. Abdulhamid'in tahta çıkmasından dört ay yirmi üç gün sonra meclis rütiyeti ilan etti.

Kanun-i Esasi'nin hazırlanması için bir komisyon teşkil edildi. Yirmi sekiz kişiden oluşan komisyonun başkanına Mithat Paşa getirildi. Bunların on altısı mülki memur, on tanesi ulemeden, ikisi orgeneral rütbesinde askerdi. Bunların ikisi Hıristiyan'dı. Komisyonunda Namık Kemal ve Ziya Paşa da vardı. 140 maddeden ibaret olan taslakta sadrazamlık makamı Ba vekâlet haline getirilip nazırların (bakanların) seçimi de ona bırakılıyordu. Bu kanun, vükelayı parlamentoya karşı mesul tutarak padişahlık makamını tamamen sembolik hale getiriyordu. Taslakta yer alan 113. maddeye göre; padişah, siyasi bakımdan mahsurlu gördüğü kişileri sürgüne gönderme yetkisine sahipti. Eklenen bir fıkrayla, "Hükümetin emniyetini ihlal ettikleri idare-i zabitanın tahkikat-ı mevsukası üzerine..." cümlesi sabit olanlara hasredilmiştir.

Mithat Paşa Kanun-i Esasi hazırlanırken muhalefet gösteren olanlardan Kazasker Gürcüerif ve Dağistanlı Muhyiddin Efendi, Mirimirandan Ramiz Paşa, Bab-ı Âli Evrak Müdürü Uzun Etek Rıza Bey, Kıbrıslı Mehmet Paşa, Kethüdası Kamil Efendi vesaire gibi muhaliflerden yirmi küsur kişiyi mahkeme kararı olmaksızın nehyet kalkıma, padişah mahkeme kararı olmadan nefyedilemeyeceklerini söyleyince, padişahı istifasıyla tehdit etmiş ve nihayet keyfi bir kararla "bir gece hanelerinden kaldırılıp" her birini bir tarafa sürdükten sonra birçok talebeyi de sürgüne göndermiştir. Bu muameleye en evvel yolu Mithat Paşa açmış yeni cülus eden padişaha memleketçe emniyet edilmeyenlerin, def edilmesinde bir beis olmadığını anlatmıştır.

Mithat Paşa bu suretle yeni padişaha bir istibdat dersi vermiş oldu. Onu söyleyen bî-ül Emin de bir müddet sonra Paşa'yı hudut haricine atan Sultan Hamid'den bahsederken

padi ah aldı ı dersi evvela üstadı hakkında maharetle tatbik etti. Maharetine hayran oldu u üstadını ailesiyle veda etmeye bile vakit bırakmadan memleketten çıkardı. (smail Hami Dani mend, Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c.45, s.294)

Mithat Pa a me rutiyeti Sultan Hamid'e kar ı beynelmilel bir müdahale ile teminat altına ald ırmaq için Avrupa devletleriyle bir rejim muahedesi akdetmeye bile kalk ı maktan çekinmemi ve bunun için Nafia Müste arı Odyan Efendi'yi "me'muriyet-i mahsusa ile" Avrupa'ya göndermi tir. 'Abdulhamid'in Evail-i Saltanatı' ismindeki eserin 96-97. sahifelerinde Ahmet Saib Bey bu faciayı öyle anlatır: "Odyan Efendi, ngiltere Hariciyye Nazırı Lord Derby ile mülakata muvaffak olup Lord cenaplarına du defa Devlet-i Aliyye de bu idare-i me rufayı muahede-i beyn-ed düvel ekline koyabilmek için devletler tarafından bir talep ve baskı olursa Bab-ı Ali'nin buna rıza gösterece ini talep ederek ngiltere'nin müdehalesini istemi , Mithat Pa a'nın elçisi Ermeni Odyan Efendi'yi dikkatle dinleyen Hariciye Nazırı Lord Derby Kanun-i Esasi Mes'alesi Devlet Aliyye'ye ait dâhili bir i olup bu hususta Avrupa hükümetlerinin müdahale edemeyeceklerini Odyan Efendi'ye söyledi."

Mithat Pa a stanbul'da toplanan konferansta bunu teklif olarak sunmu , ancak kabul edilmemi tir. Mithat Pa a dâhili idare eklini, harici kefarete altına sokan bir devletin artık istiklalinden eser kalmayaca ını ve ecnebi teminatı altındaki hürriyetin esaretten bin beter oldu unu idrak edemeyecek kadar ahsi ihtirasına kapılmı tır.(smail Hami Dani mend, Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c.4, s.294-295)

Abdulhamid, Mithat Pa a'ya kat'iyen güvenmiyor, adım adım takip ediyordu. Mithat Pa a'nın yanlı ı bundan ibaret de ildi.

1877-1878 (93) HARB NE DEVLET M THAT PA A MAHMUT PA A

VE REF K PA A SOKTU

Sultan Abdulhamid merhum dikte edip yazdırdı ı tarihsiz muhtırada diyor ki: "Mithat Pa a'nın makamı sadarete geçti i günden itibaren zaten galeyana gelmi olan efkâr-ı slamiyeyi kendi menfaat-i ahsileri u runda feda eden bazı ürekaıyla beraber Rusya devletiyle muharebe etmeye te vik eylemek ve bir taraftan ehrullah(Hayrullah) Efendi vasıtasıyla Bab-ı Fetva penahide Tariki ilimden asakir-i milliye namıyla asker yazmak ve arkasına üniformasını giyerek patrikhanelere emsali görülmemi oldu u halde kendisini 'Zito,Zito' diye alk ı latıp bir takım vaatler etmek ve o vakit Galatasaray Komiserli i'nde bulunan Abidin Bey vasıtasıyla gece ellerine me ale alarak Atina ve Fransa'da oldu u gibi bir takım polikeryaları camlı kö k önüne kadar 'Zito,Zito' diyerek getirmek,di er taraftan bir

kısım yobaza tabir olunan softa ,leblebici ve sair gibi ademleri ba larına toplayıp camlı kö kün pi gahına kadar gelerek zatı ahaneyi oraya davetle,biz muharebe isteriz,illa muharebe olmalıdır.Padi ahım sen gençsin korkma bizim bir milyona karib askerimiz vardır. Biz gömle imize varıncaya kadar,fedaya hazır ve mühayyayız bilcümle millet senden bunu bekliyor diyerek bir takım tehditamız ve adaba münafi eyler teklif ettirilmis tir. te o sırada Anadolu kumandanlı ına Girit'ten Ahmet Muhtar Pa a getirilip tayin olunur. Göreve ba layan raporunda silah andaz ve bozuk ve bilcümle askerin 30.000 ki iden ibaret oldu unu bildirir. Bir taraftan bir milyon askerden bahsolunurken, di er taraftan 300.000 asker sevk edildi. Gazi Ahmet Muhtar Pa a'dan gelen telgraf bunların tamamen yalan oldu unu ortaya koymu tur.

Rusya devletinin büyük bir güce sahip oldu unun bilinmesine, o sırada stanbul'da bulunan ngiliz murahhası Salisburry, ngiliz ve Fransızlar bu sava ta size yardım edemezler demesine kar ı Mithat Pa a: “ ngilizler bize yardım vaat ediyorlar, Salisburry Efendimiz (padi aha) yalan söylemi tir. Onlar bize herhalde muavenette bulunacaklardır. Biz politika me'muriyiz Mü ir pa alar, yani Mahmud ve Radif Pa alar yedi yüz bin askere malikiz demi ler idi. Böyle bildi imiz için ona göre meslek tayin edilmi tir. Madem ki bu kadar kuvvet yoktur, bunun mesuliyeti onlara ait olmak lazım gelir.” demi tir.

Cevdet Pa a Tezakir'de diyor ki:

“Rusya mparatoru muharebe kapısının açılmasını istemezdi. Mithat Pa a, onu ilanı harbe mecbur etti. Ehl-i slamiyenin efkârını tehyic ile cenge hırslandıran odur. Sanki tüfengi o doldurdu. Damat Mahmut Pa a üst teti e çıkardı. Refik Pa a ate etti. Bu üç ki i devletin ba ını bu felakete u rattı. Muamelat-ı Harbiyye de dahi büyük kusurlar vuku buldu. Nihayet Rusyalılar, stanbul kapılarına kadar geldiler.” (Son Sadrazamlar, s. 351)

ngiliz namıyla yad olunan mabeyn feriki Said Pa a hatıratında diyor ki:

“Veliyyi Nimet Efendimiz dahi harp taraftarı de ildir. Lakin en birinci bizim azgın ve ahmak Mahmut Pa a ve ikinci derecede Mithat Pa a'nın erlerinden dolayı sabrediyorlar bu ademlerin ne kadar büyük hatada bulduklarını elbette zaman isbat edecektir. Hele bizim Mahmut Pa a bu aralık Ta' un ve vebadır denilmeye seyestedir. Harbin netice-i vahimesinden vükela, daha do rusu bizim Mahmut Pa a ile Mithat Pa a mesul olmaz da bu alemde acaba daha kim mesul olur?” (Aynı Eser, s.353, 93 Sava ı Neticesinde Ayestefanos Felaketleri, Kaybedilen Rumeli)

AL OSMAN-AL M THAT

Said Pa a hatıratında her cümlesi ayanı hayret olan u sözleri söylüyor: ‘Mithat Pa a memleket hakkında ne derece muzır adamdır; çünkü mü aun ileyh, kendi efkarına mütabuk efkarda birini göreceğ olsa derhal تنها bir odada münasebet olsun olmasın mükalemeyi saltanat-ı seniyye üzerine getirerek Hanedan-ı Osmaniye!den artık hayır kalmadı, bunu nasıl etmeli bilmem, fakat bu meseleyi sizler gibi birkaç ki i anlar ve hatta alem-i abda bu ne kadar Ali Osman denildi ya bundan sonra dahi Ali Mithat denilse ne var?’ Bu sözleri dedi i haddi tevatüre varmı tır. (Son Sadrazamlar, sayfa 361, MEB Yayınları 4. Baskı 1696) (Türkiye Tarihi, cilt 7, sayfa 139, Ziya Pa a ve Namık Kemal’in oldu u mecliste)

TÜRK BAYRA INA HAÇ TAKTIRMASI

bnülemin Mahmud Kemal nal’ın tabiriyle önünü ardını gözetmez, yaptı ı i i dü ünmez bir adamdır Mithat Pa a.

Mithat Pa a milli geleneklere aykırı davranı larda bulunmu tur. Bunlardan bir tekini burada anmak kafidir. Bosna-Hersek eyaletinde Türk Bayra ındaki ay-yıldızın yanına bir haç ilave edilmesini emretmi ve bu emrini tatbik ettirmi tir. Ancak bu suretle bu eyaletteki Hıristiyan isyanını durdurmak öyle dursun bu sefer Müslüman Bo nakları müteessir etmi tir. Devlet bayra mının bir tek eyalette olsun sadrazam emriyle de i tirilmesi de Mithat Pa a’nın demokrasi anlayı ına parlak bir örnek te kil eder. Burada unu ilave etmek lazımdır; bu haçlı Türk Bayra mını ta ıyan ve Hıristiyanlarla Müslüman gönüllülerden te kil eden bir tabur asker bu bayrakla stanbul’ da resmi geçit yaptıktan sonra Ni ’ teki tümene gönderilmi tir. (Yılmaz Öztuna, T. Tarihi, cilt 7, sayfa 140)

YÜZ SENE EVVEL, YÜZ SENE SONRA

10 ya ında Kur’an’ı hıfzeden Hafız-ı Kur’an olan Ba bakan Mithat Pa a’nın, Avrupa’ya, Haçlı alemine, yaranmak için Türk bayra ına Haç taktırmasına nazire olarak,yüz yıl sonraki, imam hatip lisesi mezunu, Türk Ba bakanı Recep Tayyip Erdo an’ın, Hıristiyanlı ın üçlü Baba, O ul, Kutsal Ruh inancını vurgulayan Avrupa mar ının altına imza atması, tarihin tekerrürü de ilse nedir.?

ME RUT YET

Mithat Pa a, Kanun-i Esasi’ye (Anayasaya) imparatorluktaki her milletin kendi dillerini resmen kullanabileceklerini koydurmak istemi se de bu feci madde II. Abdulhamid

tarafından kaldırılmı ve Türkçe'nin tek resmi dil oldu u zikredilmi tir.(Türkiye Tarihi, c.7, s. 137)

Hatta bazı kaynaklarda II. Abdulhamid'in, Mithat Pa a'ya: "Pa a, pa a! Bu Kanun-i Esasi'yi böyle tasdik edersem milletimin egemenlik hakkı nerde kalır?" diye sordu u anlatılmaktadır.

Almanya mparatoru'na ni an götüren Mü ir Ali Nazmi Pa a'ya me hur Prens Bismark'ın u sözü söylemi oldu undan bahsedilir: "Siz iyi ettiniz de parlamentoyu bertaraf eylediniz, çünkü bir devlet millet-i vahideden mürekkep olmadıkça onun parlamentosunun faideden ziyade mazaratı olur."

Herhalde ilk Meclis-i Mebusan da ıtılmayıp devam etmi olsaydı, Osmanlı mparatorlu u 20. asrı idrak etmeyip daha 19. asrın sonlarında inhilal edip giderdi. kinci Me rutiyet' in on senelik kanlı ve hazin tarihi bu acı hakikatin en büyük delilidir. te bütün bunlardan dolayı meseleyi yalnız Sultan Abdulhamid'in müstebitli i ile izah edivermek do ru de ildir. (smail Hami Dani mend, Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c. 4, s. 312)

Abdulhamid'i me rutiyetten yıldıran sebeplerin en mühimlerinden biri de anasır maddesi ve o zaman ki Osmanlı mparatorlu u'nda Türk unsurunun di er anasır mecmuuna nispetle ekalliyette olmasıdır. Meclisin bir anasır mücadelesine sahne olaca ı endi esidir. Nitekim bu endi e aynen gerçekleşmi , Ermeniler Ermenistan hakkında nutuklar atmaya ba lamı , Rumlar Tırhala ve vesaire hakkında nutuklar atarak meclis üzerinde adeta icrayı hükmü nüfus eylemeye cüret etmi lerdir.

Me rutiyet yalnız mecliste de il, meclis dı ında da anasırın iftirak ve istiklal cereyanlarını körüklemi , devlet aleyhine bir takım siyasi hareketlere, Türk hakimiyetine kar ı milli komiteler te ekkülü ile isyanlar çıkmasına sebep olmu tur. Emniyet-i umumiye tarafından ne redilen resmi vesikalar mecmuasının 11. sahifesinde izah edildi i gibi ilk me rutiyetin ilanı üzerine Ermeni mekteplerinde milli istiklal ve ihtilal manzumeleri terennüm edilmeye ve Gedik Pa a Tiyatrosu'nda Ermenistan istiklalini te vik eden piyesler sahneye konmaya ba lanmı , di er yandan stanbul kapılarına dayanan Rus orduları kumandanı Grandük Nicola'yı Ayastefanos'taki karargahında ziyaret eden Ermeni Patri i Nerses bir muhtıra verip arkî Anadolu' da müstakil veyahut Rus kontrolü altında bir Ermeni devletinin kurulmasını istemi ve bu maksatla Avrupa'ya da bir heyet göndermi tir. Gene o sırada Arnavut milliyetçileri de Prizren'de Debreli lyas Pa a isminde bir sergerdenin(asinin) riyasetinde 2Arnavut Milli Birli i' adıyla bir ihtilal cemiyeti kurmu , bu isyan te kilatı Arnavutluk'un bir kısmında idareyi ele almı tı. (. Hami Dani mend Osmanlı Tarih Kronolojisi, c.4, s.310)

Türklük uuru kuvvetli olan II. Sultan Abdulhamid'i Me rutiyetten yıldırın muhtelif sebeplerin en mühimlerinden bir anâsır(unsurlar) meselesiydi o zamanki Osmanlı mparatorlu u'nda Türk unsurunun di er topluluklara nispetle, ekalliyette olmasıdır.Sultan Abdulhamid Meclis-i Mebusan'ın anasır mücadelesine sahne olaca ı kanaatindedir.i te bundan dolayı kinci Me rutiyetin ilanından bir hayli zaman önce Türk milletini koruyacak bir Kanun-i Esasi tedvini için bütün Avrupa kanun-i esasilerini tercüme ettirmeye ba lamı tır.Ba kâtip Tahsin Pa a bu mesele hakkında Sultan Hamid'in kendisine söyledi i sözü hatıratında öyle geçirmi tir: "Bir hükümdar için lazım olan ey memleketin menfaatidir. E er bu menfaat Kanun-i Esasi'nin ilanında ise, o da yapılıyor. Fakat iyi tatbik olunur mu? Türk'ün menfaati mahfuz kalır mı? Burasını kestiremiyorum." Padi ahın bu milli endi esinde ne kadar haklı oldu unu II. Me rutiyet tarihi bütün fecâatiyle ispat etmi tir.(.H. Dani mend, Osmanlı Tarih Kronolojisi)

Ermenileri önce Ruslar ve ardından da Avrupa Devletleri kı kırttı. Berlin Muahedesi'nin me hur 61. maddesine göre Türkiye üzerinde yirmi ilimiz bulunan altı vilayette (Erzurum, Diyarbakır, Sivas, Harput, Van, Bitlis) Ermeniler lehine ıslahat yapmaya mecbur edilm ti. Bu maddeyi Sultan Hamid en büyük tehlikeleri göze alıp asla yürürlü e koymadı. Bugün Do u Anadolu, Türkiye'ye dahilse bu siyasetin neticesidir. Altı vilayeti te kil eden yirmi sanca ın hiçbirisinde Ermeniler, de il ekseriyeti te kil etme, nüfusun yüzde yirmisini bile bulmuyordu. Ekseriyet Türklerde ve ikinci derecede Kürtlerde idi. Berlin Muahedesi'ne imza koyan büyük devletler zaman zaman altmı birinci maddenin tatbiki için Bab-ı Ali'ye tayzik ettiler.Fakat Sultan Hamid'in Almanya büyükelçisine bu maddeyi yürürlü e koymaktansa ölmeyi tercih etti ini söylemesi üzerine muvaffak olamadılar. (Y.Öztuna, Türkiye Tarihi, c. 7. sayfa 178-179)

M THAT PA A'NIN AZL VE SÜRGÜNÜ

Bir taraftan, "Alem-i abda bugüne kadar Âl-i Osman denildi ya,bundan sonra dahi Âl-i Mithat denilse ne var?" dedi i her yerde söylenirken di er taraftan hilafetin eski Mekke erifi Abdülmuttalip Efendi'ye devredilmesi hakkında varaka bulunmu , E ili Sayit Pa a'ya göre Mithat Pa a bir gün sarayda Namık Kemal'e Mekke erifine bin lira aylıkla padi ah yaptırmak istedi ini hikaye ekinde söylemekle niyetlerini ortaya koymu oluyorlardı. Bir taraftan bu rivayetler a ızdan a za dola ırken di er taraftan Mithat Pa a Ziya ve Kemal Beyler vasıtasıyla devlet ordusundan ayrı, pa anın kendi tabiriyle "Müslim ve gayri Müslim gençlerden" mürekkep bir millet askeri yazdırmaya ba lamı ,bu tuhaf te kilat stanbul'dan ba ka ta ralara da kurulmu tur. Gittikçe ço alan bu acayip asker taslakları bölük bölük Mithat

Pa a'nın kona na gidip reisleri olan pa aya alkı laması ba layınca i in rengi de i mi , Sultan Hamid bunlara Bab-ı Seraskeri'de resmen gönüllü kaydedilmelerini ifade etmi se de kabul etmemi ler ve hatta Mahmut Celaleddin Pa a'ya göre Bab-ı Seraskeri maiyetinde askerli i kabul etmeyiz,biz millet askeri olaca ız diye ba rı arak yine Mithat Pa a'nın kona na gitmi lerdir. te bu suretle devlet ordusundan ba ka bir de ahsi Mithat Pa a ordusu kurulmaya ba lanmı demektir. Devlet askerli ini kabul etmeyen bu millet askerinin kurulmasının amacı nedir? Dünyada hiçbir devletin böyle bir kanun dı ı harekete göz yumması mümkün de ildir. Mithat Pa a'nın azliyle yeni Kanun-i Esasi'nin yüz on üçüncü maddesi mucibince hudut dı na çıkarılması i te bütün bu sebeplerden çıkmı bir netice demektir.

Mithat Pa a 5 ubat 1876 günü sabah erkenden mabeyne davet edilmi üzerindeki mühr-i hümayun E ili Sayit Pa a vasıtasıyla alındıktan sonra derhal hudut haricine çıkarmak üzere zzet'in vapurunun hazır oldu u tebli edilmi ,üstünde para olmadı ını söyleyince cebine be yüz altın koyulmu ve bir aralık Sayit Pa a'ya: "E er beni buradan tard-u teb'id ederseniz alimallah memleket mahvolur!" Kendi arzusuyla Brendizi'ye (talya'ya) sevk edilen Mithat Pa a Çanakkale Bo azı'ndan geçerken Türkiye de ihtilal olup olmadı ını bile sormu tur. (smail Hami Dani mend, Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c.4 s.298)

M THAT PA A'NIN SÜRGÜNDEN DÖNÜ Ü

Mithat Pa a sadareten azledilip Avrupa'ya sürgün edilmesinden sonra rahat durmamı , padi ah aleyhinde faaliyette bulunmu ,ileri geri konu malar yapmı , tabi bunlar eksiksiz olarak Sultan Hamid'e ula ınca pa a stanbul'a ça ırılmı . Bir yıl sekiz ay Avrupa'da dola tıktan sonra Türkiye'ye dönen Mithat Pa a 10 Aralık 1878 tarihinde Suriye valili ine atanmı tur. 4 A ustos 1880'de en mühim eyaletlerden biri olan, merkezi zmir ve Ege Bölgesini kapsayan illerin valili ine nakledildi.

Burada görevdeyken Yıldız Mahkemesi'nin Sultan Aziz'in katilleri hakkında verdi i karar mucibince 16 Mayıs 1881 gecesi tevkif emrine kar ı koyarak Fransız konsoloslu una sı ındı. Devletin sadrazamlık makamında bulunan bir ki inin böyle utanç verici bir hale dü mesi dü ündürücü bir hadisedir.

Mithat Pa a da hatıratında bunu kabul ediyor, öyle diyor: "Yalnız bana de il evladıma da kalacak tarihi ömrümün lekesidir."

Fransa büyük elçisi önce pa ayı vermek istemedi. Siyasi ilticadır dediyse de, Bab-ı Âli'nin baskısı ve Sultan Hamid'in Fransız büyükelçisini ça ırarak tehdit etmesi, Paris büyük elçisine pa ayı teslim et, problem çıkarma talimatını vermesi üzerine Mithat teslim edildi. 28

Temmuz'da zzzettin Vapuru ile mahkumlar, Mithat Pa a, Nuri Pa a ile Hayrullah Efendi'ler olarak Hicaz'da Mekke'nin sayfiyesi olan Taif ehrindeki askeri hapishaneye götürüldü. ki yıl dokuz ay sonra her üçü de askerler tarafından bo ulmak suretiyle öldürüldüler.

Burada iki görü var. Birinci görü ; Hicaz Valisi Mü ir Osman Nuri Pa a'nın emriyle, ikinci görü ; bizzat padi ahın Osman Nuri Pa a'yla talimatıyla oldu udur.

Ancak Rum ve Ermenilerin 'Kızıl Sultan' lakabı taktıkları Sultan Hamid saltanatı müddetince hiçbir siyasi idam cezası onaylamamı tır. Mithat Pa a'yı öldürmek isteseydi, Yıldız Mahkemeleri'nin verdi i idam cezasın onaylar, i in içinden çıkardı. Mithat Pa a olayı böylece kapanmı tır.

ME RUT YET' N LANI VE MECL S- MEBUSAN'IN AÇILI I

Kanun-i Esasi, 23 Aralık 1876'da, Çorluluzade Mahmut Celaleddin Pa a tarafından ulema, askeri erkan ve yeni vekiller azınlık cemaat reisleri önünde Beyazıt Meydanı'nda okundu. Toplar atılarak Kanun-i Esasi'yi izah etti.

Me rutiyetin mimarı sayılan Mithat Pa a'ya bunu görmek nasip olmadı.

19 Mart 1877 tarihinde Meclis-i Mebusan büyük bir merasimle açıldı. Dar'ül Fünun (üniversite) için yapılan bina ilk Osmanlı parlamentosuna tahsis edildi. Meclisi bizzat Abulhamid Han açtı. Padi ahın nutkunu Mabeyn Ba katibi Küçük Sait Bey okudu. Ahmet Vefik Pa a meclis ba kanlı ına getirildi.Meclisin hükümeti dü ürme yetkisi yoktu. Birinci Me rutiyetin parlamentosunda anadili Türkçe olan milletvekili sayısı yüzde ellinin altındaydı. Rum, Bulgar, Romen, Ermeni, Yahudi, Sırp gibi Gayri Müslim milletvekilleri oldu u gibi Müslüman fakat Türk olmayan ayrılıkçı milletvekilleri de vardı. Rengarenk ırklar,dinler,diller türlü türlü milliyetlerden mürekkep mozaik halinde bir meclis Kanun-i Esasi'nin temin etti i hürriyetleri daha ilk ba ta kendi emelleri için kullanmaya ba lamı lardı.Daha meclisin sekizinci celsesinde stanbul mebuslarından Vasilaki Efendi Nutk-ı Hümayun'a verilecek cevap müzakere edilirken Osmanlı tarihinde yalnız mezheplerle milliyetlerin de il, anasır (milliyet) dillerinde muhafaza edilmi oldu u hakkında bir kayıt konulmasının isteyince Reis Ahmet Vefik Pa a tarafından iddetli bir mukabele görmü tür.

On ikinci celsede Suriye mebuslarından Nevfel Efendi her cemaatin ismi yine baki kalır, Osmanlı ismi cemaat ismini kaldıramaz!' diye haykırmı aynı celsede Erzurum' un Ermeni mebuslarından Hamazasp Efendi: "Kanun-i Esasi' den maksat her kavmin hukukunu muhafazasıdır" derken ba ka bir Ermeni mebusu: "Köylerde herkes Türkçe yazmak bilmez, her ... kendi lisanı üzerine yazsın." diyerek ekalliyet dillerinin Türkçe ile birlikte resmi dil olmasını isteyecek kadar ileri gitmi lardı.

13 UBAT 1878 MECL S- MEBUSAN'IN SÜRES Z OLARAK TAT L

1 yıl, 1 ay, 21 gün süren I. Meclis hükümeti hukuken olmasa da fiilen sona erdi. II. Abdulhamid, irade-i seniye ve bakanlar kurulu (meclisi vükela) kararıyla meclisi tatile sevk etmiş, meclisiyeti ve onun dayandığı 193 Anayasası'nı ilgaya lüzum görmemiş, devletin resmi sal-namelerinin en başında her yıl bu anayasa dercedilmiş ve 1908 II. Meclis hükümeti'nin ilanına dek bir tek yıl ihmal edilmemiş tir.

30 yıl parlamentosuz bir idare tarzı başlangıçta oluyordu. Acaba o devirdeki Türkiye'nin gerçekleri neydi? Bir misal vermek gerekirse; İngiltere'nin yapısı Türkiye'ninkiyle benzerlik arz eder, Osmanlı İmparatorluğu gibi bir çok ülkeyi ve milleti devletine katmış tir. Meclisi var, ancak Britanya Parlamentosunda Kanadalı, Avustralyalı, Yeni Zelandalı, Güney Afrikalı milletvekili yok. Ya kim var? Sadece İngiltere, Galler, İskoçya ve İrlanda milletvekilleri vardı. Anglo-Saksonlar'la meskun İngiltere konu başlıklarında Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda gibi ülkelerin bir tek milletvekili yoktu. I. Meclis hükümeti'nin Türk parlamentosunda Türk asıllı, daha açık bir ifade ile adları Türkçe olan milletvekili sayısı % 40 civarındaydı.

Meclis-i Mebusan zabıtları okundu başında; Müslüman milletvekillerinin Arap, Arnavut, Kürt, Boşnak, Çerkez, Abazalardan bir kısmı kendi dillerinin resmi dil olmasını isterken, bir kısmı daha ileriye giderek muhtariyet talebinde bulunmuş tir.

Rum, Ermeni, Bulgar, Yahudi, Romen, Makedon, Sırp, Maruni milletvekilleri açıkça ihanet ediyorlardı. Bazı Rum milletvekilleri Girit'i ve Teselya'yı Yunanistan'a bırakılmasını savunurken, Ermeni Patriği Narses, Grandük Nikola'yı, Yeşilköy'deki karargahında ziyaret ederek Doğu Anadolu'da başlangıçsız bir Ermenistan Devleti'nin tekkülü için Rusya'nın yardımını istemiş tir. Osmanlı tebaası olan bu papazın bu açık ihanetinin cezasının idam olması gerekirken, hiç ceza görmemiş, ihanetine devam etmiş tir.

Ermenilerin bu talepleri 13 Temmuz 1878 Berlin Muahedesi'nin 61. maddesinde başlangıçsızlık olmasa da, altı vilayet, yirmi sancakta muhtariyet verilmesi, Rusya'nın baskısıyla konmuş, ancak Abdulhamid bunu hiçbir zaman uygulamamış tir. Şimdi bunları ve daha bilmediğimiz, devletin bekasını ilgilendiren, sebepleri yakînen izleyen padişah Abdulhamid parlamentoyu süresiz kapatmış tir.

1877-1878 (93) HARBİNİN NETİCESİ : AYASTEFANOS VE BERLİN

MUAHEDELER

Sayı ve teçhizat bakımından kat kat üstün Rus kuvvetlerine karşı kahramanca dövüşen ordumuz, batıda Gazi Osman Paşa, doğu cephesinde Gazi Ahmet Muhtar Paşa büyük

kahramanlıklar göstermelerine rağmen yenildi. Bu 93 (Moskof) Harbi, Türkiye tarihinin en büyük felaketlerinden biri oldu. Sanki imparatorluğun sonunun yaklaştığının adeta habercisi gibiydi. Bu savaşın açtığı yaralar çok büyük oldu. Yalnız toprak kaybıyla sınırlı kalmadı. Milyonlarca Müslüman topraklarını terk edip, devletin elinde kalan topraklara Edirne'ye, İstanbul'a, Bursa'ya aktı. Rumeli boğazı aldı, kaybedildi. Bulgaristan'da nüfusun yarısını teşkil eden Türkler azınlık oldu. Bulgarlar ve Ruslar işbirliğinde Türkleri katlettiler. Eski Zorun Katliamı bunların en kanlısıdır, Türkleri kılıçtan geçirdiler. Devlet harpten yeni çıkmıştı, Rus ordusu Yeniköy'de karargah kurmuştu, felaket kapıya dayanmıştı. Sultan Hamid, İngiltere'yi araya koyarak savaşını durdurdu. İngiltere Kraliçesi Victoria, barış için Rus çarına telgraf çekerek salıvermişti. Edirne Mütarekesi'yle 9 ay, 7 gün süren savaş sona eriyordu.

AYASTEFANOS MUAHEDESİ

31 Ocak Edirne Mütarekesi'nden sonra 3 Mart 1878 günü imzalanan Ayastefanos Muahedesi 29 maddedir. İmparatorluğun Rumeli toprakları üç parçaya bölünmekte, bu parçaların arasına Rusya'nın kuklası Bulgaristan sokulmakta, Makedonya'ya Batı Trakya, Kırklareli verilmekte, Dobruca Romanya'ya, Niş Sırbistan'a veriliyor, Karadağ büyütülüyor. Tamamen Türkiye'den ayrılarak müstakil devlet oluyordu. Kars, Ardahan ve Doğubeyazıt sancakları ile Batum Rusya'ya bırakılıyordu. Ruslar Türk donanmasının en yeni 6 harp zırhlısını da savaş tazminatının bir kısmına karşılık istiyordu. Sultan Hamid: "Hayatta olsam um müddetçe bu müahedeyi imzalamam." dedi ve imzalamadı.

Bu Ayastefanos Muahedesi'yle kurulan kukla Bulgaristan yoluyla Rusya'nın Akdeniz yolunun açılması, büyük devletler tarafından tepkiyle karşılandı. Ruslar büyük devletlerle bir çatışmayı göze alamadı ve Ayastefanos şartlarından vazgeçmeye mecbur oldu. Bunda en etkili devlet İngiltere oldu. Karşılığında koparıldığı taviz Kıbrıs adası idi.

4 Haziran 1878'de Kıbrıs'ın idaresini geçici ve şartlı olarak İngiltere'ye bırakan, Saffet Paşa'nın imzaladığı anlaşmayla Kıbrıs, hukuken padişaha ve Türkiye'ye ait olmakla beraber Bab-ı Âli, adanın idaresini İngiltere'ye bırakıyordu. Adanın gelir fazlası her yıl Türkiye'ye gönderilecekti. Buna karşılık İngiltere, Ayastefanos Muahedesi'nin en kötü şartlarını değiştirmek üzere Berlin'de toplanacak konferansta tam destek vaat ediyordu. Rusya, Türk topraklarının herhangi bir kısmını işgal kalkarsa İngiltere, Türkiye'ye bu toprakları Rusya'ya karşılık savunabilecek miktarda askeri yardım yapacaktı. Bu hüküm Kıbrıs, İngiltere idaresinde kaldıkça yürürlükte bulunacaktı. Eğer Rusya işgal ettiği üç Doğusancakını Türkiye'ye herhangi bir tarihte iade ederse bu bölgede Rus tehdidi kalkmış olacağı için İngiltere de Kıbrıs'tan çekilecekti.

BERLİN MUAHEDESİ

13 Temmuz 1878’ de toplanan Berlin Konferansı’na Türkiye ve Rusya’ dan ba ka İngiltere, Almanya, Fransa, Avusturya-Macaristan ve İtalya katıldı. Konferansın sonunda Ayastefanos Muahedesi hükümleri ortadan kaldırıldı.

İngiltere zayıf bir Türkiye’nin karşısında Rusya’nın Ortadoğu’daki İngiliz menfaatlerini tehdit edeceğine, ılımlı sulara inip kendisiyle rekabete başlayacağına inanmı tı.

Kıbrıs meselesinde İngiltere’ yi tatmin eden Bab-ı Âli, Rusya’yı yola getirmek için en fazla İngiltere’ye güveniyordu. Berlin Muahedesi Türkiye için bir yıkımdı ama Ayastefanos’a göre daha iyiydi. 64 maddeden oluşan Berlin Muahedesi’nin önemli maddeleri:

Ayastefanos’ta Bulgaristan’a verilen Makedonya, Türkiye’de kalıyor, Bulgaristan küçülüyor ve Türkiye’ye tabi haraçgüzar bir prenslik ekline sokuluyor.

Rumeli tekrar birleştiriliyor. (Türkiye’nin lehine de i en en mühim madde budur.)

Berlin Muahedesi’nin 61.maddesi Türkiye’nin Doğu Anadolu’daki altı vilayetinde (yirmi sancağında) Ermeniler lehine düzenlemeler öngörüyordu.

Muahede’nin di er bir mühim maddesi Tazminat konusuydu. Türkiye Rusya’ya 802.500.000 altın frank savaş tazminatı ödeyecekti.

Yine bu muahedeye göre Türkiye, kendisine tabi olan Romanya, Sırbistan ve Karadağ prensliklerine tam istiklal tanıyordu.

Kars, Artvin ve Ardahan sancakları ve Batum Rusya’ya bırakılıyordu.

Birkaç a kın devlet adamının, Karadağ’ın bir kazaya u ramaması için göze aldıkları; Mithat Paşa, Mahmud Celaleddin Paşa, Redif Paşa ve İbrahim Ethem Paşa gibi gafillerin kazanacakları zannıyla imparatorluğuna ortasına attıkları meşhur 93 Harbi’nin neticesi budur.

Eğer Abdülhamid’in aksisi diplomasisi olmasaydı kaybımız daha çok olacaktı ve Ayastefanos Muahedesi aynen uygulanacaktı.

ERMENİ PATİRTİLERİ, AYAKLANMALARI VE ŞYANLARI

Ermenileri Türkiye’ye karşı kırtanların yanında Rusya geliyordu. Ancak Rusya, Ermenileri bize karşı kırtırken, kendi topraklarında olan (bugünkü Ermenistan’da)

Ermenilere göz açtırmıyordu. Rus baskısından Avrupa'ya kaçan Ermeni milliyetçileri, 1886 yılında sviçre'de Hınçak Gizli Cemiyeti'ni kurdular. Bu cemiyet, tehdit yoluyla Osmanlı Ermenilerini kendi emellerine alet etmeye başladı. Türkiye'deki Ermeni zenginlerinden tehditlerle büyük paralar topladılar ve Do u Anadolu'da cemiyetin emirlerine uymak istemeyen yüzlerce Ermeni'yi öldürdüler, Türk ve Kürt köylerini basıp yağmaladılar. Türk ve Kürt köylülerini, köylerini terke mecbur ettiler. Akıl almaz i kencelerle genç-ya lı, kadın-erkek demeden insanları katlettiler. Merkezi Erzincan'da bulunan 4. Ordu Kumandanı Mü ir Ziya Pa a bu isyanı derhal bastırdı. Avrupa'daki Hınçak Cemiyetleri ise derhal propagandaya başladılar, "Türkler Hıristiyanları katlediliyor." çı lıkları ile Avrupa'yı aya a kaldırdılar.

Bu iftira ve yalan kampanyası, Avrupalı aydınlardan büyük destek gördü. Bunlardan mehur tarihçi Albert Vandal, Ermenilere (güya) zulüm edildi i için Sultan Hamid'e "Le Sultan Rouge" adını taktı. Maalesef bizim aydın geçinen siyaset fukarası yazarımız, çizerimiz, politikacımız da, Ermeni, Yahudi ve Rumların önlerinde engel gördükleri, Sultan Hamid'den kurtulmak için bu siyaset kurdu padi ahlı "Kızıl Sultan" ilan etmi ve Sultan Hamid'i yıpratmak için kullandıkları bu slogan, ne yazık ki en çok bizim aydınlarımız tarafından kullanılmı tır. Bu i renç iftira tarih kitaplarımıza, ders kitaplarımıza girmi , buna ilaveten müstebit, curnalcı...vs. gibi birçok isimler ilave edilmi tir.

1890'da Hınçaklardan ayrılan bir kısım Ermeniler Tro ak (Bayrak) isminde bir cemiyet kurmuş lardı. Bu cemiyet daha sonra Tosnakzutyun (Birlik İtihat) ismini almı tır. Sultan Hamid devrinde stanbul, Erzurum, Zeytin, Sasun, Trabzon, Amasya, Merzifon, Tokat, Sivas, Diyarbakır, Van, Mu , Urfa...vs. Ermeni isyanları bu komitenin eseridir.

Büyük siyasi dahi Abdulhamid Han, Erzincan'daki 4. Kumandanı Mü ir Zeki Pa a vasıtasıyla "Hamidiyye Alayları" ismiyle Kürt A iretlerinden süvari birlikleri tekil etti. Bunların subayları, tanınmı Kürt A iretlerinin ileri gelenlerinden seçildi. Bunlara verilen rütbelere yalnız kendi alaylarında geçerliydi.

Ermeni komitacılarının Anadolu'da çıkardıkları en büyük isyan Sason'da oldu. 12.000 Ermeni, 15.000 Türk ve Kürt'ün ya adı ı bu kazada meydana gelen ve birçok insanın hayatına mâl olan bu isyan iddetle bastırıldı. Bu isyanın lideri olan Hamparsun Boyacıyan hayatta kalmayı ba ardı ve on üç yıl sonra ttihatçılar tarafından Harput milletvekili yapıldı.

Bu isyanın hemen ardından Diyarbakır'da ayaklandılar ve bu ayaklanma da bastırıldı. Ermeni Komitacıları bu isyanlarla ba arı kazanamayacaklarını biliyorlardı. Gayeleri Avrupa devletlerinin dikkatini çekmek ve bu devletleri Türkiye'ye kar ı kısırtmaktı. stedikleri oldu da... ngiltere, Fransa ve Rusya 11 Mayıs 1895 tarihli nota ile Berlin Muahedesi'nin 61. derhal yürürlü e konulmasını, Do u Anadolu'daki valilerin de i tirilmesini, atanacak

valilerin büyük devletlerin onayından geçmesini, Kürt alaylarının (Hamidiyye) ilgasını ve Ermenilerden jandarma birlikleri olu turulmasını istediler.

Almanya, Avusturya-Macaristan ve talya'nın üçlü notaya katılmasını önleyen Sultan Hamid, Rusya ve Fransa'yı da ngiltere'den ayırmayı ba ardı. Fransa Dı i leri Bakanı'na 'Muvassa mtiyaz Ni anı' bah ederek, O'nu onure etti. Böylelikle ngiltere yalnız kaldı. Fakat blöfüne devam ederek donanmasını Çanakkale Bo azı'na getirdi. Ancak Sultan Hamid bu blöfü gördü, 11 Mayıs Notası'nı reddetti. Tehditlerinin sökmedi ini gören ngilizler, donanmalarını geri çektiler.

30 EYLÜL 1895 STANBUL AYAKLANMASI

Birinci Ermeni Patırtısı adıyla tarihe geçen isyan ba ladı. Ermeni Patrik'i zmirliyan'ın silahlandırdı ı birkaç yüz Ermeni, Kadırga civarında üç gün üç gece mukavemet ettiler. Ermenilerin maksadı; Bab-ı Âli'ye ula arak hükümeti protesto etmek ve tabi ki Avrupa'yı kı kırtmaktı. Ermeniler Bab-ı Âli'ye ula amadılar. Sultan Hamid bunların üzerine asker sevk etmedi, hatta asker sevk etmeye kalkan Sait Pa a'yı azletti. Ermeni isyancılarını polis, halk ve talebelerle ezdi.

Bu isyanın ardından bir yıl geçmeden, 26 A ustos 1896'da stanbul'daki Osmanlı Bankası Merkez Binasını basarak Avrupa'nın dikkatini çekmek istediler. Patrik zmirliyan'ın planladı ı bu hareket Sultan Hamid'in Hafıye Te kilatı tarafından istihbar edildi. Bankanın etrafında gerekli tertibat alındı. Ermeni isyancıları banka etrafında birkaç bomba patlattılar. Bab-ı Ali'yi bombalarla havaya uçurmak istiyorlardı. Ancak Bab-ı Ali'ye yakla amadılar. Komitacıların ço u ellerinde silah ve bomba oldu u halde öldürüldü. Canını kurtaranlar ise limandaki ngiliz, Fransız ve Rus gemilerine sı ınarak Avrupa'ya kaçtılar.

Olayın fiyasko ile sonuçlandı nı gören Patrik, Ermenileri cesaretlendirmek için Avrupa devletlerinin Çanakkale'yi geçti ini söyleyerek onları kı kırttı.

Bir Ermeni isyancı, Sadrazam Halil Rıfat Pa a'ya tabanca ile ate etti fakat isabet ettiremedi. Ermeni mahallelerinde pencerelerden Türk polisine ve askerine ate açtılar. Sultan Hamid ya anan bu olaylar üzerine askerleri ve polisleri Ermeni mahallerinden çekti. stanbul Limanı'ndaki hamalları ve gönüllü halkı isyancıların üzerine saldı. Hiçbirinde ate li ve kesici silah yoktu. Hepsinin elinde yalnız kalın sopalar bulunuyordu. O gece Türkler ellerine geçirdikleri isyancıları hakladılar. Türklerden de ölenler olmu tu.(Yılmaz Öztuna, Türkiye Tarihi, c.7, s.180-182)

Sultan Hamid, Ermeni Patrik'i zmirliyan'ı azledip Kudüs'e sürgüne gönderdi. Ermenilere umumi af ilan etti. Birkaç Ermeni'yi vali muavini yaptı, birkaçını da mutasarrıf muavini yaptı. Berlin Muahedesi'nin 61. maddesi için Türkiye'yi zorlayan Avrupa devletlerini, siyasi dehası sayesinde, birbirine takarak, vartayı atlattı.

PADI AH'A SU KAST, BOMBA OLAYI

21 Temmuz 1905'te II. yapılan suikast girişimi, Mevritiyet'e takaddüm eden senelerdeki en mühim olaylardan birisidir. Bu sırada Padi ah altmış üç yaşına erişmiş ve tahttaki yirmi dokuz yaşındaydı.

“Bomba Hadisesi” adıyla tarihe geçen olay, gerçekte Ermeni Komitacılarının işidir. Fakat hareketin planlanmasında ve tatbikatında, geniş ölçüde beynelmilel anaristlerden faydalanılmıştır. II. Hamid'in mehur hafiyeleri bile, bu olayı vukuundan önce istihbar edememişlerdir. Bu sırada Abdulhamid Han, birkaç yıl önce Yunanistan'ı yenilgiye uğratması dolayısıyla Rum azınlık, D. Anadolu'da bir Ermeni devleti kurmadığı için ise Ermeni azınlık tarafından nefret edilen ve mutlaka düürülmesi icap eden bir devlet başkanı hüviyetindeydi. Yahudiler bile bu azınlıklarla aynı fikirdeydiler çünkü, Dünya Siyonist Teşkilatı, Padi ah'a milyonlarca altın teklif ettiği halde, Filistin'e bir miktar Yahudi'nin göçmesi müsaadesini alamamıştı.

Ermeni komitacılarının bu defa ki planları çok ümüllü idi. Büyük devletlerin müdahalesini celp edeceklerine inanmışlardı. Padi ahı öldürdükten sonra Karaköy Köprüsü'nü, Tunel'i, yabancı banka ve müesseseleri bombalarla tahrip etmeye karar vermişlerdi. Plan Avrupa'da hazırlanmıştı. Ermeni komitacılar bu gibi işlerde Avrupa'da çok başarı gösteren Belçikalı mehur anarist Jorris'le anlaşmışlardı. Jorris, bizzat İstanbul'a geldi ve Sultan Abdulhamid'in Selamlık Törenleri dikkatle takip edildi. Her cuma Padi ah'ın, Yıldız Camii'nden çıktıktan sonra 1 dakika 42 saniyede arabasına bindiği, bu müddetin hiç aamadığı tespit edildi. Viyana'da bu iş için hususi bir araba yaptırıldı. Bu araba parçalar halinde getirilip İstanbul'da monte edildi. 80 kilo patlayıcı ve 20 kilo madeni (parçalayıcı) madde taşıyan çok dakik bir saatli bomba bu arabaya yerleştirildi. Komitacılar dikkat çekmemek için içlerine bir kadını da alarak Avrupalı turist kıyafetinde bu arabaya bindiler ve Selamlık Töreni'ne gittiler. Padi ah, Yıldız Camii'nde arabayı terk edip çekildiler. Arabanın içindeki bomba, II. Abdulhamid, camii ile saltanat arabası arasındaki yolu yürürken patlayacak ve Hükümdar'ı mutlaka öldürecekti.

Mutat dığı birkaç saniyelik gecikme, Tevfik Fikret'in tabiriyle “bir lahza-ı ta'ahhur”, II. Abdulhamid'in hayatını kurtardı. Caminin kapısında eyhülislam Cemaleddin Efendi,

Padi ah'ın yolunu keserek bir ey arz etti. Abdulhamid Han, eyhüislamıyla birkaç cümle konu tu. Sözü bitip caminin merdivenlerinden adım atmaya ba larken bomba patladı. Hassa Alaylarının atları ürktü ü için süvariler birbirine girdi. Bütün nazırlar ve pa alar heyecan içinde kaçmaya ba ladılar. Bir müddet bu manzarayı geriye ve ileriye do ru bir tek adım atmadan seyreden II. Abdulhamid, elini kaldırarak, korkulup tela edilmemesi ve herkesin yerinde kalması için yüksek sesle emir verdi. Birçok mü ahidin hatıralarında ittifakla belirtilen husus; o gün bulundu u yerden kaçmayan tek ki inin Sultan Abdulhamid oldu udur. Arabasına binen ve adeti oldu u üzere arabayı kendisi kullanarak mutat a rlı ıyla halkın, bilhassa Avrupalıların alkı ları arasında Yıldız'a giren II. Abdulhamid, büyükelçiler tarafından da alkı lanmı tır. Ya anan bu olayın ardından hükümdar, programını bozmayarak büyükelçilerle yirmi dakika kadar görü tükten sonra istirahata çekildi.

Bütün devlet ba kanları Abdulhamid'e geçmi olsun telgrafları gönderdiler. Komitacıların bir kısmı yakalandı. Jorris, idama mahkum olduysa da padi ah bu adamı affetti ve kendisiyle anla arak Avrupa'daki komita ve anar i meseleleri üzerinde gizli bilgi vermesi artıyla kendisine 500 altın ihsan etti. Ba katip Tahsin Pa a'ya göre Jorris, Avrupa'dan II. Abdulhamid'e pek de erli raporlar göndermi tir.

Tevfik Fikret'in "Bir Lahza-ı Ta'ahhur" adlı ünlü manzumesi bu vesile ile yazılmı tır ve II. Abdulhamid bu olayda ölmedi i için airin teessürlerini ve hıncını terennüm eder:

"Ey anlı avcı, damını bihüde kurmadın,

Attın, fakat yazık ki, yazıklar ki, vurmadın!"

Do u Anadolu'yu Ermenilere vermedi i için ba ına haller gelen padi aha küfürler eden müverrih diye anılan gençli inde bir ittihatçı subay olan Ahmet Vefik Altına da bir eserinde öyle der;nihayet hakikat tamamıyla ortaya çıkarıldı: Osmanlı milletini Abdulhamid'in zulmünden kurtarmak için, bu kahramanca hareketin, Ermeni vatanda larımız tarafından icra olundu u anla ıldı.

Bomba olayını Amiral Sir Hanry Woods öyle anlatıyor: "Ben padi ahtan uzakta de ildim, tam bu sırada ancak bir adet namludan çıkabilecek bir gürültü duyuldu. Bastı ım zemin, beni adeta havaya kaldırmak ister gibi titredi. Padi ahın so ukkanlılı ına hayran kaldım. Her taraf kan deryası olmu tu. Sanki avlu top ate iyle silinip süpürülmü , bir muharebe meydanına benziyordu. Az sonra padi ahın ayakta ve sa lam oldu unu herkes fark etti. Asker, sivil, Türk, yabancı herkes, "Padi ahım çok ya a!" evazeleriyle ortalı ı çınlattılar. Abdulhamid bir veya iki dakika yanındaki birkaç yüksek rütbeli subaya bazı emirler verdi. Her zamanki gibi tela sız, faytonuna bindi ve adeti oldu u üzere faytonu yine kendisi sürdü."

TÜRK YUNAN SAVA I (18 Nisan-20 Mayıs 1897)

Berlin Muahedesi'nde Türk yamasından Tesalya sancağı ile Arta kazasını kapatan Yunanistan imdi Yanya vilayeti ve 1878 yılında bazı dahili imtiyazlar tanınmış bulunan Girit vilayetine göz dikmişti. 1896-1897 kışında Yunan çetelerinin hareketi iddetlendi. Muntazam Yunan birliklerinin Türk sınırına tecavüz ettikleri bile görüldü. Bab-ı Âli, büyük devletlerin Türkiye aleyhine müdahalesinden korkuyordu. Ancak Sultan Hamid'in Yıldız'a topladığı fevkalade bir meclis elli altı saat devam eden müzakerelerden sonra savaş kararı aldı. Abdulhamid kararı tasdik etti. Türkiye'deki bütün Yunan tebaaları iki hafta içinde Türk topraklarından çıkarıldı. Yunan malları bloke edildi. Yunanistan 4 Aralık 1896'da tam seferberlik ilan etmişti. Bab-ı Âli 15 Şubat 1897'de tam seferberliğin 4/1 ölçüsünde seferberlik ilan etti. Müdür Ethem Paşaba kumandanlığına tayin edildi. Türk ordusu bir ay süren bu savaşta Yunan ordusunu perihan ederek, Atina kapılarına dayandı. Fakat yine büyük devletler araya girip savaş durdular. Bab-ı Âli, savaş tazminatı ve Tesalya'nın Türkiye'ye iadesi karılığında savaş durdurmaya hazır olduğunu bildirdi. 19 Mayıs'ta müzakere imzalandı. Sulh konferansı İstanbul'da 3 Haziranda açıldı. Ancak yine masada kaybettik. Tesalya'nın Türkler tarafından boşaltılması ve Yunanistan'a iadesi Türkiye tarafından istenilen 10 milyon altın savaş tazminatı istenenden vazgeçmesi, Yunan maliyesinin bozulacağı gerekçesiyle 4100 altınla yetinmesi ile sona erdi.

Ayrıca 18 Aralık 1897'de Bab-ı Âli Girit adasının muhtariyetini tanıdı. İngiltere, Fransa, Rusya ve Tesalya savaşla tehdit ederek Türkiye'yi bu işe zorladılar. Almanya, Avusturya, Macaristan tarafsız kaldı. Türkiye'ye bağlı, fakat kendi kendini idare eder bir vilayet haline getirilen adayı Türk ordusu birkaç sahfada terk edecekti. Girit valisi Rumlardan seçilecekti. Girit, 1913'te Yunanistan'a ilhakına kadar geçen 16 yıl içinde Türkler göçe zorlandı, ezildi. Kalanlar da katledildi. Türkiye'nin Yunanistan'ı bir ay içinde tepelediği 1897 Savaşı sonunda son sözü yine büyük devletler söyledi. Kaybeden Türkiye oldu. Çünkü Türkiye, bu Avrupa devletlerine karşı koyacak güçte de ildi, ayrıca Yunanistan Hıristiyan'dı. Avrupa koyu bir Hıristiyanlık taassubuyla Yunanistan'ın yanında yer aldı. Türk ordusu Girit'ten çıktı. Girit gitti... te Girit'i böyle kaybettik.

23 TEMMUZ 1908 - İLME RUT YET

tihat ve Terakki'nin Selanik ve Manastır'da ubeleri açıldı. Merkezi Selanik olan 3.Ordu'nun genç ve küçük rütbeli subaylarının tamamı tihatçı olmuştur. Kolaşısı Mustafa

Kemal de ttihatçıydı. Cemiyetin en faal üyeleri olan Talat Efendi, Kurmay Binba ı Enver Bey ve Yüzba ı Niyazi ölüme meydan okuyacak kadar cesur kimselerdi.

3. Ordu'nun subayları, özellikle gençleri, rejime muhalifti. Bunun sebeplerinin ba ında maa larını her ay muntazaman alamamaları gelmekteydi. Bazen 1-2 ay, hatta 3 aylık gecikmeler oluyordu.

Di er taraftan pa aların lüks ve atafatı, bu genç subaylar üzerinde menfi tesir yapıyordu. ttihat ve Terakki Partisi, iktidar olur olmaz ilk i i ordunun yüksek kademesini tasfiye etmek olmu tur. Mü ir rütbesinde olanları Miralay (Albay) rütbesine indirmi , binlerce subayı emekliye ayırımı ve orduyu gençle tirme adına ordu tamamen tecrübesiz subayların eline bırakmı lardır. Patlayan Balkan Sava larının kaybında bunu tesiri olmu , bunun yanında orduya siyasetin bula ması, ittihatçı-muhalif çeki mesi de Balkan hezimetlerinin en mühim sebeplerinin ba ında gelmi tir.

ttihatçılar Balkan komitacılarından ö rendiklerini tatbik ettiler. Devlet memurlarını tazyik ettiler , kendilerini sıkı tıran subaylara cephe aldılar ve suikastlar tertiplədiler. Mesela Binba ı Enver Bey, tabancasıyla eni tesi Selanik Merkez Kumandanı Kurmay Albay Nazım Bey'i yaraladı. 7 Temmuz 1908'de Manastır'da, I. Ferik (Orgeneral) emsi Pa a, ttihatçı te menlerden Atif Efendi tarafından vurularak öldürüldü. ttihatçı hareketi bastırmak için güvenilen en mühim kumandan bu ekilde yok edildi. O'nun yerine Manastır'a gönderilen Mü ir Osman Fevzi Pa a da, 22 Temmuz gecesi ttihatçıların iki bin ki ilik bir çetesi tarafından da a kaldırıldı. Kendisine hürmette kusur edilmemi ve rütbesine yakı ır ekilde a ırlanmı tir. Ancak bu durum, hükümetin duruma hakim olamayaca ının bir göstergesi olmu tur.

Binba ı Enver Bey, Kola ası Niyazi Efendi, Kurmay Binba ı Hasan Tahsin Bey ve Kola ası Eyyüp Sabri Bey (Ohri Tabur Kumandanı) çoktan da a çıkmı lardı. O zamanki deyi le "Hürriyet Kahramanı" olmu lardı.

Me rutiyet bu artlar altında ilan edildi. II.Me rutiyet milletin eseri de ildi. Zaten 3.Ordu ve bu ordu mensubu ittihatçı subaylar, da a çıkan hürriyet kahramanları Me rutiyet'i istemektedirler. Bulgar ve Sırp htılalcileri ile Me rutiyet u runa dayanı maya girilmi , Arnavut htılalcileri de ittihatçıların yanında yer almı lardır. Sultan Hamid'e telgraf üstüne telgraf çekerek "Me rutiyet'i ilan et yoksa stanbul üzerine yürürüz." diye tehditlerde bulunuyorlardı. Bu tehditler Padi ah'ı kaygılandırıyordu. Milletin birbirini kıymasına izin vermemek için memleket menfaatine olmadı ma inandı ı II.Me rutiyet'i ilan kararı verdi. Mabeyn Katibi zzet Pa a'ya, Me rutiyet'in yeniden ilanı için mazbata yazılmasını irade etti inin hükümete bildirilmesini emreder.

Böylece 23 Temmuz 1908 – II.Me rutiyet'in ilanı toplar atılmasıyla, enliklerle ba lar. Makedonya da larındaki Bulgar, Sırp, Yunan çeteleri ehirlere inerek zafer ç lıkları atarlar. stanbul, Selanik gibi büyük ehirlerde Rum, Ermeni, Yahudi ve Türkler, gruplar halinde hürriyet, uhuvvet, adalet, müsavat ç lıkları atılır. Hapishaneler bo altılır. Sansürden kurtulan gazeteler doludizgin yollarına devam ederler. 31 Temmuz'da ise Hafıye Te kilatı'nın kaldırıldı ı ilan edilir. ttihat ve Terakki, stanbul'daki birliklere ba lılık yemini ettirir. Ermeni çetelerine göz açtırmayan Hamidiyye Alayları la vedilir.

stanbul'da bu heyecan ve amata dolu günler ya anırken, Osmnalı eyaletleri, istiklallerini ilan etmenin, Avusturya ise Bosna ve Hersek'i ilhak etmenin hazırlıklarını yapıyorlardı. Nihayet 5 Ekim 1908'de Avusturya-Macaristan maparatorlu u Berlin Antla ması'na göre yönetimini elinde tuttu u Bosna-Hersek'i ilhak etti ini ilan etti.

Bosna-Hersek'in ilhak edildi i gün, Bulgar Prensi de ba ımsızlı ını ilan etti.

Ertesi gün, 6 Ekim'de, Girit, Osmanlı'dan ayrıldı ını ve Yunanistan'a katıldı ını açıkladı. Bab-ı Âli'nin bu ilhakı kabul etmeyece ini kesin ve sert bir dille açıklaması üzerine büyük devletler araya girerek, “ durun, hallederiz, henüz karar vermedik” demeleriyle Girit Meselesi askıya alındı.

Bab-ı Âli, 26 ubat 1909 stanbul Muahedesi ile Bosna-Hersek'in Avusturya-Macaristan'a ilhakını, 19 Nisan 1909'da ise Bulgaristan'ın istiklalini tanıdı.

MECL S- MEBUSAN'IN AÇILMASI

Meclis, 17 Aralık 1908 günü Sultan II. Abdülhamid tarafından açıldı. Halkın sevgi ve alkı ları arasında, saltanat arabasında yanında yirmi üç ya ındaki Burhaneddin Efendi ve Sadrazam Kamil Pa a ile Meclis binasına geldi. Padi ah'ın açılı nutkunu Mabeyn Ba katibi Cevdet Bey okudu. Sultan Hamid bu nutkunda hülasa olarak öyle diyordu; 31 yıl önce devlet adamlarının gösterdikleri lüzum üzerine meclisi tatil etti ini, gene bazı devlet adamlarının aksine reyde bulunmalarına ra men bu defa Me rutiyeti'i yeniden yürürlü e koydu unu söylerken, çe itli milliyetlerden gelen milletvekillerinin devletin yararına çalı acakları hakkındaki üphesini ima etmeyi unutmuyordu.

Rusya'nın stanbul Büyükelçili i Ba tercümanı, Ermeni asıllı Mandelstam'a göre, 275 milletvekilinin içinde 140 Türk, 60 Arap, 25 Arnavut, 2 Kürt bulunuyordu. Araplardan biri, Arnavutlardan ise birkaçı Hıristiyan, geri kalanlar ise Müslümandı. Hıristiyan milletvekillerinin sayısı ise öyleydi: 23 Rum, 12 Ermeni, 5 Yahudi, 4 Bulgar, 3 Sırp, 1 Ulan (Romen) toplam 48 sandalye. Bu azınlık milletvekilleri (Müslüman olanlar dahil), daha ilk celselerde milli emelleri üzerine konu maya ba lamı lardı. Bu milletvekillerinden birinin

konu masına müdahale edilip uyarılınca, “Ben Osmanlı Bankası kadar Türk’üm” demi tir. te Sultan Hamid’in I.Me rutiyet’i ilgasının ve II.Me rutiyet’i ilan edip Meclis-i Mebusan’ı açarken duydu u kaygının nedeni buydu.

ERMEN LER N ADANA PATIRTISI

ittihatçılar, yıllardan beri Türklerle sava an Bulgar, Sırp, Yunan, Ermeni çetelerinin ço unu affettiler. Yüzlerce Türk’ü öldürmekle övünen çete reisleriyle kol kola foto raf çektiler. Ancak bu tutum da, azınlık çetelerini emellerinden bir adım dahi geri attırmadı. Bilakis Ermeniler fırsat buldular. Sultan Hamid’in yasakladı ı silah ithalinin serbest bırakılması üzerine Ermeni çeteleri en modern silah ve bombalarla donandı. Üstelik Sultan Hamid devrinde Türkiye’ye girmeleri yasak olan Komitacı Rus Ermenileri sürüler halinde içeriye doldular. Maksatları Türkiye’den toprak koparmak olan Ermeni htihal Cemiyetleri, Hnçaklar ve Ta naklar faaliyete geçtiler.

Adana Bölgesi’nin Ermeni Piskoposu Mu eg, büyük devletlerin dikkatini çekmek ve Türkiye’den bir Ermeni Devleti koparabilmek için aylarca hazırlanmı binlerce Ermeni’yi silahlandırmı tı. Piskopos, isyan emrini 31 Mart htihali’nin koptu unun hemen sonrasında, 14 Nisan 1909 günü verdi. Adana Tarsus civarındaki bütün Ermeniler ayaklandı. Türk evlerine saldırarak can, mal ve ırza tecavüz etmeye ba ladılar. 16-19 ve 25 Nisan günlerinde, 4 gün 4 gece, Adana ve çevresi alt üst oldu. Ermeniler be ikteki çocukları bile öldürüyordu. Güvenlik güçleri, asker ve polis, hazırlıksız yakalandı. Ancak Türk Halkı bu isyana kar ı koydu ve Ermenilere unutamayacakları bir ders verdiler. 4 gün süren ayaklanma sonunda 1850 Türk hayatını kaybederken, 17000 de Ermeni ölmü , ihanetin ve isyanın bedelini ödemi lerdir.

Ermeniler durumu,Türklerin barbarlı ı olarak Avrupa basınına aksettirdiler. Ermeniler Avrupa ve Amerika basınında mazlum olarak ilan edildi. Sultan Hamid’ i devirdikleri için Avrupa basınında alkı lanan ittihatçılar tela a kapıldı. Avrupa’ya irin gözükmek için me ru müdafa yapan Türekleri astılar, kestiler. Bu sırada Adana Valisi olan ittihatçıların ileri gelenlerinden Me hur Cemal Pa a idi. O zaman Kurmay Albay olan Cemal Bey, Hatıratında Adana’da 30 Müslümanı, Erzin Kasabası’nda 17 Müslümanı idam ettirdim, diye bilmektedir.

dam edilenler arasında Adana’nın ileri gelen ailelerine mensup olan gençler ve Bahçe kazası müftüsü de vardı.

Bu sırada dahiliye vekili olan Talat Pa a, arkada mının bu tutumunu alkı lamı tı. Ancak 5-6 sene sonra Ermeni’nin ne melanet oldu unu görmü , Tehcir ‘Sürgün’ (yer de i tirme) olayını yapmak zorunda kalmı , netice olarak da Almanya’ da Ermeni kur unlarıyla hayatı son bulmu tur.

ittihatçıların hepsi gözü kara, ölüme meydan okuyan ve vatan sever insanlardı. Ama hepsi de siyaset cahiliydi. Öyle propaganda etkisi altındaydılar ki, Sultan Hamid' in yaptıklarının aksini yapmakla memleketi kurtaracaklarına inanıyorlardı. Bir misal gerekirse Sultan Hamid, erif Hüseyin' in kötü niyetli oldu unu sezmi , stanbul' da ikamete mecbur etmi ve Arap topraklarına girmesini yasaklamı tı. ttihatçılar bu adamı en yüksek makama Mekke erifli i' ne getirdiler. O da, Lawrence'nin tabiriyle Arap ihtilalinin öncüsü oldu. İngiliz altınlarıyla gözü kararan bu hain, Birinci Dünya Sava ı'nda Türk ordusuna silah çekip, onu arkadan vurdu.

31 MART VAKIASI (13 N SAN 1909)

31 Mart denen irtica hareketi 12-13 Nisan 1909 gecesi ittihatçılar stanbul'daki 1. Ordu'ya güvenmedikleri için kendilerine ba lı olan 3. Ordu'dan birlikler getirilerek Ta kı la'ya yerle tirdiler. Gayeleri me rutiyeti korumak idi. te 31 Mart Vakiası denilen ayaklanmayı bu birlikler gerçekle tirdi.

Hareketin en büyük lideri Selanik'teki 3. Ordu'dan getirilen, bu birliklere mensup Hamdi Çavuş tur. Asiler kendilerine subay ve devlet adamlarından bir lider bulamamı lardı.

Kendi subaylarını kı lalarına hapseden bu avcı taburunun askerleri ba larında Hamdi Çavuş , Sultan Ahmet meydanına yürürler. Burada kalabalık büyür. Meydana giden eyhülislam Ziyaeddin Efendi' ye ilettikleri istekleri unlardır:

“ eriat isteriz, Heyet-i Vükela'nın de i mesini isteriz, slam kadınları Beyo lu'na gitmesinler isteriz. Alaylı zabıtlar eski görevlerine verilsin isteriz. ttihatçılar sürülsün isteriz ve padi ahımızın bizi affetmesini isteriz.”

Burada dinsizli i üyu bulmu olan Meclis-i Mebusan Reisi Ahmet Rıza Bey' i öldürüyoruz diye yanlışlıkla Adliye Nazırı Nazım Pa a'yı, Hüseyin Cahit yerine de Suriye mebusu Arslan Bey'i öldürdüler.

Yeni Harbiye Nazırı 1897 Yunan Sava ı'nın muzaffer kumandanı ya lı Mü ir Ethem Pa a asileri teskine çalı tı. Milletvekili ve Senatörler kaçıp saklandılar. Sultan Hamid Yıldız Sarayı'nı muhafaza eden iki tümenle isyanı bastırmak istediye de tümen karde kanı dökmekten çekinip padi ahın iradesini yerine getirmede.

isyanı bastırmak için ittihatçılar, Selanik'te kuvvet toplamaya ve trenlerle stanbul' a sevk etmeye ba ladılar. Bu kuvvetlerin içinde muntazam birlikler azınlıktaydı. Ço unlu u; Sırp, Bulgar, Yunan, Makedon, Arnavut çeteleriyle sözde gönüllüler te kil ediyordu. Hareket ordusunun ba ına Mahmut evket Pa a getirildi. 22 Nisan'da Ye ilköy'e geldi. Burada milletvekilleri ve senatörler, Senato Reisi Küçük Sait Pa a'nın ba kanlı ında toplandı.

ittihatçılar senato ve meclise tamamen hakimdiler. Gerek meclis gerekse Mahmut Evket Pa a yayınladıkları resmi teblihlerle hareket ordusunun, hükümdarı asilerin elinden kurtarmak maksadıyla İstanbul'a gireceğini bildirdiler.

Hareket ordusunun tekkülü İstanbul'da 1. orduda büyük tereddüt uyandırmı tı. Kumandanlar Sultan Hamid'den Hareket Ordusu'nu dağıtmak için izin istediler. Bu derme çatma kuvveti 1. Ordu ile kısa zamanda dağıtacaklarını söyleyip çok ısrar ettiler. Sultan Hamid, yalnız padişah değil aynı zamanda halife olduğunu, otuz küsur senedir asla kan dökmeyi, bu yılın sonunda Müslümanı Müslümana kırdırmayacağını, Cenab-ı Hakk'a mütevekkil olduğunu söyledi ve pa aları huzurundan çıkardı. 1. Ordu Kumandanı Nazım Pa a'ya hareket ordusuna katıyen mukavemet etmemesi için emir verdi. Vehmi malum olan hükümdar, bununla iktifa etmedi, ordu kumandanına ve diğer pa alara bu hususta yemin ettirdi, ve sonra hareketin gelişmesini bekledi.

Sultan II. Abdulhamid Han'ın Hal'i (Tahttan indirilmesi): Küçük Said Pa a Meclis-i Milli'den hal kararını mümkün olduğu kadar çabuk çıkarmak ve ittihatçıların gözüne girmek istiyordu. 25 Nisan'da Mahmut Evket Pa a, örfi idare ilan etmiş, İstanbul'a hakim olmuş, sürüyle insan öldürülmüş, asılmıştı. Balkan çetecileri Yıldız Sarayı'nın emsalsiz zenginliklerini yağmaladılar. Padişahın hal'i için hazırlanan fetvayı fetva emini Hacı Nuri Efendi ittihatçıların ileri sürdükleri hal'i sebeplerinin hiç birinin sahih sayılmayacağını söyleyip kendisine uzatılan fetvayı imzalamadı. Fetva kukla bir yobaza imzalatıldı.

Meclis binasında toplanan 240 milletvekili ile 34 senatörün çoğu tereddüt içindeydi. Sultan Hamid'e tahtan feragat etmesi teklifinin yapılmasını istedilerse de Talat Pa a tehdit ederek hal kararını aldı. Sultan Hamid'in hal fetvasında hal gerekçesi şöyle sıralanıyordu:

31 Mart Vakası'nı çıkarttı önüne sürülmüşü, bu bilahare Talat Pa a tarafından açıklanmış, Sultan Hamid'in ilgisinin olmadığı, hatta bilgisinin de olmadığı beyan edilmiştir. Bugün bilgiler ve belgeler padişahın ilgisi ve bilgisi olmadığını ortaya koymuştur. Başka bir suçlama 'dini kitapları yakırdı' iftirası idi, bu da tamamen yalandı. Bütün İslam aleminin, sultanın ne derece dindar bir halife olduğunu konusunda şüphesi yoktu. Seviliyor ve sayılıyordu. Günümüzde de aynı saygı tüm İslam dünyasında mevcuttur. Başka bir yalan da devlet hazinesinin israf edilmiş olduğu iddiasıdır. Aksine Sultan Hamid tutumluluğuyla bilinen bir hükümdardır. Babasından, amcasından biriken devlet borçlarını ödemiştir. Zalim olduğu da ileri sürülmüştür. Aksine 33 yıllık saltanat döneminde kan dökmemiştir. Bütün zulmü, rejime karşı olanları bol maaşlarla sürgüne göndermek, hafiye kullanmaktan ibarettir.

KARA LEKE

Sultan Hamid'e hal olundu unu tebli e görevlendirilen heyet, tarihimize sürülmü bir kara lekedir. Bu dört ki ilik heyet u ki ilerden kurulmu tu: Selanik milletvekili Yahudi Emanuel Karasa, Senatör Ermeni Aram Draç, Milletvekili Arnavut Esat Toptani Pa a ve Senatör Gürcü Arif Hikmet Pa a. Böyle bir heyeti Türk Hakanı, slam Halifesi'nin hal' ine görevlendirmek hem Türk alemine hem Müslüman alemine hakarettir.

Bu adamlar hakkında kısa bir bilgi sunalım: Yahudi Karasu talya' dan para alan bir casus olup, Libya'nın talyanlar tarafından yutulmasında mu 'um bir rol oynamı , sonradan talya'ya kaçmı bir haindir. Arnavut Esat Toptani Pa a birkaç yıl sonra devlete isyan ederek Arnavut istiklali için silah çekmi ve sayısız Türk'ün kanına girmi bir adamdır. Aram Efendi'nin Ermeni htilal Komiteleri ile yakın ilgisi vardı. Sultan Hamid'den Ermenilerin intikamını almak için heyete sokulmu tu. Gürcü Arif Hikmet Pa a karanlık siyasi hayatı olan bir ki idir. Bu Türk padi ahına, slam Halifesi ve, devletin onuruna indirilmi a ır bir darbedir. Bizzat ihtilalciler kısa bir müddet sonra bu büyük hatayı anlamı lar, oyuna geldiklerini itiraf etmi lerdir.

ABDULHAM D SÜRGÜNDE

Sultan Hamid Çıra an Sarayı'nda oturmak istedi ini Meclis-i Milli' ye bildirdi i halde Hareket Ordusu'nun kumandanı Ba datlı Gürcü yahut Çeçen milliyeti karı ık Mahmut evket Pa a el çabuklu u ederek Sultan Hamid'i hal edildi i gece yarısı Yıldız Sarayı'ndan çıkarıp, yanına hiçbir ey almasına müsaade etmediler. Bütün nakit parasına, tahvillerine, bankalardaki milyonlarca altınına el kondu, Yıldız' da topladı ı sanat hazineleri ya malandı.

38 ki ilik maiyeti ile 27-28 Nisan gece saat birde Sirkeci stasyonu'ndan hareket eden iki vagonluk hususi bir trenle Selanik'e hareket etti. Ertesi gün ak am Selanik'e vardı. kamete mecbur edildi i Alatini Kö kü' nün kapısında 3. Ordu Kumandanı Vekili Hadi Pa a ile Selanik Belediye Reisi smail Hakkı ve Merkez Kaymakamı Tahsin Üzer Beyler tarafından kar ılanan Sultan Hamid'e ittihatçılarının centilmenli iyle tanınmı subaylardan Kurmay Binba ı Fethi Bey (Fethi Okyar) muhafızlık etti. Sıkı bir muhafaza altında Abdulhamid'e gazete bile verilmedi. Sultan Hamid'in burada kaldı ı müddetçe marangozlukla me gul oldu u söylenir.

V. SULTAN MEHMET RE AT

27 Nisan 1909' da Osmanlı tahtına oturan Sultan Mehmet Re at 64 ya ındaydı. Sultan Mehmet Re at'ın a abeyi II. Abdulhamid'in karakteri ile hiçbir ilgisi yoktur. Onun zekasından mahrumdur. Saltanatı boyunca ttihat ve Terakki'nin kanuni ve gayri kanuni bütün

ilerini kabullenmeyi me rutiyet hükümdarlı ı sanmı tır. yi niyet sahibi bu padi ahın döneminde felaketler birbirini kovalamı tır.

TÜRK YE- TALYA-L BYA SAVA I

29 Eylül 1911'de talya, Türkiye' ye harp ilan etmi , 1 Ekim'de Libya sularına giren talyan donanmasının Trablusgarp ehrini bombalamasıyla sava ba lamı tır. talyanlar 3 hafta içinde Akdeniz sahillerine hakim oldular. Türkiye' den yardıma ko an genç subayların içinde Kurmay Binba ı Enver, Kurmay Binba ı Fethi, Kurmay Kola ası Mustafa Kemal vardı. Bunlar Sunisiler deste iyle halkı silahlandırdılar ve talyanlar hayallerinden geçirmedi i bir çete sava ıyla kar ıla tılar. Libya cephesi idaresinde Vali ve Kumandan vekili Ne et Bey'in idaresinde yerli halkın kahramanlı ıyla çökertilemeyince talyan donanması Beyrut'u bombardımana tuttu. 18 Temmuz 1912 gecesi Çanakkale Bo azı'nı zorladıysa da geçemedi. 4 Mayıs 1912'de Cezayir-i Bahr-i Sefid (Akdeniz Adaları yani Rodos, Midilli, Sakız, Limni vs.) vilayetinin merkezi Rodos ehrini i gal etti. 24 Nisan- 20 Mayıs 1912 arasında Rodos ve 12 Ada talyanların eline geçti.

15 Ekim 1912 sviçre'de imzalanan Lozan veya Ouchy (U i) Muahedesi ile 1 yıl, 17 günlük Türk- talyan sava ı bitti. Buna göre Trablusgarp vilayeti ile Bingazi Sanca ı talya'ya bırakıldı. Ancak hutbe padi ah adına okunacak, padi ah ülkeye bir saltanat naibi tayin edecek, bütün kadıları eyhülislam seçip Türkiye' den gönderecek, maa larını talyanlar ödeyecek, vakıfların idarelerine talyanlar hiçbir ekilde karı mayacak, Rodos ve 12 Ada bo altılıp Türkiye'ye iade edilecek, ayrıca talya Libya için her yıl Türkiye'ye 90.000 re at altını vergiyi stanbul'a gönderecek.

I. BALKAN SAVA I'NIN PATLAMASI

talyan Sava ı Balkan devletçikleri için bir fırsat te kil etti; Türkiye'yi payla ma dü üncesi, i tahlarını kabarttı. Fakat aralarında anla amıyorlardı ve Türkiye'den korkuyorlardı. Akıl almaz bir gafletle hükümetin 3 Temmuz 1910' da Kiliseler ve Mektepler Kanunu'nu çıkarması Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karada arasındaki ihtilafları ortadan kaldırdı.

Türk ordusunu ittihatçı ve halaskar subaylar diye ikiye ayrılmı tı. Rusya'nın sözde 'Balkanlar' da sava a müsaade etmem lafına' kanılarak 120 tabur talimli asker terhis edilmi , kısaca bu Balkan devletçiklerine' haydi ne duruyorsunuz gelin vurun' demi tir. Onlar da bu fırsatı kaçırmadılar. 8 Ekim 1912' de Karada Prensl i Türkiye' ye sava açtı, ardından Bulgaristan, Sırbistan ve Yunanistan sava a katıldı.

Tarihimizin yüz karası olan I. ve II. Balkan Savaşları siyaset fukarası yöneticilerin gaflet ve cehaleti, ordunun siyasetin içinde yer alması yenilgilerin başlıca sebepleridir. Birçok illerimiz tüfek atılmadan terk edilmiştir. 1 Kasım 1912’de Selanik Yunanlılara böyle teslim edilmiştir. Bu teslimden sekiz gün önce eski Padişah, ‘Hakan-ı Sabık’ diye anılan II. Abdulhamid İstanbul’a nakledilmiştir. Sultan Hamid’i Selanik’ten almaya nazırlarından Vezir Damat Germiyanoğlu Arif Hikmet ve Vezir Damat Çavdarolu Mehmet Arif Pa’lar geldiler. Abdulhamid’in bu Damat pa’alara konuşması dikkat-i ayandır. Dört Balkan devletinin ittifakına fırsat verilmesi, bundan haberdar olunmamasının büyük bir gaflet olduğunu, Kiliseler Kanunu’nun bunların ittifak kurmasında büyük rol oynadığını söyleyen Sultan Hamid, büyük bir teessür içinde: “Allah bu hallere sebep olanları ‘Kahhar’ ismiyle kahretsin! Devleti batırdılar.” diye söylemiştir. İstanbul’a getirilen eski hakan, Beylerbeyi Sarayı’na yerleştirildi.

Savaşın en buhranlı günlerinde Sultan Hamid’in fikrini almak isteyen Talat ve Enver Pa’alar, Şak Pa’ayı Beylerbeyi Sarayı’na göndermişlerdir. O zamanki tabiriyle ‘Hakan-ı Sabık’ın verdiği cevap aynen şöyledir: “Bu vaziyette artık benim verebileceğim hiçbir fikir ve tavsiye edebileceğim hiçbir tedbir kalmamıştır. Çünkü bu zavallı devlet Harb-ı Umumi’ye sürüklendiği gün münkariz olmuştur! Sizi bana gönderenler o çılgınlığı irtikap etmeden evvel göndermeliydiler. Bütün dünya denizlerine hakim olan devletlere karşı Almanya ve Avusturya gibi kara hudutları içinde mahpus yaşıyan iki devletle beraber ateşe atılmak tarihin kaydettiği en büyük hamakattır.” (Smail Hamid Danişmend’in Şak Pa’adan bizzat dinlediği ekliyle; Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c.4, s. 438)

II. Mevcutiyet öncesi taburuyla da çıkan üç kişiden Enver, Niyazi ve Kolaşısı Ohri Tabur Kumandanı Eyüb Sabri Bey, 1980’li yıllarda Tercüman gazetesinde yayınlanan hatıratında aynen şöyle diyor: “Abdulhamid’i tahtan indirdik, onun yaptıkları her şeyi kötü kabul ediyorduk, böyle artlanmıştık ki jurnalcilik kaldırıyoruz diye devleti istihbaratsız bıraktık. Hamidiyye Alaylarını la vettik. Doğu Anadolu’yu savunmasız bıraktık, devletin kısa zamanda da ilmasına sebep olduk. Abdulhamid tahtta kalsaydı kendi metotlarıyla işi alır götürürdü’. Evet söyleyen zat ihtilalin öncülerinden Kolaşısı Eyüb Sabri Bey’dir. Bu zat T.B.M.M. 1. Dönem Eskişehir, 5., 6., 7. dönem Çorum, 8. Dönem Erzurum milletvekili olarak görev yapmış, T.B.M.M. üyeleri albümündeki, tanıtımı Manastır, 1867 Tbk. Ohri olarak kayıtlıdır. 16.08.1950’de vefat etmiştir.

Ancak ok yaydan çıkmış, Abdulhamid tahttan indirildiği tarihten yani Selanik’e sürgün edildiğinden İstanbul’a dönüşüne kadar geçen 3,5 yıl içinde imparatorluk, Bulgaristan ve Doğu Rumeli’ni Bosna-Hersek ve Yenipazar’ı, Libya’yı, Girit’i, Oniki Ada’yı, Ege Asya

Adalarını, Makedonya'yı, Arnavutluk'u, Epir'i, Trakya'yı kaybetmişti. Ve bunlar yetmiyormu gibi siyaset cahillerinin gaflet ve delaleti Türkiye'yi yeni bir ate çemberi I. Dünya Savaşı'na soktu. Onlarca cephede oluk oluk Türk kanı aktı. Çanakkale'de, Kafkasya'da, Galıçya'da (Polonya), Makedonya'da, Dobruca'da, Yemen'de, Hicaz'da, Libya'da, Sina'da, Filistin'de, Irak'ta, İran'da savaştık. Çanakkale'de destan yazdık, dünyanın en güçlü donanmalarına geçit vermedik. Çanakkale geçilmez dedik, Akif'in, 'Kimi Hindu kimi yamyam, kimi bilmem ne bela' dediği bu müstevli kuvvetleri Çanakkale'ye gömdük, ancak faturası ağır oldu. 1912-1922'ye kadar devam eden savaşlarda yüz binlerce Türk öldü, en iyi yetimimiz Doğu ve Batı kültürünü nefsinde birleştiren bir genç nesil yok oldu. Bilhassa Çanakkale, bir yedek subay savaş halinde on binlerce Türk aydınını yok etti. Hicaz'da, Yemen'de, Filistin'de, Irak'ta arkadan vurulduk.

ERF HÜSEYİN-ARAP SİYANİ

Sultan Hamid tarafından kötü niyeti sezilmi ve İstanbul'da zorunlu ikamete tabi tutulan, Arap topraklarına girmesi yasak olan Eref Hüseyin, Sultan Hamid'i tahttan indiren tthatçılar tarafından serbest bırakılmakla kalmamı ve büyük bir makam olan Mekke Erefli'sine getirilmiştir. İşte bu hain 27 Haziran 1916'da Osmanlı'ya isyan ettiğini resmen açıklamıştır. İşte Sultan Hamid'le tthatçılar farkı...

1922'de İngiltere Lordlar Kamarası'nda açıklandığine göre; senelik 400.000 altın vermek suretiyle İngiltere Eref Hüseyin'le anlaşır, Osmanlı'yı vurmaya üzere 1915'te bir anlaşma yaparak Hicaz'ı himayesi altına almayı iç ve dış müdahalelere karşı korumayı taahhüt eder. Bu vesika Mekke'de yayınlanan El-Kıble gazetesinde yayınlanmıştır. (Nevzat Kösoğlu, Türk Dünya Tarihi Üzerine Düğünceler, s. 722-723)

1-2 Haziran 1916 gecesi Eref Hüseyin'in adamları Mekke-Medine irtibatını kestiler. Medine karakolunu bastılar. Medine müdafi Fahrettin Paşası asileri püskürttü. Fahrettin Paşası Medine'yi savunmak için yardım çağrılarını müspet cevap alamıyordu. İstanbul'un yardım edecek gücü yoktu. Paşası, ileride bir yama tehlikesine karşı Medine'de Hz. Peygamber'in mezarında bulunan mukaddes emanetleri İstanbul'a nakletmeyi teklif etti. Sorumluluk kendisine ait olmak üzere teklif kabul edildi. 90 parçadan oluşan mukaddes emanetleri 2.000 askerin korumasında İstanbul'a nakletti. Bugün Topkapı Sarayı'nda mukaddes emanetler dairesinde muhafaza altında olan bu kutsal değerler Fahrettin Paşası'nın hizmetiyle Türkiye'dedir.

Medine Kalesi, isyancılar tarafından kuşatıldı. Hatta kuşatmadan önce kaleyi tahliye etmesini teklif eden İstanbul hükümetine: "Medine Kalesi'nden Türk bayrağını ben kendi

elimle indirmem, e er mutlaka tahliye edecekseniz buraya ba ka bir kumandan gönderin.” cevabını verdi. Fahrettin Pa a: “Takdir-i ilahi, rıza-yı peygamberi ve irade-i padi ah eref-müteallik oluncaya kadar Medine müdafaası devam edecektir.” diyordu. İngilizlerle Araplara teslim olmaksızın Hz. Peygamber’in merkadini havaya uçurarak kendisini feda edeceğine dair yemin ediyordu.

Fahrettin Pa a ve askerleri bir taraftan dü manla sava ırken, bir taraftan da açlıkla mücadele ediyorlardı. Bu arada Kanal harekatı felaketle bitmiş, Filistin elden çıkmış, Osmanlı Devleti mağup olmuş ve Mondros Mütarekesi’ni imzalamıştı. Mütareke’nin 16. maddesine göre teslim olması gereken Fahrettin Pa a teslim olmadı. Ayrıca Bab-ı Âli’nin Mondros Mütarekesi’ni tebli etmek üzere gönderdiği yüzba ıyı hapsederek İstanbul’u cevapsız bıraktı.

Bir taraftan İngilizler, di er taraftan Medine’yi kuşatan erif Hüseyin baskısıyla padi ahın imzasını taşıyan teslim emrini Adliye Nazırı Haydar Malla ile Medine’ye gönderdi. Fahrettin Pa a bu emri de dinlemedi. Ancak subaylarının ısrarı üzerine, hatta kumandan vekili Necip Bey ve birkaç subayın tabancasını alarak bulunduğu yerden çıkıp Ha imi Karargahı’nda hazırlanan çadıra götürdü. erif Abdullah’ın kuvvetleri 13 Ocak 1919’da Medine’ye girdi.

Bu kahraman Türk pa ası sava esiri olarak ilk önce Mısır’a, oradan da Malta’ya sürgüne gitti. 1921’de Malta’dan kurtuldu. 24 Eylül 1921’de Ankara’ya geldi, Milli Mücadele’ye katıldı. Kabil sefirliğine tayin edildi. Tümgeneral rütbesiyle emekliliğe ayrıldı. 22 Kasım 1948’de vefat etti.

Türk ordusu Yemen, Irak, Suriye’de ihanetlerle karşılaşmıştı. Suriye’nin elden çıkmasına sebep olan mehur Nablus Meydan Muharebesi’nde Türk ordusu, Fransız destekli İngiliz ordusuyla sava ırken Mekke Emiri Hüseyin’in oğlu Faysal, Hicaz kuvvetleriyle Amman’ı aldıktan sonra Türk ordusunu arkadan vurmuştu. Bu ihanetler sonunda Hicaz, Suriye, Irak ve Filistin’i kaybettik. Kudüs’e giren İngiliz Kumandanı General Allenby: “Bugün Haçlı Seferleri zaferle sona ermiştir” demiştir. Bu İngiliz, Selahaddin Eyyubi’nin kabrini tekmeleyerek: “Kalk Selahaddin! Senden ecdadımın intikamını aldım, istersem seni burada bile yatırmam.” demiştir. General bu eylemi yaparken bu Arap emirleri, eyhleri yanındadır. Tabii ki kafalarında İngiliz altınları, kararmış vicdanlarında Türk’e ihanetin mutluluğunu yaşıyorlardı.

DOĞU CEPHESİ - ERMENİ İHANETİ

Yüzyıllarca milletimizin ekmeğini yiyen, refah ve huzur içinde yaşayan, millet-i sadıka (sadık millet) diye itibar gören Ermeniler, ‘Düvel-i Muazzama’ denilen büyük

devletlerin, ba ta Fransa, Rusya, ngiltere ve di erleri tarafından devletine, Osmanlı'ya kar ı k ı k ı tıldılar. Her fırsatta devlet kurdurma vaadinde bulundular. Tanzimat ve bilakis Islahat Fermanı ile azınlıklara, bilhassa Ermenilere geni haklar tanındı. 1876 Anayasası ve Me rutiyet'in ilanı üzerine Ermeni mekteplerinde milli istiklal, milli ihtilal manzumeleri terennüm edilm i , Ermeni istiklalini te vik eden piyesler sahneye konmu , imparatorlu un felaketi hazırlanm ı tır. 1877-1878 Türk-Rus 93 (Moskof) Sava ı'nda stanbul kapılarına dayanan Rus orduları kumandanı Grandük Nicola'yı karargahında ziyaret eden Ermeni Patri i, Rusya'nın tavassutunu Do u Anadolu'da ve Ermeni Devleti talebini söylemi tır.

Bu felaket harbin sonunda Berlin Muahedesi imzalanm ı tır. Düvel-i Muazzama'nın büyük devletlerinden; ba ta Fransa, Rusya ve ngiltere'nin baskısıyla imzalanan muahedenin 61. maddesine göre; Do u Anadolu'da bugünkü vilayetlerimizden yirmiye yakın ilimizde Ermenilere geni haklar ve yönetim hakkı veriliyordu. Sultan Hamid bu maddeyi tatbik etmedi. Bu büyük devletlerin tüm baskılarını gö üsledi, 'Ölürüm yine de tatbik etmem' dedi, bu büyük devletlerin desteklerine güvenen Ermeniler yer yer ayaklanmalar ba lattı. stanbul patırtıları, Sasun syanı ve Adana Ayaklanması gibi silahlı isyanlara kalk ı tılar. Sultan Hamid bunları derhal bastırdı, ayrıca yeni tedbirler aldı. Kürt a iretlerinden Hamidiyye Alayları adıyla atlı süvari birlikleri olu turdu. Do u ve Güneydo u'da Ermenileri kontrol altına aldı. Abdulhamid'in tahttan indirilmesiyle Hamidiyye Alayları la vedildi. Sultan Hamid, Ermenilerin silah satın alma ve ithal etmesini yasaklam ı tı. ttihatç ıların gafleti sonucunda, bu arada Ermeniler silahlandılar ve fırsat beklemeye ba ladılar. Bekledikleri fırsat I. Dünya Sava ı ile ellerine geçti. Türkiye, Almanya, Avusturya ve Macaristan'ın yanında yer alarak tarihe tilaf Devletleri olarak geçen ba ta Fransa, ngiltere, Rusya, talya, ABD dahil 12 devlete kar ı 7 cepheye sava ırken fırsat kollayan Ermeniler üstün Rus kuvvetlerine kar ı ölüm kalım sava ı veren Türk ordusunu arkadan vurdular. kmal yollarını kestiler, muhabere hatlarını tahrip ettiler. 30-40 bin civarındaki silahlı Ermeni çetesi, cephe gerisindeki masum halk ı, ya lı, kadın, çoluk çocuk demeden akıl almaz i kencelerle toplu katliamlar yaptılar. Bunların te vikçileri, destekçileri olan bu devlet-i muazzama denen Fransa, ngiltere ve Rusya'ya güvenerek yaptılar. Türkiye'de iktidarı elinde tutan ttihat Terakki'nin kahramanlarının, ezelden beri Türk milletinin zaaf ı olan hümanist ve a ır ı merhamet damarları kabardı. Müslüman Türk halkının ta an sabrından bu Ermeni hainlerini kurtarmak için bunları toplu halde imparatorlu un daha sakin olan bölgesine Suriye' ye tehcir ettiler (naklettiler). Belgelere göre Enver Pa a'nın talebiyle 27 Mayıs 1915'te Geçici Tehcir (yer de i tirme) Kanunu çıkarıldı. Tehcirin nasıl yapılaca ını anlatan 15 maddelik genelgede tehcir sırasında dikkat edilmesi gereken bazı maddeler öyledir:

- a) Göç ettirilenler bütün ve taınabilir mallarını birlikte götürebilir.
- b) Göçmenlerin can ve mal güvenliklerinde, yedirilme ve dinlenmelerinin sağlanmasında geçi yollarındaki memurlar görevlidir. Aksaklıklardan rütbe sırasıyla bütün görevliler sorumlu olacaktır.
- c) Göç sonunda göçmenler tarıma elverişli köy veya kent evlerine yerleştirilecektir. Her aileye yeterli toprak verilecektir.
- d) Uygun arazi yoksa devlet malı ve köy çiftliklerinden yararlanılacaktır.
- e) Muhtaç durumda bulunan göçmenlerin masraflarını hükümet karşılayacaktır.
- f) Tarım yapacaklardan veya zanaatkarlardan muhtaç olanlara uygun miktarda araç ve sermaye verilecektir.

Tehcire 1916 yılında fiilen son verildi. Ermeni kabilelerine saldıranları cezalandırmak için kurulan Dahiliye Nezareti'nde dört komisyon, aralarında devlet memurlarının da bulunduğu 1397 kişiyi cezalandırdı. Bunların 130 kişisi idama mahkum oldu ve infaz edildi. Bunların çoğu Düvel-i Muazzama'yı tatmin etmek için yapıldı. Yozgat-Bozazlayan Kaymakamı Kemal Bey bunların en açık ispatıdır. Yozgat ve Bozazlayan, Ermeni Tehciri sırasında suiistimal ve öldürme olaylarında görevlik gösterdiği gerekçesiyle Nemrut Mustafa baba kanlıındaki örfi idare mahkemesinde yargılanarak idama mahkum edildi. Mahkeme heyetini tekil eden kişilerin yarısı azınlıklardan oluşuyordu. 10 Nisan 1917 günü Bayezid Meydanı'nda idam sehпасına çıkan Kemal Bey şöyle diyordu: "Vatandaşlarım! Sizlere yemin ederim ki ben masumum. Son sözüm bugün de budur, yarın da budur. Ecnebi devletlere yaranmak için beni asıyorlar. Eğer adalet buna diyorsa kahrolsun adalet. Asil Türk milletine çocuklarımı emanet ediyorum. Borcum var servetim yok. Üç çocuğumu milletinize runa yetim bırakıyorum. Ya asın millet!"

Dam olayı halkın büyük tepkisiyle karışılmı, İstanbul'da o güne kadar görülmemiş bir kalabalık tarafından tabuteller üzerinde taşınarak defnedildiği yere Kadıköy Kültür Çayırı'ndaki kabristana defnedilmiştir.

Türk milletinin Ermenilere gösterdiği toleransı dünyada hiçbir millet, başka hiçbir millete göstermemiştir. Hiçbir millet, hayat memat savaş yaparken isyan eden, dümana yardım eden, ordusunu arkadan vuran, halkını kadın, çocuk demeden kenceyle katleden hainleri affetmezdi. İmparatorluğun bir bölgesinden daha güvenli bir bölgesi iskan etmez, yukarıda kaydettiğimiz genelgeyi yayınlamazdı. Ermeni'yi kırtıp isyana teşvik eden o 'Düvel-i Muazzama' denilen Haçlı barbarları bizim yerimizde olsalar ne yaparlardı? Hiç üphesiz tamamını yok ederlerdi.

Türkiye 30 Ekim 1918' de galip devletlerle İngiltere, Fransa, İtalya ile imzaladığı Mondros Ateşkes Anlaşması ile acı malumiyeti kabul etmek zorunda bırakıldı. Topraklarımız dört bir taraftan işgal maruz kaldı. Fransızlar, Mersin'den Urfa'ya kadar olan illeri işgal ettiler. Fransızlar bu işgalleri Ermenileri kullanarak gerçekleştirdiler, Ermenilere Çukurova'da Ermeni Devleti kurma vadiyle Türkiye'nin dışındaki Ermenileri buraya toplayarak ve üzerlerine Fransız üniforması giydirerek bir defa daha milletimizin üzerine saldırmışlardır. Fransızlar kumandan subay dışında çok az Fransız askeri kullanmışlardır. Organize ettikleri Fransız üniformalı Ermeniler büyük bir hıncıyla Türk halkına saldırdılar. Silahlı Ermenilerin çoğunlukta buldukları, silah ve cephane deposu olan Haçın (Saimbeyli)de yüzyıllarca beraber yaşadıkları komşularını nasıl katlettiklerini Ermeni canilerinin şehit ettiği Melek Hanım'ın bohçasından çıkan Ermenilerin yapmış oldukları mezalimi anlatan kendi yazdığı şiirle başta birkaç kıtayı başlı başına nakletmeden geçemedim. Şiir Melek Hanım'ın Ağıtı:

*Amir, memur demeyerek,
Hep bir ipe bağıladılar.
Bekir oğlu Dede Ağa'yı
Demir ile dağıladılar.*

*Sekiz gavur bir gelince
Osman ırmığına ırttılar.
Baban çete başı diye,
Hacı Ahmet' i pişirdiler.*

*Meydana kazanı kurdular.
Bebekleri kaynattılar.
Gün görmedik hanımları
Süngü ile oynattılar.*

*Kapı kapı geziyorlar,
fadeyi yazıyorlar,
Düman başına vermesin,
O lak gibi yüzüyorlar.*

*Kele, dudu kele dudu,
Kanlı gömlek yu diyorlar.
Bebekleri kaynatmışlar,*

Kuzu eti ye diyorlar.

*Ba katibi öldürdüler,
De nek ile döve döve.
Genco Çavuş u yüzüyorlar,
Özne gibi öve öve.*

*Örfili idin Genco Çavuş ,
Gavurlara eyle zavur.
Bebe imi öldürüyorlar,
Çamsarolu Koca Gavur.*

*Zabıt Katibi Mehmed'i,
Topuz ile dövüyorlar.
Enfiyeci Hüseyin'i,
Teller ile bo uyuyorlar.*

*Haçın oldu kanlı kuyu,
Uyu Osmanım uyu.
Hücum etti alamadı,
Yıkılasın Sultan Suyu.*

*Haçer bıçak asıcılar,
Gayri bizi kesiciler.
Ayan olsun Ya ar Bey'im,
Urumlu'yu basıcılar.*

Melek Hanım'ın ya adı ı olayı a ita döktü ü bu satırlar; Ermeni vah etini ve onun te vikçisi, destekçisi Fransa'nın barbar Haçlı zihniyetini anlatmaya yeter de artar diyorum.

İstanbul'u i gal eden İngilizler 144 Türk aydınını Malta'ya sürdü. 55 ki iyi tehcir suçlusu olarak yargıladılar, fakat delil bulunamadı ı için 23 Ekim 1921'de serbest bırakıldılar.

Çukurova, Maraş, Antep ve Urfa bölgesinde yenilen Fransızlar, müttefikleri Ermenileri de gemilere doldurup Fransa'ya götürdüler. Bugün Türkiye aleyhinde kampanya yürüten Ermeni örgütleri ise Fransızların Türkiye'den götürdükleri Ermenilerin çocukları, torunlarıdır.

Bu Ermeni isyanlarında, mukaletelerde veya tehcir hadiselerinde ölen Ermeni sayısı bizim kayıplarımızdan azdır. O tarihlerde Türkiye'de yaşayan Ermeni nüfusu bütün devletlerin hesaplarına göre ufak farklarla birbirine yakındır. Türkiye'de Ermeni nüfusu o tarihlerde 1,5 milyon civarındadır. Bu isimde olan Talat Paşa'nın not defteri Murat Bardakçı tarafından yayınladı. 4 Nisan 2005 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde yayınlanan Talat Paşa'nın Kara Kaplı defterinden rakamlar: Türkiye'deki Ermeni nüfusu 1 milyon 256 bin 403 kişidir. Tehcire tabi tutulanların sayısı il il, sancak sancak kaydedilmemiş ve tamamı 924.158 kişidir. Bunların 500 binden fazlası gidecekleri yerlere sağ salım ulaştırılmıştır. 300-400 bin arasında zayıyat vardır. Bunlar da hastalık ve bunun gibi nedenler dolayısıyla ölmüştür.

Tehcir olayı tarihte yalnız bizim yaptığımız bir olay değildir. II.Dünya Savaşı sırasında Amerika, Japon asıllı Amerikan vatandaşlarını hiçbir eylemleri yokken, her ihtimale karşı, tedbir olarak Pasifik'ten çıkarıp Missisipi Havzası'na yerleştirilmiştir. Bu elbette ki güvenli bölge tehlikede gören her milletin doğal hakkıdır. Amerikalı tarihçi Mc Carthy, Ankara'da yaptığı konuşmada, Ermeni iddiaları hakkında şöyle diyor: "O dönemde bir savaş vardı ve soykırım söz konusu değildi. Bu savaş içerisinde hükümete baskı yapan insanlar vardı ve hükümet de buna reaksiyon gösterdi. Ermeniler öldüler. Zaman zaman Türkler tarafından öldürüldüler. Ama çok daha fazla Türk insanı öldürüldü. Bu bir savaştır, soykırım değildir. Beni buraya çağıran herkese çok teşekkür ediyorum. Çünkü bu konuyla ilgili konuşmak benim için bir eylemdir." (22.03.2005 tarihli Hürriyet Gazetesi'nden...)

Biz, Türk Milleti olarak hep içeriden vurulduk. Dün dönme ve devirme tayfası ve yüzlerce yıl insanca muamele yaptığımız azınlıklar tarafından en hassas dönemlerde ihanete uğradık. Bugün de aynı ihanetle karşı karşıyayız. Barbar Haçlı dünyası koro halinde Ermeni yandaşlığı yapmada yarış halindedir. Kanada'dan Amerika'ya, Avrupa'nın kuzeyinden güneyine kadar tamamına yakınında Ermeni iddiaları varsayılarak üzerimize saldırılırken, svitçre, Türk Tarih Kurumu Başkanı Prof. Dr. Yusuf Halaçoğlu'nun belgeleriyle Ermeni iddialarını çürütmesine bozulmuş ve TTK Başkanı'nın tutuklanması için kırmızı bülten çıkarmıştır. Fransa ise, "Ermeni Soykırımı yok" demeyi yasaklamıştır. İmdi, bize demokrasi dersi vermeye kalkan, insan haklarından dem vuran Barbar Avrupa'nın, Orta Çağ'dan kalma Haçlı zihniyeti yeniden hortlamıştır. Onlar hep böyledir. Bugün de böyledirler, yarın da böyle olacaklardır. Ama şu içimizdeki hainlere ne diyelim? Her fırsatta Türkiye'yi Batı'ya jurnalleyen bu entel tayfa, imdi de Ermeni konusunda sahneye çıktı. Evvela Orhan Pamuk

isminde birini mehur ettiler, ardından konu turdular. Bu ahsın, “Türkler 1 milyon Ermeni’yi, 30.000 Kürt’ü öldürdüler.” lakırdısı Haçlı dünyasında büyük yankı buldu. Hemen arkası geldi. Fırsat bu fırsat diyen bir sürü entel tayfası ortaya çıktı. Akademisyen apkası altında devletin üniversitelerinde Ermeni Soykırım toplantıları yapılmaya başlandı. Aynı zihniyetin adamları; eski solcu, hatta Dev-Sol militanı, 12 Eylül’de yurtdışına kaçan ve hala yurtdışında yaayan Akçam, Sabancı Üniversitesi Rektörü Prof. Halil Berktaş, Prof. Murat Belge; Bilgi, Boaziçi Üniversitesi’nde görevli olan birtakım öğretim üyeleri ve bunların dışında birtakım yazar-çizer takımı..vs.

Emin Çölaan Hürriyet Gazetesi’ndeki makalesinde:

“Türkiye’de her zaman mevcut bir entel takımı var. Bu Türklerin(!) iddiası farklı: ‘Soykırım oldu.’ Enteller fırsat buldukça Ermenistan ziyareti yapıyorlar. Orada Ermenistan hükümeti tarafından güzelce aırılıyorlar. Bazıları yurtdışında yaıyor, bazıları ise Sabancı, Bilgi, Boaziçi gibi üniversitelerimizde öğretiliyor. Bazılarının belli çevrelerden maaşbaşılandıkları iddia ediliyor. Doğru veya yanlış olduunu bilemeyiz.

te bu “entel takımı” İstanbul’da devletin Boaziçi Üniversitesi’nde Ermeni Soykırımı Konferansı düzenlediler. ‘Soykırım olmuştur, Ermenileri kestik’ tezini ileycekler ve bunu bütün dünyaya duyuracaklardı.

Ancak korkuyorlardı. Aile meclisine sadece kendileri gibi düünenleri çaırdılar. Konferans kamuya açık deildi. Çaırılmayan mektuplarını internet üzerinden, sadece kendileri gibi düünenlere göndermişlerdi. Kamuoyunda büyük tepki oluştu ve konferans iptal edildi. Böylece birilerinin bizi içimizden vurmasının, Türkiye dümanlarına, Ermenistan’a ve Ermeni iddiasına müthiş bir koz verilmesinin önü kesildi. Bu soykırım tezleri hep önümüzde olacak. Kendimizi nasıl savunacağız? O zaman bütün dünya bize şunu söyleyecekti:

“Bunu sizin bilim adamlarınız, üniversite hocalarınız, gazetecileriniz bile itiraf ediyor. Siz önce kendi içinize bakın.”

O zaman kime ne diyecektik ? Günümüzde ülkeler ille de silahla deil, bu gibi cingözce yöntemlerle içinden ve arkasından vuruluyor.

Entel olmanın da dozunu ve suyunu kaçırdılar. Entel olmayı Türkiye dümanları ile birliğin içinde olmaya taıdılar. “Aman efendim, fikir ve ifade özgürlüğü yok mu? Bu konferans nasıl iptal edilir? ” Türkiye bu duruma durup dururken gelmedi. PKK terörü zirvedeyken aynı kesimler medyada PKK’ya övgü düzmekten utanmazdı. Biz bunları bile yaadık ve hiçbirini unutmadık. Dünyada ve Türkiye’de bizi zor durumda bırakacak ne varsa bizim entel takımı oraya balıklama dalar ! Bu yolla isim ve tanıtım yapmak onlar açısından

i in en kolaydır. Bunlar kimdir, neyin nesidir, kime hizmet ederler, Türkiye sevgileri var mıdır?

Milyonlarca insanımız bu soruların yanıtını bilemiyor. Bir bilen varsa anlatsın hep birlikte ö renelim !” (Emin Çöla an, Hürriyet Gazetesi)

Ba ka bir Hürriyet Gazetesi yazarı Fatih Altaylı 05.06.2005 tarihli yazısında bu Ermeni Konferansı'nı toplama giri imcilerinin ba aktörü olan Prof. Dr. Halil Berktaş ile olan konu masını gerçekten okunmaya ve dü ünmeye de er buluyor ve aynen kitaba aktarıyorum:

“B L M ADAMI OLMAK Ç N BERKTAY G B DÜ ÜNMEK ZORUNDASINIZ.

Sabancı Üniversitesi Ö retim Üyesi Prof. Halil Berktaş bilim adamı ise, Türkiye’de ve dünyadaki binlerce bilim adamına kar ı büyük haksızlık yapıyor demektir.

Halil Berktaş önce Milliyet’e verdi i bir röportajda “Ermeni Soykırımı vardır” dedi. Okudu um tezleri ilginçti. Kendisini, konuyu, aksi iddiadaki bir bilim adamıyla tartı mak üzere Teke Tek’e davet ettim. Ben bu konuyu tartı mam diye reddetti.

Daha sonra Bo aziçi Üniversitesi’nde yine “tek yanlı”, sadece “Soykırım vardır” diyenlerin katılabilece i bir platform olu turdu. Kendisini yine davet ettim, yine reddetti. Resmi tezi savunanlarla de il, benimle tartı masını önerdim. Onu da reddetti. Dün de Vatan Gazetesi’nin ilavesinde, “Iber Ortaylı dâhil 350 bilim adamı bilim dı ı davranıyor” dedi. Bilim dı ı davranıyor dedi i ki iler, “Ermeni Soykırımı yoktur” diyen bilim adamları. Berktaş’a göre onlar bilim dı ı !

Bilim içi olan kimler peki ? “Ermeni Soykırımı vardır” diyenler. Bir ba ka deyi le Halil Berktaş’ın fikirlerini payla ıyorsanız bilim adamısınız, Halil Berktaş’ın fikirlerini payla mıyorsanız bilim adamı de ilsiniz. Ve bu bilim dı ı dü üncenin sahibi olan adam kendini kimin bilim içi, kimin bilim dı ı oldu unu belirleyecek kadar yetkili görüyor. Vah bu adamın e itti i çocuklara, vah bu adamın bilim adamlı ı yaptı ı okullara...”

Fatih Altaylı yazısının sonunu yarım ba lamı . Onu da ben tamamlayayım. Vah bu adamlara üniversite teslim edenlere, vah TÜS AD adına basın toplantısı yaparak bu adamı savunanlara, paranın dı ında kutsal tanımayanlara, vah ki vah olsun...

Adalet Bakanı Cemil Çiçek’in meclis konu masını dinledim. çinden geldi i gibi samimi bir konu maydı; ama yeterli de ildi. stedi i kanunu bir saatte çıkarabilen bir hükümetin Adalet Bakanı, hemen Türk Ceza Kanunu’nun vatana ihanet maddesine bir fıkra ilave yapın olsun bitsin, ama yapamazlar. Acaba AB ne der? AB hemen cevapladı: “Konferansın iptali kabul edilemez.” deyiverdi. Hemen Meclis Ba kanı, ardından Ba bakan, Cemil Çiçek’i tekzip etti. Kamuoyunda büyük infial gören Ermeni Toplantısı’nın ertelenmesinin ertesi günü bu

devlet üniversitesinin Bo aziçi'nin duvarlarına duyurular asıldı. öyle diyordu bu ilancılar: “25 Mayıs'ta okulumuzda yapılması planlanan ‘Osmanlı Ermenileri’ konulu konferans bilindi i hükümetin sert ele tirileri hatta hedef göstermesi sonucu süresiz ertelendi. Ermeni sorununu tartı mak için çırpınan anlayı , herkesin kendi dilinde e itim görmesi fikrine de tahammül edemeyen, bu u urda E itim-Sen'i de kapatmaya kadar giden anlayı tır. Yine bu anlayı , Kürtler ve Ermenilere imha ve inkâr siyasetinde vücut buluyor. Tüm bu olanlara kar ı biz Bo aziçi Üniversitesi ö rencileri olarak konferansın me ru bir tartı ma zemini oldu unu, sonuna kadar savunacak ve tartı maları engellemeye yönelik tüm saldırıların kar ısında olaca ız. Ya asın halkların karde li i, Biji Biratıya, hepimiz Ermeni'yiz hepimiz Kürt'üz !”

E T M –SEN KAPATILAMAZ

Evet, benim üniversitemde, benim fakir halkımın parasıyla kurulmu Türkiye'nin en güzide e itim yuvasında okuma imkânı bulan, hepimiz Kürt'üz, hepimiz Ermeni'yiz diyen bu sütü bozuklara lanet olsun. Bunlar, hocaları ve talebeleriyle, kafalarını pislik içine sokmu deve ku larıdır.. Bunların gözleri vardır, görmez; kulakları vardır, duymaz. Bunlar papa an gibi ö retilen sloganları tekrarlar dururlar. Ey beyler! Kafanızı kaldırın, gözlerinizi açın, u karde Azerbaycan'a bakın. u çadırlarda ya ayan evi barkı, tarlası, bahçesi elinden alınan Ermeni katliamına maruz kalmı Karaba göçmenlerini dinleyin. 26 ubat 1992 tarihinde Azerbaycan'ın Karaba bölgesini i gal eden Ermenilerin yakla ık üç bin ki inin ya adı ı Hacı Kasabası'nda yaptıkları katliamı dinleyip de insanlıktan utanmayan varsa ona hayvan dahi denilemez. 1920'de Haçın'da yaptıkları mezalimi, Melek Hanım'ın yazdı ı a itta dile getirdi i gibi 72 sene sonra Hacı' da tekrarladılar. 103 kadın, 63 çocuk, 70 ihtiyar toplam 613 ki inin ba larını kestiler, gözlerini çıkardılar, derilerini soydular, hamile kadınları delik de ik ettiler.

OKTAY EK 'N N MAKALES NDEN ERMEN GAZETEC

Daud Kheyriyan'ın kitabından sütunlarına aldı ı Hacı Katliamını okuyalım: (Beyrut'ta ya ayan Ermeni gazeteci, For The Sake Of Cross-Haçın Hatırı çin, isimli kitabında anlatıyor, sayfa 62–63)

“Gaflan denen ve ölülerin yakılmasıyla görevli Ermeni grubu, Hacı'nın bir kilometre batısında bir yere 2 Mart günü 100 Azeri ölüsü getirip yı dı. Son kamyonda on ya ında bir kız çocu u gördüm. Ba ndan ve ellerinden yaralıydı, yüzü morarmı tı. So u a, açlı a ve yaralarına ra men hala ya ıyordu. Çok az nefes alabiliyordu. Gözlerini ölüm korkusu sarmı tı. O sırada Tiegranyan isimli bir asker onu tuttu u gibi öteki cesetlerin üstüne fırlattı.

Sonra tüm cesetleri yaktılar. Bana sanki yanmakta olan ölü bedenler arasında bir çığlık gibi geldi. Yapabileceğim bir şey yoktu. Ben u'a'ya döndüm, onlar Haç'ın hatırı için savaşa devam ettiler.”

Ermeni'nin kitabında bu vahşeti aktaran Sayın Oktay Ekici, Türkiye ve Azerbaycan'ın Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nden Hacı'daki Ermeni vahşetini kınanmasını ne zaman isteyecekler, Azerbaycanlılar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ne zaman başvurup da haklarını arayacaklar, diyor. Avrupa'nın bütün kurum ve kuruluşları bunların hepsini biliyor. Hatta bu katliamı, bu korkunç cinayetleri bileyen Ermeni çetelerinin başında bugünkü Ermenistan Cumhurbaşkanı Koçaryan'ın olduğunu da biliyorlar. İşte Haçlı Taassubu, işte BARBARLIK bu...

Bizim akademisyen geçinen Ermeni yardakçıları, bu Ermeni'nin eline fırsat geçerse neler yapabileceğini, neler yaptığını görmek istemiyorlar. Ermeni'nin kını hiç bitmedi. İttihatçıların liderlerini adım adım takip ederek; Talat Paşa'yı 15 Mart 1921 tarihinde Berlin'de, Said Halim Paşa'yı 6 Aralık 1921'de Roma'da, Cemal Paşa'yı 21 Temmuz 1922 tarihinde Tiflis'te kurşunlayıp öldürdüler. Ermeni kurşunlarından kurtulan Enver Paşa 4 Ağustos 1922 tarihinde Tacikistan'da Rus kurşunları ile hayata veda etti. Ermeni tarafı ve taraftarları diyebilir ki, efendim tehcir olayının sorumlusu onlardı, öğ aldılar. Peki, kurdukları Asala Terör Örgütü'nün Avrupa ve Amerika'da Türk diplomatlarına karşı başlattığı cinayetlere ne buyururlar. Eylemlerine 1975'te Paris büyükelçimizin katliyle başlayan, 1986 yılına kadar bu eylemlere devam eden Asala Terör Örgütü, büyükelçi, konsolos, ateşe toplam 34 diplomatımız katlettiler. Bunlar unutuldu, çünkü Hacı Katliamı unutuldu.

Onların derdi başka, Türkiye bir Avrupa Birliği kara sevdasına yakalanmış, fırsat bu fırsat elimizde iken Türklere soykırım yaptık dedirtelim, diyorlar. Akın gözü kördür. Akın her şeyi yapar varsayımıyla ülkemizi içerden dışardan kuşatıyorlar. İçerden Türkiyeli birilerini buluyor, onlara yazdırıyor çizdiriyorlar. Hemen onları yazılı ve görsel basınlarında parlamentolarında ve her alanda aleyhimize kullanıyorlar. Cinayet örgütü Dev Sol'un militanlarından 12 Eylül'de Türkiye'den kaçan Taner Akçam'ın Türk milletine aleyhine yazdığı yazıları kitabına aktaran Tessa Hoffman : “Taner Akçam'a aferin, Türk Kurtuluş Savaşı'nın, ulusal devleti kuran savaşın aslında bir soykırım olduğunu bir Türk olarak ispatlamıştır.” diyor. AB Karma Komisyonu'nun 13.06.2005 günü İstanbul'da yapılan KPK Toplantısında bir milletvekili, Boaziçi Üniversitesi'nde yapılmak istenen Ermeni toplantısının iptal edilmesinin kabul edilemez bir tutum olduğunu söylüyor.

Avrupalı liderler, komisyonlar, milletvekilleri her fırsatta Ermeni konusunu ısıtıp ısıtıp önümüze koyuyorlar. 24.02.2005 tarihli Avrupa Parlamentosu (KPK) toplantısında konu an

Fransız parlamenter Sagen Jacques Touban sözde Ermeni soykırımını gündeme getirerek, Türkiye'nin Sevr Anlaşması'nı kabul etmesini istedi. Ermeni soykırımında Avrupa Parlamentosu'nun karar aldığı belirtilen Touban AB üyesi için Türkiye'nin sözde soykırımı tanınması gerektiğini söyledi. Angela Merkel liderliğindeki Alman Hıristiyan Demokrat Birlikleri Federal Meclis'e sözde Ermeni soykırımı önergesi sundu. Önergede 1,5 milyon Ermeni'nin planlı olarak öldürüldüğü iddia ediliyor. Ayrıca Osmanlı İmparatorluğu'nun savaşta katılmasıyla Osmanlı ordusundaki Ermeni askerler çalınan birliklerinde toplanarak öldürüldüğü deniyor. Önerge, Osmanlı İmparatorluğu'nun hukuksal mirasçısı olan Türklerin reddedici tutumunun AB'nin barış ve affetme düncesiyle çeliştiğini iddia ediyor. Haçlı taassubundan kendini bir türlü kurtaramayan Barbar Avrupalı ölen Ermeni'nin, katledilen Türk'ün asıl katilinin kendileri olduğunu itiraf etmelidir. Osmanlı İmparatorluğu'nun hoş görü kanatları altında asırlarca refah içinde yaşayan, 'millet-i sadıka' olarak isimlendirilen Ermeni halkını, devlet kurma hayaliyle silahlandırıp ayaklandıran, üzerimize salan, bizi arkadan vurduran onlardır. Türk'ün de Ermeni'nin de katili onlardır. Belge mi istiyorlar, ahit mi? 150 yıllık tarih bunun ahididir. Elimizde belgeler, arşivlerimiz açık, alnımız da ak. Binlerce yıllık tarihimizde soykırım diye bir küçüklüğü asla yapmadık. Bizi suçlayanlar da bunun böyle olmadığını biliyorlar; ama yine de koro halinde soykırım arkasına devam ediyorlar. Türkiye bunların karşısına suçlu sizsiniz diye çıkmalıdır. AB sevdalı bir iktidarın böyle bir çıkışı yapabileceğini düşünmek bence hayal, her adımında acaba AB ne der kaygısını taşıyanlar bunu yapamazlar.

Eli kanlı bu batılı Barbarların yaptıkları soykırımları suratlarına çarpmalıyız. Böyle Haçlı mezalimine bakalım.

SOYKIRIM

te batı medeniyeti, i te tek dişi kalmı canavar. te Ermeni'nin başta te vikçisi...

FRANSIZ SOYKIRIMI

Fransızlar, sömürge yapmak için Cezayir'e geldikleri 1830 yılından 1962 yılına kadar olan süreçte Cezayir halkını sosyal, kültürel, dilsel bakımdan ve Cezayir yönetimini de yapısal olarak Fransızla tırmak planı çerçevesinde, Cezayir'de ne kadar Arap, Berber, İslam, Türk kültürü varsa bunları sistemli bir şekilde pasif (zamana yayarak yok etme) ve aktif (orada yok etme) soykırımcı metotlar kullanarak, Fransızlara ait olmayan her türlü kültür ve yapılanmanın yok edilmesini kendilerine ilk hedef olarak seçtiler.

Cezayir’de ya ayan herkesin hayatın her alanında Fransızca konuşması, Fransızca öğrenmesi, Fransızca okuyup eğitim alması esas teşkil ediyordu. Fransızlar Cezayir’de diğer Fransız sömürgelerinde olduğu gibi, ekonomik, kültürel, askeri ve siyasi çıkar elde etmek için zor kullanma yöntemini benimsemişlerdi. Fransız sömürgeciliğinin amacının ne olduğunu bizzat Fransız Sömürge Bakanı Albert Sarraut, 1923 yılında sömürge okulunda (Paris’teki) yaptığı bir konuşmada şöyle tarif ediyordu:

“Gerçeği gizlemeye ne gerek var? Sömürgecilik bir uygarlık hareketi değildir. Çıkarların yönlendirdiği bir zor harekettir.”

CEZAYİR’DE FRANSIZ KATLAMI

Cezayir’de 1830’un Mayıs ayından başlayan ve bağımsızlığa kadar 132 yıl süren Fransız vahşeti 1,5 milyondan fazla Müslümanın ölümüne sebep olmuştur.

1830 yılına kadar Osmanlılar tarafından huzur içinde yönetilen Cezayir, Fransa’nın sömürge yönetimine daha fazla dayanamaz ve direnişe geçmiştir. Bu arada bir mağarada saklanan binlerce Cezayirli, Fransızlar tarafından canlı canlı yakılır. İşte vahşetin ilk başlangıcı.

UÇAKLAR KÖYLERİ YERLEBİLİR EDİYORDU

Havadan yapılan saldırılar belki de tarihin en acımasız katliamıydı. Üzerine yağan bombalar sonucu kadın, erkek, çocuk binlerce Cezayirli yanarak can verdi. Savunmasız insanların üzerine tanklarla saldırıp onları topa tutan Fransızlar bununla yetinmeyip köylere de havadan saldırılar düzenliyordu. Yapılan katliamların ardından toplanan cesetler ise toplu halde fırınlarda yakılıyordu.

Manni Abdullah: “Biz ailelerimizle mağaralarda saklanmıştık. Çünkü Fransız askerleri toplu haldeki halkın arasına dalıyor, rasgele 50–60 kişiyi alıyor ve bunları elleri, kolları bağlı olarak sıraya diziyordu. Sonra da üzerlerine gaz döküp, onları diri diri yakıyorlardı.”

8 Mayıs 1945’te açılan bağımsızlık bayramı en az 45 bin Cezayirlinin ilk direnişine şehit olmasına yol açmıştı. Mavi, beyaz ve kırmızı bayraklı Fransızlar gerçekten acımasızdı. Çocuk, kadın, genç, yaşlı demiyorlardı. Bir kurşun bazen çıkardığı panikle bin kişinin birden ölümüne sebep oluyordu. Sömürgeci Fransız şimdi sopayla bombayla mukabele ediyordu. Yıllarca inim inim inleyen Cezayirlilerin tek silahı ise iman gücüydü. Şehit düşerlerken; “Kahrolsun Fransa!” diye avazı çıktığı kadar haykırırlar, sadece haykırırlar vardı. Fransa gerçekten de asrın yüz karası eylemini sergiliyordu.

Cezayirli aslında Fransa’dan neler çekmemişlerdi ki? Nitekim II. Dünya Savaşı’nda Fransız bayramı adı altında savaşan Cezayirli on binlerce ölü vermişlerdi.

Ba ka bir Cezayirli anlatıyor:

“Çar amba günü kasabaya zırlı birlikler girdi. Halk kaçtı. Fransız subayların ellerinde sözde elebaların, asilerin listesi vardı. Gerçekte ise rasgele adlar bulunuyordu. Halktan gözlerine kestirdiklerini guruplar halinde alıp götürüyorlar, biraz tenhada sorgusuz sualsiz kur una diziyorlardı.

Fransız askerleri köylerde, kasabalarda yangın çıkarıyor, sonra da ya ma hareketine girişiyorlardı.

Cezayirlilerin can ve mal emniyeti artık yok olmu tu. Oysa Cezayirliler ‘Fransız Müslüman’ olmak istemiyorlardı. Aslında bu ne acayip ne alçaltıcı ve ne soysuz bir yakı tırmadır. 8 Mayıs’ta ba layan ilk direni misli görülmemi bir katliama dönü mü tü. ABD, Cezayir Ba konsolosunun yapımı oldu u çalı mayla bu ilde olaylarda 40 bin, Kurtulu Cephesi Partisi’nin tespitine göre ise de en az 45 bin ki inin öldürüldü ü ve 6000 Cezayirlinin toplama kamplarında i kenceye tabi tutuldu u ortaya kesinlikle çıkmı tı.

KÖPRÜ VAH ET

Katliam, genellikle bir yerde toplatılan halkın, toplu yok edilmesi yani soykırım ekinde olmu tu. Fransız vah etinin en büyük örne i ise Chaabet El Akhira’da Kherata Bo azı’nda bulunan bir köprüde be bin Cezayirlinin dereyle atılmasıyla görülür. Aradan uzun zaman geçmesine ra men Hanuz Köprüsü’nün yamaçlarında halen insan kemiklerine, daha do rusu Fransız mirasına rastlanıyordu.

Bu aradaa Kef El Boumba, Le Petit Pont de Mellisimna’da Cezayirliler kur una dizildikten sonra cesetleri ortak bir çukura atılmı tı. Uçaklarla yapılan saldırılar ise tarihin en acımasız katliamı idi, acaba Nazi Almanyası’nda bile uçakla katliam olmu mudur diye Cezayirliler soruyordu.

Havadan atılan bombalar köyleri yerle bir ederken masum kadın, çoluk çocuk ve ya lı binlerce Cezayirli yanarak can veriyordu. Ve Nazi Almanyası’na ta çıkartacak uygulamalar Fransız vah etini zirveye çıkartıyordu. Son katliamdan 15 gün sonra yüzlerce ceset topraktan çıkartılarak Helipolis’te bir fırında yakılıyordu. Soykırımı, Fransa’nın ba ımsızlı ı için sava tıktan sonra cepheden dönen Cezayirli askerlerin katledilmeleri ile devam edildi.

9 Mayıs 1945, günlerden Çar amba saat 11.30’a do ru Setif’ten gelen zırlı araçlar ehrin 3 kilometre ötesinde belirdi. A ır makinelerle çevreyi kasabayı taradılar. Açılan ate sonucunda yüzlerce ki i öldü. Onların arkasından 2 uçak kasabanın çevresini bombaladı. Güne batarken a ır topçu ate i açıldı. 9 Mayıs’ı 10 Mayıs’a ba layan gece boyunca top ate i devam etti. Halk, hayvanlarını alıp da a çıktı, orada bir hafta kaldı. 10 Mayıs günü Dussai

firmasında çalı an yirmi ailenin oturdu u siteyi bombaladılar. Allik Musa, karısı, 17 ya ındaki o lu, 5 ya ındaki o lu ve annesinin sırtındaki bebe i, kaçarlar ken makineli tüfeklerle taranıp öldürüldüler.

Bir gün önce sa lık memuru ve Fransız Müslüman Kültür Cemiyeti Ba kanı Hanouz Si Mohand, Arap tüccar Kara Si Ali zabıt kâtibi Boumelad Si larbi Müba ir Mücahit Belgecam ve Ayad Si EssaEaid kasabaya geldiklerinde kur una dizildiler.

Bu arada çiftlikleri ya maya giden ordu birlikleri Riff'te dört-be ki iyi Taff- facne'de bir düzineye yakın ki iyi kur una dizdi. Bouandas'da kırk be ki iyi köy dı ına çıkararak, kendi mezarlarını kazdırıp vurdular. Tutuklamalar gece gündüz sürüyordu. Devriye gezen Lejyonerler, köyleri ya ma ediyor, kadınlara ailelerinin gözleri önünde tecavüz ediyorlardı.

Babası, karde i, kocası ya toplama kampındadır ya da öldürülmü tür. Gözaltına alınmayan erkeklerse mukavemete katılmı tır. Mutlaka koruyucusu olmadan ya amak, çoluk çocu unu ya atmak zorundadır Cezayirli kadın.

Beruaci,Lodi veya Paul Cazelles kampıdır, ya kocası, ya karde i. Kamplara iki yüz-üç yüz metre mesafedeki eviyle erke iyle arasına Fransız vah eti girmi tır.

Fransız erkekleri tarafından götürülen ve sekiz gün sonra geri gelen kadının defalarca i fal edildi ini anlamak için onu soru ya muruna tutmak gerekmez. Peri an hali, yırtılan elbiseleri ve gözlerinin altındaki morluk hiçbir soruyu gerektirmeyecek kadar açıktır.

Bir tek eyi arzuladı Fransız sömürgecili i: Halkın direni ini kırmak, iradesini yok etmek, umutlarını suya dü ürmek!"

Belida Bölgesi'nde oturan Cezayirli ler

TANKI, TOPU, UÇ A I, MAK NEL TÜFE LE FRANSIZ DEH ET CAN FRANSIZ DOKTORLAR

Tıp bile insanları öldürmek için kullanılıyordu. Hastane koridorlarında yatan Cezayirli ler tekmeleniyordu.

Uyu turucu özelliklere sahip kimyevi bir madde damara zerk ediliyor ve ki i yava yava aklını kaybetmeye ba lıyordu. Bütün dünya ülkelerindeki tıp akademileri, bu yöntemin kullanılmasını kesinlikle suç addediyor. Ancak Fransız doktorları bu "Hakikat serumu"nu kullanmaktan adeta zevk alıyorlardı.

Fransızlar, nasıl ki ufak bir radyoyu Cezayirli lere çok gördülerse, inanılması güç ama a rı giderici ilaçları bile piyasadan kaldırmı lardı. Fransızların denetimi altındaki hastanelerde ve revirlerde insan aklının ve vicdanının alamayaca ı caniyane olaylar ya anıyordu.

Evet, Fransız Ordu Hastanesi'nin, Psikiyatri Bölümü'ne yatırılan Fransız askerleri Cezayirlilerin sunî sara krizlerine sokulduklarına ahit oluyorlardı. Hastanelerde yapılan çe itli eziyetlerin yanı sıra uygulanan bazı deneyler ve usuller, Hipokrat'ı mezardan çıkaracak cistendi. Özellikle “Hakikat Serumı” tüyleri diken diken edebilecek bir uygulama olarak Fransa'nın tıp tarihine de utançla geçecek nitelikteydi. Uyu turucu özelliklere sahip kimyevi bir hülasa damara zerk ediliyordu. Bu da operasyon yava yava yapıldı ı takdirde ki ide kontrolün kaybına, uurun donukla masına yol açıyordu. Bütün dünya ülkelerindeki tıp akademileri bu usulün adli gayeler için kullanılmasını suç sayıyordu.

Belida Bölgesi'nde oturan Cezayirliler, hastane koridorlarına yatırılmı , sava yaralılarının kanlı gö üslerini tekmeleyen Fransız ba hekimi de halen unutmamı lardır.

Antibiyotik, eter, alkol ve tetanos a ılarına daha sava ın ilk yıllarında ambargo konuyordu. laçların ve cerrahi aletlerin satılması yasaklanıyordu.

Cezayirliler Fransa tarafından korkunç bir sona adeta mahkûm edilmi ti.

Aileler kin dolu kalplerin verdi i acı ile nice yaralı mücahidin tetanosun getirdi i korkunç ölümünü seyretmi .

Cezayir ba ımsızlı ının büyük isimlerinden siyahi doktor Frantz Fonon'un “Çakallar her zaman sütle beslenmez, kan ve cinayet lezzeti bu yaratıkların ta içine i lemi tir.” sözü tüm sömürgeci Fransızların sanki portresiydi. Misli görülmemi Fransız mezalimi Fransa'da bile yankılar uyandırıyor. Katliam haberleri ve katliam if aatları sa duyulu bazı Fransızları peri an etmi ti. Nazi Almanyası'nın Paris'e giri inde bir müzedeki tabloları hoyratça ambalajlayıp ya maladı ı için kıyametleri koparan Fransızlar, tetanos a ısını bile Cezayirlilerden esirgeyen yurtta larının bu yüz kızartıcı suçları kar ısında büyük bir utanç duyuyorlardı.

PAR S VAH ET

Paris'te meydana gelen birkaç sabotaj üzerine Cezayirlilerin gece soka a çıkmaları bile yasaklanmı tı. Bu durumu protesto etmek için kadın ve çocuklardan olu an en az kırk bin ki ilik yürüyü koluna polis çekinmeden ate açmı tı. Yüzlerce çocuk ve kadın sokaklarda kanlar içinde yatarken, onları hastaneye götürecek uygar bir Fransız'a bile rastlanmamı tı. Ertesi sabah ölüleri çöp kamyonu toplamı tı. in en dramatik yönü ise, polisin o gece bazı Cezayirlilerin ellerini ba layarak Sen Nehri'ne atmasıydı.

te Fransa, i te Fransa'nın gerçek yüzü...

De Garulle, Cezayir tarihine geçmi en kanlı sava ın kahramanlarındandı. Zalimli iyle ün salmı General Challe'yi be yüz bin ki ilik kuvvetin ba ına yollaması bunun en büyük

deliliydi. 23 Mart'ta garip bir tecelli olarak Fransızlar birbirlerine giriyorlardı. Cezayir'de soka a çıkma yasa ı konuluyor, halk deh et içinde kalıyordu. Gizli ordunun deh eti özellikle ba kent ve Oran dolaylarında kendini gösteriyordu. Relizan Bölgesi'nde yüzlerce mücahit öldürülürken, ba kentte bir kahve makineli tüfekle taranıyordu.

Katliamın en nefret çekici yanı ise Amerikan yapısı uçakların alçaktan uçarak, halkın üzerine makineli tüfeklerle ate açmalarıydı. Bilânço binlerce ölü ve yaralı idi.

Müftüyü Kur una Dizdiler

Bir mücahitten ba ka bir anı: “Per embe ak amı milis gücü olu turan siviller kı laya giderek silahlandılar. Sivil kıyafetleriyle küçük guruplar olu turdular. Bazılarında Fransız bayra ını temsil eden üç renkli kurdeleler vardı. AML lokalinde buldukları listeye göre adam toplamaya ba ladılar. Cuma günü sabahın üçünde aralarında Müftü Ben Saci, Belediye Ba kanı Muavini El-Fazzani de olmak üzere on bir ki i kı lanın do u kapısında kur una dizildi.

Esas taburlar trenle geldi. Lejyonerler kar ıla tıkları ki ileri öldürmeye ve soymaya ba ladı. Henüz ölmemi olan bir kadının bilezi ini çalmak için bile ini kestiler.

15 Mayıs'tan 10 Haziran'a kadar uçaklar tarafından bombalandık daha çok Heliopis, Millesima, Petit, Kellerman Nador ve Gounod gibi köyleri hedef alıyorlardı. Otuza yakın küçük çiftli e saldırdılar.

Milisler ve askerler kısa sürede 447 yurtta ımızı öldürdü. Bunu o zamanlar parti yetkililerine ilettik. Katliam, kentin bir kilometre uza ında 15 Salı günü saat 18'de yapıldı. Guelma ve çevresindeki toplam ehit sayısı on iki bindi.

27 Mayıs Devrimi'nden sonra Alparslan Türke (Ba bakanlık müste arı olarak) Cezayir sava çalarına bir denizaltıyla silah ve para gönderiyor, böylece 27 Mayıs'tan sonra Türkiye, Birle mi Milletler'de Menderes hükümeti ve Fatih Rü tü Zorlu'nun yaptıkları yanlı ı bir ölçüde düzeltmeye çalı ıyordu.

Bumedyen, Bin Bella gibi liderler Alparslan Türke 'le bazı aracılarla ili ki kuruyorlar. Türke birkaç subayı da gizlice Cezayir'e yolluyordu.”

K L SEN N T RAFI

Katolik Kiliseler Birli i bir bildiri yayınlayarak Fransa'nın Cezayir'deki kuvvet ve terör politikasına cephe aldı ını resmen açıklıyordu. Katolik Kiliseler Birli i'nin yayınladı ı bildiri Fransa'da geni yankı uyandırırken, Protestan Kiliseler Konseyi de önemli bir bildiri

yayınlayarak Fransa'yı Cezayir'de terör hareketlerinde bulunmak, insan haklarını çiğnemekle itham ediyordu. Bildiride aynen şöyle deniliyordu:

“Bir millete tarihin en büyük cinayeti i ettirilmemelidir. Fransız milletini bu aibeden kurtarmak lazım, geç kalınmı tır. Bugüne kadar yapılanlar Fransız tarihinin kanlı yüz karası olarak kalacak, bundan sonraki nesiller bu lekeyi temizlemek için çok uğraşacak, fakat tarih sayfalarındaki kanlı lekeleri temizleyemeyerek, kendilerine böyle bir miras bıraktı mız için bizleri lanetle anacaklardır. Cezayir'de terör durdurulmalı, Cezayir halkına dost eli uzatılmalıdır. Fransa'yı ancak böylesine bir hareket kurtarabilir. Yıkılan prestijini biraz olsun iade edebilir Protestan Kiliseler Konseyi Cezayir'de cereyan eden katliamı lanetlerken bu insanlı ın yüz karası vah ete biran önce son verilmesini talep eder.

Buraya kadar gazeteci Keman Akın Bey'in Cezayir'e bizzat giderek bu katliamları ya am insanlarla bire bir konu arak kaleme aldığı Cezayir'de Fransız Vah eti ve Ötesi isimli kitaptan alıntılar yaptım.

Fransızların Cezayir'in bağımsızlık savaşı sırasında sindirme ve teslim alma stratejilerinden biri de 2,5 milyon Cezayirliyi sivil, toplama kampları ekinde kurdukları ve Fransız askeri kontrolündeki belli bir bölgeye tehcir etmek ve tecrit hayatı ya atmak oldu. Üç bin Cezayirli ise izine bir daha rastlanılmamak üzere yok edildi. Bunlar Fransız General Aussaresses'in ve adamlarının i kenceyle katlettikleri ve toplu olarak gömdükleri Cezayirli yurtseverlerdi.

Fransızlar Cezayir ulusal kurtuluş savaşı sırasındaki sistemli soykırım uygulamalarında, halkın yerleşti i co rafi alanları da yok etmeyi kurumsalla tırdılar. Bu uygulamalarda 8000 köyü yok ettiler. Daha sonra da De Gaulle bu konuda Fransa adına tazminat ödedi. Fransızlar tüm bunları yaparken yurt severleri yok etmek için Cezayirli ulusal kurtuluş çu gerillalara ve sivil halka ellerindeki en son model silahlarla saldırıyorlardı. Eldeki verilere göre bu saldırılar sonucu o dönemdeki Cezayirli köylü nüfusun hemen hemen yarısı (bazı rakamlara göre 1,8 milyon) Fransızların sava sırasında özellikle yok etmek ve yakıp yıkmak için kullandıkları Napalm bombalarının (yakıcı bomba, yangın bombası) etkisiyle yok edilen evlerini ve Kıraçla ıp verimsizle en topraklarını terk etmek zorunda kaldı. Eldeki verilere göre Cezayir'in Fransa'dan bağımsızlığı için verdikleri sava sırasında birçok Cezayirli bağımsızlık sava çısı ve sempatizanı Fransızlar tarafından i kencelerde katledildi.1962 yılına gelindi inde, Fransız sömürge askerleri ve FLN gerillaları arasında Cezayir'in her yöresinde süren çalı malarda ölenlerin sayısı bir milyonu buldu.1954 yılından 1962 yılına kadar olan bu süreç Cezayir ulusalcıların Fransızlara verdikleri a ır kayıplar sonucu Fransızların sömürge projesinin sonunu getirdi.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra tekrar esen ulusalcı uyanı rüzgârları sırasındaki mücadelelerin etkileriyle gelişen bağımsızlık isteği, Fas'ta, Tunus'ta, Vietnam'da ve en son 1962'de Cezayir'deki Fransız sömürgeciliğinin yenilgileri, Fransızların Afrika'daki ve uzak doğudaki kültürel ve yapısal soykırımcı sömürgecilik projelerinin çökmesini ve sonunu getirmiştir. (Sefa M. Yürükel, Soykırımlar Tarihi, Batının İnsanlık Suçları)

Sırtlan yüzüne kuzu maskesi takan Fransa, Ermeni yandaşlarında ön safta yer alıyor. Her fırsatta bize saldırıyor. Suç ortakları oldukları Ermeni katliamlarını örtbas edip canı Ermenileri mazlum gösterme, Türkiye'yi köye sıkı tırma peindedir.

Fransa'ya verilecek cevap; Soykırımcı katil, aya kalk! demek olacaktır.

RUS SOYKIRIMI

RUSYA' DA TÜRK SÜRGÜNÜ VE KATLAMI

1-II. Dünya Harbi'nin başlamasına takaddüm eden yıllarda Bolşevikler birtakım temizlik hareketleri yaptılar ve bilhassa bunun en büyüğü 1937'de başlayarak Almanların Rusya taarruzuna kadar sürdürüldü. Harpten önceki bu son temizlik hareketi sırasında fırsattan istifade ederek Türkistan, Kırım, Kafkasya ve Kuzey Türklerine karşı da temizlik bahanesiyle geniş ölçüde musallat oldular.

2- Alman taarruzu başlamaz kızılların Almanların karışına kitleler halinde Türkleri ateş hattına sürdüler, hatta Türk kadınlarından tekil edilen alaylar insafsızca Alman mevzilerine saldırtıldı ve kırdırıldı. Türk soyunu eritmek için, Türkleri kadınlı erkekli cephede ateş hattına sürdüler.

Amerika ve İngiliz yardımıyla zafer kazanan Stalin, savaşta yok edemediği Türkleri ilk önce Kırım Türkleri, Kuzey Kafkasya Türkleri, Çeçen, İngu, Mesket Türkleri, Sibiryaya sürülerek hayvan vagonları içinde kırıldı. Çoğu yok oldu. Sonra Volga (dil) boyundaki Türkler yok edildi. Azerbaycan Türkleri de aynı akıbete uğradı. Orta Asya Türklüğü'nü arazi itibarıyla olduğu gibi tarih, kültür ve dil itibarıyla da muhtelif cumhuriyetlere ayırdılar, parçalayıp mahvetmek istedikleri Türkistan Türklüğüne karşı harekete geçtiler. Türk-İslam halkının varlığını bu defa tamamen yok etmeye karar verdiler. Bütün münevverler din adamları sürülüyor, camiler kapatılıyor, yıkılıyor veya dinsizlik okulları yapılıyor. İbadetler yasaklandı. İcat ettikleri her cumhuriyete Kiril harfleriyle ayrı ayrı alfabeler icat edildi, Kırgız, Kazak, Özbek, Türkmen, Azeri'ye siz ayrı ayrı milletsiniz teması sürekli işlendi. Komünizmin, din afyondur felsefesi, noksansız

uygulanmı , ya lı Türkler gizli gizli de olsa çocuklarına Müslüman oldu unu söylemeye çalı mı tır.

Mesela Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyeti Ba kanı Namık Kemal Zeybek, Kazakistan Cumhuriyeti Nursultan Nazarbayev'le Kültür Bakanı olarak Kazakistan seyahatinde eyh Ahmet Yesevi Türbesi'ni ziyaret ederler. Kemal Zeybek, Yesevi Hazretleri'nin türbesine kar ı büyük tazim gösterir. Bunu dikkatle takip eden Kazakistan Cumhuriyeti, Namık Kemal Zeybek'e dönerek 'Seni çok sevdim' der. öyle devam eder; 'Komünizm zamanında din yasaktı, o zaman babam bana öyle vasiyet etmi ti; o lum Allah'ı unutma Hazrete hürmet göster, baktım sen de Hazrete hürmet gösteriyorsun. Çok memnun oldum.' (Kefensiz Gömülenler)

Adı ükrullah, Özbekistanlı Türk. Rusya'yı, komünizmi, insan kasabı Stalin'i, ya adıkları sürgünleri, kıyımları, zindanları anlatıyor. Hayatını, ya adıklarını kitap haline getirmi , adeta romanla tırmı tır. Bu kitaptan yapaca ım alıntılar Orta Asya Türklü ü'nün yüzyıla yakın u radı ı zulmü, soykırımını sergiliyor:

“Mahallemizde Maman Bey adında bir komiser vardı. Mamal Bey'in çe itli bahanelerle kapımıza yüklenmesinin ardı arkası kesilmezdi. Yok asayî hakkı, yok ev vergisi toplamak bahanesiyle kapımız durmadan a ındırıldı. Vergi ödeme gününü bir gün geciktirmi olsanız evinizi basıp altını üstüne getirirlerdi. Sandık sepetini, balkonunu kilerini didik didik arayıp filan güne kadar ödemezseniz devlet hepsine el koyacak ekinde tehditler savurup giderdi. Mamal Bey yüzünden günlerimiz endi e içinde geçiyordu. O günlerde sandı mızdan birkaç elbise çıkmı olsa hemen kapitalist burjuva damgası yerdiniz. Anamım en büyük endi esi evdeki kitaplardı. Özellikle Kur'an'ı Kerim'i kimsenin aklına gelmeyecek yere saklayabilmek için oradan oraya gezdirir dururdu. Çünkü o dönemler bir mürekkep yalamı olanlar, camiye gidenler bile burjuva ilan edilirdi. Evimizde Ali ir Nevai, Süfi Allahyar gibi ki ilerın eserleri Emir Umerhan'ın Mecmuat-u uvarası'na kadar bazı kitaplar vardı. Mamal Bey bu kitapları bulursa ba ımıza gelmedik kalmaz diye bir gün avlunun bir kenarına çukur kazıp hepsini gömdük. 1960 yılında o çukuru açtık, kitap yerine avuçlar dolusu toprakla mı ka ıt parçaları buldu umuzda gözya larımı tutamadım.

Sadece 1920–1937 yılları arasında de il yakın zamanlarda bile dini inançlarından, kar ı dü üncelerinden dolayı feodalizmin kalıntıları olmakla suçlanıp ayıplanan milyonlarca insanın hapsedilip, kur una dizildi i herkesin bildi i bir ey. tilip kakılan bu insanlar hükümetlerinin politikasından memnunlar mı? Do du u topraklardan uzakla tırılıp, hainlikle suçlanarak Sibiryaya ve Ukrayna'ya sürülen bu zavallılar adaletsizlikten feryat etmezler mi?”

“Yıl 1932, mevsimlerden yaz 6 aylarında bir kız çocuğuydum. Sürgüne mahkum edildik. Teftişten sonra ev bark, mal mülk ne varsa müsadere edildi. Babamı ise bilinmeyen bir yere alıp götürdüler. Aradan 20 gün kadar geçmişti, erkeklerin Ukrayna'ya sürgün edileceğini, kadınların isterlerse kocaları ile beraber gitmeyip çocukları ile kalma hakkı ilan edildi. O an halk arasında bir gürültü koptu, annem ‘Çocuklarımı yetim bırakmam; onlarla birlikte kocamın yanına giderim, ne ceza olursa razıyım’ diyerek yalvardı. Ne var ki aileler birbirlerinden koparılıp ayrıldı.

Bizim neyimizi kapitalistlikle suçladılar anlamı dedik. Az bir parça toprak, bir inek, bir at ve bizimle ya da ayan Ho vakt adlı bir maraba ile ya da karısından başka bir şeyimiz yoktu.

Yola düştüğümüzden önce annem Ho vakt Bey'e: “Bizim evde kalın, belki müsadere edilen mallarımızı size verirler.” dedi. Ho vakt Bey ise: “Ben sizlerden bir kötülük görmedim, bir çapamı alır, siz nereye giderseniz ben de sizinle gelirim.” cevabını verdi. Bu söz üzerine o da hanımı da sürgüne mahkum edildi. Hep beraber yola düştük. Başkent tren istasyonuna geldik. Kırmızı yük vagonlarına yerleştirildik. Her vagona iki veya üç aile bindirildi. Her ailenin ortalama üç, dört çocuğuydu. Vagonun küçük penceresinden başka dünyaya açılan bir yer yoktu. Kapı kapandıktan sonra içeriye iki tane de nöbetçi dikildi. Tren hareket etmişti. O an herkesin yüreği kan ağlamaya başladı. Dökülen göz yaşlarını, koparılan hıçkırıkları teskin etmek mümkün değildi.

Vagonun içi son derece sıcak, içerisi leğim gibi kokuyor, tren sadece büyük istasyonlarda duruyordu, ancak tren durduğunda zaman nöbetçiler nezaretinde sıcak su alarak dışarı çıkmak mümkündü. Tuvalet yoktu, tencere kapaklarına def-i hacet yapıp tren hareket edince tencere kapaklarına yapılan pisliğin pencere veya kapıdan dışarı atıyorlardı. Her gün öğle vakti sosluk balık ve çorba veriliyordu. Çocuklar yemiyor, tiksiniyordu. Bu işkenceler arasında Odessa'ya geldik. Orada bizi bir gemiye bindirdiler. O sıralar trahoma ve kolera hastalıkları yaygındı. Bütün çocuklar trahoma oldu. Gözlerimiz kapanıyor, işi ip kalıyordu.

Bir süre sonra Hersan isimli bir işkenceci geldik. Yüz kadar atlı araba ile köylere dağıtılacaktık. Sürgüne gönderilenler dört gruba ayrılmıştı; Kazaklar, Türkmenler, Özbekler ve Kırgızlar. Her milleti ayrı ayrı köylere yerleştirdiler. Başkent'ten sürgün edilenlere başka olarak babam seçilmişti. Rusçayı iyi konuşuyordu, oldukça kültürlüydü. Bizi Yestryev adlı bir işkenceciye yerleştirdiler.

Yirmi aileydik. Ho vakt Bey ve hanımı da bizimle beraberdi. Bizim gittiğimiz köydeki Ukraynalılar Sibirya'ya sürgün edilmişlerdi. Onların mal ve mülkleri de bizimki gibi

müsadere edilmi ti, evler bombo tu, otlar adam boyu yükselme , hatta evlerin kapısı görünmüyordu.

Yolda hastalanan karde im Abdülaziz burada vefat etti, buraya defnettik. Zavallı karde ime bir avuç vatan topra ı nasip olmadı.

1933 yılı üzerimize kabus gibi çöktü. iddetli bir kıtlık ba göstermi , halk açlıktan ve yokluktan kırılmaya ba lamı tı. Babam bir ahırda i e girmi ti, eme ine kar ılık verilen kepek ile kıt kanaat idare ederek yaza ula tık. Fakat durum Kazaklar ve Türkmenler için çok daha kötüydü, ne halıları vardı ne de gümü ve altınları. Karapazı otunu kaynatıp yemek zorunda kaldılar. Tabi ço u da bu yüzden i ip öldü. Köyün nüfusu iyice azalmı tı, her gün en az on ki i topra a veriliyordu.” 1932–1933 yılları açlıktan sokakta ölenler, 1937’de katledilen milyonlar, i te Barbarlık, i te Soykırım! (Kefensiz Gömülenler, ükrullah, til Yayınları)

NG L Z SOYKIRIMI

ngiliz sömürgecili i, soykırımı ve katliamı Alman ve Fransız soykırımı ile ufak tefek ayrılıklar gösterir. Bizim Anadolu’da bir tabir vardır; kaypak, sinsî, su altından saman çöpü yürüten ki ilere ngiliz siyaseti yapma derler.

ngiliz sömürgeciler, yaptıkları soykırımlarda, insanları fiziki olarak vurarak öldürmelerinin dı nda, Amerika kıtasındaki yerlilerin ba ı ıklık kazanmadı ı çiçek hastalı ı mikrobi ta ıyan battaniyeleri bilerek isteyerek ve sırf öldürmek amacıyla yerlilere verdiler. Yerlilerin yok edilmelerinde, sömürgeciler tarafından bir metot olarak kullanılan ölümcül çiçek hastalı ının bilerek yayılmasının büyük payı vardı.

1607 yılında Rio Grande ve Virginia bölgesini sömürgele tirmek için gelen ngiliz sömürgecilerinin hazırladıkları resmi bir raporda sonuç olarak 1600 yıllarında hastalıklardan ve öldürme olaylarından önce bölgede ya ayan Pawhatan yerli kabilesinin nüfusu 50.000 olarak gösterilirken, ngilizlerin hastalık yayarak yerlileri soykırımı u ratmaları sonucu 1607 yılında Pawhatanlardan 5000 ki inin hayatta kaldı ı belirtiliyordu. Böylelikle Pawhatan yerlileri büyük bir nüfus kaybına u ratılmı ve sömürgecilerin hedeflerine uygun bir ekilde, önce kısmen sonra tamamen yok edilmi lerdir.

Kuzey Amerika kıtasını i gal eden ngiliz sömürgeciler, aynı tür biyolojik soykırım (hastalık yayarak) metodunu yerlilerin bulundu u di er yerle im birimlerinde de uyguladılar. ngilizler bugünkü Kanada’nın ba kenti olan Ottawa’da kendilerine kar ı çıkan Delaware ve Shawnee yerlilerini katletmek için çiçek hastalı ı mikrobi bula tırdıkları battaniyeleri tüccarlar aracılı ıyla yerlilere verdiler. Dönemin yerlileri için ölümcül çiçek hastalı ını yerliler arasına yaydılar. Ba ka bölgelerdeki yerliler de kasten ve sömürgecilerin

hedeflerine uygun bir biçimde İngilizler tarafından soykırıma uğratıldılar. İngilizlerin yaydığı bu hastalık sonucunda(gizli, pasif ve aktif soykırım) Mingo, Delaware, Shawnee ve diğer Ohio Irma kı kenarında yaşayan yerli halklardan 100.000 kişilik yerli nüfus katledildi.

İngilizler 1600 yılından itibaren, her türlü öldürme metodunu tüm i gal bölgelerine yaydılar. 1607 yılında Afrika'dan tehcir edilen insanların satıldığı en ünlü köle pazarı olan Jamestown bölgesini i gal eden İngilizler bölgede yakaladıkları her yerliyi kayıtsız artsız öldürdüler. Bu konuda tarihçi David Estannard öyle diyor: “Yüzlerce yerli hiç yaktan meydana gelen saldırılarda katledildiler. Diğer yüzlercesi ise, çetle entrikalarla zehirlenip öldürüldüler, yerlilerin kanoları(balık avlamak insan ta imak için kullanılan uzun ve sı kayıklar.) param parça edildi. Bütün tarım alanları yakılıp yıkıldı, yerliler ne zaman barı istediye İngilizler sahte anlamalar yaptılar. Ardından da barı zamanında oldu unu sanan yerlilere beklenmedik bir biçimde tekrar tekrar saldırdılar. Sömürgeciler, yerlileri yeryüzünden silmekte kararlıydı. Onun için her türlü öldürme eklini yerlilere reva gördüler. Yerlilerin ekili alanlarını da sırf yerlileri aç bırakarak yok etmek için yaktılar.”

26 Mayıs 1637 yılında İngiliz sömürge askerleri, Mystic Irma kı kenarında yerle en Pequot yerli kabilesinin köyüne saldırdılar. 700 çocuk, kadın ve erke i ku sürüsü gibi katlettiler. Katliamdan kurtulanlar ise kom u kabilelere sındılar. Durumu yerinde izleyen bir görgü tanı ı olayı u ekilde anlatıyor:

“Olayları ba ka bir taraftan izlemek çok korkunçtu. İnsanlar üzerlerine ate dökülerek kızartılırken,yerlere akan oluk gibi kanın olu turdu u buharlar ve yanık et kokusu dayanılmaz haldeydi.”

1666 yılında bölge valisi Berkeley, kuzey bölgelerindeki bütün yerlilerin öldürülmesini, yalnız kadın ve çocukların esir alınıp köle olarak satı a çıkarılmalarını emretti. Bunun üzerine bölgenin Doeg ve Susquehannah kabilelerinin yerli efleri İngilizlerle konu mak istediler. Görü meye geldikleri zaman, İngilizlerin, Fransızların ve spanyolların kullandıkları bir çetle yerlileri yok etme veya öldürme yöntemi olan görü me ‘kabul etme/tuzak’ yolu ile yani hile yoluyla İngilizler tarafından tümü katledildiler.

NG LTERE’N N AVUSTRALYA, TAZMANYA’DAK YERLİ SOYKIRIMI

Yapılan bilimsel ara tırmalara göre, Avustralya yerlilerine uygulanan soykırım ve soykırımcı tehcir, bizzat İngiliz Merkezi Hükümeti tarafından 1824 yılında çıkarılan sava

kanunları çerçevesinde uygulandı. Böylelikle sömürgelerde İngiliz bölge sömürge yönetiminin yaptığı insanlık dışı her uygulamanın yasallaştırılması sağlandı.

120 yıl önce Avustralya'yı ziyaret eden ünlü İngiliz romancısı Anthony Trollope, İngiliz sömürgecilerinin yerlilere yaptıklarını şöyle özetliyordu:

“Biz onların (yerlilerin) topraklarını (vatanlarını) ellerinden aldık. Yiyeceklerini tahrip ettik. Kendi gelenek ve göreneklerine ters düşen yasalarımızı uyguladık. Onları, nefret ettikleri zevklerimize uydurmaya çalıştık. Kendilerini veya mallarını kendi bildikleri şekilde savunmak istedikleri zaman da onları katlettik...Sert savaş yollarıyla efendileri oldu umuzu kabul etmeyi öğrettik.”

Ünlü doğa bilimcisi Charles Darwin tarafından üretilen güçlüğün zayıfı evrim yoluyla yenmesi/yutulması teorisine atıfta bulunan, bu teoriyi pratikte uygulayan ve kıtada 1788'den itibaren hüküm süren sömürgeci İngiliz yönetimi kendilerini üstün ırk olarak görmekteydiler. Sömürgecilikten önce (değişik verilere göre) 24000–40000–60000 ya da 100000 yıldır Avustralya kıtasında totemik bir dine, karmaşık bir sosyal yapıya, aile ve aile ilişkilerine sahip olan Avustralya yerlilerini de siyah, zayıf ve en alt ırki kesim olarak tanımlıyorlardı. Yerlileri hayvani bir ırk olarak görmeleri münasebetiyle, yerlilere karşı her türlü asimilasyon ve yok etme uygulamalarını, yapılması gereken bir görev olarak sayıyorlardı.

Avustralya'yı fiilen işgal eden İngiliz sömürgeciler, dayanaklarını sadece Terra Nullius doktrininden değil aynı zamanda doğa bilimcisi Darwin'in güçlüğün zamanla zayıfı yutulması olarak tanımlanan evrim teorisinden de alıyorlardı.1890 yılında Tazmania Kraliyet Topluluğu ikinci başkanı James Bernard, Avustralya yerlilerine yapılan soykırımın doğal bir gelişme olarak gösteren görüşünü şöyle dile getiriyordu:

“Soykırım prosesleri esnasında kendiliğinden oluşmaktadır.Evrim kanununa uygun olarak gelişmektedir.” Aynı görüşü paylaşan Avustralya Sömürge Parlamentosu'ndan Vincent Lesina ise parlamentoda yaptığı konuşmada:

“Evrim kanunlarının bize gösterdiği gibi beyaz adamın ilerlemesi için bütün siyahlar kesinlikle yok edilmelidir.” diyordu.

Londra'daki İngiliz Hükümeti'nin Avustralya'yı sömürgeleştirmek için uyguladığı soykırım yöntemleri arasında en çok kullanılanı ise bölge sömürge yöntemi tarafından fiili durum oluşturulup, güvenlik gerekçesiyle hayvan avına çıkar gibi yerli insan avına çıkmaktı. Avda yakalanan yerlilerin kelleleri kesilip torbalara konuyordu. Avın başarılı geçtiğinin bir delili olarak kesilen yerli kelleleri herkesin görebileceği bir ortamda, yerli insan avına katılanlar tarafından sömürge yönetimine sergileniyordu. Hatta bazı direnen veya çetiretili kesimlerin kesilmesinde önemli yerli kahraman Lider Pamukway gibilerinin kelleleri

ise Avustralya sömürge valisinin yerlilere karşı yapılan bu kanuni görevini ne kadar yerine getirdi inin kanıtı olarak Londra'ya, merkezi hükümete götürülüyordu. Bu tür olayların açıklamalarına 1883 yılında İngiliz hükümeti yüksek komiseri olan Hamilton Gordon tarafından, Gordon'un ahsı dostu da olan zamanın başbakanı William Gladstone'a yazılan raporlarda da yer veriliyordu.

Avustralya'nın yanında bir ada olan Tazmania bölgesi de nasibini aldı. Tazmania'da 1803–1834 yılları arasında yerlilere karşı sömürge yönetimi tarafından gerçekleştirilen topyekûn saldırılarda birçok yerli kadın ve çocuk süratle katledildi. Bu saldırılar sonucunda adada 4000 olan yerli halkın nüfusu, beyaz adamın Tazmania'yı i galinden 15 yıl sonra 2000 kişiye düürüldü.1824 yılında ise bölge sömürge yönetimi tarafından adaya yerle tirilen yeni beyaz (İngiliz) topluma yerlilerin topraklarını fiilen i gale geçirmeleri için ada yerlilerinin görüldü ü yerde öldürülmesi için izin çıkarıldı.

Tazmania'da 1829 yılında başlayan ve iki aylık bir süreyi kapsayan sömürge yönetiminin soykırım amaçlı tehcir geleneklerinden, ekonomilerinden, kültürlerinden ve sosyal ya antılarından koparılarak Avustralya'nın çe itli bölgelerine ve çok uzak adalara çe itli eziyetlerle ve soykırım amacıyla tehcir edildiler. Yerliler tehcir edildikleri bu toplama kamplarını andıran enterne bölgelerinde, zorunlu olarak ikamete tabi tutuldular. Bu insanlık dı ı duruma karşı çıkan yerlilerden direnenler ise sömürge yönetimi tarafından seri ekilde katledildiler.

Ara tırmacıların verilerine göre yerli kadınlar, rızaları olmaksızın kısırla tırıldılar. Sömürgeciler tarafından Avustralya'da sürekli yapılan ve 1970'lere kadar devam eden bu kısırla tırma, çocuk kaçırma ve zorla ailelerinden koparma yönteminin Avustralya tarafından da 1949 yılında kabul edilen 1948 BM Soykırım Sözleşmesi'nin 2. maddesine tamamen aykırı olması Büyük Britanya mparatorlu u'nun ve ona ba lı Avustralya Hükümeti'nin soykırım i ledi ini açıkça ortaya koymaktadır.

Soykırım ile ilgili tarihi verilere bakarsak ünlü soykırım ara tırmacısı ve tarihçi Ben Kiernan'a göre kıtanın İngilizler tarafından sömürgeleşmesinin başlangıç tarihi olan 1788 yılında kıtada 750000 siyah derili yerli (Aboriginal) ya amaktaydı.1911 yılın gelindi i zaman bu sayı 31000 kişiye dü mü tü. Ço u 1789–1829–1831 yıllarında İngilizlerin yaydı ı çiçek, tifo, dizanteri, tüberküloz, difteri, grip vs. hastalıklardan ve sömürgecilerin yerlilerin un ve yiyecek tayınlara zehir katmasından dolayı kırıldı. Binlercesi ise sömürge güçleri tarafından vurularak öldürüldü. Sömürgeci beyazların yerlileri öldürmeleri o kadar planlı ve sistemli yapıyordu ki çocuklar kaçırılıp zorla bir i te çalı tırılırken, kadınlar tayınlara zehir katılarak, yakılarak veya i kence yapılarak öldürülüyordu (Sefa M. Yürüksel 'Soykırımlar

Tarihi ve Batının İnsanlık Suçları' 2005) Müstemlekeçilerin en sinsisi olan İngilizler müstemleke ülkelerini bir taraftan soykırım yaparken di er taraftan bütün zenginliklerini soyup so ana çevirmi ler. Bu zengin ülkelerin ba ında Hindistan ve Mısır gelir. Ayrıca I. ve II. Dünya Sava larında bu müstemlekelerden topladı ı gençleri zorla asker yapıp çe itli cephelerde bozuk para gibi harcamı lardır. Çanakkale'de Irak'ta bizim üzerimize bu toplama müstemleke askeriyle saldırdılar. Rahmetli Akif'in dedi i gibi : "Kimi yamyam, kimi Hindu, kimi bilmem ne bela..." dedi i nereye gittiklerini kiminle sava tıklarını dahi bilmeyen bu insanları ate hattına üzerime sürdüler. Kırdılar, kırıldılar. Yüz binlerce Mehmetçi in kanına girip ehit ettiler. Onların da yüz binleri öldü. Bu sava larda ölen safkan İngilizlerin sayısı parmakla sayılacak kadar azdır.

Dün Ermeni'yi de üzerimize bu emperyalistler gönderdi, silahlandırdı, te vik etti, isyan ettirdi, arkadan vurdu. Çoluk çocu umuzu, yüz binlerimizi katletti. Ç mukatele oldu. Tehcir olayı ya andı. Bizim kaybımız kadar olmasa da Ermeniler de öldü. Bu iki taraftan ölenlerin, Türk'ün Ermeni'nin sorumlusu, katili İngiltere'nin de içinde bulundu u, Devlet-i Muazzama denilen büyük devletlerdir. İngiltere, Fransa, Rusya en önde gelenlerdir. İmdi yeniden Ermeni yanda lı ı, kı kırtıcılı ı yapan bu Haçlı barbarlarına, katil aya a kalk diyorum!

AMERİKA'NIN SOYKIRIMI

Yetmi iki milletten olu an Amerika Birle ik Devletleri soykırımlar, katliamlar, cinayetler üzerine kurulmu bir devlettir. Kendilerinin yaptıkları filmlerde yerli Amerika halkını, Kızılderilileri nasıl yok ettiklerini iftihar ederek beyaz perdeye aktarmalarıyla sabittir. Daha önemlisi bu soykırım, katliam ve tehcir olaylarının nasıl, ne zaman, ne gerekçelerle, hangi emir ve kanunla yapılmı oldu udur.

1830 yılında ABD Kongresi'nden çıkarılan, yerlilerin tehcir (etnik temizlik, soykırımcı tehcir) yasasıyla 1840 yılında do u bölgelerindeki Cherokee, Chickasaw, Choctaw ve di er tüm yerli kabileleri, ABD Ba kanı'nın da onayıyla, Journey West kodu altında, Mississippi Nehri'nin batı yakasına Oklahoma, Nebraska ve Kansas bölgelerindeki kontrollü alanlara tehcir edilmesi kararı alınarak Do u ABD bölgelerine daha fazla Avrupalı beyaz sömürgecinin, yerle mesinin gerçekle tirilmesi süreci ba ladı. İlk etapta 70000 yerli, Mississippi Nehri kenarına tehcir edildi. Bu sırada binlercesi katledildi.

1832 yılında Amerikan askerleri, i birlikçi yerlilerle beraber yaptıkları saldırılar da Mississippi ve Rock nehirleri bölgelerinde 150 yıldır ya ayan Sauks ve Foxların ünlü yerli kabile lideri Black Hawk'ın, lideri oldu u kabileyi ABD askerlerinin ve milislerinin (i birlikçi

yerliler ve beyaz yerle imciler)iste ine uygun olarak bölgeden çekmemesi üzerine, ABD askerleri ve yerli i birlikçiler 850 yerli erkek, kadın ve çocu u Bad Ax Wisconsin bölgesinde katlettiler. 1838–1839 yılları arasında ise Cherokee yerlilerinin tehciri sırasında, 4000 Cherokee yerlisi Amerikan askerlerin a ırı güç kullanması sonucu katledildi. Kaliforniya valisi 1851 yılında olayları de erlendirirken bunun resmi bir “Kaliforniya eyaleti, yerlileri (Kızılderilileri) imha siyaseti” oldu unu belirtiyordu.

28 Kasım 1864 tarihinde Amerikan askerlerinin komutanı Albay John M., yerli kabilelerle yaptı ı barı anla masını tek taraflı iptal ederek, kendini barı zamanında sanan, günlük i leriyle u ra an Cheyenne yerlilerine saldıran Amerikan askerleri ilk etapta içlerinde ünlü yerli efi White Antelope de dahil olmak üzere 150 kadın, çocuk ve erke i i kencelerle bizzat keserek katlettiler. Eldeki Amerikan Kongre belgelerine göre ABD askerleri yerli lideri White Antilope'nin kesilen hayalarını daha sonra tütün torbası olarak kullandılar. Amerikalı askerler aynı yöntemleri kadınlar için de yaparak kadınların cinsel organlarını kestiler ve rahimlerini dı arı çıkarttılar. Kaçmak isteyenleri de vurarak öldürdüler, bunun yanında askerler köyde ta üstünde ta bırakmayıp yakıp yıktılar ve yerlilerin tüm atlarına el koydular.

1800'lerde ABD yetkilileri tarafından yerli imha planları o kadar güncelle tirilmi ve do alla tırılmi tı ki 2 Nisan 1863 tarihinde Santa Fe bölgesindeki Yeni Meksikalılar (sömürgeci –Avrupa kökenliler) bölgedeki yerlilerin tamamen imhasını savundular. Bu konuda 1867 yılında General William Tecumseh Sherman kendilerine direnen yerlileri (Kızılderilileri) imha siyasetini u ekilde söylemiyle sonuna kadar destekliyordu:

‘Biz hemen ciddi ve öç alıcı bir biçimde Lokotas’ları (Sioux) kadın, çocuk ve erkek demeden harekete geçmeliyiz.’

Tarihçi David E. Stannard ve ayrıca bir ba ka tarihçi olan Tzvetan Todorov bu konulardaki açıklamalarında “Amerika’daki yerlilerin yok edilmesi dünyada gelmi geçmi en büyük soykırım olaylarıdır.” diyorlar.

Yerliler ABD yetkilileri tarafından a a ılık insanlar olarak hatta hayvanlardan da daha a a ı olarak görüldüler. Amerikan devlet adamı George Washington, yerlileri vah i kurlara benzeterek ‘Bu vah i hayvanların tamamen imhası gerekiyor’ diyip yerlileri imha talimatını vermesinde de belirtti i gibi ABD yetkililerinin yerlilere ölümü layık gördü ü açıkça anla ılmaktadır. Devlet yöneticileri gibi yerlileri ölüme layık gören Amerikalılardan (Avrupalı beyazlar) ve Amerikan yerlilerinin tarihine unutulmaz bir olay olarak geçen Wounded Knee Katliamı sorumlularından olan Amerikalı Binba ı John Vance Lauderdale yerlileri toplu olarak katletmelerinin sebebini 1866 yılında öyle açıklıyordu:

'Rahatsızlıktan kurtulmak için yeryüzündeki bütün Kızılderililer (yerliler) kesinlikle öldürülmelidir. Bunlar kırsal kesimde yaayan korsanlardır. Yeryüzü için iyi varlık de iller ve zamanında yeryüzünden gitmeleri medeniyetin iyili i için gereklidir.'

Amerika'daki Avrupa kökenli sömürgecilerin, yerlilere soykırım uygulamasına ili kin olarak George Washington gibi Amerikan Devlet Ba kanı Theodore Roosevelt'in Amerikalıların yerlilere yaptıkları katliamlarla ilgili söyledi i söz Amerikalıların yerlilere kar ı besledikleri soykırımcılı ı çok iyi özetliyordu. Roosevelt yerlilerle ilgili olarak ırkçı ve soykırımcı görü lerini anlattı ı bir konu masında; 'Ben en iyi yerli (Kızılderili) ölü yerlidir diyecek kadar ileri gitmek istemiyorum ama onda dokuzu öyledir' diyebilmekteydi. Bu resmi soykırımcı ve ırkçı tutum daha sonra kurumla mı , resmi politika haline gelerek yerli katliamların do alla tırılmasına dü ünçe olarak ve fiilen etki yaptı.

ABD'nin yerlilere kar ı uyguladı ı soykırım yöntemleri:

- 1- Toplu soykırımlar
- 2- Hastalık yayarak olu turulan soykırımlar
- 3- kencelerle hedefe varılan soykırımlar
- 4- Yerli halkı aç bırakarak olu turulan soykırımlar
- 5- Zorla kadınları kısırla tırarak olu turulan biyolojik soykırımlar
- 6- Ya adıkları topraklardan zorla sökülerek tehcir yoluyla yapılan soykırımlar
- 7- Zorla Hıristiyanla tırma ve isim de i tirme yoluyla yapılan soykırımlar
- 8- Yerliler arasında sistemli bir ekilde alkolizmi ve kumarı yayarak olu turulan ahlaki soykırımlar

Ünlü ara tırmacı Howard Zinn, yerlilere kar ı yapılan soykırımlarla ilgili demografik tespitlerinde Avrupalı sömürgecilerin Kuzey, Orta ve Güney (Latin) Amerika' da yaptıkları soykırımlarda yakla ık 90 milyon insanın katledildi ini belirtmektedir.

II. DÜNYA SAVA I SOYKIRIMI

Almanların Rusya'ya saldırdı ı zaman Amerika, Rusların yanında yer aldı nı ilan etmesine ra men henüz tam sava durumunda de ildi. 1937-1941 yılları arası Amerika ve Japonya arasında sinsi bir mücadele söz konusu idi. Bu arada Japonya'nın 27 Eylül 1940 Almanya ve talya ile üçlü paktı imzalaması Amerika'yı son derece kızdırdı. 7 Aralık 1941 sabahı ise Japon hava ve deniz kuvvetleri Pearl Harbour'daki deniz üssüne saldırıp, Amerika'nın Pasifik donanmasının hemen tamamını saf dı ı etti. Böylece Amerika resmen sava a katılmı oldu. Amerika'nın sava a katılması en çok ngilizler' i sevindirdi.

Amerikalılar Harbour baskınının okundan çabuk ayıldılar ve üstün hava güçleriyle Japonya'ya yüklendiler. Tokyo, Yokohama, Kobe, Osaka ve Nagaya'daki sanayi tesislerini yerle bir ettiler. Japon sanayisinin % 80'i yıkıldı. Japon ekonomisi çöktü ancak Japonlar savaşa devam ediyordu. Buraya kadar olanlar normal savaş usulleridir. Buna bir diyetimiz yoktur. Japonlar, Amerikan donanmasını imha etti, Amerikalılar da mukabele ederek Japon gücünü kırmak Çin sanayisini çökertti.

Savaşın güçlerin savaş kazanmak için karşı tarafın askeri gücünü, hatta ekonomik gücünü yok etmesi haklıdır ama iş burada kalmadı. Amerikalılar savaşın insanlık dışı katliama ve soykırıma baskı vurdular. 6 Ağustos 1945 günü Hiroşima'ya attıkları tek bir atom bombası bilançosu; 78.150 kişinin ölümü, 13.982 kayıp, 9.428 ağır yaralı, 29.957 hafif yaralı. Bununla da yetinmeyen Amerika 9 Ağustos'ta Nagazaki'ye ikinci atom bombasını attı ve sonuç; 36.000 ölü, 40.000 yaralı. Bu büyük soykırım insanlık tarihinin utanç verici katliamlarından biridir. Eline silah almamış, savaşın kadını, çocuk, yaşlı insanların yaşadığı yerle im bölgelerini özellikle seçerek insanları imha etmek; soykırımdır, insanlık suçudur.

Bu katliam sonunda Japonya bu yeni silahın baskı ehirlerde de kullanılma ihtimalini varsayarak 10 Ağustos'ta Sviçre'nin aracılığı ile Amerika'ya baskı vurup Japon İmparatoru'nun hak ve imtiyazlarına dokunulmamak şartıyla teslim olacağını bildirmiştir. Amerika'nın bu teklifi kabul etmesi ile 2 Eylül 1945'te Tokyo koyunda demirli bulunan Amerikan zırhlısı Missouri'de Japonya teslim belgesini imzaladı.

VİETNAM

SAVAŞ, SOYKIRIM, KATLİAM

Vietnamlılar, bu savaşta Amerikan savaş diyor, Amerikalıların da hafızalarından silinmeyen savaşın adı da Vietnam'dır.

1859'da Fransızlar tarafından sömürge yapılan Vietnam II. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar da Fransız sömürgesi olarak kalıyordu. Bu dönemde Vietnam Komünist Partisi Fransızlara karşı dokuz yıllık bir gerilla mücadelesi verdi. 1954 Barış Antlaşması'yla Vietnam ikiye bölündü. Kuzey Vietnam Rusya ve Çin'le müttefik olan komünist bir diktatörlük haline geldi. Güney Vietnam da ABD'nin müttefiki olan özel bir kapitalist diktatörlük olarak ortaya çıktı. 1959'da Vietkong veya Ulusal Kurtuluş Cephesi diye bilinen örgütlenme ile bir köylü ayaklanması baskılattılar 1965'e gelindiğinde komünistlerin Güney Vietnam'da iktidarı alma durumuna geldiklerini gören ABD bunu engellemek için Vietnam'a çok sayıda asker gönderdi. Amerika Baskı Kennedy etrafında toplanan egemen sınıfın tekiyle baskılayan ve

1973 yılına kadar süren ABD-Vietnam Sava ında Amerika arkasında yanmı yıkılmı bir ülke, milyonlarca ölü bırakarak çekildi.

ABD, Güney Vietnam, Kuzey Vietnam, Laos ve Kamboçya'yı bombaladı. Uçaklar sekiz milyon tondan fazla patlayıcı attı. Bu miktar kabaca ikinci Dünya Sava ında bütün tarafların attı ı bombanın üç katıydı ve patlama gücü Hiro ima'ya atılan bombanın 640 katıydı.

Vietnam'da 58.000'in biraz üzerinde Amerikan askeri ve Güney Vietnam ordusundan 250.000 asker öldü. Vietkong sivil kayıpları üzerine kesin bir sayı yoktur. En dü ük tahminler bir buçuk ile iki milyon arasındadır. Vietnamlıların tahminleri bu rakamların çok üstündedir.

Turist olarak Vietnam'a giden bir Türk, Orhan Kural, gezdi i gördü ü Vietnam Sava Müzesi'ni anlatıyor: "Topraklarında dünyanın en güçlü iki ordusunu, Fransız ve Amerikalıları, hatta daha önce Çinlileri kovabilmi olan güler yüzlü Vietnamlıların sava ta çektikleri i kenceleri, kapatıldıkları hücreleri foto raf ve dokümanlarla görüyorsunuz. Otuz gün boyunca dünyanın en korkunç sava larından birini ya amı lar. Sava ta Vietnam dört milyon vatanda ını kaybetmi tir, Amerika Vietnam'ı yetmi iki milyon litre kimyasal bomba ile suladı ı dedi i yerde insan, hayvan, bitki hiçbir canlı bırakmayan o korkunç portakal renkli sıvıyla sulanan topraklar bugün bile bebeklerde kanser ve sakatlıklara neden oluyor. Son olarak 1960 yılında kullanılan, Fransızların getirdi i 'Giyotin' bütün ürperticili iyle bir kö eye kurulmu .' "

Amerika Vietnam'da Napalm Bombası kullandı. 1966'da Amerikalı gazeteci, Napalm Bombasıyla yaralanmı çocukların oldu u bir hastaneyi ziyaret etti ve unları yazdı: "Saygon'a gitmeden önce napalmin insan etini eritti ini duymu tum ve bunun saçma oldu unu dü ünüyordum. Çünkü bir et parçasını fırına koydu umda ya eriyordu fakat et orada kalıyordu. Gidip napalm bombasıyla yaralanmı çocukları gördüm, duyduklarım tamamen do ru ydu. Napalmin kimyasal reaksiyonu eti eritiyordu. Etleri yüzlerinden gö üslerine do ru akıp orada birikmi ti. Bu çocuklar ba larını çeviremiyorlardı. Çünkü eriyip akan etten dolayı boyunları çok kalınlı mı tı ve kangren ba ladı ndan ellerini, parmaklarını ya da ayaklarını kesiyorlardı. Kesemedikleri tek yer kafaydı."

Amerikan havacıları uçu tan sonra barlarda ve kulüplerde yaptıkları üzerine arkılar söylüyorlardı:

Bombala ehirleri ve öldür insanları

Napalmını meydana at

Pazar sabahı yap bunu

Dua ederken yakala onları

Yetimlere ekerleme at
Etrafında toplanmalarını seyret
20 milimetreliliğini kullan
Biç o küçük piçleri

Pazarda toplanmalarına bak
Yarım kilo pirinç için bekliyorlar
Aç ve zayıf insanlar
Ölüm hastaları güzel de il mi

Amerika hava kuvveti pilotları attıkları Napalm bombalarının zevkini ya ıyor. Bir deniz piyade askeri de hatıralarını öyle anlatıyor: “ İlk devriye çıktıkımız yerde, deniz piyadeleri daha önce bir gurup Vietkong’u pusuya düürmüdü. Bana cesetleri toplattılar. Vietkong ve kuzey Viatnam ordusu askerlerinin cesetlerini yolun üstünden çekiyordum. Ölü bedenleri sürüklüyordum. Fırlamıba ırsaklar ve patlamıkafalar görüyordum. Her tarafa kusuyordum. ‘Devam et getir u cesedi buraya.’ ‘Niye?’ ‘Bir silahlı çatı mada hepimizin ölümüne neden olmaman için ölü görmeye alı malısın, sen makineli tüfekçisin ve makineli tüfekçiler panikleyemez.’ İlk bakıtaher ey üzerime geliyordu. Zaten korkmuştum. İmdi de bu lanet eylemlere bakmak zorunda kalıyordum. Biraz daha ceset topladıktan sonra kusmaya başladım. Ama içinde bulunduğum durumdan hiç de memnun de ildim. Artık kusmadığımı görünce on dakika dinlenmeme izin verdiler,gülüyor ve dalga geçiyorlardı.

Ondan sonra bir cesedin beyni fı kırıncaya kadar kafasının bir tarafını tekmelememi istediler, cesetleri taşıdım ya buna ne gerek var dedim. O sırada i in mantı nı görememi tim. Sonradan anladım. Benden bunu istediklerinde, Viatnam’da fazla kalmaktan kafayı üüttüklerine kanaat getirmi tim. Ben öfkelenmeye başladım; ama onlar hala gülüyorlardı. ‘Tekmele’ diye başladılar. ‘Öldürmenin ne demek olduğunu ancak böyle anlarsın. O adam ölü, ama sen onu kendi kafanda tekrar öldürüyorsun. O kadar zor bir i de il be o lum. Bak bize...’ çlerinden bir ikisi cesetleri yamaçtan a a ı atmaya başladı. Geri kalanlar gülüyordu.

‘Haydi, vur, vur!’ diye başladılar. Sonra vurmaya başladım. Vurdum... Vurdum... Ve aniden beyin diğertarafından fırladı.

Yüzbaşı Medina Charlie bölü ü'nü Mart 1968'de bir akşam topladı ve ertesi gün Vietkong'un güçlü olduğu bir köyü alacaklarını söyledi. Köydeki herkesi öldürmelerini istedi. Köyün adı MY LA idi.

Varnado, Simpson Charlie Bölü ü'nde er idi. Ertesi gün köye girdi inde 19 yaşındaydı. Bir kadını vurdu. Yıllar sonra olayı şöyle anlatıyor: 'Onu çevirmeye çalışırken kucakta küçük bir bebek olduğunu gördüm. Onu da öldürdüm tüm. Bebeğin yüzünün yarısını gitmişti. Aklım durdu. Eritimde öğrendiklerimi hatırlayarak herkesi öldürmeye başladım. Yaşlı adamlar, kadınlar, çocuklar, sırtları, her şeyi öldürüyordum. Bize ayakta hiçbir şey kalmaması söylenmişti. Bize söyleneni yaptık. Sivil olup olmadıklarına hiç bakmadık. Onlar dümanı. Öldürme bir emri yerine getirmezsen vurulabilirsin, ne yapacaktım yani? Yapsan da yapmasan da mahvoluyorsun, öldürmek için insan aramaya gerek yoktu. Oradaydılar, boğazlarını kestim, kiminin elini, kiminin dilini kopardım. Kafa derilerini yuğdüm. Bunları yaptım, bir çokları bunu yapıyordu ve ben de onlar gibi yaptım. Bütün duyularımı kaybetmişim.'

Simpson tek başına 25 kişiyi öldürdü. O gün takıma komuta eden teğmen Paslı Calley 100'ün üzerinde insan vurdu. Daha büyük çaplı bir terörün parçası olarak pek çok tecavüz ve cinayet yaşandı. Simpson daha sonra bunları söyledi:

Birkaç saat içinde 500 insan öldürmenin nasıl bir şey olduğunu biliyor musunuz? Hitlerin gaz odaları gibi, kadın, erkek, çocuk elli kişiyi yan yana diziyorsunuz ve sonra biçiyorsunuz ve işte böyle oldu; yirmi beş, elli, yüz kişiyi birden. Onları topluyorduk, ben ve birkaç kişiyi daha M.16'ları otomatik olarak getiriyorduk ve sonra onları biçiyorduk. O gün Leonard Gonzalez 500 metre ilerde bir başka takımdaydı. Çavunun 16 yaşlarında bir kızını evlerden birine soktuğunu gördü. Kızın arı çıktığında pantolonu yoktu. Gonzalez iki saat boyunca ne yapacağını bilmeden katliamı seyretti. Kızın annesine kızıya bir pantolon bulması için yalvardı, ama bu kez başkaları kızın üstüne saldırdı. Katliamın tarihçileri: Michael Bilton ve Kevin Sim'e göre, Gonzalez bir barakanın önüne üst üste yirmi 18 ila 35 yaşlarında 7 çıplak kadın cesedi gördü. Cesetlerin her tarafında küçük siyah noktalar vardı. Görüntü gerçekten midasını bulandırdı.

Çavun Kovic birliyle gece devriye çıkmıştı. Korkuyorlardı ve bir kulübede bir şey gördüklerini zannettiler, belki de düman diye ateş açtı ve sonra hepsi deli gibi ateş etmeye başladılar. Ateş kestiklerinde kulübeden gelen çığlıkları duydular, Çavun Kovic ve beş adamı kulübede ne olduğunu bakmaya gittiler. Kovic olayı yazarken kendisinden "O" diye bahsediyor; Molina el fenerini kulübenin içine tuttu. 'Aman Allah'ım!' dedi. Aalamaya başladı. 'Çocukları vurmuşuz' kulübenin zemininde hiçkırığa hiçkırığa alayan, çırpınan,

kıvranan, kanlı yı nlarına dönü mü çocuklar vardı. Çı lıkları hiç kesilmiyordu. Yüzlerinden gö üslerinden, bacaklarından vurulmu lardı. Hala hayatta olanlar a lıyor, çı lıklar atıyorlardı.” (Amerikan Sava ı Vietnam 1960–1975 Jonathan Neale, çeviren Do an Tarkan, Metis Yayınları) 228 sayfalık kitaptan birkaç pasaj aktardım. Kitabın tamamı bu gibi katliam, cinayet ve tecavüz, soykırım itirafları ile doludur.

Amerika-Vietnam sava mının faturası a ır olmu , Amerikan tahminlerine göre askeri kayıplar; 55 bin Amerikan askeri, 200.000 Güney Vietnamlı, 7.250.000 Vietkong ve kuzey Vietnamlı öldü. ABD: 500 milyar dolar (çatı malara ba lı üretim kayıpları, borç ödemeleri ve barınma masrafları hesaplanarak) Vietnam Cumhuriyeti: 5.89 milyar dolar. Bunun 1.66 milyar dolarını SSCB, 670 milyar dolarını Çin kar ıladı.

te bu süper devlet ABD, dünyaya nizam verme, ülkelere demokrasi getirme iddiasında olan süper güç, gitti i her ülkeye demokrasi yerine zülüm, Hürriyet yerine ölüm götürüyor. Bomba ya dırıyor, yakıyor, yıkıyor. te Irak, i te Felluce, Telafer katliamı, ibadethanelerin dokunulmazlı mını hiçe sayarak caminin içinde yatan yaralı, silahsız ki ileri makineli silahıyla tarayarak öldüren insanlık dı ı cinayetler.

Ebu Garib ceza evi i kenceleri, yüz karası Guantanamo toplama kampı; buraya kadar birazcıkta olsa kovboy Amerikalının siciline ufak bir göz attık. Ama ne yazık ki NATO’da müttefik oldu umuz, hatta stratejik ortaklıktan bile söz edilen ABD Irak’ta Türkmenleri eziyor ve Kürtlere ezdiriyor. Kuzey Irakta yuvalanan PKK’nın üzerine gitmiyor ve bize de sakın ha kuzey Irak’ta PKK’ya kar ı bir operasyona giri meyin diyor ve ilave ediyor, topraklarınız içinde hakkınız var ancak insan hakları diyor. ABD, Ermeni iftiralarını, ısıtıp ısıtıp ortaya getiriyor. Senato gündemine ta ıyor. Kendi gözündeki merte i görmüyor ba kasının gözünde saman çöpü arıyor. Bu zihniyete “BARBARLIK” denmez de ne denir? Dense dense, Haçlı taassubu, Haçlı ittifakı, Haçlı seferleri denir.

ALMAN IRKÇILI I VE SOYKIRIMLARI

Alman Parlamentosu CDU lideri Angela Merkel Hanım’la sosyal demokratların lideri Ba bakan Schröder’in ve di er partilerin mü tereken oy birli i ile Federal Meclis’ten geçirdikleri tasarı ile Ermeni iftiralarına destek vermekle kalmıyor, daha da ileri giderek Türk milletini Anadolu’daki tüm Ermenileri kesmekle suçluyorlar. Devamla Alman hükümeti Türklerle, Ermenilerin barı ması tarihi suçun yeniden de erlendirilmesi için gereken giri imlerde bulunmayı kabul edermi :

Pes do rusu bu kadar yüzüstlük de fazla de il mi? Bari siz susun. 1915 yılında siz bizimle müttefiksiniz, bizim çekti imiz sıkıntıları, u radı ımız ihanetleri, sizin babanız, dedeniz iyi bilirdi. Onlardan ö renseydiniz

Bir de aynanın kar ısına geçip kendinize bakın da görün yaptıklarınızı Alman vah etini, katliamını, soykırımını.

Almanlar 1933–1945 yılları içerisinde arî ırk(Race Hygiene)ideolojisi çerçevesinde mükemmel bir Alman arî ırkı yaratmak hedefiyle, di er milletlerden veya etnik guruplardan olan ve arî Alman olmayan 21 milyon insanı yok ettiler. Bu insanları toplu olarak kur una dizerek, topyekûn sava ekindeki yaptıkları ve sivil asker ayrımı yapmadıkları saldırılarda, toplama kamplarında, insanlar için yapılan özel fırınlarda toplu ekilde yakarak özel olarak yaptıkları gaz odalarında toplu olarak zehirleyerek, insanları kısırla tırarak soykırıma u rattılar. Nasyonal Sosyalist iktidarın ilk yıllarından itibaren rejim muhaliflerine terör, baskı, tecrit, polis baskısı sistemine, toplama kampı sistemi eklendi. İlk kamp Münih yakınlarında Dachau'da Mart 1933 de açıldı. 1936–37–38–39 yıllarında Almanya'nın çe itli kentlerine yayıldı. Bu kamplarda siyasi muhalifler, ço unlukla komünistler, sosyal demokratlar ve sendikalistler, yanı sıra Yahudiler ve adi suçlularda toplanıyordu. 1939 yılına gelene kadar, bu toplama kamplarında tutulanların sayısı 25–30 bin civarında oldu u tahmin edilmektedir.1939 sonrasında hızla arttı. Polonyalıların, daha sonra da Sovyet esirlerin geli iyle ölüm kampları haline getirildi. 12 ana kampa ilave 165 uydu kamp daha kuruldu. Bu kamplar 35 bin görevli tarafından korunuyordu. Toplama kamplarındakilerin toplam sayısını kesin olarak hesaplamak güçse de 1939 ila 1945 arasında bu kamplara 1.650.000 insanın götürüldü ü tahmin edilmektedir.

Ç İNGENE KATLAMI

Almanya Sa lık Bakanlı ı'na ba lı arî ırk ve toplum biyolojisi ara tırmaları ekibi tarafından 30.000 çingene üzerinde yapılan kan ve iskelet tahlillerindeki genetik sınıflandırmalar, çingene olarak tespit edilemeyenler "NZ", yüzde yüz çingene olarak tespit edilenlerin "Z" olarak i aretlendi.

Almanya'da 1933 yılında çıkarılan bir kanunla Alman arî ırkının korunması için çingenelerin 12 ya ından ba layarak hızlı bir ekilde zorunlu olarak kısırla tırılması ön görüldü. Eldeki verilere göre Nazi hükümeti tarafından yapılan bu zorunlu kısırla tırma kampanyasında, Çingenelerin %94'ü kısırla tırıldı. Kısırla tırma ameliyatlarında birçok Çingene hayatını kaybetti.

1938 yılından itibaren çingenelerin Almanya'daki toplama kampına paralel olarak, Avusturya, Polonya'daki toplama kamplarına toplanmaya başlandı. 1942–1943 yıllarında özel olarak Alman çingeneleri için aile toplama kampı kuruldu. İlk etapta on bin çingene toplandı. Ardından Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden 30.000 çingene tehcir edildi.

14 Ağustos 1942'de ise Nazilerin Adalet Bakanı Otto Thierack'ın bir toplantıda yaptığı açıklama ve bir bildirgesiyle “Yahudilerin ve çingenelerin hiçbir şey gözetilmeden katledilmesine başlandı.”

Almanların çingeneleri gazla katletme uygulaması 1943 yılında çingeneleri toplu olarak Auschwitz toplama kamplarına tehcir ettikten sonra katlanarak sürdürüldü. En büyük çingene katliamının yapıldığı 1 Ağustos 1944 tarihinde Çingenelerin gecesi (zigeunernacht) diye bilinen gece, binlerce Çingene Almanlar tarafından gaz odalarında ve insan fırınlarında katledildi.

YAHUDİ KATLAMI (SOYKIRIM)

Almanya'da Nazilerin 1933 yılında iktidara gelmesiyle birlikte Yahudiler birer soykırım hedefi haline getirildiler. Hitler'in aynı yıl Yahudileri tanımladığı gibi, Yahudiler, Almanlar tarafından, aslında ırktan gelen ve aslında Alman ırkının korunması için yok edilmesi gereken, bir grup olarak görüldüler.

4 Ekim 1933'te çıkarılan kanunla Yahudiler, tüm gazetelerden çıkarıldılar. Yahudilerin kendi inançlarına göre kurban kesmeleri yasaklandı. Başka ülkelerden gelip Almanya'ya yerleşmiş, Alman vatandaşlığı kazanmış olan Yahudilerin vatandaşlıkları iptal edildi. 1935 yılında Berlin'deki tüm Yahudi dükkanları, iş yerlerine sistemli saldırılar düzenlendi. 14 Kasım'da çıkarılan Nürnberg kanunuyla Almanya'da kimlerin Alman, kimlerin Yahudi asıllı ve kimlerin ise karışık (Yahudi ve Alman karışımı) bir aileden geldiği yapılan kan analizlerine göre belirlendi ve vatandaşlık hakları sınırlandırıldı. 28 Mayıs 1938 tarihinde ise, Nazi iktidarı tarafından çıkarılan yeni bir kanunla Yahudilerin hiçbir şekilde mülk edinmeyeceği ve Yahudi doktorların bundan böyle, hiçbir şekilde Almanı tedavi edemeyeceği, Yahudi avukatın aslında bir Alman'a müdahil olamayacağı ve bu gibi profesyonel hayata ilişkin irkçi kararlar alındı.

Haziran 1941-Ocak 1942 tarihleri arasında, Litvanya'da Alman Einsatz Komandoları (özel infaz ekipleri) tarafından yapılan operasyonlarda, yerli halkın yardımıyla 135.000 Yahudi soykırıma uğratıldı. 1941 yılında Almanya'dan Riga, Minsk ve Kovna'ya gönderilen Alman Yahudileri, bu şehirlerdeki toplama kamplarında, Profesyonel Yahudi infaz ekipleri

tarafından kur una dizildi. Avrupa'daki Yahudilerin daha sonra toplu katliam için belirli merkezlere tehciri yaygınla tı. Hollanda'dan 107.000, Belçika'dan 28.000, Fransa'dan 42.000, Danimarka'dan 770, talya'dan 5.000, Romanya'dan 10.000, Bulgaristan'dan 20.000 Yunanistan'dan, 45.000 Macaristan'dan, 430.000 Slovakya'dan, 50.000 Norveç'ten 1500, Hırvatistan'dan 5.000 Yahudi soykırım amacıyla toplama kamplarına tehcir edildi. Tehcir edilen Yahudilerin bir kısmı Polonya'da a zına kadar insan dolu Yahudi gettolarına, büyük bir kısmı ise daha sonra Yahudi katliam merkezlerine sevk edildi.1942 yılında Belzec toplama kampında 600.000, Treblinka toplama kampında 900.000 Sobibar toplama kampında 250.000 Kulmhof toplama kampında 150.000 Chelma toplama kampında 152.000 Yahudi toplu olarak katledildi. Yakla ık 1,5 milyon Yahudi mobil operasyonlarda, 600.000 Yahudi ise Yahudi gettolarında, açlıktan ve kur una dizilmelerden dolayı hayatını kaybetti. Almanlar Yahudilerin büyük ço unlu unu Auschwitz Birkenau toplama kampında (1,5 milyon ki i) Maldenek (Lublin) Toplama kampında (1 milyon ki i) olmak üzere kur una dizerek, asarak, özel insan fırınlarında yakarak ve gaz odalarında zehirleyerek katlettiler.

Yahudiler yakalandıkları her yerde Gestapo, SS'ler ve Einsatz Komandoları (özel infaz ekipleri) tarafından tek tek kur una dizilerek veya asılarak katledildiler, Sınıra yakın Sovyet bölgelerinde ya ayan 700.000 Yahudi Baltık ülkelerinde ise binlerce Yahudi, Alman özel infaz gücü tarafından kur una dizilerek katledildi. Ara tırmacılara göre 1,8-1,9 milyon arasında Polonya Yahudi'si de Almanlar tarafından yapılan soykırımlar da katliama u radılar.

II. Dünya sava ında Yahudileri katledenler, sadece Almanlar de illerdi. Ukrayna, Baltık ülkeleri, Polanya, Romanya, Hırvatistan, Macaristan, Bulgaristan, Sırbistan ve Beyaz Rusya'daki Alman olmayan Naziler ve i birlikçileri de Yahudi katliamlarında aktif biçimde yer aldılar.

Yahudileri soykırıma u ratma operasyonlarıyla ilgili ara tırma yapan ünlü Psikolog ve soykırım ara tırmacısı Robert Joy Lifton 1944 yılının Haziran ayında her gün 10.000 ki inin (ço unlukla Yahudi) gaz odalarında zehirlenerek 1944 yılının A ustos ayında ise her gün 20.000 ki inin yakılarak katledildi ini açıklamaktadır.

Almanlar tarafından yapılan bu katletme olayları Liftan'a göre 24 saat hiç durmadan aralıksız olarak sürdürülüyordu. (Soykırımlar Tarihi, Sefa M. Yürüksel, 2005)

AFR KA'NIN PAYLA ILMASI, SÖMÜRGELE T R LMES KATL AM VE SOYKIRIMLAR

Bu paylaşımında Almanya'ya Güneybatı Afrika (Nonbiya)'ya yerle tiler. Almanlar karşı direnen yerli halkı Namalar ve Herero'ları katliama tabi tuttular. Ayrı silahlarla saldırdılar. Kadın çocuk ayırımı yapmadan 100.000 üzerinde yerli halkı katlettiler.

İmdi bize insanlık dersi vermeye kalkan bu Alman dostlarımıza soralım: Sizin II. Dünya Savaşı sırasında katlettiğiniz 6 milyon Yahudi, 1,5 milyon Çingene ordularınızı arkadan mı vurdular, ikmal yollarınızı mı kestiler, dümanla i birli i mi yaptılar, cephe gerisinde çoluk çocuk demeden Alman halkını mı katlettiler ki 7,5 milyon insanı katlettiniz? Bunlardan hiç birisinin varlığından söz edebilir misiniz?

Siz, 1915 yılında ordularınızı arkadan vuran dümanla i birli i yapan, ordumuzun ikmal yollarını kesen, cephe gerisinde çoluk çocuk, kadın, ya lı demeden halkımızı insanlık dışı i kencelerle katleden Ermenilere ne yapardınız? Hemen söyleyelim ki, bir tek Ermeni bırakmazdınız. Biz ise sizin hafızalarınızın alamayacağı bir anlayışla, Ermenileri galeyana gelen Türk halkının öfkesinden kurtarıp, imparatorluğun bir bölgesinden daha emniyetli bir bölgesine tehcir ettik. Lütfen Haçlı taassubunu bırakın da, sizinle bizim farkımızı görün, Ermeni iftiralarına çanak tutmayın.

SPANYOL SOYKIRIMI

spanyolların 1492 yılında bütün Yahudileri topraklarından kovduğunu, ortada kalan Yahudilere bütün Avrupa devletleri kapılarını kapatırken bu insanlara, Yahudilere, yalnız Osmanlı Devleti'nin kapılarını açtığını yazmıştı.

Yine spanyolların Endülüs Müslümanlarına 1485–1502 yılları arasında uyguladığı zulüm, i kence, katliam ve soykırıma değinmişti; yine bunların da imdadına imkânları elverdi i nisbette, Osmanlı Devleti'nin, bilhassa Türk denizcilerinin yeti tisini, kurtarabildikleri Endülüs Müslümanlarını Kuzey Afrika'ya taşıdıklarını belirtmişti. İmdi bunlara ilave olarak spanyolların Amerika'nın keşfinden sonra yaptıkları soykırımdan birkaç örnek verelim. Kristof Coloumb, 1492 yılında Amerika kıtasında Hispaniola Adası'na (bugünkü Haiti ve Dominik Cumhuriyetinin bulunduğu ada) ayak bastığı zaman adada 5 ila 8 milyon arasında yerli halk yaşıyordu. Arayışmalara ve belgelere göre 50 yıllık spanyol sonunda yerli halk çetleli metotlarla yok edildi.

Olaylara tanıklık eden Dominikan- spanyol misyoneri Bartelomo de Las Casas, kendi gördüklerini not ettiği yazılarında sömürgecilerin yerlilere karşı yaptıkları katliamları şöyle anlatıyor.

spanyollar bir gün Las Casas önlerinde 3000 kişiyi parçaladılar, başlarını kestiler veya ırzlarına geçtiler. Hiçbir devirde benzeri görülmemiş, insanlık dışı olaylar ve barbarlıklar

gözlerimin önünde cereyan etti. spanyollar kendilerinden kaçan çocukların bacaklarını kestiler, insanları kaynayan sabun dolu kazanlara attılar. Kim bir kılıç darbesiyle insanları iki parçaya ayırabilecek diye bahse girdiler. Yerlilerin üzerine onları görür görmez, bir anda yiyip yutan köpekler saldı, bebekleri köpeklere yem olarak kullandılar.

Askerlerimiz çok zalimce katliam yaptılar, köyleri ve ehirleri bastılar; kadın, erkek, ya lı ve çocuklara acımadılar. Gebe kadınlara insaf etmeyip karınlarını yarıdılar ve do mamı bebeklerini do radılar. Çocukların körpe kafalarını kayalara ve ta lara çarparak sulara attılar ve alay ederek hadi yüzün bakalım dediler. nsanları 13'er 13'er sehpalara ba layıp altlarından ate i tutu turdular. Ve bu masum insanları yaktılar. Daha sonra bunu Peygamberimiz sa'nın ve havarilerinin erefine yaptıklarını ilan ettiler. Öyle zamanlar oldu ki, acıyarak öldürmediklerinin ellerini keserek salıverdiler.

Sömürgeci spanyolların i gal etti i Kaliforniya, Meksika bölgelerinde 1492 yılındaki yerlilerin sayısı 7 ila 12 milyon olarak tahmin ediliyordu.1892 yılında 48. Birle ik Devletler Eyaleti olarak ABD'ye katıldı nda yerli nüfusu 200.000 civarına inmi ti.

Ara tırmacılar göre 1500'lü yıllarda Orta ve Latin Amerika'da 80 milyon yerli ya ıyordu.1519 yılında ünlü spanyol komutanlarından Hernendo Cortez'in Aztek medeniyetinin be i i, Aztek Meksikası'nı fethetti i zaman ilk bakı ta 7 milyon (bazı rakamlarda 12 milyon) yerli nüfusu olan Meksika'da 1600 yılına gelindi inde katliamların sonucu olarak ancak 1 milyon yerli hayatta kaldı.

Di er bir spanyol komutanı Francisco Pizarro 1532 yılında Peru'da nka medeniyetini aynı Cortez gibi yıktı ve yaktı. nka halkını da Diego de Lan da adlı misyoner papazın verdi i fetva ile toplu olarak katletti. nka medeniyeti ya ma edildi. Maddi varlı ı, kültürel de erleri gemilerle spanya'ya nakledildi. (S.M. Yürüksel, Soykırımlar Tarihi)

te bize medeniyet dersi vermeye kalkan Haçlı Barbarları; onların bu katliamları, cinayetleri, soykırımları yaptıkları tarihlerde biz onların dinda larına, ırkda larına, gayri Müslim tebaaya, ya ama ve vicdan özgürlü ü götürüyorduk.

BULGAR SOYKIRIMI

Yakla ık 500 yıl egemenli imiz altında ya ayan Bulgarlar, yönetimimizde bütün insan haklarından azami olarak yararlandılar. Dinlerine, inançlarına, dillerine karı madık. E er Barbar Avrupalıların yaptı ı gibi asimile yapma yolunu benimsemi ve uygulamı olsaydık, 500 sene sonunda Bulgar diye bir millet, Bulgarca diye bir dil kalmazdı. Türk'ün ho görüsü ve alicenaplı ı sayesinde Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan, Romanya, Hırvatistan vardır. Ne yazık ki bu nankör devletçikler fırsat buldukça eski efendilerine kar ı zaman zaman küstahça

zaman zaman da barbarca tutum ve davranı ğında oldular. 1960–1976 yıllarında 220 bin Müslüman Pomak'ın isimlerini Bulgar Hıristiyan ismiyle zorla de ği tirdiler. Fırsat buldukça yüzlerce senedir o topraklarda ya ayan Türkleri göçe zorladılar. 1984'li yıllara geldi imizde Bulgaristan Komünist Partisi ve ba ındaki Kızıl Diktatör Todor Jivkov aldı ı bir kararla Bulgaristan'da ya ayan Türklere kar ı hızlı bir asimilasyon uygulamasını yürürlü e koydu. Türklerin yaygın olarak ya adı ı Haskova ve Kırçalide ve di er bölgelerde 310.000 Türk'ün adı Bulgar Güvenlik Kuvvetleri tarafından mahalle mahalle, ev ev dola ılarak tehditle zor kullanılarak Bulgar ve Hıristiyan isimleriyle de ği tirildi. Kar ı koyanları, dayatanları Belene kence Kampı'na gönderdiler. On binlerce Türk burada zulme, ği kenceye tabi tutuldu. Türkçe e itim veren okullar, Türkçe yayın yapan gazeteler ve camiler kapatıldı. Erkek çocukların sünneti yasaklandı. Dini bayramlar ve kurban kesimi barbarlık olarak ilan edilip yasaklar arasında yerini aldı. Mezar ta larındaki isimler kazıldı. Bulgaristan Türklü ü nefes alamaz hale getirildi, bunun neticesi olarak tarihin en büyük göçü ba ladı. 360.000 Bulgaristan Türk'ü, Türkiye' ye göçtü.

te 500 sene ekme imizi yiyen, efkat kanatlarımız altında ya ayan Bulgarlara hani bir ata sözümüz var ya 'Besle kargayı oysun gözünü' diyebiliriz.

YUNAN MEZAL M

Türk milletine kar ı bitmez tükenmez kin ve dü manlık hisleriyle dolu eski tebaamız, eline geçen her fırsatta Türk dü manlı ı yapmayı kendine iar edinmi tir. Büyük devletleri arkasına alarak Mora'da, Girit'te, Kıbrıs'ta Türkleri katlettiler. Girit'te Türkleri göçe zorladılar, kalanları katliama tabi tuttular, Mora ve Girit'te etnik temizli ği ba arıyla uyguladılar. Mora ve Girit'i Yunanistan'a ilhak ettiler. Kıbrıs'ta aynı taktikleri uyguladılar ve uygulamaya devam ediyorlar. 1878'de Kıbrıs'ı emaneten ngilizlere bıraktı ımızda azınlıkta olan Rum nüfusu ngiliz deste iyle bir taraftan Türkleri göçe zorlayıp, di er taraftan Yunanistan'dan göç sa layarak ço unlu u ele aldıktan sonra fırsat buldukça katliama ba vurdu. Haziran 1952' de Papaz Makarios liderli inde EOKA ismiyle bir terör örgütü kurdular. Amacı Türkleri yok etmek, Kıbrıs'ı Yunanistan'a ilhak etmek. 1954 yılında Yunanistan'dan silah ve destek alan Rumlar, Grivas adında bir emekli Yunanlı albayın liderli inde katliama giri ti. 1959 Londra, Zürih Anla malarıyla buhran geçici olarak sona erdi. 16 A ustos 1960'ta ortaklık temeli üzerine kurulan ba ımsız iki toplumlu Kıbrıs Cumhuriyeti ilan edildi. Türkiye, ngiltere, Yunanistan garantör devletler olarak garanti anla ması imzaladılar. Buna göre; Türklerle Rumlar e it haklara sahip olacak, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ba kanı Rum, yardımcısı Türk olacaktı. Ancak Rumlar bunu bir türlü

kabullenemediler. Türklere verilen hakları, Türk askerinin adada bulunmasını ve Türkiye'ye müdahale hakkı tanınmasını, kabullenemiyorlardı. Daha imzaların mürekkebi kurumadan cumhuriyet anayasasını tanımayarak tedhi ve katliama girişiler.

1963–1964 yıllarında Yunanistan destekli Kıbrıs Rum Terör Örgütü EOKA saldırılarında be yüz Türk kur una dizilerek ehit edildi. Yüz üç Türk köyü ise EOKA'cılar tarafından tamamen yok edildi. Yirmi be bin Türk evlerini terk etmek zorunda kaldı.

Rumlar, 1963 Noeli'ni çoluk çocuk, kadın, ya lı demeden Türk kanı içerek kutladılar. Türk Barı gücünde görevli doktor yarbayın çocuklarını banyoda, küvet içinde koyun gibi bo azladılar.

Görgü tanı ı bir Alman turist, Kıbrıs Rumlarının askeri gücü olan Rum Milli Muhafız Ordusu'nun Kıbrıslı Türklere kar ı yaptı ı zalimce soykırım kar ısındaki izlenimlerini Almanya'nın Sesi radyosunda öyle anlatıyordu:

“Rumların yaptı ı bu barbarlı ı insanın aklı almıyor. Rum Milli Muhafız Ordusu mensupları, bu yaptıklarıyla en yüksek düzeydeki vah eti temsil ettiler. Türk evlerine girerek hiçbir acıma duygusu olmadan, kadınları ve çocukları kur una dizdiler, birçok Türk'ün gırtlta ını kestiler ve kadınların ırzına geçtiler.”

Yunanlılar ve Rumlar bütün bu barbarlı ı arkalarına Haçlı dünyasını alarak yaptılar. Nitekim Türkiye'nin Hava kuvvetleriyle müdahalesi Avrupa'yı aya a kaldırmı , ABD Ba kanı Johnson, Türkiye Ba vekili smet nönü'ye gönderdi i mektupta Türkiye'yi tehdit etmi tir. Amerika ve NATO, silahlarını kullanamayaca ımızı öne sürerek Türkiye'ye silah ambargosu koydu. Bunlar bir eye yarıyordu; bu, Avrupa'nın ımarık barbar çocu unun katliamlarına, cinayetlerine ye il ı ık yakıyordu.

Yunanistan'da darbe yapan askeri cunta Kıbrıs'ta Enosis'i gerçekte tirme kararındaydı. EOKA'cı Nikos Sampson Kıbrıs Cumhurba kanı Makaryos'u devirerek yönetimi ele geçirecekti. Sampson, Türklere kar ı katliama, etnik temizli e ba ladı. Türkiye garantör devlet olarak Türklerin can ve mal güvenli ini sa lama almak için Ada' ya çıkarma yaparak hem büyük bir katliamı önledi hem de Rumların hiçbir zaman vazgeçemedikleri Enosis'i önledi.

EOKA'cı Nikos Sampson, Eleftherotipia gazetesine verdi i bir mülakatta Kıbrıs Türklerine kar ı Kıbrıslı Rumlar tarafından yürütülen bu soykırımın nihai amacının ne oldu unu açıkça u ekilde belirtti:

“Bu yalnız Nikos Sampson'un inancı ve hedefi de il, u anda Güney Kıbrıs Cumhurba kanı olan Papadopoulos da bir EOKA'cıdır. Akritas soykırım planının mimarlarından olan bir katildir. Amacı Enosis, aday Yunanistan'a ilhaktır. Biz istedi imiz

kadar barı tan söz edelim, zeytin dalı uzatalım, Yunanistan'ın Türkiye dü manlı nı önleyemeyiz.”

15 Mayıs 1919'da hamileri büyük devletlerin te vik ve deste iyle zmir' i i gal eden Yunanlılar yerli Rumların da deste iyle katliamlar yaparak Anadolu'nun içlerine, Haymana'ya kadar geldiler. Her tarafı harabeye çevirdiler. Kaçarken de aynı barbarlı ı uyguladılar, güzel zmir i alev alev yaktılar.

Amerika, Avrupa bütün Hıristiyan âleminin deste ini arkasında gören Yunanistan, bu destek devam ettikçe Türkiye'nin topraklarına, kıta sahanlı na, fır hattı gibi milli çıkarlarına daima ters dü ecek, hep talepte bulunma küstahlı na devam edecektir.

Hıristiyan taassubu gözlerini kör eden Barbar Batılı için insan haklarının sözde deyi lerden öte bir de eri yoktur. te Batı Trakya Türklerine reva görülen insanlık dı ı uygulamalar. 1978 yılında TBMM kürsüsünde dı politika konusunda verilen bir gensoru münasebetiyle yaptı m konu mada, 1976 tarihli Amerikan dergisinden aldı m kısa pasajı buraya aktarıyorum: Yunan ırkçılı ı ve Batı Trakya Türk azınlı ı ba lı ı altındaki yazıda öyle diyor: “Acaba dünya kamuoyu, Batı Trakya'da Me e, Bekirli ve Arabacı köylerinde ya ayan Müslüman Türk azınlı ın atalarından kalmı , yüzyıllar boyu Türkler tarafından i letilmi topraklara Yunan makamları tarafından asılsız bir haksız iktisap iddiasıyla el konuldu u ve sahiplerinin ya lı gözleri önünde o bölgedeki Yunanlılara da ıtıldı nı biliyor mu? Acaba dünya kamuoyu, Batı Trakya'da ya ayan Türk azınlı ın evlerini onarma izni alamadı nı, topraklarını i lemek için gerekli malzemeyi temin edemediklerini, buna kar ılık jandarma ve polis karakollarında veya devlet dairelerinde her gün dayakla hisselerini aldıkları halde, dünya kamuoyunun olu masını sa layan kitle haberle me araçları neden Batı Trakya'ya uzanıp orada ya ayan halkın acılarıyla yakından ilgilenmek imkânı bulamıyor? Orada ya ayan insanlar armatör veya büyük irketlerin sahipleri olmadı ı, fakir oldu u için mi? Neden insanlık dünyanın en büyük toplama kampında ya ayan Batı Trakya Türklerinin ya ama çabalarına aldırıyor? 1924 yılında yüz yirmi bin Türk ya amaktaydı, Türkler normal olarak %3 artar, yarım yüzyıl içinde artan nüfus ne oldu? Batı Trakya Türk'ü Türkiye'den gelen gazeteyi okuyamaz, Türk radyosunu dinleyemez, hatta Türkiye'den gelen namaz vakitlerini gösteren masum duvar takvimlerini de duvara asamaz.”

te Amerikalı bir gazetecinin tespitleri, daha bunun dı nda neler var? Batı Trakya Türk'ü, tarihi vakıflarından gelen gelirin yüzde yirmi be ini vergi olarak ödemek mecburiyetinde bırakılırken, Türkiye' de ya ayan Rum azınlı ın vakıf gelirlerinden Türkiye Vakıflar Genel Müdürlü ü yüzde be denetleme payı alıyordu. 1979 T.B.M.M. bütçe müzakereleri görü üldü ü günlerde Fener Patri i, Ankara'ya gelerek Ba bakan Bülent

Ecevit'i ziyaret etti ve olan oldu. Bütçenin son gününde gece sabaha kar ı Rum vakıflarından alınan yüzde be denetim payı kaldırıldı. Türk vakıfları ise yüzde yirmi be ödemeye devam etti ve ediyor. Batı Trakya Türk'ü müftüsünü seçemez, seçerse mahkûm olur. Batı Trakya Türkü'nün seçti i müftüsü Mehmet Emin A a mahkemelerden mahkemelere, hapishaneden hapishaneye sürüklenirken, Fener Patri i Papaz Türkiye'de krallar gibi ya ıyordu. u bizim AB üyelerini bu durum utandırmaz mı? Bu, Yunanistan denilen devletin kıymeti harbiyesi nedir ki insan hakları kurulu larının Batı Trakya hakkında açıkladıkları yepyeni taptaze raporlarında zulmün aynen devam etti ini belirtmelerine ra men AB'nin kılı kıpırdamıyor. te ikiyüzlü Avrupa, i te Barbar palıkarya...

SIRPLARIN BOSNA-HERSEK KATL AMI

Sırp lar, Bosna-Hersek'te ya ayan Müslüman halkı toptan imha etmek için etnik temizli e giri tiler. Ayrıca Hırvatlar da güneyde Mostar Vadisi'nden saldırıya geçti. Bu saldırılar sonunda yüz otuz yedi bin Müslüman Bo nak'ın öldürüldü ü, bunların on be bininin kadın ve çocuk oldu u, yirmi bin kadına tecavüz edildi i, iki üç milyon Bo nak'ın yerlerinden edildi i ba ımsız kurulu ların raporlarıyla tespit edilmi tir. Sırp ların Kosova'da katliamlara devam etmesi üzerine BM ve NATO harekete geçerek Sırp ları durdurup katliamları önlemi tir.

Barbar Avrupa'nın soykırım ve katliamları bunlardan ibaret de ildir. Ben yalnız tarih boyunca sava tı ımız veya çe itli münasebetlerde bulundu umuz milletlerin Barbarlı mı anlatmaya çalı tım. Bunlara ilaveten:

Mussolini; 1936- Etiyopya, Yugoslavya 300.000 ki i

Danimarka; 1945-250.000 Alman mülteciyi ölüme terk etti

Norveç; 1920,1930- Tatar göçmenleri kısırla tırıldı ve toplama kamplarında izole etti.

YEN LM T K

12 devletle, 9 cephede yi itçe dövü tük, içten vurulduk, arkadan hançerlendik. ngiliz casusu Albay Lawrence hatıralarında açıklıkla anlatır. En büyük yardımcısı Nuri Said, Faysal, erif Hüseyin ve Abdullah'tır. am'a girdi i zaman Araplar Türklerin katledilmesine giri rler. Lawrence o zaman konu ur: "Evet onları isyana ben kı kırtmı tım, ama böylesine kan dökeceklerini hiç dü ünmemi tim. Bazı mahalleleri gezerken silahsız Türk askerlerinin nasıl öldürüldüklerine bakamadım, tiksindim. Bu vah ettir." Evet i te böyle yenildik.

30 Ekim 1918 teslimiyet ve esaret belgesini, idam fermanını, Mondros Mütarekesi'ni Bahriye Nazırı Rauf Bey, Hariciye Müstearı Reat Hikmet ve Erkân-ı Harp Kaymakamı Sadullah Bey imzaladılar.

MONDROS MÜTAREKES

Mondros Mütarekesi 25 maddeden oluşuyordu. Başlıca maddeleri şunlardır:

- 1- Çanakkale ve Karadeniz Boğazlarındaki istihkamların tilaf Devletleri tarafından iğali,
- 2- Hudut muhafazasıyla asayiş temini için lüzum görülecek kuvvetlerden maada bütün ordunun terhisi,
- 3- Kara sularında zabıta vazifesi görecekt küçük gemiler hariç bütün donanmanın teslimiyle, Osmanlı limanlarında mevkuf tutulması,
- 4- Galip devletlerin emniyetlerini tehdit edecek vaziyet zuhurunda herhangi bir stratejik noktanın iğaline salâhiyettar olmaları,
- 5- Galiplerin bütün Türk limanlarıyla, demiryollarından istifade edebilmesi ve bunlarla telsiz, telgrafların ve kabloların murakabesi (kontrolü),
- 6- Toros tünellerinin iğali,
- 7- Kafkas hududunda Türk ordusunun 1914 sınırına çekilmesi,
- 8- Hicaz, Asir, Yemen, Suriye, Irak, Trablus ve Bingazi'de kalan Osmanlı birliklerinin en yakın tilaf kumandanlarına teslim olmaları,
- 9- Ordunun terhisi üzerine elde kalacak silah ve cephanenin verilecek talimata uygun tutulması,
- 10- 'Vilayet-i Sitte' (6 Vilayet: Erzurum, Van, Elazığ, Diyarbakır, Bitlis, Sivas)'de herhangi bir karışıklık çıkarsa müttefikler bu illerin herhangi bir bölümünü iğal edebileceklerdir.

Mondros Mütarekesi'nin uygulanması, artlarından daha sert bir biçimde cereyan etti. Mütarekeyi istedikleri gibi yorumlayarak Türkiye'yi iğale başladılar.

8 Ekim 1918 Fransız Mareşali D. Esperey tarafından İstanbul'un iğali münasebetiyle yazılmış, büyük tesirler uyandırmış, yazarı iğal kuvvetlerince sorguya çekilmesine sebep olan ünlü makale beyazat üzerinde İstanbul'a giren Fransız mareşaline

istanbul'daki azınlıklar tarafından rezilane nümayı leri dile getiren Süleyman Nazif'in makalesi:

KARA GÜN

Fransız generalinin ehimize vürudu münasebetiyle bir kısım vatanda larımız tarafından icra olunan nümayı Türkün kalbinde ve tarihinde müebbet kanayacak bir ceriha açtı.

Aradan asırlar geçse ve bugünkü hü zün ve itibarımız evk ve ikbale munkalip olsa yine bu acıyı hissederek ve bu hü zün ve teessürü evlat ve ahfadımıza nesilden nesile a latacak bir miras olarak terk edece iz.

Almanya orduları 1871 senesinde Paris'e dâhil olarak büyük Napolyon'un ne ide-i müteahccire-i muzafferiyatı olan taki zafer altından geçerken bile Fransızlar bizim kadar hakaret görmemi tir. Çünkü Fransız namını ta ıyan her ferd yalnız Hıristiyan de il Yahudi de. Fransızlarla Cezayirli Müslümanlar o matemi milli kar ısında aynı telehhüf ve hicab ile a lamı lar ve kızarmı lardı. Biz ise mevcudiyet-i milliye ve lisaniyyelerin bizim uluvv-i cenabımıza medyun olan bir kısım halkın hay ve huy amatalarıyla, matem-i muazzezimize en acı hareketlerin birer tokat ekinde atıldı ını gördük. Buna müstahak de ildik diyemeyiz. Müstahak olmasaydık bu felakete duçar olmazdık. Her milletin sahaif-i hayatında birçok ikbal ve idbar sahifeleri vardır. Fransa Kralı I. Fransuva'yı arken'in mahbesinden kurtarmı ve koca Viyana ehrini kerrat ile sarmı , bir milletin defter-i mukadderatında böyle bir satır-ı elim matür imi . Herhal mütehavvildir. Seyredece iz ve zamanın yürüyü ünü seyredece iz." Süleyman Nazif.

Çanakkale'de dize getirdi imiz ngiliz ve Fransızlar I. Dünya Sava ı sonunda kendilerine yenilmemiz ve Mondros Mütarekesi sonucu atafatlı gösterilerle stanbul' a girmi lerdir.

Türk milletinin çok iyi bilmesi gereken tarihimizin en ibretli, iyi okuyup, iyi dü ünerek ibret almamız gereken dönemi Islahat Fermanı ile ba layan, Sevr ile son bulan kısım dır. 1856-1918-62 yıllık bölümden ders çıkaramazsak korkarım ki tarih yeniden tekerrür eder. çinde ya adı ımız son dönemin benzerlikler göstermesi yeniden Sevr'e mi gidiyoruz kaygısını günden güne arttırmaktadır. Dün kar ımızda (Devlet-i Muazzama) Rusya'nın dâhil oldu u büyük Avrupa devletleri, bugün aynı devletlerin yer aldı ı Avrupa Birli i.

Islahat Fermanı'nı baskıyla dikte ettirerek hazırlatıp ilan ettirdikleri 1856 Fermanı ile gayri Müslim tebaaya büyük imkânlar bah edildi. Özellikle Ermeni cemaati bu yönde o kadar ilerleme gösterdi ki bunların Engelhardt'ının dediği gibi, kurulu ve seçim yöntemleri, parlamentoyu andıran bir millet meclisi bile vardı. 1863'te Tanzimat hükümetinin onayladığı Ermeni Anayasası, Ermenilere Osmanlı egemenliği altında kendini yöneten bir ulus statüsü verdi. 1856 ıslahat fermanı sonrası, Müslüman Türk halkı kendi devletlerinin kısa zamanda mucizeler yaratmasını bekledikleri, Tanzimat rejiminin yabancı devlet elçilerinin talimat ve direktifleriyle yönetilen, itilip kakılan ve hakarete uğrayan, bağımsız bir devlet haline geldiğini gördü.

Açılan kapılardan, baskılan ticari gelişmelerden, Hıristiyan milletler, Ermeniler, Rumlar yararlandılar. Türkiye'yi paylaşmayı planlayan büyük devletler Ermeni ve Rumları baskımsızlık vaatleriyle kısırdılar. Zaten 1856 Islahat Fermanı'ndan hemen sonra Ermeni örgütleri ilk önce yurt dışında kuruldu ve yavaş yavaş, isyan hareketleri başladı. Türkiye'yi baskı altında tutan devleti muazzama dinimize karşıladı. Müslüman halkı ayrımlara tabi tutmadı. Türk Müslüman, Kürt Müslüman, Arap Müslüman ayrımı yapılmadı. Alevi-Sünni, kısırdırması ıslahatta yer almadı. Türk İslam geleneğimize gelen örf, adet ve inançlarımıza müdahale edilmedi.

Devletin ilgisizliğiyle ilgili yapılan her işi, Tanzimat yöneticileri, reform, yenileme, batılılaşma, çağdaşlaşma diyerek yaptılar.

2005 yılına geldiğimizde ıslahat fermanlarının içeriğinin daha da sertleştirilmesi, Türk devletinin bekasını ilgilendiren isteklerin peşpeşe sıralandığını görüyoruz. AB yasaları, MF yasaları art arda, önü sonu hesaplanmadan, meclisten geçiyor, adı mı? Reform, Batılılaşma ve Çağdaşlaşma.

Bu Avrupa Birliği'nin isteklerinin ve talimatlarının sonunun gelmeyeceği, ucu açık müzakerelerle tescil edilmiştir.

15 Ocak 2005 tarihli gazetelerden: Avrupa konseyince hazırlanan raporda dinsel özgürlükler alanında ayrıcalık yapıldığı, güvenlik güçlerinin azınlıklara karşı kötü muamelede bulunduğu, medyada azınlıkları hor gören söylemlerin önüne geçilmediği iddia edildi. Türklere kin kusan raporda bu emirler yer aldı.

1-Nüfus cüzdanlarındaki din hanesini derhal kaldırın. Bu durum Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırıdır.

2-Din dersleri zorunlu olmaktan çıkarılmalıdır.

3-Ders kitaplarında, Ermeni ve Rumlara yönelik kötü ifade yer almasın, öğrencileri çok kültürlülüğe alıştırsın.

4-Türk hükümeti Musevileri (Yahudileri) korusun. Haklarında kötü haber yaptırmasın, yapanları derhal cezalandırsın.

Emre bakın. Ermeniler dünya çapında Türk'e Türkiye'ye hakaret ve iftira kampanyası yürütürken, Yunanistan gençlerini Türk dümanı olarak eştirken, ben onlara methiye düzece im, bu ne biçim mantık?

Hulki Cevizolu, Yeniça Gazetesi'nde yayınlanan 10.06.2005 tarihli makalesinde dinimize de açıktan müdahale başladı diyor.

“Resmi talep: “Tek hak din slamiyet demeyin!” ABD Büyükelçisi Eric Edelman'ın, Türkiye'den ayrılmadan kısa süre önce Diyanet'ten Sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Aydın'a bir mektup yazdığı ortaya çıktı. Bu “resmi mektupta” Diyanet'in çalımaları ikâyet ediliyor ve Hıristiyanlara kolaylıklar sağlanması isteniyordu.

Hemen ardından, AB Türkiye Delegasyonu başkanı Hans Kretschmer de Diyanetleri Başkanı Prof Dr. Ali Bardakolu'nu ziyaret etti. Kretschmer: ‘slam yegâne hak dindir’ denilmesinin laik bir ülkenin laik bir kurumunun nasıl savunabildiğini sordu.

Aslında bu bir “hesap sorma” değil mi? Sen bu cesareti gösterip soru (hesap) sorarken, Türkiye'nin içlerine müdahale ederek egemenlik haklarımızı ne hakla çiniyorsun? Bizden istedikleri bütün dinleri eştir görmemiz. O zaman Müslüman olmakla, Hıristiyan olmak arasında ne fark kalacak? Kur'an'ı Kerim'deki Allah buyrukları ayetler ne hüküm ifade edecek? Aslında bu yolu bizde bazı “Müslüman” din adamları açtı. Hıristiyanlığı yapılan övgülerle, Kur'an'ı Kerim'le çelişse de, bu yolda büyük propagandalar ve çalımalar yürüttüler.

Musevilik-Hıristiyanlık benimsenecek, daha önce de (19.10.2004) yazmıştım: Avrupa Birliği'nin Türkiye ile ilgili raporu 6 Ekim 2004'de açıklanınca Adalet Bakanı Cemil Çiçek: “ilerde belki de hiç üye olmasaydık diyebileceğimiz durumlarla karşılaşacağız.” demişti. Türkiye Musevilik ve Hıristiyanlık kültürünü de yavaş yavaş sindirmeye zorlanacak. AB raporunun 40. maddesinde de Türkiye'de kültürel ve dini homojenliği büyük önem verildiği ifade ediliyor. Bir rahatsızlık belirtisi olan bu ifadenin gereğini de yapmak için hazırlar.

7. maddede ise AB'nin siyasi değerleri Avrupa'nın Musevi-Hıristiyan ve hümanist kültürü üzerine inşa edilmiştir; ancak bu değerler, halkının çoğunluğu Müslüman olan bir toplum tarafından da benimsenebilir deniyor.

O yazının sonunu da şöyle başlıyorum: “Bugün ne yazık ki Türkiye'de kendisini ‘ah’ olarak görenler var. Başkalarını da ‘piyon’... Onlara şu sözü hatırlatalım: ‘Oyun bitince, ah da, piyon da aynı kutuya konur.’” (Hulki Cevizolu, Yeniça gazetesi.)

Tanzimat ve Mevriyet d6nemlerinde Misyonerlik faaliyetleri genellikle okullar vasitasıyla yapılıyordu. O d6nemde imparatorluk co rafyasında b6y6k bir Hıristiyan n6fus vardı.

B6y6k devletler, gayri M6slim tebaanın yo un oldu u b6lgelerde, vilayet ve hatta kasabalarda okullar açıyordu. Bir misal olarak verirsek, k66k bir vilayetimiz olan Bitlis'te 1870 yılında 50 Amerikan misyoner okulu faaliyet g6steriyordu. Bu vilayetimizde ya ayan Ermeni sayısı 6 bin civarında idi.

Amerikan kolejlerinin da ılımı 6yleydi. Merzifon'daki okul Rumlara-Harpur-Kayseri-Gaziantep'teki okullar, Ermenilere-Plovdiv-Samakov ve eski Zarda'ki okullar Bulgarlara-Beyrut'taki okullar Arap'lara, D6rz6 ve Marun6lere-Halep-Hama-Sayda-Trablus am ve Suk-el Garpta'ki okullar, Araplara ve Nusayri Alevilerine y6nelik faaliyetlerdi.

Fransızlar ise stanbul d6ndeki okullarını daha 6ok T6rkiye'den koparmak istedi i b6lgelerde açmı lardır.1897 tarihi itibariyle Osmanlı topraklarında 59 ilkokul, 40 R6tiye, 28 idadi olmak 6zere 127 adet okul.

ngilizler- talyanlar-Almanlar da durmamı , onlar da misyoner okullarını faaliyete geçirmi lerdir.

O tarihlerdeki misyoner faaliyetleriyle ,bug6nk6 misyoner faaliyetlerine aynı g6zle bakamayız. O d6nemde topraklarımızda sayıları milyonları bulan Hıristiyan tebaa vardı. Onlara y6nelik çalı malar belki bir yerde mazur g6r6lebilir. Ama bu g6n T6rkiye'de y6r6t6len misyoner faaliyetleri, do rudan M6sl6man T6rk milletine y6neliktir. Y6zlerce apartman altı kiliseler açılmı ve açılmaya devam ediliyor. Ba kent merkezinde, Kızılay'da ncil da ıtılıp, Hıristiyanlık propagandası yapılıyor, K6rtler ve Aleviler arasında yo un çalı malar s6rd6r6yorlar. T6rkl6k davasına kendini adamı Sayın Namık Kemal Zeybek Bey bir aya 1 T6rkistan'da olan karde imiz bakın ne diyor.

EN TEHL KEL SALDIRI

İlimli M6sl6manların, M6sl6man duyarlılı 1 ta ımadı 1 ortaya ıktı. Onlar Evangelist Siyonizm'in misyonerli ini savunmak için takla 6st6ne takla atıyorlar.

Misyonerlerin kimseyi kandırmadı ımı s6yl6yorlar ya... Yalan s6yl6yorlar, ya da 6yle inandırılıyorlar... Ya da 6yle s6ylemeleri isteniyor. Aldıkları buyrukları yerine getiriyorlar.

in ilgi çeken yanı, bu ılımli M6sl6manlar eski k6ktenci slamcı siyasetiden olu uyorlar. Bir t6rl6 m6min M6sl6manlık çizgisini yakalayamıyorlar... Ya a ırı, ya ılımli... Bunun ortası yok mu biraderler? E er misyonerlerin savunuculu unu i edinen bu ılımliılar da

“zerre kadar” Müslüman duyarlılı ı kalmı sa beni dinlesinler... Diyorum ki, bu dokuzuncu Haçlı seferinin misyonerleri öncekilere benzemiyor...

Sadece Türkiye’de de il Türk dünyasında ve Avrasya co rafyasında son derece ciddi bir tehlikeyle kar ı kar ıyayız. Ulu Türkistan devletlerinden ikisinde Müslüman kökenli iken Evangelist Siyonizm’in tuza ma dü üp din de i tirenlerin sayısı artık yüz binlerle açıklanıyor.

Türkiye’de her gitti im yerde onlarca gencin O ul Tanrı’ya inanmayı iman sandıklarını ve Müslümanlı ı terk ettiklerini, kimi yerlerde adlarını sayarak anlatıyorlar. Evangelist Siyonizm’in misyonerlerinin mezhep, me rep, meslek ayırdı ı yok. Ama Alevi Müslüman kökenlilere özel bir ilgilerinin oldu u TV’lerde, pastör bozuntularının Hazreti Ali’den özdeyi ler okumasından belli olmu tu.

HIDIR DEDE’YE KULAK VER N

Hıdır Dede dedi im Hıdır Bulut... Batıkent’te gizli misyoner kilisesine götürüyorlar. te açıklamaları:

“Hıristiyan olmamı istediklerinde daha büyük bir ok ya adım. Liderleri Daniel diye bir Amerikalı bana çok paraları oldu unu, Türkiye’den bile zengin olduklarını söyleyerek destek istedi, bana devletin yıllar önce Ermenilere uyguladı ı bir kıyım oldu unu, imdi de devletin Alevileri ikinci sınıf vatanda olarak gördü ünü söyledi. Benim deste imle Türkiye’yi kurtaracaklarını ifade ettiler. Bana Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) hakkında kabul edilmez ithamlar anlattılar... Ülkede adalet mekanizması i liyorsa insanların sömürülmesi neden engellenmiyor. Gerçekten ülkemiz üzerinde büyük bir oyun var, bunu bana o kilisede açıkça söylediler. Az da olsa bazı Alevi dedelerinin de misyonerlerle i birli i yaptı ını belirttiler...”

OYUN Ç NDE OYUN

Misyonerlere katılan Hacı akir’in Alevi Dede’ye verdi i raporda özetle u bilgiler var:

Daniel Wickware adlı New York do umlu ABD vatanda ı, Türkiye misyonerlerinin lideri Wickware Amerikan ordusunda Vietnam Sava ı’na katılmı . Kamboçya, Meksika, Mısır, Ürdün ve srail’de bulunmu ,1985 yılından bu yana Türkiye’de Protestan rahip görünümünde faaliyet gösteriyor. Halen Ankara’da ikamet ediyor ve kusursuz bir Türkçesi var. Wickware’in yardımcıları bir Alman, be Güney Koreli yabancından olu an bir ekip. Ekipte ayrıca Kuzey Irak kökenli iki Kürt yönetici de var. Bunlar da uzun yıllar Fransa ve

ngiltere’de ya amı iki ki i. Kuzey Irak kökenli olan, Mesut Barzani’nin Ankara temsilcisi Safen Dizayi’yi ara sıra ziyaret ediyor. Kürtlere Avrupa ve Amerika kamuoyunu yanlarına çekmeleri için Hıristiyan olmalarının ciddi bir avantaj olacağını anlatılıyor. Doktor Deniz olarak bilinen Dillion adlı Amerikan vatandaşı da bir Türk kadar iyi Türkçe konuşabiliyor ve para kontrolünü o yapmaktadır.

Uyan ey yareli ir-i jeyan bu hâb-ı gafletten... (26.02.2005, Tercüman Gazetesi, Namık Kemal Zeybek)

HANET YUVASI PATR KHANE

Fener Patriği Papaz Bartholomeos Anadolu’yu dolaşıp, yıkık, metruk kilise kalıntılarını dolaşarak ayinler düzenliyor.

Basın mensuplarının, Anadolu’da Hıristiyan yaşamıyor, burada ne işiniz var, eklindeki sorularına, “Patrikhanemiz bu memleketin bir kurumudur. 1700 yıllık bir kurumuz, buraların yabancısı değil, yerlisiniz. Böyle kalacağız ve böyle hissetmeye devam edeceğiz.” diyor. Aynı Papaz İstanbul’da Eriat mahkemesi kuruyor, Kudüs Patriği’ni yargılıyor. Osmanlı İmparatorluğu’nun en zayıf olduğu zamanlarda dahi bütün Ortodoksların başlı olduğu bir merkez olamamıştır.

1774’te imzalanan Küçük Kaynarca Anlaşması ile Osmanlı topraklarındaki bütün Ortodoksların koruyucusu olma hakkını Rusya elde etmiştir.

Islahat Fermanı’ndan sonra Fener patrikhanesinin Ekümenik talebi, hem Rusya hem de Ermeni ve diğer Hıristiyan gruplarca kabul görmemiştir.

Bizim AB sevdamızdan yararlanan papaz ve Yunanistan bir taraftan ABD’yi diğer taraftan AB’yi yanlarına alarak Türkiye’yi kuşatmış durumdadır. Türkiye’de hiçbir iktidar 1200 yıllık bir cemaatin papazına Ekümenik unvanı veremez, İstanbul’da bir Vatikan kurduramaz. Heybeliada Ruhban (Ajan) okulunun açılmasına müsaade edemez.

Sonu gelmeyen istekler bir birini ardından sıralanacaktır. Ayasofya Camisi’nin kilise olması dahi tartışılabilir, girerse hiç tartışılmayalım.

Fener Rum Patrikhanesi 1990’den beri şu dört şeyi gerçekleştirmek istiyor:

- 1-Ekümenik unvanını almak
- 2-1971’de kapanan papaz okulunu açmak
- 3-Ayasofya’nın tekrar kilise olmasını sağlamak.
- 4-Patrik seçiminde T.C. vatandaşı olma zorunluluğunu kaldırılması.

Bunlar, ABD ve AB destekli Türkiye'ye baskı yapıyor ve yapmaya devam ediyor.

ABD KONGRES -EKÜMEN TANI

Ba bakan Tayyip Erdoğan'ın ABD'deki temasları sürerken, kongrede Fener Rum Patrikhanesi'nin Ekümenik statüsünün Türkiye tarafından tanınması ça rısını da içeren bir yasa tasarısı kabul edildi. ABD D i leri Bakanlı mın 2006–2007 bütçelerinin belirlenmesini amaçlayan “D i liler Yetki Yasa Tasarısı” kongrenin alt kanadı olan temsilciler meclisinde uluslararası ili kiler komitesi tarafından kabul edildi. Tasarıda yer alan bir bölümde, fener Patrikhanesi'nin Ekümenik statüsünün Türkiye tarafından tanınmaması ele tiriliyor ve Ankara'ya statüyü tanınması ça rısı yapılıyor. Tasarıda patri in Türk vatanda ı olması gerekti i yönündeki uygulamanın da kaldırılması isteniyor. Ayrıca patrikhaneye her ulustan din adamı yeti tirme hakkının verilmesi talep ediliyor. Bu hükümler, kongredeki Rum lobisinin çabasıyla yasa tasarısına eklendi. ABD yönetimi de ilke olarak bu hükümleri destekliyor. (11.06.2005, Hürriyet Gazetesi.)

CASUS YUVASI PATR KHANEN N HANETLER

1918'de Yunan ordusunun Edirne'yi alıp Çatalca'ya do ru ilerlemesi üzerine Rum patrikhanesi o bölgede bulunan Rum metropolit ve papazlarına Yunan askerleri geldikçe karargâhlarına gidip kendilerini takdis etmelerini emretmi ti. Edirne metropoliti Polikaryos Trakya'da bulunan bir sürü papazı da yanına alarak Atina'ya kadar gitmi ve orada Edirne'yi kurtardı ndan dolayı Venizelos'a te ekkür etmi , uzun ömürler dilemi tir.

Patrikhane 1919 yılı ortalarına gelindi inde iyice istiklalini ilan etmi ti. Temmuz 1919'da da kapısının üzerine çifte kartallı “Bizans Bayra ı”nı asan Patrikhane bütün i lerini de birinci derecede stanbul Yunan temsilcili i, ikinci derecede ise müttefik temsilcileri ile görmeye ba ladı.

Nitekim patrik vekili, zmir'in i gali üzerine Yunan ordularının Hıristiyanlık adına mukaddes cihat yaptıklarını söylemi ve Türkiye'deki Rumların Yunan ordusuna katılması için resmen beyanname yayınlamı tır. Eylül 1919'da yayınladı ı bir ba ka beyanname ile de Yunan ordusunun Türklere kar ı muzafferiyetlerini överek, yerli Rumların Yunan ordusuna katılmaları emrini tekrarlamı tır.

Patrikhanenin emriyle zmir bölgesi Rumlarının dı nda stanbul'dan gidip Yunan ordusuna gönüllü yazılanlar da olmu tur.

gal komutanı Zafiriu'nun bir beyannamesi da ıtılırken zmir metropoliti Hrisostomos da aynı komutana ho geldin dedikten sonra elindeki Haç'ı havaya kaldırmı ,

onu ve onunla birlikte bulunanları takdis etmi , güzel bir Rum kızının ta ıdı ı altın bir tepsinin içinden aldı ı tuz ve ekme i komutana sunmu tur. Hrisostomos bu takdisten ba ka “Asker evlatlarım, Helen çocukları, bugün ecdat topraklarını yeniden fethetmekle sa’nın en büyük mucizesini göstermi oluyorsunuz, bu u urda ne kadar Türk kanı döküp içerseniz o kadar sevaba girmi olacaksınız, ben de bir bardak Türk kanı içmekle, onlara olan kin ve nefretimi teskin etmi olaca ım. Haydi, buyurunuz bütün Aziz’ler sizin arkanızda olacak, atalarınızın toprakları sizleri bekliyor.” ekindeki hitabıyla Yunan askerlerini ve yerli Rumları Türkleri katliama tabi tutmaya te vik etmi tir. Bir ngiliz sava gemisinin zmir’e gelmesi üzerine kiliseye Yunan bayra ı çeken Hrisostomos zmir’e gelen Yunan kralına (12 Haziran 1921) Ankara Kalesi’ne çekilmek üzere Efes’te yapılan ve atafatlı bir törenle “Bizans mparatorlu u bayra ını” teslim etmi tir.

Bu papaz tahriklerden öteye i galde yapılan katliamı bizzat idare etti ini sa a sola ko arak ‘Türkleri öldürün’ diye ba ırdı ını TBMM’nin 15 Mayıs 1920 tarihindeki toplantısında olaya ahit olan milletvekili ifade etmi tir.

Kiliseler birer silah deposu haline getirilmi , Rum çetelerinin silahlandırılmasında en büyük rolü oynamı tır.

Harbiye Nezareti’nin orduya, ordunun da valiliklere gönderdi i bir tamimde bu durum u ekilde belirtiliyor. “ stanbul patrikhanesinde ve Yunan konsoloslu unda silah ve cephaneye depo edilmi tir. Umum kiliselerde üniforma vardır. Bu silah ve cephaneyi kalkı zırlıısı getirmektedir.”

1821 yılında Mora’da ba layan yunan isyanı, E riboz’a, Sisam’a, Girit’e hatta Selanik ve havalisine sirayet etmi , devletin ba ına büyük gaileler açmı tı. Yalnız Tripoliçe Kalesi’nde 8 bin Müslüman Rumlar tarafından katledilmi ti.

Bu isyanın stanbul’daki eleba ı Fener Rum Patri i Grigorios 22 Nisan Pazar günü patrikhanenin orta kapısında asılarak idam edilmi , yaftası (suçları) gö sünde yazılı olarak üç gün te hir edilmi , bundan ba ka Kayseri-Edremit-Tarabya ve Edirne piskoposlarıyla, isyanda parma ı olan ileri gelenlerden bazı ki iler de idam edilerek cezalandırılmı tır.

Bu olaylar Osmanlı Devleti’nin en zayıf oldu u yıllara rastlar. Devletin kendi (Mısır) valisine yenildi i, Mısır Valisi’nin padi ahın ordularını yenerek Kütahya’ya kadar geldi i dönemlere rastlar. Hatta devletin Rusya’dan yardım talebi vardır. Ancak Padi ah II. Mahmut bütün bu artlar altında dahi Rum Fener Patri i’ni cezalandırmada hiç tereddüt göstermez, devlete yakı anı yapar.

1925 yılında sava tan çıkmı bir Türkiye... Yine Fransa- ngiltere kı kırtması... eyh Sait syanı... syan bastırılır. Yüzlerce insan ölür. eyh Sait dâhil isyancılar yakalanır,

Diyarbakır'da açık mahkeme yapılır. Mahkemeyi dinlemek paralıdır. 1 kırmızı lira parayı veren mahkemeyi dinler. Neticede isyancıların cezası idamdır. Suçlular belediye meydanında asılır. Yaftaları gö üslerinde...

te güçlü devlet, bu Apo'yu 30.000 ki inin katilini mralı'da besleyen de il.

2 MART 1923 TBMM, GÜNDEM: PATR KHANE

Rıza Nur kürsüde öyle diyor: “Bugün patrikhanenin dini bir hassasından ba ka hiçbir eyi kalmamı tır. Mahkeme bilmem ne yapamayacaktır ve siyasi bir meseleyle u ra acak olursa hudut haricine atabilece iz, bu gün bir köy papazı haline gelmi tir. Resmi bir sıfatı kalmamı tır.

Patrikhane gider de Aynaroz'a oturursa aleyhimizde faaliyette bulunaca ından üphe yoktur. Fakat pençemizin altında bir papaz gibi, stanbul'da her eyden tecrit edilmi bir halde.”

Osman Bey (Kayseri): “Patrikhane unvanı kalıyor mu?” Rıza Nur devamla: “Hatta biz bunda ba ka ekilde de dü ündük bir piskopos halinde olsun ve böylelikle kalmı tır. Pençemizin altında zebun bir halde kalacaktır. Bir defa katiyen metropolit bulamayacaklar.”

Rasih Efendi (Antalya): “Yunanistan'dan gelirler.” Rıza Nur devamla: “Yunanistan'dan getiremezler.” Ne et Bey (Üsküdar): “Getirirlerse kuvve-i teyidiyemiz nedir?” Rıza Nur: “Kuvve-i teyidiyemiz, patrikhane böyle bir ey yaptı ı takdirde tutup kolundan dı arı atmaktır.”

HAÇLILARIN K NC AJAN PROVOKATÖR KOLU

FENER PATR KHANES

“Azınlıklara gelince, bu konuda de i toku ileri sürmü tük. Öbür devletlerin temsilcileri de bu konuda bizim fikrimizi izlemi ler ve onaylamı lardı. Ama bir fesat ve hıyanet oca ı olan, ülkede ayrılık ve uyu mazlık tohumları saçan Hıristiyan hem erilerimizin huzur ve refah içinde u ursuzluk ve felaket simgesi olan Rum patrikhanesi'ni artık topraklarımızda barındıramayız. Bu tehlikeli örgütü ülkemizde tutmamız için ne gibi vesile ve nedenler ileri sürülebilir? Türkiye'nin Rum Patrikhanesi için topraklarında bir sı inak göstermeye ne zorunlulu u vardır? Bu fesat yuvasının gerçek yeri Yunanistan de il midir?”

Mustafa Kemal Atatürk

Bu fesat yuvası patrikhanenin ba ı papaz AB ülkelerinin ba kentlerinde dola ıyor, kulislerine devam ediyor isteklerinin Türkiye'ye dayatılmasını istiyor.

Maalesef Haçlı dünyası 1200 kiinin baı papazı Ekümenik sıfatıyla görmek istiyor, destek veriyor ve Türkiye'ye baskı yapıyorlar. Avrupa Parlamentosu Raporu'nda, ilerleme raporlarında, komisyon raporlarında hep patrikhane ve papaz okulu var.

Zafer olarak Türk Milletine lanse edilen Rapor:

AVRUPA PARLAMENTOSU RAPORU

X. artlara dayanarak büyük bir reform programı kabul edilmesine rağmen, eğitim sisteminde belirli ihmaller devam etmektedir. artlara dayanarak özellikle kız çocuklarının ve en dezavantajlı bölgelerine eğitim olanakları geliştirilmelidir.

Z. artlara dayanarak Avrupa Parlamentosu tarafından Türk yetkililere önceden yapılan ricalara rağmen Yunan Ortodoks İlahiyat Fakültesi yeniden açılmamıştır.

BB. artlara dayanarak Türkiye, İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını yerine getirmek zorundadır.(.....) davasında mülkiyeti yeniden inşaat hakkı ve Kıbrıs Türkiye davasında mahkemenin kararını da içerir

CC. artlara dayanarak Leyla Zana ve arkadaşları en sonunda haksız mahkûmluktan salınmıştır ve şimdi bu kişiler, Kürtlerin Türkiye'deki ana politik görüşüne daha iyi entegre olmaları için çalışmaktadırlar.

DD. artlara dayanarak Leyla Zana ve Kürt politika partileri, her mezhepten Türk Hıristiyanları (Katolikler de dâhil) ve Türk insan hakları organizasyonlarının hepsi Avrupa Birliği'ne girme müzakerelerini evkle desteklemektedirler.

EE. artlara dayanarak Türkiye ve Ermenistan arasındaki sınır, Türk otoriteleri tarafından hala yeniden açılmamıştır ki bu yüzden Ermenistan'la iyi komşuluk ilişkilerini ilerletme fırsatlarını kaybetmişlerdir.

FF. artlara dayanarak Kuzey Anadolu'da Ermeni ulusal mozolesi'ni ziyaretçilere yeniden açmak, azınlık dillerinin-Kürtçe ve Ermenice-kullanımındaki yasayı kaldırmak Türk tarihçileri tarafından Ermeni soykırımı ve Ermenistan Cumhuriyeti ile devlet ilişkilerini yeniden kurma çalışmaları gelecek için çok önemli adımlardır. Fakat bu süreç Türkiye ve Ermenistan arasındaki sınırın yeniden açılmasıyla mantıklı bir sonuca vardırılmalıdır.

AVRUPA PARLAMENTOSU

1-Memnuniyetle belirtir ki son birkaç senedir Türkiye kendinden istenilenleri yerine getirmmiştir. Bunlar: idam cezasının tamamen kaldırılması, önemli haklar ve özgürlüklerin genişletilmesi, Milli Güvenlik Konseyi'nin rolünün azaltılması, Güneydoğu'da sıkıyönetimin kaldırılmasıdır.

8-Leyla Zana ve önceki DEP'teki arkadaşlarının salınmasını (tahliyesini) iyi kar ılar, yeniden adil ve tarafsız bir yargılama ister ve Türkiye'de kötü olmayan dü üncelerinden dolayı mahkûm bulunanların hemen tahliyelerini ister.

9-Türk hükümetinin okullarda Türkçeden ba ka ana dilleri (yani Kürtçe, Çerkezce, Ermenice... vb.) ders verilmesini program yapılmasını, di er dillerde yayın yapacak kanalların açılmasını ve i görmesini sa layacak kanuni de i iklikler, sunmasını iyi kar ılar ve Türk hükümetine azınlık dillerinde e itim ve yayın hakkında geriye kalan tüm kısıtlamaları kaldırmasına dair ça rıda bulunur.

10-Kuvvetli bir ekilde Türkiye'nin bu kanuni de i iklikleri gerçekten geniletmesini ve gayri Müslim azınlıklar için e itim ve yayını yerine getirmesi için ısrar eder. (Yunanlılar, Ermeniler, Yahudiler, Asurlular)

11-Türkiye'yi etnik ve dini azınlıklara kar ı anlay ını kesinlikle geli tirmeye davet eder. Mesela bunların ülkenin kültürel mirasına katkılarına önemini göstererek, özellikle Türk otoritelerinin Hasankeyf, Ani, Zeugma ya da Aghtamar gibi bu bazı katkıları Unesco'nun dünya mirası listesine uygun oldu unu göz önünde bulundurmalarını ister.

19-Seçim sisteminde %10 barajının azaltılmasını böylece meclise politik güçlerin daha çok, özellikle (en üstün olarak) Kürt partilerinin temsilini teminat altına almasını tekrarlar.

51-Türkiye'yle müzakerelerin ancak Avrupa Birli i'nin 2014'ten ileriki zamandaki finansal perspektifinin ifadesiyle sonuçlanabilece ini not eder.

te hükümetin büyük zafer ilan etti i 530 küsur oyla alâyi ve nümayi le kabul edilen Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye raporunun özeti bu.

Allah a kına birileri çıksın da bunlar bizim lehimize desin. bunlarla da bitmiyor, daha neler var neler?...

Sayın Sadi Somuncuo lu Yeniça Gazetesi'nde yayınladı ı 25.06.2005 tarihli makalesinde bunların bir kısmını sayıyor ve birço unun el altından yapıld ını yazıyor.

“Hatırlayalım.17 Aralık zirve kararında komisyon ve Avrupa Parlamentosu raporlarına atıfta bulunarak aslında önümüze 100'e yakın çok a ır siyasi art konmu tu.

te iktidarın “aynen uyguluyoruz” dedi i ve sessiz sedasız kar ıladı ı artlar. Bazılarını özetleyelim.

a. Terörist ba ının yeniden yargılanması. Hükümet daha A HM kararı açıklamadan formül aramaya ba ladı. Tepkiler üzerine imdilik firene bastı.

b. Kürt güçleriyle uzla ma sa lamak için adım atılması, teröristlere artsız, ayrımsız genel af ile siyaset yapma imkanı verilmesi. Hükümet de il de sivil toplum örgütleri ve aydınlar pe pe e terörist ba ı dahil PKK’ya af deklarasyonu yayınladı, ama bundan önce Dı i leri Bakanı Abdullah Gül, malum sivil toplum örgütleriyle görü tü. Kendisine anlattıklarını belli ba lı gazete ve televizyonlara de anlatmalarını tavsiye etti.

c. Azınlık dillerinde yayın ve e itimin gerçekleştirilmesi. Gül’ün ba kanlı ındaki Reform zleme Grubu, Süryani, Türk Ortodoks, Türk Katolik ve di er gayri Müslimlerin okul açmalarına onay verdi.

d. Etnik ve dini azınlıklara bakı ımızı ispat için Hasankeyf, Ani, Zeugma, Akdamar gibi yerlerin de erlendirilmesi, Türk-Müslüman katliamında Ermeni çetelerinin karargahı olan Akdamar Kilisesi’nin restorasyonu için Erdo an’ın talimatıyla 2.4 trilyon ödenek ayrıldı.

e. Vakıflar kanununun gayri Müslimlere danı ılarak de i tirilmesi. Kanun azınlık vakıflarının talepleri do rultusunda defalarca de i tirildi. Sonunda AB bir taslak gönderdi. Son düzenleme ile üçüncü ki ilere geçmi , olanlar hariç azınlıkların kendilerine ait oldu unu iddia etti i mallarının tamamının iadesi ba ta olmak üzere tüm istekleri kar ılandı.

f. Cem evlerinin dini merkezler olması, din e itiminin seçmeli hale gelmesi, Alevilerin tanınması. Reform zleme Grubu nüfus cüzdanlarından din hanesinin çıkarılıp, Diyanet i leri Ba kanlı ı’nın Alevilere de hizmet vermesi kararla tırıldı.

g. Gökçeada ve Bozcaada’daki Rumların mallarının iadesi. Ba bakan Erdo an bizzat buraya gidip, Bana emanetsiniz, dedi sonra da sit alanlarında tapu yasa ının kaldırılmasına ili kin yasa teklifi verdi.

ı.Dicle-Fırat sularının e it da ılımı. Erdo an 17 Aralık’tan hemen sonra Suriye’ye giderek, su anla masını imzaladı.

j. Fener Patrikhanesi’nin Ekümenli ini tanımamız. Patri in “ekümenik” sıfatıyla giderek arttırdı ı faaliyetlerine sessiz kalınarak, fiilen onay veriliyor.

k. Rum kesimini tanıma anlamına gelecek protokolün imzalanması, limanların açılması protokolün imzalama i leri sürüyor, tamamlandı ında, tanıma gerçekleştirip,

Rumlara limanlar ve hava alanları açılacak. Zira AB 3 Ekim'e kadar tam uygulama istiyor.

l. Ermeni soykırımını iftirası bir komite kurulması, Ermenistan'la do rudan diyalog ve sınırların açılması. Örtülü görü melerle gere i yapılıyor.

m. Yüzde 10 barajının dü ürülerek "Kürt partilerin temsiline" imkan verilmesi, Ba bakan'ın 100 milletvekilinin seçiminde barajın kaldırılmasını gündeme getirdi.

n. Güvenlik ve dı politikada kendi milli tutumumuzda ısrarlı olmayıp AB politikalarına uyum sa lamamız gerekçesiyle Erdo an ekibinin çizdi i Milli Güvenlik Siyaset Belgesi iç ve dı güvenli imizle ilgili çok temel meselelerde TSK'nın farklı görü ler ortaya koymasıyla MGK'da görü ülmesi ertelendi.

Bunlar, AB hukukuyla hiç ilgisi olmadı ı ve de üyeli imiz tümüyle rafa kalktı ı halde yapıldı, yapılıyor. Bekleyenler de kar ılandı ında Sevr listesi tamamlanmı olacak. Kıbrıs'ın teslimi, teröristlerin siyasalla tırılması trilyonların aktarılması, azınlık vakıflarına akıl almaz sayı ve de erde mülkler verilmesi gibi adımların Türk milletinin ve Türkiye'nin lehine oldu u nasıl söylenebilir?

Gözler kör olursa, kulaklar sa ır olup duymazsa, davul zurna da çalsan da neye yarar, Avrupa Birli i üyesi ülkelerin yetkili a ızları, komisyon üyeleri ve etkili tanınmı politikacıları. Türkiye'nin üye olmasının mümkün olmadı ını açık ve net olarak söylüyorlar.

te birkaçı... Almanya: Hıristiyan Birli inin Eski Genel Ba kanı eski Ba bakan Helmut Kohl öyle diyor; "Avrupa Birli inin Türkiye hakkındaki artları a ırdır. Türkiye bunları kabul edemez etmemelidir." Türkiye'nin Avrupa Birli ine girmesine destek veren hükümetler, ülkelerinin en zayıf partileridir. (TV haber, 10.02.2005)

Sabah Gazetesi'nden Kılıçkaya'nın, Fransa'nın eski Cumhurbaşkanı Valery Giscard d'Estaing ile yaptı ı röportajı aynen alıyorum.

TÜRK DÜ MANI DE L M

Avrupa Birli i Anayasasını, Türkiye'nin üyeli ine kesinlikle kar ı çıkan, Fransa sa ının en güçlü ismi Valery Giscard d'Estaing Sabah'a konu tu: "Türklere büyük saygı duyuyorum... Türkler Avrupa'ya üye olursa bu Avrupa'nın de il Avrupa projesinin sonu olur. O zaman artık ba ka bir projeden bahsedilir; yani bu proje bir kimlik projesidir. Büyük ama aynı kimlikten olmayan bir ülkeyi, Türkiye'yi kabul ederseniz insanlar bu sistemi tanımazlar, tanımayınca tabii bu proje biter ve artık ba ka bir projeden söz edilebilir.

Türkler ülkenin başkentini Ankara'ya taşıdı. İstanbul'da, Avrupa'da bırakmayıp Anadolu'ya götürdü. İmdi Brüksel'e taşımayı kabul edecekler mi? Türkler kimliklerine, geleneklerine, kültürlerine bağlı bir millet. Bunu nasıl kabul edecekler? Belki bugün bundan henüz uzaktayız ama (AB'nin) bir cumhurbaşkanı olsun, başkenti Brüksel olsun istiyoruz. Türkler kabul edecek mi Avrupalı bir cumhurbaşkanı?

KOMUNAL KLER

- **Avrupa** Parlamentosu'nun ne yaptığıyla Türkler Fransızlardan daha ilgili, herhalde AP'den en fazla bahseden de Türk medyasıdır!
- **Fransızlara anayasayı** onaylıyor musunuz, diye sorulsa “evet” diyeceklerinden hiç kuşku yok. Ama milli sorunları, özellikle de genelleme onaylıyor musunuz, diye sorarlarsa o zaman sonuç belirsiz.
- (Türkiye, AB'ye üye olursa bu Avrupa'nın sonu olacak diyorsunuz, bazı politikacılar ise Türklere kapıyı kapatmak büyük bir hata olur diyor.) Sorunuzda iki ayrı husus var. Eğer Türkiye'nin Avrupa'daki kurumların içine girmesinden bahsediyorsak, Avrupa'nın sonu değil ama Avrupa projesinin sonu olur. Soru kapıyı açma ya da kapama meselesi değil, ilikileri tanımlamak lazım. Avrupa projesi başlangıçtan itibaren federalist bir eğilimi olan ama onun komünallarıyla da ilikilerini öngören bir proje. Tıpkı Amerika Birleşik Devletleri gibi ortak dili, dini, kültürü olan insanların paylaşımlı bir federal devlet.
- Türkiye'yle iki büyük komünal olarak ne yapabiliriz. Türkiye nüfusu çok kalabalık ve büyük bir ülke. İmparatorluk mirası. Bu gün hassas bir konudayız. Türkiye, Avrupa ekonomisi içinde yer almak istiyorsa, bu de il problem olan. Bakın bugün Türkiye'nin Avrupa'ya adım atmasını destekleyen ülkeler dahi belirli kısıtlamaları-mesela serbest dolaşımı-destekliyor.
- (Avrupa'ya en çok salıncı gelenekten gelenlerin sahip çıkmasını nasıl görüyorsunuz?) Onlar böyle bir başarıyla daha aktif olacaklarını düşünüyorlar. Yoksa Türk kimliğinin bazı unsurlarından vazgeçiyor de iller. İmdi başarı için koşuyorlar, ama yarın kültür ve kimlik konusunda da pek çok hususun

Brüksel'in eline geçece ini Türklere açıklamak gerekince halk bakalım onları izleyecek mi?

- (Türklerin Avrupa kapısındaki kimli i hangi kriterlerle tanımlanabilir? Siz dinin, kimli in tanımında çok mühim oldu u görü ündesiniz) do ru kimse bunu tartı mıyor di er dinlere saygılıyız. Din, hukuki ve sosyal hayatın tanziminde etkili, Türklere, bulundu unuz ortamı, Ortado u'yu terk edeceksiniz. Bo az'ı geçeceksiniz ve onlar gibi ya ayacaksınız, denilirse kabul edeceklerini sanmıyorum. Biz Türk kalmak ve kültürümüzü, kimli imizi korumak istiyoruz diyecekler diye dü ünüyorum.
- (Cumhurba kanı Chirac, Türkiye'nin üyeli ine bu ülkenin lideri olarak müdahil oldu. Yerine ba kası geçerse bu Fransa'nın onlarca yıllık politikasını de i tirebilir mi?) Niçin olmasın? Uluslararası müzakerelerde bu olur. Neticede o anın hükümeti karar verir. Geli melere, siyasi ço unluk de i ti inde politikalar da de i ebilir.
- (Niçin Avrupa'da Türkiye meselesinin en çok konu uldu u yer burası? Ba ka konuları yok mu Fransızların?) (gülüyor) Samimiyetle söylemek isterim ki burası en fazla dü ünen yer. Türkiye'ye yardım meselesine bakın mesela, Türkiye'nin üyeli ini destekleyenler, AB'nin bütçesine en az katkı yapanlar...(11-2-2005 Sabah Gazetesi.)

AB dönem Ba kanı Hollanda Dı i leri Bakanı biz Türkiye'ye talip de iliz, talip olan Türkiye bize benzemek zorundadır.

Avusturya Dı i leri Bakanı: "Tarihte Türkleri iki kere Avrupa'da biz durdurduk. Yine biz durduraca ız, Türklerin AB'ye girmesini önleyece iz." Yine Avusturya'nın Maliye Bakanı Karl Heinz Gresser: "Türkiye ile müzakerelerin tamamen ertelenmesinden yanayım." dedi.

FRANSA AB BA KENTLER NE MEKTUP GÖNDERD :

Mektupta özetle; Fransa ba bakanı Türkiye'nin deklarasyonunun ciddi bir sorun yarattı ını vurgulamı tır. AB'nin 25 üyesini de tanımayan bir ülkeyle müzakere sürecinin ba layabilmesi dü ünülemez. Bu sorun, 24 A ustos'taki Coreper ve 1 Eylül'deki AB Dı i leri Bakanları toplantısında tüm üyeler tarafından konu ulacaktır. Fransa nihai tavrını bu konu malar sırasında Avrupalı ortaklarıyla yapaca ı isti arelerde belirleyecektir. Türkiye ister istemez Kıbrıs'ı da kapsayan tüm AB

üyelerini tanıma yolundaki açık niyetini beyan etmezse, üyelik müzakerelerinin ba laması söz konusu olamaz.

AVRUPA BASINI: “TÜRK YE DER N DONDURUCUDA”

AB zirvesinde ya anan tartışmalar ve geni lemeye ilişkin soruların ardında, dünya basınında büyük yankı buldu. Medya, “Fransa Türkiye konusunda çark etti.” görüşünde birleşirken İtalyan basını, “Brüksel, Türkiye’nin Ankara düzeni sildi.” diyecek kadar ileri gitti.

- Guardian: “Cumhurbaşkanı Jacques Chirac Türkiye’nin üyeliğini yavaşlatmak, hatta engel olmak için AB’de geni leme konusunda konferans talep etti.”
- Le Figaro: “Chirac, Türkiye konusunda çark etti. Referandum, Fransızların yeni üye kabul etmekte zorlandığını ve Türkiye’nin üyeliğine karşı olduğunu gösterdi.”
- New York Times: “Son yapılan açıklamalar, Fransa’nın Türkiye ve Hırvatistan ile üyelik müzakerelerine başlanmasına karşı olduğunu gösteriyor.”
- La Repubblica: “AB’nin ‘kara gününde’ Brüksel Ankara’yı derin dondurucuya koyarak Türkiye’nin düzeni sildi.”
- Corriere della Sera: “Chirac’tan tehlikeli viraj: ‘Geni leme iyi düzenlenmeli.’ Türkiye topun a zında. AB’de durum değerlendirilmesi Ankara’da ok yarattı.
- L’Espresso: “Don gömlek kalan AB, Türkiye’yi frenledi. Anayasaya ‘Hayır’da fatura Ankara’ya çıktı. Türkiye’de düzen kırıklığı yaşıyor.” (18.06.2005, Hürriyet Gazetesi)

“TÜRK YE’NİN TAM ÜYELİKİNİN KARŞISINDAYIZ”

Alman ana muhalefet partisi Hıristiyan Demokratlar’ın (CDU) lideri Angela Merkel, Paris’te Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Charac’ı ziyaret ederken, Fransa İçişleri Bakanı Nicholas Sarkozy ile yaptığı görüşme, güne damgasını vurdu. AB’nin lokomotifleri Almanya ve Fransa’nın müstakbel liderleri olarak görülen ikili, Türkiye’nin üyeliğine karşı olduklarını, ilk kez birlikte vurguladı. Almanya’da Eylül ayında yapılacak seçimleri kazanması beklenen Merkel, Elysee Sarayı’nda Chirac’a güvence vererek, “Avrupa’nın motoru” olmayı sürdüreceğini dedi. Merkel ardından, İçişleri Bakanı ve Halk Hareketi Birliği (UMP) lideri olan ve 2007’de cumhurbaşkanı olması beklenen Sarkozy ile görüştü. AB’yi yeniden yapılandırmayı vaat eden ikili,

Türkiye'nin tam üyesi haline karıştıkları altmış bir kere daha çizdi. Liderler ABD ile ilgili kilerin yumu atılması konusunda da anlaşmıştı. (20 Temmuz 2005, Hürriyet Gazetesi.)

Paradan başka kutsal tanımayanlara bir Alman'ın haykırışı, "Ben 'mark'ımı istiyorum!" diyor. Evet, konutu Alman eski günlerini arıyordu.

Bir de Almanya'da çalışan, Alman vatandaşlığı kazanmış olan bir Türk'ü dinledim. O da aynı şeyi söyledi. "Almanya'da ekonomi bozuldu. Yerli yabancı herkes işkâretçi. Evet, markı arıyoruz." dedi.

BİRLEŞİM, ALMANYA BATIYOR

Almanya Cumhurbaşkanı Köhler, ekonomideki olumsuz gelişmeler üzerine hükümet ve muhalefeti vatansız sorumluluğa çağırdı. II. Ulusal Seferberlik Almanya'da işsiz sayısının 5,2 milyona ulaşması ve ekonomik durgunluk alarmı zilleri çalarken, Cumhurbaşkanı Horst Köhler, II. Dünya Savaşı'ndan sonraki refah, istikrar ve itibar getiren başarı reçetesinin yine kullanılmasını istedi.

"Çökme tehlikesi var" Köhler: 'Üretim maliyetinin artması engellenmedi ve sosyal sistem çökme tehlikesiyle karşı karşıya kaldı.' diye konuştu. (16.03.2005, Hürriyet Gazetesi)

Bütün bunlara rağmen biz pür telaş, dersimize devam ediyoruz. Şerden, dı ardan, te vikler, bastırmalar, sıkı tırmalar. u Ankara Protokolünü imzalayın. Yani u Kıbrıs işini halledin diyorlar. Yani Kıbrıs'ı Rumlara verin. Niye onlara verelim biz Kıbrıs'ı, onlardan almadık ki...

TE KIBRIS

Adaya yerleşen Venedikli korsanlar gelip geçen ticaret gemilerini vuruyordu. Başka bir gerekçe de, Hint Okyanusu'ndaki Portekiz tehlikesidir. Akdeniz'in ve Türkiye'nin güvenliğini için Kıbrıs'ın fethi gerekliydi.

Osmanlı Padişahı II. Selim Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa'nın muhalefetine rağmen inisiyatif kullanarak 1570 yılında Kıbrıs Seferi'ni açtı ve Vezir Lala Mustafa Paşa'yı Kıbrıs'ın fethiyle görevlendirdi.

Türk ordusu adayı Venediklilerden alarak Türk topraklarına kattı. Anadolu'dan Türk nüfus götürüp adaya iskan etti. 1577 tarihinde 84.000 olan ada nüfusunun 47.000'ini Türkler tekil ediyordu.

Osmanlı nüfusla birlikte adaya Türk adaletini de beraberinde taşıdı. II. Selim'in Fermanı, BARBAR Avrupalıya katil, nankör Rum'a adalet ve insanlık dersi:

KIBRIS BEYLERBEY NE VE KADISINA VE DEFTARDARINA

HÜKÜM K :

Kıbrıs Adası arslanlarca dövü en ordularım tarafından yeni alınmış bir diyar oldu undan, yerli ve fakir halk harp icabı maddi ve manevi zarara uğramış olup bu yüzden ıstırap çekmektedir. Onlara adaletle, efkatle muamele ediniz. Rahatlık içinde yaşasın, i ve güçlerine sahip olup kazançlarına baksınlar. Az zamanda kalkınarak refah ve saadete ermeleri için mahkemelerde, vergi alınmasında velhasıl her türlü devlet i inde koruyunuz. Onlar bize koruyucu Tanrı'nın bir emanetidir. Devletin anına onları korumak ve himaye etmek yara ır. Her biri ırzından, canından, malından emin olarak gönül rahatlı ı içinde yaşasın, i ve güçlerine sahip olup kazançlarına baksınlar. Benim adaletim bunu icap ettirir. Bu emrimin yerine getirilmesi için her biriniz uyanık ve dikkatli olunuz. Aksini duyarsam, beyan olunan özrünüzün kabul olma ihtimali yoktur. Ona göre gaflet etmiyesiz.” (Sultan Süleyman O lu Sultan Selim Han, Ba bakanlık Ar ıv Genel Müdürlü ü, 12 no.lu Mühimme Defteri.)

Refah adası olan Kıbrıs'ı 1877 yılında, Saffet Pa a-Lord Derby Anlaşması'yla geçici olarak İngilizlere emanet etti imiz zaman, Kıbrıs'ta Rum nüfusu yüzde otuz altıydı. (Cemal Kutay, Türk Nedir, Ne De ildir, s. 131)

Adanın İngiliz yönetimi sırasında Yunanistan'dan adaya devamlı göç yapılırken, yönetimden güç alan Rumların Türk halkı taciz ederek göçe zorlamaları neticesinde adada ço unlu u sâ lamı larıdır. Topra ın da % 70'i Türklerin elindeydi. Topra ı da aynı metotla ele geçirdiler.

Bu Yunanlıların ilk icraatı de ildi,onlar aynı oyunu Girit'te de uyguladılar. Girit Adası'nı da Venediklilerden almış tık, orada da yerli halka adalet ve insanlık götürmü tük. Yunan'ın deste iyle çeteler olu turdular. Adadaki Türkleri katliama tabi tuttular, göçe zorladılar. Devlet bu isyancı çetelerin üzerine gidip, isyanı bastırınca cıyak cıyak ba ırdılar, 'Türkler bizi katlediyor!' diye Avrupa'yı aya a kaldırdılar. Önce Türkiye'ye ba lı kalmak üzere bir nevi özerk yönetim kopardılar. Ardından büyük devletlerin deste iyle Türk Osmanlı Devleti'ni sıkı tırarak, Türk askerinin adadan çekilmesini sa ladılar.

Netice Devlet-i Muazzama'nın (Büyük devletlerin) ikram etti i Girit Adası'nı elimizden aldılar. Türk halkı Girit'i terk etti. mparatorlu un dört buca ına da ıldı.

Benim köyüme, Kayseri merkeze ba lı Ba pınar Köyü'ne de iki ailenin gelip yerle ti ini söylersem vahametini boyutunu anlarız.

Kalle ngiliz emaneten aldı ı Kıbrıs'ı ilhak etti. Gücümüz yoktu, adayı elinden alamadık

ngilizlerden güç ve destek alan Rumlar, Yunanistan'ın te vik ve yardımlarıyla çeteler kurdular. EOKA ismini verdikleri bu cinayet çetesinin amacı Enosis'i gerçekle tirmek, adayı Yunanistan'a ilhak etmektir. Bunu sa lamak için, adada katliama ba ladılar. 1959-1960 Londra ve Zürich Anla malarıyla yeni bir durum ortaya çıktı. Türkler ve Rumlar, mü tereken Kıbrıs Cumhuriyeti'ni kurdular, adanın ilk Cumhurba kanı Rum Papaz Makarios, yardımcısı Türk Dr. Fazıl Küçük'tü. Bu payla ım Rumları tatmin etmedi. Amaçları Kıbrıs'ın tümü ve Enosis idi. Makarios anla mayı bozdu. 21 Aralık 1963'de anayasayı rafa kaldırdı, 22 Aralık'ta Türklere kar ı katliama ba ladılar. Garantör devlet olarak Türkiye'nin kararlı tutumu, Birle mi Milletler'de yankı buldu. Garantör devletler arasında yapılan görü meler sonucu adada BM Barı Gücü bulundurulmasına karar verildi

Ancak 1967 yılında Yunanistan'da ihtilal oldu. Albaylar Cuntası olarak bilinen Enosisçi iktidar, emekli Albay Grivas'ın te kilatlandırdı ı katliam çetesine destek sa layarak, Türklerin toplu olarak bulundu u Bo aziçi ve Geçitkale köylerine kar ı harekete geçince TBMM 16 Kasım 1967 günkü toplantısında Kıbrıs'a asker çıkarma kararı aldı. Donanmanın skenderun'da toplanması, Türk jetlerinin Kıbrıs semalarında uçması 12 bin ki ilik Yunan ordusunun Kıbrıs'tan çekilmesini sa ladı. ABD'nin araya girmesiyle, Türkiye çıkarmadan vazgeçti.

29 Aralık 1967'de Kıbrıslı Türkler, geçici Türk idaresini kurdular.1968'de ba layan Kıbrıs görü melerinden bir netice alınmadı.

Yunanistan Askeri Cuntası Kıbrıs'ta bulunan Yunan güçleri ve EOKA aracılı ıyla Enosis'i gerçekle tirmek için 15 Temmuz 1974'te darbe te ebbüsünde bulundular. 20 Temmuz 1974 tarihinde Türkiye Kıbrıs'a Barı Harekatını ba lattı ve Kıbrıs'a çıkarak Türkleri katliamdan kurtardı. Ama bir yanlı yaptı, Kıbrıs'ın tümü i gal edilmeliydi. O günün bütün siyasi partileri hükümetin arkasındaydı ve adanın tamamının i galini istiyordu. Ancak Ecevit Hükümeti bunu yapamadı. Ate kes ça rısına hemen cevap verdi. Halbuki ate kesi bir iki gün kestim, kesiyorum diyerek uzatsaydı, hareketi devam ettirseydi, Türk birlikleri o arada adanın tamamını kontrol altına alsaydı, o zaman Yunanlılar masaya otururdu. Kıbrıs meselesi o zaman çözüldü. O fırsat geçti.

Türk toplumu 13.ubat 1975'te Türk Federe Devleti'ni, 15 Kasım 1983'te de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni kurdu. Rauf Denktaş gibi hayatını Kıbrıs davasına adamı Rum'u ve Yunan'ı çok iyi etüt etmi , tarihten ders çıkarmı büyük bir devlet adamı, Kıbrıs davasını yılmadan bugüne kadar ta ıdı. Ama bugün kö eye atılmı durumdadır. Bugün cumhurba kanlı ı koltu unda oturan Talat ve Türkiye'de iktidarı elinde tutan Ba bakan'a göre Rauf Denktaş , uyu mazlı ın ba sorumlusudur. Bunlara göre çözümsüzlük çözüm de ildir. Sanki çözmek isteyen varmı da, Denktaş çözmemi . Kıbrıs için bir gün dahi kafa yormayan ki iler, kırk yıldır, gece gündüz bu i e kafa yoran Cumhurba kanı Denktaş 'ı suçluyorlar.

Haydi buyrun, mühür sizde. Sultan Süleyman sizsiniz, çözün de görelim.

Kıbrıs iki yolla çözülür. Birincisi: ABD'ye ve Avrupa Birli i'ne kar ı direnerek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin devamını, Kıbrıs Türkü'nün egemenli ini, yani Sayın Rauf Denktaş 'ın ortaya koydu u ve savundu u ilkeleri ABD'ye, AB'ye, Yunan'a ve Rum'a kabul ettirmektir. Di er bir yol malum: ABD'nin, AB'nin, Yunan'ın ve Rum'un isteklerine boyun e mek, önce Rumları bütün Kıbrıs'ın me ru devleti olarak tanımak, ardından Kıbrıs'tan Türk Silahlı Kuvvetleri'ni çekmek. Sonrası? Kıbrıs'ın ruhuna Fatıha okumak.

te EOKAcı katil, u anda Rum Cumhurba kanı olan Papadopoulos'un istekleri. BM'ye sekiz ana ba lık altında 10 maddelik bir liste veren Rumlar, Türk askerinin adadan tamamen ayrılmasını, Türkiye'nin garantörlü ünün kaldırılmasını istiyor. Ba ka söze gerek var mı?

imdi tartı manın oda ında Ankara Anla ması'nın onaylanması var. Rumlara göre bu onay olursa kendilerinin Kıbrıs'ın me ru devleti olarak tanınması gerçekleşir. Bizim Ba bakan ve Dı i leri Bakanı ise 'hayır' diyor. Yani biz Ankara Anla ması'nı imzalayaca ız ama ardından deklarasyon yayınlayıp bunun Kıbrıs Rum Cumhuriyeti'ni tanıma anlamına gelmedi ini ilan edece iz, diyorlar. Buna ne gerek var? Deklarasyonla söyleyece iniz sözleri bir satır olarak o protokolün içine koydurun, tabi ki koyduramıyorlar

Farz edelim ki bizim hükümetin dedi i do ru. Ama unu bilmeliyiz ki, en azından surda bir gedik açılıyor. Oradan girerek kaleyi ele geçirirler de a ırır kalırız.

1829'da küçücük bir Yunan Prenslı i olarak kurulan Yunanistan'ın Türkiye aleyhine nasıl geli ti ini görmek için lütfen u son yüz yıl tarihini okuyun, yine okuyun. Tarihten ders alalım ki, tarih tekerrür etmesin.

Kıbrıs meselesi adada ya ayan 200.000 Türk'ün meselesi de ildir. 72 milyon Türk'ün hayat memmat meselesidir. Türkiye'nin güvenli i açısından son derece önemli olan Kıbrıs, petrol kaynakları ve sevkiyatı bakımından da çok hassas bir öneme sahip olup, Ortado u'nun ve Basra Körfezi'nin kontrolünü yapabilen bir uçak gemisidir. Bu adanın, Türk dü manlı ını kendisine iar edinen Yunanistan'ın eline teslim edilmesi demek, Türkiye'nin ku atılması, gırtlı ının sıkılması demektir.

Buna hiçbir Türk 'evet' diyemez, hiçbir omuz bu yükü ta ıyamaz. Zira sonunda gö süne ihanet yaftası takılır.

TE PARSELLENEN TÜRK YE TOPRAKLARI

Bugünkü iktidara yordakçılık yapan basına göre bu normal bir hadise hatta daha ileri giderek sermaye akı ı olarak bile lanse ediyorlar. AB müzakere artını birli e girmenin ko ulu olarak görüyorlar.

Bu Avrupa Birli i'nin kriterleri yalnız bizi mi ba lıyor ki Türkiye'nin toprakları kapı kapı satılıyor. Yunanlılar stanbul, Ege, Marmara, srail Urfa (Harran), Suriye Hatay bölgesinde, toprak ve ta ınmaz mülk ediniyor. Bilinen toprak satı ının 280.967 dekarı geçti i, tapusuz el altından, senetlerle satılan ta ınmazın da büyük miktarlara ula mı olaca ı tahmin edilmektedir. Bilakis Yunanistan'ın yerli Rumlar eliyle stanbul'da ta ınmaz aldı ı biliyor. srail'in Harran bölgesinde 450.000 dönüm Suriye'nin sınır illerimizde Hatay ve Amik Ovası'nda 120 .000 dönüm arazi almasının izahı yoktur.

Bunun rasgele bir alı veri oldu unu iddia etmek ahmaklıktan öte ihanettir.

imdi bu iki devlette, Yunanistan, srail ve di er bazı Avrupa devletlerinde toprak satı ı var mı, varsa nasıl oluyor, görelim.

YUNAN STAN: Yunanistan'da yabancılar sınırda, sınıra yakın bölgelerde ve adalarda toprak alamıyor.

SRA L: srail'de toprakların yüzde 80,4'ü devletin; yüzde 13,1'i Yahudi Ulusal Fonu'nun, geri kalan yüzde 6,5'u ise sraili Yahudi ve Araplar arasında e it olarak da ıtılmı , devlet topraklarının de il yabancılara, srail vatanda larına bile satı ı söz konusu de il.

DAN MARKA: Danimarka'da yabancıların ta ınmaz sahibi olabilmeleri için bu ülkede en az be yıl yerle ik olmaları zorunlu. Aksi takdirde, adalet bakanlı ının izni gerekiyor.

1 Mayıs'ta AB'ye yeni katılan Macaristan-Polonya-Çek Cumhuriyeti-Slavakya-Litvanya ve Estonya'da, AB'ye girmeden önce yabancılara toprak satı ları yasaktı. Bu ülkeler pazarlık yaptılar ve geçi süreci içinde yabancılara toprak satı ı yasa ının devam etmesini sa ladılar.

SV ÇRE: Yabancıların toprak alması yasak.

FRANSA: Yabancılara nihai alıcısı saptanmadan ta ınmaz satılamıyor.

Ukrayna-Hırvatistan-Rusya ve Bulgaristan'da yabancılar tarım arazisi alamıyor.

ABD'nin Güney Carolina, Oklahoma, Florida, Wyoming ve Mississippi eyaletlerinde yabancılar toprak satın alamıyor.

Bize ne oluyor ki her karı topra ı üheda kaniyla sulanmı , Türk gelene ine göre kutsal olan vatan topraklarını satıyoruz. öyle bir tarihin derinliklerine uzanıp da atalarımızın toprak anlayı ına bir bakalım.

Büyük Hun mparatoru Mete'nin gençli inde kom usu olan Tunguzlar, Mete'den çok hızlı ko an ünlü atını ve güzel karısını isterler. Zaman kazanıp hazırlıklarını tamamlayabilmesi için, hem atını hem de güzel e ini Tunguzlara verir. Tunguzlar bu sefer sınırda çorak bir toprak parçasını talep ederler, Tunguz elçisi bu çorak yeri isteyince, Mete etrafındaki beylerine sorar. Beyler: "E ini ve atını verdin, o kıymetsiz toprak parçasını da verelim." derler. Mete bu sözü duyunca kızar, bütün gücüyle haykırır: "At ile hatun kendi ki isel malımdı, bu sebeple onları verdim. Toprak ise devletin malıdır. Devletin malını kim ba kasına verebilir?" der ve sava ı göze alır.

Göktürkler'de toprak ve su kutsaldı. Töreye göre Tanrı Türk hakanını yer ve sular sahipsiz kalmasın diye göndermi ti.

Selçuklu egemenli ine kar ı isyan eden Emir Musa'ya kar ı harekete geçen Büyük Selçuklu Hükümdarı Sultan Alparslan, büyük paralar kar ılı nda bir kaleyi isteyen Emir Musa'ya verdi i cevap "Mülk, toprak, ticaret e yası de ildir." der kaleyi fetheder ve Emir Musa'yı idam eder.

1526 Mohaç Zaferi ve Macaristan'ın fethi sonrasında Avusturya Kralı Ferdinand özel elçisini Sadrazam Maktul brahim Pa a'ya gönderir. brahim Pa a'dan istenen udur. Osmanlı'nın fethetti i Macar topraklarının Avusturya'ya bırakılması

halinde Osmanlı hazinesine Padi ahın takdir edece i miktarın her yıl vergi olarak ödenmesini ayrıca brahim Pa a'nın Padi ahı bu konuda ikna etmesi kar ılı nda kendisine de büyük bir miktarda rü vet teklif edilir. brahim Pa a elçiyi dinler ve öyle cevap verir: "Benim servetim senin kralının servetinden kat kat fazladır. Padi ahımın servetinin ise hesabı yoktur." der ve elçiyi pencerenin önüne çeker ve Kız Kulesi'ni gösterir. "Hazinelerimiz a zına kadar dolu da u gördü ün yere doldurduk. Biz Macaristan'ı kılıçla aldık, onun bedeli yoktur." der ve elçiyi kovar.

SULTAN ABDULHAM D HAN VE TOPRAK

Abdulhamid Han'ın toprak konusunda ne kadar hassas oldu unu görelim: " ngiltere ile yakın ili ki kurmak muradımdı, Tarihi ara tırma ve kazı yapmalarına müsaade ettim. Kazı yapacaklar, bunlardan çıkan tarihi eserleri tamamen bize teslim edecekler ve kar ılı nda bizden bir ey istemeyeceklerdi. Sadrazam Halil Rıfat Pa a'yı ça ırdım. ngilizlerin tekliflerini anlattım, bu gelecek heyetlerin çalı malarını dikkatle takip etmesini tembih ettim.

Gerçekten ngilizler çok geçmeden bir takım bilginleri stanbul'a gönderdiler, toplu halde kabul ettim. Çalı malarında ba arılar diledim.

Bilginlerin bir kısmı Kayseri'de, bir kısmı Musul'da bir kısmı da Ba dat'a yakın bir noktada kazılara ba ladılar. Kazıları yerli amelelerle yapıyorlardı. Biz de izliyorduk, birkaç çanak, çömlekten ba ka bir ey çıkmadı. ngilizler, küflü bakır paralara kadar çıkardıkları her eyi bize teslim ediyorlardı.

Bu arada yine anlamadı ım bir ey oldu. ngiliz elçisi bir gün heyecanla huzura girdi ve bana Musul çevresindeki kazılardan birinde çıkmı murassa bir kılıç gösterdi. Kılıç kırıktı, fakat sapı çok kıymetli ta larla i lenmi ti. Elçi bir zelzele sırasında topra ın çöktü ünü bir parçasının çok derinlerde kaldı ını geri kalan parçasının da kazıda bulundu unu söyledi. Elçiye tekkür ettim. hsanda bulundum. Ku kulanmı tım. Çar ı esnafından i ten anlar ki ilere kılıcı gösterdim, bunlar bu kılıcın eski bir kılıç de il, eskitilmi bir kılıç oldu unu söylediler. Merakım büsbütün arttı, fakat kimseye bir ey sezdirmedim, yalnız gelen haberlerden Musul'daki ve Ba dat'taki heyetlerin sath (yüzey) çalı malarını bırakıp kuyular açmaya ba ladıklarını ö rendim. O zaman maksatları ortaya çıktı. Aradıkları çanak, çömlek de il, petroldü.

Bir süre sonra İngiliz elçisi ayrı bir haber verme vesilesiyle huzura girdi. İki zaman, Hicaz ve Suriye topraklarının büyük bir kısmının çöl olduğu, buralarda susuzluk çekildiğini bu yüzden buralarda barınılmadığını ve her muvafık bulursan İngiltere hükümetinin buralarda insanîyet namına kuyular açmaya hazır olduğunu anlattı. Yalnız kuyular vardı. Eğer buralarda su bulunur, vahalar tekkül ederse çıkacak suyun kullanılmasını ahalîye bırakacaklardı. Fakat suyun sahibi olacaklardı.

İttifak için zaten istediğim şekilde yürümüyordu. Teklifi reddettim, bununla yetinmedim. Musul ve Bağdat'ta açtıkları kuyuları da hükümetçe kapattım. İngilizler darılıp bunun ardından Cemaleddin Efgani yolu ile hilafet meselesini kurcalamaya başladılar. Hicaz emirini ele geçirerek maksatlarına ulaşmak istiyorlardı. Buna karşılık büyücek bir dervî kfilesini Hindistan'a gönderdim. İngilizler, buna Girit gâilesi çıkarmakla karşılık verdiler. Daha ileri giderek, Fransa ve Rusya'yı da yanlarına alarak beni tahttan düşürmeyi denediler, bu İngiliz teklifini Rusya kabul etmedi.

İngilizlerle çatıştığımız günlerde Almanya bize dostluk eli uzattı. Girit ihtilafında doğrudan doğruya bizi destekledi. Alman imparatoru Kayzer Wilhelm İstanbul'a geldi, tantanalı bir karşılama hazırladım. İmparatorla birlikte bazı bilginler de geldi. Musul çevresinde eski eser aramak istiyorlardı müsaade ettim. Petrol kokusu aldıklarını bildiğim için yaverlerimden birini Musul'a gönderdim. Almanlar da İngilizler gibi kuyular açıyor, sondaj yapıyorlardı. Bu samimiyetsizliğe üzüldüğümü itiraf ederim, çünkü Alman imparatoru petrol aramak teklifi ile de gelseydi, ben ona bazı şartlarla bu arama ruhsatını verecektim. Çünkü böyle bir aratırma benim ülkem için de önemliydi. Casus göndermek, eski eser aramak bahanesiyle petrol aramak Almanların Osmanlılara nasıl baktığını gösteriyordu. Tahsin Paşa bunu imparatora duyurmak teklifinde bulundu reddettim. 'Bırakalım arasınlar.' dedim. 'Bulurlarsa petrolü ceplerinde götüremeyecekler ya, buldukları kırık çanakları kendilerine veririz, petrol müsaadesi almamış oldukları için petrolü de biz kullanırız, hem de memleketimizde petrol olup olmadığını anlarız.' dedim." (Abulhamid'in Hatıra Defteri, Ahmet Bozdağ, Kervan Yayınları, 1975)

ABDULHAMİD VE SİYONİZM

Siyonizm'in belirlemi olduğu hedefe ulaşabilmesi için ilk olarak Filistin topraklarını elinde tutan Osmanlı Devleti'nin yönetimine yanaşılması yolu denendi. Siyonizm'in babası Theodor Herzl başta olmak üzere Siyonistlerin ileri gelenleri Yahudilerin Filistin'e göç etmelerine ve orada yerleşim merkezleri

kurmalarına izin veren bir belge elde etmek için zamanın Osmanlı Padi ahı Sultan II. Abdulhamid'e önce büyük para tekliflerinde bulundular; bu yolla bir ey elde edemeyince de çe itli baskılara giri tiler. Bu amaçla ngilizler ve Almanlar Sultan Abdulhamid'i etkilemeye çalı tılar; fakat bütün bu çabalar bo a çıktı ve Sultan II. Abdulhamid Siyonistlere taviz vermedi.

Sultan Hamid, 1900 yılında bir bildiri yayınlayarak,bütün yabancı devletlerin temsilcilerine öyle bir tebli de bulundu: Yahudi hacılarının Filistin'de üç aydan fazla kalmalarına müsaade edilmeyecektir. Bunlar Filistin topraklarına girerken pasaportlarını girdikleri liman kapısında bulunan Bab-ı Âli görevlilerine teslim edecekler ve bu görevlilerden oturma izini alacaklardır. Bu üç aylık zaman içinde memleketi terk etmeyenler zorla sınır dı ı edileceklerdir.

1901 yılında bir ferman yayınlayan Sultan Abdulhamid Filistin'de Yahudilere toprak satı nı yasakladı.

Yahudiler, 1902 yılında kendileriyle görü meyi kabul etmeyen Sultan Abdulhamid'e, ba bakamı Tahsin Pa a yoluyla oldukça cazip bir teklifte bulundular. Sundukları teklifte u maddeler bulunuyordu:

“Yahudiler a a ıda bulunan hususları taahhüt ederler:

1-Osmanlı Devleti'nin otuz üç milyon ngiliz altınına ula an borçlarının tamamını ödemeyi,

2- mparatorlu u korumak için 120 milyon altın franka mal olacak deniz filosu yaptırmayı,

3-Devletin mali durumunu canlandırmak için 35 milyon altın lira faizsiz borç vermeyi,

Bütün bunlar Yahudilerin, yılın herhangi bir gününde Filistin'e ziyaret maksadıyla girmelerine müsaade edilmesine ve Yahudilerin Kudüs-i erif'te kendi dinlerine mensup olanların ziyaretleri esnasında içinde kalabilecekleri bir müstemleke (kanton) kurmalarına izin vermesine kar ılıktır.”

Yahudilerin bu teklifine Sultan Abdulhamid'in cevabı u olmu tur: “Tahsin onlara de ki; devletin borçları onun için bir ayıp de ildir, çünkü Fransa gibi devletlerin de borçları vardır ve borçları onlara zarar vermemektedir. Kudüs-i erif'i slam'a ilk önce Hz.Ömer (R.A) fethetmiştir. Burayı Yahudilere satma kara lekesini ve Müslümanların korumam için bana tevdi ettikleri emanete ihanet etme suçunu yüklenemem. Yahudiler mallarını kendilerine saklasınlar. Devlet-i Aliyye'nin slam

dü manlarının mallarıyla kalelerin arkasına sığınması mümkün de ildir. Emret çıksınlar ve bir daha benimle görüşmeyey veya buraya girmeyey u rasmaları.”

Siyonist lider Theodor Herzl de anılarında, Sultan II. Abdulhamid'in kendilerine u cevabı verdi ini yazmaktadır: “Doktor Herzl'e bu konuda yeni bir adımlar atmamasını ö ütleysin. Çünkü ben bir karı toprak dahi veremem. Orası benim kendi mülküm de il, milletimin mülküdür. Milletim bu yer için sava mı ve orayı kanı ile sulamı tır. Yahudiler milyonlarını kendilerine saklasınlar. Bir gün gelir de imparatorlu um parçalanırsa, i te o zaman Yahudiler, Filistin'i para ödemedem alabilirler. Fakat ben sa oldum müddetçe bedenimin ne terle yarılması, Filistin'in imparatorlu umdan koparılmasından benim için daha kolay bir hadisedir. Bu imkansız bir eydir. Ben daha sa iken bedenimin üzerinde otopsi yapılmasına asla müsaade edemem.”

1908'de Abdulhamid'i tahttan indiren gözü kara ttihatçılar, Filistin'in kapılarını Yahudilere açtılar. Yahudilerin yer almasına ve göç etmesine izin verdiler.

Bugünkü AKP iktidarı da tüm Türkiye'nin kapılarını Yahudi dahil tüm dünyaya açtı.

EY TÜRK! UYAN! TAR HTEN DERS ALMAZSAN, TAR H TEKERRÜR EDER.

“AVRUPA B RL : HIRIST YAN KULUBÜ”

Biz kendi kendimize,devamlı olarak telkinde bulunuyoruz. Efendim Avrupa Birli i Hıristiyan kulübü de ildir diyor, kendimiz söyleyip kendimiz inanmaya çalı yyoruz . Ama gerçek böyle de ildir.

Yukarıda Fransa'nın eski cumhurba kanını dinledik Avrupa Birli i'nin nihai amacının ne oldu unu net olarak ortaya koydu. İmdi AB Anayasası'nın, 'Bölüm 3-Kültür' ba lı ı ta rıyan kısmının 1. maddesiyle ve 2. maddesinin (a) ve (b) fıkralarına bir bakalım:

1-Birlik ulusal ve bölgesel çe itlili e saygı duyarak ve aynı zamanda ortak kültürel mirası öne çıkararak üye devletlerin kültürlerinin zenginle mesine katkıda bulunur.

2-Birli in faaliyetleri, üye devletler arasındaki i birli inin te vik edilmesi ve gerekti inde,a a ıdaki alanlardaki faaliyetlerinin desteklenmesi ve tamamlanması hedeflerini ta ır:

a) Avrupa halklarının, kültürünün ve tarihinin bilinmesinin ve yayılmasının artırılması.

b) Avrupa için önem taşıyan kültürel mirasın muhafaza edilmesi ve korunması.

2. maddenin (a) ve (b) fıkraları açık ve net olarak, hiçbir yoruma gerek kalmayacak şekilde, Avrupa halklarının kültürünün, tarihinin bilinmesi, yayılması, artırılması, muhafaza edilmesi ve korunmasını emrediyor. İla 'Hıristiyan' kelimesinin ilavesine gerek var mı? Cümle alem biliyor ki Avrupa'nın kültürü Hıristiyan kültürüdür, bunun aksini iddia edebilecek bir akıl sahibi var mı?

Ancak Avrupa ulusları arasında dahi kültür mücadelesi vardır. Fransızlar AB Anayasası'nın Berlin duvarından esinlendiğini iddia ederek kararı çıkarken, Fransız cumhurbaşkanının referandum oylaması öncesinde yaptığı televizyon konuşmasında AB Anayasası'nın Fransız tarihinden ilham aldığını söylemesi Fransız halkını iknaya yetmedi, ayrıca egemenlik konusunda da Fransızların itirazı vardı.

İmdi Türkiye adına bunun altına imza atanlara bir Türk olarak soruyoruz: "Bunun içinde bizim neyiz var?"

TE AVRUPA MARŞI, TE HIRISTİYANLIK

29 Ekim 2004'te bizler ülkemizde Türkiye Cumhuriyeti'nin 81 kuruluş yılını kutlarken, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Abdullah Gül İtalya'nın başkenti Roma'da Avrupa Birliği Anayasası'na imza atıyorlardı.

Söz konusu anayasa içinde yer verilen AB marşı tüm Hıristiyan ülkelerin ulusal marşı olacak. Üye olursak bizim de bu AB marşıyla birlikte "Avrupa Birliği Hıristiyan birliğidir, değil midir?" tartışması da son buluyor. Çünkü bu marşla Hıristiyanlığın temel değerleri göndere çekiliyor.

AB marşı olarak, Beethoven'ın 9. Senfonisi'nin "Neeye Övgü" adlı 4.bölümü seçildi. Burada bütün insanlık birleşmeye çağrılıyor. Peki nerede birleşilecek? Bu "birleşme noktası", Hıristiyanlık ve onun kutsal değerleridir.

TE AB MARŞININ SÖZLERİ :

"Törelere ayırdıkları

Senin büyüyle birleşir.

Yumuşak kanadının uçtuğu yerlerde.

Gökyüzünün ıltıllı evreninde uçan güneşler gibi.

Yolunuzda neyle konuşun kardeşler!

Zafere konuşan bir kahraman nelesiyle...

Kucakla ın ey milyonlar!

Bu öpü tüm dünyanıdır.

Karde ler, **yıldızlı gö ün üzerinde**

Sevgili bir BABA vardır.”

Görüldü ü gibi Hıristiyanlı ın “Baba, O ul ve Kutsal Ruh” üçlemesi AB Anayasası’nın içinde ba kö eyi almı . Birli in en önemli simgelerinden olan ulusal mar ının içine girmi tir. Aday ülke olarak Recep Tayyip Erdo an ve Abdullah Gül tarafından ulusumuz adına imzalanan AB Ulusal Mar ı’nı üye olursak söylerken “gökyüzündeki sevgili baba”yı anaca ız. Yani her yerde olan.zaman ve mekandan arınmı , slam’daki Allah kavramı yerine Hıristiyanlı ın “yıldızlı gö ün üzerindeki Baba ilah”ını anaca ız

KUR’AN-I KER M’DEN KONUYLA LG L AYETLER

“Allah ancak Meryem o lu Mesih’tir” diyenler ant olsun ki kafir olmu lardır. De ki: Allah Meryem o lu Mesih’i, anasını ve yer yüzünde olanları yok etmeyi dilerse kim ona kar ı koyabilir? Göklerin yerin ve arasındakilerin hükümranlı ı Allah’ındır, diledi ini yaratır. Allah her eye kadir’dir. (Maide Suresi, ayet 17)

“And olsun ki, ‘Allah ancak Meryem o lu Mesih’tir.’ diyenler kafir oldular. Oysa Mesih: ‘Ey srailo ulları! Rabbim ve Rabbiniz olan Allah’a kulluk edin; kim Allah’a ortak ko arsa muhakkak Allah ona cenneti haram eder. Varaca ı yer ate tir. Zulmedenlerin yardımcıları yoktur.’ dedi. (Maide Suresi, ayet 72)

“And olsu ki, ‘Allah üçten biridir.’ diyenler kafir olmu tur; oysa Tanrı ancak bir tek Tanrı’dır. Dediklerinden vazgeçmezlerse, and olsun onlardan inkar edenler, elem verici bir azaba u rayacaktır. (Maide Suresi, ayet 73)

“Allah: ‘Ey Meryem o lu sa! Sen mi insanlara “Beni ve annemi Allah’tan ba ka iki Tanrı olarak benimseyin.” dedin’ demi ti de, ‘Ha a hak olmayan sözü söylemek bana yara maz; e er söylemi sem, üphesiz sen onu bilirsin; sen benim içimde olanı bilirsin, ben senin içinde olanı bilmem; do rusu görülmeyeni bilen ancak sensin.’ demi ti. ‘Ben onlara sadece “Rabbim ve Rabbiniz olan Allah’a kulluk edin” diye bana emanet etti ini söyledim. Aralarında bulundu um müddetçe onlar hakkında ahidim, beni aralarından aldı nda onları sen gözlüyordun. Sen her eye ahitsin.’ ” (Maide Suresi, ayet 117)

“Yahudiler, Üzeyir Allah’ın o ludur, dediler. Hıristiyanlar, Mesih Allah’ın o ludur, dediler. Bu, daha önce inkar edenlerin sözlerine benzeterek a ızlarında

geveledikleri sözdür. Allah onları yok etsin! Nasıl da uyduruyorlar.” (Tövbe Suresi, ayet 30)

“Onlar Allah’ı bırakıp hahamlarını, papazlarını ve Meryem o lu Mesih’i rableri olarak kabul ettiler, oysa tek Tanrı’dan ba kasına kulluk etmemekle emrolunmuşlardı. O’ndan ba ka Tanrı yoktur. Allah ko tukları e lerden münezzehtir.” (Tövbe Suresi, ayet 31)

“ ‘Ben üphesiz Allah’ın kuluyum bana kitap verdi ve beni Peygamber yaptı. Nerede olursam olayım, beni mübarek kıldı. Ya adı ım müddetçe namaz kılmamı, zekat vermemi ve anneme iyi davranmamı emretti. Beni bedbaht bir zorba kılmadı. Do du um günde, ölece im günde, dirilece im günde bana selam olsun’ dedi.” (Meryem Suresi, ayet 30-33)

“ te hakkında üpheye dü tükleri Meryem o lu sa gerçek söze göre budur.” (Meryem Suresi, ayet 34)

“Allah çocuk edinmez. O münezzehtir. Bir i in olmasına hükmederse o’na ancak ‘ol’ der. O da olur.” (Meryem Suresi, ayet 36)

“ ‘Allah çocuk edindi.’ diyenleri uyarmak için kulu Muhammed’e e ri bir tarafı bırakmadı ı, dosdo ru kitabı indirmi tir.” (Kaf Suresi, ayet 4)

“Allah’ın çocuk edindi ine dair ne kendilerinin ne de babalarının bir bilgisi vardır. A ızlarından çıkan söz ne büyük iftiradır. Onlar yalnız ve yalnız yalan söylerler.” (Kaf Suresi, ayet 5)

Kur’an-ı Kerim’in üçte biri vahdaniyet, tevhid inancını vurgular .Kur’an’ın 112. suresi olan hlas Suresi kapsamlı anlamından dolayı Kur’an’ın üçte birine denk tutulmu tur. Peygamberimiz (S.A.V.): “Allah Kur’an-ı üç kısma ayırdı. Kul-huvallâhu ehad, Kur’an’ın üçte biridir.” buyurmu tur. (Kütüb-i Sitte: Buhari-Müslim-Tirmizi-Nesai-Ebu Davut).

TE HLAS SURES

1-Ey Muhammed! De ki o Allah bir tektir.

2-Allah her eyden müsta ni ve her ey O’na muhtaçtır

3-O ,do urmamı ve do mamı tır.

4-Hiçbir ey O’na denk de ildir.

te slam'ın tevhid inancı, Allah inancı budur. Avrupa Birli i'nin, Hıristiyanlı ın çarpık (Baba, O ul, Kutsal Ruh) üçlemesini vurgulayan mar ı benim mar ım olamaz, bir Müslüman o mar ın altına imza koyamaz, bunu kabul edemez.

TAKKE DÜ TÜ KEL GÖRÜNDÜ

Avrupa Birli i trenin gözü kapalı atlayan siyasetçilerimizin, yazar-çizerlerimizin, basın ve sermaye patronlarımızın ve her konuda bir adım önde olmakla övünen hükümetimizin kula ına kar suyu kaçtı mı acaba?

Hani Kıbrıs konusunda bir adım önde olmakla kıvanç duyanlar, Kopenhag Kriterleri diye yatıp kalkanlar, dinler arası diyalogun bayraktarlı nı yapanlar, siyasetçiler, yazarlar, çizerler vs.ler... Muhataplarımız bizim kitabımız Kuran'ı tanımazken “olsun ne çıkar” deyip biz onların tahrif edilmi ncil ve Tevrat'ının bozulmamı aslını tanırız. Onlar Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (S.A.V.)'i tanımazken biz onların peygamberlerini tanırız, imanımız gere i saygıda ve sevgide kusur etmeyiz.

Onlar Peygamber Efendimiz'in karikatürlerini yapıp, Yüce Allah'ın “Seni âlemlere rahmet olarak gönderdim” dedi i Rahmet Peygamberi'ni sarı ında bomba ta ıyan terörist yaparlar. Biz hala Dinler Arası Diyalog'dan bahseder, Kilise ve Havra nutukları çekeriz. Hey Beyler, Efendiler! Siz ne zaman uyanacaksınız! Siz hiç tarih okumadınız mı? Dünkü haçlı Avrupa'sı ile bugünkü haçlı dünyasının aynı kin ve nefretle dolu oldu unu hala anlamadınız mı? O utanç verici karikatürlerin yayınlandı ı Danimarka'nın Ba bakanı Rasmussen, slam Dünyası'ndan gelen tepkiler üzerine slam ülkelerinin Büyükelçilerini toplar ve ülkelerinde Danimarka'ya kar ı gösterilen tepkilerin durdurulmasını ister. Aksi takdirde bu hareketlerin slam ülkelerinin kendi aleyhlerine olaca ını ve özür de dilemeyece ini ilave ederek sözlerini tamamlar. Bunun üzerine birçok büyükelçi toplantıyı protesto ederek terk ederler. Tabii ki bizim büyükelçimiz kuzu gibi oturur. Zira diyalogcu bir hükümetin büyükelçisidir.

“Türkiye özür dilememizi istemiyor”

Danimarka Ba bakanı Anders Fogh Rasmussen, Türkiye'nin kendisinden veya hükümetten karikatür krizi nedeniyle özür dilenmesini istemedi ini söyledi. Dı i leri Bakanlı ı sözcüsü Namık Tan'ın Information Gazetesi'ne yaptı ı “Danimarka

hükümeti özür dilemek zorunda” ekindeki açıklamaları üzerine iki ülke arasında 1 günlük kriz ya andı. Danimarka Hükümeti ve Liberal Parti sözcüsü Jens Rohde’nin “Danimarka’dan özür bekleyen bir Türkiye AB’den uzakla ıyor. Özgür bir gazeteye hükümetimizin baskı uygulamasını isteyen bir Türkiye AB’ye giremez ve arabuluculuk yapamaz.” ekindeki açıklamalarından sonra Türkiye’nin Danimarka’dan özür diledi i ileri sürüldü.

Ba bakan Rasmussen konuyla ilgili Hürriyet Gazetesi’ne yaptı ı açıklamada, “Türkiye Danimarka’dan özür bekleyen Müslüman ülkelere katılmadı. Bana gelen bilgilere göre Türk Hükümeti benden özür beklemedi ini bildirdi.” dedi.

Jyllands-Posten’e Ödül

Danimarka’da Hz Muhammed karikatürlerini ilk yayınlayan Jyllads-Posten’e gazetecilik ödülü verildi. Adını Danimarka gazetesi Ekstra Bladet’in müteveffa yazı i leri müdürü ve ele tirel gazetecili in savunucusu Victo Andreasen’den alan “Victor Ödülü”, Jyllands-Posten’in yazı i leri müdürü Carsten Juste’ye teslim edildi. Kopenhag’da düzenlenen törende konu an Ekstra Bladet’in yazı i leri müdürü Hans Engel, Jyllands-Posten’in bu yıl yirmi yedincisi verilen ödüle ifade özgülü ünü (!) savundu u için layık görüldü ünü söyledi. (25 ubat 2006- Hürriyet Gazetesi, Ünsal Turan Kopenhag’dan bildiriyor.) imdi bütün bunlara ra men Sayın Abdullah Gül arabuluculuk göreviyle Katar’a gidiyor. Avrupa Birli i istedi i için, Birle mi Milletler Genel Sekreteri davet etti i için... Vazifesi, slam Dünyasını yatı tırmak, Barbar Avrupa’yı rahatlatmak... 1000 yıllık slam Âlemi’nin bayraktarlı ını yapan Türk Milleti’ne Haçlı Dünyasına güdümlü i ler yakı mıyor. Yakı tranlar Utansın!

Birle mi Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan’ın davet etti i AB Yüksek Temsilcisi Javier Solana bu toplantıya katılma gere i duymamı tır.

slam Örgütü Genel Sekreteri Prof. Dr. Ekmeleddin hsano lu: “15 Ekim 2005’te Danimarka Ba bakanı Rasmussen’e mektup yazarak ülkesindeki tehlikeli slamfobia’yı dikkatine sundum. Birlikte çalı abilece imizi söyledim. Cevap mektubunda ‘üzüntü duymak’ ve ‘özür dilemek’ gibi kelimeler yoktu. Özetle; ‘Olan bitenler bizim demokratik anlayı ımız içindedir. Memnun olmayanlar varsa mahkemeye gidebilir.’ diyordu.” (Hürriyet Gazetesi, 1 Mart 2006)

Avrupa Birli i’nin en yetkili ki isi, AB Komisyonu Ba kanı Jose Manuel Barroso, karikatür krizinde Danimarka’yı destekledi ini açıkladı. Karikatürlerin ilk

kez yayınladı ı Jyylands-Posten gazetesine açıklamalarda bulunan Barroso, ifade özgürlü ünün Avrupa'daki temel de erlerden biri oldu unu söyledi. Danimarka'ya saygı duydu unu belirten AB Komisyon Ba kanı, Danimarka'ya tam destek verdiklerini belirtti ve 'Karikatürlerden ho lanmayanlara ifade özgürlü ünün tartı ma konusu olmadı nı söylemeliyiz' dedi. Ey tek di i kalmı canavarlar! Hani sizde inanç özgürlü ü vardı! 1,5 milyar Müslüman'ın en kutsalına hakaret, ifade özgürlü ü mü oluyor! Behey ikiyüzlü barbarlar! inize geldi i zaman inanç özgürlü ünü öne çıkarır bize baskı yaparsınız. Türkiye'deki gayri Müslim azınlı ın inanç özgürlü ü olmadı ndan dem vurursunuz. Türkiye'de 'devlet içinde devlet' gibi hareket eden Fener Papazı'na Ekümenik unvanı verilmesi için baskı yaparsınız. Kürtçe vs. dillerde yayın, hatta e itim yapmayı bize dayatırsınız, ama Almanya'nın Bielefeld kentinde bir spor salonunda aralarında Türkçe konu an Dilan Nakipo lu-Floth ile Volkan Aksu'yu sırf kendi dillerini konu tukları için salondan atarsınız.

Yine Almanya'nın ba kenti Berlin'de, bir okulda teneffüste Türkçe konu ulmasının yasaklanması, bu yasa a uymayanların okul bahçesini süpürmesi konusunda iktidardaki Hıristiyan Sosyal Birli i milletvekili Andreas Scheuer, "Bütünle mi lik dille ba lar. Okullarda ana dil yasasına katılıyorum. Yönetim buna uymayan ö rencilere ceza vermelidir."diyebilmektedir.

Hollanda Leewurden kenti Belediye Ba kanı Geert Dales Hollanda kültürünü benimsemeyen yabancıları istemedi i için fa ist oldu unu söyleyenlerin imdi kendisini anladı mı ileri sürüyor ve "Ya bize uyarlar, ya defolur giderler" diyor. (Oktay Ek i, Hürriyet Gazetesi, 18 ubat 2006)

Soykırım nkârına Üç Yıl Hapis

ngiliz tarihçi David Irving, 17 yıl önce Viyana'da katıldı ı bir konferansta 'Yahudi soykırımı yok' dedi i için, zamana ımı dahi göz ardı edilerek, özür dilemesi bile dikkate alınmayarak, Viyana Mahkemesi'nde yargılanmı ve üç yıl hapis cezasına çarptırılmı tır.

Avusturya'da Yahudi soykırımı yok demek yasakmı . Hani Avrupa'da ifade özgürlü ü vardı, hani ifade özgürlü ü sınırlanamazdı? Orhan Pamuk denen 'yalaka' yazarın 'Türkler 1 milyon Ermeni, 30 bin Kürt'ü öldürdü.' iftirasını alkı layan, bu iki yüzlü 'Barbar' Avrupa, Türk adaletine ve hükümetine baskı yaparak Orhan Pamuk'u yargının elinden kurtarmadı mı? ngiliz tarihçinin de ifade özgürlü ü oldu unu herhalde unuttular.

Siz buna ister çifte standart deyin, ister iki yüzlülük. Ben buna Barbarlık diyorum. Bilmiyorum ba ka nasıl izah edilir? Daha neler görece imizi zaman gösterecek. n allah kaybeden biz olmayız.

Nihayet, Barbar Vikinglerin Barbar torunları sırtlan di lerini gösterdi. Peygamberimizi anar ist gösteren alçakça bir karikatür yayınlayarak, Haçlı zihniyetini ortaya koydular. Kısa zamanda o i renç karikatür ti ört yapıldı, talya Reform Bakanı bu ti örtü giyerek Müslümanlara kar ı Haçlı Seferi ba latılmasını bile teklif etti. Libya ve Nijerya'da yapılan protestolarda talya Büyükelçilikleri'nin tahribi ve iki ülkede onlarca ki inin ölmesi sonucu bakanlıktan istifa etti.

Fransa ç i leri Bakanı Nicolas Sarkozy Almanya'nın ba kenti Berlin'de Ba bakan Angela Merkel ile görüş meye yaptı ı konu mada Türkiye'nin Avrupa'ya ait olmadı nı birçok Avrupalının bunu tehdit gördü ünü açıkladı.

AKP'YE RED

Hıristiyan Sosyal Birlik (CSU) Partisi, AKP'nin Avrupa halk partilerine üye olma dilekçesine 'hayır' dedi. Çünkü CSU Yönetim Kurulu toplantısının ardından bir basın toplantısı düzenleyen CSU Ba kanı Edmund Stoiber, parti olarak Türkiye'nin AB üyeli ine kar ı olduklarını, bu nedenle AKP'yi kabul etmenin yanlı mesaj olaca nı söyledi. Stoiber: "Ben Türkiye'nin AB'ye üye olaca nına inanmıyorum. Türkiye ve bazı öteki ülkeler için özel statü geli tirilmesi lazım" dedi. (Celal Özcan/MÜN H, 28.03.2006 Hürriyet)

Avrupa Birli i'nin motoru olan Almanya ve Fransa her fırsatta avaz avaz ba rıyorlar: "Sizi tam üye yapmayaca ız!" Bizim AB sevdalılarının gözlerinde siyah gözlük, kulaklarında pamuk tıkalı, bu mesajları duymak ve görmek istemiyorlar.

TE HAÇLI SEFER

ngiltere Ba bakanı Tony Blair üç yıl önce aldı ı Irak'ta sava a girme kararını Tanrı ve tarihin yargılayaca nı söyledi. ITV'de yayınlanan özel röportajda haberci Michael Parkinson'ın sorularını yanıtlayan Blair, Irak konusunda karar alırken, kendisiyle de mücadele etti ini söyledi. Hıristiyan inancı çerçevesinde ekillenen vicdanıyla Irak kararı aldı nı açıkladı. (5 Mart 2006, Hürriyet-Yeniça Gazetesi, tüm tv ve basın)

imdi lütfen söyleyin III. Haçlı Seferi'ne kumanda eden İngiltere Kralı Richard'la Tony Blair arasında fark var mı?

VAT KAN'DAN BA BAKANA MEKTUP

Ceviz Kabu u programını arayan İlahiyat Fakültesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Yünni Sezen, bilinmeyen bir mektup ifa edeceğini açıklayarak Vatikan'ın Ba bakan Recep Tayyip Erdoğan'a gönderdiği bir mektubu okudu:

Bu mektupta Türkiye'den istenen on dört şey var: "Hıristiyanların üzerine baskıya derhal son verilmelidir, Hıristiyan ibadethaneleri kapatılmamalı, gözetim altında tutulmamalıdır, nüfus cüzdanlarındaki din hanesi çıkarılmalıdır, gecikmeden Diyanet leri Bakanlı ı kapatılmalıdır, yerine din i lerinin yürütülece i Dinler Bakanlı ı kurulmalıdır...(5 Mart 2006, Yeniça Gazetesi)

Haçlı seferlerini başlatan Papa V. Pio ve XI. Innocenza ile bu mektubu yazan Papa XVI. Benedict arasında fark varsa söyleyin.

Ey diyalogcular, AB hastaları! te Avrupalı ve Haçlı zihniyeti... Görünen köy kılavuz ister mi? Zaten açıkça söylüyorlar: "Biz size talip de iliz. Talip olan sizsiniz. O halde bize tam olarak adapte olmalısınız ." Yani Türklükten, Müslümanlıktan soyutlanmalısınız.

Cenab-ı Allah Yüce Kitabı Kur'an-ı Azim an'da öyle diyor: "Ey inananlar! Yahudi ve Hıristiyanları dost ve koruyucu edinmeyin, onlar birbirlerin dostları ve koruyucularıdır. Sizden kim onları dost tutarsa, o da mutlak onlardandır. Allah zulmedenleri do ru yola çıkarmaz." (Maide Suresi 51.ayet)

HAKKIDIR HAKK'A TAPAN M LLET M N ST KLAL!

ANKARA

30 A ustos 2005